

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 87 Год. LXIV

Вторник, 15 јули 2008

Цена на овој број е 280 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1621. Закон за материјално обезбедување на невработените лица поради приватизацијата на претпријатијата со доминантна сопственост на државата во периодот од 2000 до 2004 година....	2	1632. Решение за изменување на Решението за именување на претседател и членови на Комисијата за билатерална соработка во областа на социјално-то осигурување.....	149
1622. Закон за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва.....	3	1633. Решение за разрешување и именување член на Управниот одбор на Агенцијата за странски инвестиции на Република Македонија.....	149
1623. Закон за водите.....	11	1634. Решение за разрешување и именување членови на Управниот одбор на ЈП за аеродромски услуги „Македонија“ – Скопје.....	150
1624. Одлука за давање во закуп на недвижна ствар со непосредна спогодба..	147	1635. Изменување на лиценца под број 19-5315/1 од 04.09.2007 година издадена на Друштвото за трговија и услуги “Фламинго“ ДОО Скопје за постојано приредување на посебни игри на среќа во автомат клуб на ул. “Кузман Јосифовски Питу“ бб (Нова железничка станица) во Скопје.....	150
1625. Одлука за престанок на користење и за давање на користење на недвижна ствар	147	1636. Решение за одобрување и употреба на учебник по запознавање на околината за I - во одделение.....	150
1626. Одлука за давање на трајно користење на движна ствар на Министерството за труд и социјална политика.....	147	1637. Решение за одобрување и употреба на учебник по запознавање на околината за I - во одделение.....	150
1627. Одлука за престанок и за давање на користење на недвижна ствар.....	148	1638. Решение за одобрување и употреба на учебник по запознавање на околината за I - во одделение.....	150
1628. Одлука за престанок и за давање на користење на недвижна ствар.....	148		
1629. Одлука за давање на трајно користење на движни ствари на Црвениот крст на Република Македонија.....	148		
1630. Одлука за давање на трајно користење на движни ствари на Министерството за внатрешни работи – Биро за јавна безбедност.....	149		
1631. Одлука за престанок и за давање на користење на недвижна ствар (простор за потребите на НУ “Конзерваторски центар - Гостивар“).....	149		

	Стр.		Стр.
1639. Решение за одобрување и употреба на учебник по албански јазик за I - во одделение.....	151	1641. Одлука за изменување и дополнување на Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија.....	151
1640. Решение за одобрување и употреба на учебник по албански јазик за I - во одделение.....	151	1642. Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за преносливост на броеви.....	152
		Огласен дел	1-40

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1621.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МАТЕРИЈАЛНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА НЕВРАБОТЕНИТЕ ЛИЦА ПОРАДИ ПРИВАТИЗАЦИЈАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА СО ДОМИНАНТНА СОПСТВЕНОСТ НА ДРЖАВАТА ВО ПЕРИОДОТ ОД 2000 ДО 2004 ГОДИНА

Се прогласува Законот за материјално обезбедување на невработените лица поради приватизацијата на претпријатијата со доминантна сопственост на државата во периодот од 2000 до 2004 година,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 14 јули 2008 година.

Бр. 07-2871/1
14 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н ЗА МАТЕРИЈАЛНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА НЕВРАБОТЕНИТЕ ЛИЦА ПОРАДИ ПРИВАТИЗАЦИЈАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА СО ДОМИНАНТНА СОПСТВЕНОСТ НА ДРЖАВАТА ВО ПЕРИОДОТ ОД 2000 ДО 2004 ГОДИНА

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите за стекнување и начинот на користење на право на материјално обезбедување во вид на паричен надоместок на невработените лица на кои им престанал работниот однос по основ на стечај, ликвидација или технолошки вишок, заклучно со 31 декември 2004 година, а кои оствариле право на паричен надоместок по 7 април 2000 година, во претпријатијата со доминантна сопственост на државата (во натамошниот текст: невработено лице).

Член 2

Невработено лице во смисла на членот 1 од овој закон е лицето:

- на кое му престанал работниот однос во претпријатие со доминантна сопственост на државата, по основ на стечај, ликвидација или технолошки вишок,
- кое на денот на престанокот на работниот однос имало најмалку 25 години стаж на осигурување,
- на кое работниот однос му престанал заклучно со 31 декември 2004 година, а кое остварило право на паричен надоместок по 7 април 2000 година и

- кое по остварувањето на правото на паричен надоместок од алинејата 3 на овој став не било вработено на неопределено време, односно не му престанал работниот однос по негова волја и вина.

Член 3

Овој закон не се однесува на оние лица кои примиле испратнина поголема од 12 месечни плати во висина над просечната исплатена месечна нето плата во Република Македонија во дадениот период.

Член 4

Невработеното лице има право на месечен паричен надоместок во висина од 34% од просечно исплатената месечна нето плата по работник во Републиката за претходната година.

Член 5

Правото на паричен надоместок невработеното лице од членот 2 на овој закон, го остварува до негова вработување или пензионирање, односно до настапувањето на некои од основите за престанок на правото на паричен надоместок утврдени со Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност.

Член 6

Право на паричен надоместок, согласно со овој закон може да оствари невработено лице кое ќе поднесе барање до Агенцијата за вработување на Република Македонија (во натамошниот текст: Агенцијата за вработување) каде што е евидентирано, во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Агенцијата за вработување правото на паричен надоместок од ставот 1 на овој член го утврдува врз основа на лично барање на невработеното лице.

Правото на паричен надоместок, согласно со овој закон се остварува од денот на поднесување на барањето до Агенцијата за вработување.

Доколку барањето не е поднесено согласно со членот 2 од овој закон, во рокот од ставот 1 на овој член, надлежниот орган барањето ќе го отфрли како ненавремено.

Член 7

Со остварувањето на правото на паричниот надоместок согласно со одредбите од овој закон, на невработеното лице му престанува правото на парични примања по други основи.

Член 8

Владата на Република Македонија, преку надлежните институции ќе обезбеди список со податоци за претпријатијата во кои Република Македонија се јавува како доминантен сопственик на капиталот и истиот ќе го достави до Агенцијата за вработување, во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 9

За прашањата што не се уредени со овој закон и за прашањата за кои овој закон не упатува на примена на друг закон, се применуваат одредбите од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност кои се однесуваат на невработените лица - корисници на паричен надоместок.

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR SIGURIMIN MATERIAL TË PERSONAVE TË PAPUNËSUAR PËR SHKAK TË PRIVATIZIMIT TË NDËRMARRJEVE ME PRONË DOMINUESE TË SHTETIT NË PERIUHDHËN KOHORE PREJ VITIT 2000 DERI NË VITIN 2004

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen kushtet e fitimit dhe mënyra e shfrytëzimit të së drejtës së sigurimit material në formë të kompensimit në para të personave të papunësuar të cilëve marrëdhënia e punës u ka pushuar në bazë të falimentimit, likuidimit ose tepricës teknologjike, përfundimisht me datën 31 dhjetor 2004, ndërsa të cilët e kanë realizuar të drejtën e kompensimit në para pas datës 7 prill 2000, në ndërmarrjet me pronë dominuese të shtetit (në tekstin në vijim: person i papunë).

Neni 2

Person i papunë sipas nenit 1 të këtij ligji është personi:

- të cilit i ka pushuar marrëdhënia e punës në ndërmarrjen me pronë dominuese të shtetit në bazë të falimentimit, likuidimit ose tepricës teknologjike,
- i cili në ditën e pushimit të marrëdhënies së punës ka pasur së paku 25 vjet stazh sigurimi,
- të cilit marrëdhënia e punës i ka pushuar përfundimisht me datën 31 dhjetor 2004, ndërsa i cili e ka realizuar të drejtën e kompensimit në para pas datës 7 prill 2000,
- i cili pas realizimit të së drejtës së kompensimit në para nga alineja 3 e këtij paragrafi nuk ka qenë i punësuar për kohë të pacaktuar, përkatësisht nuk i ka pushuar marrëdhënia e punës me dëshirën ose fajin e tij.

Neni 3

Ky ligj nuk ka të bëjë me ata persona të cilët kanë marrë asistencë në para për pushim nga puna, më të lartë se 12 paga mujore mbi lartësinë e neto pagës së paguar mesatare mujore në Republikën e Maqedonisë për periudhën e dhënë.

Neni 4

Personi i papunësuar ka të drejtë në kompensim mujor në para në lartësi prej 34% nga neto paga e paguar mesatare për punëtor në Republikën e Maqedonisë për vitin paraprak.

Neni 5

Të drejtën e kompensimit në para personi i papunësuar nga neni 2 i këtij ligji e realizon deri në punësimin ose pensionimin e tij, përkatësisht deri në përmbushjen e njerit prej kushteve për pushimin e së drejtës së kompensimit në para të përcaktuara me Ligjin për punësim dhe sigurim në rast të papunësimin.

Neni 6

Të drejtën e kompensimit në para, në përputhje me këtë ligj, mund ta realizojë personi i papunësuar i cili do të paraqesë kërkesë në Agjencinë e Punësimin të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejme: Agjencia e Punësimin) ku është i evidentuar, brenda afatit prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Agjencia e Punësimin të drejtën e kompensimit në para nga paragrafi 1 i këtij neni e përcakton në bazë të kërkesës personale të personit të papunësuar.

E drejta e kompensimit në para, në përputhje me këtë ligj, realizohet nga muaji i ardhshëm prej ditës së paraqitjes së kërkesës pranë Agjencisë së Punësimin.

Në qoftë se kërkesa nuk është paraqitur në përputhje me nenin 2 të këtij ligji, në afat nga paragrafi 1 i këtij neni, organi kompetent kërkesën do ta hedhë poshtë si jo në kohë.

Neni 7

Me realizimin e së drejtës të kompensimit në para, në përputhje me dispozitat e këtij ligji, personit të papunësuar i pushon e drejta e asistencës në para mbi baza të tjera.

Neni 8

Qeveria e Republikës së Maqedonisë, përmes institucioneve kompetente do të sigurojë listë me të dhëna të ndërmarrjeve në të cilat Republika e Maqedonisë paraqitet si pronar dominues i kapitalit dhe të njëjtën do t'ia dërgojë Agjencisë së Punësimin, brenda afatit prej 15 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 9

Për çështje që nuk janë rregulluar me këtë ligj dhe për çështje për të cilat ky ligj na udhëzon në zbatim të ligjit tjetër, zbatohen dispozitat e Ligjit për punësim dhe sigurim në rast të papunësimin që kanë të bëjnë me personat e papunësuar – shfrytëzues të kompensimit në para.

Neni 10

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

1622.

Vрз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 7 јули 2008 година.

Бр. 07-2725/1
7 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељановски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА

Член 1

Во Законот за трговските друштва ("Службен весник на Република Македонија" број 28/2004, 84/2005 и 25/2007), во членот 29 став (6) зборовите: „заверена кај нотар“ се бришат.

Член 2

Во членот 32 став (4) бројот „(1)“ се брише.

Член 3

Членот 84 се менува и гласи:

„(1) Уписите во трговскиот регистар се вршат во писмена форма или во електронска форма и трговскиот регистар се води во писмена форма и во електронска форма.

(2) Поднесувањето на сите или на некои од податоците што се запишуваат во трговскиот регистар, по избор на овластениот подносител може да се врши и само во електронска форма преку едношалтерскиот систем, во согласност со Законот за податоците во електронски облик и електронски потпис, Законот за Централниот регистар на Република Македонија и прописите за едношалтерски систем.“

Член 4

Во член 85 по ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Сите или некои од податоците кои се запишани во трговскиот регистар, по избор на подносителот на барањето, можат да му бидат издавани и само во електронска форма преку едношалтерскиот систем во согласност со Законот за податоците во електронски облик и електронски потпис, Законот за Централниот регистар на Република Македонија и прописите за едношалтерски систем.“

Член 5

Во членот 115 став (2) точката 5 се менува и гласи:

„5) изјава од застапникот по закон на правно лице, односно изјава од физичко лице, дека не постои пречка да биде основач на јавното друштво во согласност со членот 29 од овој закон и“.

Член 6

Во член 153 став (3) точката 4 се менува и гласи:

„4) изјава од застапникот по закон, односно изјава од физичко лице дека не постои пречка да биде основач на друштвото, во согласност со членот 29 од овој закон;“.

Член 7

Во членот 183 став (1) точка 1 зборовите: „заверени од нотар“ се бришат.

Во точката 5 зборовите: „заверена кај нотар“ се бришат.

Точката 11 се менува и гласи:

„11) изјава од застапникот по закон на правно лице, односно изјава од физичко лице, дека не постои пречка за да биде основач на друштвото, во согласност со членот 29 од овој закон и“.

Член 8

Во членот 239 ставот (2) се менува и гласи:

„Ако управителот, содружник, член на надзорниот одбор, односно контролорот дојде до сознанија дека е исполнет некој од условите од ставот (1) на овој член, за тоа веднаш мора да го извести собирот на содружниците, надзорниот одбор, односно контролорот и да ги приложи сите материјални докази кои се однесуваат на природата и обемот на тој интерес. Управителот, членот на надзорниот одбор, односно контролорот има право да биде сослушан, но не може да учествува во расправата или во одлучувањето во врска со договорот или со другата деловна активност, ниту во донесувањето на одлуката за давање на одобрението од членот 460 на овој закон.“

Член 9

Во членот 298 став (3) точката 10 се менува и гласи:

„(10) изјава од застапникот по закон на правно лице, односно изјава од физичко лице, дека не постои пречка за да биде основач на друштвото, во согласност со членот 29 од овој закон и“.

Член 10

Во членот 316 став (3) точката 9 се менува и гласи:

„(9) изјава од застапникот по закон на правно лице, односно изјава од физичко лице, дека не постои пречка за да биде основач на друштвото, во согласност со членот 29 од овој закон и“.

Член 11

Во членот 320 став (5) зборот „осум“ се заменува со зборот „три“.

Член 12

Во членот 384 ставот (7) се менува и гласи:

„Во годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година, органот на управување има обврска објективно да ги презентира и да ги објасни главните фактори и околностите коишто влијаеле на определувањето на работењето, вклучувајќи ги и промените во опкружувањето во чиешто рамки друштвото дејствува, одговорот на друштвото на тие промени и нивното влијание, политиката на вложувања за одржување и за поддршка на успешниста во работењето на друштвото, вклучувајќи ја и политиката на дивиденди, изворите на средствата на друштвото, политиката на односот на долгорочниот долг спрема основната главнина и политиката на управување со ризикот, големите зделки и зделките со заинтересирана страна со прикажани податоци за висината на износот на трансакциите кои се извршени врз основа на зделка со заинтересирана страна и начинот и постапката во која била одобрена зделката со заинтересирана страна, име, презиме и адреса на заинтересираната страна ако е физичко лице, или назив и седиште ако заинтересираната страна е правно лице, како и средствата на друштвото чијашто вредност не е одразена во билансот на состојбата според меѓународните сметководствени стандарди и меѓународните стандарди за финансиско известување, изгледите за идниот развој на друштвото и неговиот деловен потфат, активностите во сферата на истражувањето и развојот, како и информациите во врска со стекнувањето сопствени удели или акции, во зависност од релевантните околности. Во годишниот извештај на друштвото се објавуваат и примањата на секој извршен член на одборот на директори и на член на управниот одбор (плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права), односно надоместокот на неизвршните членови на одборот на директори и на членовите на надзорниот одбор.“

Член 13

Во членот 386 ставот (4) се менува и гласи:

„Собранието чиешто свикување ќе биде наложено со одлука од ставот (2) на овој член се свикува најдоцна во рок од осум дена од денот на доставувањето на донесената одлука на судот со која се наложува свикување на собранието до лицето определено од страна на судот кое ќе го свика собранието.“

Член 14

По членот 421 се додаваат два нови наслови и два нови члена 421-а и 421-б, кои гласат:

„ Право на првенство за запишување новоиздадени акции и други хартии од вредност

Член 421-а

(1) При зголемување на основната главнина, акционерите имаат право на првенство за запишување на новоиздадените акции сразмерно на уделството на нивните акции во основната главнина на друштвото, без разлика на тоа дали новоиздадените акции се продаваат преку банка или преку друга финансиска организација.

(2) Правото на првенство за запишување на новоиздадени акции се применуваат и на издавањето на другите видови хартии од вредност кои можат да се конвертираат во акции или во кои е содржано правото за запишување на акции, но не се применува и на конверзијата на тие хартии од вредност, ниту пак на извршувањето на правото на запишување.

Исклучување и ограничување на правото на првенство при запишување новоиздадени акции

Член 421-б

(1) Правото на првенство за запишување новоиздадени акции може, пред запишувањето на акциите, да биде целосно или делумно исклучено само со одлуката за зголемување на основната главнина, во согласност со статутот, којашто мора да биде објавена на начинот на којшто се објавува свикувањето на собранието.

(2) Собранието може да одлучува за исклучување на правото на првенство при запишувањето новоиздадени акции само врз основа на извештај, во писмена форма, на органот на управување во којшто се наведуваат причините за ограничувањето или за исклучувањето на правото на првенство за запишување и во којшто мора да се образложи цената на издавањето на акциите. Одлуката од ставот (1) на овој член се донесува со мнозинство гласови кое не може да изнесува под три четвртини од претставените акции на собранието со право на глас, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство. Со статутот можат да се определат и други услови за донесување на одлуката.“

Член 15

Членот 429 се менува и гласи:

„(1) Органот на управување, по добивањето одобрение од Комисијата за хартии од вредност за издавање акции, според одлуката за зголемување на основната главнина со влогови, објавува повик до акционерите. Повикот се објавува во “Службен весник на Република Македонија”, најмалку во два дневни весника што излегуваат на целата територија на Република Македонија и на веб страницата на друштвото. Во повикот акционерите се известуваат, во рок не покос од 15 дена од денот на објавувањето на повикот, да го запишат оној дел од новоиздадените акции кој одговара на учеството на нивните акции во основната главнина пред нејзиното зголемување, односно да го искористат правото на првенство за запишување на новоиздадените акции, освен ако со одлуката за зголемување на основната главнина со влогови акционерите од ова право не се откажале.

(2) Органот на управување, истовремено, писмено го информира секој акционер за износот на издадените акции, за бројот на акциите којшто одговара на учеството на неговите акции во основната главнина и за рокот од ставот (1) на овој член во којшто акционерот може да ги запише новите акции.

(3) По истекот на рокот од ставот (1) на овој член во кој акционерите можат да го искористат правото на првенство за запишување на новоиздадените акции, право на запишување на новоиздадените акции имаат и други лица во рок што не е покос од 15 дена од денот на истекот на рокот од ставот (1) на овој член и тоа под еднакви услови кои важеле за акционерите кои имале право на првенство за запишување на новоиздадените акции во поглед на цената по која акциите им биле понудени и начинот на плаќање на новоиздадените акции.“

Член 16

По членот 429 се додава нов наслов и нов член 429-а, кои гласат:

„Право на првенство на запишување акции на постоен акционер

429-а

Во рок што не може да биде покос од 15 дена, секој акционер има право, со писмена изјава, да го запише оној дел од новите акции којшто одговара на учеството на неговите акции во основната главнина пред нејзиното зголемување.“

Член 17

Во членот 434 став (7) и членот 437 став (5) бројот „430“ се заменува со бројот „429-а“.

Член 18

По членот 437 се додава нов наслов и нов член 437-а, кои гласат:

„Овластување за одлучување за исклучување на правото на првенство за запишување на новите акции

Член 437-а

“Со овластувањето од членот 436 став (1) на овој закон, одборот на директори, односно надзорниот одбор може да се овласти да одлучува за исклучување на правото на првенство за запишување на новите акции, кое мора да биде дадено со мнозинство гласови коешто не може да изнесува под три четвртини од претставените акции на собранието со право на глас, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство. Одлуката за исклучување на правото на првенство се донесува со согласност на мнозинството неизвршни членови на одборот на директори, односно на мнозинството членови на надзорниот одбор. Овие членови се обврзани на наредното годишно собрание да поднесат писмен извештај во којшто ќе ги наведат причините за исклучување на правото на првенство за запишување на новите акции.“

Член 19

Во членот 455 ставот (1) се менува и гласи:

„За голема зделка се смета зделка (вклучувајќи, без ограничување, заем, кредит, залог, гаранција) или меѓусебно поврзани зделки, доколку таквата зделка, односно зделки се однесуваат на стекнување или отуѓување или на можно отуѓување, директно или индиректно на имотот на друштвото, чија што вредност изнесува над 20% од сметководствената вредност на имотот на друштвото, определена врз основа на последните финансиски извештаи на друштвото, со исклучок на зделки поврзани со стекнување преку запишување обични акции на друштвото и зделки поврзани со стекнување на конвертибилни обврзници. Во статутот можат да бидат определени и други зделки на кои ќе се применува постапката на одобрување на големи зделки, на начинот определен со овој закон.“

Член 20

Во членот 460 ставот (2) се менува и гласи:

„Одлука за одобрување на секоја зделка со заинтересирана страна се врши со мнозинство гласови од членовите на одборот на директори, односно на членовите на надзорниот одбор кои немаат интерес во зделката. Ако сите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор се заинтересирани страни или ако бројот на членовите на одборот на директори, односно членовите на надзорниот одбор кои немаат интерес е помал од бројот што е потребен за кворум за седницата на одборот на директори, односно на надзорниот одбор определен во статутот, таквата зделка ја одобрува собрането.“

Во ставот (3) воведната реченица се менува и гласи: „Собранието ја одобрува зделката со заинтересираната страна со мнозинство гласови на сите акционери кои немаат интерес, а кои поседуваат акции со право на глас и тоа, ако:”

Ставот (5) се брише.

Ставовите (6) и (7) стануваат ставови (5) и (6).

Ставот (8) кој станува став (7) се менува и гласи:

„(7) Секоја заинтересирана страна е одговорна кон друштвото, акционерите и кон другите членови на органот на управување, односно надзорниот одбор или управителот, за штетите што им ги предизвикала до колку во рок од три години од денот кога е одобрена зделката со заинтересираната страна се утврди дека е штетна за трговското друштво, акционерите или за членовите на органот на управување, односно надзорниот одбор кои немаат интерес во зделката. Ако повеќе заинтересирани страни се одговорни, нивната одговорност е солидарна.“

Член 21

Во членот 469 ставот (2) се менува и гласи:

„Секој голем и среден трговец, трговците определени со закон, како и трговците кои вршат банкарски дејности, дејности на осигурување, трговците кои котираат на берза, како и трговците чии финансиски извештаи влегуваат во консолидирани финансиски извештаи на претходно наведените трговци, имаат обврска да подготвуваат и да поднесуваат финансиски извештаи во согласност со усвоените меѓународни сметководствени стандарди и меѓународните стандарди за финансиско известување објавени во „Службен весник на Република Македонија”. Меѓународните сметководствени стандарди и меѓународните стандарди за финансиско известување се ажурираат на годишна основа за да бидат усогласени со тековните стандарди, онака како што се дополнети, изменети или усвоени од страна на Одборот за меѓународни сметководствени стандарди.“

Ставот (3) се менува и гласи:

„Другите трговци можат да подготвуваат и поднесуваат и финансиски извештаи во согласност со меѓународните сметководствени стандарди и меѓународните стандарди за финансиско известување од ставот (2) на овој член, ако е тоа определено со закон или со друг пропис во согласност со закон, како и кога за тоа сами ќе се определат.“

По ставот (6) се додава нов став (7), кој гласи:

„(7) Министерот за финансии поблиску ги пропишува начинот и условите за поднесување на годишна сметка во електронска форма.“

Член 22

Во членот 476 став (4), членот 478 став (2) точки 1 и 2, членот 481 став (1) и членот 504 став (3) по зборовите: „меѓународните сметководствени стандарди“ се додаваат зборовите: „и меѓународните стандарди за финансиско известување“.

Член 23

Во членот 484 ставот (2) се менува и гласи:

„Покривањето на загубите се врши редоследно од следните извори кои се наведуваат во одлуката за покривање на загубата, и тоа:

- 1) акумулирана добивка;
- 2) на товар на задолжителната општа резерва;
- 3) на товар на посебните резерви за покривање загуби;
- 4) премии и
- 5) на товар на основната главнина, со нејзино намалување...“

Член 24

Во членот 539 ставовите (1) и (2) се менуваат и гласат: “(1) Ликвидацијата на јавно трговско друштво ја спроведуваат сите содружници како ликвидатори, а на командитно друштво и на командитно друштво со акции сите комплементари, ако со спогодба содружниците не им ја довериле на одделни содружници. Двајца или повеќе наследници на починат содружник се должни да постават заеднички застапник.

(2) Ликвидацијата на друштво со ограничена одговорност и на акционерско друштво ја спроведуваат членовите на органот на управување, односно управителот на друштвото, во својство на ликвидатори...“

Член 25

По членот 542 се додава нов наслов и нов член 542-а, кои гласат:

„Одговорност на ликвидаторот

Член 542-а

(1) Ликвидаторот е одговорен со сиот свој имот за штетата која ќе им ја причини на доверителите во текот на постапката за ликвидација. Доколку се именуваат повеќе ликвидатори за причинетата штета тие одговараат солидарно. Ликвидаторот нема да одговара за штета кога на доверител не му е исплатено побарувањето кое го пријавил по истекот на рокот за пријавување на побарувањата од членот 544 на овој закон, а за тоа ликвидаторот не знаел ниту пак можел да знае.

(2) За штетата која ликвидаторот им ја причинил на акционерите или содружниците се применуваат прописите за одговорност за штета.

(3) Барање за надомест на штета до судот против лицето кое било ликвидатор, може да се поднесе во рок од една година по бришењето на друштвото од трговскиот регистар.

(4) Правните дејства кои се преземени во постапката на ликвидација не можат да се оспоруваат по бришењето на трговското друштво од трговскиот регистар...“

Член 26

Членот 544 се менува и гласи:

„Ликвидаторот, по уписот во трговскиот регистар, без одлагање и во интервал не пократок од седум дена, а не подолг од 15 дена од уписот во трговскиот регистар, објавува дека друштвото е во ликвидација. Објавата се врши на веб страницата на Централниот регистар на Република Македонија. Со објавата се повикуваат доверителите да ги пријават своите побарувања во рок од 30 дена од денот на објавата на веб страницата на Централниот регистар на Република Македонија. Познатите доверители се известуваат поединечно и во писмена форма за ликвидацијата.“

Член 27

По членот 545 се додаваат три нови наслови и три нови члена 545-а, 545-б и 545-в, кои гласат:

„Впаричување на имотот на друштвото

Член 545-а

Начинот на впаричувањето на имотот на друштвото во ликвидација го пропишува министерот за економија.

Запирање на постапката за ликвидација и поднесување предлог за отворање стечајна постапка

Член 545-б

Доколку ликвидаторот врз основа на пријавените побарувања на доверителите утврди дека имотот на друштвото во ликвидација не е доволен за намирување на обврските кон сите доверители во целост заедно со каматата, ликвидаторот е должен веднаш да ја запре постапката за ликвидација и да поднесе предлог за отворање на стечајна постапка.

Бришење на трговското друштво поради непријавени побарувања од доверителите

Член 545-в

Доколку ликвидаторот по истекот на рокот за пријава на побарувањата утврди дека нема пријавени побарувања на доверителите, ликвидаторот е должен во рок од седум дена да поднесе пријава за бришење на трговското друштво од трговскиот регистар.“

Член 28

Во членот 548 зборовите: „второто објавување“ се заменуваат со зборот „објавувањето“.

Член 29

Во членот 552 по зборот „ликвидатор“ се додава зборот „веднаш“.

Член 30

Министерот за финансии ќе го донесе прописот за начинот и условите за поднесување на годишна сметка во електронска форма во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Министерот за економија ќе го донесе прописот за начинот на впаричување на имотот на друштвото во ликвидација во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 31

Правните лица, трговците-поединци и трговските друштва запишани во судскиот регистар, кои до денот на влегувањето во сила на овој закон не се усогласени со одредбите на Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ број 28/2004, 84/2005 и 25/2007) и правните лица, трговците-поединци и трговските друштва кои се запишани во трговскиот регистар, а чиешто сметки не се пренесени во деловните банки и не се блокирани, се бришат од соодветниот регистар на начин и под услови определени со овој закон.

Постапката за бришење ја спроведува Централниот регистар на Република Македонија преку едношалтерскиот систем.

Член 32

Управата за јавни приходи, во рок од 30 дена од влегувањето во сила на овој закон, до Централниот регистар на Република Македонија ќе достави предлог за бришење од соодветниот регистар на правните лица, трговците-поединци и трговските друштва од членот 31 на овој закон и за истите ќе достави до Централниот регистар на Република Македонија преглед во електронска форма. Централниот регистар на Република Македонија по внесувањето на податоците од доставениот преглед во својата база на податоци, објавува оглас на својата веб страница со кој се повикуваат нивните управители, органи на управување и доверители во рок од 30 дена да поднесат предлог за отворање на постапка за ликвидација или стечај над правните лица, трговците-поединци и трговските друштва од членот 31 на овој закон. За поднесените предлози за отворање на постапка за ликвидација или стечај, подносителите се должни да го известат Централниот регистар на Република Македонија во писмена форма.

По истекот на рокот од ставот 1 на овој член, Централниот регистар на Република Македонија ќе ги избрише од соодветниот регистар сите правни лица, трговци поединци и трговски друштва за кои нема да бидат поднесени предлози за отворање на постапка за ликвидација или стечај.

Централниот регистар на Република Македонија на својата веб страница го објавува бришењето на правните лица, трговците-поединци и трговските друштва и истото во електронска пратка го испраќа до Управата за јавни приходи заради нивно бришење од базата на податоци на Управата за јавни приходи.

Средствата за спроведување на бришењето од страна на Централниот регистар на Република Македонија се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Член 33

По завршување на постапката за бришење, сите средства од сметките на избришаните правни лица се пренесуваат на трезорска сметка на Буџетот на Република Македонија.

Член 34

Правните лица, трговците - поединци и трговските друштва од членот 31 на овој закон чиешто сметки се блокирани и се водат во Управата за јавни приходи се бришат од соодветниот регистар по спроведена постапка за стечај согласно со Законот за стечај.

Управата за јавни приходи поднесува предлози за поведување стечајна постапка над правните лица, трговците поединци и трговските друштва согласно со одредбите од Законот за стечај, а средствата за авансирање на постапката се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Доколку од имотот на правните лица, трговците-поединци и трговските друштва од членот 31 на овој закон, за кои се платени средства за авансирање на постапката за стечај од Управата за јавни приходи, не можат во целост да се намират трошоците на постапката за стечај, се должни разликата да ја надоместат лично, солидарно и неограничено лицата и органите овластени за управување, застапување и надзор над правните лица, трговците поединци и трговските друштва од членот 31 на овој закон во согласност со одредбите од Законот за стечај.

Член 35

Одредбите на членовите 14, 15, 16, 17, 18 и 19 од овој закон ќе се применуваат од денот на пристапувањето на Република Македонија во Европската унија.

Член 36

Одредбите на членовите 84 став (2) и 85 став (6) ќе се применуваат од денот кога Централниот регистар на Република Македонија ќе започне да го применува електронскиот потпис преку едношалтерскиот систем согласно со Законот за податоците во електронски облик и електронски потпис и прописите за едношалтерскиот систем.

Член 37

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR SHOQËRITË TREGTARE

Neni 1

Në Ligjin për shoqëritë tregtare (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 28/2004, 84/2005 dhe 25/2007), në nenin 29 paragrafi (6) fjalët: “të vërtetuar te noteri” fshihen.

Neni 2

Në nenin 32 paragrafi (4) numri “(1)” fshihet.

Neni 3

Neni 84 ndryshon si vijon:

“(1) Regjistrimet në regjistrin tregtar kryhen me shkrim ose në formë elektronike, dhe regjistri tregtar mbahet me shkrim dhe në formë elektronike.

(2) Paraqitja e të gjitha të dhënave apo e disa të dhënave që regjistrohen në regjistrin tregtar, me zgjedhjen e paraqitësit të autorizuar mund të kryhet edhe vetëm në formë elektronike përmes sistemit njësportel, në pajtim me Ligjin për të dhënat në formë elektronike dhe me nënshkrim elektronik, Ligjin për Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë dhe dispozitat për sistemin njësportel.”

Neni 4

Në nenin 85 pas paragrafit (5) shtohet paragrafi i ri (6) si vijon:

“(6) Të gjitha apo disa nga të dhënat që janë të regjistruara në regjistrin tregtar, me zgjedhjen e paraqitësit të kërkesës, mund t'i jepen edhe vetëm në formë elektronike përmes sistemit njësportel, në pajtim me Ligjin për të dhënat në formë elektronike dhe me nënshkrim elektronik, Ligjin për Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë dhe dispozitat për sistemin njësportel.”

Neni 5

Në nenin 115 paragrafi (2) pika 5, ndryshon si vijon:

“(5) deklarata nga përfaqësuesi ligjor i personit juridik, përkatësisht deklarata nga personi fizik, se nuk ekziston pengesë që të bëhet themelues i shoqërisë publike, në pajtim me nenin 29 të këtij ligji dhe”.

Neni 6

Në nenin 153 paragrafi (3) pika 4, ndryshon si vijon:

“(4) deklarata nga përfaqësuesi ligjor, përkatësisht deklarata nga personi fizik, se nuk ekziston pengesë që të bëhet themelues i shoqërisë, në pajtim me nenin 29 të këtij ligji.”

Neni 7

Në nenin 183 paragrafi (1) pika 1 fjalët: “të vërtetuara nga noteri” fshihen.

Në pikën 5, fjalët: “-e vërtetuar te noteri” fshihen.

Pika 11 ndryshon si vijon:

“(11) deklarata nga përfaqësuesi ligjor i personit juridik, përkatësisht deklarata nga personi fizik, se nuk ekziston pengesë që të bëhet themelues i shoqërisë, në pajtim me nenin 29 të këtij ligji dhe”.

Neni 8

Në nenin 239 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

“Nëse drejtuesi, bashkëshoqëruesi, anëtari i këshillit mbikëqyrës, përkatësisht kontrollori njoftohet se është plotësuar ndonjëri nga kushtet e paragrafit (1) të këtij neni, për këtë doemos duhet menjëherë ta njoftojë këshillin e bashkëshoqëruesve, këshillin mbikëqyrës, përkatësisht kontrollorin, dhe t'i paraqesë të gjitha dëshmitë materiale, që kanë të bëjnë me natyrën dhe vëllimin e atij interesi. Drejtuesi, anëtari i këshillit mbikëqyrës, përkatësisht kontrollori ka të drejtë që të dëgjohet, por nuk mund të marrë pjesë në debat apo në vendimmarrje lidhur me marrëveshjen ose me aktivitetin tjetër afarist, as në marrjen e vendimit për lëshimin e lejes nga neni 460 i këtij ligji.”

Neni 9

Në nenin 298 paragrafi (3) pika 10, ndryshon si vijon:

“(10) deklarata nga përfaqësuesi ligjor i personit juridik, përkatësisht deklarata nga personi fizik, se nuk ekziston pengesë që të bëhet themelues i shoqërisë, në pajtim me nenin 29 të këtij ligji dhe”.

Neni 10

Në nenin 316 paragrafi (3) pika 9, ndryshon si vijon:

“(9) deklarata nga përfaqësuesi ligjor i personit juridik, përkatësisht deklarata nga personi fizik, se nuk ekziston pengesë që të bëhet themelues i shoqërisë, në pajtim me nenin 29 të këtij ligji dhe”.

Neni 11

Në nenin 320 paragrafi (5) fjala “tetë” zëvendësohet me fjalën “tre”.

Neni 12

Në nenin 384 paragrafi (7) ndryshon si vijon:

“Në raportin vjetor për punën e shoqërisë në vitin paraprak afarist, organi i administrimit ka për obligim që objektivisht t'i prezantojë dhe t'i sqarojë faktorët kryesorë dhe rrethanat që kanë ndikuar në përcaktimin e punës, duke i përfshirë edhe ndryshimet në mjedisin në kuadër të të cilit shoqëria vepron, veprimi i shoqërisë në ato ndryshime dhe ndikimi i tyre, politika e investimeve për mbajtje dhe për përkrahje të suksesit në punën e shoqërisë, duke e përfshirë edhe politikën e dividendave, burimet e mjeteve të shoqërisë, politika e raportit ndaj borxhit afatgjatë ndaj kryegjësë bazë dhe politika e menaxhimit me rrezikun, transaksionet e mëdha dhe transaksionet me palën e interesuar me të dhëna të paraqitura për lartësinë e shumës së transaksioneve, që janë kryer në bazë të transaksionit me palën e interesuar dhe mënyra dhe procedura në të cilën është lejuar transaksioni me palën e interesuar, emri, mbiemri dhe adresa me palën e interesuar nëse është person fizik, ose emri dhe selia nëse pala e interesuar nëse është person juridik, si dhe mjetet e shoqërisë vlera e të cilave nuk është e shprehur në bilancin e gjendjes sipas standardeve ndërkombëtare të kontabilitetit, dhe standardeve ndërkombëtare për njoftim financiar, gjasat për zhvillimin e ardhshëm të shoqërisë dhe punës së saj afariste, aktivitetet në sferën e hulumtimit dhe zhvillimit, si dhe informatat lidhur me fitimin e pjesëve dhe aksioneve të veta, varësisht nga rrethanat relevante. Në raportin vjetor të shoqërisë publikohen edhe të ardhurat e secilit anëtar ekzekutiv të këshillit të drejtorëve dhe të anëtarit të këshillit drejtues (troga, kompensimet e rrogës, bonusi, sigurimet dhe të drejtat e tjera), përkatësisht kompensimi e anëtarëve joekzekutiv të këshillit të drejtorëve dhe të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës.”

Neni 13

Në nenin 386 paragrafi (4) ndryshon si vijon:

“Kuvendi konvokimi i të cilit do të urdhërohet me vendimin nga paragrafi (2) i këtij neni, konvokohet më së voni në afat prej tetë ditësh nga dita e dorëzimit të vendimit të miratuar gjyqësor me të cilin urdhërohet konvokimi i kuvendit, të personi i caktuar nga ana e gjyqit që do ta konvokojë kuvendin.”

Neni 14

Pas nenit 421 shtohen dy tituj të rinj dhe dy nene të reja 421-a dhe 421-b si vijojnë:

“E drejta e përparësisë për regjistrim të aksioneve të reja të emetuara dhe letrave të tjera me vlerë

Neni 421-a

(1) Gjatë rritjes së kryegjësë bazë, aksionarët kanë të drejtë përparësie për regjistrimin e aksioneve të reja të emetuara, në përpjesëtim të pjesëmarrjes së aksioneve të tyre në kryegjënë bazë të shoqërisë, pa dallim nëse aksionet e reja të emetuara shiten përmes bankës, ose përmes organizatës tjetër financiare.

(2) Të drejtat e përparësisë për regjistrimin e aksioneve të reja të emetuara, zbatohen edhe në emetimin e llojeve të tjera të letrave me vlerë, të cilat mund të konvertohen në aksione, ose në të cilat përmbahet e drejta për regjistrimin e aksioneve, por nuk zbatohet edhe në konvertimin e atyre letrave me vlerë, as në realizimin e të drejtës së regjistrimit.

Пërjashtimi dhe kufizimi i të drejtës së përparësisë gjatë regjistrimit të aksioneve të reja të emetuara

Neni 421-b

(1) E drejta e përparësisë për regjistrimin e aksioneve të reja të emetuara, mundet para regjistrimit të aksioneve, të përjashtohet tërësisht apo pjesërisht vetëm me vendimin për rritjen e kryegjësë bazë në pajtim me statutin, e cila doemos duhet të publikohet në mënyrën në të cilën publikohet konvokimi i kuvendit.

(2) Kuvendi mund të vendosë për përjashtimin e të drejtës së përparësisë gjatë regjistrimit të aksioneve të reja të emetuara vetëm në bazë të raportit me shkrim, të organit të administrimit në të cilin shënohen shkaqet për kufizimin apo përjashtimin e së drejtës së përparësisë për regjistrim, dhe në të cilin doemos duhet të arsyetohet çmimi i emetimit të aksioneve. Vendimi nga paragrafi (1) i këtij neni miratohet me shumicë votash, që nuk mund të jetë nën se tri të katërtat e aksioneve të prezantuara në kuvend me të drejtë vote, përveç nëse me statut nuk është përcaktuar shumicë më e madhe. Me statut mund të përcaktohen edhe kushte të tjera për miratimin e vendimit.”

Neni 15

Neni 429 ndryshon si vijon:

“(1)Organi i administrimit, pas marrjes së lejes nga Komisioni i letrave me vlerë për emetimin e aksioneve, sipas vendimit për rritjen e kryegjësë bazë me depozitime, publikon thirrje për aksionarët. Thirrja botohet në “Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, së paku në dy gazeta ditore që dalin në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë dhe në ueb faqen e shoqërisë. Në thirrje aksionarët njoftohen në afat jo më të shkurtër se 15 ditë nga dita e publikimit të thirrjes, që ta regjistrojnë atë pjesë të aksioneve të reja të emetuara që i përgjigjet pjesëmarrjes së aksioneve të tyre në kryegjënë bazë para rritjes së saj, përkatësisht ta shfrytëzojnë të drejtën e përparësisë për regjistrimin e aksioneve të reja të emetuara, përveç nëse me vendimin për rritjen e kryegjësë bazë me depozitime, aksionarët nuk kanë hequr dorë nga kjo e drejtë.

(2) Organi i administrimit, njëkohësisht me shkrim e informon secilin aksionar për shumën e aksioneve të emetuara, për numrin e aksioneve që i përgjigjet pjesëmarrjes së aksioneve të tij në kryegjënë bazë, dhe për afatin nga paragrafi (1) i këtij neni në të cilin aksionari mund t'i regjistrojë aksionet e reja.

(3) Pas kalimit të afatit nga paragrafi (1) i këtij neni, në të cilin aksionarët mund ta shfrytëzojnë të drejtën e përparësisë për regjistrimin e aksioneve të reja të emetuara, të drejtë për regjistrimin e aksioneve të reja të emetuara kanë edhe personat e tjerë, në afatin që nuk është më i shkurtër se 15 ditë nga dita e kalimit të afatit nga paragrafi (1) i këtij neni, dhe atë në kushte të njëjta që kanë vlejtur për aksionarët që kanë pasur të drejtë përparësie për regjistrimin e aksioneve të reja të emetuara, në aspektin e çmimit me të cilin aksionet u janë ofruar dhe mënyrën e pagesës së aksioneve të reja të emetuara.”

Neni 16

Pas nenit 429 shtohet titull i ri dhe neni i ri 429-a, si vijon:

“E drejta e përparësisë për regjistrimin e aksioneve të aksionarit ekzistues

429-a

Në afatin që nuk mund të jetë më i shkurtër se 15 ditë, secili aksionar ka të drejtë që me deklaratë me shkrim ta regjistrojë atë pjesë të aksioneve të reja që i përgjigjet pjesëmarrjes së aksioneve të tij në kryegjënë bazë, para rritjes së saj.”

Neni 17

Në nenin 434, paragrafi (7) dhe nenin 437 paragrafi (5), numri “430” zëvendësohet me numrin “429-a”.

Neni 18

Pas nenit 437, shtohet titull i ri dhe neni i ri 437-a, si vijon:

“Autorizimi për vendimmarrje për përjashtimin e së drejtës së përparësisë për regjistrimin e aksioneve të reja

Neni 437-a

“Me autorizimin nga neni 436 paragrafi (1) i këtij ligji, këshilli i drejtorëve, përkatësisht këshilli mbikëqyrës, mund të autorizohet që të vendosë për përjashtimin e përparësisë për regjistrimin e aksioneve të reja, e cila doemos duhet të jepet me shumicë votash e cila nuk mund të jetë nën tri të katërtat nga aksionet e prezantuara në kuvend me të drejtë vote, përveç nëse me statut nuk është e përcaktuar shumicë më e madhe. Vendimi për përjashtimin e të drejtës së përparësisë, miratohet me pajtimin e shumicës së anëtarëve joekzekutiv të këshillit të drejtorëve, përkatësisht shumicës së anëtarëve të këshillit mbikëqyrës. Këta anëtarë janë të obliguar që në kuvendin e ardhshëm vjetor, të paraqesin raport me shkrim, në të cilin do t'i shënojnë shkaqet për përjashtimin e së drejtës së përparësisë për regjistrimin e aksioneve të reja.”

Neni 19

Në nenin 455 paragrafi (1) ndryshon si vijon:

“Si transakcioni i madh konsiderohet transakcioni (duke përfshirë pa kufizim, hua, kredi, peng, garanci) ose transakcione të lidhura të ndërsjella, nëse transakcioni përkatësisht transakcionet e atilla kanë të bëjnë me përfitim apo tjetërsim apo me tjetërsim të mundshëm të drejtpërdrejtë apo tërthorazi të pronës së shoqërisë, vlera e së cilës është mbi 20% të vlerës së përlogaritur të pronës së shoqërisë, e përcaktuar në bazë të raporteve të fundit financiare të shoqërisë, me përjashtimin e transakcioneve të lidhura me përfitimin përmes regjistrimit të aksioneve të rëndomta të shoqërisë dhe transakcioneve të lidhura me përfitimin e obligacioneve konvertibile. Në statut mund të përcaktohen edhe transakcione të tjera, në të cilat do të zbatohet procedura e miratimit të transakcioneve të mëdha, në mënyrën e përcaktuar me këtë ligj.”

Neni 20

Në nenin 460 paragrafi (2) ndryshon si vijon:

“Vendimi për lejimin e çdo transakcioni me palën e interesuar merret me shumicën e votave të anëtarëve të këshillit të drejtorëve, përkatësisht të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës të cilët nuk kanë interes në transakcion.” Nëse të gjithë anëtarët e këshillit të drejtorëve, përkatësisht të këshillit mbikëqyrës janë palë të interesuara ose nëse numri i anëtarëve të këshillit të drejtorëve, përkatësisht anëtarët e këshillit mbikëqyrës të cilët nuk kanë interes është më i vogël nga numri që është i nevojshëm për kuorum për seancën e këshillit të drejtorëve, përkatësisht të këshillit mbikëqyrës të përcaktuar në statutin, transakcionin e këtyllë e lejon kuvendi.”

Në paragrafin (3) fjalia hyrëse ndryshon si vijon: “Kuvendi e lejon transakcionin me palën e interesuar me shumicën e votave të të gjithë aksionarëve të cilët nuk kanë interes, ndërsa posedojnë aksione me të drejtë vote edhe atë, nëse:”.

Paragrafi (5) shlyhet.

Paragrafët (6) dhe (7) bëhen paragrafë (5) dhe (6).

Paragrafi (8) i cili bëhet paragraf (7) ndryshon si vijon:

“(7) Çdo palë e interesuar është përgjegjëse ndaj shoqërisë, aksionarëve dhe ndaj anëtarëve të tjerë të organit për menaxhim, përkatësisht këshillit mbikëqyrës ose drejtuesit, për dëmet që i ka shkaktuar nëse në afat prej tre vjetësh nga dita kur është e lejuar transakcioni me palën e interesuar vërtetohet se është e dëmshme për shoqërinë tregtare, aksionarët ose për anëtarët e organit për menaxhim, përkatësisht këshillit mbikëqyrës të cilët nuk kanë interes në transakcionin. Nëse më tepër palë të interesuara janë përgjegjëse, përgjegjësia e tyre është solidare.”

Neni 21

Në nenin 469 paragrafi (2) ndryshon si vijon:

"Çdo tregtar i madh dhe i mesëm, tregtarët e përcaktuar me ligj, si dhe tregtarët të cilët kryejnë veprimtari bankare, veprimtari të sigurimit, tregtarët të cilët kotohen në bursë, si dhe tregtarët raportet financiare të cilat hyjnë në raportet konsoliduara financiare të tregtarëve paraprakisht të theksuar, kanë të drejtë të përgatisin dhe të paraqesin raporte financiare në pajtim me standardet ndërkombëtare të kontabilitetit dhe standardet ndërkombëtare për njoftim financiar të shpallura në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë". Standardet ndërkombëtare të kontabilitetit dhe standardet ndërkombëtare për njoftim financiar azhurnohen në bazë vjetore që të jenë të harmonizuara me standardet rrjedhëse, ashtu siç janë plotësuar, ndryshuar ose miratuar nga ana e Këshillit për standarde ndërkombëtare të kontabilitetit."

Paragrafi (3) ndryshon si vijon:

"Tregtarët tjerë mund të përgatisin dhe parashtrojnë raporte financiare në pajtim me standardet ndërkombëtare të kontabilitetit dhe standardet ndërkombëtare për njoftim financiar të paragrafit (2) të këtij neni, nëse kjo është përcaktuar me ligj ose me dispozitë tjetër në pajtim me ligjin, si dhe kur për këtë do të caktohen vetë."

Pas paragrafit (6) shtohet paragrafi i ri (7), si vijon:

"(7) Ministri i Financave për së afërmi e përcakton mënyrën dhe kushtet për dërgimin e llogarisë vjetore në formë të shkruar."

Neni 22

Në nenin 476 paragrafi (4), neni 478 paragrafi (2) pika 1 dhe 2, neni 481 paragrafi (1) dhe neni 504 paragrafi (3) pas fjalëve: "standardet ndërkombëtare të kontabilitetit" shtohen fjalët: "dhe standardet ndërkombëtare për njoftim financiar".

Neni 23

Në nenin 484 paragrafi (2) ndryshon si vijon:

"Mbulimi i humbjeve bëhet sipas renditjes nga burimet si vijon të cilat numërohen në vendimin për mbulimin e humbjes, edhe atë:

- 1) fitim i akumuluar;
- 2) në barrë rezervës së përgjithshme të obligueshme;
- 3) në barrë të rezervave të posaçme për mbulimin humbjeve;
- 4) premive, dhe
- 5) në barrë të kryegjësë themelore, me zvogëlimin e saj."

Neni 24

Në nenin 539 paragrafi (1) dhe (2) ndryshon si vijon:

"(1) Likuidimin e shoqërisë tregtare publike e zbatojnë të gjithë bashkëshoqëruesit si likuidues, ndërsa në shoqërinë komanduese dhe në shoqërinë komanduese me aksione të gjithë komplementarët, nëse me marrëveshje bashkëshoqëruesit nuk ia kanë besuar bashkëshoqëruesve të caktuar. Dy apo më tepër trashëgimtarë të bashkëshoqëruesit të vdekur janë të detyruar të caktojnë përfaqësues të përbashkët.

(2) Likuidimin e shoqërisë me përgjegjësi të kufizuar dhe të shoqërisë aksionare e zbatojnë anëtarët e organit për menaxhim, përkatësisht drejtuesit e shoqërisë, në cilësi të likuiduesve."

Neni 25

Pas neni 542 shtohet titulli i ri dhe neni i ri 542-a, si vijon:

"Përgjegjësia e likuiduesit

Neni 542-a

Likuiduesi është përgjegjës me tërë pronën e vet për dëmin, të cilën do t'ua shkaktojë kreditorëve gjatë procedurës për likuidim. Nëse janë të emëruar më tepër

likuidues për dëmin e shkaktuar ata përgjigjen në mënyrë solidare. Likuiduesi nuk do të përgjigjet për dëmin kur kreditorit nuk i është paguar kërkesa të cilën e ka paraqitur pas skadimit të afatit për paraqitjen e kërkesave nga neni 544 të këtij ligji, ndërsa për atë likuiduesi nuk e ka ditur dhe as që ka mundur të di.

(2) Për dëmin të cilin likuiduesi u ka shkaktuar aksionarëve ose bashkëshoqëruesve zbatohen dispozitat e përgjegjësisë për dëmin.

(3) Kërkesa për kompensim të dëmit deri në gjykatë kundër personit i cili ka qenë likuidues, mund të parashtrohet në afat prej një viti pas shlyerjes së shoqërisë nga regjistri tregtar.

(4) Veprimet juridike të cilat janë ndërmarrë në procedurën e likuidimit nuk mund të kontestohen pas shlyerjes së shoqërisë tregtare nga regjistri tregtar."

Neni 26

Neni 544 ndryshon si vijon:

"Likuiduesi, pas regjistrimit në regjistrin tregtar, pa prolongim dhe në interval jo më të shkurtër se shtatë ditë, ndërsa jo më gjatë se 15 ditë nga regjistrimi në regjistrin tregtar, shpall se shoqëria është në likuidim. Shpallja bëhet në ueb faqen e Regjistrit qendror të Republikës së Maqedonisë. Me shpalljen thirren kreditorët që t'i paraqesin kërkesat në afat prej 30 ditësh nga dita e shpalljes në ueb faqen e Regjistrit qendror të Republikës së Maqedonisë. Kreditorët e njohur njoftohen veç e veç dhe në formë të shkruar për likuidimin."

Neni 27

Pas neni 545 shtohen tre nene të reja 545-a, 545-b dhe 545-v, si vijojnë:

Shndërrimi në para i pronës së shoqërisë

Neni 545-a

Mënyrën e shndërrimit në para të pronës së shoqërisë në likuidim e përcakton ministri i Ekonomisë.

Ndërprerja e procedurës për likuidim dhe paraqitja e propozimit për hapjen e procedurës për falimentim

Neni 545-b

Nëse likuiduesi në bazë të kërkesave të paraqitura kreditorëve përcakton se prona e shoqërisë në likuidim nuk është e mjaftueshme për kompensimin e detyrimeve ndaj të gjithë kreditorëve së bashku me kamatën, likuiduesi është i detyruar që menjëherë ta ndërpresë procedurën për likuidim dhe të paraqesë propozim për hapjen e procedurës për falimentim.

Shlyerja e shoqërisë tregtare për shkak të kërkesave të paraqitura nga kreditorët

Neni 545-v

Nëse likuiduesi pas skadimit të afatit për paraqitjen e kërkesave vërteton se nuk ka kërkesa të paraqitura të kreditorëve, likuiduesi është i detyruar që në afat prej shtatë ditësh të paraqesë fletëparaqitje për shlyerjen e shoqërisë tregtare nga regjistri tregtar."

Neni 28

Në nenin 548 fjalët: "shpallja e dytë" zëvendësohen me fjalën "shpallja".

Neni 29

Në nenin 552 pas fjalës "likuidues" shtohet fjala "menjëherë".

Neni 30

Ministri i Financave do ta miratojë dispozitën për mënyrën dhe kushtet për parashtrimin e llogarisë vjetore në formë elektronike në afat prej 30 ditësh nga dita hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Ministri i Ekonomisë do ta miratojë dispozitën për mënyrën e shndërrimit në para të pronës së shoqërisë në likuidim në afat prej 15 ditësh nga dita hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 31

Personat juridikë, tregtarët-individë dhe shoqëritë tregtare të regjistruara në regjistrin e gjykatës, të cilët deri në hyrjen në fuqi të këtij ligji nuk janë të harmonizuara me dispozitat e Ligjit për shoqëritë tregtare ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 28/2004, 84/2005 dhe 25/2007) dhe personat juridikë, tregtarët-individë dhe shoqëritë tregtare të cilat janë regjistruar në regjistrin tregtar, llogaritë e të cilëve nuk janë të bartur në bankat afariste dhe nuk janë bllokuar, shlyhen nga regjistri përkatës në mënyrë dhe nën kushte të përcaktuara me këtë ligj.

Procedurën për shlyerje e zbaton Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë përmes sistemit një sportel.

Neni 32

Drejtoria e të Hyrave Publike, në afat prej 30 ditësh nga hyrja në fuqi të këtij ligji, Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë do t'i paraqesë propozim për shlyerje nga Regjistri qendror të personave juridikë, tregtarëve-individë dhe shoqërive tregtare nga neni 31 të këtij ligji dhe për të njëjtët do t'i paraqesë Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë pasqyrë në formë elektronike. Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë pas futjes së të dhënave nga kontrolli i paraqitur në bazën e vet të të dhënave, publikon shpallje në ueb faqen e vet me të cilën thirren drejtuesit e tyre, organet e menaxhimit dhe kreditorët që në afat prej 30 ditësh të parashtrorinë propozim për hapjen e procedurës për likuidim ose likuidim mbin personat juridikë, tregtarët-individë dhe shoqëritë tregtare nga neni 31 i këtij ligji. Për propozimet e parashtruara për hapjen e procedurës për likuidim ose falimentim, parashtruesit janë të detyruar ta njoftojnë Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë në formë të shkruar.

Pas skadimit të afatit nga paragrafi 1 i këtij neni, Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë do t'i shlyejë nga regjistri përkatës të gjithë personat juridikë, tregtarët-individë dhe shoqëritë tregtare për të cilët nuk do të paraqiten propozime për hapjen e procedurës për likuidim ose falimentim.

Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë në ueb faqen e vet e shpall shlyerjen e personave juridikë, tregtarëve-individë dhe shoqërive tregtare dhe të njëjtën në formë elektronike e dërgon deri të Drejtoria e të Hyrave Publike për shkak të shlyerjes së tyre nga baza e të dhënave të Drejtorisë së të Hyrave Publike.

Mjetet për zbatimin e shlyerjes nga ana e Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë sigurohen nga buxheti i Republikës së Maqedonisë.

Neni 33

Pas mbarimit të procedurës për shlyerje, të gjitha mjetet nga llogaritë e personave juridikë të shlyer barten në llogarinë e arkës së Buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

Neni 34

Personat juridikë, tregtarët-individë dhe shoqëritë tregtare nga neni 31 i këtij ligji llogaritë e të cilëve janë bllokuar dhe mbahen në Drejtorin e të Hyrave Publike shlyhen nga regjistri përkatës pas procedurës së zbatuar për falimentim në pajtim me Ligjin për falimentim.

Drejtoria e të Hyrave Publike parashtron propozime për ngritjen e procedurës për falimentim ndaj personave juridikë, tregtarëve-individë dhe shoqërive tregtare në pajtim me dispozitat nga Ligji për falimentim, ndërsa mjetet për avancimin e procedurës sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

Nëse nga prona e personave juridikë, tregtarëve-individë dhe shoqërive tregtare nga neni 31 i këtij ligji, për të cilat janë paguar mjete për avancimin e procedurës për falimentim nga Drejtoria e të Hyrave Publike, plotësisht nuk mund të kompensohen shpenzimet e procedurës për falimentim, janë të detyruar që dallimin t'ua kompensojnë personalisht, në mënyrë solidare dhe të pakufizuar personave dhe organeve të autorizuar për menaxhim, përfaqësim dhe mbikëqyrje mbi personat juridikë, tregtarët-individë dhe shoqëritë tregtare nga neni 31 i këtij ligji në pajtim me dispozitat e Ligjit për falimentim.

Neni 35

(1) Dispozitat nga nenet 14, 15, 16, 17, 18 dhe 19 i këtij ligji do të zbatohen nga dita e aderimit të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian.

Neni 36

Dispozitat nga nenet 84 paragrafi (2) dhe 85 paragrafi (6) do të zbatohen nga dita kur Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë do të fillojë ta zbatojë nënshkrimin elektronik përmes sistemit njësportel në pajtim me Ligjin për të dhënat në formë elektronike dhe nënshkrim elektronik dhe dispozitave për sistemin një sportel.

Neni 37

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1623.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОДИТЕ

Се прогласува Законот за водите, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 јули 2008 година.

Бр. 07-2712/1
4 јули 2008 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н ЗА ВОДИТЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 Предмет на уредување

(1) Со овој закон се уредуваат прашањата коишто се однесуваат на површинските води, вклучувајќи ги и постожаните водотеци или водотеците во коишто повремено тече вода, езерата, акумулациите и изворите, подземните води (во натамошниот текст: води), крајбрежното земјиште и водните живеалишта и нивното управување вклучувајќи ги и распределбата на водите, заштитата и зачувувањето на водите, како и заштитата од штетното дејство на водите, водостопанските објекти и услуги; организационата поставеност и финансирањето на управувањето со водите, како и условите, начинот и постапките под кои можат да се користат или испуштаат водите.

(2) За регулирање на прашањата во врска со пристап до информации кои се однесуваат на животната средина, учество на јавноста во донесувањето на одлуките кои се однесуваат на управувањето со водите, оценка на влијанието од определени стратегии, планови и програми врз животната средина, оценка на влијанијата од определени проекти врз животната средина, спречување и контрола на хаварији со присуство на опасни супстанции; одговорност за штета предизвикана врз животната средина и интегрирани еколошки дозволи за работа на инсталации коишто влијаат врз животната средина, се применуваат одредбите од Законот за животната средина, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

(3) На постапките утврдени со овој закон се применува Законот за општата управна постапка доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Член 2 Цели на Законот

Целите на овој закон се да се обезбеди:

- достапност до доволно количество квалитетна вода, во согласност со начелата за одржливо управување со водите за пиење и за производство на храна, за потребите на земјоделството, индустријата, хидроенергетските потреби, за потребите на парковите и други јавни површини, туризмот, пловидбата и за други потреби,

- заштита, зачувување и постојано подобрување на расположливите водни ресурси, подобрување на состојбата на крајбрежното земјиште, водните екосистеми и на екосистемите зависни од водата, заштита и унапредувањето на водната средина преку рационално и одржливо користење на водите, како и прогресивно намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни материи и супстанции во водите,

- ублажување на последиците од штетното дејство на водите и од недостигот на вода и

- заштита и унапредување на животната средина и природата, на водните еко системи и на биолошката разновидност и заштита на здравјето на луѓето.

Член 3 Примена на Законот

(1) Управувањето со водите е дејност од јавен интерес којашто се врши во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Примената на мерките предвидени со овој закон не смее, директно или индиректно, да доведе до зголемување на загадувањето на медиумите и областите на животната средина или до намалување на постојниот квалитет на водите.

(3) Сите мерки, стандарди и цели на животната средина се применуваат како минимални барања коишто треба да се исполнат при управувањето со водите.

(4) Доколку со овој или друг закон се утврдени мерки, стандарди и цели на животната средина, при управувањето со водите се применуваат најстрогите мерки и стандарди со цел заштита на животната средина и постигнување на целите на животната средина.

Член 4 Дефиниции

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **Води** се површинските води, вклучувајќи ги и постојаните водотеци или водотеците во коишто повремено тече вода, езерата, акумулациите, изворите и подземните води;

2. **Површински води** се сите проточни и непроточни води на површината на земјата;

3. **Подземни води** се водите коишто се наоѓаат под површината на земјата во зоната на сатурација и се во директен контакт со површината или со потслоевите;

4. **Внатрешни води** е неподвижна или проточна вода на површината на копното, како и подземната вода од страната што оди кон копното, од основната линија од којашто се мери ширината на територијалните води;

5. **Река** е внатрешно водно тело коешто постојано или повремено тече по површината на земјата, но коешто може во дел од својот тек да тече и под земја;

6. **Езеро** е внатрешно површинско неподвижно водно тело;

7. **Вештачко водно тело** е површинско водно тело создадено со дејството на човекот;

8. **Силно изменето водно тело** е површинско водно тело чијшто карактер е силно изменет, како резултат на физичките модификации предизвикани од дејството на човекот, согласно со одредбите од овој закон;

9. **Површинско водно тело** е одделен и значителен елемент на површинска вода, како езеро, слив, река или канал, акумулација, водотек, или дел од водотек, река или канал;

10. **Подземно водно тело** е одреден волумен на подземна вода во рамките на аквиферот или аквиферите;

11. **Водно право** е право на правните и на физичките лица да користат води и/или испуштаат во води и/или да вадат песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела, правото на користење на водите од водните тела и правото за вадење песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела, на начин и во постапка утврдени со овој закон;

12. **Аквифер** е потповршински слој или слоеви на карпи или други геолошки формации со задоволителна порозност и водопропустливост, коишто овозможуваат црпење на значајни количества подземни води;

13. **Речен слив** е површината од земјиштето од којашто сите површински истекувања се слеаат преку низа потоци, реки и/или езера, во море во една речна утока, естуар или делта;

14. **Речен потслив** е површината од земјиштето од којашто сите површински истекувања се слеаат преку низа потоци, реки и/или езера, во конкретна точка од еден воден тек најчесто езеро или речен слив;

15. **Подрачје на речен слив** е подрачје кое се состои од еден или од повеќе соседни речни сливови, вклучувајќи ги и припадните подземни и крајбрежни води;

16. **Состојба на површинската вода** е општо изразување на состојбата на површинското водно тело, определена во зависност од тоа дали е во полоша еколошка или хемиска состојба;

17. **Состојба на подземната вода** е општ израз за состојбата на подземното водно тело, определена во зависност од тоа дали е во полоша квантитативна или хемиска состојба;

18. **Еколошка состојба** е израз за квалитетот на структурата и на функционирањето на водните екосистеми поврзани со површинските води и класифицирани согласно со методологијата за процена од членот 71 на овој закон;

19. **Цели на животната средина** се целите утврдени во членот 72 од овој закон;

20. **Добар еколошки потенцијал** е состојбата на силно изменетото или на вештачкото водно тело, класифицирано во согласност со методологијата за процена од членот 71 на овој закон;

21. **Добра хемиска состојба** на површинската вода е хемиската состојба којашто ги задоволува еколошките цели за површински води, определени со прописите

од членот 90 на овој закон, т.е. хемиската состојба постигната во едно водно тело, каде што концентрациите на загадувачките материи и супстанции не ги надминуваат стандардите за квалитет на животната средина;

22. **Добра хемиска состојба** на подземната вода е хемиската состојба којашто ги задоволува условите за подземното водно тело определени со прописите од членот 92 на овој закон;

23. **Квантитативна состојба** е израз за степенот на влијание врз подземното водно тело преку непосредно и посредно црпење на водата;

24. **Добра квантитативна состојба** е состојбата определена со прописите од членот 92 на овој закон;

25. **Стандард за квалитетот на животната средина** е концентрацијата на конкретна загадувачка материја или супстанции или на група загадувачки материи и супстанции во водата, седиментот или во севкупната флора и фауна, којашто не треба да биде надмината за да се заштити човековото здравје и животната средина;

26. **Штетни материи** и супстанции се материи и супстанции или група на материи и супстанции коишто се токсични, отпорни и подложни кон биоакмулирање и други материи и супстанции или група на материи и супстанции и коишто предизвикуваат еквивалентно ниво на опасност;

27. **Опасни материи** и супстанции се материи и супстанции коишто предизвикуваат промени во физичкиот, хемискиот, биолошкиот и бактериолошкиот состав или карактеристики, како и на радиолошките карактеристики на водите, до степен што може да го ограничи или да го оневозможи нивното користење за одредени цели;

28. **Приоритетни материи** и супстанции се материите и супстанциите идентификувани во согласност со прописите од членот 107 на овој закон, вклучувајќи ги и приоритетните штетни материи и супстанции, за кои треба да се преземат мерки во согласност со членот 109 од овој закон;

29. **Загадувачка материја** е секоја материја којашто предизвикува загадување и е определена со прописите од членот 107 на овој закон;

30. **Директно испуштање** во подземната вода е директно внесување на загадувачки материи и супстанции во подземната вода, без филтрирање низ почвата или низ потслоевите;

31. **Загадување на водата** е непосредно или посредно внесување на материи и супстанции или топлина во водите, од страна на загадувач кои можат да го загорзат здравјето на луѓето или квалитетот на водните екосистеми или копнените екосистеми кои зависат директно од водните екосистеми;

32. **Загадувач** е правно или физичко лице коешто со своето дејствување врши загадување на водата;

33. **Водостопански услуги** се сите услуги со коишто се обезбедува зафаќање, црпење, акумулирање, третман и дистрибуција на површинските или на подземните води, или собирање и прочистување на отпадните води кои се одведуваат во површинските води;

34. **Гранична вредност** за емисија е масата изразена во смисла на одредени специфични параметри, концентрацијата и/или нивото на емисијата, коишто не смеат да бидат надминати во текот на еден или повеќе временски период, а кои можат да бидат определени за одредени групи, семејства или категории материи и супстанции и кои обично се применуваат на точката на којашто емисиите излегуваат од инсталацијата, при што при нивното определување се занемарува разредувањето. Во однос на посредните испуштања во водата, ефектите од една станица за пречистување на отпадните води можат да бидат земени предвид при определувањето на граничните вредности за емисија за предметните инсталации, под услов да биде загарантирано со-

одветното ниво на заштита на животната средина, како целина и под услов ова да не води кон покачување на нивото на загадување на животната средина;

35. **Контроли на емисијата** се контроли коишто бараат специфично ограничување на емисијата, како граничната вредност за емисијата, или друго определување на границите или на условите за ефектите, природата или на другите својства на една емисија или пак на работните услови коишто влијаат врз емисиите;

36. **Слатка вода** е водата што се јавува природно и која има ниска концентрација на соли и е прифатлива како погодна за користење и третман со цел да се добие вода наменета за конзумирање од страна на човекот;

37. **Вода за капење** е дел од секоја проточна или непроточна површинска вода во којашто капењето е дозволено од страна на надлежниот орган или во која капењето не е забрането и традиционално го практикуваат голем број капачи. Како вода за капење, во смисла на овој закон, не се сметаат водите во базените и базени со изворска вода, водите во бањи што се користат за терапевтски цели и вештачки загадени води издвоени од површински или подземни води;

38. **Сезона за капење** е период во кој се очекува голем број на капачи;

39. **Урбана отпадна вода** е отпадната вода од домаќинствата или мешавина од отпадната вода од домаќинствата и индустриската отпадна вода и/или водата од врнежи;

40. **Отпадна вода** од домаќинствата е отпадната вода од станбените населби и од сервисните капацитети, којашто потекнува главно од човековиот метаболизам и од домашните активности;

41. **Индустриска отпадна вода** е секоја отпадна вода што се исфрла од просторите коишто се користат за извршување на трговска или на индустриска дејност, освен отпадната вода од домаќинствата и водата од врнежите;

42. **Еквивалент-жител** (во натамошниот текст: е.ж.) е органско биоразградливо оптоварување на отпадните води коешто има петдневна биохемиска побарувачка на кислород (БПК₅) од 60 гр кислород дневно;

43. **Еутрофикација** е збогатување на водата со хранливи состојки, особено со азотни или со фосфорни соединенија, што предизвикува зголемен развој на алгите и повисоките растителни видови, што создава непожелно нарушување на рамнотежата на организмите присутни во водата и на квалитетот на предметната вода;

44. **Меѓудржавни води** се водите што претставуваат државна граница или пресекуваат државна граница;

45. **Хидросистем** е хидротехничка или организационо-техничка целина којашто се состои од водостопански објекти и постројки, со коишто се уредува режимот на водите, се обезбедува и се доведува вода, како и објектите за одведување на отпадните води, заштитните објекти за одведување на одвишни, површински и подземни води;

46. **Систем за наводнување и одводнување (хидромелиоративен систем)** е хидротехничка или организационо-техничка целина што се состои од водостопански објекти и постројки за обезбедување и за доведување вода за наводнување на земјоделско и на друго земјиште (систем за наводнување) и објекти и постројки за прифаќање на вишокот површински, подземни и други води и нивно одведување во реципиентот (систем за одводнување);

47. **Точкасти извори на загадување** е стационарна локација или неподвижна постројка од којашто се испуштаат загадувачките материи и супстанции, односно поединечен определив извор (цевка, канал, брод, рудник и слично);

48. **Дифузни извори** на загадување се широко распространети активности каде што не може да се идентификува поединечен определив извор (ѓубрињата, органското ѓубре, пестициди, биоцидни материи и супстанции и слично);

49. **Штетно дејство** е дејство коешто штетно влијае врз водата, водното тело, водните живеалишта или врз другите водни ресурси, односно дејство коешто може да предизвика повреди на животните, растенијата или на луѓето кои ја консумираат водата или, пак, живеат во или блиску до водата, водното тело, водните живеалишта или другите водни ресурси;

50. **Крајбрежно земјиште** е појас од 50 метри земјиште, оддалечено од границата по којашто има постojани или сезонски водотеци, реки, езера или извори;

51. **Управувањето со водите** се мерки и активности за постигнување на целите од овој закон, односно за рационално и ефикасно користење на водите, одржлив развој на водните ресурси, заштита на водите и заштита од штетното дејство на водите;

52. **Водно живеалиште** е површината којашто има водно огледало, вклучувајќи ги и мочуриштата, барите и другите плитки водни површини;

53. **Расположлива подземна вода** е долгорочната просечна годишна стапка на севкупното надополнување на подземното водно тело, намалена за долгорочната годишна стапка на проток што е потребен за постигнување на еколошките цели за квалитет на придружните површински води, за да се избегне значителното влошување на еколошката состојба на тие води и да се избегне секое значително оштетување на придружните копнени екосистеми;

54. **Комбиниран природ** е контролата на испуштањата во површинските води, во согласност со природот од членот 91 на овој закон;

55. **Дезинфекција на водата** за пиење е примена на физички и на хемиски средства, со чиешто дејство се обезбедува водата за пиење да не содржи бактериолошки и биолошки материи и супстанции кои се штетни за здравјето на луѓето доколку се присутни над дозволените граници;

56. **Домашен водоснабдителен систем** е цевководот, опремата и уредите инсталирани меѓу славините, кои обично се користат за консумирање вода од страна на човекот и водоводната мрежа;

57. **Добра еколошка состојба** е состојба на површинското водно тело, класифицирано согласно со методологијата за процена од членот 71 на овој закон;

58. **Добра состојба на подземната вода** е состојбата што ја постигнува едно подземно водно тело, кога и квантитативната и хемиската состојба му се барем “добри”;

59. **Добра состојба на површинската вода** е состојбата што ја постигнува едно површинско водно тело, кога и квантитативната и хемиската состојба му се барем “добри”;

60. **Загадување** е непосредно или посредно внесување на материи и супстанции или на топлина во воздухот, водата или во почвата, од страна на загадувач, коешто може да биде штетно за човековото здравје или за квалитетот на водните или копнените екосистеми што се непосредно зависни од водните екосистеми, а со што се оштетува материјалниот имот или пак се нарушува состојбата на природните добра;

61. **Вода наменета за консумирање од страна на човекот**, односно вода за пиење е:

- секоја вода, во својата првобитна состојба или по третман, наменета за пиење, готвење, подготовка на храна или за други домашни потреби, без оглед на тоа од каде потекнува и дали се снабдува од водоводната мрежа, од цистерна, од шишиња или во садови и

- водата што се користи за производство на храна, преработка, конзервирање или за продажба на производи или материи и супстанции за консумирање од страна на човекот, освен ако надлежниот орган утврди дека квалитетот на водата не може да влијае врз безбедноста на прехранбениот готов производ;

62. **Јавно водоснабдување на населението** е снабдување со вода за пиење на повеќе од пет домаќинства, односно повеќе од 20 жители, снабдување од сопствени објекти на претпријатијата и други правни лица кои произведуваат и/или вршат промет на храна и пијалаци и снабдување на јавни објекти (воспитни-образовно установи, здравствени установи, правни лица од областа на туристичко-угостителската дејност, сообраќајот и друго);

63. **Природно збогатување** е процес со кој без човекова интервенција одредени материи и супстанции се транспортираат од земјиштето во водата и не го загрозува човековото здравје;

64. **Орган надлежен** за вршење на стручни работи од областа на управувањето со водите и речниот слив е органот кој врши стручни работи од областа на животната средина основан со Законот за животната средина;

65. **Физичко лице** е трговец поединец, вршител на дејност и граѓанин и

66. **Реципиент** е водно тело, крајбрежно земјиште и водни живеалишта кои ги примаат испуштените води согласно со членот 79 од овој закон, како и канализационите системи и системите за одводнување во кои се испуштаат води, доколку истите не се вклучени во заднички систем за третман на отпадни води.

Член 5

Начела за одржливо управување со водите

Во согласност со целите за долгорочна заштита и одржливо користење, управувањето со водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта се заснова на:

1. **Еколошко-социјален и економски концепт** - водите се дел од природните процеси и треба да се заштити како живеалишта на флората и на фауната. Со управувањето со водите се обезбедува остварувањето на јавниот интерес, утврден со овој и со друг закон на начин со кој ќе се обезбеди одржливо управување со водите;

2. **Начело на претпазливост** - доколку постои ризик дека одредена активност може да предизвика штетното дејство врз водите или штетно дејство од водите, но за тоа нема научни докази, се преземаат мерки засновани на соодветна процена на ризикот, неопходни за да се обезбеди високо ниво на заштита на водите и од водите, пред да стане достапен научниот доказ дека може да настане штетно дејство;

3. **Начело на превенција** - неопходните мерки и активности за заштита на водите и за заштита од штетното дејство од водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта, треба да се преземаат во раната фаза, спречувајќи да се појави ризик или да дојде до какви било штетни последици по водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта;

4. **Начело на минимизирање на употребата на ресурсите** - при вршење на активности кои би можеле да имаат влијание врз водите и животот и здравјето на луѓето, секој е должен да се однесува внимателно и рационално да ги користи водите, да го спречи загадувањето на водите и да избегнува други негативни ефекти и ризици за животот и здравјето на луѓето и за животната средина;

5. **Начело на интегрираност** - при управувањето со водите мора да се има предвид меѓусебната поврзаност на површинските и на подземните води, нивниот однос со крајбрежното земјиште, водните живеалишта,

екосистемите зависни од вода и со другите медиуми на животната средина, согласноста на директно инволвираните институции и корисници и врската со другите сектори, соработката за прашањата на меѓудржавните води, како и интегрирање на мерките и активностите за заштита на водите во сите развојни, стратешки, плански и програмски документи кои ги донесуваат организациите на Република Македонија и единиците на локалната самоуправа;

6. **Начело "загадувачот плаќа"** - загадувачот на водите и крајбрежното земјиште ги надоместува трошоците за враќање во поранешна состојба на водите и крајбрежното земјиште;

7. **Начело "надомест на трошоци"** - корисникот на водата ги надоместува сите трошоци кои настанале со давањето на водостопанската услуга во кои се вклучуваат и трошоците на водниот ресурс што го користи и трошоците за животната средина, во согласност со начелото "загадувачот плаќа";

8. **Начело на спречување на загадувањето на местото на настанување на загадувањето** - емисијата на загадувачки материји и супстанции се спречува на местото на нивното настанување;

9. **Начело на временска перспектива** – временските рокови во плановите и во одлуките за управување со водите треба да соодветствуваат на временската перспектива на очекуваните ефекти;

10. **Начело на учество на јавноста и пристап до информации** - јавноста треба да има пристап до сите информации кои се однесуваат на состојбата со водите и управувањето со водите, а особено до информациите кои се потребни за нејзино учество во постапката за донесување на одлуките кои се однесуваат на управувањето со водите;

11. **Начело на учество на заинтересираните страни** - надлежните органи се должни да обезбедат дека во постапката за донесување на прописите, стратешките, планските или програмските документи и одлуките кои се однесуваат на управувањето со водите, ќе се земаат предвид интересите на сите заинтересирани страни и

12. **Начело на универзалност на водостопанските услуги** - универзалноста на водостопанските услуги се обезбедува преку недискриминација; одржливост на услугата, квалитет и ефикасност; транспарентност; економски прифатлива цена и целосно покривање на областа на извршување на услугата.

Член 6 Правен режим на водите

(1) Водите, како добра од општ интерес, се во сопственост на Република Македонија и уживаат посебна заштита на начин и под услови определен со овој закон.

(2) Водите не се предмет на правото на сопственост на физички и правни лица, без оглед на правниот режим на земјиштето на коешто се наоѓаат.

(3) Акумулирањето, зафаќањето, црпењето, користењето, пренасочувањето, одведувањето и испуштањето, како и другите дејства врз водите се вршат под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон.

(4) Се забранува секако испуштање на отпадни води, материји и супстанции во водите освен под услови, на начин и во постапка определени со овој закон.

Член 7 Управување со водите по подрачја на речни сливови

(1) Управувањето со водите се врши по подрачја на речните сливови, во хидрографски единици одделени со вододелниците на речните сливови, имајќи ја пред-

вид меѓусебната поврзаност на површинските и на подземните води, при што административно-територијалните граници на подрачјето на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, нема да претставуваат пречка за интегрираното управување со подрачјата на речните сливови.

(2) Територијата на Република Македонија ја сочинуваат четири подрачја на речни сливови и тоа подрачја на речните сливови на реките Вардар, Црн Дрим, Струмица и Јужна Морава.

(3) Владата на Република Македонија ги определува границите на подрачјата на речните сливови по предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

Член 8 Надлежност

(1) Управувањето со водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта е во надлежност на организациите на државната управа, со исклучок на оние работи коишто, според овој закон, се во надлежност на организациите на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(2) Управувањето со водите е во надлежност на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, освен ако поинаку не е определено со овој закон.

(3) Управувањето со речните сливови го врши органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина преку свои организациони единици, формирани посебно за секое подрачје на речен слив од членот 7 на овој закон.

(4) Органите кои, согласно со овој или друг закон, се надлежни за определени активности во областа на животната средина се должни во секое време самостојно или во согласност и/или соработка со друг надлежен орган, да ги преземаат потребните мерки заради остварување на целите на законот од членот 2 на овој закон.

Член 9 Управување со водите по меѓународни подрачја на речни сливови

За воспоставување и управување со подрачја на меѓународни речни сливови со соодветните соседни држави за подрачјата на речните сливови на територијата на Република Македонија, коишто се дел од подрачјето на меѓународниот речен слив, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во соработка со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на надворешните работи, преземаат активности за воспоставување и управување со подрачјата на меѓународните речни сливови.

Член 10 Меѓународни речни сливови

(1) Управувањето со меѓународните речни сливови и меѓудржавните води се врши во согласност со овој закон и согласно со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

(2) Заради остварувањето на целите на овој закон органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина презема активности за координирање на плановите за управување со подрачје на меѓународен речен слив и програмите на мерки, со надлежните органи на соседните земји кои припаѓаат на подрачјето на меѓународниот речен слив.

Член 11

Негативни влијанија од соседните земји

(1) Во случаите на негативно влијание или закана од негативно влијание врз водите и од водите, од некоја соседна земја, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен веднаш да поведе постапка за информирање на соседната земја за новонастанатата ситуација и за последиците.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да ги идентификува последиците од негативните влијанија врз водите и од водите и да поведе постапка за преговори и за усогласување со надлежните органи на соседната земја заради дефинирање и за спроведување на потребните мерки што треба да се преземат на изворот на негативното влијание, заради заштита на водите на територијата на Република Македонија.

II. КОРИСТЕЊЕ НА ВОДИТЕ**II.1. Општи одредби за користење на водите**

Член 12

Режим на водите

(1) Режимот на водите е збир од параметри коишто ја дефинираат квантитативната и квалитативната состојба на водите на определено место и во определено време, како што се: водостојот, протекот, насоката на текот, брзината на водата, пренос на наносот, физичките, хемиските и радиоактивните особини, хидробиолошкиот состав на водите и други параметри.

(2) Забрането е вршење на работи коишто предизвикуваат промени во режимот на водите, односно промена на параметрите од ставот (1) на овој член, спротивно на одредбите од овој закон.

(3) Одржувањето и подобрувањето на режимот на водите се врши во согласност со плановите за управување со речните сливови.

Член 13

Користење на водите

(1) Користење на водите ги опфаќа активностите на акумулирање, зафаќање, црпење, пренасочување на површинските и на подземните води за:

1) консумирање од страна на човекот, наводнување, за индустриски, технолошки, стопански потреби и за други намени;

2) за производство на електрична енергија и други погонски намени;

3) за одгледување на риби;

4) за пловидба;

5) за спорт, рекреација, капење и

6) акумулирање, зафаќање, црпење, користење, пренасочување и за други намени.

(2) Користењето на водите ги опфаќа и активностита на одведување и испуштање, како и другите дејства врз водите.

Член 14

Обврски при користење на водите

(1) Секој може да ја користи водата во обем, под услови и на начин определени со овој закон, како и во согласност со актите донесени врз основа на овој закон.

(2) Водата се користи рационално и економично, на урамнотежен и праведен начин во согласност со начелата за одржливо управување со водата при што треба да се води сметка за одржување и подобрување на режимот на водите.

(3) Секој корисник на површинските или подземните води е должен при испуштањето на искористените води да не предизвика штетни дејства врз водите и врз другите медиуми и области на животната средина.

Член 15

Приоритети за користење на водите

Доколку има повеќе барања за користење на водите од едно исто водно тело за коешто не е издадена дозвола за користење на вода, дозволата за користење вода се издава согласно со следниов приоритет за:

1) водоснабдување на населението преку јавен водоснабдителен систем, за здравствените установи и за правните лица од областа на ветеринарството, за потребите на одбраната, за индустријата за производство и за преработка на храна и за напојување на добитокот;

2) наводнување на земјоделското земјиште;

3) водоснабдување на индустријата и за стопански потреби;

4) хидроенергетските и за другите погонски потреби;

5) потребите на парковите и на другите јавни површини;

6) полнење на водата во шишиња за комерцијални потреби и

7) други потреби.

Член 16

Општо користење на водите

(1) Водите се во општо користење доколку:

1) се користат за лични потреби и потреби на домаќинството;

2) не се потребни посебни објекти и постројки за искористување на водите;

3) со користењето на водите не се нарушува правото за еднакво искористување на водите од страна на другите лица и

4) користењето на водите не е ограничено со други прописи.

(2) За општото користење на водите не е потребна дозвола за користење на водите.

(3) Општото користење на водите го опфаќа особено користењето на водите за пиење, капење и за други санитарни потреби на домаќинството, за спорт и рекреација и за пловидба со немоторизирани пловни средства или за задоволување на другите лични потреби, доколку за тоа не се бара изградба на посебни објекти и постројки за кои се предвидува дозвола за користење на води. Општото користење на водите го опфаќа и користењето на водата за гаснење на пожари и за преземање на неопходните санитарни и други мерки во случај на вонредна состојба или елементарна непогода или други активности од јавен интерес.

(4) Под задоволување на другите лични потреби од ставот (2) на овој член не се подразбира користењето на водите за наводнување и користењето на водите во технолошкиот процес при извршување на трговските дејности.

(5) За општото користење од ставите (1), (2) и (3) на овој член не се плаќа надоместок за користење на водите.

II.2. Посебни одредби за користење на водите

Член 17

Овластување за сопственикот на земјиштето или за носителот на друго стварно право

(1) Сопственикот или носителот на друго стварно право на земјиштето, може без дозвола за користење на водите слободно да ги користи атмосферските води што се собираат на неговото земјиште или земјиштето

врз коешто има стварно право во границите на личните потреби на домаќинството, водејќи сметка за режимот на водите и за таквите права на другите лица.

(2) Сопственикот или носителот на друго стварно право на земјиштето на кое се наоѓа вода, може да црпи и да користи подземни води од подземните водни тела за потребите на своето домаќинство, без обврска да поседува дозвола за користење на водата, доколку:

1) исцрпеното количество подземна вода не надминува 10 м³ вода дневно;

2) за тоа не се бара изградба на посебни објекти, постројки, пумпи и слично за кои е потребна дозвола за користење на води и

3) не се предизвикуваат негативни последици по истото или по соседното подземно водно тело.

Член 18

Времено црпење на води заради одводнување на земјиште

(1) Без дозвола за користење на водата, вршителите на трговска дејност, како и другите лица можат да ги црпат или пренасочат водите само заради:

1) одводнување на земјиштето, како и за заштита на земјиштето од ерозија или од поплави и/или

2) спречување повремени штети и прекини при операциите во рудниците, каменоломите, изградбата на згради и други инженерски и инфраструктурни работи.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член вршителите на дејноста и другите лица, се должни веднаш по започнувањето со црпење или пренасочувањето на водата да го известат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен веднаш по приемот на известувањето да изврши увид во состојбата и да наложи преземање на соодветни мерки, а во зависност од количеството вода, да му наложи на вршителот на дејноста, односно на другото лице да прибави дозвола за користење на вода.

Член 19

Користење на водите за пловидба

(1) Површинските води можат да се користат за пловидба, во согласност со овој закон и прописите за внатрешна пловидба.

(2) Заради заштитата на флората и на фауната, водните екосистеми и екосистемите зависни од вода, како и заради чување и одгледување на растителните и животинските видови, пловидбата со пловни објекти и инсталации кои се придвижуваат со мотори со внатрешно согорување е забранета во заштитните зони и подрачја утврдени со овој и со друг закон.

(3) Забраната од ставот (2) на овој член и режимот на активности во заштитните зони и подрачја ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските.

Член 20

Ограничувања на користењето на водите

(1) Заради обезбедување, зачувување и заштита на расположливите води и зачувување и подобрување на природната рамнотежа на водните екосистеми и екосистемите зависни од вода, користењето на водите може да се ограничи:

1) во случај на природни појави коишто предизвикуваат или претставуваат закана за привремено намалување на количеството на водите и влошување на квалитетот така што не постои можност да се задоволат потребите на сите корисници на водите во тоа подрачје;

2) доколку се утврди дека поради постоечкиот обем на користењето на водата се влошиле нејзините својства или постои опасност за влошување и/или

3) во случај на хаварији, оштетувања на инфраструктурните објекти и други случаји, во мера неопходна за да се санира настанатата штета.

(2) Ограничувањето од ставот (1) на овој член го утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(3) Привременото ограничување на користењето на водите од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член не е основ за барање за надомест на штета.

(4) Лицето кое ја предизвикало штетата или хаваријата од ставот (1) точка 3 на овој член е должно да им ја надомести штетата на корисниците на водата.

Член 21

Зачувување на подземните води

(1) Заради обезбедување, зачувување и заштита на расположливите подземни води и зачувување и подобрување на природната рамнотежа на водните екосистеми и екосистемите зависни од вода, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, може да го ограничи користењето на подземните води доколку се утврди дека резервите на подземните води од кои се користи вода за потребите на јавното снабдување се исцрпени така што не постои можност за нивно натамошно користење или постои опасност од нивно целосно исцрпување.

(2) Подземните води погодни за јавно водоснабдување се чуваат и употребуваат пред сè за јавно водоснабдување. По исклучок, подземните води можат да се користат за други намени, под услови, на начин и во постапка определени со овој закон, доколку тоа е во согласност со плановите за управување со речните сливови.

Член 22

Обврски и ограничувања при користење на подземните води

(1) Правното или физичкото лице кое при вршењето на геолошки истражувања или при експлоатацијата на минералните сировини, ископувањето тунели и други активности на ископување и дупчење на земјиштето, наиде на подземни води (извори на води, истечни и непроточни води) е должно веднаш да изврши заштита на подземната вода, најдоцна во рок од 24 часа од пронаоѓањето и за тоа да го известат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Лицето од ставот (1) на овој член е должно на органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина да му овозможи земање на податоци и извршување на потребните испитувања заради утврдување на лежиштата, количеството и својствата на водата, како и да ги преземе потребните мерки за заштита на подземните води определени од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Доколку подземните води се потребни за јавно водоснабдување, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на управувањето со води, може да предложи експропријација на земјиштето на коешто тие се наоѓаат, според прописите за експропријација.

(4) Во случајот од ставот (3) на овој член носителот на правата за геолошки истражувања или експлоатација на минералните сировини, кој заради искористувањето на подземните води за јавно водоснабдување, престанал со геолошките истражувања или со експлоатацијата на минералните сировини има право на надомест на изгубената добивка согласно со прописите за надомест на штета.

III.3. Водно право

Член 23 Водно право

(1) Заради остварување на јавниот интерес при користењето на водите, како и заради остварувањето на правата и обврските на правните и на физичките лица да користат или испуштаат води, правото на користење на водите од водните тела и правото на испуштање во водните тела, се доделува водно право на правните и на физичките лица (во натамошниот текст: водно право) под услови и на начин утврдени со овој закон.

(2) Доделувањето и остварувањето на водното право не смее да доведе до негативни последици за водите.

(3) Водното право се остварува под услови, на начин и во постапка утврдени со овој закон.

(4) Водното право се стекнува и за користење на водите заради вршење на дејност по пат на концесија или вршење на потфати за јавно приватно партнерство.

(5) Концесијата, односно јавното приватно партнерство од ставот (4) на овој член, не може да се додели без претходно стекнато водно право под услови и на начин утврдени со овој закон.

(6) Условите, начинот и постапката за доделување на концесија за користење на водите се уредуваат со овој закон и Законот за концесии и јавно приватно партнерство.

Член 24 Носител на водно право

Носител на водно право може да биде секое домашно или странско правно или физичко лице, вклучувајќи ги и органите на државната власт и општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, под услови и на начин утврдени со овој закон.

Член 25 Содржина на водното право

(1) Носителот на водното право има право непречено и целосно да ја користи и да располага со водата врз којашто стекнал водно право, доколку тоа не е спротивно на овој закон.

(2) Водното право создава права и обврски и треба да служи за доброто на неговиот носител и на заедницата.

(3) Секој е должен да се воздржува од повреди на водното право на друго лице.

(4) Носителот, водното право го остварува во согласност со намената и на начин определен во дозволата или во концесијата, во согласност со овој закон.

(5) Со стекнување на водното право, носителот на водното правно не се стекнува со право на сопственост или друго стварно право врз земјиштето на коешто се наоѓа водата.

(6) Со стекнување на водното право, носителот на водното право не се стекнува со право на сопственост или друго стварно право врз објектите и постројките за користење на водата, односно за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела.

Член 26 Стекнување на водно право

(1) Правното или физичкото лице се стекнува со водно право врз основа на дозвола за користење на водата и дозвола за испуштање во вода, односно дозвола за вадење песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела (во натамошниот текст: дозвола).

(2) Условите, начинот и постапката за издавање на дозволата од ставот (1) на овој член се уредуваат со овој закон.

(3) Водното право од ставот (1) на овој член може да се стекне и со наследување.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува формата и содржината на образецот на дозволата од ставот (1) на овој член.

Член 27 Стекнување на водно право со наследување

(1) Доколку поинаку не е уредено со закон, водното право може да се пренесе на правниот следбеник на носителот на водното право, по негово барање.

(2) Барањето за пренесување на водното право, правниот следбеник од ставот (1) на овој член го доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина. Кон барањето за пренесување на водното право се приложува и судската одлука со којашто се утврдува статусот на правниот следбеник.

(3) По приемот на барањето од ставот (2) на овој член, органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во рок не подолг од два месеца од приемот на барањето, носи решение со коешто се врши промена на податоците во водната книга во поглед на носителот на водното право или решение за одбивање на барањето.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина со решение врши промена на податоците во водната книга доколку утврди дека правниот следбеник, без промена на условите во дозволата, продолжува:

1) да ги користи водите кои се предмет на дозволата или

2) со изградбата, одржувањето, експлоатацијата, изменувањето, проширувањето или рехабилитацијата на водостопански и на другите објекти.

(5) Во рокот од ставот (3) на овој член правниот следбеник може да ја користи постојната дозвола.

(6) Против решението од ставот (3) на овој член, правниот следбеник има право на жалба до комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи во втор степен од областа на водите.

(7) По исклучок од ставот (1) на овој член водното право може да се пренесе на правниот следбеник со судска одлука.

Член 28 Дејности и активности за кои е потребна дозвола

(1) Дозволата од членот 26 став (1) на овој закон е потребна заради извршување на активности, коишто влијаат или можат да влијаат врз режимот на водите и/или врз морфологијата на водното тело, особено во случаите на:

1) зафаќање, црпење, пренасочување, акумулирање и користење на водата од површинското водно тело заради:

- снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот,
- наводнување на земјоделско земјиште,
- индустриски, технолошки и стопански потреби,
- полнење на водата во шишиња за комерцијални потреби,
- производство на електрична енергија и други погонски потреби,
- одгледување риби, водни птици итн.,
- риболов,
- пловидба и сообраќај,
- туризам, спорт, рекреација, капење и други слични намени,
- одводнување на земјиштето,
- миење и сепарирање на песок, чакал и камен,
- одржување на водотеци со употреба на хемиски материи и супстанции и
- други активности за коишто органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ќе оцени дека влијаат врз режимот на водите и/или врз морфологијата на водното тело;

2) црпење, пренасочување, акумулирање или користење на водата од подземното водно тело заради:

- снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот,
- наводнување на земјоделско земјиште,
- индустриски, технолошки и стопански потреби,
- полнење на водата во шишиња за комерцијални потреби,
- апсорпција на топлинска енергија од геотермални води,
- хидрогеолошки истражувања и собирање податоци и
- други активности за коишто органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ќе оцени дека влијаат врз режимот на водите и/или врз морфологијата на водното тело;

3) вадење песок, чакал и камен од коритата и од бреговите на површинските водни тела и

4) испуштање во води и испуштање и фрлање на материи и супстанции во површинските води.

(2) Владата на Република Македонија врз основа на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги утврдува активностите од ставот (1) точка 1 алинеја 13 и точка 2 алинеја 7 за кои е потребно дозволата од членот 26 став (1) на овој закон.

(3) Заради спроведување на плановите за управување со речниот слив, дозволата се издава во согласност со Планот за управување со речниот слив.

(4) За објектите и за инсталациите за коишто е потребна дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, а за кои со Законот за животната средина е определено дека се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола, односно Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталации во заштитено подрачје, дозволата се прибавува во постапката пропишани со тој закон.

(5) А-интегрираната еколошка дозвола, односно Б-интегрираната еколошка дозвола, за инсталации во заштитено подрачје од ставот (4) на овој член, ја заменува дозволата од членот 26 став (1) на овој закон.

(6) За објектите и за инсталациите за коишто е потребна дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, а за кои со Законот за животната средина е определено дека е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола со исклучок на Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталации во заштитено подрачје, дозволата од членот 26 став (1) на овој закон се прибавува под услови и на начин утврдени со овој закон.

(7) За проектите за коишто со Законот за животната средина е пропишано дека се врши оценка на влијанието на проектите врз животната средина, вклучувајќи ги и проектите за коишто потребата за оценка на влијанието се врши со испитување на секој одделен случај, оцената се врши согласно со тој закон.

Член 29

Користење на вода од бунари

(1) Без дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, граѓанинот кој е сопственик или носител на друго стварно право врз земјиштето може да копа обичен бунар за снабдување со вода за пиење, за поеење на добиток и за други лични потреби.

(2) Обичен бунар од ставот (1) на овој член може да се копа на растојание од најмалку 5 метра од градежниот објект и од градежната парцела на соседот, а котата на дното на бунарот не смее да биде пониска од котата на дното на соседниот бунар.

(3) Без дозволата од членот 26 став (1) на овој закон не може да се копа бунар за наводнување на земјиште опфатено со хидросистем или систем за наводнување.

Член 30

Барање за издавање дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја издава дозволата од членот 26 став (1) на овој закон по барање на правно или физичко лице (во натамошниот текст: барател).

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува содржината и формата на образецот на барањето, како и потребната документација која се приложува кон барањето од ставот (1) на овој член.

Член 31

Издавање на водостопански и на други услови за проектирање и за обезбедување на други информации

(1) Пред поднесување на барањето за издавање дозвола од членот 30 став (1) на овој закон, правното и физичкото лице е должно да побара од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина:

1) водостопански услови за проектирање и

2) услови за заштита на водните екосистеми и на екосистемите зависни од вода заради изработка на техничка документација.

(2) Водостопанските услови за проектирање и условите за заштита на водните екосистеми и на екосистемите зависни од вода од ставот (1) на овој член мора да бидат во согласност со Водостопанската основа и Планот за управување со речниот слив.

(3) Покрај условите од ставот (1) на овој член, правното и физичкото лице имаат право да побараат и листа на дозволи коишто се издадени во согласност со овој закон, на подрачјето каде што се планира локацијата на објектот.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на управувањето со води е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето, на правното и физичкото лице да им ги достави, во писмена форма, условите од ставот (1) и информациите од ставот (3) на овој член.

(5) Доколку органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина не е во состојба да одговори на барањето за доставување на условите и информациите во рокот определен

со ставот (4) од овој член, за неможност и за причините за недоставувањето, како и за дополнителниот рок во кој ќе го стори тоа, писмено ги известува правното и физичкото лице. Дополнителниот рок не може да биде подолг од 15 дена.

(6) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина наплатува надоместок за обезбедување на информациите од ставовите (1) и (3) на овој член, при што висината на надоместокот не треба да ги надминува стварните трошоци за нивно обезбедување, изготвување и доставување.

(7) Пристапот до постоечките регистри, евиденции или бази на податоци, како и проверувањето на информациите на местото каде што се чуваат или се одржуваат е бесплатно.

(8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја утврдува висината на надоместокот од ставот (6) на овој член.

(9) Врз основа на издадените водостопански услови за проектирање и условите за заштита на водните екосистеми и на екосистемите зависни од вода, правното или физичкото лице ја изготвува проектната задача за објектот за којшто се бара дозволата.

Член 32

Постапка за консултации

(1) Пред да започне со изготвување на барањето за дозвола, правното и физичкото лице имаат право да поднесат писмено барање за започнување постапка за консултации со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во врска со содржината и обемот на документација којашто се доставува со барањето од членот 30 став (1) на овој закон.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да ја започне постапката за консултации со правното и физичкото лице, најдоцна во рок од седум дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член.

(3) За извршените консултации органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и правното, односно физичкото лице, потпишуваат записник.

Член 33

Постапување со барањето за издавање дозвола

(1) Во рок што не може да биде подолг од 30 дена од денот на приемот на барањето од членот 30 став (1) на овој закон, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, го задолжува барателот да го дополни барањето и ги определува податоците со кои, согласно со членот 30 став (2) од овој закон, треба да се дополни барањето и во зависност од видот на недостатоците и достапноста на податоците, определува рок за дополнување на барањето кој не може да биде пократок од 15 дена.

(2) Доколку барателот не постапи во согласност со ставот (1) од овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина со решение го отфрла барањето.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член барателот, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, може да изјави жалба до комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управните работи во втор степен од областа на водите.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен, без одлагање, по еден примерок од барањето да достави до:

1) органите на државната управа надлежни за дејностите што ќе се вршат со објектот и/или со постројката (во натамошниот текст: другите надлежни органи на државната управа) и

2) градоначалникот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје на чиешто подрачје ќе се изведува објектот и/или постројката.

Член 34

Изменување и дополнување на содржината и обемот на барањето за издавање дозвола

(1) По доставувањето на барањето за издавање дозвола, барателот може дополнително да достави барање за изменување и/или дополнување на содржината и обемот на барањето од членот 30 став (1) на овој закон.

(2) Кон барањето за изменување и дополнување од ставот (1) на овој член, барателот е должен да ги достави потребните документи кои се бараат согласно со членот 30 став (2) од овој закон, доколку со барањето од ставот (1) на овој член се врши промена на тие податоци.

(3) По барањето за изменување и дополнување на содржината и обемот на барањето за издавање дозвола од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина постапува согласно со членот 33 од овој закон.

Член 35

Објавување на барањето и учество на јавноста во постапката за издавање на дозволата

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во рок од седум работни дена од денот на приемот на барањето од членот 30 став (1) на овој закон, е должен да го објави барањето во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, на својата интернет страница и во најмалку еден локален печатен и електронски медиум на територијата на општината на која се бара дозвола.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да и обезбеди на јавноста пристап до информациите потребни за оформување на мислењата и ставовите, во согласност со Законот за животната средина.

(3) Јавноста може да ги изрази своите мислења и забелешки во врска со барањето во рок од 15 дена од објавувањето.

(4) Содржината на објавата од ставот (1) на овој член ја утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(5) Објавата од ставот (1) на овој член е на товар на барателот на дозволата.

Член 36

Права и обврски на органите на општините и на градот Скопје во однос на барањето

(1) Градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје, се должни во рок од 15 дена од приемот на барањето согласно со членот 33 став (4) од овој закон, да му достават на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, мислење во писмена форма во однос на наводите содржани во барањето.

(2) Доколку градоначалникот на општините и градоначалникот на град Скопје не го достават писменото мислење во рокот од ставот (1) на овој член, се смета дека се согласиле со барањето.

Член 37
Постапување со барањето во случај на меѓудржавни води

Кога органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, врз основа на содржината на барањето, оцени дека вршењето на дејностите во објектите или во инсталациите за коишто се бара дозволата може да предизвика негативни последици врз режимот на водите и/или врз морфологијата на водното тело, е должен да поведе постапка за доставување на барањето до соодветниот надлежен орган на другата држава и да му овозможи да се произнесе по барањето, на начин и под услови предвидени со закон, а во согласност со меѓународниот договор ратификуван од Република Македонија, со кој е преземена таквата обврска.

Член 38
Доставување на ставови и мислења по барањето

(1) Органите наведени во членот 33 став (4) точка 1 од овој закон, како и јавноста од членот 35 на овој закон можат, во писмена форма, во рок од 15 дена од приемот на барањето, да ги достават своите мислења и ставови во однос на барањето од членот 30 став (1) на овој закон.

(2) При изготвувањето на дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, нема да ги земе предвид мислењата доставени по истекот на рокот и начинот утврдени во ставот (1) од овој член.

(3) При изготвувањето на дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги образложува причините поради кои се отфрлени добиените мислења и ставови од ставот (1) на овој член.

(4) Доколку органите наведени во членот 33 став (4) точка 1 од овој член не достават писменото мислење во рокот од ставот (1) на овој член, се смета дека немаат забелешки по барањето.

Член 39
Одбивање на барањето за издавање на дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, со решение го одбива барањето од членот 30 став (1) на овој закон, доколку утврди дека издавањето на дозволата не е во согласност со Планот за управување со речен слив, се загрозува јавниот интерес, или се повредуваат одредбите на меѓународен договор ратификуван од Република Македонија.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член, барателот може во рок од 30 дена од денот на приемот на решението да изјави жалба до комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управните работи во втор степен од областа на водите.

Член 40
Издавање на дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да ја издаде дозволата во рок не подолг од три месеца од денот на приемот на барањето од членот 30 став (1) на овој закон, односно од приемот на податоците за дополнување на барањето согласно со членот 34 став (1) од овој закон.

(2) Против решението со коешто се издава дозволата од ставот (1) на овој член барателот, во рок од 15 дена од денот на приемот на дозволата, може да изјави

жалба до комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управните работи во втор степен од областа на водите.

(3) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рокот утврден во ставот (1) од овој член не одлучи по барањето за издавање дозвола се смета дека позитивно е одговорено по барањето.

Член 41
Отпочнување на правно дејство на дозволата

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да изврши преглед на објектите и постројките и доколку условите од дозволата се исполнети, на носителот на дозволата му издава потврда за извршен преглед на објектите и постројките.

(2) Прегледот на објектите и постројките од ставот (1) на овој член го врши комисија формирана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, составена од пет члена и тоа по еден член од Државниот инспекторат за животна средина, два члена од органот надлежен за вршење на стручни работи од областа на управувањето со речен слив и два члена од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, започнува да произведува правно дејство од моментот кога носителот на дозволата ќе достави потврда за извршениот преглед до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(4) Од моментот на издавањето на дозволата од членот 26 став (1) на овој закон до моментот на започнувањето на правно дејство на дозволата согласно со ставот (3) од овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина може, врз основа на барање на правно или физичко лице, да издаде дозвола за времено користење на водата од истото водно тело на коешто се однесува дозволата од членот 26 став (1) на овој закон.

(5) Членовите на комисијата од ставот (2) на овој член се избираат со мандат од две години со право на повторен избор најмногу за уште еден мандат.

(6) Комисијата од ставот (2) на овој член за својата работа донесува деловник.

(7) Стручно-административните работи на комисијата од ставот (2) на овој член ги врши органот на државната управа надлежен за вршење на стручните работи од областа на животната средина.

Член 42
Пренос на правата и обврските од дозволата

(1) Носителот на дозволата може, на трето лице, да ги пренесе, со или без надоместок, целосно или делумно, сите или одделни права и обврски кои произлегуваат од дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, доколку со тоа не се менува содржината на дозволата, не се нарушува остварувањето на јавниот интерес утврден со закон и условите за вршење на дејноста.

(2) За преносот на правата и обврските од дозволата од ставот (1) на овој член, носителот на дозволата е должен во рок од 15 дена од денот на преносот да побара согласност од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Доколку врз основа на барањето од ставот (2) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина утврди дека со преносот на дозволата се исполнети ус-

ловите од ставот (1) на овој член, донесува решение за промена на податоците за носителот на дозволата и извршената промена ја запишува во водната книга.

(4) Доколку врз основа на барањето од ставот (2) на овој член утврди дека со преносот на дозволата не се исполнети условите од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина донесува решение со коешто престанува дозволата и со кое го задолжува другото правно или физичко лице да прибави нова дозвола, а престанувањето на дозволата го запишува во водната книга.

(5) Носителот на дозволата е должен да го извести органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, доколку овласти трето лице, во негово име да ги врши дејностите и активностите заради кои се издава дозволата, во рок од три дена од денот на доделувањето на овластувањето.

(6) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го запишува во водната книга лицето кое ја врши дејноста во име и за сметка на носителот на дозволата.

Член 43

Заштита на правата на носителот на дозволата

(1) Секој се воздржува од преземање дејства или активности со кои се нарушува или ограничува правото коешто за носителот произлегува од дозволата од членот 26 став (1) на овој закон.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да му обезбеди на носителот на дозволата непречено да го остварува правото што произлегува од дозволата, во обем определен со дозволата и да се воздржува од преземање дејствија и активности за попречување или ограничување на тоа право, доколку тие дејствија и активности не се преземаат заради заштита или обезбедување на јавниот интерес утврден со закон или заради виша сила и други објективни околности.

(3) Доколку дејствијата и активностите со кои се попречува или ограничува правото се преземаат заради заштита или обезбедување на јавниот интерес утврден со закон, носителот на дозволата има право:

1) да користи вода од друго водно тело во количество и квалитет соодветно на определеното во дозволата или доколку тоа не е можно и

2) на надомест на штетата која ја претрпел поради ограничувањето.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член носителот на дозволата нема право на надоместок на штетата за изгубена добивка.

(5) Во случај кога ограничувањето на правото на носителот на дозволата што произлегува од дозволата, не се врши заради заштита или обезбедување на јавниот интерес или заради виша сила и други објективни околности, носителот на дозволата има право на надоместок на штетата која ја претрпел поради ограничувањето на правото соодветно на определеното во дозволата.

(6) Надоместокот на штетата од ставот (2) на овој член се остварува согласно со општите прописи за надоместок на штета.

(7) Дозволата не создава права и обврски за трети лица и за нивниот имот.

Член 44

Привремена принудна управа

(1) Во случај кога дозволата од членот 26 став (1) на овој закон се издава за вршење на дејност од јавен интерес, а носителот на дозволата не ја врши дејноста согласно со условите утврдени со дозволата, односно

врши битна и континуирана повреда на условите за вршење на дејноста од јавен интерес утврдени во дозволата, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, донесува решение за ставање на дозволата под привремена принудна управа (секвестар).

(2) Решението од ставот (1) на овој член особено содржи:

1) причините заради кои се става дозволата под привремена принудна управа;

2) лицето кое ја врши привремената принудна управа;

3) рокот во кој се врши привремената принудна управа;

4) условите на привремената принудна управа и

5) правата и обврските на носителот на дозволата по донесеното решение од ставот (1) на овој член.

(3) Привремената принудна управа од ставот (1) на овој член ја врши правно лице овластено од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(4) Лицето од ставот (3) на овој член одговара за актите и дејствијата преземени за времетраење на привремената принудна управа.

(5) Против решението од ставот (1) на овој член носителот на дозволата, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението од ставот (1) на овој закон, има право на жалба до комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управните работи во втор степен од областа на водите. Жалбата не го одложува извршувањето на одлуката.

(6) По истекот на рокот определен со ставот (2) точка 3 од овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина донесува решение со коешто го престанува решението од ставот (1) на овој член или пак ја одзема дозволата.

(7) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги запишува во водната книга решението од ставот (1) на овој член и решението од ставот (6) на овој член.

(8) Правното лице од ставот (3) на овој член за да биде овластено треба да исполнува соодветни кадровски и просторни услови, како и да има најмалку пет години искуство во вршење на работи од соодветната дејност за која се овластува да врши принудна управа.

(9) Во однос на кадарот правното лице од ставот (3) на овој член треба да има вработено најмалку пет лица со високо образование од областа на природните и техничките науки со работно искуство од најмалку пет години.

(10) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува условите што треба да ги исполнува правното лице од ставот (3) на овој член.

Член 45

Изменување и дополнувања на дозволата

(1) Дозволата од членот 26 став (1) на овој закон може да се изменува или да се дополнува, по службена должност, или на барање на носителот на дозволата доколку се промени:

1) квантитетот и/или квалитетот на водата што се користи или

2) квантитетот и/или квалитетот на водното тело од коешто се користи водата или

3) технолошкиот процес на работа.

(2) Кон барањето за изменување и дополнување на дозволата во случаите од ставот (1) на овој член се приложува техничка документација која особено содржи причини и податоци за настанатите промени на количеството, квалитетот, местото и начинот на користење на водите, како и други потребни податоци.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги запишува измените и дополнувањата на дозволата во водната книга.

(4) Барањето од ставот (1) на овој член по службена должност може да го поднесе органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, како и друг орган кој има надлежности кои се поврзани со квантитетот и/или квалитетот на водата што се користи, вклучувајќи ги и субјектите кои врз основа на јавно овластување вршат активности поврзани со квалитетот и/или квантитетот на водата што се користи.

Член 46 Времетраење на дозволата

(1) Дозволата од членот 26 став (1) на овој закон се издава на определено време во зависност од видот на водостопанскиот објект, но не подолго од десет години, освен дозволата за вадење песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела која се издава со времетраење не подолго од две години.

(2) По исклучок, дозволата од членот 26 став (1) на овој закон се издава за време подолго од она определено во ставот (1) од овој член, доколку истата се прибавува во постапката за доделување на концесија за дејностите кои се остваруваат со користење на води и тоа за времетраењето на концесијата.

(3) Времетраењето на дозволата од членот 26 став (1) на овој закон започнува со моментот на започнување на правното дејство на дозволата што се определува согласно со членот 41 од овој закон.

(4) Барање за продолжување на времетраењето на дозволата, носителот на дозволата е должен да поднесе најдоцна шест месеца пред истекот на важноста на дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, согласно со постапката утврдена во членот 34 од овој закон.

(5) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, на барање на носителот на дозволата може, доколку постојат оправдани причини, да го продолжи рокот определен со дозволата во кој треба да завршат работите и активностите за изградба, одржување, експлоатација, изменување, проширување, рехабилитација и престанокот со работа на изградени водостопански и други објекти.

(6) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го запишува продолжувањето на дозволата во водната книга.

Член 47 Престанок на дозволата

(1) Дозволата од членот 26 став (1) на овој закон престанува, ако:

- 1) истече рокот на важноста на дозволата;
- 2) корисникот се откажал од правата утврдени со дозволата;
- 3) не се започне со изградба, реконструкција или доградба на објектите и постројките од дозволата во рок од најмалку две години од денот на издавањето на дозволата;
- 4) не се завршат работите и активностите за изградба, одржување, експлоатација, изменување, проширување, рехабилитација или затворање на изградени водостопански и други објекти во рокот определен со дозволата;

5) водата, без оправдани причини, не се користи и/или испушта континуирано во период од две години во текот на времетраењето на дозволата;

6) доколку се исполни условот од членот 42 став (4) на овој закон;

7) издадената дозвола не е во согласност со измените и дополнувањата на плановите за управување со речните сливови;

8) доколку настани смрт на физичкото лице без наследници или

9) ликвидација на носителот на дозволата.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го запишува престанокот на дозволата во водната книга.

Член 48 Случаи во кои не е потребна дозвола за користење

За општото користење на водите од членот 16 став (1) на овој закон, како и во други случаи определени со овој закон, не е потребна дозвола за користење на водите.

Член 49 Ограничување на водното право

(1) Водното право коешто произлегува и се остварува под услови и на начин утврдени во дозволата од членот 26 став (1) на овој закон, привремено се ограничува, доколку со неговото остварување се:

- 1) загрозува здравјето на луѓето;
- 2) загрозува природната рамнотежа на водните екосистеми и екосистемите зависни од вода;
- 3) ограничува општото користење на водите и
- 4) влијае штетно врз заштитените подрачја определени со прописите за заштита на природата.

(2) Привремено ограничување на водното право се врши и заради потребите на одбраната и безбедноста на државата.

(3) Во случајот од ставовите (1) и (2) на овој член носителот на дозволата има право на надоместок на штета, согласно со општите прописи за надоместок на штета.

(4) За ограничувањата од ставовите (1) и (2) на овој член со решение одлучува органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина. Ограничувањата од ставот (1) на овој член може да ги побара и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството.

(5) Со решението од ставот (4) на овој член органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина определува и санациони и други мерки кои треба да ги преземе носителот на дозволата.

(6) Ограничувањето од ставовите (1) и (2) на овој член не може да трае подолго од потребата за реализација на санационите или други мерки.

(7) Против решението од ставот (5) на овој член носителот на дозволата, во рок од седум дена од денот на приемот на решението, може да изјави жалба до комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управните работи во втор степен од областа на водите. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

(8) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го запишува ограничувањето на водното право во водната книга.

Член 50

Промена на дозволата за користење на водите поради промена на приоритет

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, може во случај на недостиг на вода за пиење, на дозволата за користење на водите за потребите од членот 15 точки 2, 3, 4, 5, 6 и 7 на овој закон, да изврши промена на намената, доколку е неопходно тие води да се користат за потребите од членот 15 точка 1 на овој закон.

(2) Во случајот од ставот (1) на овој член поранешниот корисник има право на надоместок на штета за изгубена добивка и надоместок за вложените средства во водостопанските и други објекти и постројки, согласно со општите прописи за надоместок на штета.

(3) Заради зачувување на квантитетот и квалитетот на определени водни тела, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина може да го определи начинот на користењето на водата, да ја одобри распределбата на целата или дел од водата меѓу барателите на дозвола или друго право за користење на водите, доколку барањето за издавање на дозвола за користење на водите е во јавен интерес.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја запишува промената на дозволата од ставот (1) на овој член во водната книга.

Член 51

Одземање на дозвола

(1) Дозволата од членот 26 став (1) на овој закон се одзема доколку:

1) водата се користи, односно се испушта спротивно на условите утврдени со дозволата;

2) носителот не го платил надоместокот и

3) на носителот на дозволата со правосилна одлука му е изречена прекршочна санкција забрана на вршење на дејност поврзана со користење на води или испуштање во води.

(2) За одземањето на дозволата во случаите од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, донесува решение.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен за започнување на постапката за одземање на дозволата да го известат носителот на дозволата и во решението од ставот (2) на овој член да му даде рок кој не може да биде подолг од 30 дена, во кој му наложува отстранување на причината од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член за започнување на постапка.

(4) Доколку и по истекот на рокот определен во ставот (3) од овој член, носителот на дозволата не ги отстрани причините или продолжи со активностите од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член, органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, донесува решение за одземање на дозволата.

(5) Правното дејство од одземањето на дозволата важи од денот утврден во решението од ставот (4) на овој член.

(6) Против решението од ставот (4) на овој член, носителот на дозволата, во рок од седум дена од денот на приемот на решението, може да изјави жалба до комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управните работи во втор степен од областа на водите.

(7) Жалбата од ставот (6) на овој член не го одложува извршувањето на решението.

(8) Правното или физичкото лице на кое му е одземадена дозвола нема право на надоместок на штета.

(9) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го запишува одземањето на дозволата во водната книга.

Член 52

Посебен услов за одземање на дозволата

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина или на предлог на друг орган на државната управа може да одлучи да му ја одземе дозволата на носителот доколку со одземањето се обезбедува или се остварува повисок јавен интерес од оној заради чие остварување е издадена дозволата.

(2) Поголем јавен интерес од ставот (1) на овој член е остварување на правото за користење на вода на повеќе корисници во рамките на ист приоритет утврден со членот 15 од овој закон.

(3) Во случајот од ставот (1) на овој член правното, односно физичкото лице на кое му е одземадена дозволата има право на надоместок на штета, согласно со општите прописи за надоместок на штета.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на управувањето со води го запишува одземањето на дозволата заради обезбедување на повисок јавен интерес во водната книга.

П.4. Концесија за користење на водите

Член 53

Дејности за кои се доделува концесија за користење на води

(1) Стопанските дејности кои се остваруваат со користење на водата од површинските и подземните водни тела може да се вршат преку доделување на концесија и јавно приватно партнерство (во натамошниот текст: концесија) на определено време на домашно и странско правно и физичко лице.

(2) Концесијата од ставот (1) на овој член се доделува за:

1) производство на електрична енергија во хидроелектрични централи;

2) флаширање на вода за комерцијални потреби;

3) одгледување на риби и водни птици;

4) езерски сообраќај и

5) давање на туристички, спортски и други рекреативни услуги со изградба на трајни објекти.

Член 54

Постапка за доделување на концесија

(1) Во име на Република Македонија, концесијата од членот 53 став (1) на овој закон ја дава Владата на Република Македонија.

(2) За започнување на постапката за доделување на концесијата одлучува Владата на Република Македонија по образложен предлог доставен од страна на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, изработен во согласност со Водостопанската основа на Република Македонија и плановите за управување со речните сливови.

(3) Образложениот предлог од ставот (2) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го доставува по претходна согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работи од областа на земјоделството, а за кој позитивно се изјасниле органот на државната управа надлежен за вршење на

работи од областа на економијата, органот на државната управа надлежен за вршење на работи од областа на транспортот и врските, органот на државната управа надлежен за вршење на работи од областа на одбраната, органот на државната управа надлежен за вршење на работи од областа на културата, органот на државната управа надлежен за вршење на работи од областа на внатрешните работи и Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата.

(4) Одлуката од ставот (2) на овој член се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина формира Комисија за спроведување на постапката за доделување на концесијата составена од најмалку пет члена во која задолжително учествува и еден претставник на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје на чие подрачје ќе се изведува концесијскиот проект.

(6) Во врска со постапката за доделување на концесијата, како и другите прашања во врска со концесијата соодветно се применуваат одредбите од Законот за концесија и други видови на јавно приватно партнерство.

(7) Претставникот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, во Комисијата од ставот (5) на овој член, го именува градоначалникот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје на чие подрачје ќе се изведува концесијскиот проект.

Член 55

Доделување на концесија по пат на јавен конкурс и исклучоци

Концесијата се доделува по пат на јавен конкурс организиран и спроведен во согласност со одредбите од Законот за концесии и други видови на јавно приватно партнерство.

Член 56

Однос меѓу концесијата и дозволата за користење на вода

(1) Кога концесијата се доделува во согласност со одредбата од членот 55 на овој закон, во јавниот повик за доставување на понуди за доделување на концесијата задолжително се наведува дека задолжителен услов за склучување на концесијскиот договор е прибавување на дозвола за користење на вода во согласност со одредбите од овој закон, а во тендерската документација, покрај елементите утврдени согласно со Законот за концесии и други видови на јавно приватно партнерство, се наведуваат условите што ќе бидат содржани во дозволата за користење на водата, како и условите кои се неопходни да се исполнат или истражат заради заштита и унапредување на медиумите и областите на животната средина.

(2) Дозволата за користење на вода прибавена во согласност со одредбите од овој закон нема да произведува правно дејство доколку не се склучи концесијскиот договор.

(3) Доколку прворангираниот понудувач не ја прибави дозволата за користење на вода или не ги исполни другите услови за склучување на концесијскиот договор утврдени со јавниот повик, во рокот определен со овој закон, Комисијата од членот 54 став (5) на овој закон го повикува второрангираниот понудувач да пристапи во постапката за склучување на концесијскиот договор.

Член 57

Времетраење на концесијата

(1) Времетраењето на концесијата се утврдува со концесијскиот договор при што најдолгиот период изнесува:

1) за производство на електрична енергија во хидроелектрични централи:

- со моќност над 10 MW до 70 години,
- со моќност од 2 до 10 MW до 50 години и
- со моќност до 2 MW до 30 години;

2) флаширање на вода за комерцијални потреби, без оглед дали се работи за зафаќање на вода од површинско или подземно водно тело до 20 години;

3) одгледување на риби и водни птици;

- во рибници до 25 години,
- во кафези до 15 години и
- водни птици до 15 години;

4) за езерски сообраќај до десет години и

5) давање на туристички, спортски и други рекреативни услуги со изградба на трајни објекти до 20 години.

(2) Времетраењето на дозволата за користење на водата не смее да биде подолго од времетраењето на концесијскиот договор, определено во согласност со овој закон.

(3) Како почеток на концесијата се смета денот на склучувањето на концесијскиот договор.

Член 58

Концесијски надоместок

(1) Покрај надоместокот кој се плаќа за користење на водата врз основа на дозволата за користење на водата и други надоместоци утврдени со закон, концесионерот плаќа концесијски надоместок во зависност од видот на трговската дејност. Висината на надоместокот за секоја дејност се утврдува во концесијскиот договор.

(2) Надоместокот за концесија за користење на водата, се состои од два дела, и тоа:

- еднократен надоместок кој се плаќа со доделување на концесијата и

- годишен надоместок кој се плаќа секоја година за времетраењето на концесијскиот договор.

(3) Висината на еднократниот надоместок за концесија за:

1) производство на електрична енергија не треба да биде помал од десеттострукиот износ на годишниот надоместок според процената за остварувањето во првата година на користење;

2) полнење на вода во шишиња не треба да биде помал од десеттострукиот износ на годишниот надоместок според процената за остварувањето во првата година на користење;

3) одгледување на риби во рибници, кафези и водни птици не треба да биде помал од петтострукиот износ на годишниот надоместок според процената на оствареност на тој надоместок во првата година на користење;

4) езерскиот сообраќај не треба да биде помал од износот на годишниот надоместок според процената на оствареност на тој надоместок во првата година на користење и

5) туристички услуги не треба да биде помал од 10 % од пазарната цена на градежното земјиште според која се одредува годишниот надоместок.

(4) Висината на годишниот надоместокот за концесија за:

1) производство на електрична енергија е процент од остварената просечна цена на произведената електрична енергија за секој произведен киловат час на прагот од електраната во секоја година на користење, но не помалку од 2 %;

2) полнење на вода во шишиња е процент од проценетото вкупно производство шишиња, а според продажната цена по литар произведен производ, но не помалку од 1 %;

3) одгледување на риби во рибници, во кафези и водни птици е процент на риба и птици во определена година на користење на концесијата, а според продажната цена по килограм произведена риба, но не помалку од 1 %;

4) туристички услуги е процент од просечната продажна цена на градежното земјиште на подрачјето на градот или општината во која е доделена концесијата, и тоа според површината за користење и за секоја година на користење, но не помалку од 2 % и

5) езерски сообраќај е процент од остварениот приход од вршењето на дејноста за која се доделува концесијата, но не помалку од 1 %.

Член 59

Пренос на концесијата

Владата на Република Македонија го одобрува преносот на концесијата, доколку се пренесат правата и обврските за користење на водата утврдени во дозволатата за користење на водата, во постапка, на начин и под услови утврдени со овој закон.

Член 60

Престанок на концесијата

(1) Концесијата престанува да важи:

1) доколку му биде одземена дозволата за користење на вода;

2) доколку концесионерот не започнал со вршење на концесијата дејност во рокот утврден со концесионскиот договор;

3) со истекот на рокот за важење предвиден во концесионскиот договор;

4) со предвремен откуп на концесијата во јавен интерес;

5) во посебен случај на едностран раскин на концесионскиот договор од страна на концедентот или концесионерот предвиден со Законот за концесии и други видови на јавно приватно партнерство;

6) со стечај или ликвидација на концесионерот и

7) други случаи предвидени со договорот.

(2) Со престанокот на концесијата престанува и дозволата за користење на водата.

III. ПЛАНИРАЊЕ

Член 61

Основни плански документи

Основни документи за планирање и развој на управувањето со води во Република Македонија се:

1) Националната стратегија за води;

2) Водостопанската основа на Република Македонија и

3) планови за управување со речни сливови.

Член 62

Национална стратегија за води

(1) Со Националната стратегија за води се определува долгорочната политика со која особено се обезбедува:

1) одржливиот развој на водите преку задоволување на потребите на сите корисници со квалитетна вода во доволни количества;

2) рационално и економично користење на водите;

3) заштита на водите од загадување и контрола на загадувањето;

4) заштита и подобрување на крајбрежното земјиште и водните живеалишта и

5) заштита и ублажување на последиците од штетното дејство на водите и недостигот од вода.

(2) Националната стратегија за води се донесува за период од 30 години.

(3) Националната стратегија за води на предлог на Владата на Република Македонија ја донесува Собранието на Република Македонија.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на шумарството, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на економијата, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на внатрешните работи, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на одбраната и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа, е надлежен за изработка на Националната стратегија за води и ја доставува до Владата на Република Македонија заради разгледување и доставување до Собранието на Република Македонија.

(5) Определбите во Националната стратегија за води задолжително треба да се имаат предвид при изготвувањето на другите стратешки документи со кои се определува политиката и целите на користењето и уредувањето на просторот, целите на развојот на стопанството во Република Македонија, искористувањето на природните ресурси, здравствената заштита, локалниот и регионалниот развој и заштитата на животната средина.

(6) Правото на пристап до информациите содржани во Националната стратегија за води, а кои се однесуваат на животната средина, се остварува под услови и на начин утврдени во Законот за животната средина.

(7) Учеството на јавноста во постапката за донесување на Националната стратегија за води, се врши под услови и на начин утврдени во Законот за животната средина.

Член 63

Водостопанска основа на Република Македонија

(1) Заради интегрирано планирање и спроведување на програмите и мерките за развојот на водите во согласност со целите на националниот одржлив развој и усогласување на економскиот развој, социјалниот напредок и заштитата на животната средина, како и реализација на Националната стратегија за води се донесува Водостопанска основа на Република Македонија (во натамошниот текст: Водостопанска основа).

(2) Водостопанска основа се донесува за територијата на Република Македонија.

(3) Водостопанската основа на предлог на Владата на Република Македонија ја донесува Собранието на Република Македонија.

(4) Водостопанската основа се донесува за период од 20 години.

(5) Водостопанската основа особено содржи:

1) постојна состојба на водите;

2) сегашни и идни потреби за вода;

3) биланс на водите;

4) технички и економски решенија за рационално искористување на водите, за заштита на водите од загадување и за заштита од штетно дејство на водите врз основа на принципите на одржлив развој;

5) временски план за реализација на техничките и економските решенијата од точката 4 на овој став и

6) долгорочни цели за животната средина и програма на мерки за нивна реализација.

(6) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е надлежен за изработка на Водостопанската основа и ја доставува до Владата на Република Македонија заради разгледување и доставување до Собранието на Република Македонија.

(7) Поблиската содржина, начинот и постапката за изработката, ревидирањето и ажурирањето на Водостопанската основа, се определува со методологијата пропишана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(8) Владата на Република Македонија обезбедува усогласеност меѓу Водостопанската основа на Република Македонија и Просторниот план на Република Македонија.

(9) При изготвувањето на долгорочните плански документи со кои се уредува развојот на одделни стопански гранки во Република Македонија, како и искористувањето на природните ресурси, задолжително се врши нивно усогласување со Водостопанската основа.

(10) Правото на пристап до информациите содржани во Водостопанската основа, а кои се однесуваат на животната средина, се остварува под услови и на начин утврдени во Законот за животната средина.

(11) Консултирање на јавноста за донесување на Водостопанската основа, како и донесувањето на Водостопанската основа се спроведува согласно со Законот за животната средина.

Член 64

Изработување, ревидирање и ажурирање на Водостопанската основа на Република Македонија и информирање и консултирање со јавноста

(1) Водостопанската основа се изработува во две фази, и тоа:

- 1) нацрт и
- 2) предлог.

(2) Заради обезбедување на учество на стручната јавност Владата на Република Македонија донесува одлука за ставање на нацртот на водостопанската основа на стручна расправа која се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

(3) Стручната расправа ја организира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во рок од 60 дена од денот на објавувањето на одлуката од ставот (2) на овој член, при што е должно да обезбеди услови стручната јавност на соодветен начин да има увид во нацртот на водостопанската основа и да ги искаже своите мислења и ставови.

(4) Врз основа на мислењата и ставовите добиени од стручната расправа по Нацртот на водостопанската основа се изготвува предлог на водостопанската основа, кој на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа животната средина го утврдува Владата на Република Македонија.

(5) Владата на Република Македонија го доставува предлогот на водостопанска основа до Собранието на Република Македонија заради нејзино донесување.

(6) Учесството на стручната јавност во изработката на Водостопанската основа, не ја заменува постапката за учество на јавноста при донесување на плански документи утврдена согласно со Законот за животната средина.

Член 65

Изменување и дополнување на Водостопанската основа на Република Македонија

(1) Водостопанската основа на Република Македонија се ревидира, изменува и/или дополнува најмалку на секои десет години, а по потреба и порано.

(2) Измените и дополнувањата на Водостопанската основа го врши Собранието на Република Македонија на предлог на Владата на Република Македонија.

(3) На измените и дополнувањата на Водостопанската основа соодветно се применува членот 64 од овој закон.

Член 66

Планови за управување со речни сливови

(1) За секој речен слив определен во членот 7 од овој закон се изработува план за управување со речен слив за период од шест години.

(2) Владата на Република Македонија ги донесува плановите за управување со речни сливови на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Плановите за управување со речни сливови се изработуваат во согласност со Водостопанската основа на Република Македонија.

(4) Планот за управување со речен слив ги содржи особено следниве елементи:

- 1) опис на карактеристиките на речниот слив;
- 2) приказ на значителните притисоци и влијанија врз состојбата на површинските и подземните води предизвикани од човековите активности;
- 3) информации и картографски прикази на регистрираните заштитни зони;
- 4) информации и картографски прикази за активностите за мониторинг на состојбата на водите и програмите за мониторинг;

5) листа на цели на животната средина за секое водно тело во речниот слив согласно со членовите 72, 90, 92 93 и 94 од овој закон, вклучувајќи ги информациите за отстапувањата направени во согласност со овој закон, означувањето на вештачките и силно изменетите површински води. Информациите ги содржат планираните и преземените мерки заради подобрување на квалитетот на водите и постигнување на целите на животната средина;

6) економска анализа за користењето на водите, вклучувајќи и извештај за примената на начелото корисникот плаќа;

7) Програма на мерки заради постигнување на целите на животната средина, согласно со членот 73 од овој закон;

8) подетални програми и планови за управување со водите на речните сливови и подсливовите;

9) Програма за заштита од штетно дејство на водите од членот 124 на овој закон, како и основните мерки за заштита од поплави;

10) опис на активностите и резултатите од учеството на јавноста при подготвување на планот;

11) листа на органи и институции надлежни за водите во речниот слив;

12) начин на кој информациите и документите во врска со изработката и имплементацијата на планот се достапни за јавноста;

13) остварување на обврските преземени со меѓународни договори кои се однесуваат на управувањето со водите ратификувани од Република Македонија и

14) други работи определени од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(5) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е одговорен за изработка на плановите за управување со речните сливови од ставот (1) на овој член.

(6) При изработката на плановите за управување со речен слив, се земаат предвид мислењата на Советот за управување со подрачјето на речен слив и Советите за управување со делови од подрачје на речен слив.

(7) Плановите за управување со речниот слив се спроведуваат преку издавање дозволи и преку други инструменти определени со овој закон.

(8) Органите и институциите кои имаат права и обврски во однос на управувањето со водите во речниот слив, се должни да работат согласно со плановите за управување со речните сливови.

(9) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, поблиску ја утврдува содржината и начинот на подготвување на плановите за управување со речните сливови.

(10) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ја утврдува содржината и начинот на подготвување на информациите и на картографските прикази за активностите за мониторинг на водите, на подеталните програми и планови за управување со водите на речните сливови и подсливовите и на описот на активностите и резултатите од учеството на јавноста при подготвување на планот од ставот (4) на овој член.

Член 67

Изработување, ревидирање и ажурирање на плановите за управување со речните сливови и информирање и консултирање со јавноста

(1) Планот за управување на речниот слив се изработува во две фази, и тоа:

- 1) нацрт на планот и
- 2) предлог на планот.

(2) Заради обезбедување на учеството на јавноста во изработувањето на планот, ќе се објави и ќе се стави на јавен увид нацртот на планот, а особено следниве податоци:

1) временски распоред и работна програма за изготвување на нацртот на планот, вклучувајќи ја и изјавата (листа) за консултативни мерки што треба да се преземат - најмалку три години пред почетокот на периодот којшто е предмет на планот;

2) преглед на важните прашања од областа на управувањето со водите идентификувани на ниво на речниот слив - најмалку две години пред почетокот на периодот што е предмет на планот и

3) нацртот на планот - примероци на планот за управување со речниот слив - најмалку една година пред почетокот на периодот што е предмет на планот.

(3) Владата на Република Македонија донесува одлука за ставање на нацртот на планот на јавен увид. Одлуката се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

(4) Јавниот увид од ставот (2) на овој член трае најмалку шест месеца од денот на објавување на одлуката за ставање на нацртот на планот на јавен увид.

(5) Јавниот увид го организира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, при што е должен да обезбеди услови и начин јавноста да може да ги искаже своите ставови и мислења.

(6) За времетраењето на јавниот увид, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да организира стручна расправа по нацртот на планот.

(7) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да изготви записник од јавниот увид и стручната расправа и кон него да приложи стенографски белешки од расправата.

(8) На барање на засегнатата јавност се обезбедува и увид во изворните документи и во информации кои се користени при изготвувањето на нацртот на планот.

(9) Врз основа на мислењата и ставовите добиени од јавниот увид и стручната расправа по нацртот на планот, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина изготвува предлог на планот за управување со речен слив.

(10) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го доставува предлогот на планот за управување со речен слив до Владата на Република Македонија, заради негово разгледување и донесување.

Член 68

Изменувања и дополнувања на планот за управување со речен слив

(1) Планот за управување со речен слив се ревидира, изменува и дополнува најмалку на секои шест години, а по потреба и порано.

(2) Измените и дополнувањата на планот за управување со речниот слив ги усвојува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) На измените и дополнувањата на планот за управување со речниот слив, соодветно се применува членот 67 од овој закон.

Член 69

Обезбедување на реализацијата на планираните објекти и мерки

Заради обезбедување на реализацијата на планираните објекти и мерки од јавен интерес за водоснабдување, акумулирање на водите, прочистување на отпадните води, производство на енергија, наводнување и одводнување, заштита од поплави и регулирање на површинските води, во планот за управување со речните сливови се одредуваат областите во кои се забранува градба или друга активност која може да го спречи реализирањето на планираните објекти и мерки од јавен интерес.

Член 70

Подрачје на меѓународен речен слив

(1) Доколку подрачјето на меѓународниот речен слив се наоѓа делумно на територија на Република Македонија и делумно на територија на друга држава или држави, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да соработува со надлежните органи на релевантните држави заради изготвување на единствен план за управување со меѓународниот речен слив.

(2) Доколку со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија е определено подрачјето на меѓународниот речен слив, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина обезбедува управување со делот од подрачјето на меѓународниот речен слив што се наоѓа на територија на Република Македонија согласно со закон и меѓународен договор ратификуван од Република Македонија.

(3) Во случај кога не е изготвен план за управување со подрачјето на меѓународниот речен слив, планот за управување со речниот слив се изготвува, согласно со овој закон, за оној дел од меѓународниот речен слив кој се наоѓа на територија на Република Македонија.

Член 71

Процена на речните сливови

(1) За секое подрачје на речен слив определен во членот 7 од овој закон, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, најмалку на секои шест години врши:

- 1) анализи на неговите карактеристики;

2) преглед на значајните притисоци и влијанија на човековите активности врз подземните и површинските води и

3) економска анализа на користењето на водата имајќи ја предвид примената на начелото корисникот плаќа .

(2) Резултатите од извршената проценка од ставот (1) на овој член се составен дел на планот за управување со речниот слив.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја пропишува методологијата за процената од ставот (1) на овој член.

Член 72

Цели на животната средина

(1) Заради управување со подрачјата на речните сливови определени во членот 7 од овој закон, за секое водно тело на подрачјето на сливот задолжително се:

1) утврдуваат целите на животната средина согласно со критериумите определени во членовите 90, 92, 93 и 94 од овој закон и

2) донесува Програма на мерки за постигнување на целите на животната средина заради постигнување на тие цели.

(2) При утврдување на целите на животната средина и донесувањето на програма на мерки, се земаат предвид процените извршени согласно со членот 71 од овој закон.

(3) При утврдување на целите на животната средина и донесувањето на програмата на мерки, се води сметка особено за:

1) типот на целта на животната средина во зависност од карактеристиките на водното тело, како и исклучоците;

2) времето, критериумот, методите и постапката при утврдување на целите на животната средина;

3) рокот во кој треба да се постигнат целите на животната средина и

4) видот и рокот во кој треба да се преземат мерките утврдени во Програмата на мерки за постигнување на целите на животната средина, како и начинот и постапката за изготвување на Програмата.

Член 73

Програма на мерки за постигнување на целите на животната средина

(1) Заради постигнување на целите на животната средина утврдени со плановите за управување со речните сливови согласно со овој закон, Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, за секое подрачје на речен слив на територија на Република Македонија, определено со членот 7 од овој закон, донесува Програма на мерки за постигнување на целите на животната средина (во натамошниот текст: Програмата на мерки).

(2) Составен дел на Програмата на мерки е финансискиот план за реализација на предвидените мерки и активности. При изготвување на финансискиот план се зема предвид економската анализа од членот 66 став (4) точка б на овој закон.

(3) Програмата на мерки ги содржи основните мерки од членот 74 на овој закон, а по потреба и дополнителни мерки кои треба да се преземат во соодветниот речен слив заради постигнување на утврдените цели на животната средина.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е одговорен за изработка на Програмата на мерки.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, поблиску ја пропишува содржината и начинот на подготвување на Програмата на мерки, во која се опфатени одделно мерките за површинските и подземните води, вклучувајќи ги и заштитените подрачја, поблиската содржина на основните и дополнителните мерки утврдени согласно со членот 74 од овој закон и условите за нивната примена, како и мерките кои треба да се преземат доколку не се постигнале целите на животната средина за конкретно водно тело.

(6) Програмата на мерки се ажурира најмалку секој шест години, а новите или изменетите мерки стануваат оперативни со нивното воведување.

Член 74

Основни мерки и дополнителни мерки за спроведување на

Програмата на мерки

(1) Основни мерки за спроведување на Програмата на мерки, се сите мерки кои согласно со овој и друг закон се определени како посебни инструменти, како и други постојни или идни мерки насочени кон остварувањето на целите утврдени со плановите за управување со речните сливови, а особено мерките:

1) за постигнување на целите на животната средина и мерките за спречување на влошувањето на состојбата на водите пропишани со овој закон;

2) за заштита, подобрување и враќање во поранешна состојба на сите водни тела, мерки против загадување на водите со одделни или група загадувачи кои претставуваат значителен ризик за водната средина, ризикот врз водите за пиење и водите за капење, вклучувајќи ги и дозволите, контролите и системите за евиденцијата и мерките за точкасти и дифузни извори на загадување;

3) и забраните поврзани со заштитата на подземните води, вклучувајќи ги и условите за нивна примена;

4) за намалување на испуштањата на опасните материји и супстанции во водите;

5) пропишани со прописите за заштита на животната средина и за заштита на природата;

6) пропишани со прописите за внатрешна пловидба;

7) пропишани со прописите за рибарство;

8) пропишани со прописите за безбедност на водата наменета за консумирање од страна на човекот, вклучувајќи ги и мерките за намалување на нивото на про-чистување потребно при производството на водата за пиење;

9) за одржување на квантитативната состојба на водите;

10) за заштита од штетното дејство на водите;

11) кои се преземаат во случај на несреќи и виша сила;

12) за заштита на водите од загадување предизвикано од нитрати од земјоделски извори;

13) за третман на урбани отпадни води;

14) за заштита на животната средина особено почвата при користење на тињата добиена со прочистување на отпадните води за потребите на земјоделството;

15) за контрола на искористувањето на површинските и подземните води, вклучувајќи и мерки за намалување на загубите на вода;

16) за контрола на обемот на изградбата на водостопанските објекти;

17) за определување на надоместоците за трошоците за користење на водата;

18) за поттикнувањето на одржливо користење на водите;

19) пропишани со прописите за оценка на влијанијата од определени проекти врз животната средина;

20) пропишани со прописите за интегрирано спречување и контрола на загадувањето;

21) пропишани со прописите за спречување и контрола на хавариите со присуство на опасни супстанции;

22) пропишани со прописите за производи за заштита на растенијата;

23) за заштита на природата и за зачувување и рационално управување со одредени компоненти на биолошката и пределската разновидност, како и одржливо и рационално користење на природното богатство, како и

24) други мерки што се пропишани со закон, а кои се релевантни за спроведување на истите, а придонесуваат кон постигнување на целите на овој закон.

(2) Доколку целите на животната средина за конкретно водно тело не се постигнале со преземање на мерките од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина определува дополнителни мерки кои треба да се преземат, а особено: преземање на законски, управни и економски или фискални мерки; склучување спогодби за заштита на животната средина; воведување контроли на емисии; определување кодекси за добра пракса; воведување мерки за репарација на водните живеалишта; воведување мерки за ограничување и контрола на користењето; мерки за регулирање на потрошувачката, вклучувајќи и мерки за адаптација на земјоделското производство на култури кои бараат помалку вода во подрачја погодени од суши; мерки за рационално, ефикасно и повторно користење на водите, вклучувајќи и користење на технологии во индустријата и наводнувањето за ефикасно користење на водата и за заштеда на водата; спроведување на градежни зафати и проекти за рехабилитација; мерки за вештачко полнење на аквифери; мерки за едукација, истражување, развој и обука и други неопходни мерки.

(3) Доколку со мониторингот или другите податоци за водното тело укажуваат дека е мала веројатноста дека ќе бидат постигнати целите на животната средина за водните тела утврдено со овој закон, освен во случај согласно со членот 119 од овој закон, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да ги преземе следниве активности:

- да ги испита причините за веројатниот неуспех,
- да ги испита и/или ревидира релевантните дозволи и одобренија поврзани со водното тело,
- да ги ревидира и, ако е потребно, да ги приспособи програмите за мониторинг на водното тело и
- да воспостави, ако е потребно, дополнителни мерки со цел да се постигнат целите на животната средина, вклучувајќи и построги стандарди за квалитет на животната средина.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина може да донесе посебна програма за една или неколку мерки од ставот (1) на овој член доколку оцени дека на тој начин ќе обезбеди поцелисходно спроведување на дадените мерки.

Член 75

Известување за спроведување на плановите за управување со речните сливови и Програмата на мерки

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен:

1) најмалку еднаш на три години да ја известува Владата на Република Македонија за спроведувањето на плановите за управување со речните сливови;

2) најмалку еднаш годишно да ја известува Владата на Република Македонија за спроведувањето на Програмата на мерки, за причините за неспроведување и за воведување на дополнителни мерки и

3) да ги објави плановите за управување со речните сливови согласно со членот 163 од овој закон.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен до Владата на Република Македонија да достави иницијален извештај за:

1) спроведување на плановите за управување со речните сливови во рок од три години од донесувањето на Планот за управување со речен слив и

2) спроведување на Програмата на мерки во рок од една година од донесувањето на Програмата на мерки.

Член 76

Оцена на влијанието врз животната средина од основните документи за планирање и развој на управувањето со води во Република Македонија

Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да обезбеди оцена на влијанието на стратегиите, плановите и програмите за планирање и развој на управувањето со води во Република Македонија врз животната средина, особено влијанието на основните плански документи утврдени со членот 61 од овој закон и од програмата за заштита од штетно дејство на водите утврдена со членот 124 од овој закон, како и од нивните изменувања и дополнувања, во постапка пропишана со Законот за животната средина.

IV. ЗАШТИТА НА ВОДИТЕ

1. Општи одредби

Член 77

Општа забрана

(1) Секое дејствие или активност со коешто се загадуваат водите или се испуштаат отпадни води или непреземање на дејствие со коешто се овозможува загадување на водите или испуштање на отпадни води е забрането.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член дејствијата и активностите можат да се преземат под услови и на начин утврдени со овој закон.

Член 78

Општа одредба за испуштања во водната средина

(1) Секое испуштање во водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта се врши врз основа на дозвола согласно со критериумите за квалитет на водата и целите на животната средина утврдени со овој закон и друг пропис.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да обезбеди дека издадената дозвола е во согласност со постојните критериуми за квалитет на водата и целите на животната средина, утврдени со овој закон и друг пропис.

Член 79

Дозвола за испуштање

(1) Правните и физичките лица, вклучувајќи ги и органите на државната управа, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје можат да испуштаат отпадни води или да испуштаат или фрлаат материји и супстанции во реципиентите само по претходно прибавена дозвола за испуштање во водите (во натамошниот текст: дозвола за испуштање), под услови и на начин утврдени со овој закон.

(2) Заради спроведување на плановите за управување со речниот слив, дозволата за испуштање се издава во согласност со Планот за управување со речниот слив.

(3) За објектите и за инсталациите за коишто е потребна дозвола за испуштање, а за кои со Законот за животната средина е определено дека се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола, односно Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталации во заштитено подрачје, дозволата се прибавува во постапка определена со тој закон.

(4) А-интегрираната еколошка дозвола, односно Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталации во заштитено подрачје од ставот (3) на овој член, ја заменува дозволата за испуштање.

(5) За објектите и за инсталациите за коишто е потребна дозвола за испуштање, а за кои со Законот за животната средина е определено дека е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола со исклучок на Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталации во заштитено подрачје, дозволата за испуштање се прибавува под услови и на начин утврдени со овој закон.

(6) Проектите за коишто со Законот за животната средина е пропишано дека се врши оценка на влијанието врз животната средина, вклучувајќи ги и проектите за коишто потребата од оценка на влијанието се врши со испитување на секој одделен случај, оцената се врши под услови и на начин утврдени со тој закон.

(7) Во дозволата од ставот (4) на овој член се утврдуваат граничните вредности за емисиите на супстанции и нивните количини и стандардите за животната средина што се опфатени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, вклучително и емисиите и стандардите утврдени со прописите од областа што го уредуваат издавањето на интегрирана еколошка дозвола, со цел за постигнување на целите на животната средина на водно тело утврдени со овој закон.

Член 80

Барање за издавање дозвола за испуштање

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја издава дозволата за испуштање на барање на правното или физичкото лице (во натамошниот текст: барател).

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, ги пропишува формата и содржината на образецот на барањето, како и потребната документација која се приложува кон барањето од ставот (1) на овој член.

Член 81

Постапување со барањето за издавање на дозвола за испуштање

Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, со барањето за издавање на дозволата за испуштање, постапува согласно со членовите 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 и 42 од овој закон.

Член 82

Издавање на дозвола за испуштање

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да ја издаде дозволата за испуштање или да донесе решение со кое го одбива барањето за издавање на дозвола за испуштање, во рок не подолг од три месеца од денот на приемот на барањето, односно приемот на податоците за дополнување на барањето.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член како и на условите утврдени во дозволата од ставот (1) на овој член барателот, во рок од 15 дена од приемот на решението со кое го одбива барањето за издавање дозвола, односно дозволата за испуштање, може да изјави жалба до комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управните работи во втор степен од областа на водите.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, издадените дозволи за испуштање, преносот на правата и обврските од дозволата за испуштање, привремената принудна управа, изменувањата и дополнувањата на дозволата, ограничувањата на дозволата одземањето и престанокот на дозволата, ги запишува во водната книга.

(4) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рокот утврден во ставот (1) од овој член не одлучи по барањето за издавање на дозвола за испуштање се смета дека позитивно е одговорено по барањето.

Член 83

Содржина на дозволата за испуштање

(1) Со дозволата за испуштање особено се утврдуваат:

- 1) податоците за носителот на дозволата;
 - 2) листата на објектите и постројките во согласност со доставената техничка документација;
 - 3) начинот и условите на изградба, реконструкција и доградба на објектите и постројките;
 - 4) режимот за работа на објектите и постројките;
 - 5) начинот и условите за испуштање во водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта и последните од промената на режимот на водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта, вклучително и граничните вредности за емисиите на супстанции и нивните количини и стандардите за животна средина;
 - 6) начинот и постапката на мерење на квантитетот и квалитетот на испуштањето во водите, како и начинот на доставување на податоците од мерењето;
 - 7) начинот и постапката за плаќање на надоместокот за испуштање во води;
 - 8) начинот, условите и степенот на прочистување и собирање и третман на отпадните води;
 - 9) роковите во кои треба да започнат и да завршат работите и активностите за изградба, одржување, експлоатација, изменување, проширување, рехабилитација и затворање на изградени водостопански и други објекти и
 - 10) времетрањето на дозволата.
- (2) Во дозволата за испуштање се утврдуваат и овластувања на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина за:
- 1) определување дополнителни услови или промена на видот на материји и супстанции во водата или граничните вредности на материите и супстанциите;
 - 2) определување дополнителни технички мерки;
 - 3) поставување на дополнителни мерки за воспоставување на рамнотежа на влошената еколошка и хемиска состојба на површинските води, предизвикана од испуштањето во водите на трошок на носителот на дозволата;
 - 4) промена на стандардите и граничните вредности на отпадните води или испуштените материји и супстанции утврдени со дозволата во зависност од промената на прописите со кои се утврдени тие стандарди и
 - 5) определување дополнителни барања во врска со мониторингот на водите.
- (3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги утврдува формата и содржината на образецот дозволата за испуштање.

Член 84**Изменување и дополнувања на дозволата за испуштање**

(1) Покрај условите утврдени во членот 45 став (1) од овој закон, дозволата за испуштање, може да се менува или да се дополнува, по службена должност, или на барање на носителот на дозволата доколку се променат и квалитетот и квантитетот на водите што се испуштаат.

(2) Кон барањето за изменување и дополнување на дозволата за испуштање во случаите од ставот (1) на овој член, носителот на дозволата приложува техничка документација која особено содржи: причини и податоци за настанатите промени на количеството, квалитетот, местото и начинот на испуштањето на водите, како и други потребни податоци.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги запишува измените и дополнувањата на дозволата за испуштање во водната книга.

Член 85**Времетраење на дозволата за испуштање**

(1) Дозволата за испуштање, се издава на определено време во зависност од видот на водостопанскиот објект, но не подолго од десет години.

(2) Времетраењето на дозволата за испуштање започнува со моментот на започнување на правното дејство на дозвола.

(3) Барање за продолжување на времетраењето на дозволата носителот на дозволата е должен да поднесе најдоцна шест месеца пред истекот на рокот на важноста на дозволата за испуштање.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, на барање на носителот на дозволата за испуштање, може, доколку постојат оправдани причини, да го продолжи рокот определен со дозволата во кој треба да завршат работите и активностите за изградба, одржување, експлоатација, изменување, проширување, рехабилитација и престанокот со работа на изградени водостопански и други објекти.

(5) Заради заштита на подземните води дозволите за испуштање издадени согласно со членот 111 од овој закон задолжително се ревидираат најмалку на секои четири години.

Член 86**Престанок на дозволата за испуштање**

(1) Дозволата за испуштање, престанува согласно со условите утврдени во членот 47 став (1) од овој закон.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го запишува престанокот на дозволата во водната книга.

Член 87**Ограничување на дозволата за испуштање**

(1) Испуштањето во водите привремено се ограничува, доколку со испуштањето се:

1) загрозува здравјето на луѓето;

2) загрозува природната рамнотежа на водните екосистеми и екосистемите зависни од вода и

3) влијае штетно врз заштитените подрачја определени со прописите за заштита на природата.

(2) Привремено ограничување на испуштањето во водите се врши и заради потребите на одбраната и безбедноста на државата.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член носителот на дозволата има право на надоместок на штета, според општите прописи за надоместок на штета.

(4) За ограничувањата од ставовите (1) и (2) на овој член со решение одлучува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина. Ограничувањата од ставот (1) на овој член може да побара и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството.

(5) Со решението од ставот (4) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина определува и санациони и други мерки кои треба да ги преземе носителот на дозволата.

(6) Ограничувањето од ставовите (1) и (2) на овој член не може да трае подолго од потребата за реализација на санационите или други мерки.

(7) Против решението од ставот (5) на овој член, носителот на дозволата за испуштање, во рок од седум дена од денот на приемот на решението, може да изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи во втор степен од областа на водите.

(8) Жалбата од ставот (7) на овој член не го одлага извршувањето на решението од ставот (5) на овој член.

(9) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го запишува ограничувањето на водното право во водната книга.

Член 88**Одземање на дозволата за испуштање**

(1) Дозволата за испуштање се одзема доколку согласно со условите утврдени во членот 51 став (1) од овој закон.

(2) За одземањето на дозволата во случаите од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, донесува решение.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, е должен за започнување на постапката за одземање на дозволата да го извести носителот на дозволата за испуштање и во решението од ставот (2) на овој член да му даде рок кој не може да биде подолг од 30 дена, во кој му наложува отстранување на причината од членот 51 став (1) точки 1 и 2 на овој закон за започнување на постапка.

(4) Доколку и по истекот на рокот определен согласно со ставот (3) од овој член, носителот на дозволата за испуштање не ги отстрани причините или продолжи со активностите од членот 51 став (1) точки 1 и 2 на овој закон, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, донесува решение за одземање на дозволата.

(5) Правното дејство од одземањето на дозволата важи од денот утврден во решението од ставот (4) на овој член.

(6) Против решението од ставот (4) на овој член носителот на дозволата, во рок од седум дена од денот на приемот на решението, може да изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи во втор степен од областа на водите.

(7) Жалбата од ставот (5) на овој член не го одлага извршувањето на решението од ставот (4) на овој член.

(8) Правно или физичко лице на коешто му е одземадена дозвола нема право на надоместок на штета.

(9) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животна средина го запишува одземањето на дозволата во водната книга.

Член 89

Посебен услов за одземање на дозволата за испуштање

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина или на предлог на друг орган на државната управа, може да одлучи да му ја одземе на носителот дозволата за испуштање, доколку со одземањето се обезбедува или се остварува повисок јавен интерес од оној заради чие остварување е издадена дозволата.

(2) Повисок јавен интерес од ставот (1) на овој член е заштита на животот и здравјето на луѓето.

(3) Во случајот од ставот (1) на овој член правното, односно физичкото лице на кого му е одземена дозволата има право на надоместок на штета во согласност со општите правила за надоместок на штета.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го запишува одземањето на дозволата заради обезбедување на повисок јавен интерес во водната книга.

2. Цели на животната средина за водите

Член 90

Цели на животната средина за површински води

(1) Со површинските води се управува на начин кој обезбедува:

1) избегнување на влошувањето на состојбата на водите и влијанијата кои предизвикуваат влошување на состојбата на водните екосистеми и на хемиската состојба на водите;

2) постигнување добра состојба на водните тела и на водните екосистеми, како и на екосистемите зависни од вода и

3) постигнување добра хемиска состојба и добар еколошки потенцијал на водата кај вештачките и значително изменетите водни тела.

(2) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, ги утврдува карактеристиките и критериумите за определување на добрата состојба на површинските води, добрата хемиска состојба и добриот еколошки потенцијал на водата од ставот (1) на овој член, вклучувајќи ги и условите за определување на вештачките и силно изменетите површински водни тела, како и рокот за постигнување на добрата состојба на површинските води, имајќи ги предвид посебните услови утврдени за заштитните зони предвидени со одредбите од членовите 96 до 103 на овој закон.

(3) Со прописот од ставот (2) на овој член се определуваат и мерките за:

1) намалување на испуштањата на загадувачките материи и супстанции;

2) прогресивно намалување на испуштањата, како и истекување на определени загадувачки материи и супстанции или групи загадувачки материи и супстанции коишто претставуваат значителен ризик за водата како медиум на животната средина, вклучувајќи ја и водата за пиење (приоритетни материи и супстанции);

3) престанок и постепено намалување на испуштањата на приоритетни опасни материи и супстанции;

4) санирање или ублажување на последиците од какво било загадување на водите, крајбрежните земјишта и водните живалишта;

5) враќање на природната состојба на водното тело во случај кога тоа е можно и доколку за тоа не се потребни несоодветно високи трошоци, односно не предизвикува значителни негативни последици по животната средина, пловидбата и рекреацијата, складирање-

то вода за водоснабдување, наводнувањето и производството на електрична енергија, регулацијата на водотечите, заштитата од поплави и други важни активности поврзани со човечкиот развој и

6) подобрување на карактеристиките на вештачките и силно изменетите површински водни тела.

(4) Рокот за постигнување на целите на животната средина од ставот (2) на овој член за површинските води кои влегуваат во заштитени подрачја прогласени согласно со Законот за заштита на природата треба да биде усогласен со роковите за постигнување на стандардите за животна средина кои произлегуваат од прописите согласно со Законот за заштита на природата.

Член 91

Комбиниран пристап за контрола на точкасти и дифузни извори на загадување

(1) Контролата на испуштањата и емисиите во површинските води се заснова врз комбинираниот пристап за контрола на точкасти и дифузни извори на загадување, и тоа преку:

1) контроли на емисијата засновани на најдобрите достапни техники;

2) воспоставување на релевантните гранични вредности за емисии или

3) најдобри еколошки практики во случај на дифузни извори на загадување.

(2) Во случај на построги цели и стандарди за квалитет на површинските води од оние определени согласно со критериумите од ставот (1) на овој член, се применува најстрогата контрола на испуштањата и емисиите.

Член 92

Цели на животната средина за подземни води

(1) Со подземните води се управува на начин на кој се:

1) избегнува влошување на нивната квантитативна и хемиска состојба;

2) намалува значителниот и долготраен растечки тренд на концентрација на загадувачката материја во водите којашто е резултат на активностите на човекот;

3) обезбедува рамнотежа меѓу црпењето и повторното полнење на подземните води и

4) постигнува добра квантитативна и хемиска состојба на подземните води.

(2) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува:

1) критериумите и карактеристиките на добрата квантитативна и хемиска состојба на подземните води, како и определувањето на повратен тренд на состојбите од ставот (1) точка 2 на овој член;

2) потребните мерки за спречување и ограничување на загадувачките материи и супстанции и

3) рокот за постигнување на добрата состојба на подземните води, имајќи ги предвид посебните услови утврдени за заштитните зони предвидени со членовите 96 до 103 од овој закон.

(3) Рокот за постигнување на целите на животната средина од ставот (2) точка 3 на овој член за подземните води кои влегуваат во заштитени подрачја прогласени согласно со Законот за заштита на природата треба да биде усогласен со роковите за постигнување на стандардите за животна средина кои произлегуваат од прописите согласно со Законот за заштита на природата.

Член 93

Цели за квалитетот на водите

Заради одржување и подобрување на квалитетот на водите, Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува:

- 1) класификацијата и категоризацијата на водите, согласно со членот 94 од овој закон;
- 2) рокот за постигнување на целите за квалитетот на водите за секоја категорија на води утврдени согласно со членот 94 од овој закон и
- 3) минимум стандардите за квалитетот на водите и целите на животната средина за сите водни тела.

Член 94

Класификација на водите и категоризација на водни тела

(1) Квалитетот и погодноста на водата за користење за различни намени ги утврдува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството преку класификација на водата и категоризација на површинските и подземните водни тела.

(2) Со прописите од ставот (1) на овој член особено се определуваат:

- 1) општите услови кои треба да ги исполнува водата, за определена намена;
 - 2) конкретните услови кои треба да ги исполнува водата во поглед на присуството на материите и супстанциите и нивните концентрации;
 - 3) конкретните услови за состојбата на водните тела во согласност со прописите од членот 72 на овој закон;
 - 4) конкретните услови за класификација на површинските водни тела на вода за пиење во три класи во согласност со прописите од членот 183 на овој закон;
 - 5) конкретните услови потребни за да се поддржи животот на рибите;
 - 6) други конкретни карактеристики во согласност со членот 72 од овој закон и
 - 7) цели за квалитетот на водите заради намалување на загадувањето на водите во рамките на соодветната класа.
- (3) Површинските и подземните води од секој речен слив се делат и категоризираат во определени површински и подземни водни тела според конкретните услови на една или повеќе класификации, како и во согласност со членот 72 од овој закон.

Член 95

Отстапување од целите на животната средина

(1) По исклучок, доколку постигнувањето на целите на животната средина за определено водно тело утврдени со овој закон, е неостварливо или неоправдано скапо, за тоа водно тело може да се постават помалку строги цели на животната средина.

(2) По исклучок, отстапувањето од целите на животната средина утврдени со овој закон е дозволено само доколку отстапувањето се должи на:

- нови промени на физичките карактеристики на површинско водно тело,
- промени во нивото на подземни водни тела или
- преземање на мерки на одржлив развој од човекот коишто предизвикуваат влошување на состојбата од висока на добра состојба на површинското водно тело.

(3) Отстапувањето од целите на животната средина од ставовите (1) и (2) на овој член не смее трајно да го спречи или оневозможи постигнувањето на целите на животна средина утврдени со овој закон, за конкретно водно тело и други водни тела.

(4) Податоците за отстапувањето од целите на животната средина од ставовите (1) и (2) на овој член, како и планираните и преземените мерки за подобрување на квалитетот на водите и исполнување на целите на животната средина определени со овој закон, се составен дел на планот за управување со речен слив.

(5) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува условите за отстапување од целите на животната средина.

3. Заштитни зони**3.1. Општа одредба**

Член 96

Определување на заштитните зони

(1) Владата на Република Македонија ги определува:

1) заштитните зони за водни тела наменети за консумирање од страна на човекот, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина;

2) заштитните зони за водни тела означени како води за рекреација, вклучувајќи ги и водите за капење, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина;

3) заштитните зони кои се чувствителни на нитрати, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството;

4) водните тела кои се чувствителни на испуштањето на урбани отпадни води како заштитни зони, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството;

5) областите определени како заштитено природно наследство каде што одржувањето и подобрувањето на состојбата на водите е значаен фактор, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и

6) зоните наменети за заштита на растителни и животински видови кои живеат или се зависни од вода а се економски значајни, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на шумарството.

(2) Општините, општините во градот Скопје и градот Скопје можат да укажат на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, за потребата од определување на заштитна зона, во смисла на ставот (1) од овој член. Одлуката за потребата од определување на заштитна зона, во смисла на ставот (1) од овој член ја донесуваат советот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(3) Заштитните зони се обележуваат на самото место со помош на предупредувачки знаци и информативни табли. Обележување на заштитните зони го обезбедува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(4) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, утврдува мерки потребни за заштита на заштитните зони од ставот (1) на овој член обезбедувајќи постигнување на целите на животната средина.

(5) Заштитните зони и водните тела во рамките на секој речен слив што бараат посебна заштита, определени согласно со ставот (1) од овој член се запишуваат и постојано се ажурираат во регистар на заштитни зони којшто го води органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(6) Податоците и картографскиот приказ на заштитните зони од ставот (1) на овој член и податоците од регистарот на заштитените зони, се составен дел на Планот за управување со соодветниот речен слив.

(7) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги утврдува условите и начинот за воспоставување на заштитните зони и за картографскиот приказ на заштитните зони од овој член.

(8) Формата и содржината на регистарот од ставот (5) на овој член ги пропишува:

1) министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, за зоните од ставот (1) точки 1, 2 и 4 на овој член;

2) министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, за зоните од ставот (1) точка 3 на овој член;

3) министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина за зоните од ставот (1) точка 5 на овој член и

4) министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на шумарството за зоните од ставот (1) точка 6 на овој член.

(9) При определувањето на зоните од ставот (1) точка 6 на овој член се применуваат мерките и условите утврдени согласно со овој закон, како и мерките и условите утврдени со прописите од областа на заштитата на природата.

3. 2. Вода наменета за консумирање од страна на човекот

Член 97

Водни тела од кои се зафаќа вода наменета за консумирање од страна на човекот

(1) Во рамките на секој речен слив се определуваат водните тела од кои се зафаќа или може да се зафати повеќе од 10 м³ вода дневно наменета за консумирање од страна на човекот, или да се врши водоснабдување на повеќе од 20 луѓе.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ги определуваат водните тела од ставот (1) на овој член и ги доставуваат до Владата на Република Македонија заради определување на заштитните зони од членот 96 став (1) точка 1 на овој закон.

(3) На водните тела кои се определени за зафаќање на вода наменета за консумирање од страна на човекот согласно со ставот (2) од овој член, а кои обезбедуваат повеќе од 100 м³ дневно се спроведува задолжителен мониторинг согласно со членот 145 од овој закон.

Член 98

Заштитни зони за водните тела наменети за консумирање од страна на човекот

(1) Водното тело коешто се користи за снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот се заштитува преку воспоставување и одржување на потесна или зона на строг санитарен надзор и една или повеќе пошироки заштитни зони.

(2) Потесна заштитна зона, во смисла на ставот (1) од овој член, е непосредниот простор околу местото на зафаќање на водата наменета за консумирање од страна на човекот, чија граница се определува особено во зависност од штедноста и значењето на водното тело, конфигурацијата, видот и составот на земјиштето и близината на населените места.

(3) Поширока заштитна зона, во смисла на ставот (1) од овој член, е поширокиот простор околу водното тело наменето за снабдување со вода за консумирање од страна на човекот, во кој обработката на земјиштето, изградбата и користењето на објекти и вршењето на други работи можат негативно да влијаат врз квалитативната и квантитативната состојба на водното тело, а нејзината граница се определува особено во зависност од големината и значењето на водното тело, хидрогеолошката состојба и потеклото на водното тело.

(4) Картографските прикази на заштитните зони се составен дел на катастрите и урбанистичките планови на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, го утврдува начинот на определување и одржување на потесните и пошироките заштитни зони и начинот на обработка на земјиштето, изградба и користење на објекти и вршење на други работи и активности во заштитните зони што можат неповолно да влијаат врз квалитативната и квантитативната состојба на водното тело.

Член 99

Граници на заштитните зони за водите наменети за консумирање од страна на човекот

(1) Границите на заштитните зони за водите наменети за консумирање од страна на човекот, заштитните мерки и други услови се одредуваат со елаборат изготвен врз основа на проучувањата и резултатите од истражните работи од страна на овластено стручно правно лице.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува содржината и начинот на изготвување на елаборатот од ставот (1) на овој член.

(3) Овластеното стручно правно лице од ставот (1) на овој член треба да ги исполнува следниве услови:

- да има вработено најмалку едно лице кое има завршено висока стручна подготовка од областа на природните и здравствените науки, кое има најмалку три години работно искуство и

- да поседува соодветна опрема и просторни услови за работа.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува видот на стручната подготовка, опремата и просторните услови коишто треба да ги исполнува стручното правно лице со цел да биде овластено за работите од ставот (1) на овој член.

(5) Овластувањето од ставот (1) на овој член го издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и истото се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 100

Режим на заштитни зони за водните тела наменети за консумирање од страна на човекот

(1) Заради заштита на водното тело коешто се употребува за снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот од загадување или од други видови на искористувања кои можат да влијаат врз безбедноста на водата или нејзината количина, се преземаат неопходни мерки кои нема посредно или непосредно да дозволат:

1) влошување на постојниот квалитет на водата во мера релевантна за заштита на човековото здравје и

2) зголемување на нивото на третман за прочистување на водите што се користат за производство на вода за пиење.

(2) Активности кои би ја загрозиле квалитативната и квантитативната состојба на водното тело наменето за консумирање од страна на човекот се забранети во заштитните зони.

(3) Заради ограничување и спроведување контрола на движењето, правното лице кое управува со водоснабдителниот систем го оградува и презема други потребни мерки за заштита и обезбедување на земјиштето на потесната заштитна зона.

(4) Земјиштето во потесната заштитна зона коешто е во сопственост на физички и правни лица се експроприра, согласно со прописите за експропријација.

(5) Изградба на објекти и вршењето на други дејства и активности, со исклучок на зафатни објекти, резервоари, трафостаници, внатрешни патишта и други објекти потребни за водоснабдување и дејства потребни за функционирање на тие активности, на земјиштето во потесната заштитна зона е забрането.

3. 3. Зони за капење

Член 101

Зони за капење

(1) Зони за капење се областите во кои се наоѓа водата за капење.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските ги утврдуваат водните тела од ставот (1) на овој член и ги доставуваат до Владата на Република Македонија заради определување на заштитните зони од членот 96 став (1) точка 2 на овој закон.

(3) Градоначалникот на општините и градот Скопје е должен да ги означат зоните за капење, во кои мора како минимум да ги вклучат зоните од ставот (1) на овој член.

(4) Градоначалникот на општините и градот Скопје е должен да преземе мерки за заштита на зоните за капење од загадување и за заштита од дејства и активности кои можат негативно да влијаат врз квалитетот на водата за капење, согласно со членот 104 од овој закон.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, еднаш годишно на крај на сезоната за капење ја ажурира листата на зоните за капење определена согласно со членот 96 став (1) точка 2 од овој закон.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските, го пропишува начинот на означување и начинот на користење на зоните за капење.

3. 4. Зони чувствителни на нитрати

Член 102

Зони чувствителни на нитрати

(1) Заради обезбедување заштита на водите од загадување настанато од земјоделски активности, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина донесува добра земјоделска пракса што ќе треба да се реализира на доброволна основа заради:

1) давање практични упатства на земјоделците и другите лица вклучени во земјоделството, во врска со активности што може да влијаат врз површинските и подземните водни тела и

2) промоција на соодветни практики за намалување на загадувањето на водите.

(2) Заради спречување или контрола на влез на нитрати во водите како резултат на земјоделски активности, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството и ми-

нистерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството поблиску ги пропишува критериумите за определување на зоните чувствителни на нитрати определени согласно со членот 96 став (1) точка 3 од овој закон во коишто особено влегуваат површините каде што постојат:

- површински водни тела, особено оние што се користат или се наменети за зафаќање вода за пиење и се класифицирани во согласност со членот 94 од овој закон,

- подземни водни тела што содржат повеќе од 50 mg/l нитрати или за кои постои можност да содржат повеќе од 50 mg/l нитрати во иднина доколку не се преземат заштитни мерки и

- површински води што се сметаат за еутрофични или што може да станат еутрофични во иднина доколку не се преземат заштитни мерки.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, на секои четири години, донесува оперативен план за заштита на водите од загадување предизвикана од нитрати од земјоделски извори и ги утврдува барањата, забраните или ограничувањата во врска со употребата на земјиштето и вршењето на земјоделските активности во означените зони, заради имплементација на мерките.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството ги пропишува содржината, мерките и барањата за примена на добрата земјоделска пракса од ставот (1) на овој член, како и содржината, задолжителните и другите мерки на оперативниот план од ставот (3) на овој член.

(5) Во оперативната програма од ставот (3) на овој член особено ќе се имаат предвид постојните научно-технички податоци, особено поврзани со соодветните азотни удели кои потекнуваат од земјоделски и од други извори, како и на условите во релевантните подрачја во кои се наоѓаат зоните чувствителни на нитрати.

(6) Доколку се утврди дека преземените мерки за спроведување на оперативниот план од ставот (3) на овој член не се доволни за намалување на загадувањето на водата предизвикано од нитрати од земјоделски извори и спречување на натамошното загадување, во оперативниот план да бидат утврдени такви мерки или засилени дејствија кои ќе се сметаат за неопходни за постигнување на целите на оперативниот план. При утврдувањето на мерките или дејствијата ќе се води сметка за нивната ефективност и за трошокот во однос на другите превентивни мерки.

(7) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството донесува програма за реализација на оперативниот план од ставот (3) на овој член.

3. 5. Зони чувствителни на испуштањето на урбани отпадни води

Член 103

Зони чувствителни на испуштањето на урбани отпадни води

(1) Како зона чувствителна на испуштањето на урбани отпадни води, се смета водното тело коешто задоволува еден од следниве критериуми:

1) површински води што се сметаат за еутрофични или што може да станат еутрофични во блиска иднина доколку не се преземат заштитни мерки;

2) области на водни тела наменети за црпење на вода наменета за консумирање од страна на човекот што содржат концентрација повеќе од 50 mg/l нитрат, или што може да достигне толкава концентрација во блиска иднина и

3) водни тела во коишто се испуштаат отпадни води од населени места со повеќе од 2.000 еквивалент жители, каде што се бара повеќе од секундарно (биолошко) прочистување на урбаните отпадни води.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ја утврдува и ја одржува листата на чувствителните водни тела и ги утврдува барањата во однос на оптоварувањето и методот на прочистување на урбаните отпадни води што се испуштаат во водните тела во чувствителните зони.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството поблиску ги пропишува критериумите за утврдување на зоните чувствителни на испуштање на урбани отпадни води од ставот (1) на овој член определени согласно со членот 96 став (1) точка 4 од овој закон.

4. Заштита на водите за капење

Член 104

Заштита на водите за капење

(1) Градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје на чие подрачје се наоѓаат водите за капење, го уредуваат начинот на користење на водите за капење во согласност со стандардите и постапките утврдени со одредбите од овој закон или со пропис донесен врз основа на овој закон.

(2) Градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје на чие подрачје се наоѓаат водите за капење, го определуваат периодот на траење на сезоната за капење, како и бројот на капачи во текот на денот според кој може да се смета дека сезоната за капење започнала или завршила надвор од определениот период на траење на сезоната за капење, врз основа на прописот донесен врз основа на ставот (6) од овој член.

(3) Во случај на намалување на квалитетот на водата за капење, градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје задолжително ја информираат јавноста за промената на квалитетот на водата како и за мерките кои треба да се преземат.

(4) Заради заштита на водите од загадување, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина може во зоните за капење да го забрани или ограничи вршењето на активности кои влијаат или можат да влијаат врз здравјето и животот на луѓето.

(5) Водата за капење не смее да содржи материи и сулстанции штетни и опасни по здравјето на луѓето над пропишаните вредности за квалитет на водата за капење.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, ги пропишува начинот и мерките на управување со водите за капење, техничките критериуми и целите за квалитетот на водата за капење коишто особено опфаќаат:

1) воспоставување и одржување на профилот на водите за капење;

2) воспоставување на календар за мониторинг, параметрите и граничните вредности на водите за капење и зоните за капење;

3) мониторинг на водите за капење, референтни мерни методи, фреквенцијата, местата и методологијата за земање на примероци;

4) процена на квалитетот на водите за капење, конкретни услови кои треба да ги исполнува водата во поглед на присуството на материите и супстанциите и нивните концентрации, начинот на вршење на контролата и известувањето за квалитетот на водите за капење;

5) класификација на водите за капење;

6) идентификација и оценка на случаи на загадување на водите за капење што може да влијае врз здравјето на капачите;

7) начин и постапка за информирање на јавноста и учество на јавноста во управувањето со водите за капење;

8) преземање на активности за заштита на капачите од загадувањето;

9) преземање на активности за намалување на ризикот од загадување;

10) критериумите за определување на сезоната за капење (датум, број на капачи и слично) и

11) случаи во кои може привремено да се ограничи и забрани капењето.

(7) Врз основа на процена на квалитетот на водите за капење, согласно со ставот (6) од овој член се класифицираат како води за капење со сиромашни, доволни, добри и одлични.

(8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството по претходна соработка со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како и градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје донесува програма на мерки со цел за подобрување на квалитетот на водите за капење со што категоризацијата на водите за капење би се подигнала на категорија добри или одлични.

5. Крајбрежни земјишта

Член 105

Заштита на крајбрежните земјишта

(1) Изградбата на постројки и објекти или било кои работи и активности што опфаќаат преработка, поставување, складирање, отстранување или транспорт на опасни материи и супстанции и цврст или течен отпад се забранува во крајбрежните земјишта, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

(2) Употребата на вештачки ѓубриња, средства за заштита на растенијата и на биоцидални производи се забранува на растојание од 10 метра од брегот на површинските води.

6. Контрола на емисии и на загадувањето

Член 106

Цели

Контрола на емисии и на загадување е редуцирање на испуштањата на загадувачки материи и супстанции и намалување и елиминирање на испуштањата на приоритетни опасни материи и супстанции.

Член 107

Опасни материи и супстанции

(1) Во групата на опасни материи и супстанции особено спаѓаат:

1) сурова нафта, бензин, дизел гориво, гориво за греење и која било друга петрохемиска течност;

2) органохалогени соединенија и материи и супстанции коишто можат да формираат такви соединенија во водната животна средина, органофосфорни соединенија, органо калајни соединенија, материи и супстанции кои поседуваат карциногени, мутагени или тератогени својства во или преку водната животна средина, жива и нејзините соединенија, кадмиум и неговите соединенија, минерални масла и јаглородороди, цијаниди, поединечни приоритетни опасни материи и супстанции и категории на материи и супстанции наведени во листата пропишана согласно со овој закон и

3) други течни или гасни материи и супстанции за кои постои ризик дека се токсични, и подложни на биоакмулирање.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ги пропишува:

1) листата на загадувачките материи и супстанции, приоритетните материи и супстанции вклучувајќи ги и приоритетните опасни материи и супстанции;

2) техничките и другите услови во врска со инсталирањето и работата на постројките од членот 108 на овој закон и

3) начинот на тестирање на објектите и постројките од членот 108 на овој закон, од страна на експерти пред пуштањето во работа и во редовни интервали за време на работењето.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во редовни интервали, не подолги од четири години ја ревидира листата од ставот (2) точка 1 на овој член.

(4) Листата од ставот (2) точка 1 на овој член и нивните карактеристики е дел од Регистарот на загадувачки материи и супстанции согласно со Законот за животната средина.

Член 108

Објекти и постројки кои работат со опасни материи и супстанции

(1) Објектите и постројките коишто во процесот на производство, преработка, полнење и складирање, користат или применуваат опасни материи и супстанции што можат да влијаат врз квалитетот на водата, вклучувајќи и цевководи за транспорт на такви материи и супстанции, се градат, поставуваат, работат и одржуваат на начин што исклучува секако директно или индиректно загадување на водите.

(2) Објектите и постројките од ставот (1) на овој член мора да се во согласност со најдобрите достапни техники.

(3) Објектите и постројките од ставот (1) на овој член не можат да се изградат или да започнат со работа ако не е прибавена интегрирана еколошка дозвола, мислење или согласности кои се потребни согласно со Законот за животната средина.

(4) Во случај на емисија што би можела да влезе директно или индиректно во површински води, подземни води или канализациониот систем, правното лице одговорно за работењето на постројката мора веднаш да го

информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како и да ги преземе сите пропишани мерки за спречување и намалување на негативните последици по животната средина.

(5) Одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член не се однесуваат на објекти и постројки за складирање на течно шталско гудре и други споредни производи од земјоделски активности.

Член 109

Активности против загадување

(1) Во случај кога во водите навлегуваат или постои можност да навлезат приоритетни опасни материи и супстанции, отровни и штетни или загадувачки материи и супстанции или отпад, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина презема мерки за:

1) спречување на влегување на такви материи и супстанции и отпад;

2) отстранување и одлагање на материите и супстанциите;

3) санирање и ублажување на секое загадување врз водите и

4) колку што е можно враќање во поранешна состојба на водите и флората и фауната во екосистемите зависни од вода.

(2) Заради спроведување на мерките од ставот (1) на овој член претставниците на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина имаат право на пристап на секое земјиште, односно недвижност во приватна сопственост.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги презема мерките од ставот (1) на овој член во соработка со правното или физичкото лице кое ги предизвикало случаите од ставот (1) на овој член согласно со одредбите од овој закон и Законот за животната средина.

Член 110

Испуштања на отпадни води

(1) Испуштање на ефлуент од индустриски и земјоделски течен отпад и урбани отпадни води, како и отпадни масла (во натамошниот текст: отпадни води) во канализација или во систем за одводнување, во површински или подземни водни тела, како и во крајбрежни земјишта и водни живеалишта, се забранува освен врз основа на дозвола од членот 79 на овој закон.

(2) Дозвола за испуштање се издава само доколку:

1) концентрацијата на отпадните материи и супстанции во отпадната вода со примена на современите техники и практики, односно со примена на најдобра достапна техника за инсталациите за кои се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола, се одржува на најниско можно ниво;

2) ефлуентот не содржи приоритетни опасни материи и супстанции определени согласно со членот 107 од овој закон;

3) карактеристиките на ефлуентот се во согласност со прописите за граничните вредности на емисиите на одредени опасни и штетни материи и супстанции и целите за квалитетот;

4) издавањето дозвола е во согласност со планот за управување со речниот слив и

5) издавањето дозвола е во согласност со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги утврдува опасните и штет-

ните материи и супстанции и нивните емисиони стандарди што можат да се испуштат во канализација или во систем за одводнување, во површински или подземни водни тела, како и во крајбрежни земјишта и водни живеалишта.

(4) Емисионите стандарди од ставот (3) на овој член особено се изразени во гранични вредности на емисии како максимум концентрации на опасните и штетните материи и супстанции за секој индустриски сектор одделно, за урбаните и индустриските отпадни води, факторот на разблажување, начинот на определувањето на емисиите, начинот на определувањето на емисиите во дозволите и односот со интегрираните еколошки дозволи, индикаторите и стандардите за загадување и нивото на опасност/штетност, како и максималната количина на супстанции и материи кои можат да се испуштат, вклучително и временскиот период во кој можат да се испуштаат.

(5) Со програмата на мерки од членот 74 на овој закон можат да се утврдат временски рокови за намалување или елиминирање на испуштањата на сите или на одделни опасни и штетни матери и супстанции.

(6) При издавањето на дозволите за испуштање во подземни води задолжително се води сметка за одредбите од членот 111 на овој закон.

Член 111

Посебни одредби за подземните води

(1) Со цел за заштита на подземните води се забранува секое директно испуштање на приоритетни материи и супстанции и загадувачки материи и супстанции во подземните води определени согласно со ставот (8) од овој член.

(2) Депонирање или отстранување на некоја приоритетна материја и супстанција или вршењето на друга активност со која би предизвикала индиректно испуштање на приоритетни материи и супстанции или загадувачки материи и супстанции во подземните води, се забранува освен врз основа на дозвола од членот 79 на овој закон и доколку:

1) е извршено претходно испитување на хидрогеолошките услови на соодветната област и

2) се предвидени и се спроведуваат сите неопходни технички мерки на претпазливост за да се спречи индиректно испуштање на каква било приоритетна материја и супстанција и загадувачка материја и супстанција.

(3) По исклучок од ставовите (1) и (2) на овој член може со дозволата за испуштање да се дозволи испуштање на материите и супстанциите од ставот (1) на овој член доколку:

1) со преземените мерки од ставот (2) на овој член се утврди дека подземните води не се соодветни за употреба, особено не за потреби на домаќинствата и земјоделството и ако со дозволата од овој став не се попречува искористување на другите подземни ресурси и ако супстанциите не можат да навлезат во други акватични системи или негативно да влијаат врз друг екосистем и

2) се дозволува испуштање заради реинјектирање во истиот аквифер на води што се користат за геотермални намени, води што се испумпуваат од рудници и каменоломи или води што се испумпуваат при градежни работи.

(4) Со цел за заштита на подземните води се врши ограничување на сите директни испуштања на приоритетни материи и супстанции и загадувачки материи и супстанции во подземните води, како и се врши испитување на сите депонирања или отстранувања на некоја приоритетна материја и супстанција или вршењето на друга активност која би предизвикала индиректно испуштање на приоритетни материи и супстанции или загадувачки материи и супстанции во подземните води определени согласно со ставот (8) од овој член.

(5) Испитувањата од ставовите (2), (3) и (4) на овој член опфаќаат и испитувања на евентуалните пречистителни способности на почвата и на подземните слоеви и на ризикот од загадување и промена на квалитетот на подземните води поради испуштањето и ќе утврдат дали испуштањето на супстанциите и материите во подземните води претставува задоволувачко решение од аспект на животната средина.

(6) По исклучок на ставовите (2), (3) и (4) од овој член дозволата за испуштање може да се издаде за повторно вештачко полнење на подземно водно тело, заради управување со подземните води само доколку нема ризик од загадување на подземните води.

(7) Одредбите од овој член не се однесуваат на испуштања на отпадни води од домаќинствата во изолирани станбени објекти кои не се приклучени на системот на отпадни води, а се наоѓаат надвор од областите заштитени заради искористување на вода наменета за консумирање од страна на човекот; за испуштања за кои е утврдено од надлежен орган дека содржината на супстанциите и материите се во количество и концентрации кои се мали и не влијаат негативно врз сегашниот или идниот квалитет на подземните води реципиенти и за испуштање на материји што содржат радиоактивни супстанции.

(8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ги припишува приоритетните материји и супстанции и загадувачки материји и супстанции во подземните води што се забранети за испуштање согласно со ставот (1) од овој член и приоритетните материји и супстанции и загадувачки материји и супстанции во подземните води што се ограничени за испуштање согласно со ставот (4) од овој член.

(9) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, поблиску ги пропишува посебните услови за директното и индиректното испуштање во подземните води за добивање на дозволите од ставовите (2) и (3) на овој член, мерките и активностите коишто се опфатени во дозволите, а што треба да се преземат за да се избегне влез на некоја загадувачка материја или супстанција во подземните води.

7. Урбани отпадни води

Член 112

Отстранување на отпадни води

Отстранување на отпадни води, во смисла на овој закон, значи собирање, одведување, прочистување и испуштање на отпадните води од домашни и индустриски ефлуенти, како и на собраните поројни води од атмосферски врнежи во урбанизираните области. Отстранувањето опфаќа и подземна инфилтрација или наводнување на земјиште со отпадни води, како и отстранување на тиња добиена со прочистување на отпадните води.

Член 113

Општи обврски

(1) Општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да ги соберат, одведат и пречистат отпадните води што произлегуваат или се создаваат на нивното подрачје, вклучувајќи го и отстранувањето на тињата.

(2) Општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да обезбедат урбаните отпадни води што влегуваат во колекторските системи, пред испуштањето соодветно да се третираат во согласност со одредбите од членовите 114 до 118 на овој закон, како и да обезбедат дека:

1) постројките се проектираат, градат, експлоатираат и одржуваат на начин којшто обезбедува успешна работа во вообичаени локални климатски услови;

2) прочистените отпадни води и тињата добиена со третман на отпадните води да се искористуваат повторно, секогаш кога тоа е соодветно, во согласност со овој закон и

3) отстранувањето на отпадните води и тињата не смее да доведе до негативни влијанија врз животната средина.

(3) Општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да:

1) обезбедат, подобруваат и прошируваат канализационни системи и да ги чистат и одржуваат одводните системи заради соодветно одведување на отпадните води на нивно подрачје;

2) се грижат за празнење на септичките јами, согласно со потребите;

3) дозволат испуштање на индустриски отпадни води во канализационите системи во согласност со овој закон и да обезбедат услови за нивно одведување, собирање и прочистување и

4) обезбедат мониторинг согласно со одредбите од Главата VI на овој закон.

Член 114

Одведување, собирање и прочистување на урбани отпадни води

(1) Владата на Република Македонија и градоначалникот на општините, градоначалникот на општините во градот Скопје градоначалникот на градот Скопје се должни да обезбедат:

1) постоење на систем за собирање на отпадните води во секое населено место со повеќе од 2.000 е.ж. и соодветно прочистување на отпадните води пред испуштање во реципиентните води до ниво коешто ги задоволува целите за квалитет;

2) соодветно прочистување на сите отпадни води кои се испуштаат од системи за собирање на отпадни води од населени места со помалку од 2.000 е.ж. и

3) секундарен (биолошки) или на него соодветно прочистување на отпадните водите од системите за собирање на отпадни води од населени места со повеќе од 2000 е.ж., во случај отпадните води да се испуштаат во зони чувствителни на испуштање на урбани отпадни води.

(2) Кога постоењето на систем за собирање и одведување на отпадни води не е оправдано заради големи трошоци или затоа што системот нема да придонесе кон подобрување на животната средина, се користат индивидуални системи или други соодветни системи со кои се постигнува истото ниво на заштита на животната средина.

(3) За реализација на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите во областа на животната средина и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските, донесува Програма за одведување, собирање и прочистување на урбани отпадни води.

(4) Предлог на програмата за одведување, собирање и прочистување на урбани отпадни води се изработува врз основа на предлог на програми на советот на општините и на Советот на градот Скопје. Програмата за одведување, собирање и пречистување на урбани отпадни води за градот Скопје се изработува врз основа на предлог донесен од советите на општините во градот Скопје.

(5) Урбаните отпадни води се собираат, одведуваат и пречистуваат преку системите согласно со ставовите (1) и (2) од овој член, освен доколку не се потребни други методи за собирање, одведување и прочистување, определени со дозволата за испуштање во води, заради опасната природа на индустриските отпадни води.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспорт и врски, поблиску ги пропишува условите за собирање, одведување и прочистување, начинот и условите за проектирање, изградба и експлоатација на системите и станици за прочистување на урбаните отпадни води, како и техничките стандарди, параметрите, стандардите на емисијата и нормите за квалитет за претретман, отстранување и прочистување на отпадни води, имајќи го предвид оптоварувањето и методот за прочистување на урбаните отпадни води коишто се испуштаат во зоните чувствителни на испуштање на урбани отпадни води.

(7) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските поблиску ги пропишува условите, начинот и граничните вредности на емисија за испуштањето на отпадните води по нивното прочистување, начинот на нивното пресметување, имајќи ги предвид посебните барања за заштита на заштитните зони.

(8) Прописите од ставовите (6) и (7) на овој член се ревидираат и дополнуваат во редовни интервали не подолги од четири години.

Член 115

Испуштање на индустриски отпадни води

(1) Секое испуштање на индустриски отпадни води, се врши на начин и под услови определени со дозволата за испуштање, односно интегрираната еколошка дозвола согласно со Закон за животната средина.

(2) Секое испуштање на биоразградливи индустриски отпадни води кои произлегуваат од капацитети со оптоварување поголемо од 4.000 е.ж., а кои не влегуваат во системите за прочистување на урбани отпадни води, се врши под услови и на начин определени со дозволата за испуштање, односно интегрираната еколошка дозвола согласно со Законот за животната средина, а задолжително за следниве индустриски сектори: преработка на млеко; производство на овошни и зеленчукови производи; производство и пакување во шишиња на безалкохолни пијалаци; преработка на компири; месна индустрија; пиварници; производство на алкохол и на алкохолни пијалаци; производство на добиточна храна од растителни производи; производство на желатин и на лепило од сурова кожа, кожа и од коски; фабрика за слад и рибопреработувачка индустрија.

Член 116

Претретман на индустриски отпадни води

Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските и градоначалникот на општините, градоначалникот на општините во градот Скопје и градоначалникот на градот Скопје, се должни да обезбедат ефлуентите од ин-

дустриските отпадни води коишто влегуваат во системите за собирање и прочистување на урбани отпадни води да бидат подложни на потребниот претретман заради следново:

1) исполнување на барањата од членот 115 на овој закон;

2) заштита на здравјето на вработените во системи за одведување, собирање и прочистување на отпадни води;

3) спречување на оштетување на системите за одведување, собирање и прочистување на отпадни води и третманот на тињата;

4) обезбедување дека нема да биде попречена работата на системите за одведување, собирање и прочистување на отпадни води и третманот на тињата;

5) обезбедување дека испуштањата од пречистителната станица или некој друг систем нема негативно да влијае врз животната средина согласно закон и

6) обезбедување дека тињата се отстранува на начин безбеден за животната средина.

Член 117

Повторно користење на прочистените урбани отпадни води

(1) Прочистените урбани отпадни води се користат повторно доколку тоа е соодветно, водејќи притоа сметка за намалување до најниска можна мера на негативните влијанија врз животната средина, а по претходно прибавена дозвола од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, поблиску ги пропишува условите, начинот и максимално дозволените вредности и концентрации на параметрите на прочистените отпадни води за нивно повторно користење.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува формата и содржината на образецот на барањето и на дозволата за повторно користење на прочистените отпадни води како и начинот на издавање на дозволата.

Член 118

Користење на тињата од прочистувањето на урбани отпадните води

(1) Тињата што се добива од прочистувањето на урбаните отпадни води повторно се користи доколку тоа е соодветно, водејќи притоа сметка за намалување до најниска можна мера на негативните влијанија врз животната средина и по претходно прибавена дозвола од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, ги пропишува: начинот и постапката за користење на тињата, максималните вредности на концентрациите на тешки метали во почвата во која се користи тињата, вредности на концентрациите на тешки метали во тињата, согласно со неговата намена и максималните годишни количини на тешки метали што можат да се внесат во почвата.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината и начинот за доставување на податоците и видот на информации за користење на тињата од третманот на урбаните отпадни води согласно со нејзината намена, третман, состав и место на нејзиното користење.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина врз основа на добиените податоци од ставот (3) на овој член, води евиденција за степенот на користење на тињата од третманот на урбаните отпадни води согласно со нејзината намена, како и количината на продукција на тиња третманот и составот на тињата и местото на нејзиното користење.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува формата и содржината на образецот на барањето и на дозволата за користење на милот, како и начинот на издавање на дозволата за користење на милот од ставот (1) на овој член.

8. Отстапувања

Член 119

Виша сила и природно збогатување

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, може да дозволи привремено отстапување од одредбите од оваа глава во случај на природни појави или состојби на виша сила кои се исклучителни и кои не можеле да се предвидат, како и во случај на околности кои се резултат на несреќи и други непредвидливи настани, особено во случај на:

1) екстремни поплави и долготрајни суши, и други природни непогоди;

2) вонредни метеоролошки или географски услови и

3) површински води кои природно се збогатуваат со одредени материи и супстанции што доведува до надминување на граничните вредности пропишани во согласност со овој закон.

(2) Привременото отстапување од ставот (1) на овој член не смее да доведе до загрозување на животот и здравјето на луѓето.

(3) Во случај на привремено отстапување од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да:

1) ги определи условите врз основа на кои појавата, состојбата или настанот може да се определат како исклучителни и/или непредвидливи, вклучувајќи и утврдување на соодветни индикатори во планот за управување со речниот слив;

2) обезбеди отстапувањето да биде пропорционално и да не трае подолго од времето потребно за враќање во поранешна состојба;

3) обезбеди преземање на сите неопходни мерки за спречување на натамошно влошување на состојбата, при што се обезбедува постигнување на целите пропишани со овој закон кои се однесуваат на другите водни тела врз коишто не влијаат настанатите појави, состојби и околности, како и мерки за враќање на водното тело во поранешната состојба која постоела пред да настапат последиците од појавата, состојбата или настанот, веднаш штом престане појавата, состојбата или настанот кое е основ за отстапувањето;

4) обезбеди мерки коишто треба да се применат да се вклучат во Програмата на мерки од членот 74 на овој закон, при тоа да се внимава истите да не го доведат во прашање враќањето на квалитетот на водното тело по менувањето на околностите и

5) обезбеди краткиот опис за последиците од околностите и за мерките кои се преземени или треба да се преземат да биде составен дел од следниот ажуриран план за управување со речен слив.

(4) Во случај на отстапување според овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина веднаш ја известува засегнатата јавност, обезбедува релевантни информации за преземените мерки и дава совети за мерките што треба да ги преземе јавноста, со цел да се заштитат животот и здравјето на луѓето и целите на животната средина утврдени со овој и друг закон.

(5) Заради враќање на водното тело во поранешната состојба која постоела пред да настапат последиците од појавата, состојбата или настанот, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен последиците од исклучителните околности, или од околностите што разумно не можеле да се предвидат да се ревидираат еднаш годишно и во зависност од условите утврдени во ставот (3) точка 1 од овој член, да ги преземе сите изводливи мерки.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, поблиску го пропишува начинот за утврдување на случаите од ставот (1) на овој член, како и мерките од ставот (3) на овој член.

9. Други прашања поврзани со заштитата на водите

Член 120

Минимум прифатлив проток на вода и ниво на подземната вода

(1) Минимум проток на вода и ниво на подземната вода се одржува во секое површинско водно тело, односно тело на подземна вода, што нема да биде помало од минимумот прифатлив проток, односно ниво потребно за:

1) заштита на јавното здравје и безбедноста;

2) зачувување на природниот баланс на водните и копнените екосистеми;

3) зачувување на карактеристиките на пределот и

4) поддршка на хемиската, физичката и еколошката состојба на водните тела во согласност со членот 94 од овој закон.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја пропишува методологијата за определување минимум прифатлив проток на водите и ниво на подземните води, од аспект на квантитет и квалитет, имајќи предвид:

1) сезонскиот проток на површинските води, односно нивото на подземните води;

2) целите за квалитетот на водите утврдени во согласност со овој закон;

3) целите на животната средина утврдени во согласност со овој закон и

4) одредбите за користење на водите во согласност со овој закон.

(3) Мониторинг на протокот и нивото на вода што се минимално прифатливи за определено водно тело треба да се следи на определени мерни места преку контролни пунктови.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги определува мерните места на определени контролни пунктови за определено водно тело. Методологијата за мониторинг на протокот и/или нивото за секое мерно место се определуваат со планот за управување со речниот слив.

Член 121

Испуштање на вонредни количества вода

Доколку количеството вода во водотекот се намали до степен до кој може да настане зголемено загадување на тие води, Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, може да нареди испуштање на вонредни количества вода од акумулациите заради разредување на концентрациите на загадувањето.

V. ЗАШТИТА ОД ШТЕТНО ДЕЈСТВО НА ВОДИТЕ

1. Општи одредби

Член 122

Заштита од штетно дејство на водите

(1) Заштитата од штетното дејство на водите опфаќа активности и мерки за заштита и одбрана од поплави, заштита од ерозија и порои, одбрана од замрзнување на површинските водни тела, како и отстранување на последиците од таквите штетни дејства на водите.

(2) Заштитата од штетно дејство на водите се врши под услови, на начин и во постапка определени со овој и друг закон.

Член 123

Надлежност за заштита од штетно дејство на водите

(1) За заштита и одбрана од поплави и за заштита од друго штетно дејство на водите во урбаните подрачја надлежни се општините, општините во градот Скопје и градот Скопје на нивното подрачје.

(2) Правните лица кои управуваат со водостопанствата од членот 191 на овој закон се надлежни за заштита и одбрана од поплави и за заштита од друго штетно дејство на водите во подрачјето на нивното дејствување, вклучително и уредување и одржување на коритата и каналите во нивното подрачје.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја следи координацијата на активностите од ставот (1) на овој член коишто се преземаат од надлежните органи на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(4) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина обезбедува и ја следи координацијата на активностите од ставот (2) на овој член коишто се преземаат од водостопанствата од членот 191 на овој закон.

(5) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, за заштита и одбрана од поплави и за заштита од друго штетно дејство на водите за целата територија на Република Македонија, со исклучок на штетните дејства во подрачјата од ставовите (1) и (2) на овој член, ќе одреди водостопанство кое ќе биде надлежно за заштита и одбрана од поплави и за заштита од друго штетно дејство на водите.

Член 124

Програма за заштита од штетно дејство на водите

(1) Заради заштита од штетните дејства на водите, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во соработка со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, изработува Програма за заштита од штетно дејство на водите во рамките на соодветниот речен слив (во натамошниот текст: Програмата), како составен дел на плановите за управување со речен слив.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, деловите од Програмата од ставот (1) на овој член за подрачјата на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, ја изработува врз основа на програмите на советот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, деловите од Програмата од ставот (1) на овој член за подрачјето на водостопанството, ја изработува врз основа на програмата на водостопанството. Програмата на водостопанствата чии подрачја се протегаат во урбанизираните подрачја на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, водостопанството ја донесува во соработка со општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(4) Со Програмата од ставот (1) на овој член се предвидуваат превентивни мерки, изградба на заштитни објекти и постројки и изведување на работи за заштита од штетно дејство на водите (изградба на насипи, акумулации, регулација на реки, уредување на порои, заштита на земјиште од ерозија, шумување и слично).

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството ја пропишува содржината на Програмата од ставот (1) на овој член и на програмите од ставовите (2) и (3) на овој член, начинот и постапката на нивното донесување, начинот и постапката на остварување на соработката меѓу субјектите кои ги изработуваат програмите од ставовите (2) и (3) на овој член.

2. Заштита и одбрана од поплави

Член 125

Основни мерки за заштита од поплави

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на одбраната, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа, а по претходна соработка со органите на државната управа надлежни за заштита и спасување, утврдува:

1) список и картографски приказ на плавениите рамнини, на водните живеалишта, крајбрежните земјишта на езерата и акумулациите, како и на други водни системи;

2) карта на подрачја со ризик од поплави во која се означуваат подрачјата подложни на ризик од поплави, простирање на поплавните бранови и највисоките нивоа на езерата и акумулациите;

3) системот за прогноза и предупредување (алармирање) за поплави;

4) мерките за заштита и развој на подрачјата наведени во списокот и означени на картографскиот приказ;

5) техничката помош и совети за сите прашања поврзани со спроведувањето на превентивни и санациони мерки за ублажување на последиците во случај на поплава и

6) мерки за вонредни состојби и нивната организација.

(2) Во картографскиот приказ од ставот (1) точка 1 на овој член посебно се означуваат и областите за контрола на поплави сместени до, или што го опкружуваат површинското водно тело или водните живеалишта.

(3) Со мерките утврдени во прописот од ставот (1) на овој член се обезбедува:

1) остварување на јавниот интерес во заштитата од штетното дејство на водите;

2) оневозможување на уредувањето на просторот, користењето на земјиштето, вршење на градежни работи и други активности што би можеле да ја зголемат опасноста од поплави и штети;

3) заштита на животот и здравјето и имотот на луѓето;

4) постигнување на целите на животната средина утврдени согласно со овој закон и

5) минимизирање на трошоците за заштита од поплавите.

Член 126

Оперативни планови за заштита и одбрана од поплави

(1) Заради спроведување на Програмата од членот 124 на овој закон, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, советот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и водостопанството од членот 191 на овој закон, донесуваат оперативни планови за заштита и одбрана од поплави за загрозените подрачја (во натамошниот текст: оперативен план).

(2) Ако загрозеното подрачје од поплави се протега на две или повеќе општини, општини во градот Скопје и во градот Скопје, оперативниот план за заштита и одбрана од поплави за загрозените подрачја го донесуваат спогодбено советот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, по претходна согласност од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Советот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје донесуваат оперативни планови за заштита и одбрана од поплави за загрозените подрачја на предлог на градоначалникот на општините, градоначалникот на општините во градот Скопје и градоначалникот на градот Скопје.

(4) Оперативниот план за заштита и одбрана од поплави особено содржи: топографски, хидролошки, хидротехнички, демографски, стопански и други подлоги и податоци, граници на загрозеното подрачје, работи и мерки што се преземаат и извршуваат пред опасноста и за време на одбраната од поплави и органи надлежни за заштита и одбрана од поплави.

(5) Со оперативниот план од ставот (1) на овој член се предвидуваат оперативни мерки и други дејства за заштита и одбрана од поплави и потребните средства за неговото извршување, како и органот или субјектот што ќе раководи со заштитата и одбраната од поплави.

(6) Во извршувањето на оперативниот план од ставот (1) на овој член учествуваат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, градоначалникот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и водостопанството, органите надлежни за заштита и спасување, како и други правни и физички лица од загрозеното подрачје определени со Програмата од членот 124 на овој закон.

(7) На правните и физичките лица, за чии објекти, постројки и имоти се организира и врши одбрана од поплави, не им припаѓа надоместок на штета, освен за штети причинети со намерно пуштање на вода во бранетото подрачје заради спречување на поголеми штети.

(8) Согласно со оперативните планови од ставот (1) на овој член даваат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, Дирекцијата за заштита и спасување и Центарот за управување со кризи.

Член 127

Дополнителни мерки на оперативните планови

Ако мерките утврдени согласно со членот 124 став (4) од овој закон, не се доволни за отстранување на опасноста, во случај на непосредна опасност од штетно дејство на водите, органите кои согласно со оперативниот план од членот 126 став (5) на овој закон се надлежни за заштита и одбрана од поплави, можат да наредат и преземање на други неопходни мерки.

Член 128

Пуштање на вода во бранетото подрачје

(1) Во случај на вонредна состојба, може да се дозволи пуштање на вода во бранетото подрачје со пресекување на насипи или на друг начин со цел да се спречат, односно да се намалат штетите.

(2) Одлука за пуштање вода во бранетото подрачје донесува органот или субјектот што раководи со одбраната од поплави определен со оперативниот план од членот 126 став (5) на овој закон.

Член 129

Обврска за одржување на водостопанските објекти

Водостопанството и другите правни лица, општините, градот Скопје и општините во градот Скопје кои управуваат со брани и акумулации и со заштитни насипи, се должни овие објекти да ги користат и одржуваат на начин што обезбедува прифаќање на поплавните бранови, како и обезбедување на нивна заштита од елементарни непогоди.

Член 130

Обврска за известувања

(1) Водостопанството и другите правни лица од членот 129 на овој закон, се должни да вршат мониторинг на состојбата на нивото и количеството на акумулираните води во акумулациите, како и на количеството на водите што влегуваат и што се испуштаат од нив, и за тоа да го известуваат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и органот на државната управа надлежен за вршење на стручните работи од областа на хидрологијата и метеорологијата.

(2) Во случај на опасност од уривање на брани, пробивање на заштитни насипи, како и испуштање или прелевање на поголеми количества на вода од акумулациите што можат да предизвикаат поплави, водостопанството и други правни лица од членот 129 на овој закон се должни да обезбедат известување и тревожење на населението на загрозеното подрачје.

(3) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на одбра-

ната и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, формира постојано оперативно тело коешто врши координирање на активностите при појава на случаи од ставот (2) на овој член.

(4) Известувањето за состојбата од ставот (1) на овој член се врши според методологија што ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во соработка со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството.

(5) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на стручните работи од областа на хидрологијата и метеорологијата, пред настанување на критични водостои за бранетото подрачје, го известува Центарот за управување со кризи за да дава прогноза за времето на доаѓање и висината на поплавните бранови.

(6) Во времетраењето на опасноста од поплави, органот што раководи со одбраната од поплави, утврден во оперативните планови од членот 126 став (3) на овој закон, ги известува надлежните органи за одбрана од поплави на низводните подрачја за сите појави и мерки што ги презема на своето подрачје, а кои се од значење за одбрана на тие подрачја, како и да соработува со нив.

3. Уредување и одржување на површинските води

Член 131

Уредување и одржување на површинските води

(1) Заради заштита и одржување на природните и уредените речни корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите, забрането е, освен со дозвола или согласност издадена врз основа на закон:

1) да се вади чакал, песок и камен од корита и бреговите на површински водни тела (водотеци и езера и акумулации), со што се влошува постојниот режим на води, се предизвикуваат процеси на ерозија и се ограничува или оневозможува користењето на водите;

2) да се менува правецот на водотекот;

3) да се фрла отпаден материјал (индустриски, комунален и друг отпад), земја, градежен шут, јаловина и друго;

4) да се вршат други работи со кои се оштетуваат речните корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите;

5) да се сечат дрвја и да се уништува друга вегетација во речните корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите;

6) да се изгради брана, насип или друга слична преграда која би имала негативно влијание врз протокот на водотекот и

7) да се врши градба или зафат коишто би имале негативно влијание врз протокот на водотекот.

(2) При примената на ставот (1) од овој член, треба да се има предвид дека:

1) корито на регулиран водотек, во смисла на овој закон, е просторот меѓу крајбрежните објекти (насипи, кејови и друго) во кој постојано или повремено тече вода;

2) корито на природен водотек, во смисла од овој закон, е просторот меѓу границите на допирањето на педесетгодишната вода;

3) крајбрежен појас на водотек вон населени места, во смисла на овој закон, е појасот во ширина од 50 метра зад ножицата на насипот кај регулираните водотеци, односно зад линијата на допирањето на педесетгодишната вода кај нерегулираните водотеци, а во населените места ширината на крајбрежниот појас ја опре-

делуваат советот на општините и советот на градот Скопје, на предлог на градоначалникот на општините и на градот Скопје, по претходна согласност на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и

4) крајбрежен појас на езеро и акумулации, во смисла на овој закон, е појасот во ширина од 50 метра од линијата на највисокиот утврден водосток.

Член 132

Пристап до површински води

(1) Пристапот до крајбрежниот појас на водотеците, езерата и акумулациите за спорт, рекреација и слични активности е слободен.

(2) Советот на општините и на градот Скопје, на предлог на градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје, го уредува пристапот до крајбрежниот појас на водотеците, езерата и акумулациите за спорт, рекреација и слични активности, освен ако поинаку не е определено со овој или друг закон.

Член 133

Обезбедување на протокот во водотеците

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје и водостопанствата се должни да извршат процена, еднаш годишно до крајот на септември, за тоа дали водотеците на подрачјето под нивна надлежност се во состојба да предизвикаат поплави на земјиштето и дали обезбедуваат непречен проток на водата, и дали прописите за контрола на поплави целосно се почитуваат.

(2) Доколку водотеците не обезбедуваат непречен проток, субјектите од ставот (1) на овој член преземаат мерки за обезбедување на непречен проток, доколку протокот не се обезбедува.

4. Заштита од ерозии и уредување на порои

Член 134

Ерозија

(1) Ерозија, во смисла на овој закон, е распаѓањето на земјиштето и разнесување на честиците под влијание на водата, во обем што го деградира површинскиот слој на земјиштето.

(2) Ерозивно подрачје, во смисла на овој закон, е подрачјето зафатено со видливи траги од ерозија и каде што површинскиот слој на земјиштето е деградиран.

(3) Подрачје загрошено од ерозија, во смисла на овој закон, е земјиштето на коешто сè уште не се видливи траги на ерозија, но таа може да се појави поради неправилното користење на тоа или околното земјиште и земјоделските и шумските култури.

Член 135

Граници на ерозивно подрачје

(1) Советот на општините и советот на градот Скопје и водостопанствата од членот 191 на овој закон се должни на територија под нивна надлежност да ги определат границите на ерозивното подрачје и подрачјето загрошено од ерозија и да ги утврдуваат мерките и работите за заштита на земјиштето од ерозија и уредувањето на пороите, врз основа на техничка документација.

(2) Советот на градот Скопје ги определува границите на подрачјата од ставот (1) на овој член на предлог на советот на општините во градот Скопје.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во соработка со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството ги определува границите на ерозивното подрачје и подрачјето загрошено од ерозија и ги пропишува мерките за заштита на ерозивно подрачје и ги определува работите за уредување на пороите, врз основа на техничка документација за целата територија на Република Македонија, со исклучок во подрачјата од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 136

Мерки за заштита на ерозивно подрачје

Мерки за заштита на ерозивно подрачје се:

- 1) пошумување, затревување и терасирање (со контурни ровови, подсидување и слично);
- 2) забрана за вадење на земја, песок, чакал и камен;
- 3) забрана на кастрење, сечење и копачење на дрва и грмушки и
- 4) забрана за пасење на добиток.

Член 137

Заштита од ерозија

(1) Во ридско-планинските подрачја, сечата на дрвјата мора да се врши на начин со кој се обезбедува заштита од ерозија.

(2) Во сливовите на акумулациите и во хидромелиоративните системи, со шумите што се подигнати како заштитни објекти против ерозија, како и со заштитната вегетација во крајбрежните појаси на водотеците во шумите се стопанисува согласно со закон.

(3) Сечењето на шумите и крајбрежна вегетација од ставот (2) на овој член се врши по претходно мислење на водостопанството во рамки на неговото подрачје на дејствување.

Член 138

Создавање на ерозија и надоместок на штета

Правните и физичките лица, кои со своето однесување, со неправилна обработка на површините или со друго дејство создаваат ерозија со што нанесуваат штети и на други објекти, се должни на своја сметка, да преземат заштитни мерки за спречување на ерозијата, како и мерки за отстранување на штетните последици и да ги надоместат направените штети.

Член 139

Порои

Порои, во смисла на овој закон, се водотеците со стрмни падови, со ненадејни и брзи води, кои носат и таложат однесени или откинати делови на земја, песок, чакал и други материјали од повисоките кон пониските места, а водите со нанос се разлеваат неконтролирано во полињата или се влеваат во природните или вештачките реципиенти.

Член 140

Поројно корито

(1) Ширина на поројното корито, во смисла на овој закон, е просторот по кој течат највисоките поројни води.

(2) Должина на поројното корито, во смисла на овој закон, е просторот од собиралништето на поројниот тек до местото на таложењето, односно вливот во реципиентот.

(3) Брег на поројното корито кај одроните и лизгалиштата, во смисла на овој закон е просторот од најнишката точка на поројното корито до горниот раб на одронот, односно рамнината на лизгалиштето.

(4) Крајбрежен појас на поројното корито, во смисла на овој закон, е ширината на појасот најмногу до 100 метри хоризонтално лево и десно од горните работи на одроните, односно рамнината на лизгалиштето.

Член 141

Уредување на порои

(1) Непосредно со уредувањето на поројот се врши и уредување на еродираниите површини во сливот.

(2) Со техничката документација за уредување на поројот се определуваат бреговите и крајбрежниот појас на поројното корито од собиралништето до местото на таложењето, односно вливот во реципиентот.

(3) Со заштитните објекти на површините на бреговите и на местото на таложењето, односно вливот во реципиентот управува правното лице коешто го уредува поројот или коешто управува со тие објекти.

(4) Општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се должни да ги преземат мерките за уредување на пороите што се наоѓаат на нивното подрачје, освен за подрачјата на правното лице од ставот (3) на овој член.

5. Заштита и подобрување на режимот на водите со вадење на песок, камен и чакал од коритата и бреговите на површинските водни тела

Член 142

Заштита и подобрување на режимот на водите со вадење на песок, камен и чакал од коритата и бреговите на површинските водни тела

(1) Заради заштита и подобрување на режимот на водите од коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеците, езерата и од акумулациите) се вади песок, чакал и камен.

(2) Вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела се врши врз основа на дозвола од членот 26 на овој закон.

6. Известување

Член 143

Обврска за известување

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, советот на општините, советот на општините во градот Скопје, советот на градот Скопје и водостопанството се должни да изготвуваат, донесуваат и објавуваат извештаи за активностите реализирани во претходната година и предвидените активности за наредната година во врска со заштитата од штетното дејство на водите (заштита и одбрана од поплави, уредувањето и одржување на природните и уредените водотеци и другите површински води, заштита од ерозија и порои, одбрана од замрзување на површинските водни тела и заштита и подобрување на режимот на водите со вадење на песок, камен и чакал), како и мерките што тие ги сметаат за потребни заради спречување и ублажување на последиците од штетното дејство на водите на земјиштето во нивното подрачје.

(2) Извештаите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје од ставот (1) на овој член ги изготвуваат и објавуваат градоначалникот на општините, градоначалникот на општините во градот Скопје и градоначалникот на градот Скопје.

(3) Извештаите од ставот (1) на овој член се доставуваат на одобрување до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина до 31 март во тековната година.

(4) Извештаите од ставот (1) на овој член се достапни до јавноста на начин и под услови определени со закон.

(5) Податоците од плановите, програмите и мерките определени во ова поглавје се дел од плановите за управување со речните сливови.

(6) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, веднаш ја информира засегнатата јавност во случај на опасност и обезбедува соодветни информации за преземените мерки и советува какви мерки да се преземат со цел да се заштити животот и здравјето на луѓето, и целите на животната средина определени со овој закон или друг пропис.

VI. МОНИТОРИНГ НА ВОДИТЕ

Член 144

Мониторинг на водите

(1) Мониторингот на состојбата на квантитетот и квалитетот на сите водни тела во Република Македонија и на водите наменети за користење, се врши под услови и на начин утврдени со овој закон.

(2) Целта на мониторингот на состојбата на квантитетот и квалитетот на сите водни тела во Република Македонија и на водите наменети за користење е да се воспостави и да се одржува сеопфатна база на податоци потребни за управување и преглед на состојбата со водите во рамките на подрачјата на речните сливови.

(3) Информациите обезбедени преку мониторингот на состојбата на квантитетот и квалитетот на сите водни тела во Република Македонија и на водите наменети за користење, се достапни до јавноста и до надлежните органи, организации и институции, особено заради спроведување и оценка на реализацијата на мерките за зачувување, заштита и постојано подобрување на сите водни тела.

Член 145

Државна хидролошка мрежа за мониторинг на водните тела

(1) Заради мониторинг на површинските и подземните водни тела се воспоставува државна хидролошка мрежа за мониторинг (во натамошниот текст: државна мрежа).

(2) Државната хидролошка мрежа е дел од државните мрежи за мониторинг на медиумите и областите на животната средина утврдени со Законот за животната средина.

(3) За водните тела кои не се опфатени со мерните места од државната мрежа, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје можат да воспоставуваат локални мрежи на мерни места за мониторинг на водните тела (во натамошниот текст: локална мрежа).

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите за избор на мерните места за државната и локалната мрежа за мониторинг на водните тела.

(5) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува условите, начинот и постапката за воспоставување и работење на сите мрежи за мониторинг на состојбата на водните тела.

(6) За вршење на мониторингот од ставот (1) на овој член, Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина донесува програма за мониторинг на водите.

(7) За вршење на мониторингот од ставот (3) на овој член, советот на општините и Советот на градот Скопје, донесуваат програма за мониторинг на водите.

(8) Во програмата за мониторинг од ставот (6) на овој член задолжително се вклучува посебен дел за вршење на мониторинг на безбедноста на водата за консумирање од страна на човекот на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството.

(9) Програмата од ставовите (6) и (7) на овој член се составен дел на плановите за управување со речен слив.

Член 146

Надлежност за мониторинг на водните тела и на водите наменети за користење

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е одговорен за целокупниот мониторинг на водните тела опфатени со државната мрежа. Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е одговорен и за реализација, работење, одржување и развој на државната мрежа.

(2) Градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје го вршат и се одговорни за мониторингот на водните тела опфатени со локалната мрежа и се одговорни за реализацијата, работењето, одржувањето и развојот на локалната мрежа за мониторинг на состојбата.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е надлежен за мониторингот на испуштањето на отпадните води.

(4) Мониторингот на водите наменети за консумирање од страна на човекот го вршат органите надлежни за здравствена заштита во согласност со прописите за безбедност на храна.

(5) Мониторингот на водите во зоните за капење го вршат градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје на чие подрачје се наоѓа зоната за капење. Во случај кога зоната за капење се наоѓа на подрачје на две или повеќе општини мониторингот на состојбата на водите го вршат градоначалниците во меѓусебна соработка и координација, сразмерно на големината на зоната за капење која влегува во подрачјето на секоја општина.

(6) Определени видови на стручни работи за мониторингот на водните тела опфатени со државната и локалната мрежа, како и оние за мониторинг на водите наменети за користење, можат да вршат акредитирани научни и стручни организации и институции и други правни лица кои имаат соодветна опрема, уреди, инструменти и просторни услови за вршење на работите, и најмалку едно лице со високо образование од областа на здравствената заштита.

(7) Поблиските услови кои треба да ги исполнуваат акредитираните лица од ставот (6) на овој член, во однос на стручниот кадар, опремата, уредите, инструментите и просторните услови за вршење на работите, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството.

Член 147

Мониторинг на квантитетот и квалитетот на водните тела

(1) Мониторинг на површинските води ги опфаќа:

1) волуменот, нивото, или протокот до степен релевантен за еколошката и хемиската состојба и еколошкиот потенцијал и

2) еколошката и хемиската состојба и еколошкиот потенцијал.

(2) Мониторинг на подземните води ја опфаќа хемиската и квантитативната состојба и термичкиот режим.

(3) Мониторинг во заштитните зони ги опфаќа и дополнителните барања за утврдување на состојбата на заштитната зона.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја пропишува методологијата и ги определува параметрите за мерење и мониторинг на квалитетот и квантитетот на сите водни тела, освен за водните тела дефинирани во членовите 148 и 149 од овој закон.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ја пропишува методологијата и ги определува референтните мерни методи и параметрите за мерење и мониторинг на квалитетот и квантитетот на водните тела прогласени за чувствителни зони во однос на испуштените урбани отпадни води.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството ја пропишува методологијата и ги определува референтните мерни методи и параметрите за мерење и мониторинг на квалитетот и квантитетот на водните тела во зоните чувствителни на нитрати.

(7) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја пропишува методологијата и ги определува референтните мерни методи и параметри за мерење и мониторинг на квалитетот и квантитетот на водните тела во подрачјата заштитени како природно наследство.

(8) Со прописите од ставовите (4), (5), (6) и (7) на овој член се утврдуваат и посебни барања за мониторинг во случај на поплави и вонредни состојби, виша сила и несреќи, како и временскиот рок за ревизија на програмите за мониторинг.

(9) Збирните информации од програмите за мониторинг и од активностите за мониторинг се составен дел на планот за управување со речен слив.

Член 148

Мониторинг на водата наменета за консумирање од страна на човекот

(1) Мониторингот и анализите на водата наменета за консумирање од страна на човекот се врши на начин со кој се обезбедува безбедна вода во согласност со членот 183 од овој закон и прописите од областа на безбедност на храната.

(2) Примероците за анализирање на безбедност на водата наменета за консумирање од страна на човекот се земаат на начин кој обезбедува репрезентативност на квалитетот на водата која се консумира во текот на годината.

(3) Во случај кога во процесот на преработка и дистрибуција на водата наменета за консумирање од страна на човекот е потребно да се изврши дезинфекција на водата, ефикасноста на дезинфекцијата треба да се проверува на начин и по постапка утврдени со членот 186 од овој закон и прописите од областа на безбедност на храната.

(4) Правните и физичките лица кои за потребите на јавното водоснабдување или за комерцијални потреби црпат или зафаќаат вода наменета за консумирање од страна на човекот се должни да го следат квалитетот и количината на зафатените или исцрпните води, да ги чуваат податоците за извршените мерења и анализи и податоците да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како и до органот надлежен за безбедност на храна и органите надлежни за здравствена заштита.

(5) Обврската од ставот (4) на овој член не се однесува на физичките лица кои за лични потреби или за потребите на своето семејно домаќинство, црпат или зафаќаат помалку од 10 м³ дневно, вода наменета за консумирање од страна на човекот.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ги пропишува методологијата, поблиските услови за објектите, опремата и стручниот кадар, начинот и постапката за мониторинг на безбедност во водата наменета за консумирање од страна на човекот во согласност со овој закон и прописите за безбедност на храна.

(7) По потреба, за определени случаи во кои постои основана причина за сомневање дека определени материји и супстанции или микроорганизми за кои не постојат вредности на параметрите согласно со членот 183 од овој закон, а кои се присутни во водата наменета за консумирање од страна на човекот во количини или вредности кои претставуваат потенцијална опасност за човековото здравје, се врши нивно дополнително следење.

(8) Правното лице коешто управува со водоснабдителниот систем е должно да инсталира и да ги одржува во исправна состојба инструментите за мерење и анализа на квалитетот на:

1) суровата вода во нејзината изворна состојба;

2) пречистената вода по дезинфекцијата и

3) водата на местата на снабдување од каде што се користи за консумирање од страна на човекот.

(9) Во случај на сомневање за веродостојноста на доставените податоци, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и органите за здравствена заштита и органот надлежен за безбедност на храна од ставот (4) на овој член, како и градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје можат да побараат суперанализа. Суперанализата ја врши акредитирана лабораторија. Доколку се утврди дека доставените податоци не се веродостојни, трошоците за суперанализата се на товар на правните и физичките лица од ставот (4) на овој член.

(10) Правните и физичките лица од ставот (4) на овој член можат да вршат интересен мониторинг на водите преку акредитирани сопствени служби или преку акредитирани научни или стручни организации или други правни лица кои ги исполнуваат условите за вршење на мониторинг на водите во согласност со членот 146 ставови (6) и (7) од овој закон.

(11) Органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството е должен да објавува извештаи за состојбата на водата наменета за консумирање од страна на човекот на секои три години.

(12) Мониторингот и анализите на водата наменета за консумирање од страна на човекот и водите за капење и рекреација, во управна постапка по барање на инспекциските органи, ги вршат органите надлежни за здравствена заштита. Доколку се утврди дека доставените податоци не се веродостојни, трошоците од извршените анализи паѓаат на товар на правните и физичките лица од ставот (4) на овој член.

Член 149

Мониторинг на водата во зоните за капење

(1) Градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје на чие подрачје се наоѓа зоната за капење се должни да го следат квалитетот на водата за капење и податоците за тоа да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за здравствена заштита, до Државниот санитарен и здравствен инспекторат и до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ја пропишува методологијата, и ги определува референтните методи, условите, начинот и постапката на мониторинг, како и параметрите за квалитетот на водата за капење.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги утврдува начинот и постапката за информирање на јавноста за резултатите од мониторингот на квалитетот на водата за капење.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството е должен секоја година да изврши идентификација на водите за капење, најдоцна пред 24 март во тековната година, врз основа на мониторинг на водите за капење што се спроведува согласно со прописот донесен врз основа на членот 104 став (6) од овој закон.

Член 150

Мониторинг на испуштањето на отпадните води

(1) Правните и физичките лица кои испуштаат отпадни води, се должни да инсталираат инструменти за мерење на испуштените количества на води и анализа на нивниот квалитет и да ги одржуваат инструментите во исправна состојба, да водат записи за извршените мерења и овие податоци да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Правните и физичките лица кои испуштаат отпадни води кои содржат опасни материји и супстанции согласно со членот 108 од овој закон, се должни да инсталираат инструменти за мерење на испуштените количества на води и анализа на нивниот квалитет и да ги одржуваат инструментите во исправна состојба, да водат записи за извршените мерења и овие податоци да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги утврдува методологијата, референтните мерни методи, начинот и параметрите на мониторинг на отпадните води, вклучувајќи ја и тињата од пречистувањето на урбаните отпадни води.

(4) Правните и физичките лица од ставот (1) на овој член можат да ги следат отпадните води преку акредитирани сопствени служби или преку акредитирани научни или стручни организации или други правни лица.

(5) Поблиските услови кои треба да ги исполнуваат правните и физичките лица, односно акредитираните научни и стручни организации и институции од ставот (4) на овој член во однос на стручен кадар, опрема,

уреди, инструменти и просторни услови за вршење на работите од ставот (1) на овој член, ги утврдува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(6) Во случај на сомневање за веродостојноста на доставените податоци, заинтересираните субјекти од ставот (1) на овој член можат да бараат суперанализа. Суперанализата ја врши акредитирано лице, коешто има соодветна опрема, уреди, инструменти и просторни услови и соодветен стручен кадар за вршење на анализата. Доколку со суперанализата се утврди дека лицата од ставот (1) на овој член испуштаат штетни и опасни материји и супстанции над дозволените граници, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина врши контролни испитувања најмалку двапати во месецот на сметка на лицата кои испуштаат отпадни води во реципиентот.

(7) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина поблиску ги утврдува условите за вршење на суперанализата од ставот (6) на овој член.

(8) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина на секој две години ги објавува извештаите за состојбата со испуштањето на отпадните води.

(9) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да следи и да спроведува релевантни научни и други проучувања со цел да се провери дали испуштањето на отпадните води или исфрлањето на тињата, вклучувајќи и тогаш кога испуштањето и/или исфрлањето е регулирано со дозволи, нема негативно да влијае врз животната средина.

Член 151

Мониторинг на водата за наводнување

(1) Сопствениците или корисниците на хидросистемите или системите за наводнување се должни да ги мерат зафатените или исцрпените количества на вода и да го следат нејзиниот квалитет на местата на црпење или зафаќање. Податоците за количеството и квалитетот на водата се доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството ги пропишува поблиските технички услови, начинот и постапката за вршење на работите од ставот (1) на овој член.

Член 152

Мониторинг на водата од одводнување на земјиште

(1) Сопствениците или корисниците на хидромелиоративните системи за одводнување на земјиштето се должни на местата на испуштање на водата од одводнувањето во реципиентот, да ја мерат количината на испуштената вода и да го следат нејзиниот квалитет. Податоците за количеството и квалитетот на водата се доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството ги пропишува поблиските технички услови, начинот и постапката за вршење на работите од ставот (1) на овој член.

Член 153

Мониторинг на водата која се користи за производство на електрична енергија

(1) Корисниците на системи за производство на електрична енергија се должни да го мерат количеството на водата која се користи за производство на електрична енергија на местата на загаѓање. Податоците за измерените количества се доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските технички услови, начинот и постапката за вршење на работите од ставот (1) на овој член.

Член 154

Мониторинг на водите за други намени

(1) Правните и физичките лица кои црпат или загаѓаат повеќе од 10 м³ вода за други намени различни од оние наведени во членовите 148, 151, 152, 153 од овој закон се должни да ги мерат исцрпените или зафатените количини на вода и нејзиниот квалитет. Податоците од овие мерења се доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските технички услови, начинот и постапката за вршење на работите од ставот (1) на овој член.

Член 155

Мониторинг на водите во подрачјата заштитени со прописите за заштита на природата

(1) Правните и физичките лица кои согласно со прописите за заштита на природата се надлежни за управување со заштитените подрачја се должни да вршат мониторинг на водите во тие подрачја и да ги доставуваат резултатите до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги утврдува техничките услови, начинот и постапката за мониторинг на водите во заштитените подрачја.

Член 156

Доставување на информации

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги собира, обработува и чува сите информации добиени од мониторингот на водните тела.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравствената заштита ги собира, обработува и чува сите податоци и информа-

ции добиени од мониторингот од членовите 148 и 149 на овој закон и ги доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и до органот надлежен за безбедност на храна.

(3) Градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги доставуваат податоците добиени од локалната мрежа за мониторинг, како и податоците добиени од мониторингот на водата за капење до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(4) Собирањето, обработувањето, чувањето и доставувањето информации добиени од мониторингот се врши без надоместок.

(5) Сите информации добиени и обработени во согласност со обврските и надлежностите утврдени со овој и друг закон, се достапни без надоместок за сите надлежни органи.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови и начинот на доставување на информации од мониторингот на водните тела од ставот (1) на овој член, како и формата и содржината на образецот со кој се доставуваат податоците.

(7) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ги пропишува поблиските услови и начинот на доставување на информациите од мониторингот на водите од членовите 148 и 149 на овој закон, како и формата и содржината на образецот со кој се доставуваат информациите.

(8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на економијата го пропишува начинот на доставување на информациите од мониторингот на водите од членовите 151, 152, 153 и 154 на овој закон, како и формата и содржината на образецот со кој се доставуваат податоците.

(9) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го пропишува начинот на пренос на информациите од мониторингот од членот 150 на овој закон, како и формата и содржината на образецот со кој се доставуваат податоците.

(10) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го пропишува начинот за пренос на податоците од мониторингот на водите од членот 155 на овој закон, како и формата и содржината на образецот со кој се доставуваат податоците.

(11) Пристапот на јавноста до податоците и информациите во врска со мониторингот на водите се врши согласно со Законот за животната средина.

(12) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и органот за здравствена заштита заради овозможување на пристап на јавноста до податоците и информациите во врска со мониторингот на водите ги објавуваат податоците и резултатите добиени од мониторингот на водните тела и водите наменети за користење, во периодични и/или годишни извештаи согласно со прописот од членот 162 на овој закон.

Член 157

База на податоци за управување со водите

(1) Податоците и информациите добиени од мерењето кои се собрани, обработени и верификувани претставуваат официјална база на податоци за управување со водните ресурси, развојот и надзорот на управувањето и заштита на водите.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги доделува соодветните податоци до сите надлежни органи, на нивно барање, без надоместок.

Член 158

Мониторинг во вонредни состојби

(1) Органите, правни и физички лица надлежни за вршење мониторинг на водите согласно со одредбите од овој закон, во случај на влошување или закана од влошување на водата или водното тело коешто го следат, веднаш го информираат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина заради преземање неопходни мерки.

(2) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ги утврдува мерките кои треба да се преземат во случај на вонредна состојба, условите и начинот за нивна реализација.

Член 159

Обврски од меѓународни договори

Заради реализација на обврските преземени со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството се надлежни за презентирање на податоците добиени од мониторингот на водите во рамките на нивните надлежности.

VII. СИСТЕМ НА ИНФОРМИРАЊЕ

Член 160

Водна книга

(1) Со цел да се воспостави база на податоци и да се информираат сите страни за користењето на водите се воспоставува и одржува водна книга.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја воспоставува и одржува водната книга од ставот (1) на овој член.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја пропишува формата и содржината на водната книга и начинот на нејзино воспоставување и одржување.

(4) Водната книга е целосен и постојано ажуриран регистар на:

- 1) дозволите за користење на водите;
- 2) дозволите за испуштање на води;
- 3) дозволите за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела;
- 4) заштитните зони;
- 5) плавените области;
- 6) стари права и обврски;
- 7) водостопанските согласности;
- 8) барањата за издавање на дозволи;
- 9) привремени принудни управи и

10) други податоци од важност за административните одлуки во врска со водите.

(5) Увидот во содржината на водната книга е слободен за јавноста без надоместок, со исклучок на податоците од доверлив карактер. Секој има право да побара копија од податоците содржани во водната книга.

(6) Податоците содржани во водната книга се чуваат најмалку пет години по истекот на важноста на документите, а потоа се архивираат во согласност со закон.

Член 161

Катастар на загадувачи на водите

(1) За утврдување на степенот на загаденоста на отпадните индустриски води, атмосферските и урбаните води, водите од депониите, како и нивното штетно влијание врз квалитетот на водите во реципиентот и заради утврдување на други извори на загадување на водите во сливното подрачје, се воспоставува и одржува катастар на загадувачи на водите како дел од Катастарот на загадувачи утврден согласно со Законот за животната средина (во натамошниот текст: Катастарот).

(2) Катастарот од ставот (1) на овој член го воспоставува, изготвува и одржува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Начинот и постапката за упис на податоците од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(4) Заради изготвување и водење на Катастарот од ставот (1) на овој член, правните и физичките лица се должни податоците од ставот (3) на овој член, како и други потребни податоци, да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, согласно со Законот за животната средина.

(5) Податоците од Катастарот се достапни до јавноста во обем, форма и начин определен со Законот за животната средина.

Член 162

Информирање на јавноста

(1) Заради информирање на јавноста, надлежните органи на државната управа изготвуваат периодични извештаи за спроведување на одредбите од овој закон, вклучувајќи ги и податоците добиени од мониторингот на водите.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен да покрене постапка за доставување на извештаи до друга држава за прашањата кои се однесуваат на меѓународните води, меѓународна организација или тело, во согласност со меѓународен договор ратификуван од Република Македонија.

(3) Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, ја пропишува содржината на извештаите, начинот и постапката за информирањето од ставот (1) на овој член.

VIII. ВОДОСТОПАНСКИ ОБЈЕКТИ И УСЛУГИ**1. Општи одредби**

Член 163

Водостопански објекти и постројки
Водостопански објекти и постројки, во смисла на овој закон, се објектите наменети за:

1) уредување на режимот на водите и тоа: брани со нивните акумулациони простори, ретенциони и инундациони базени, регулирани речни корита, одбранбени насипи, уредени порои и ерозивни површини, ободни канали, црпи станици и слично (во натамошниот текст: заштитни објекти);

2) обезбедување, зафаќање, доведување и подготовки на вода за водоснабдување на населението, индустриските и другите стопански и комунални потреби (во натамошниот текст: водоснабдителни објекти);

3) обезбедување, зафаќање и доведување на вода за наводнување на земјоделско земјиште - наводнување и за прифаќање и одведување на одвишни површински и подземни води - одводнување (во натамошниот текст: системи за наводнување и системи за одводнување);

4) зафаќање, доведување и искористување на вода за производство на електрична енергија и за движење на друг вид постројки (во натамошниот текст: хидроенергетски објекти);

5) зафаќање, доведување и прочистување на загадени отпадни води и нивно одведување во реципиент и за спречување на нагло експлоатационо испуштање на опасни и штетни материји и супстанции (во натамошниот текст: објекти за заштита на водите) и

6) задоволување на посебни намени за одбраната, посебни еколошки потреби и слично (во натамошниот текст: посебни објекти).

Член 164

Дејности и услуги од јавен интерес

(1) Определени дејности кои се однесуваат на изградба, работење, управување и одржување на водостопански објекти и постројки заради управување со водите, како и давање на водостопански услуги, се сметаат за дејности и услуги од јавен интерес и се вршат на начин и под услови определени со овој закон.

(2) Водостопански дејности и услуги од јавен интерес, во смисла на овој закон, се изградбата, експлоатацијата и одржувањето на водостопанските објекти и постројки кои обезбедуваат водостопански услуги за:

1) јавното водоснабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот и за технолошки потреби;

2) производство на електрична енергија согласно со закон;

3) наводнување и одводнување на земјиштето;

4) заштита и зачувување на водите и водните екосистеми;

5) собирање и одведување, третман и испуштање на отпадни води;

6) заштита од штетно дејство на водите;

7) експлоатација на подземните води;

8) вадење на песок, чакал и камен за подобрување на режимот на водите и

9) обезбедување на резерви на вода со кои се обезбедува единствен режим на водите во слив или дел од слив.

(3) Дејностите и услугите определени во ставот (2) од овој член ќе се извршуваат од правни лица основани од Владата на Република Македонија или со одлука на советот на општините, на општините во градот Скопје, односно Советот на градот Скопје во согласност со нивните надлежности утврдени со овој или друг закон, на начин и во постапка утврдена со закон.

(4) Дејностите и услугите определени во ставот (2) од овој член можат да ги вршат и други правни лица, на начин и во постапка утврдена со закон.

Член 165

Технички стандарди за изведување, управување и одржување на водостопански објекти и постројки

(1) Заради заштита на јавниот интерес, животната средина и животот и здравјето на луѓето, изведувањето, управувањето и одржувањето на водостопанските објекти и постројки се врши во согласност со прифатените современи техники и стандарди, прилагодени на научно-техничкиот развој на начин кој нема да предизвика негативно влијание врз режимот на водите и врз корисниците.

(2) Правно или физичко лице коешто зафаќа вода од водното тело заради обезбедување вода за јавно водоснабдување, индустрија, наводнување или кои било други намени е должно да инсталира и одржува во исправна состојба мерни инструменти на местото на зафаќање, да ги мери количините и квалитетот на зафатената вода и да ги чува податоците од мерењата.

(3) Правно или физичко лице коешто испушта искористени, или отпадни води во водното тело или во водните екосистеми е должно да инсталира и да одржува во исправна состојба мерни инструменти на местото на испуштањето, да ги мери количините и квалитетот на водата и да ги чува податоците за овие параметри.

(4) Правното или физичкото лице коешто ги врши мерењата од ставовите (2) и (3) на овој член е должно податоците од мерењата да ги достави до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина на начин и во постапка определени со овој закон.

Член 166

Обврски за одржување и управување со водостопанските објекти и постројки

(1) Водостопанските објекти и постројки се управуваат и одржуваат на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските.

(2) Доколку водостопански објект или постројка, нивното управување или вршењето на водостопанска дејност, доведе до негативни последици врз водите, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, утврдени во соработка со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделство, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските, може да нареди преземање на неопходните активности за спречување на негативните ефекти.

(3) Правното и физичкото лице кои управуваат со водостопанските објекти и постројки се должни, во случај на опасност по водостопанските објекти и постројки, за тоа да го информираат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и да ги преземат сите неопходни мерки и активности за намалување или отстранување на опасноста.

Член 167

Заштита на водостопанските објекти

Заради заштита и спречување на оштетувања на водостопански објекти и постројки, се забранува:

1) да се изведуваат градби или да се вршат работи со кои се загрозува стабилноста на одбранбените насипи, да се копа земја, да се садат дрвја и грмушки, забиваат колци или да се подигаат огради, доколку не се составен дел на системот за одбрана од поплави;

2) да се копаат и дупчат бунари на растојание помало од 20 метри од ножицата на одбранбените насипи;

3) да се копаат прокопи и паралелни канали по должината на насипот поблиски од 10 метри од внатрешната и 10 метри од надворешната страна на ножицата на насипот;

4) во појасот на одбранбениот насип и други заштитни водостопански објекти и постројки да се сечат дрвја, врбјаци и грмушки што се составен дел на заштитата, одбранбените работи и мерки, ако тоа не е определено со планот за одржување на заштитните објекти и постројки;

5) да се пушта добиток за напасување и преминување преку или долж водостопанските објекти, ако тоа не е предвидено со планот за одржување на водостопанските објекти и постројки;

6) да се врши сообраќај долж или преку водостопанските објекти и постројки, освен на определени места за тоа (природни рампи);

7) да се фрлаат отпадоци, земја и други предмети со кои се затрупуваат каналите;

8) да се испуштаат отпадни води во објектите од хидросистемите и системите за наводнување и системите за одводнување;

9) да се изведуваат работи кои би можеле да ги променат условите за мерење на водата на хидрометриски профили кај хидролошките станици;

10) да се изведуваат работи кои би можеле да ја загрозуваат стабилноста на браната, одбранбените насипи и други водостопански објекти и постројки или нивното наменско користење, како и да се менуваат природните услови во околината на акумулацијата поради што би можело да дојде до лизгање на теренот, појава на ерозија или создавање на суводолици и порои;

11) да се градат напречни насипи, прегради, други објекти и насади во коритата на водотечите кои го вложуваат режимот на течението на водите;

12) да се вади песок, чакал, камен и друго од заштитните водостопански објекти и постројки, ако тоа не е предвидено со планот за нивно одржување и

13) да се вршат и други работи со кои се оштетуваат водостопански објекти и постројки.

Член 168

Обврска за усогласување со плановите за управување со речните сливови

Изработката на инвестиционо-техничка документација, изградбата и употребата на објекти и постројки за управување со водите, електростопански, комунални, индустриски и други објекти и постројки кои влијаат врз квантитетот и квалитетот на водите, како и користењето на водите и испуштањето на искористените води и други дејства врз водите, се вршат во согласност со плановите за управување со речните сливови.

Член 169

Ограничување на услугата

(1) Ако на определено подрачје количеството на вода се намали до мера што не може да се задоволат потребите на сите корисници, правното лице коешто управува со водостопанските објекти и постројки, може на одделни корисници привремено да им го ограничи или забрани користењето на водите, во согласност со приоритетите утврдени со членот 15 од овој закон.

(2) Во случај на недостиг на вода или вишок на вода поради дејство на виша сила или заради неопходни работи и реконструкција на објектите и постројките, правното лице коешто управува со водостопанските објекти и постројки може привремено да го ограничи снабдувањето со вода и прифаќањето на водата, додека постојат причините кои тоа го предизвикале.

(3) Правното лице за случаите од ставовите (1) и (2) на овој член е должно веднаш да ги известат корисниците на водостопанската услуга.

(4) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член, корисниците на водостопанската услуга немаат право на надоместок на штета.

Член 170

Право за исклучување на корисник

Давателот на водостопански услуги може да го исклучи од мрежата корисникот на услугата, доколку:

1) тоа е потребно за вршење на неопходни работи и
2) корисникот на услугата кој е информиран дека треба да ги плати трошоците и има разумен рок за тоа, тој тоа не го сторил во определениот рок.

Член 171

Евиденција

(1) Правните лица кои управуваат со водостопанските објекти и постројки се должни да воспостават и одржуваат евиденција за тие објекти и постројки.

(2) Правните лица кои управуваат со хидросистемите, системите за наводнување и системите за одводнување се должни да воспостават и одржуваат евиденција на површините опфатени со хидросистемите, системите за наводнување и системите за одводнување, согласно со инвестиционо - техничката документација според која се изградени системите.

(3) Правните лица од ставовите (1) и (2) на овој член се должни податоците од евиденцијата да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, ја пропишува содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставовите (1) и (2) на овој член, како и начинот на доставување на евиденцијата.

Член 172

Обврски за отстранување на искористени води

Носителот на водното право којшто зафаќа вода, е должен да ги отстрани сите искористени води коишто произлегуваат од зафаќањето на водите во согласност со одредбите од овој закон.

Член 173

Одредби за земјиштето

(1) Земјиштето под води и крајбрежното земјиште во сопственост на Република Македонија коешто се користи или зафаќа за потребите на водостопанските објекти, се определува во дозволата во согласност со овој закон.

(2) Сопственикот или носителот на други стварни права врз соседното земјиште на земјиштето од ставот (1) на овој член е должен да дозволи пристап до водостопанските објекти и користење на земјиштето за сите активности за потребите на изградбата, управувањето и одржувањето на водостопанските објекти.

(3) По исклучок, доколку земјиштето коешто се користи или зафаќа за потребите на водостопанските објекти, е во сопственост на правно или физичко лице, а е од посебен интерес за изградбата, управувањето и одржувањето на водостопанските објекти, земјиштето може да се експроприра во согласност со закон.

Водостопанска согласност

Член 174

Водостопанска согласност

(1) Водостопанска согласност се издава заради изградба на нови или реконструкција или доградба на постојни објекти, кои се наоѓаат во или покрај површинските води, објекти коишто поминуваат преку или под површинските води или пак објекти кои се сместени во близина на површинските води или крајбрежните земјишта, а кои можат да влијаат врз режимот на водите.

(2) Водостопанска согласност се издава и заради изградба на нови или реконструкција или доградба на постојни водостопански објекти од членот 163 став (1) точка 1 на овој закон, со исклучок на браните.

(3) Со водостопанската согласност се утврдуваат водостопанските услови кои мораат да бидат реализирани во текот на градењето.

(4) Без водостопанска согласност не смее да се издаде одобрение за градба на објектите и постројките од ставовите (1) и (2) на овој член.

(5) Водостопанската согласност од ставовите (1) и (2) на овој член не претставува правна основа за користење на вода.

Член 175

Усогласување со плановите за управување со речни сливови и други документи

Во постапката за издавање на водостопанска согласност, се оценува усогласеноста на документацијата за изградба, реконструкција или доградба на објекти и постројки со одредбите од овој закон, со Водостопанската основа, односно со Планот за управување со речниот слив и други документи донесени во согласност со овој или друг закон.

Член 176

Барање и потребна документација за издавање на водостопанска согласност

(1) Водостопанска согласност на писмено барање на инвеститорот ја издава органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Кон барањето за водостопанска согласност од ставот (1) на овој член, освен податоците за инвеститорот особено се приложуваат и:

1) решение за локациски услови согласно со закон и

2) основен проект изработен од стручна установа или друго правно или физичко лице регистрирано за вршење на таков вид работи.

(3) Основниот проект од ставот (2) точка 2 на овој член, особено содржи: локација на објектот, хидролошки подлоги, хидраулички пресметки, намена на објектот и неговото влијание врз режимот на водите.

(4) Техничката документација на основниот проект од ставот (2) точка 2 на овој член мора да биде ревидирана од стручна установа или друго правно или физичко лице регистрирано за вршење на таков вид работи.

(5) Доколку органот на државна управа надлежен за вршење на стручни работи од областа на животната средина оцени дека доставената документација од ставот (2) на овој член не е во согласност со одредбите од овој закон и со други прописи за изработка на таков

вид документација, ја прекинува постапката и определува рок кој не може да биде пократок од 15 дена, во кој инвеститорот е должен да ја достави потребната документација или веќе доставената документација да ја усогласи со пропишаните барања.

(6) Ако инвеститорот не постапи согласно со ставот (5) од овој член органот на државната управа надлежен за вршење на стручни работи од областа на животната средина, донесува решение со коешто го одбива барањето за издавање на водостопанската согласност.

(7) Против решението од ставот (6) на овој член инвеститорот во рок од 15 дена од денот на приемот на решението може да изјави жалба до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

Член 177

Интегрирани еколошки дозволи и оценка на влијанието врз животната средина

(1) За објектите и инсталациите од членот 174 ставови (1) и (2) на овој закон за кои согласно со Законот за животната средина е предвидено дека задолжително се прибавува интегрирана еколошка дозвола, не можат да се градат односно да започнат со работа доколку не е прибавена дозволата, под услови, на начин и во постапка утврдени со Законот за животната средина.

(2) За објектите и инсталациите од членот 174 ставови (1) и (2) на овој закон за кои согласно со Законот за животната средина е предвидено спроведување на постапка за оценка на влијанието врз животната средина, не можат да се градат доколку не е добиено позитивно решение за студијата за оценка на влијанието врз животната средина, под услови, на начин и во постапка утврдени со Законот за животната средина.

Член 178

Издавање на водостопанска согласност

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето, да донесе решение со коешто барањето за водостопанска согласност се прифаќа или се одбива.

(2) Доколку органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина утврди дека не се исполнети условите за издавање на водостопанската согласност, донесува решение за одбивање на барањето.

(3) Против решението од ставот (1) на овој член, инвеститорот и другите лица со правен интерес во рок од 15 дена од денот на приемот на решението за водостопанската согласност, може да изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи во втор степен од областа на водите.

(4) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рокот утврден во ставот (1) од овој член не одлучи по барањето за издавање на водостопанска согласност се смета дека позитивно е одговорено на барањето.

Член 179

Престанок на водостопанска согласност

Водостопанската согласност престанува да важи со престанокот на важење на одобрението за градење согласно со Законот за градење.

Член 180

Поништување на водостопанска согласност

(1) Доколку органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина утврди дека во текот на вршењето на изградбата, реконструкцијата или доградбата на објектите и постројките од членот 174 ставови (1) и (2) на овој закон, инвеститорот не се придржува кон условите содржани во водостопанската согласност, донесува решение за запирање на работите и му определува рок на инвеститорот за прилагодување кон условите содржани во согласноста.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член инвеститорот, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, може да изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи во втор степен од областа на водите. Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(3) Доколку инвеститорот целосно или делумно не постапи во согласност со решението од ставот (1) на овој член органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина може целосно или делумно да ја поништи издадената водостопанска согласност.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, врз основа на претходно писмено барање од инвеститорот, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина може да ги промени условите содржани во водостопанската согласност, доколку тоа е во спротивност со јавниот интерес во управувањето со водите.

2. Водоснабдување

Член 181

Водите наменети за консумирање од страна на човекот

(1) Водите коишто согласно со одредбите од овој закон, со Водостопанската основа на Република Македонија и со плановите за управување со речните сливови, се определени првенствено да се користат за: водоснабдување на населението, за здравствените установи и правни лица од областа на ветеринарството, за потребите на одбраната, за индустријата за производство и преработка на прехранбени производи и за напојување на добитокот за кои е потребна вода со квалитет за пиење, не смеат да се користат за други намени и на начин спротивно на одредбите од овој закон.

(2) Природните површински води, извори, и подземни водни тела со квантитет и квалитет соодветни за консумирање од страна на човекот, треба првенствено да се користат за јавно водоснабдување и производство на храна на локалното население, на подрачјето на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

Член 182

Исклучоци

(1) Одредбите од членовите 183 до 190 на овој закон, нема да се применуваат за:

1) природните минерални и природни изворски води утврдени од надлежните органи во согласност со Законот за безбедност на храната и на предметите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната и прописите со кои се уредува квалитетот на природната минерална вода;

2) водите кои согласно со прописите за медицински производи се пропишани како медицински производи и

3) снабдувањето со вода наменета за консумирање од страна на човекот коешто се врши од индивидуални извори за снабдување од кои се обезбедуваат помалку од 10 м³ дневно или задоволува потреби на помалку од 20 лица, под услов истата да е наменета за лични потреби и потреби на домаќинството и да не биде предмет на продажба, комерцијална намена или јавно водоснабдување.

(2) Во случајот на ставот (1) точка 3 од овој член органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството е должен да го информира засегнатото население за исклучоците и за сите дејства што можат да бидат преземени со цел да се заштити човековото здравје од негативни ефекти што произлегуваат од какво било загадување на водата, како и веднаш да даде соодветни совети на населението.

Член 183

Стандарди и вредности за квалитет

(1) Водата наменета за консумирање од страна на човекот, секогаш мора да е безбедна и чиста во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа од овој или друг закон.

(2) Заради постигнување на целите од ставот (1) на овој член, водата наменета за консумирање од страна на човекот мора:

1) да не содржи микроорганизми или паразити и материи и супстанции кои во определен број или концентрации можат да претставуваат опасност за здравјето на луѓето и

2) да ги исполнува минималните вредности и стандарди и параметрите за квалитет на водата во однос на:

- микробиолошки параметри,
- физичко - хемиски параметри,
- радиолошки параметри и
- биолошки индикатори (фито и зоопланктон) за водоснабдување со вода од површински води и подземни води и од рени бунари.

(3) Се забранува секое снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот коешто не ги исполнува условите пропишани со ставовите (1) и (2) од овој член, или може да претставува опасност по здравјето на човекот.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ги утврдува минималните вредности, стандардите и параметрите за квалитет на водата од ставот (2) точка 2 на овој член, како и мерките кои се неопходни за постигнувањето на целта од ставот (1) на овој член.

Член 184

Мерни места

Вредностите на параметрите утврдени согласно со членот 183 став (2) од овој закон се однесуваат на:

1) водата што се доставува од водоводната мрежа, во рамките на просториите или организацијата на местото на коешто излегува од славините кои обично се користат за консумирање од страна на човекот;

2) водата што се доставува од цистерна, на местото каде што излегува од цистерната;

3) водата која се полни во шишиња или во садови наменети за продажба, на местото каде што водата се полни во шишињата или садовите и

4) водата која се користи за производство на храна, на местото каде што водата се користи.

Член 185 Надлежности

(1) Градоначалникот на општините, градоначалникот на општините во градот Скопје и градоначалникот на градот Скопје се должни да обезбедат:

1) постигнување на целите од членот 183 на овој закон;

2) развивање и одржување на ефикасен и економичен систем за водоснабдување со вода за пиење во доволни количини и според барањата до сите законски корисници и

3) преземање на потребните мерки утврдени со одредбите во членовите од овој дел, освен ако со овој закон поинаку не е пропишано.

(2) Заради вршење на работите од ставот (1) на овој член, на предлог на градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, можат да основаат јавно претпријатие за вршење на дејноста и работењето и одржувањето на системите за водоснабдување и снабдувањето со вода за пиење.

(3) Две или повеќе општини и градот Скопје заради вршење на работите од ставот (1) на овој член, на предлог на градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје можат да основаат заедничко јавно претпријатие.

(4) Вршењето на работите од ставот (1) на овој член на предлог на градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, можат да го вршат правни лица на начин и во постапка утврдена со закон.

(5) Корисникот е должен да го користи и одржува домашниот водоснабдителен систем, на начин кој нема да доведе до намалување на квалитетот на водата за пиење и ќе се овозможи вода во доволни количини, како и на начин со кој загубата на вода е сведена на минимум.

Член 186 Дезинфекција и прочистување на водата наменета за консумирање од страна на човекот

(1) Заради постигнување на стандардите и вредностите за квалитет од членот 183 на овој закон, правните лица кои вршат снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот се должни да вршат дезинфекција на водата.

(2) Секоја промена на квалитетот предизвикана од нуспроизводите на дезинфекцијата мора да е на најниско можно ниво без притоа да се влијае врз ефикасноста на дезинфекцијата и да нема последици по здравјето на човекот.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ја пропишува опремата и стручниот кадар на правните и физичките лица од ставот (1) на овој член, честина и методологијата за вршење на дезинфекција на водата.

Член 187 Отстапување од вредностите и стандардите за квалитет и мерки за санација

(1) Во случај на отстапување од вредностите и стандардите за квалитет утврдени согласно со членот 183 од овој закон, правните лица кои вршат јавно водоснабдување и органите надлежни за здравствена заштита ги истражуваат и идентификуваат причините кои го предизвикале отстапувањето.

(2) Градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, во соработка со правното лице коешто врши јавно водоснабдување се должни, во случај на отстапувањето од ставот (1) на

овој член, веднаш и без одлагање да ги преземат потребните мерки за санација, како и да определат ограничувања и забрани на користењето на водата по потреба, со цел повторно да се обезбеди безбедност на водата, како и да го информираат органот надлежен за безбедност на храна.

(3) Приоритетот во извршувањето на потребните мерки од ставот (2) на овој член се определува во зависност од степенот на пречекорување на вредностите и стандардите за квалитет, како и во зависност од опасноста по здравјето на луѓето.

(4) Мерките од ставовите (2) и (3) на овој член се соодветни и временски ограничени со потребата од нивна примена, имајќи ги предвид:

1) ризиците по човековото здравје кои би биле предизвикани со прекилот на водоснабдувањето и

2) бројот и потребите на крајните корисници на секој поединечен водоснабдителен систем.

(5) Во случај кога мерките за санација влијаат врз населението, градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, се должни веднаш да го информираат засегнатото население за преземените мерки и за мерките кои ќе се преземат, како и за нивното времетраење и да дадат соодветни совети и препораки за активностите кои треба да се преземат со цел да се заштити нивното здравје.

(6) Градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје се должни, во случаите кога мерките од ставот (2) на овој член траат повеќе од 14 дена, веднаш да го известат органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството за ограничувањето, причината за ограничувањето, преземените мерки и нивното очекувано времетраење.

(7) Во случај кога отстапувањето од вредностите и стандардите за квалитет се должи на домашниот водоснабдителен систем или на неговото користење и одржување, мерките од ставовите (2) и (3) на овој член ги презема сопственикот на домашниот водоснабдителен систем под надзор и упатства на надлежниот орган.

(8) Ставот (7) од овој член не се применува во случај кога се водоснабдуваат јавни простории, односно предучилишни, училишни и здравствени установи, ресторани и објекти за производство на прехранбени производи. Во овој случај мерките од ставовите (2) и (3) на овој член се преземаат во соработка со сопственикот на просториите, односно објектите.

(9) Трошоците за истражување и идентификација на причините, како и трошоците за преземање на мерките од ставовите (1) и (2) на овој член во случаите од ставовите (7) и (8) на овој член се на товар на сопственикот на домашниот водоснабдителен систем, односно сопственикот на просториите или објектите.

(10) Мерките од ставовите (2) и (3) на овој член се:

1) мерки за намалување или отстранување на ризикот од неусогласеност со вредностите на параметрите или за отстранување на ризикот од неусогласеност;

2) други мерки особено соодветни методи за третман за да се измени природата или својствата на водата пред таа да биде доставена, на таков начин на кој се отстранува ризикот водата да не биде во согласност со вредностите на параметрите по доставувањето и

3) соодветно и навремено информирање на засегнатите потрошувачи за сите можни дополнителни мерки за санација што треба да се преземат.

Член 188 Ограничувања заради недостиг на вода

(1) Во случај кога поради недостиг на вода не можат да се задоволат потребите на сите корисници, правното лице коешто врши јавно водоснабдување, може на одделни корисници привремено да им го ограни-

чи користењето, само по претходно известување на корисниците и градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје за ограничувањето и неговото очекувано времетраење, замената на водоснабдувањето и мерките кои ќе се преземат, во рок од 24 часа пред да настапи ограничувањето.

(2) Доколку со ограничувањето се засегнати потребите на населението од вода наменета за консумирање од страна на човекот, правното лице коешто врши јавно водоснабдување е должно да воспостави и да го информира засегнатото население за дополнителното адекватно водоснабдување.

(3) Ограничувањето од ставот (1) на овој член мора да е соодветно на бројот и потребите на крајните корисници на секој поединечен водоснабдителен систем и да не трае подолго од потребното.

(4) Градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје се должни, во случаите кога ограничувањето од ставот (1) на овој член трае повеќе од 14 дена, веднаш да го известат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството за ограничувањето и неговото очекувано времетраење, причината за ограничувањето и преземените мерки.

Член 189

Злоупотреба и ненаменско користење на водите

(1) Секој е должен да ја користи водата внимателно и рационално само за намената за која е предвидена.

(2) Корисникот на вода е должен да ги плати настанатите трошоци доколку, намерно или од небрежност, предизвика оштетување или нефункционирање на системот за кои е потребна поправка или со тоа се предизвика загадување или ненаменско користење на водата.

(3) Материите, супстанциите или материјалите во новите инсталации за подготовка и дистрибуција на вода за пиење, не смеат да бидат присутни во концентраци повисоки од оние потребни за нивната примена или во концентраци во кои би предизвикале намалување на здравствената заштита согласно со одредбите на ова поглавје.

(4) Правното лице кое врши јавно водоснабдување е должно загубите во водоснабдителниот систем да ги сведе на минимум, како и да ги преземе сите потребни мерки за тоа.

Член 190

Информирање на јавноста

(1) Сите информации и податоци за квалитетот на водата за пиење се достапни за јавноста согласно со закон.

(2) Заради информирање на јавноста, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството на секои три години изготвува и издава извештај за водата наменета за консумирање од страна на човекот за целата територија на Република Македонија.

(3) Извештајот од ставот (2) на овој член особено содржи информации за реализирање на обврските од ова поглавје, преземените мерки, за пропишаните вредности и стандарди за квалитет, за отстапувањата од пропишаните вредности и стандарди за квалитет, програмите за мониторинг и резултатите од мониторингот на безбедност на водата наменета за консумирање од страна на човекот, како и податоци за сите правни и физички лица кои вршат снабдување со вода на повеќе од 5.000 жители или снабдуваат повеќе од 1.000 метри кубни вода дневно.

(4) Извештајот од ставот (3) на овој член се однесува на три календарски години и се издава во рок од една календарска година од крајот на претходниот и почетокот на наредниот период за известување.

3. Наводнување и одводнување

Член 191

Водостопанства

(1) Зафаќањето и користењето на површинските и подземните води за потребите на наводнувањето како и одводнувањето на земјиштето се врши со хидросистеми, или системи за наводнување и одводнување.

(2) Заради користење, експлоатирање и одржување на хидросистемите или системи за наводнување и одводнување се основаат водостопанства согласно со закон.

(3) За работите поврзани со активностите и дејностите на водостопанствата од овој член, е надлежен органот на државната управа надлежен за вршење на работите во областа на земјоделството.

Член 192

Водни заедници

(1) Заради користење, одржување, изградба, реконструкција и доградба на малите системи за наводнување и/или одводнување и делничната и/или разводната мрежа на системи за наводнување и/или одводнување (инфраструктурата за наводнување и/или одводнување), сопствениците и корисниците на земјоделско и друго земјиште можат да основаат водни заедници, согласно со закон.

(2) За работите поврзани со активностите и дејностите на водните заедници од овој член е надлежен органот на државната управа надлежен за вршење на работите во областа на земјоделството.

Член 193

Забрана за наводнување и напојување на добиток

(1) Заради заштита на здравјето на луѓето и добитокот, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, го забранува користењето или употребата на водите за наводнување и напојување на добиток, во случај да се влоши квалитетот на водата до мера која ја прави водата неупотреблива за таа намена.

(2) Забраната од ставот (1) на овој член трае додека опстојува квалитетот на водата во категоријата која не е погодна за наводнување и напојување на добиток.

4. Брани и акумулации

Член 194

Брани

(1) Брана, во смисла на овој закон, е хидротехнички објект со кој се задржува водата со цел да се создаде постоејќа или временна акумулација на вода или друга материја во течна состојба чија висина е најмалку 5 метри мерено меѓу низводната ножица и непреливната круна, или која во просторот до круната може да акумулира повеќе од 100.000 м³ вода.

(2) Голема брана е хидротехнички објект, согласно со ставот (1) од овој член чија височина е најмалку 15 метри. Во групата на големи брани спаѓаат и браните чија височина е најмалку 10 м и исполнуваат барем еден од следниве услови:

1) должината на круната на браната да е поголема од 500 м;

2) волуменот на акумулацијата да е поголем од 1.000.000 м³ и

3) максималното протекување на преливникот да е поголемо од 2.000 м³/с.

(3) Секоја брана од ставовите (1) и (2) на овој член е брана од посебно значење за Република Македонија.

(4) Мала брана, вклучувајќи ги и микроакумулациите, е хидротехнички објект согласно со ставот (1) од овој член кој не спаѓа во групата на големи брани според ставот (2) од овој член.

Член 195 Технички одредби

(1) Заради обезбедување на конструктивна, економска и функционална сигурност, браните и придружните објекти се проектираат, градат, експлоатираат (употребуваат и одржуваат) и управуваат на начин утврден во техничката документација за мали и големи брани изработена во согласност со прописот со кој се уредуваат потребните мерки за техничко набљудување на браните и придружните објекти и акумулациите кој го донесува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските, и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на одбраната, може да ги определи малите брани од членот 194 став (3) на овој закон како брани од посебно значење и да ги класификува како големи брани, на предлог на Комисијата за брани од членот 197 на овој закон.

(3) За големите постојни и планирани брани, се врши детално истражување и анализа врз основа на современите стандарди за статичката стабилност, опасноста од големите води и земјотреси, вклучувајќи ја и процената на ризикот.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги определува заштитните зони во областите околу браната, односно акумулацијата на предлог на корисникот на браната со акумулационен простор.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството може за постојните брани или браните кои се во тек на градба да пропише санациони мерки или мерки за враќање во поранешна состојба, неопходни за постигнување на целите на животната средина определени согласно со членот 90 од овој закон.

Член 196 Брани од посебно значење

(1) Браните кои се наоѓаат над населени места, сообраќајници или други стопански објекти или други добра од општ интерес се под посебна контрола и се од значење за одбраната.

(2) Браните од ставот (1) на овој член ги определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на одбраната во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските.

Член 197 Комисија за брани

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина формира Комисија за брани за прашања кои се однесуваат на проектирањето, изведувањето и управувањето на браните и акумулациите.

(2) Комисијата за брани е составена од седум членови од редот на истакнати научни и стручни работници од областа на хидротехниката и браните.

(3) Комисијата за брани донесува Деловник за својата работа.

(4) На членовите на Комисијата за брани им следува надоместок за нивната работа во комисијата.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја определува висината на надоместокот од ставот (4) на овој член во зависност од обемот и сложеноста на работите што ги вршат.

(6) Средства за надоместок и трошоците за работа на Комисијата за брани се обезбедуваат од буџетот на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(7) Стручните и административно-техничките работи потребни за работата на Комисијата за брани ги врши органот на државна управа надлежен за вршење на стручни работи од областа на животната средина.

Член 198 Мониторинг на браните

(1) Правните лица кои управуваат со браните што се определени како брани од посебно значење се должни да воспостават и да организираат техничко набљудување на браните и придружните објекти и акумулациите, врз основа на проект за техничко набљудување (оскултација) на браната, придружните објекти и акумулациите, согласно со членот 195 став (1) од овој закон.

(2) Правното лице кое управува со браните од посебно значење, придружните објекти и акумулациите, врз основа на податоците од техничкото набљудување согласно со проектот за техничко набљудување е должно најмалку еднаш годишно да изработи посебен елаборат за анализа и оценка на стабилноста и функционалноста на браните со придружните објекти и акумулациите и за стабилноста на теренот околу браните, придружните објекти и акумулациите.

(3) Елаборатите од ставот (2) на овој член се доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на стручните работи од областа на животната средина најдоцна четири месеца по истекот на годината за која се однесуваат, кој ги одобрува врз основа на претходно писмено мислење од Комисијата за брани.

(4) Ако при техничкото набљудување или при изработка на елаборатот од ставот (2) на овој член, се откријат и се утврдат недостатоци со кои може да биде загрознена стабилноста на браната со придружните објекти, правното лице коешто управува со браната е должно за тоа веднаш да го извести органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како и органот надлежен за заштита и спасување.

Член 199

Тревожење во случај на опасност

(1) Правното лице кое управува со браните од посебно значење е должно:

1) да изработи елаборат за анализа на последиците од пропагација на поплавен бран при евентуално уривање или прелевање на браната, на која задолжително да се изврши преглед и оценка (ревизија);

2) да ги постави и одржува во исправна состојба сите уреди за известување и тревожење;

3) да организира и обезбеди известување и тревожење во случај на опасност која може да настане заради рушење или прелевање на браната и

4) системот за известување, предупредување и тревожење на браната да го поврзе со системот за известување и тревожење на Република Македонија, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје чии подрачја се потенцијално загрознени во случај на рушење или прелевање на браната.

(2) Правното лице кое управува со браните од посебно значење е должно да достави примерок од елаборатот од ставот (1) точка 1 на овој член до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и до Дирекцијата за заштита и спасување, најдоцна 30 дена пред првото полнење на акумулацијата.

Член 200

Управување со брани кои не се од посебно значење

(1) Правните лица кои управуваат со браните што не се определени како брани од посебно значење се должни да воспостават и да организираат минимално техничко набљудување на браните со придружните објекти и акумулациите.

(2) Начинот на набљудување од ставот (1) на овој член треба да биде утврден во техничката документација за изградба на браната согласно со прописот од членот 195 на овој закон.

5. Копање бунари

Член 201

Копање на бунар

(1) Копање (бушење) на бунар или бушотина заради црпење на вода од подземно водно тело за домашни потреби согласно со членот 29 од овој закон се врши само по претходно доставено известување до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како и до органот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работи од областа на животната средина ги пропишува начинот на известување, податоците што треба да ги содржи известувањето, како и формата и содржината на образецот за известување од ставот (1) на овој член.

Член 202

Обврски на копачот на бунарот

(1) Копачот на бунар е должен да:

1) ја тестира штедроста на ископаниот бунар согласно со пропис;

2) собира примероци од вода и организира тестирање на квалитетот на водата од собраните примероци во акредитирана лабораторија, согласно со пропис и

3) чува и обезбедува записи, податоци од тестирања, геолошки и други информации и примероци, пропишани од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(2) Во рок од еден месец од завршувањето на изградбата на бунарот, копачот на бунарот изготвува и доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, извештај во форма и на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

Член 203

Меѓусебно влијание, заштита и мониторинг на бунари

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го утврдува нивото до коешто може да се црпи подземна вода од бунарот со цел:

1) да се минимизира ризикот од намалување на водното ниво, што би можело да ја намали штедроста на соседните бунари;

2) да се одржува рамнотежа меѓу полнењето и црпењето на аквиферот, и

3) да се избегнуваат негативни ефекти врз водните екосистеми и водната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина определува заштитна зона околу бунар за подземна вода што се користи за други намени различни од онаа за консумирање од страна на човекот со цел да се заштити подземната вода од загадување.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина може да нареди испитувања и мониторинг заради собирање податоци и други информации за расположливоста на подземните води, одржливите стапки на црпење води, просторната разделеност на бунарите, тестови за црпење, хидрогеолошкото картирање и други работи неопходни за правилното искористување на подземните води.

IX. ВОНРЕДНА СОСТОЈБА И ОТСТАПУВАЊА

Член 204

Вонредна состојба и отстапувања

(1) Онаму каде што мониторингот или другите податоци покажуваат дека одредбите од овој закон кои се однесуваат на мерки или промени во квалитетот на водите, не се во согласност или не можат да се постигнат, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во соработка со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, веднаш и без одлагање мора да:

1) ги истражи и идентификува причините за отстапувањето;

2) во случај на ризик по животот и здравјето на луѓето, да ја информира засегнатата јавност за тоа и да и ги обезбеди на јавноста сите релевантни информации за начинот на кој можат да се ублажат последиците, како и препораки или други мерки на претпазливост;

3) преземе мерки за намалување и отстранување на ризикот и причината за отстапувањето;

4) преземе соодветни превентивни мерки и мерки за враќање во поранешна состојба, заради контрола на состојбата и информирање на јавноста и

5) иницира активности за враќање во поранешна состојба на квалитетот на животната средина.

(2) Покрај мерките и активностите од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, ќе обезбеди:

1) соодветно испитување и ревизија на релевантните дозволи и согласности;

2) ревизија и прилагодување на програмите за мониторинг и

3) соодветни мерки за спречување на натамошно влошување на состојбата вклучувајќи доколку е потребно и построги критериуми за квалитетот на животната средина.

(3) Кога причините за отстапувањето се резултат на виша сила посебно екстремните поплави или продолжени суши, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, може да определи дека построгите критериуми за квалитет нема да се применуваат.

(4) Кога од вонредната состојба и отстапувањата се засегнати интересите на некоја соседна држава, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, покренува постапка за доставување на сите релевантни информации согласно со ставот (1) од овој член до засегнатата соседна држава.

(5) Владата на Република Македонија, на предлог на Центарот за управување со кризи утврден во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, ги пропишува мерките, активностите, начинот на набљудување и начинот за рано предупредување, плановите во случај на вонредна состојба, како и начинот на информирање на јавноста и соседните држави.

X. МАТЕРИЈАЛНА ОСНОВА И ФИНАНСИРАЊЕ НА УПРАВУВАЊЕТО И РАЗВОЈОТ НА ВОДИТЕ

Член 205 Општа одредба

(1) Согласно со начелото корисникот плаќа, преку цената на водата ќе се овозможи на корисниците на вода да ја користат водата ефикасно заради придонес кон реализацијата на целите на животната средина на начин што различните корисници на вода ќе платат соодветен надоместок.

(2) Реализацијата на целите од ставот (1) на овој член се заснова врз економската анализа од членот 71 на овој закон, имајќи ги предвид социјалните, економските ефекти и ефектите врз животната средина од вторното воспоставување на состојбата, како и географските и климатските услови на регионот.

(3) Извештајот за планираните и остварените активности заради примена од овој член се дел од планот за управување со речниот слив.

(4) Доколку е потребно постигнување на целите утврдени во овој закон, може со акт на Владата на Република Македонија, односно со акт на советот на оп-

штините, советот на општините во градот Скопје и Советот на градот Скопје да се финансира преземање на посебни превентивни или дополнителни мерки во рамките на надлежностите утврдени во закон.

Член 206 Извори на финансиски средства

Финансиски средства за управувањето и развој на водите се обезбедуваат од:

- 1) надоместок за користење вода;
- 2) надоместок за испуштање на води;
- 3) надоместок за вадење песок, чакал и камен;
- 4) закупнина од земјиштето во сопственост на државата дадено под закуп, а коешто во катастарот за недвижности е заведено "под води";
- 5) придонес за води;
- 6) Буџетот на Република Македонија
- 7) буџетите на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и
- 8) други финансиски извори во согласност со закон.

Член 207 Надоместок за користење и испуштање на води и вадење на песок, чакал и камен

(1) Обврзници за плаќање на надоместокот за користење на вода се правните и физичките лица кои врз основа на дозвола за користење на води издадена во согласност со овој закон:

1) зафаќаат, црпат, пренасочуваат, акумулираат, складираат или на друг начин користат вода од природни и вештачки површински водни тела заради:

- снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот преку јавен водоснабдителен систем, за производство и преработка на храна, за потребите на одбраната и за напојување на добиток,
- наводнување на земјоделско земјиште,
- индустриски и технолошки (стопански) потреби,
- производство на електрична енергија и други погонски потреби,
- флаширање на вода за комерцијални потреби,
- користење на топлинска енергија од геотермални води,
- одгледување на риби и водни птици,
- одводнување на земјиште,
- одржување на водотеци со употреба на хемиски материи и супстанции,
- миене и сепарирање на песок, чакал и камен и
- други активности за кои органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ќе оцени дека влијаат врз режимот на водите и/или морфологијата на водното тело и

2) зафаќаат, црпат, пренасочуваат, акумулираат, складираат или на друг начин користат вода од подземно водно тело заради:

- снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот преку јавен водоснабдителен систем, за производство и преработка на храна, за потребите на одбраната и за напојување на добиток,
- наводнување на земјоделско земјиште,
- индустриски и технолошки (стопански) потреби,
- флаширање на вода за комерцијални потреби,
- апсорпција на топлинска енергија од геотермални води,
- хидрогеолошки истражувања и собирање на податоци и
- други активности за кои органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ќе оцени дека влијаат врз режимот на водите и/или морфологијата на водното тело.

(2) Обврзници за плаќање на надоместокот за испуштање на вода се правните и физичките лица кои врз основа на:

1) дозвола за испуштање на отпадни води издадена во согласност со овој закон испуштаат отпадни води во површински и/или подземни водни тела и

2) дозвола за испуштање или фрлање, испуштаат или фрлаат во согласност со овој закон, материи и супстанции во површински и/или подземни водни тела.

(3) Обврзници за плаќање на надоместокот за вадење на песок, чакал и камен се правните и физичките лица кои врз основа на дозвола во согласност со овој закон вадат песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела и од други површини кои во катастарот се заведени "под води".

Член 208

Случаи во кои не се плаќа надоместок

(1) Надоместокот за користење на вода не се плаќа во случаите кога водата се користи за:

1) прочистување и вештачко полнење на подземните води и

2) заштита на природата и пределот.

(2) Надоместокот за вадење, песок, чакал и камен не се плаќа ако извадениот песок, чакал и камен се употребува за изградба и одржување на заштитни водостопански објекти и објекти од областа на одбраната.

Член 209

Обврска за плаќање на надоместок

(1) Обврската за плаќање на надоместокот за обврзниците од членот 207 ставови (1) и (3) на овој закон настанува на денот од кога дозволата започнува да произведува правно дејство во согласност со одредбите од членот 41 ставови (3) и (4) на овој закон.

(2) Обврската за плаќање на надоместокот за обврзниците од членот 207 став (2) на овој закон настанува на денот од кога дозволата за испуштање започнува да произведува правно дејство во согласност со одредбите од членот 82 став (1) на овој закон.

(3) Носителот на дозволата од членот 207 став (1) на овој закон, кој обезбедува услуги за снабдување со вода на трети лица, средствата за плаќање на надоместокот за користење на води ги обезбедува преку наплатување на услугата од крајните корисници на водата.

(4) Носителот на дозволата од членот 207 став (2) на овој закон, кој обезбедува услуги за одведување и прочистување на водата на трети лица, средствата за плаќање на надоместокот ги обезбедува преку наплатување на услугата од крајните корисници на услугата.

(5) Обврските од договорот за снабдување со вода и/или договорот за обезбедување на услуги за одведување и прочистување на водата меѓу носителот на дозволата од ставовите (1) и (2) на овој член и крајните корисници, како и нивните меѓусебни односи не создаваат правни обврски за давателот на дозволата во поглед на условите, роковите, начинот на плаќањето и висината на надоместокот за користење на водата утврден во дозволата.

Член 210

Вкупен надоместок

(1) Вкупниот надоместок за крајните корисници на водата го сочинуваат цената на услугата за користење од членот 211 став (1) на овој закон и надоместокот за користење на водата од членот 207 став (1) на овој закон.

(2) Вкупниот надоместок за крајните корисници за одведување и прочистување на водата го сочинуваат цената на услугата за одведување и прочистување на водата од членот 211 став (2) на овој закон и надоместокот за испуштање во води од членот 207 став (2) на овој закон.

Член 211

Цена на услугата

(1) Цената на услугата за крајните корисници на водата ја сочинуваат трошоците на услугата за снабдување, трошоците за заштита на животната средина и трошоците за ресурсот, во согласност со начелото корисникот плаќа.

(2) Цената на услугата за крајните корисници за одведување и прочистување на водата ја сочинуваат трошоците на услугата за одведување и прочистување на водата, трошоците за заштита на животната средина од испуштање во води и трошоците за реципиентот, во согласност со начелото загадувачот плаќа.

(3) Цената на услугата од ставовите (1) и (2) на овој член ги вклучува сите експлоатациони трошоци, трошоците за одржување, трошоците за замена на амортизираните делови и други оштететувања, капиталните инвестиции, камата за отплата на капиталните инвестиции и заеми, гаранциите и други дополнителни трошоци.

Член 212

Намена на средствата од надоместокот

(1) Средствата од надоместоците на членот 207 од овој закон се користат за управување и развој на водните ресурси и надоместување на трошоците за работење на органите на државната управа и органите и организациите кои согласно со овој или друг закон имаат соодветни надлежности во управувањето со води, односно вршење на одделни активности во врска со водите.

(2) Средствата од надоместокот што се плаќа согласно со членот 207 став (1) точка 1 алинеи 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 и 10 и точка 2 алинеи 1, 2 и 3 од овој закон, се користат за:

1) изградба на нови и одржување и унапредување на постојните јавни водоснабдителни објекти;

2) изградба на нови и одржување и унапредување на постојните хидросистеми и хидромелиоративни системи;

3) одржување и заштита на природните езера;

4) одржување на водотеците, изградба и одржување на објекти за регулација на водотеците и заштита од штетни дејствија на водите (ерозија и порои) вон населените места и

5) подготовка на планови за одбрана од поплави и замрзнувања, планови за заштита од ерозија и порои, како и за подготовка на соодветни планови за заштита од други штетни дејствија на водите вон населените места.

(3) Средствата од надоместокот што се плаќа согласно со членот 207 став (1) точка 1 алинеи 5, 9 и 11 и точка 2 алинеи 4, 5, 6 и 7 од овој закон, се користат за:

1) контрола на состојбите и собирање и обработка на податоците за резервите на вода и нивното рационално користење и

2) хидрогеолошки и други истражувања.

(4) Средствата од надоместокот што се плаќа согласно со членот 207 став (2) од овој закон се користат за:

1) подготовка и организирање на спроведувањето на програмата на мерки за заштита на водите од загадување;

2) мониторинг и утврдување на состојбата со квантитетот и квалитетот на водите и мониторинг на безбедноста на водата за консумирање од страна на човекот и

3) воспоставување и одржување на заштитни зони од овој закон и изградба и одржување на објекти за заштита на водите од загадување.

(5) Средствата од надоместокот што се плаќа согласно со членот 207 став (3) од овој закон се користат за одржување на водотеците и изградба, одржување на објекти за регулација на водотеците и заштита од штетните дејствија на водите (ерозија и порои).

Член 213

Определување на висината на надоместокот за користење на вода

(1) Висината на надоместокот за користење на вода наменета за консумирање од страна на човекот, за потребите на одбраната и за напојување на добиток изнесува 2% од утврдената цена за метар кубен вода од давателот на услугата за снабдување со вода.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е секое правно или физичко лице кое користи вода од водоснабдителен систем.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член го пресметува правното лице кое управува со водоснабдителниот систем и го наплатува при наплата на цената за извршена услуга за снабдување со вода и го прикажува одвоено во сметката за извршена услуга.

(4) Правното лице од ставот (3) на овој член е должен еднаш месечно да го уплати наплатениот надоместок од ставот (1) на овој член на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(5) Висината на надоместокот што се плаќа за користење на вода за наводнување изнесува 2% од утврдената цена за метар кубен вода на давателот на услугата за снабдување со вода.

(6) Обврзник за плаќање и пресметување на надоместокот од ставот (5) на овој член е секое правно или физичко лице кое користи вода од хидросистем и/или систем за наводнување.

(7) Надоместокот од ставот (5) на овој член го пресметува правното лице кое управува со хидросистемот или системот за наводнување и го наплатува при наплата на цената за извршена услуга за снабдување со вода и го прикажува одвоено во сметката за извршена услуга.

(8) Правното лице од ставот (7) на овој член е должно еднаш месечно да го уплати наплатениот надоместок од ставот (5) на овој член на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(9) Висината на надоместокот што се плаќа за користење на вода за одводнување на земјиште изнесува 1% од утврдената цена за хектар земјиште што се одводнува од цената на давателот на услугата.

(10) Обврзник за плаќање и пресметување на надоместокот од ставот (9) на овој член е секое правно или физичко лице чие земјиште се одводнува со систем за одводнување.

(11) Надоместокот од ставот (9) на овој член го пресметува правното лице кое стопанисува со системот за одводнување и го наплатува при наплата на цената за извршена услуга за одводнување и го прикажува одвоено во сметката за извршена услуга.

(12) Правното лице од ставот (11) на овој член е должно еднаш месечно да го уплати наплатениот надоместок од ставот (9) на овој член на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(13) Висината на надоместокот што се плаќа за користење на вода при производство на електрична енергија изнесува:

- 1% од производствената цена на еден киловат час на прагот на електраната кај хидроелектричните централи и

- 0,5% од производната цена на еден киловат час на прагот на електраната кај термоелектричните централи.

(14) Обврзник за плаќање и пресметување на надоместокот од ставот (13) на овој член е правното лице кое произведува електрична енергија.

(15) Обврзникот од ставот (14) на овој член е должен еднаш месечно да го уплати наплатениот надоместок од ставот (13) на овој член на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(16) Висината на надоместокот што се плаќа при флаширање на вода за комерцијални потреби изнесува 0,5% од утврдената продажна цена на производот.

(17) Обврзник за плаќање и пресметување на надоместокот од ставот (16) на овој член е правното лице кое полни и флашира вода за комерцијални потреби.

(18) Обврзникот од ставот (17) на овој член е должен да го уплати надоместокот од ставот (16) на овој член најдоцна 30 дена од денот на фактурирањето на водата при пуштањето во промет и го прикажува одвоено во фактурата, а го уплатува на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка еднаш месечно.

(19) Висината на надоместокот што се плаќа за користење на вода за топлинска енергија од геотермални води, изнесува седум денари за метар кубен искористена вода.

(20) Обврзник за плаќање и пресметување на надоместокот од ставот (19) на овој член е правното или физичкото лице носител на дозволата за користење на геотермалните води.

(21) Обврзникот од ставот (20) на овој член е должен да го уплати надоместокот од ставот (19) на овој член најдоцна 30 дена од денот на искористувањето на геотермалната вода, а го уплатува на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, еднаш месечно.

(22) По исклучок од ставот (21) на овој член надоместокот од ставот (19) на овој член обврзникот од ставот (20) на овој член го плаќа во висина од 30% од определената висина во ставот (19) од овој член доколку има систем со кој се обезбедува враќање на искористената геотермална вода во водното тело од каде што се црпи.

(23) Висината на надоместокот што се плаќа за користење на вода за одгледување на риби, во рибници и во кафези и водни птици, изнесува 3% по килограм од продажната цена на рибата, односно птицата при пуштањето во промет.

(24) Обврзник за плаќање и пресметување на надоместокот од ставот (23) на овој член е правното или физичкото лице кое управува со рибни и/или кафези и/или одгледува водни птици и го прикажува надоместокот одвоено во фактурата или сметката за продажба на рибата, односно птицата при пуштањето во промет.

(25) Обврзникот од ставот (24) на овој член е должен да го уплати надоместокот од ставот (23) на овој член најдоцна 30 дена од денот на фактурирањето односно издавањето на сметката, а го уплатува на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, еднаш месечно.

(26) Висината на надоместокот што се плаќа за користење на вода за производство и преработка на храна и пијалаци, индустриски и технолошки потреби изнесува 2% од утврдената цена на водата во јавен водоснабдителен систем.

(27) Надоместокот од ставот (26) на овој член го плаќа и пресметува правното или физичкото лице корисник на објектот кој управува со објекти кои користат вода за производство и преработка на храна и пијалаци, индустриски и технолошки потреби врз основа на метар кубен потрошена вода, освен во случаите кога користи вода согласно со ставот (1) од овој член.

(28) Обврзникот од ставот (27) на овој член го пресметува надоместокот од ставот (26) на овој член и го уплатува на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, еднаш месечно.

(29) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството може да го укине привремено плаќањето на надоместоците од ставовите (1), (5), (9), (13), (16), (19), (23) и (26) или да определи привремено зголемување, не повеќе од 20% или намалување на висината, не помалку од 20% од висината на надоместоците утврдени во ставовите (1), (5), (9), (13), (16), (19), (23) и (26) на овој член.

(30) Во случаите од ставот (29) на овој член Владата на Република Македонија особено ќе се има предвид:

- 1) намената и случаите во кои се користи водата;
- 2) квалитет на водата;
- 3) разликување во поглед на тоа дали се користат површински или подземни води и различни водни тела;
- 4) климатските и метеоролошките прилики и непогоди при користењето на водата и
- 5) техничките услови и потреби за користењето на водата.

Член 214

Висина и начин на плаќање на надоместокот за испуштање во води

(1) Висина на надоместокот за испуштање во води со што се врши испуштање на отпадни води и испуштање и фрлање на отпадни материји и супстанции во површински и подземни води се утврдува како:

- 1) основна вредност и
 - 2) варијабилна вредност.
- (2) Основната вредност на висината на надоместокот од ставот (1) точка 1 на овој член изнесува 1% од утврдената цена на услугата од давателот на услугата за собирање и прочистување на отпадните води.
- (3) Варијабилната вредност на висината на надоместокот од ставот (1) точка 1 на овој член се утврдува во дозволата врз основа на “единица на штетност”.
- (4) Една единица на штетност одговара на загадување на еден еквивалент жител и изнесува 0,4% од просечната плата во Република Македонија.

(5) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина го утврдува начинот на пресметување на единицата на штетност согласно со количината на испуштена вода и видот и количината на отпадните материји и супстанции што се испуштаат во површинските и подземните води и начинот на плаќање на надоместокот од ставот (3) на овој член.

(6) При определувањето на висината на надоместокот давателот на дозволата особено ќе ги има предвид:

- 1) процената на штетноста на супстанциите изразена преку единици на загадување;
- 2) дали плаќањето се врши врз основа на количеството на испуштена отпадна вода или испуштени или фрлени отпадни материји и супстанции или врз основа на паушал и
- 3) специфичните барања во поглед на мониторингот.

(7) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правно или физичко лице кое нема уреди за одведување и пречистување на отпадни води и/или испушта непречистени отпадни води и отпадни материји или супстанции во рецепиенти согласно со дозволата за испуштање на води.

(8) Надоместокот од ставот (2) на овој член го пресметува правното лице кое управува со системот за одведување и пречистување на отпадни води, врз основа на количината на водата што е испуштена во системот и го наплатува при наплата на цената за извршена услуга и го прикажува одвоено во сметката за извршена услуга.

(9) Правното лице од ставот (8) на овој член е должно еднаш месечно да го уплати наплатениот надоместок од ставот (1) на овој член на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(10) Надоместокот од ставот (3) на овој член го пресметува и уплатува правното или физичкото лице кое испушта непречистени отпадни води и отпадни материји или супстанции во рецепиенти, согласно со дозволата за испуштање на води.

(11) Правното лице од ставот (10) на овој член на надоместокот од ставот (3) на овој член е должно еднаш месечно да го уплати на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, согласно со количината на испуштена отпадна вода утврдена со уредите за мерење и видот и количината на отпадни материји и супстанции во површинските и подземните води.

(12) По исклучок од ставот (6) на овој член, доколку носителот на дозволата ги исполни условите наведени во дозволата во однос на квалитетот на испуштените води, носителот на дозволата се ослободува од плаќањето на варијабилната вредност на надоместокот од ставот (3) на овој член.

Член 215

Висина и начин на плаќање на надоместокот за вадење на песок, чакал и камен

(1) Висината на надоместокот за вадење на песок, чакал и камен од коритата на бреговите на површинските водни тела и други површини кои во катастарот за недвижности се заведени “под води” изнесува 7% од цената на еден метар кубен песок, чакал и камен.

(2) Обврзник за плаќање и пресметување на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното или физичко лице, носител на дозволата за вадење, на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела.

(3) Обврзникот од ставот (2) на овој член е должен надоместокот од ставот (1) на овој член да го прикаже одвоено во фактурата или сметката за продажба на песок, чакал и камен при пуштањето во промет, а го уплатува на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, еднаш месечно.

(4) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во соработка со органот на државната управа надлежен за земјоделството може да го укине привремено плаќањето на надоместокот од ставот (1) на овој член или да определи привремено зголемување, не повеќе од 20 % или намалување, не помалку од 20 % од висината на надоместоците утврдени во ставот (1) од овој член.

(5) Во случаите од ставот (4) на овој член Владата на Република Македонија особено ќе ги има предвид:

- загрозеноста и квалитетот на водното тело;
- потребните зафати на водното тело;
- климатските услови на водното тело и
- големината на искористувањето на песок, чакал и камен од водното тело.

Член 216

Придонес за води

(1) Со придонесот за води се обезбедуваат средства за:

1) реализација на техничките и економските решенија за рационално искористување на водите, за заштита на водите од загадување и за заштита од штетно дејство на водите содржани во Водостопанската основа на Република Македонија и плановите за управување со речните сливови;

2) изработка на Национална стратегија за води, Водостопанската основа на Република Македонија и плановите за управување со речните сливови;

3) покривање на трошоците за работење на Националниот совет за води, Советот за управување со речен слив, советот за управување со дел од речен слив, како и други комисији и тела основани со овој закон;

4) изработка на студии и научно-истражувачки работи во областа на управувањето со водите;

5) востановување, одржување и развој на државната мрежа за мониторинг на водите;

6) учество во изградба и одржување на водостопански објекти;

7) промовирање на техники и методи за штедење на водата;

8) учество во остварување на обврските од меѓудржавните договори и конвенции во областа на водите и заштита на водите и водните екосистеми;

9) усовршување на кадри од областа на управувањето со водите и

10) други намени со цел за имплементација на Националната стратегија за води, Водостопанската основа на Република Македонија и плановите за управување со речните сливови.

(2) Средствата од ставот (1) на овој член се користат според Програмата за води од членот 218 на овој закон.

Член 217

Обврзници за плаќање на придонесот за води

(1) Обврзници за плаќање на придонесот за води се:

1) правни лица регистрирани за вршење на дејност на територијата на Република Македонија;

2) државни органи и органи на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и

3) физички лица регистрирани за вршење на дејност, како и физички лица кои се занимаваат со слободни занимања.

(2) Основицата за пресметување на придонесот за води за обврзниците од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член е бруто платата и надоместокот на плата која ја исплаќаат како работодавци на вработените во која се содржани и придонесите и даноците што се плаќаат од платата, односно надоместокот на платата.

(3) Основица за пресметување на придонесот за води за обврзниците од ставот (1) точка 3 на овој член е основицата од која се пресметува и плаќа персоналниот данок од плата зголемена со придонесите и даноците од плата (бруто основица).

(4) Висината на придонесот за води изнесува 0,2% од основицата за пресметување од ставовите (2) и (3) на овој член.

(5) Обврзниците од ставовите (2) и (3) на овој член го уплаќаат Придонесот за води при пресметувањето и уплатувањето на платите.

(6) Средствата од придонесот за води се приход на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, и се уплаќаат на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(7) За пресметувањето, уплатувањето, пристигнувањето, застареноста и отпишувањето на обврските по основ на придонесот за води, како и за казнените камати се применуваат прописите за пресметување и наплата на персоналниот данок од доход.

Член 218

Реализација на средствата од надоместоците и придонесот за води

(1) Средствата од надоместоците од членот 207 на овој закон и од Придонесот за води се користат врз основа на Програма за управување со водите, која на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, а утврдена во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските ја донесува Владата на Република Македонија.

(2) Непосредната реализација на средствата од Програмата за управување со води ја вршат органите на државната управа кои се определени во Програмата.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, а врз основа на извештаите од органите од ставот (1) на овој член секоја година доставува до Владата на Република Македонија извештај за реализација на средствата од надоместоците утврдени во Програмата за управување со води.

(4) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансите ја утврдува методологијата на пресметување на вкупниот надоместок и цената на услугата од членовите 210 и 211 на овој закон.

(5) Владата на Република Македонија, Програмата за управување со води од ставот (2) на овој член за наредната година, ја донесува најдоцна 30 дена од денот на објавувањето на Буџетот на Република Македонија за тековната година во "Службен весник на Република Македонија", која е утврдена како буџетска програма за управување со води во буџетите на секој орган на државната управа, во висина на делот што се финансира, а за кој е определен како надлежен за реализација согласно со ставот (2) од овој член.

(6) Со Програмата за управување со води од ставот (1) на овој член се финансира и/или кофинансира реализацијата на повеќегодишните проекти, програми, активности и/или мерки кои се содржани во програмските и планските документи донесени согласно со овој закон, како и се финансира или кофинансира изработката на програмските и планските документи утврдени со овој закон.

(7) Со Програмата за управување со води од ставот (1) на овој член се финансира и/или кофинансира реализацијата на проекти, програми, активности и/или мерки наменети за општините, општините во градот Скопје и за градот Скопје преку буџетите на органите на државната управа согласно со ставот (2) од овој член.

XI. ОРГАНИЗАЦИЈА ВО УПРАВУВАЊЕТО СО ВОДИТЕ

1. Национален совет за води

Член 219

Основање, состав и мандат

(1) Заради разгледување на прашањата за управување со водите, усогласување и координирање на различните потреби и интереси, како и заради предлагање на различни мерки за зачувување, заштита и постојано подобрување на режимот на водите на територијата на Република Македонија, се основа Национален совет за води како советодавно тело.

(2) Националниот совет за води е составен од девет члена, вклучувајќи го и претседателот, кои ги именува Владата на Република Македонија.

(3) Членовите на Националниот совет за води се избираат, и тоа:

1) еден на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина;

2) еден на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството;

3) еден на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските;

4) еден на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на економијата;

5) еден на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството;

6) еден на предлог на претседателот на ЗЕЛС;

7) еден на предлог на претседателот на Македонската академија на науките и уметностите;

8) еден претставник од невладината организација која дејствува во заштитата на водите на предлог на невладините организации кои работеле во оваа област во последните три години и

9) еден претставник од Советот за управување со подрачјето на речен слив, наизменично од секој совет со по еден мандат.

(4) Членовите на Националниот совет за води се избираат од редот на истакнати научни и стручни лица од областа на управувањето на водите и од сродни области и од здружение на корисници на вода.

(5) Претседателот и членовите на Националниот совет за води се избираат за време од три години без право на повторен реизбор, освен за претставникот од ставот (3) точка 8 од овој член на кого што мандатот е во траење од една година.

Член 220 Функции

(1) Националниот совет за води разгледува и дава мислење:

1) за предлог на законите и другите прописи со кои се уредуваат прашањата од областа на управување со води;

2) за спроведување на законите и другите прописи со кои се уредуваат прашањата од областа на управување со води;

3) на нацртот на националната стратегија за управување со води;

4) на нацртот на Водостопанската основа на Република Македонија;

5) на нацртот на плановите за управување со речен слив;

6) за потребата за измени и дополнувања на Водостопанската основа на Република Македонија и на плановите за управување со речен слив;

7) за други планови, мерки и програми утврдени согласно со овој закон и

8) за други прашања согласно со Деловникот за работа.

(2) Во врска со прашањата кои ги разгледува Националниот совет за води, дава мислење, утврдува ставови и предлози и предлага донесување на прописи и преземање на мерки.

Член 221

Деловник, надоместок и вршење на административно - техничките работи

(1) Националниот совет за води донесува Деловник за својата работа.

(2) На членовите на Националниот совет за води им следува надоместок за нивната работа во советот.

(3) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја определува висината на надоместокот од ставот (2) на овој член во зависност од обемот и сложеноста на работите што ги вршат.

(4) Средствата за надоместок и трошоците за работа на Националниот совет за води се обезбедуваат од буџетот на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(5) Стручните и административно - техничките работи потребни за работата на Националниот совет за води ги врши органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

2. Орган на државна управа надлежен за вршење на стручни работи од областа на животната средина

Член 222

(1) Стручните работи и преземањето на мерки и активности од значење за управувањето во водите, утврдени со овој закон, на подрачјето на секој речен слив утврден со членовите 7 и 8 од овој закон, ги врши Управата за животна средина основана согласно со Законот за животната средина.

(2) Управата за животната средина во управувањето со речните сливови особено ги врши следниве работи:

1) зема податоци и ги извршува потребните испитувања заради утврдување на лежиштата, количината и својствата на водите и наложува преземање на потребни мерки за заштита на подземните води најдени при вршење на геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини, ископување на тунели и други активности на ископување или дупчење на земјиштето;

2) изработува основна процена на карактеристиките на секој речен слив;

3) обезбедува управување со делот на подрачјето на меѓународниот речен слив што се наоѓа на територијата на Република Македонија во согласност со закон и меѓународен договор ратификуван од Република Македонија;

4) стручни работи во издавањето на дозволите од членот 26 на овој закон и водостопанската согласност од членот 174 на овој закон;

5) ја води и одржува водната книга;

6) води и одржува регистар на заштитни зони;

7) координира активности и учествува во изработката на Националната стратегија за води;

8) координира активности и учествува во изработката на Водостопанската основа на Република Македонија;

9) изработува Планови за управување со речните сливови;

10) изработува Програма на мерки;

11) ги спроведува плановите за управување со речен слив;

12) ја спроведува Програмата на мерки;

13) ги собира, обработува и чува податоците од мониторингот на водите;

14) обезбедува управување со делот на подрачјето на меѓународен речен слив што се наоѓа на територијата на Република Македонија во согласност со закон и меѓународен договор ратификуван од Република Македонија;

15) ги собира, чува и обработува податоците од евиденцијата на водостопанските објекти и постројки;

16) воспоставува, изготвува и одржува катастри на загадувачи за соодветниот речен слив;

17) се грижи за спроведување на мерките за заштита од штетното дејство на водите во соодветниот речен слив;

18) предлага експропријација на земјиште на коешто се наоѓаат подземни води потребни за јавно водоснабдување;

19) врши научно - истражувачки дејности во областа на водите;

20) врши промоција на техники и методологии за зачувување на водата и

21) врши други работи определени со овој или друг закон.

3. Совет за управување со подрачјето на речен слив

Член 223

(1) Заради изработување и следење на спроведувањето на Планот за управување со речен слив, како и заради давање на мислења и предлози околу приоритетите на управувањето со водите, Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, за секое подрачје на речен слив, формира Совет за управување со подрачјето на речен слив (во натамошниот текст: Советот).

(2) Во Советот членуваат номинирани претставници на: органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските, општините и на градот Скопје, здружение на потрошувачите, водостопанства, претставници на водните заедници, вршителите на услуги за водоснабдување и одведување и третман на отпадни води и други корисници на вода, индустријата, невладините организации, советот за управување со делови од подрачје на речен слив и други засегнати страни.

(3) Бројот на членовите на Советот се определува во зависност од големината на подрачјето на речниот слив, како и обемот на активностите поврзани со води кои се одвиваат на подрачјето на речниот слив.

(4) За подрачје на речен слив кое се протега на поголема површина или чии активности се поголеми и/или се распоредени на начин така што можат да се групираат, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да формира совет за управување со делови од подрачје на речен слив на начин определен со ставовите (2) и (6) од овој член.

(5) Советот одлучува со две третини мнозинство гласови.

(6) Составот и начинот за учество, како и начинот на номинирање на претставниците од ставот (2) на овој член во Советот и советот за управување со делови од подрачје на речен слив, како и начинот на работа, ги определува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(7) Претставникот на општините и на градот Скопје ги именува градоначалникот на општините и на градот Скопје.

(8) На членовите на Советот и советот за управување со делови од подрачје на речен слив им следува надоместок за нивната работа во советот.

(9) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ја определува висината на надоместокот од ставот (8) на овој член, како и начинот на неговото пресметување. Трошоците за работа и надоместокот за работа на Советот и советот за управување со делови од подрачје на речен слив се плаќаат од буџетот на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(10) Стручните и административно - техничките работи потребни за работата на Советот и советот за управување со делови од подрачје на речен слив ги врши органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

XII. НАДЗОР

1. Надзор над спроведувањето на законот

Член 224

Надлежност за вршење надзор над спроведувањето на законот

Надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, освен на:

- одредбите од главите IV.3.2, IV.3.3, IV.4 и VIII.2 на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон на кои надзор над спроведувањето врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и

- одредбите од главите IV.3.4 и VIII.3 на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон на кои надзор над спроведување врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството.

1.2. Начин и постапка за вршење на надзорот над работата на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје

Член 225

Во остварувањето на надзорот над спроведувањето од овој закон, надлежните органи од членот 224 на овој закон вршат надзор над работата на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје во извршувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон.

Член 226

Надзорот над работата на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје се заснова на начелото на законитост, одговорност и самостојност во остварувањето на нивните надлежности.

Член 227

(1) При вршење на надзорот над работата на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги врши следниве работи:

1) оценува дали општините и градот Скопје при издавањето на Б-интегрираната еколошка дозвола утврдиле дали за дејностите и активностите на инсталацијата е издадена потребната дозвола согласно со членовите 26 и 28 од овој закон;

2) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје имаат прибавено дозвола за испуштање во водите согласно со членот 79 од овој закон;

3) оценува дали општините и градот Скопје при издавањето на Б-интегрираната еколошка дозвола утврдиле дали за дејностите и активностите на инсталацијата е издадена потребната дозвола за испуштање во водите согласно со членот 79 од овој закон;

4) оценува дали одлуката за определување на заштитна зона е донесена на начин и постапка определена согласно со членот 96 став (2) од овој закон;

5) оценува дали во урбанистичките планови на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје картографски се прикажани заштитните зони (член 98 став (4));

6) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ги собрале, одвеле и пречистиле отпадните води што произлегуваат или се создаваат на нивното подрачје, вклучувајќи го и отстранувањето на тињата (член 113);

7) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје донеле Програма за одведување, собирање и пречистување на урбаните отпадни води (член 114);

8) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје обезбедиле ефлуентите од индустриските отпадни води коишто влегуваат во системите за собирање и прочистување на урбани отпадни води да бидат подложни на потребниот предтретман (член 116);

9) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ги презеле потребните мерки за заштита и одбрана од поплави и за заштита од друго штетно дејство на водите во урбаните подрачја (член 123);

10) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје донеле Програма за заштита од штетно дејство на водите во рамките на соодветниот речен слив за своите подрачја од речниот слив (член 124);

11) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ги донеле и дали ги спроведуваат оперативните планови за заштита и одбрана од поплави за загрозените подрачја (член 126);

12) оценува дали општините и градот Скопје го определиле крајбрежниот појас (член 131);

13) оценува дали општините и градот Скопје го уредиле крајбрежниот појас (член 132);

14) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје извршиле проценка, секоја година до крајот на септември, за тоа дали водотеците на подрачјето под нивна надлежност се во состојба да предизвикаат поплави на земјиштето и дали обезбедуваат непречен проток на водата (член 133);

15) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ги определиле границите на ерозивното подрачје и подрачјето загрошено од ерозија и дали ги утврдиле мерките и работите за заштита на земјиштето од ерозија и уредувањето на пороите, врз основа на техничка документација (член 135);

16) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ги преземаат мерките за заштита на ерозивните подрачја (член 137);

17) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ги преземаат мерките за заштита од порој (член 141);

18) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје изготвиле, доставиле и објавиле извештај за активностите реализирани во претходната година и предвидените активности за наредната година во врска со заштитата од штетното дејство на водите (член 143);

19) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје донеле Програма за мониторинг на водите (член 145);

20) оценува дали општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги доставуваат податоците од мониторингот (член 156);

21) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги преземаат мерките утврдени согласно со членот 185 од овој закон;

22) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје наменски ги потрошиле средствата што се добиени од Програмата за управување со води за реализација на активностите на нивното подрачје (член 215);

23) ја следи законитоста на работата на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје и презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје во согласност со овој закон;

24) оценува дали органите на општините, општините во градот Скопје и на градот Скопје обезбедуваат нивните надлежности да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон;

25) им укажува на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје за пречекорување на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба;

26) укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје кои би можеле да го оневозможат вршењето на работите од јавен интерес од локално значење, согласно со овој закон;

27) дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје на нивно барање определени со овој закон;

28) го следи навременото донесување на прописите, кои на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги носат согласно со овој закон;

29) поднесува иницијативи и предлози до општините, до општините во градот Скопје и до градот Скопје доколку констатира неспроведување на овој закон;

30) поднесува иницијативи и предлози до општините, до општините во градот Скопје и до градот Скопје доколку констатира неспроведување на овој закон како последица на судир на надлежностите меѓу органите на општините, на органите на општините во градот Скопје, односно на органите во градот Скопје;

31) ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги донесува при решавањето на поединечните права, обврските и интересите на физички и правни лица согласно со овој закон;

32) дава мислење и стручна помош по предлог на прописите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје на нивно барање;

33) го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, особено од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните согласно со закон;

34) го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје;

35) навремено ги известува органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземени мерки при вршење на надзорот и

36) утврдува работи кои не се преземени или извршени согласно со овој закон, а за кои општините, општините во градот Скопје и градот Скопје биле должни да ги преземат.

(2) При вршењето на надзорот над работата на органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството ги врши следниве работи:

1) оценува дали општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ги определуваат и постапуваат со заштитните зони согласно со прописот донесен врз основа на членот 98 став (5) од овој закон;

2) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги означил зоните за капење на начин определен согласно со членот 101 ставови (3) и (6) од овој закон;

3) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги презел мерките за заштита на зоните за капење од загадување и за заштита од дејства и активности кои можат негативно да влијаат врз квалитетот на водата за капење (член 101 став (4));

4) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје го уредил начинот на користење на водите за капење и го определил периодот на траење на сезоната за капење (член 104);

5) оценува дали градоначалникот на општините и на градот Скопје вршат мониторинг на водите опфатени со локалната мрежа на мониторинг и мониторинг на водите во зоните за капење што се наоѓаат во нивните подрачја (член 146);

6) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје го следат квалитетот на водата за капење и дали ги доставуваат податоците (член 149);

7) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги доставуваат податоците од мониторингот поврзани со квалитетот на водата за пиење и водите за капење (член 156);

8) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје во случај на остапување од вредностите и стандардите за квалитет ги презел мерките за санација и определил ограничување или забрани за користење на водата и дали ги известил надлежните органи (член 187);

9) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги презел потребните мерки во случај на ограничување заради недостиг на вода (член 188) и

10) оценува дали градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ги презел потребните мерки со цел да се сведат на минимум загубите во водоснабдителниот систем на правното лице кои снабдува со вода на нивното подрачје (член 189).

(3) За преземените мерки и активности од ставот (1) алинеи 23, 28, 30 и 34 на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа.

(4) При вршењето на работите од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина е должен на градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје да им достави укажување и да им определи рок во кој треба да ги острани констатираните недостатоци во отстранувањето на нивната надлежност.

(5) При вршењето на работите од ставот (2) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството е должен на градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје да им достави укажување и да им определи рок во кој треба да ги отстранат констатираните недостатоци во остварувањето на нивната надлежност.

Член 228

(1) Доколку и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, органите на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите кои со овој закон се утврдени како нивна надлежност и за чие извршување се одговорни општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, по сила на закон им се одзема соодветната надлежност, а вршењето на тие работи го презема надлежниот орган од членот 227 на овој закон од соодветната област, но најмногу до една година од денот на нивното преземање.

(2) Надлежниот орган од членот 227 на овој закон, работите од надлежност на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје од ставот (1) на овој член, ги врши во име и за сметка на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје.

(3) За преземањето на работите од ставот (1) на овој член, надлежниот орган од членот 227 на овој закон, го известува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на финансиите.

2. Инспекциски надзор

Член 229

Надлежност за вршење инспекциски надзор

(1) Инспекциски надзор над примената на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон го врши Државниот инспекторат за животна средина преку водостопанските инспектори и државните инспектори за животна средина

(2) Инспекциски надзор на примената на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон во делот на контролата на квалитетот на водата за капење и водата наменета за консумирање од страна на човекот врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат, преку државните санитарни и здравствени инспектори и Дирекцијата за храна преку државните инспектори за храна.

(3) Инспекциски надзор на примената на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон во делот на контролата на зоните чувствителни на нитрати и наводнување и одводнување врши Државниот инспекторат за земјоделство, преку државните земјоделски инспектори.

(4) За работите од надлежност на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, утврдени со овој закон, инспекциски надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон вршат овластени инспектори за животна средина на општината, овластени инспектори за животна средина на градот Скопје и овластени инспектори за животна средина на општините во градот Скопје (во натамошниот текст: овластени инспектори).

2.1. Водостопанските инспектори

Член 230

Делокруг на водостопанските инспектори

(1) Во вршењето инспекциски надзор од својот делокруг, водостопанскиот инспектор има право:

1) да изврши контрола и утврди дали општото користење на водите се остварува согласно со овој закон (член 16);

2) да изврши контрола и утврди дали сопственикот и носителот на друго стварно право на земјиштето постапува согласно со членот 17 од овој закон;

3) да изврши контрола и утврди дали одводнувањето на земјиштето се спроведува согласно со членот 18 од овој закон;

4) дали правното и физичкото лице коешто врши геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини постапило согласно со членот 22 од овој закон;

5) да изврши контрола и утврди дали користењето на вода од бунар се спроведува согласно со членот 29 од овој закон;

6) да изврши контрола и утврди дали се постапува со крајбрежното земјиште согласно со членот 105 од овој закон;

7) да изврши контрола и утврди дали правните лица кои управуваат со водостопанствата ги преземаат мерки и активностите потребни за заштита од штетното дејство на водите (член 123);

8) да изврши контрола и утврди дали правните лица кои управуваат со водостопанствата изготвиле програма за заштита од штетно дејство на водите (член 124);

9) да изврши контрола и утврди дали се преземаат мерките за заштита и одбрана од поплави (член 126);

10) да изврши контрола и утврди дали правните лица кои управуваат со брани и акумулации и со заштитни насади ги користат и одржуваат согласно со членот 129 од овој закон;

11) да изврши контрола и утврди дали правните лица кои управуваат со брани и акумулации и со заштитни насади вршат мониторинг и известуваат согласно со членот 130 од овој закон;

12) да изврши контрола и утврди дали пристапот до површинските води се обезбедува согласно со членот 132 од овој закон;

13) да изврши контрола и утврди дали се обезбедува проток на водотечите согласно со членот 133 од овој закон;

14) врши контрола дали се спроведуваат мерките и работите за заштита на земјиштето од ерозија и уредување на пороте, врз основа на техничка документација од членот 135 став (1) на овој закон;

15) да изврши контрола и утврди дали се преземаат мерки за заштита на ерозивните подрачја (член 136);

16) да утврди дали правните и физичките лица кои создаваат ерозија ги презеле потребните мерки за спречување на ерозијата како и мерките за отстранување на штетните последици и дали за тоа соодветно ги надоместиле направените штети (член 138);

17) да изврши контрола и утврди дали се преземаат мерки за уредување на пороте (член 141);

18) да изврши контрола и утврди дали се постапува согласно со членот 142 од овој закон;

19) да изврши контрола и утврди дали водостопанските објекти и постројки постапуваат согласно со дозволите за користење на вода и испуштање во води (член 163);

20) да врши контрола и утврди дали е прибавена водостопанска согласност (член 174);

21) да изврши контрола и утврди дали водостопанските објекти и постројки ги мерат количините и квалитетот на зафатените води и водите што ги испуштаат и дали ги чуваат податоците (член 165);

22) да изврши контрола и увид на сите водостопански објекти и постројки и други работи што можат да создадат квалитативни и квантитативни промени на режимот на водите и да утврди дали се постапува согласно со членот 166 од овој закон;

23) да изврши контрола и утврди дали се почитуваат забраните од членот 167 на овој закон;

24) да изврши контрола и утврди дали евиденцијата се води согласно со членот 171 од овој закон;

25) заради увид во реализацијата на условите содржани во издадените водостопански согласности да врши контрола во текот на изградбата на нови или реконструкција или доградба на постојни водостопански објекти и постројки кои се наоѓаат во или покрај површинските води, објекти коишто поминуваат преку или под површинските води или пак објекти кои се сместени во близина на површинските води или крајбрежни земјишта, а кои можат да влијаат врз режимот на водите;

26) заради увид во реализацијата на условите содржани во издадените водостопански согласности да врши контрола на начинот на користењето и одржувањето на објекти и постројки;

27) заради увид во реализацијата на условите содржани во издадените водостопански согласности, врши контрола во текот на изградбата на нови или реконструкција или доградба на постојни заштитни објекти со исклучок на браните, како и начинот на одржување и користењето на тие објекти и постројки;

28) заради увид во реализацијата на условите содржани во издадените дозволи врши контрола во текот на изградбата на нови или реконструкција или доградба на постојни водостопанските објекти и постројки, како и начинот на одржувањето и користењето на тие објекти и постројки;

29) да врши контрола и увид дали се обезбедени водната книга, евиденција на водостопанските објекти и постројки, програмата за заштита од штетно дејство на водите, оперативните планови за заштита и одбрана од поплави, процени, договорите, програмите и другите книги и документација на правните лица кои вршат водостопански дејности;

30) да врши контрола над извршувањето над оперативниот план за заштита и одбрана од поплави и контрола и увид над спроведувањето на мерките од програмата за заштита од штетното дејство на водите, спроведувањето на заштитните мерки за заштита од ерозија и мерките за уредување на ерозивните подрачја, подрачјата загрозувани од ерозија уредување на пороти;

31) да врши контрола и увид на начинот на изведување, управување, одржувањето во добра состојба и заштитата на водостопанските објекти;

32) да врши контрола и увид на почитувањето на приоритетите, како и контрола и увид од злоупотреба и ненаменско користење на водата;

33) да врши контрола и увид врз експлоатацијата на минералните води;

34) да врши контрола и увид во работењето на браните и акумулациите во однос на користењето на водите и применувањето на техничките одредби (член 195);

35) врши увид во одобрувањето на проектната задача, документацијата за техничко набљудување и на другите пропишани работи и мерки на браните и акумулациите (член 197);

36) врши увид на изградбата на браните од овој закон од аспект на режимот на водите, одржувањето и набљудувањето и врши контрола на режимот на полнењето и празнењето на акумулациите, како и мониторингот врз браните и акумулациите (член 198);

37) да изврши контрола и утврди дали копањето на бунари и користењето на вода од нив се врши согласно со одредбите од Главата VIII точка 5 на овој закон;

38) на пристап каде е неопходно, во секое време и по претходно легитимирање, на имоти во јавна и приватна сопственост, локации и транспортни средства, согласно со закон и

39) презема и други работи и мерки со цел за спроведување на одредбите од овој закон.

(2) При вршењето на инспекцискиот надзор водостопанскиот инспектор со решение:

1) ќе нареди отстранување на недостатоците што ќе ги утврди при вршењето на надзорот и ќе определи рок за нивно отстранување;

2) ќе нареди преземање на мерки со цел за заштита од штетно дејство на и од водите, заштита од ерозија и пороти;

3) ќе нареди сопирање на градењето на објекти и постројки за кои е потребна водостопанска согласност или дозвола, ако такви објекти се градат без водостопанска согласност или дозвола или градбата се врши спротивно на условите во издадената водостопанска согласност или дозвола;

4) ќе забрани користење и испуштање на води, вадење на песок, чакал и камен, копање на бунари и други активности и дејности кои влијаат врз режимот на водите или врз морфологијата на водното тело, ако дејностите и активностите се вршат без дозвола или спротивно на истата;

5) да ги запре привремено или трајно сите дејства спротивни на одредбите од овој закон, или на општ акт и да нареди враќање во поранешната состојба;

6) да ги известува надлежниот водостопански и другите органи на управата за утврдените неправилности и да бара нивна интервенција;

7) ќе забрани продолжување на активностите и дејностите спротивни на одредбите од овој закон и каде што е потребно отстранување на истата, да нареди да се извршат мерења на сметка на одговорниот за активност или дејноста и привремено да одземе предмети со кои се врши активност или дејноста и

8) ќе нареди преземање на мерки и активности со цел за отстранување на констатираните недостатоци.

(3) Во вршење на работите од својот делокруг, водостопанскиот инспектор има право на преземање активности утврдени со Законот за животната средина.

(4) При вршењето на инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член, државниот инспектор може да побара присуство на лице од органот надлежен за вршење на стручни работи во животната средина.

(5) На барање на водостопанскиот инспектор, овластено службено лице на органот на државната управа надлежен за внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

Член 231

Потребна квалификација за водостопанскиот инспектор и службена легитимација

(1) Работите на водостопански инспектор ги врши дипломиран градежен инженер со најмалку три години работно искуство во структурата.

(2) Службеното својство на водостопанскиот инспектор се докажува со легитимација чија форма, содржина и образец ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) При вршењето на инспекцискиот надзор водостопанскиот инспектор е должен да ја покаже службената легитимација од ставот (2) на овој член.

(4) Легитимацијата од ставот (2) на овој член за водостопанските инспектори ја издава и одзема министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина согласно со Законот за животната средина.

2.2. Државен инспектор за животна средина

Член 232

Делокруг на државниот инспектор за животна средина

(1) Во вршењето инспекциски надзор од својот делокруг, државниот инспектор за животна средина има право да:

1) утврди дали се користат мотори со внатрешно согорување во заштитните зони и подрачја утврдени со овој закон или дали се вршат други активности (член 19);

2) изврши контрола и утврди дали за дејностите и активностите е прибавена потребната дозвола согласно со членовите 26 и 28 од овој закон;

3) изврши контрола и утврди дали се постапува согласно со ограничувањето на водното право (член 49);

4) изврши контрола дали водата се користи според приоритетите дадени во членовите 15 и 50 од овој закон;

5) изврши контрола и утврди дали водата се користи согласно со условите утврдени во издадената дозвола за користење на води (член 51);

6) изврши контрола и утврди дали концесионерот има добиено дозвола за користење на вода (член 56);

7) изврши контрола и утврди дали со дејствието или активност се постапува спротивно на општата забрана од членот 77 на овој закон;

8) изврши контрола и утврди дали правното или физичкото лице поседува дозвола за испуштање (член 79);

9) изврши контрола и утврди дали водите се испуштаат на начин и во услови како што се пропишани согласно со дозволата за испуштање (член 83);

10) врши контрола и увид дали е извршено означување на заштитните зони и на режимот во заштитните зони, освен во зоните на водата наменета за консумирање од страна на човекот и водите за капење (член 96);

11) изврши контрола и утврди дали објектите и постројките кои работат со опасни материи и супстанции постапуваат согласно со членот 108 од овој закон;

12) врши контрола и увид со дел да утврди дали постојат состојби поврзани со приоритетни опасни материи и супстанции, отровни и штетни или загадувачки материи и супстанции или отпад согласно со членот 109 од овој закон;

13) изврши контрола на квалитетот на отпадните води што се испуштаат;

14) изврши контрола и утврди дали се поседуваат потребните дозволи за испуштање на отпадни води;

15) изврши контрола и утврди дали се испуштаат ефлуенти од индустриски и земјоделски течен отпад и урбани отпадни води во канализација или во систем за одводнување, во површински или подземни водни тела, како и во крајбрежни земјишта и водни живалишта врз основа на дозвола (член 110);

16) изврши контрола и утврди дали се спроведува предетрман на индустриските отпадни води (член 116);

17) изврши контрола и утврди дали повторното користење на урбаните отпадни води се врши согласно со членот 117 од овој закон;

18) изврши контрола и утврди дали користењето на тињата се врши согласно со членот 118 од овој закон;

19) изврши контрола и утврди дали се обезбедува минимум прифатлив проток на вода и ниво на подземната вода (член 120);

20) изврши контрола и утврди дали се постапува согласно со членот 131 од овој закон;

21) врши контрола над спроведувањето на мониторингот на водите и доставувањето на информации (Глава VI);

22) врши контрола и увид дали се доставуваат податоци за водење на катастарот на загадувачи (член 161);

23) врши контрола над отстапувањата од стандардите за квалитетот на водите;

24) врши контрола и увид дали е обезбеден минимум прифатлив проток и минимум прифатливо ниво на водите и

25) врши други работи за спроведување на овој закон.

(2) При вршењето на инспекцискиот надзор, државниот инспектор за животната средина со решение:

1) ќе определи мерки со цел да се отстранат причините за настанувањето на загадувањето на водите;

2) ќе нареди да се отстранат штетните последици што настанале со загадувањето и доведување на водите во претходна состојба;

3) ќе определи мерки за превенција и за отстранување на загадувањето и враќање во задоволителна состојба;

4) ќе ја ограничи работата на објектите, постројките и инсталациите, поради штетните дејствија со кои се врши загадување или деградација на водите, животната средина и на животот и здравјето на луѓето, без оглед на тоа дали се обезбедени услови за нивното работење и дали се обезбедени дозволи, одобренија и согласности, пропишани со закон, во траење од најмногу 90 дена, во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

5) ќе ја забрани работата на објектите, постројките и инсталациите поради штетните дејствија со кои се врши загадување или деградација на водите, животната средина и на животот и здравјето на луѓето, без оглед на тоа дали се обезбедени услови за нивно работење и дали се обезбедени дозволи, одобрија и согласности, пропишани со закон, во траење од најмногу 90 дена, во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

6) ќе го задолжи правното или физичкото лице кое не поднело барање за добивање дозвола за користење на вода и испуштање во вода да го стори тоа во рок од најмногу 90 дена;

7) ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое не поднело барање за добивање дозвола за користење на вода и испуштање во вода, а најмногу до 90 дена;

8) ќе го задолжи правното или физичкото лице да преземе мерки за исполнување на условите предвидени во дозволите;

9) ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое не ги исполнува условите предвидени во дозволите, сè до исполнувањето на условите, а најмногу до 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

10) ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое не ги исполнува условите предвидени во дозволите, сè до исполнувањето на условите;

11) ќе го задолжи правното или физичкото лице да ги достави и/или доставува информациите од мониторингот и други информации за животната средина во рок од најмногу 30 дена;

12) ќе ги задолжи правните и физичките лица да спроведат мониторинг на квалитетот и кванитетот на водите на начин пропишан согласно со овој закон;

13) ќе ги задолжи правните и физичките лица да спроведат мониторинг во период од најмногу 90 дена, во случај на појава на загадување во околината на објектот на правното и физичко лице во кој се спроведува активноста за која се претпоставува дека го предизвикува загадувањето;

14) ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кое не го спроведува мониторингот на начин пропишан со закон, во траење од најмногу 30 дена, во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

15) ќе ги задолжи правните и физичките лица да ги доставуваат потребните податоци од мониторингот и за Регистарот и Катастарот во рок од најмногу 30 дена од денот на констатирањето на недостатокот;

16) ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кое не поседува дозвола во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

17) ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое испушта емисии во водите поголеми од оние пропишани со закон или пропис донесен врз основа на закон и/или емисии утврдени со дозволи, а најмногу до 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба и

18) заради заштита на здравјето на луѓето, ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое испушта емисии во водите, или ќе ги ограничи нивните емисии, во случај кога се нарушени стандардите за квалитет на животната средина, во временски период сè додека квалитетот на животната средина не биде доведен во рамките на утврдените стандарди за квалитет.

(3) Во вршењето на работите од својот делокруг, инспекторот има право на преземање активности утврдени со Законот за животната средина.

(4) При вршењето на инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член, државниот инспектор може да побара присуство на лице од Управата за животна средина.

(5) На барање на државниот инспектор за животна средина, овластеното лице на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

2.3. Овластен инспектор за животна средина на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје

Член 233

Делокруг на овластен инспектор за животна средина на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје

(1) Овластен инспектор за животна средина на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје (во натамошниот текст: овластен инспектор) над подрачјето на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје има право да изврши:

1) контрола над испуштањето отпадни води или фрлање материи и супстанции, како и отпадни масла во канализација и да утврди дали се врши согласно со закон (член 79);

2) контрола и врши надзор над заштитата на зоните за капење од загадување и над активностите кои можат негативно да влијаат врз погодноста на водата за капење (член 101);

3) контрола над канализационите системи, одводните системи и септичките јами на подрачјето на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје кои се испуштаат во канализационите системи (член 113 став (3));

4) надзор над собирањето, спроведувањето, прочистувањето и испуштањето на отпадните води од домашни ефлуенти, собраните поројни води од атмосферски врнежи во урбанизираните области (член 116);

5) надзор над собирањето, спроведувањето, прочистувањето и испуштањето на отпадните води од индустриски ефлуенти кои поседуваат Б интегрирана еколошка дозвола или согласно со Законот за животната средина се во надлежност на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје;

6) контрола и утврди дали се спроведува оперативниот план за заштита и одбрана од поплави на подрачјето на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје согласно со членот 126 од овој закон;

7) контрола и утврди дали се преземаат мерки за уредување на пороите (член 141);

8) контрола и утврди дали се преземаат мерки за заштита од ерозија согласно со членот 137 став (1) од овој закон;

9) контрола и утврди дали се преземаат мерки за заштита од порои согласно со членот 141 став (4) од овој закон;

10) надзор над преземањето на потребните мерки за развивање и одржување на ефикасен и економичен систем за водоснабдување со вода за пиење во доволни количини и според барањата на сите законски корисници (член 185);

11) надзор и контрола над употребата на водите за пиење и капење и утврди дали постои злоупотреба и ненаменско користење на водите за пиење и капење во своето подрачје (член 189);

12) надзор и контрола над спроведување на забраната за наводнување и напојување на добиток (член 193) и

13) врши и други работи утврдени со закон или друг пропис.

(2) При вршењето на инспекцискиот надзор овластениот инспектор со решение:

1) ќе забрани спроведување на активности, ќе ги констатира недостатоците и ќе определи мерки за нивно надминување;

2) ќе ја забрани работата на објектите, постројките и инсталациите, поради испуштањето отпадни води или фрлање материји и супстанции, како и отпадни масла во канализација, без оглед на тоа дали се обезбедени услови за нивното работење и дали се обезбедени дозволи, одобренија и согласности, пропишани со закон, во траење од најмногу 30 дена, во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

3) ќе нареди отстранување на недостатоците што ќе ги утврди при вршењето на надзорот и ќе определи рок за нивно отстранување;

4) ќе нареди преземање на мерки заради одржување и исчистување на канализационите мрежи или чистење на септичките јами;

5) ќе нареди преземање на мерки со цел за заштита од штетно дејство на и од водите, заштита од ерозија и порои;

6) ќе нареди спроведување на мерки за спроведување на оперативниот план за заштита и одбрана од поплави;

7) ќе забрани спроведување на активности и ќе нареди преземање на мерки за заштита од ерозија и заштита од порои;

8) ќе нареди преземање на мерки заради развивање и одржување на ефикасен и економичен систем за водоснабдување;

9) ќе нареди престанок на ненамеското користење на водите, како и ќе нареди преземање на мерки со цел за враќање во првобитната состојба и

10) ќе нареди забрана за наводнување и напојување на добиток и ќе определи мерки за враќање во првобитната состојба.

(3) Инспекторот од ставот (1) на овој член го овластува градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје, во согласност со Законот за животната средина.

(4) При вршењето на инспекцискиот надзор од овој закон, овластениот инспектор постапува согласно со одредбите на овој закон и одредбите за овластен инспектор за животна средина утврдени со Законот за животната средина.

(5) На барање на овластениот инспектор за животна средина, овластеното лице на органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

2.4. Постапување на водостопанскиот инспектор, државниот инспектор за животна средина и овластениот инспектор за животна средина

Член 234

Постапување на водостопанскиот инспектор, државниот инспектор за животна средина и овластениот инспектор за животна средина

(1) Покрај одредбите од овој закон, при вршењето на инспекцискиот надзор водостопанскиот инспектор, државниот инспектор за животна средина или овластениот инспектор за животна средина (во натамошниот текст: инспекторот) соодветно ги применуваат одредбите од Законот за животната средина.

(2) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот утврди дека правните и физичките лица не се придржуваат кон законите и другите прописи, техничките прописи, стандарди и други општи акти, со записник ги констатира утврдените неправилности и во решението го определува рокот во кој истите треба да се отстранат.

(3) Доколку субјектите од ставот (2) на овој член не постапат согласно со решението на инспекторот и не ги отстранат причините за настанатата состојба утврдени со решението, инспекторот поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот орган или суд, односно кривична постапка пред надлежен орган или суд, како и отпочнува постапка за одземање на добиените дозволи и овластувања согласно со овој закон и Законот за животната средина.

(4) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот утврди дека субјектите од ставот (2) на овој член не се придржуваат кон законите и другите прописи, техничките прописи, стандарди и други општи акти и покрај определувањето на рокот во кој неправилностите треба да се отстранат, инспекторот има право да поднесе барање за поведување прекршочна, односно кривична постапка пред надлежен суд, односно орган.

(5) Во случаите од ставот (4) на овој член, инспекторот постапува според видот на прекршокот утврден во прекршочните одредби од овој закон и Законот за животната средина.

(6) Во случај кога ќе се утврди постоење на посредна опасност по животот и здравјето на луѓето, инспекторот издава усна наредба за итно и неодољно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарно-здравствен инспекторат, како и ги известува и другите надлежни инспектори или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(7) Ако констатираните неправилности од ставот (6) на овој член, претставуваат опасност за водите, животот и здравјето на луѓето, инспекторот веднаш дава усна наредба со која ја забранува работата на инсталацијата, објектот, постројката, уредот, како и употреба на средствата и опремата за вршење на дејноста.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член, инспекторот донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

(9) Доколку со решение издадено од надлежниот инспектор се определува мерка со цел да се спречи настанување на штета врз животната средина и врз здравјето на луѓето, а правното или физичкото лице кое е задолжено со решението не ги спровело мерките во рокот утврден во решението, надлежниот инспектор е должен да поднесе предлог до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со цел да се донесе решение за спроведување на тие мерки од страна на друго правно или физичко лице или од надежен орган, а за сметка на правното или физичкото лице кое било задолжено со решението за извршување на мерките утврдени во истото.

2.5. Санитарно-здравствени инспектори и државни инспектори за храна

Член 235

Делокруг на државните санитарно-здравствените инспектори и државните инспектори за храна

(1) Во вршењето инспекциски надзор од својот делокруг, санитарно-здравствениот инспектор врши:

1) контрола и увид дали е извршено означување на заштитните зони на водата наменета за консумирање од страна на човекот и на режимот во заштитните зони на водата наменета за консумирање од страна на човекот (членови 98 и 100);

2) контрола и увид дали е извршено означување на зоните за капење и дали се почитува режимот во водите за капење (член 101);

3) контрола на квалитетот на водите за капење и рекреација;

4) санитарно- хигиенски надзор над уредите и постројките за прочистување на отпадните води и

5) санитарно- хигиенски надзор над пошироките заштитни зони.

(2) Државниот инспектор за храна врши контрола на безбедноста и квалитетот на водата за консумирање од страна на човекот, како и надзор над јавните системи за снабдување со вода за пиење, вклучувајќи и надзор над потесната и строгата санитарна заштитна зона, во согласност со прописите за безбедност на храна.

(3) На барање инспекторот од ставовите (1) и (2) на овој член, овластеното лице на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 236

Постапување на санитарно-здравствените инспектори и државните инспектори за храна

(1) Државниот санитарен и здравствен инспекторат, покрај одредбите од овој закон, инспекцискиот надзор го врши и согласно со Законот за санитарната и здравствената инспекција и овој закон.

(2) Дирекцијата за храна преку државниот инспектор за храна, покрај одредбите од овој закон, инспекцискиот надзор го врши и согласно со Законот за безбедност на храната.

2.6. Државен инспектор за земјоделство

Член 237

Делокруг на државниот инспектор за земјоделство

(1) Во вршењето инспекциски надзор од својот делокруг, државниот инспектор за земјоделство има право:

- да изврши контрола и утврди дали се спроведуваат препораките за добра земјоделска пракса во зоните чувствителни на нитрати (член 102 став (1)),

- да изврши контрола и утврди дали се спроведуваат мерките утврдени во оперативниот план за заштита на водите од загадување предизвикана од нитрати од земјоделски извори (член 102 став (3)) и

- да изврши контрола и утврди дали се користат вештачки ѓубриња, средства за заштита на растенијата и на биоцидални производи спротивно на членот 105 став (2) од овој закон.

(2) Државниот инспекторат за земјоделство, покрај одредбите од овој закон, инспекцискиот надзор го врши и согласно со Законот за земјоделската инспекција.

2.7. Овластување при вршење на инспекциски надзор

Член 238

Решенија и наредби и други мерки

Надлежниот инспектор од членовите 230, 232, 233, 235 и 237 на овој закон (во натамошниот текст: надлежниот инспектор) е самостоен во вршењето на инспекцискиот надзор, донесува решенија и презема други мерки во рамките на правата, обврските и овластувањата утврдени со овој закон.

Член 239

Записник

За извршениот инспекциски надзор и предложените мерки, надлежниот инспектор составува записник во кој особено се внесува наодот за состојбата и предложените мерки, како и носи решенија со кои се задолжуваат правните и физички лица да преземат мерки, во согласност со овој закон и Законот за животната средина.

Член 240

Постапка

(1) За отстранување на утврдените неправилности, надлежниот инспектор носи решение.

(2) Против решението на надлежниот инспектор, со исклучок на надлежниот инспектор од членот 231 на овој закон, со кое се определува управна мерка, може да се изјави жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од соодветната област, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(3) Против решението на овластениот инспектор за животна средина со кое се определува управна мерка, може да се изјави жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(4) Жалбата од ставовите (2) и (3) на овој член не го одлага извршувањето на решението, освен ако поинаку не е наведено во решението.

Член 241

Обврски на правните и физичките лица при вршење на надзор

Со цел да се спроведе инспекцискиот надзор правните и физичките лица се должни да му овозможат на надлежниот инспектор право на пристап и увид во просториите и документацијата на правното или физичкото лице, да им ги достават бараните податоци, објаснувања и известување, да извршат мерења и земат примероци и соберат докази согласно со овој закон и Законот за животната средина.

Член 242

Одговорност на службените лица

(1) Службените лица во органот на државната управа надлежни за спроведување на овој закон утврдени во членот 224 од овој закон, како и службените лица во органите на општината, на градот Скопје и општините во градот Скопје се должни, како одговорни лица, навремено и ефикасно да ги презема сите неопходни мерки и постапки за спроведување на овој закон.

(2) Доколку при спроведувањето на постапките утврдени во овој закон се утврдат прекршувања од страна на правно или физичко лице направени со дејствието и/или несторувања и/или пропуштање на должен надзор над друго лице кое било овластено да постапува во името на правното лице, како и изнесување на неточни и лажни податоци и документи, службените лица се должни да покренат иницијатива или барање за покренување на прекршочна постапка согласно со одредбите на овој закон и Законот за животната средина.

(3) Правните и физички лица за кои се предвидени права и обврски утврдени со овој закон, доколку утврдат постоење на прекршување или пречекорување на овластувањата од страна на службените лица од ставот (1) на овој член, направени со дејствија и/или несторувања, се должни за тоа да го известат министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за спроведување на овој закон согласно со членот 224 од овој закон, односно градоначалникот на општината, на градот Скопје и општините во градот Скопје.

(4) Во случај на утврдување на прекршувања на надлежностите на службените лица од ставот (1) на овој член министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за спроведување на овој закон согласно со членот 224 од овој закон, односно градоначалникот на општината, на градот Скопје и општините во градот Скопје е должен да покрене постапка за утврдување на одговорноста на службеното лице согласно со овој или друг закон.

(5) Доколку поради грешка на службеното лице во спроведувањето на овој закон, правното или физичкото лице претрпело штета, штетата ќе ја надомести службеното лице согласно со закон.

ХИИ. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 243

Прекршочни санкции за правните лица

(1) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за сторен прекршок на правно лице, ако:

1) врши пловидба спротивно на одредбите од членот 19 на овој закон;

2) испуштањето во водите, крајбрежното земјиште и водните живеалишта се врши без дозвола спротивно на членот 78 од овој закон;

3) испуштаат отпадни води или испуштаат или фрлаат материји и супстанции во реципиентите без претходно прибавена дозвола за испуштање во водите (член 79);

4) во случај на емисија што би можела да влезе директно или индиректно во површинските води, подземни води или канализационен систем, правното лице одговорно за работењето на постројката веднаш не го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како и не ги преземе сите пропишани мерки за спречување и намалување на негативните последици по животната средина (член 108 став (4));

5) прочистените урбани отпадни води се користат повторно без претходно прибавена дозвола од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 117).

6) тињата што се добива од прочистувањето на урбаните отпадни води повторно се користи без претходно прибавена дозвола;

7) за потребите на јавното водоснабдување или за комерцијални потреби правните или физичките лица црпат или зафаќаат вода наменета за консумирање од страна на човекот, не го следат квалитетот и количината на зафатените или исцрпните води, не ги чуваат податоците за извршените мерења и анализи и податоците, не ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како и до органот надлежен за безбедност на храна и органите надлежни за здравствена заштита (член 148 став (4));

8) правното лице коешто управува со водоснабдителниот систем не инсталира и не ги одржува во исправна состојба инструментите за мерење и анализа на квалитетот на суровата вода во нејзината изворна состојба, пречистената вода по дезинфекцијата и водата на местата на снабдување од каде што се користи за консумирање од страна на човекот (член 148 став (8));

9) согласно со прописите за заштита на природата се надлежни за управување со заштитените подрачја не вршат мониторинг на водите во тие подрачја и не ги доставуваат резултатите до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 155 став (1));

10) податоците за утврдување на степенот на загаденоста на отпадните индустриски води, атмосферските и урбаните води, водите од депониите, како и нивно штетно влијание врз квалитетот на водите во реципиентот и заради утврдување на други извори на загадување на водите во сливното подрачје, како и други потребни податоци, не ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, на начин и во постапка определени со Законот за животната средина (член 161);

11) врши мерења и не ги доставува податоците до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина на начин и во постапка определени со овој закон (член 165 став (3)) и

12) управуваат со водостопанските и хидромелиоративните системи и податоците од евиденцијата не ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството согласно со членот 174 став (4) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на службеното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(5) Глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност ќе се изрече за физичкото лице, доколку:

1) не им овозможуваат право на увид на надлежните инспектори;

2) не ги обезбеди сите потребни информации неопходни за спроведување на надзорот во определениот рок;

3) дава лажна изјава и неточни податоци и

4) не се легитимира на местото на инспекцискиот надзор и не ги дава своите лични податоци на барање на надлежните инспектори.

(6) Надлежен орган за изрекување на прекршоците од ставовите (1) до (5) на овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина.

(7) Доколку со дејностите од ставот (1) точки од 2 до 12 на овој член настане поголема штета по животот и здравјето на луѓето се пропишува санкција сразмерна на висината на причинетата штета, но најмногу до трикратен износ од износот утврден во ставот (1) на овој член.

(8) Доколку постои опасност правното лице од ставот (1) точки 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9 на овој член да изврши повторен прекршок опасен по животот или здравјето на луѓето, може да му се изрече санкција привремена забрана на вршење одделна дејност во траење од најмногу 30 дена.

(9) Кога прекршокот од ставот (1) на овој член е сторен со цел сторителот за себе или за друго лице да прибави имотна корист или прекршокот е сторен од организирана група на лица составена од најмалку три лица, Прекршочната комисија може да изрече глоба во висина од 15.000 евра во денарска противвредност.

(10) За прекршоците од ставовите (1) точка 1 и (5) на овој член надлежниот инспектор прекршочната санкција може да ја изрече на лице место со врачување на покана за плаќање на глоба која сторителот е должен да ја плати во рок од осум дена.

(11) Доколку глобата од ставот (10) на овој член не се плати во определениот рок, надлежниот инспектор е должен да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка пред Прекршочната комисија.

Член 244

Прекршочни санкции за правните лица

(1) Глоба во износ од 6.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правното лице, доколку:

1) не го извести органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина за започнувањето на црпење или одводнување на води (член 18 став (2));

2) копа бунари спротивно на членот 29 од овој закон;

3) испушта отпадни води или испушта или фрла материји и супстанции во реципиентите како и отпадни масла во канализација или во систем за одводнување, во површински или подземни водни тела, како и во крајбрежни земјишта и водни живеалишта, спротивно на условите определени во дозвола за испуштање во водите, односно интегрирана еколошка дозвола согласно со закон (член 79);

4) врши активности спротивно на членот 104 од овој закон;

5) изградбата на постројки и објекти или кои било работи и активности што опфаќаат преработка, постапување, складирање, отстранување или транспорт на опасни материји и супстанции и цврст или течен отпад се врши спротивно на членот 105 од овој закон;

6) врши употреба на вештачки губриња, средства за заштита на растенијата и на биоцидални производи на растојание до 10 м³ од брегот на површинските води (член 105);

7) објектите и постројките од членот 108 став (1) на овој закон се градат или отпочнат со работа без прибавена интегрирана еколошка дозвола, мислење или согласности кои се потребни согласно со Законот за животната средина (член 108);

8) испушта ефлуент од индустриски и земјоделски течен отпад и урбани отпадни води во канализација или во систем за одводнување, во површински или подземни водни тела, како и во крајбрежни земјишта и водни живеалишта, спротивно на членот 110 од овој закон;

9) правното и физичкото лице, водостопанствата, како и други лица кои не ги исполнуваат мерките предвидени со оперативните планови за заштита и одбрана од поплави согласно со членот 126 од овој закон;

10) правното лице кое управува со брани и акумулации и со заштитни насипи, не ги користи и одржува на начин што обезбедува прифаќање на поплавините бранови, како и обезбедување на нивна заштита согласно со членот 129 од овој закон;

11) не врши мониторинг на состојбата со нивото и количеството на акумулираните води во акумулациите, како и на количеството на водите што влегуваат и што се испуштаат од нив и за тоа не го известуваат органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 130);

12) во заштитата и одржување на природните и уредените речни корита и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите постапува спротивно на членот 131 од овој закон;

13) не ги преземаат мерките за уредување на пороиите согласно со членот 141 од овој закон;

14) вади песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела без дозвола од членот 26 на овој закон;

15) испушта отпадни води, а не инсталира инструменти за мерење на испуштените количества на води и анализа на нивниот квалитет и не ги одржуваат инструментите во исправна состојба, не води записи за извршените мерења и овие податоци не ги доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 150 став (1));

16) испушта отпадни води од членот 108 на овој закон, не инсталира инструменти за мерење на испуштените количества на води и анализа на нивниот квалитет и не ги одржува инструментите во исправна состојба, не води записи за извршените мерења и овие податоци не ги доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 150 став (2));

17) е сопственик или корисник на хидросистемите или хидромелиоративните системи за наводнување не ги мери зафатените или исцрпените количества на вода и не го следи нејзиниот квалитет на местата на црпење или зафаќање, како и податоците за количеството и квалитетот на водата не ги доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 151 став (1));

18) е сопственик или корисник на хидромелиоративните системи за одводнување на земјиштето на местата на испуштање на водата од одводнувањето во реципиентот, не ја мери количината на испуштената вода и не го следи нејзиниот квалитет, како и податоците за количеството и квалитетот на водата не ги доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 152 став (1));

19) не го мери количеството на водата која се користи за производство на електрична енергија на местата на зафаќање, како и податоците за измерените количества не ги доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 153 став (1));

20) црпи или зафаќа повеќе од 10 м³ вода за други намени различни од оние наведени во членовите 148, 151, 152, 153 од овој закон;

21) не ги мери исцрпените или зафатените количини на вода и нејзиниот квалитет и податоците од овие мерења не ги доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 154 став (1));

22) во случај на влошување или закана од влошување на водата или водното тело коешто го следи, веднаш не го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина заради преземање неопходни мерки и не ги презема соодветните мерки (член 158);

23) зафаќа вода од водното тело заради обезбедување вода за јавно водоснабдување, индустрија, наводнување или кои било други намени не инсталира и одржува во исправна состојба, мерни инструменти на местото на зафаќање, не ги мери количините и квалитетот на зафатената вода и не ги чува податоците (член 165 став (1));

24) испушта искористени или отпадни води во водното тело или во водните екосистеми и не инсталира и не одржува во исправна состојба, мерни инструменти на местото на испуштањето, не ги мери количините и квалитетот на водата и не ги чува податоците за овие параметри (член 165 став (2));

25) управува со водостопанските објекти и постројки и не го информира надлежниот орган во случај на опасност по водостопанските објекти и постројки и не ги презема сите неопходни мерки и активности за намалување или отстранување на опасноста (член 166 став (3));

26) управуваат со водостопанските објекти и постројки и не воспостават и одржуваат евиденција за тие објекти и постројки (член 171 став (1));

27) кои управуваат со хидромелиоративните системи (водостопанства и водните заедници) не воспостават и одржуваат евиденција на површините опфатени со хидромелиоративните системи, согласно со инвестиционо-техничката документација според која е изграден системот (член 171 став (2));

28) зафаќа вода и не ги отстрани сите искористени води коишто произлегуваат од зафаќањето на водите во согласност со одредбите од овој закон (член 172);

29) врши изградба на нови или реконструкција или доградба на постојни објекти, кои се наоѓаат во или покрај површинските води, објекти коишто поминуваат преку или под површинските води или пак објекти

кои се сместени во близина на површинските води или крајбрежните земјишта или реконструкција или доградба на постојни водостопански објекти без водостопанска согласност (член 174);

30) отпочне со работа инсталација за која согласно со Законот за животната средина е предвидено дека задолжително се прибавува интегрирана еколошка дозвола (член 177 став (1));

31) започне со градење пред добивање на решение за студијата за оцена на влијанието врз животната средина, под услови, на начин и во постапка утврдени со Законот за животната средина (член 177);

32) во текот на вршењето на изградбата, реконструкцијата или доградбата на објекти и постројки, не се придружува кон условите содржани во водостопанската согласност (член 180);

33) не ги презема мерките определени под надзор и упатства на надлежниот орган, во случај кога отстапувањето од вредностите и стандардите за квалитет се должи на домашниот водоснабдителен систем или на неговото користење и одржување;

34) користи или употребува вода за наводнување и напојување на добиток спротивно на забраната од членот 193 на овој закон.

35) експлоатирањето и оскултацијата на секоја брана, придружните објекти, и акумулација од посебно значење не е во согласност со техничката документација, односно не постапува согласно со условите утврдени во техничката документација и условите утврдени во дозволата (член 198 став (1)) и

36) управуваат со браните и акумулациите не извршат техничко набљудување и не изготват посебни годишни ивештаи (член 198 став (2)).

(2) Глоба во износ од 800 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во правното лице за дејствија од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе се изрече на службеното лице во правното лице за дејствија од ставот (1) на овој член.

(4) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(5) Надлежен орган за изрекување на прекршоците од ставовите (1) до (4) на овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина.

(6) Доколку поради прекршокот од ставот (1) на овој член настане поголема штета врз животот и здравјето на луѓето, се изрекува санкција сразмерна на причинетата штета, но најмногу до петкратен износ од износот утврден во ставовите (1) и (4) од овој член.

(7) За прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице од ставот (1) на овој член му се изрекува дополнителна санкција забрана за вршење на дејност на правното лице во траење од најмногу 30 дена, со исклучок на правните лица кои вршат дејности од јавен интерес.

(8) Доколку постои опасност правното лице од ставот (1) точки 1, 3, 4, 5, 6, 8, 13, 14, 15, 20 и 23 на овој член да изврши повторен прекршок опасен по животот или здравјето на луѓето, може да му се изрече санкција привремена забрана на вршење одделна дејност во траење од најмногу 30 дена.

(9) Кога прекршокот од ставот (1) на овој член е сторен исклучиво сторителот за себе или за друго лице да прибави имотна корист или прекршокот е сторен од организирана група на лица составена од најмалку три лица, Прекршочната комисија може да изрече глоба во висина од 22.000 евра во денарска противвредност.

Член 245

Прекршочни санкции за правните лица

(1) Глоба во износ од 8.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правното лице, доколку:

1) врши промени на режимот на водите спротивно на одредбите од овој закон (член 12 став (2));

2) водата ја користи спротивно на членот 14 од овој закон;

3) определи приоритет во користењето на водите спротивно на проритетите утврдени во членот 15 од овој закон;

4) наплаќа надоместок за општо користење на водите спротивно на членот 16 од овој закон;

5) е сопственик на земјиште или носителот на друго стварно право, црпи и користи подземна вода спротивно на членот 17 став (2) од овој закон;

6) врши времено црпење на води заради одводнување на земјиште спротивно на членот 18 став (1) од овој закон;

7) ја користи водата спротивно на ограничувањата утврдени во членот 20 од овој закон;

8) постапува спротивно на обврските и ограничувањата од членот 22 на овој закон;

9) остварува водно право спротивно на начинот и намената определени во дозволата или концесијата (член 25);

10) остварува водно право со наследување спротивно на членот 27 од овој закон;

11) презема активности кои влијаат или можат да влијаат врз режимот на водите и/или морфологијата на водното тело без дозвола од надлежен орган (член 28);

12) му го загрозува правото на носителот на дозволата за непремено остварување на правото од дозволата;

13) постапи спротивно на решението за привремена принудна управа (член 44);

14) презема активности кои влијаат или можат да влијаат врз режимот на водите и/или морфологијата на водното тело по престанок на важноста на дозволата (член 47);

15) презема активности кои влијаат или можат да влијаат врз режимот на водите и/или морфологијата на водното тело и покрај ограничувањето на водното право (член 49);

16) презема активности кои би ја загрозиле квалитивната и квантитативната состојба на водното тело наменето за консумирање од страна на човекот во заштитните зони (член 100 став (2));

17) правното лице кое управува со водоснабдителниот систем не го огради и не ги преземе другите потребни мерки за заштита и обезбедување на земјиштето на потесната заштитна зона согласно со членот 100 од овој закон;

18) врши изградба на објекти и вршење други дејства и активности спротивно на членот 100 став (5) од овој закон;

19) Објектите и постројките коишто во процесот на производство, преработка, полнење и складирање, користат или применуваат опасни материи и ги гради, поставува, работи и одржува на начин со кој се врши директно или индиректно загадување на водите (член 108);

20) врши директно испуштање на приоритетни материи и супстанции и загадувачки материи и супстанции во подземните води и покрај забраната од членот 111 на овој закон;

21) врши депонирање или отстранување на некоја приоритетна материја и супстанција или вршењето на друга активност со која се предизвикува индиректно испуштање на приоритетни материи и супстанции или загадувачки материи и супстанции во подземните води, без претходно добиена дозвола од членот 79 на овој закон, како и спротивно на членот 111 од овој закон;

22) испушта индустриски отпадни води спротивно на начинот и условите дадени во дозволата од членот 115 на овој закон, односно интегрираната еколошка дозвола од Законот за животната средина;

23) во случај на опасност од уривање на брани, пробивање на заштитни насипи, како и испуштање или прелевање на поголеми количества на вода од акумулациите што можат да предизвикаат поплави, водостопанството и други правни лица од членот 129 на овој закон не обезбеди известување и тревожење на населението на загрозеното подрачје (член 130 став (2));

24) со своето однесување, со неправилна обработка на површините или со друго дејство создава ерозија со што нанесуваат штети и на други објекти и не ги презема заштитните мерки за спречување на ерозијата, како и мерки за отстранување на штетните последици (член 138);

25) за лични потреби или за потребите на своето семејно домаќинство, црпи или зафаќа повеќе од 10 м³ дневно, вода наменета за консумирање од страна на човекот (148 став (2));

26) постапува спротивно на членот 167 од овој закон;

27) управува со водостопанските објекти и го ограничува или забрани користењето на водите спротивно на приоритетите утврдени во членот 15 од овој закон (член 169 став (1));

28) управува со водостопанските објекти и не ги извести корисниците на водостопанската услуга за привременото ограничување и снабдување со вода и прифаќање на водата, како и за причините за тоа (член 169 став (3));

29) како давателна водостопанската услуга го исклучи од мрежата на услуги корисникот спротивно на причините наведени во членот 170 од овој закон;

30) како сопственик или носител на други стварни права врз соседното земјиште на земјиштето под води и крајбрежното земјиште во сопственост на Република Македонија кое се користи или зафаќа за потребите на водостопанските објекти не овозможи пристап до водостопанските објекти и користење на земјиштето за сите активности за потребите на изградбата, управувањето и одржувањето на водостопанските објекти (член 173 став (1));

31) водите за: водоснабдување на населението, за здравствените установи и правни лица од областа на ветеринарството, за потребите на одбраната, за индустријата за производство и преработка на прехранбени производи и за напојување на добитокот за кои е потребна вода со квалитет за пиење, ги користи за други намени и на начин спротивно на одредбите од овој закон (член 181 став (1));

32) врши снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот којашто не ги исполнува стандардите и вредностите за квалитет или може да претставува опасност по здравјето на човекот (член 183);

33) не ги преземе потребните мерки со цел за обезбедување на снабдување на вода за пиење во доволни количини согласно со закон (член 183);

34) не го користи и одржува домашниот водоснабдителен систем, на начин кој нема да доведе до намалување на квалитетот на водата за пиење и ќе се овозможи вода во доволни количини (член 185);

35) врши снабдување со вода наменета за консумирање од страна на човекот и притоа не врши дезинфекција на водата согласно со членот 186 од овој закон;

36) во случај на отстапување од вредностите и стандардите за квалитет утврдени согласно со членот 183 од овој закон, правното лице кои врши јавно водоснабдување не ги преземе потребните мерки за обезбедување на здравствената исправност и безбедност на водата, како и не ги информира органите надлежни за здравствена заштита согласно со членот 187 од овој закон;

37) врши јавно водоснабдување, на одделни корисници привремено им го ограничи користењето, без претходно известување на корисниците и градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје за ограничувањето и неговото очекувано времетраење, замената на водоснабдувањето и мерките кои ќе ги преземе (член 188);

38) врши јавно водоснабдување не воспостави и не го информира засегнатото население за дополнителното адекватно водоснабдување во случај кога со ограничувањето се засегнати потребите на населението од вода наменета за консумирање од страна на човекот (член 188);

39) намерно или од небрежност, предизвика оштетување или нефункционирање на системот за кој е потребна поправка или со тоа се предизвика загадување или ненаменско користење на водата согласно со членот 189 од овој закон;

40) браните и придружните објекти не се проектира, гради, експлоатира и управува на начин утврден во техничката документација согласно со овој закон (член 195 став (1));

41) не ги исполнува санационите мерки или мерки за враќање во поранешна состојба, неопходни за постигнување на целите на животната средина определени согласно со членот 90 од овој закон;

42) управува со браните во спротивност со членот 199 од овој закон;

43) управува со браните што не се определени како брани од посебно значење не воспостави и не организира минимално техничко набљудување на браните со придружните објекти и акумулациите (член 200);

44) копањето бунар или бушотина заради црпење на вода од подземно водно тело се врши без претходно прибавена согласност од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина (член 201);

45) копачот на бунар не постапи согласно со членот 202 од овој закон и не достави извештај и

46) не го плати пропишаниот надоместок утврден согласно со овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.400 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на службеното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции од ставовите (1), (2) и (3) на овој член е надлежниот суд.

(5) Доколку поради прекршокот од ставот (1) на овој член настане поголема штета врз животот и здравјето на луѓето се изрекува санкција сразмерна на причинетата штета, но најмногу до седумкратен износ од износот утврден во ставот (1) од овој член.

(6) За прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице од ставот (1) точки 19, 20, 21 и 23 на овој член му се изрекува дополнителна санкција забрана на вршење на дејност на правното лице.

(7) Кога прекршокот од ставот (1) на овој член е сторен исклучиво сторителот за себе или за друго лице да прибави имотна корист, надлежниот суд може да изрече глоба во висина од 25.000 евра во денарска противвредност.

(8) Доколку се утврди дека прекршокот од ставот (1) на овој член е сторен од организирана група на лица составена од најмалку три лица, надлежниот суд може да изрече глоба во висина од 30.000 евра во денарска противвредност.

Член 246

Прекршочни санкции за физички лица

(1) Глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност ќе се изрече за сторен прекршок на физичко лице, ако:

1) за лични потреби или за потребите на своето семејно домаќинство црпи или користи повеќе од 10 м³ дневно подземни води од подземните водни тела и со тоа предизвика негативни последици по тоа или по соседното водно тело (член 17 став (2));

2) испуштаат отпадни масла во канализација или во систем за одводнување, во површински или подземни водни тела, како и во крајбрежни земјишта и водни живеалишта спротивно на членот 79 од овој закон;

3) користи пловни објекти и инсталации кои се придвижуваат со мотори спротивно на забраните утврдени во членовите 19 и 22 од овој закон;

4) постапи спротивно на членот 29 ставови (2) и (3) од овој закон;

5) вршат пловидба спротивно на одредбите од членот 19 на овој закон;

6) копа бунари спротивно на членот 29 од овој закон;

7) правните или физичките лица вршат употреба на вештачки ѓубриња, средства за заштита на растенијата и на биоцидални производи на растојание до 10 м³ од брегот на површинските води спротивно на членот 105 од овој закон;

8) користи или употребува вода за наводнување и напојување на добиток спротивно на забраната од членот 193 на овој закон;

9) како сопственик или носителот на други стварни права врз соседното земјиште на земјиштето под води и крајбрежното земјиште во сопственост на Република Македонија кое се користи или зафаќа за потребите на водостопанските објекти не овозможи пристап до водостопанските објекти и користење на земјиштето за сите активности за потребите на изградбата, управувањето и одржувањето на водостопанските објекти согласно со членот 173 став (1) од овој закон;

10) намерно или од небрежност, предизвика оштетување или нефункционирање на системот за кој е потребна поправка или со тоа се предизвика загадување или ненаменско користење на водата согласно со членот 189 од овој закон и

11) има ископано бунар без доставено известување согласно со членот 210 од овој закон.

(2) За прекршоците од овој член инспекторите за животна средина, овластените инспектори за животна средина, водостопанскиот инспектор глобата од ставот (1) на овој член можат да ја изречат на самото место со врачување на покана за плаќање на глоба која сторителот е должен да ја плати во рок од осум дена.

(3) Ако сторителот за прекршоците од овој член го признае делото што му се става на товар или ако овластеното службено лице од ставот (2) на овој член прекршокот го утврди лично или го утврди со употреба на соодветни технички средства и направи, службеното лице веднаш ќе издаде платен налог.

(4) Се смета дека сторителот на прекршокот со потписот на приемот на платниот налог се согласува да ја плати глобата.

(5) Сторителот е должен да ја плати глобата утврдена според овој член во рок од осум дена од приемот на платниот налог на сметката означена во платниот налог. Сторителот кој ќе ја плати глобата во тој рок, ќе плати само половина од изречената глоба. Поуката за тоа право е дел од правната поука на платниот налог.

(6) Во постапката која ќе заврши со издавање на налогот не се плаќаат трошоците на постапката доколку глобата е платена од сторителот.

(7) Доколку глобата од ставот (1) на овој член не се плати во определениот рок, службените лица од ставот (2) на овој член се должни да поднесат барање за воведување на прекршочна постапка пред Прекршочната комисија.

(8) Надлежен орган за водење на прекршочната постапка и за изрекување на прекршоците од овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина.

Член 247

Прекршочни санкции за службените лица

Прекршочните санкции за службените лица кои се одговорни за спроведување на овој закон се изрекуваат согласно со Законот за животната средина.

Член 248

Постапка за порамнување и посредување

(1) За прекршоците утврдени во членот 243 од овој закон, надлежниот инспектор од членот 238 на овој закон е должен на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување пред да поднесат барање за прекршочна постапка.

(2) За прекршоците од членот 244 на овој закон, надлежниот инспектор од членот 238 на овој закон може на сторителот на прекршокот да му понуди посредување и постигнување согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати глобата, другите давачки или да ги острани последиците од прекршокот.

(3) Во случаите во кои е постигната согласност за порамнувањето глобата на сторителот може да биде намалена најмногу за една половина од максимум пропишаната глоба за прекршокот.

(4) Постапките за порамнување и посредување се водат согласно со одредбите од Законот за животната средина.

Член 249

Водење на прекршочната постапка

Постапката пред Прекршочната комисија се води согласно со одредбите на Законот за животната средина.

XIV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 250

Националната стратегија за води

Националната стратегија за води ќе се донесе најдоцна во рок од една години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 251

Водостопанска основа на Република Македонија

Водостопанската основа на Република Македонија ќе се донесе најдоцна во рок од четири години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До влегувањето во сила на Водостопанската основа на Република Македонија ќе се применува постојната Водостопанска основа на Република Македонија, студиите и другата документација во врска со интегралниот развој на сливот на реката Вардар кои се донесени од надлежни органи, како и катастарот на природните извори, катастарот на бунарите и пумпите и елаборатот за подземните води и водостопанските основи донесени од општините и од градот Скопје.

Член 252

Плановите за управување со речен слив

Плановите за управување со речен слив ќе се донесуваат во рок од шест години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на плановите за управување со речен слив ќе се применува постојната Водостопанска основа на Република Македонија, вклучувајќи ги и документите од членот 251 став (2) на овој закон.

Заради изготвување на плановите за управување со речните сливови:

1) првичната процена на речните сливови од членот 71 на овој закон ќе се изврши најдоцна во рок од три години од влегувањето во сила на овој закон;

2) програмата за мониторинг на квалитетот и квантитетот на водните тела ќе се изготвува најдоцна во рок од четири години од влегувањето во сила на овој закон и

3) целите на животната средина и програмата на мерки за постигнување на целите на животната средина од членот 73 на овој закон ќе се изготвуваат најдоцна во рок од пет години од влегувањето во сила на овој закон.

Член 253

Меѓународен речен слив

Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на надворешните работи во соработка со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина со денот на отпочнување на примената на овој закон ќе ги започне активностите за отпочнување на постапката за воспоставување на подрачја на меѓународни речни сливови со соодветните соседни држави.

Член 254

Водни права

(1) Правното или физичкото лице коешто врз основа на водостопанска согласност има одобрение за изградба, реконструкција, приклучување или доградба на постојни водостопански и други објекти и постројки кои имаат влијание врз режимот на водите, постојните и другите објекти и постројки кои имаат влијание врз режимот на водите, како и правните и физички лица кои со вршење на други работи што можат привремено, повремено или трајно да создадат промени на режимот на водите, е должно во рок од една година од денот на отпочнувањето на примената на овој закон, да поднесе барање за издавање на дозвола од членот 26 став (1), односно членот 79 став (1) на овој закон.

(2) Правното или физичкото лице коешто врз основа на водостопанска дозвола или водостопанска согласност, е носител на право за употреба или за користење на вода и за користење на изградените водостопански и други објекти и постројки кои имаат влијание врз режимот на водите, како и право за испуштање на употребените или искористените води во реципиентот, врз основа на Законот за водите ("Службен весник на Република Македонија" број 4/98, 19/2000, 42/2005 и 46/2006), е должно во рок од една година од денот на отпочнувањето на примената на овој закон, да поднесе барање за издавање на дозвола од членот 26 став (1), односно членот 79 став (1) на овој закон.

(3) Инвеститорите на објекти кои се наоѓаат во или покрај површинските води, објекти коишто поминуваат преку или под површинските води или пак објекти кои се сместени во близина на површински води или крајбрежни земјишта, а кои можат да влијаат врз режимот на водите, како и инвеститорите на објектите од членот 163 став (1) точка 1 на овој закон со исклучок

на браните се должни во рок од една година од денот на отпочнувањето на примената на овој закон, да поднесат барање за издавање на водостопанска согласност од членот 174 на овој закон заради утврдување на водостопанските услови кои мораат да бидат реализирани во текот на градбата.

(4) Доколку правните и физичките лица до истекот на рокот од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, не поднесат барање за издавање на дозвола, односно барање за издавање на водостопанска согласност, водостопанската дозвола односно водостопанската согласност издадена врз основа на Законот за водите ("Службен весник на Република Македонија" број 4/98, 18/2000, 42/2005 и 46/2006), престанува да важи.

Член 255

Одведување собирање и третман на урбани отпадни води

Владата на Република Македонија во соработка со градоначалникот на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје ќе обезбедат:

1) постоење на систем за собирање на отпадните води во секое населено место со повеќе од 2.000 еквивалент жители и соодветно прочистување на отпадните води пред испуштање во реципиентните води до ниво коешто ги задоволува целите на квалитет, во рок од 15 години од влегувањето во сила на овој закон;

2) соодветно прочистување на сите отпадни води кои се испуштаат од системи за собирање на отпадни води од населени места со помалку од 2000 еквивалент жители, во рок од 15 години од влегувањето во сила на овој закон и

3) секундарен (биолошки) или на него соодветен третман на отпадните води од системите за собирање на отпадни води од населени места со повеќе од 2.000 еквивалент жители, во случај кога отпадните води се испуштаат во зони чувствителни на испуштање на урбани отпадни води, во рок од 15 години од влегувањето во сила на овој закон.

Член 256

Идентификација на водите за капење

Првата идентификација на водите за капење од членот 149 став (2) на овој закон ќе се изврши во рок од три години од денот на влегувањето во сила на прописот од членот 104 став (6) на овој закон.

Член 257

Извештај за водата наменета за консумирање од страна на човекот

Првиот извештај за водата наменета за консумирање од страна на човекот за целата територија на Република Македонија од членот 190 став (2) на овој закон ќе се донесе во рок од три години од денот на отпочнувањето на примената на овој закон.

Член 258

Државна мрежа за мониторинг

Постојната државна хидролошка мрежа на станици со денот на отпочнувањето на примената на овој закон, станува државна мрежа за мониторинг согласно со членот 145 од овој закон.

Член 259

Прописи за извршување од овој закон

(1) Поблиските прописи за извршување од овој закон ќе се донесат во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

Член 260 Национален совет за води

Националниот совет за води ќе се основа во рок од три месеца од денот на отпочнувањето на примената на овој закон.

Член 261 Совет за управување со речен слив

Советите за управување со речниот слив ќе се основаат во рок од една година од денот на отпочнувањето на примената на овој закон.

Член 262 Управните постапки

Управните постапки започнати пред денот на започнувањето на примената на овој закон, ќе се завршат според Законот за водите ("Службен весник на Република Македонија" број 4/98, 19/2000, 42/2005 и 46/2006).

(1) Со 1 јануари 2010 година Фондот за води, основан со Законот за водите ("Службен весник на Република Македонија" број 4/98, 19/2000, 42/2005 и 46/2006), престанува да постои. Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги презема средствата, опремата, вработените, како и правата и обврските на Фондот за води.

(2) Со 1 јануари 2010 година органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги презема архивата која се однесува на дозволите и плановите за управување и користење на водите, средствата, опремата и вработените од Управата за водостопанства кои работеле на системот на издавање на дозволи, изработување на планови и водостопанските инспектори, кои се распоредуваат во органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во соработка со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон се должни да усвојат план за постепено пренесување на работите од ставот (2) на овој член од органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(4) Управата за водостопанство од 1 јануари 2010 година продолжува да работи како орган во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство надлежен за работите поврзани со водните заедници.

Член 264 Престанок на други прописи

(1) Со денот на започнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за водите ("Службен весник на Република Македонија" број 4/98, 19/2000, 42/2005 и 46/2006).

(2) Со денот на започнувањето со примената на овој закон престанува да важи членот 3 став (2) точка 7 од Законот за минералните сировини ("Службен весник на Република Македонија" број 24/2007).

Член 265 Влегување во сила

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2010 година, додека одредбите од Главата III и Главата XI на овој закон ќе започнат да се применуваат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I G J PËR UJËRAT

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1 Lënga e rregullimit

(1) Me këtë ligj rregullohen çështjet që kanë të bëjnë me: ujërat sipërfaqësore, duke i përfshirë edhe rrjedhat e përhershme ose rrjedhat në të cilat herëpashershëm rrjedh uji, liqenet, akumulimet dhe burimet, ujërat nëntokësore (në tekstin e mëtejme: ujërat), truallin buzë bregut dhe vendbanimet ujore dhe menaxhimin e tyre, duke e përfshirë edhe shpërndarjen e ujërave, mbrojtjen dhe ruajtjen e ujërave, si dhe mbrojtjen nga veprimi i дѐмshѐм i ujërave; објектет и shѐrbimet e ekonomive ujore; vendosjen organizative dhe financimin e menaxhimit me ujërat, si dhe kushtet, mënyrën dhe veprimet me të cilat mund të shfrytëzohen ose të lëshohen ujërat.

(2) Për rregullimin e çështjeve lidhur me: qasjen te informatat që kanë të bëjnë me mjedisin jetësor, pjesëmarrjen e opinionit në marrjen e vendimeve që kanë të bëjnë me menaxhimin me ujërat, vlerësimin e ndikimit nga strategjitë e caktuara, plan-programet mbi mjedisin jetësor, vlerësimin e ndikimeve nga projektet e caktuara mbi mjedisin jetësor, pengimin dhe kontrollin e avarive me praninë e materieve të rrezikshme, përgjegjësinë për дѐмин e shkaktuar në mjedisin jetësor dhe lejet e integruara ekologjike për punën e instalimeve që ndikojnë në mjedisin jetësor, zbatohen dispozitat e Ligjit për mjedisin jetësor, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

(3) Në procedurat e пѐrcaktuara me këtë ligj, zbatohet Ligji për procedurën e пѐrgjithshme administrative, nëse me këtë ligj nuk është пѐrcaktuar ndryshe.

Neni 2 Qëllimet e Ligjit

Qëllimet e këtij ligji janë që të sigurohet:

- qasja te sasi të mjaftueshme të ujit cilësor, në pajtim me parimet për menaxhimin e qëndrueshëm me ujërat: për pije dhe për prodhimin e ushqimit, për nevojat e bujqësisë, industrisë, nevojat hidroenergjетике, për nevojat e парqeve dhe sipërfaqeve të tjera publike, turizmit, lundrimit dhe për nevojat e tjera;

- mbrojtja, ruajtja dhe пѐрмирѐсими i пѐrhershѐм i resurseve ujore në dispozicion, пѐрмирѐсими i gjendjes së truallit buzë bregut, ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve të varura nga uji, mbrojtja dhe пѐрparimi i mjedisit uјor pѐrmes shfrytѐzimit racional dhe të qëndrueshѐм të ujërave, si dhe zvogѐlimit progresiv të lѐshimeve të дѐмshme dhe eliminimit gradual të lѐshimeve të materieve dhe substancave të дѐмshme në ujëra;

- zbutja e pasojave nga veprimi i дѐмshѐм i ujërave dhe nga mungesa e ujit;

- mbrojtja dhe пѐрparimi i mjedisit jetësor dhe i natyrѐs, i ekosistemeve ujore dhe i llojllоjshmѐrisѐ biologjike dhe mbrojtja e shëndetit të njerëzve.

Neni 3 Zbatimi i ligjit

(1) Menaxhimi me ujërat është veprimtari me interes publik, që kryhet në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Zbatimi i masave të parapara me këtë ligj, nuk uxon që drejtpërdrejt ose tërthorazi të shkaktojë rritjen e ndotjes së ambienteve dhe rajoneve të mjedisit jetësor ose zvogëlimin e cilësisë ekzistuese të ujit.

(3) Të gjitha masat, standardet dhe qëllimet e mjedisit jetësor, zbatohen si kërkesa minimale, që duhet të plotësohen gjatë menaxhimit me ujërat.

(4) Nëse me këtë ligj ose me ligj tjetër, janë përcaktuar masat, standardet dhe qëllimet e mjedisit jetësor, gjatë menaxhimit me ujërat zbatohen masat dhe standardet më rigorozet, me qëllim të mbrojtjes së mjedisit jetësor dhe arritjes së qëllimeve të mjedisit jetësor.

Neni 4 Definicione

Shprehjet e veçanta të përdorura në këtë ligj, e kanë kuptimin si vijon:

1. Ujëra janë ujërat sipërfaqësore, duke i përfshirë edhe rrjedhat e përhershme ose rrjedhat në të cilat herëpashershëm rrjedh uji, liqenet, akumulimet, burimet dhe ujërat nëntokësore.

2. Ujëra sipërfaqësore janë të gjitha ujërat rrjedhëse dhe jorrrjedhëse, në sipërfaqen e tokës.

3. Ujëra nëntokësore janë ujërat që gjenden nën sipërfaqen e tokës, në zonën e mbushjes dhe janë në kontakt të drejtpërdrejtë me sipërfaqen e ujit ose me nënshtresat.

4. Ujëra të brendshme është uji jorrrjedhës ose rrjedhës në sipërfaqen e tokës, si dhe uji nëntokësor nga ana që shkon në tokë, nga vija themelore nga e cila matet gjerësia e ujërave territoriale.

5. Lum është trupi i brendshëm ujqor që rrjedh përherë ose herëpashershëm në sipërfaqen e tokës, por që mundet në një pjesë të rrjedhës së vet të rrjedhë edhe nën tokë.

6. Liqen është trupi ujqor i brendshëm i palëvizshëm.

7. Trup ujqor artificial është trupi ujqor sipërfaqësor, i krijuar me veprimin e njeriut.

8. Trup ujqor i ndryshuar me forcë është trupi ujqor sipërfaqësor, karakteri i të cilit është ndryshuar me forcë, si rezultat i modifikimeve fizike të shkaktuara nga veprimi i njeriut, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

9. Trup ujqor sipërfaqësor është elementi i veçantë dhe i rëndësishëm i ujit sipërfaqësor, si liqen, pellg, lum ose kanal, akumulim, rrjedhë uji ose pjesë e rrjedhës së ujit, lumit ose kanalit.

10. Trup ujqor nëntokësor është vëllimi i caktuar i ujit nëntokësor, në kuadër të shtresës ujëmbajtëse ose shtresave ujëmbajtëse.

11. E drejtë për ujë është e drejta e personave juridikë dhe fizikë që të shfrytëzojnë ujëra dhe/ose të lëshojnë në ujëra dhe/ose të nxjerrin rërë, zhavorr dhe gurë nga shtretërit dhe brigjet e trupave ujqorë sipërfaqësorë, e drejta për shfrytëzimin e ujërave nga trupat ujqorë dhe e drejta për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit nga shtretërit dhe brigjet e trupave ujqorë nëntokësore, në mënyrën dhe procedurën e përcaktuar me këtë ligj.

12. Shtresë ujëmbajtëse janë shtresa ose shtresat nënsipërfaqësore të shkëmbinjeve ose formacioneve të tjera gjeologjike, me porozitet dhe lëshim të mjaftueshëm të ujit, që mundësojnë nxjerrjen e sasive të rëndësishme të ujërave nëntokësore.

13. Rrjedhë lumi është sipërfaqja nga trualli prej të cilit të gjitha rrjedhat sipërfaqësore derdhen përmes një vargu përrenjsh, lumenjsh dhe/ose liqenesh, në det në një grykë lumi, estuar ose delte.

14. Nënrrjedhë lumi është sipërfaqja nga trualli prej të cilit të gjitha rrjedhat sipërfaqësore derdhen përmes një vargu përrenjsh, lumenjsh dhe/ose liqenesh, në një pikë konkrete të një rrjedhe uji, më shpesh liqen ose rrjedhë lumi.

15. Rajon i rrjedhës së lumit është rajoni që përbëhet nga një apo më tepër rrjedha fqinje lumenjsh, duke i përfshirë edhe ujërat plotësuese nëntokësore dhe buzë brigjeve.

16. Gjendje e ujit sipërfaqësor është të shprehurit e përgjithshëm e gjendjes së trupit ujqor sipërfaqësor, e përcaktuar varësisht nga ajo nëse është në gjendje më të keqe ekologjike ose kimike.

17. Gjendje e ujit nëntokësor është shprehje e përgjithshme për gjendjen e trupit ujqor nëntokësor, e përcaktuar varësisht nga ajo nëse është në gjendje më të keqe sasiore ose kimike.

18. Gjendje ekologjike është shprehje për kualitetin e strukturës dhe funksionimit të ekosistemeve ujqore, të lidhur me ujërat sipërfaqësore dhe të klasifikuara, në pajtim me metodologjinë e vlerësimit nga neni 71 i këtij ligji.

19. Qëllime të mjedisit jetësor janë qëllimet e përcaktuara në nenin 72 të këtij ligji.

20. Potencial i mirë ekologjik është gjendja e trupit ujqor të ndryshuar me forcë ose e trupit ujqor artificial, të klasifikuar në pajtim me metodologjinë për vlerësim nga neni 71 i këtij ligji.

21. Gjendje e mirë kimike e ujit sipërfaqësor është gjendja kimike që i plotëson qëllimet ekologjike për ujërat sipërfaqësore, të përcaktuara me dispozitat nga neni 90 i këtij ligji, përkatësisht gjendja kimike e arritur në një trup ujqor, ku koncentrimet e materieve dhe substancave ndotëse, nuk i tejkalojnë standardet për kualitetin e mjedisit jetësor.

22. Gjendje e mirë kimike e ujit nëntokësor është gjendja kimike që i plotëson kushtet për trupin nëntokësor ujqor, të përcaktuara me dispozitat nga neni 92 i këtij ligji.

23. Gjendje sasiore është shprehja për shkallën e ndikimit në trupin nëntokësor ujqor, përmes nxjerrjes së drejtpërdrejtë ose të tërthortë të ujit.

24. Gjendje e mirë sasiore është gjendja e përcaktuar me dispozitat nga neni 92 i këtij ligji.

25. Standard për cilësinë e mjedisit jetësor është koncentrimi i materies ose substancës konkrete ndotëse, ose i një grupi materiesh dhe substancash ndotëse në ujë, fundëri ose në florën dhe faunën e përgjithshme, i cili nuk duhet të tejkalohet që të mbrohet shëndeti i njeriut dhe mjedisi jetësor.

26. Materie dhe substanca të dëmshme janë materiet dhe substancat ose një grup materiesh dhe substancash që janë toksike, rezistuese dhe të nënshtruara në bioakumulim, dhe materie dhe substanca të tjera ose një grup materiesh dhe substancash që shkaktojnë nivel ekuivalent të rrezikut.

27. Materie dhe substanca të rrezikshme janë materiet dhe substancat që shkaktojnë ndryshime në përbërjen ose karakteristikat fizike, kimike, biologjike dhe bakteriologjike, si dhe në karakteristikat radiologjike të ujërave, deri në shkallën që mund ta kufizojë ose ta pamundësojë shfrytëzimin e tyre për qëllime të caktuara.

28. Materie dhe substanca parësore janë materiet dhe substancat e identifikuar në pajtim me dispozitat nga neni 107 i këtij ligji, duke i përfshirë edhe materiet dhe substancat parësore të dëmshme, për të cilat duhet të ndërmerren masa në pajtim me nenin 109 të këtij ligji.

29. Materie ndotëse është secila materie që shkakton ndotje dhe është e përcaktuar me dispozitat nga neni 107 i këtij ligji.

30. Lëshim i drejtpërdrejtë në ujin nëntokësor është futja e drejtpërdrejtë e materieve dhe substancave ndotëse në ujin nëntokësor, pa filtrim nëpër tokë ose nëpër nënshtresa.

31. Ndotje e ujit është futja e drejtpërdrejtë ose e tërthortë e materieve dhe substancave ose nxehtësisë në ujë nga ana e ndotësit, që mund ta rrezikojnë shëndetin e njerëzve ose cilësinë e ekosistemeve ujore ose ekosistemeve tokësore, që varen drejtpërdrejt nga ekosistemet ujore.

32. Ndotës është personi juridik ose fizik, i cili me veprimin e vet e kryen ndotjen e ujit.

33. Shërbime të ekonomisë ujore janë të gjitha shërbimet me të cilat sigurohet: përfshirja, nxjerrja, akumulimi, trajtimi dhe distribuimi i ujërave sipërfaqësore ose nëntokësore; ose grumbullimi dhe pastrimi i ujërave të zeza, që sillen te ujërat sipërfaqësore.

34. Vlerë e kufizuar për lëshim është masa e shprehur në aspekt të parametrave të caktuara specifike, koncentrimi dhe/ose niveli i lëshimit, që nuk guxojnë të tejkalohen gjatë një apo më tepër periudhash kohore, e të cilat mund të jenë të përcaktuara për grupe, familje ose kategori materiesh dhe substancash të caktuara, dhe të cilat rëndom zbatohen në pikën në të cilën lëshimet dalin nga instalimi, me ç'rast gjatë përcaktimit të tyre nuk përfillet shpërbërja. Lidhur me lëshimet e tërthorta në ujë, efektet nga njëri stacion për pastrimin e ujërave të zeza, mund të merren parasysh gjatë përcaktimit të vlerave kufizuese për lëshim, për instalimet lëndore, me kusht që të jetë i garantuar niveli përkatës i mbrojtjes së mjedisit jetësor si tërësi, dhe me kusht që kjo të mos çojë në ngritjen e nivelit të ndotjes së mjedisit jetësor.

35. Kontrollë të lëshimit janë kontrollet që kërkojnë kufizimin specifik të lëshimit, si vlerë kufizuese për lëshimin, ose përcaktim tjetër i kufijve ose i kushteve për efektet, natyrën ose i cilësive të tjera të një lëshimi, ose i kushteve të punës që ndikojnë në lëshimet.

36. Ujë i ëmbël është uji që paraqitet në mënyrë të natyrshme dhe që ka koncentrim të ulët të kripërave, dhe është i pranueshëm si i preferueshëm për shfrytëzim dhe trajtim, me qëllim që të fitohet uji i dedikuar për konsumim nga ana e njeriut.

37. Ujë për banjë është pjesa e çdo uji sipërfaqësor rrjedhës ose jorrrjedhës, në të cilin lejohet larja nga ana e organit kompetent, ose në të cilin larja nuk ndalohet dhe tradicionalisht e praktikojnë një numër i madh pushuesish. Si ujë për banjë sipas këtij ligji, nuk konsiderohen ujërat në pishina dhe në pishina me ujë burimi, ujërat në banja që shfrytëzohen për qëllime terapeutike dhe ujërat e rrethuara artificialisht, të ndara nga ujërat sipërfaqësore ose nëntokësore.

38. Sezoni për banjë është periudha në të cilën pritet numër i madh pushuesish.

39. Ujëra të zeza urbane janë ujërat e zeza nga amvisëritë ose përzierja nga ujërat e zeza nga amvisëritë dhe ujërat e zeza industriale dhe/ose uji nga të reshurat.

40. Ujëra të zeza nga amvisëritë janë ujërat e zeza nga vendbanimet me ndërtesa dhe nga kapacitetet shërbyese, me prejardhje kryesisht nga metabolizmi i njeriut dhe nga aktivitetet shtëpiake.

41. Ujëra të zeza industriale janë të gjitha ujërat e zeza që dalin nga hapësirat që shfrytëzohen për kryerjen e veprimtarisë tregtare ose industriale, përveç ujërave të zeza nga amvisëritë dhe ujit nga të reshurat.

42. Banor-ekuivalent (në tekstin e mëtejshëm: b.k.) është ngarkesë organike bioshpërbërëse e ujërave të zeza, që ka kërkesë pesëditore biokimike të oksigjenit (KBO5) prej 60 gr oksigjeni në ditë.

43. Eutrofikim është pasurimi i ujit me përbërës ushqyes, veçanërisht me komponime azotike ose fosforike, që shkakton zhvillim të shtuar të algëve dhe të llojeve më të larta bimore, që krijon prishje të padëshirueshme të baraspeshës së organizmave të pranishëm në ujë dhe të kualitetit të ujit në fjalë.

44. Ujëra ndërshtetërore janë ujërat që paraqesin kufi shtetëror, ose e ndajnë kufirin shtetëror.

45. Hidrosistem është tërësia hidroteknike ose organizative teknike, që përbëhet nga objekte ose stabilimente të ekonomisë ujore, me të cilat rregullohet regjimi i ujërave, sigurohet dhe sillen uji, si dhe objektet për kullimin e ujërave të zeza, objektet mbrojtëse për kullimin e ujërave të tepërta, sipërfaqësore dhe nëntokësore.

46. Sistem për ujitje dhe kullim (Sistem hidromeliorativ) është tërësia hidroteknike ose organizative teknike, që përbëhet nga objekte dhe stabilimente të ekonomisë ujore, për sigurimin dhe sjelljen e ujit për ujitje të truallit bujqësor dhe tjetër (sistemi për ujitje), dhe objekte dhe stabilimente për pranimin e tepicës së ujërave sipërfaqësore, nëntokësore dhe të tjera dhe dërgimin i tyre te marrësi (sistemi për kullim).

47. Pikë burime të ndotjes është vend i qëndrueshëm ose stabiliment i palëvizshëm, nga i cili lëshohen materie dhe substanca ndotëse, përkatësisht burim i veçantë i përcaktuar (gyp, kanal, anije, minierë dhe ngjashëm).

48. Burime të shtrira të ndotjes janë aktivitete të shpërndara në masë të gjerë, ku nuk mund të identifikohet burimi i veçantë i përcaktuar (plehurat, plehurat organike, pesticidet, materiet dhe substancat biocide dhe ngjashëm).

49. Veprim i dëmshëm është veprimi që ndikon dëmshëm në ujë, trupin ujqor, vendbanimet ujore ose në resurset e tjera ujore, përkatësisht veprimi që mund të shkaktojë lëndime të kafshëve, bimëve ose të njerëzve që e konsumojnë ujin, ose jetojnë në ujë apo afër ujit, trupit ujqor, vendbanimeve ujore ose resurseve të tjera ujore.

50. Trualli buzë bregut është brezi prej 50 metrash truall, i larguar nga kufiri nëpër të cilën ka rrjedha ujore të përhershme apo stinore, lumenj, liqeje ose burime.

51. Menaxhim me ujërat janë masat dhe aktivitetet për arritjen e qëllimeve të këtij ligji, përkatësisht për shfrytëzimin racional dhe efikas të ujërave, zhvillimin e qëndrueshëm të resurseve ujore, mbrojtjen e ujërave dhe mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave.

52. Vendbanim ujqor është sipërfaqja që ka pasqyrë ujore, duke i përfshirë edhe moçalet, kënetat dhe sipërfaqet e tjera të cekëta ujore.

53. Ujë nëntokësor në disponim është shkalla afatgjate mesatare vjetore e mbushjes së përgjithshme të trupit ujqor nëntokësor, e zvogëluar për shkallën vjetore afatgjate të rrjedhjes, që është e nevojshme për arritjen e qëllimeve ekologjike për kualitetin e ujërave shoqëruese sipërfaqësore, që të evitohet përkeqësimi i konsiderueshëm i gjendjes ekologjike të atyre ujërave dhe të evitohet çdo dëmtrim i konsiderueshëm i ekosistemeve shoqëruese tokësore.

54. Qasje e kombinuar është kontrolli i lëshimeve në ujërat sipërfaqësore, në pajtim me qasjen nga neni 91 i këtij ligji.

55. Dezinfektim i ujit për pije është aplikimi i mjeteve fizike dhe kimike, me veprimin e të cilave sigurohet që uji për pije të mos përmbajë materie dhe substanca bakteriologjike dhe biologjike, që janë të dëmshme për shëndetin e njerëzve, nëse janë të pranishme mbi kufijtë e lejuar.

56. Sistem i vendit për furnizim me ujë është: gypi, pajisja dhe aparatet e instaluar ndërmjet musllukëve, që rëndom shfrytëzohen për konsumin e ujit, nga ana e njeriut dhe rrjeti i ujësjellësit.

57. Gjendje e mirë ekologjike është gjendja e trupit ujqor sipërfaqësor, i klasifikuar në pajtim me metodologjinë për vlerësim, nga neni 71 i këtij ligji.

58. Gjendje e mirë e ujit nëntokësor është gjendja që e arrin një trup ujqor nëntokësor, kur edhe gjendja sasiore edhe kimike janë së paku "të mira".

59. Gjendje e mirë e ujit sipërfaqësor është gjendja që e arrin një trup ujqor sipërfaqësor, kur edhe gjendja sasiore edhe kimike, janë së paku "të mira".

60. Ndotje është futja e drejtpërdrejtë ose e tërthortë e materieve dhe substancave ose e nxehtësisë në ajër, ujë ose tokë, nga ana e ndotësit, që mund të jetë e dëmshme për shëndetin e njeriut ose për cilësinë e ekosistemeve ujore apo tokësore, që drejtpërdrejt varen nga ekosistemet ujore, e me çka dëmtohet prona materiale ose prishet gjendja e të mirave natyrore.

61. Ujë i dedikuar për konsum nga ana e njeriut përkatësisht ujë për pije, është:

- çdo ujë në gjendje origjinale ose pas trajtimit, i dedikuar për pije, gatim, përgatitjen e ushqimit ose për nevoja të tjera shtëpiake, pa dallim se prej nga vjen ose nëse furnizohet nga rrjeti i ujësjellësit, nga cisterna, nga shishet ose në enë;

- uji që shfrytëzohet për prodhimin e ushqimit, përpunimin, konservimin ose shitjen e prodhimeve apo materieve dhe substancave për konsumim nga ana e njeriut, përveç nëse organi kompetent konfirmon se cilësia e ujit nuk mund të ndikojë në sigurinë e prodhimit të gatshëm ushqimor.

62. Furnizim publik i popullatës me ujë është furnizimi me ujë për pije i shumë se pesë amvisërive, përkatësisht më shumë se 20 qytetarëve, furnizimi nga objektet personale të ndërmarrjeve dhe personave të tjerë juridikë që prodhojnë dhe/ose kryejnë qarkullim me ushqim dhe pije dhe furnizim të objekteve publike (institucioneve arsimore-edukative, institucioneve shëndetësore, personave juridikë nga sfera e veprimtarisë turistike hoteliere, komunikacionit etj.).

63. Pasurim natyror është procesi me të cilin pa intervenimin e njeriut, materie dhe substanca të caktuara transportohen nga trualli në ujë, dhe nuk e rrezikon shëndetin e njeriut.

64. Organ kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e menaxhimit me ujërat dhe rrjedhës së lumit, është organi që kryen punë profesionale nga sfera e mjedisit jetësor, i themeluar me Ligjin për mjedisin jetësor.

65. Person fizik është tregtari individual, kryerësi i veprimtarisë dhe qytetari.

66. Marrës është trupi ujqor, trualli buzë bregut dhe vendbanimi ujqor, që i pranojnë ujërat e lëshuara në pajtim me nenin 79 të këtij ligji, si dhe sistemet e kanalizimit dhe sistemet për kullim, në të cilat lëshohen ujërat, nëse të njëjtat nuk janë të përfshira në sistemin e përbashkët për trajtim me ujërat e zeza.

Neni 5

Parimet për menaxhim të qëndrueshëm me ujërat

Në pajtim me qëllimet për mbrojtjen afatgjate dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm, menaxhimi me ujërat, truallin buzë bregut dhe vendbanimet ujore, bazohet në:

1. Konceptin ekologjik social dhe ekonomik – Ujërat janë pjesë e proceseve natyrore dhe duhet të mbrohen si vendbanime të florës dhe faunës. Me menaxhimin me ujërat sigurohet realizimi i interesit publik, i përcaktuar me këtë ligj dhe ligj tjetër, në mënyrën me të cilën do të sigurohet menaxhimi i qëndrueshëm me ujërat.

2. Parimin e kujdesisë – Nëse ekziston rreziku se aktiviteti i caktuar mund të shkaktojë veprim të dëmshëm në ujërat, ose veprim të dëmshëm nga ujërat, por për atë nuk ka dëshmi shkencore, ndërmerren masa të bazuara në vlerësimin përkatës të rrezikut, të domosdoshme që të sigurohet nivel i lartë i mbrojtjes së ujërave dhe nga ujërat, para se të bëhet e kapshme dëshmia shkencore, se veprimi i dëmshëm mund të ndodhë.

3. Parimin e parandalimit – Masat dhe aktivitetet e domosdoshme për mbrojtjen e ujërave dhe për mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave, truallit buzë bregut dhe vendbanimeve ujore, duhet të merren në fazën e hershme, duke e penguar që të paraqitet rreziku, ose të vijë te çfarëdo pasojash të dëmshme për ujërat, truallin buzë bregut dhe vendbanimet ujore.

4. Parimin e minimizimit të përdorimit të resurseve – Gjatë kryerjes së aktiviteteve që do të mund të kenë ndikim në ujërat dhe jetën dhe shëndetin e njerëzve, secili është i obliguar që të silltet me kujdes dhe në mënyrë të arsyeshme t'i shfrytëzojë ujërat, ta pengojë ndotjen e ujërave, dhe të anashkalojë efekte dhe rreziqe të tjera negative, për jetën dhe shëndetin e njerëzve dhe për mjedisin jetësor.

5. Parimin e integritetit – Gjatë menaxhimit me ujërat, doemos duhet të kihet parasysh lidhja e ndërsjellë e ujërave sipërfaqësore dhe ujërave nëntokësore, raporti i tyre me truallin buzë bregut, vendbanimet ujore, ekosistemet e varura nga uji dhe me ambiente të tjera të mjedisit jetësor, pajtimi i institucioneve dhe konsumatorëve të involvuar drejtpërdrejt dhe lidhja me sektorët e tjerë, bashkëpunimi për çështjet e ujërave ndërkombëtare, si dhe integrimi i masave dhe aktiviteteve për mbrojtjen e ujërave në të gjitha dokumentet zhvillimore, strategjike, të plan-programeve, që i miratojnë organet e Republikës së Maqedonisë dhe njësitë e vetadministrimit lokal.

6. Parimin “ndotësi paguan” – Ndotësi i ujërave dhe truallit buzë bregut, i kompenzon shpenzimet për kthimin në gjendjen e përpashme të ujërave dhe truallit buzë bregut.

7. Parimin “kompensimi i shpenzimeve” – Shfrytëzuesi i ujit i kompenzon të gjitha shpenzimet që janë bërë me ofrimin e shërbimit të ekonomisë ujore, në të cilat përfshihen edhe shpenzimet e resursit ujqor që e shfrytëzon dhe shpenzimet për mjedisin jetësor, në pajtim me parimin “ndotësi paguan”.

8. Parimin e pengimit të ndotjes në vendin e ndodhjes së ndotjes – Lëshimi i materieve dhe substancave ndotëse, pengohet në vendin e ndodhjes së tyre.

9. Parimin e perspektivës kohore – Afatet kohore në planet dhe në vendimet për menaxhim me ujërat, duhet të përkohjnë me perspektivën kohore të efekteve të pritura.

10. Parimin e pjesëmarrjes së opinionit dhe qasjes të informatat – Opinioni duhet të ketë qasje të gjitha informatat që kanë të bëjnë me gjendjen e ujërave dhe menaxhimin me ujërat, e veçanërisht të informatat që janë të nevojshme për pjesëmarrjen e tij, në procedurën për miratimin e vendimeve që kanë të bëjnë me menaxhimin me ujërat.

11. Parimin e pjesëmarrjes së palëve të interesuara – Organet kompetente janë të obliguara që të sigurojnë, se në procedurën për miratimin e dispozitave, dokumenteve strategjike, të plan-programeve dhe vendimeve që kanë të bëjnë me menaxhimin me ujërat, do të merren parasysh interesat e palëve të interesuara.

12. Parimin e universalitetit të shërbimeve të ekonomisë ujore – Universaliteti i shërbimeve të ekonomisë ujore, sigurohet përmes: mosdiskriminimit, qëndrueshmërisë së shërbimit, kualitetit dhe efikasitetit, transparencës, çmimit të pranueshëm ekonomik dhe mbulimit të tërësishëm në sferën e kryerjes së shërbimeve.

Neni 6

Regjimi juridik i ujërave

(1) Ujërat si të mira me interes të përgjithshëm, janë në pronësi të Republikës së Maqedonisë, dhe gëzojnë mbrojtjen e veçantë në mënyrë dhe në kushte të përcaktuara me këtë ligj.

(2) Ujërat nuk janë lëndë e së drejtës së pronësisë të personave fizikë dhe juridikë, pa dallim nga regjimi juridik i truallit në të cilin gjenden.

(3) Akumulimi, përfshirja, nxjerrja, shfrytëzimi, ndryshimi i drejtimit, dërgimi dhe lëshimi, si dhe veprimet e tjera ndaj ujërave, kryhen në kushte, në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuara me këtë ligj.

(4) Ndalohet çfarëdo lëshimi i ujërave të zeza, materieve dhe substancave në ujëra, përveç në kushte, në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 7

Menaxhimi me ujërat nëpër rajonet e rrjedhave të lumenjve

(1) Menaxhimi me ujërat kryhet nëpër rajonet e rrjedhave të lumenjve, në njësitë hidrografike të ndara me ujëndarëse të rrjedhave të lumenjve, duke e pasur parasysh lidhjen e ndërsjellë të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, me ç'rast kufijtë administrativ territorial në rajonin e komunave, komunave në qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit, nuk do të paraqesin pengesë për menaxhimin e integruar me rajonet e rrjedhave të lumenjve.

(2) Territorin e Republikës së Maqedonisë e përbëjnë katër rajone të rrjedhave të lumenjve, dhe atë rajonet e rrjedhave të lumenjve Vardari, Drini i Zi, Strumica dhe Morava Jugore.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonisë i përcakton kufijtë e rajoneve të rrjedhave të lumenjve, me propozimin e ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

Neni 8

Kompetenca

(1) Menaxhimi me ujërat, truallin buzë bregut dhe vendbanimet ujore është në kompetencë të organeve të administratës shtetërore, me përjashtim të atyre punëve që sipas këtij ligji, janë në kompetencë të organeve të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit.

(2) Menaxhimi me ujërat është në kompetencë të organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, përveç nëse nuk është e rregulluar ndryshe me këtë ligj.

(3) Menaxhimin me rrjedhat e lumenjve e kryen organi i administratës shtetërore, kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, përmes njërive të veta organizative, të formuara veç e veç për secilin rajon të rrjedhës së lumit nga neni 7 i këtij ligji.

(4) Organet të cilat sipas këtij ligji ose ligjit tjetër, janë kompetente për aktivitete të caktuara nga sfera e mjedisit jetësor, janë të obliguara që në çdo kohë pavarësisht ose në pajtim dhe/ose bashkëpunim me organin tjetër kompetent, t'i ndërmarrin masat e nevojshme për realizimin e qëllimeve të ligjit nga neni 2 i këtij ligji.

Neni 9

Menaxhimi me ujërat nëpër rajonet ndërkombëtare të rrjedhave të lumenjve

Për vendosjen dhe menaxhimin me rajonet e rrjedhave ndërkombëtare të lumenjve me shtetet përkatëse fqinje, për rajonet e rrjedhave të lumenjve në territorin e Republikës së Maqedonisë, që janë pjesë nga rajoni i rrjedhës ndërkombëtare të lumit, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në bashkëpunim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e punëve të jashtme, ndërmarrin aktivitete për vendosjen dhe menaxhimin e rajoneve të rrjedhave ndërkombëtare të lumenjve.

Neni 10

Rrjedhat ndërkombëtare të lumenjve

(1) Menaxhimi me rrjedhat ndërkombëtare të lumenjve dhe ujërat ndërkombëtare, kryhet në pajtim me këtë ligj dhe në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Maqedonisë.

(2) Për realizimin e qëllimeve të këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, ndërmerr aktivitete për koordinimin e planeve për menaxhimin me rajone të rrjedhës ndërkombëtare të lumit dhe programeve të masave, me organet kompetente të shteteve fqinje, që i takojnë rajonit të rrjedhës ndërkombëtare të lumit.

Neni 11

Ndikimet negative nga shtetet fqinje

(1) Në rastet e ndikimit negativ ose kërcënimit nga ndikimi negativ në ujëra ose nga ujërat nga ndonjë shtet fqinj, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që menjëherë të ngrisë procedurë për informimin e shtetit fqinj, për situatën e re të krijuar dhe për pasojat.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që t'i identifikojë pasojat nga ndikimet e dëmshme në ujëra dhe nga ujërat, dhe të ngritë procedurë për negociata dhe për harmonizim me organet kompetente të shtetit fqinj, për definimin dhe zbatimin e masave të nevojshme që duhet të merren në burimin e ndikimit të dëmshëm, për mbrojtjen e ujërave në territorin e Republikës së Maqedonisë.

II. SHFRYTËZIMI I UJËRAVE

II. 1. Dispozita të përgjithshme për shfrytëzimin e ujërave

Neni 12

Regjimi i ujërave

(1) Regjimi i ujërave është shuma e parametrave që e definojnë gjendjen sasiorë dhe cilësore të ujërave, në vendin e caktuar dhe në kohë të caktuar, siç janë: niveli i ujit, rrjedha, drejtimi i rrjedhës, shpejtësia e ujit, shpjerja e lymit, veçoritë fizike, kimike dhe radioaktive, përbërja hidrobiologjike e ujërave dhe parametrat e tjerë.

(2) Ndalohet kryerja e punëve që shkaktojnë ndryshime në regjimin e ujërave, përkatësisht ndryshim të parametrave nga paragrafi (1) i këtij neni, në kundërshtim me dispozitat nga ky ligj.

(3) Mirëmbajtja dhe përmirësimi i regjimit të ujërave, kryhet në pajtim me planet për menaxhim më rrjedhat e lumenjve.

Neni 13

Shfrytëzimi i ujërave

(1) Shfrytëzimi i ujërave i përfshin aktivitetet e akumulimit, përfshirjes, nxjerrjes, ndryshimit të kahes së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore për:

1) konsumim nga ana e njeriut, ujitje, për nevoja industriale, teknologjike, ekonomike dhe për dedikime të tjera;

2) për prodhimin e energjisë elektrike dhe për dedikime të tjera motorike;

3) për kultivimin e peshqve;

4) për lundrim;

5) për sport, rekreacion, banjë dhe

6) akumulim, përfshirje, nxjerrje, shfrytëzim, ndryshimin e drejtimit dhe për dedikime të tjera.

(2) Shfrytëzimi i ujërave i përfshin edhe aktivitetet e dërgimit dhe lëshimit, si dhe veprimet e tjera ndaj ujërave.

Neni 14

Obligimet gjatë shfrytëzimit të ujërave

(1) Secili mund ta shfrytëzojë ujin në vëllim, në kushte dhe mënyrë të përcaktuar me këtë ligj, si dhe në pajtim me aktet e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Uji shfrytëzohet në mënyrë racionale dhe ekonomike, në mënyrë të baraspeshuar dhe të drejtë, në pajtim me parimet për menaxhimin e qëndrueshëm me ujë, me ç'rast duhet të mbahet llogari për mbajtjen dhe përmirësimin e regjimit të ujërave.

(3) Secili shfrytëzues i ujërave sipërfaqësore ode nëntokësore, është i obliguar që gjatë lëshimit të ujërave të shfrytëzuara, të mos shkaktojë veprime të dëmshme në ujëra dhe në ambientet dhe sferat e tjera të mjedisit jetësor.

Neni 15

Përparësitë për shfrytëzimin e ujërave

Nëse ka më tepër kërkesa për shfrytëzimin e ujërave nga trupi i njëjtë ujqor, për të cilin nuk është dhënë leja për shfrytëzimin e ujit, leja për shfrytëzimin e ujit lëshohet në pajtim me përparësitë, si vijon:

- 1) për furnizimin me ujë të popullatës, përmes sistemit publik për furnizim me ujë, për institucionet shëndetësore dhe për personat juridikë nga sfera e veterinarisë, për nevojat e mbrojtjes, për industrinë e prodhimit dhe përpunimit të ushqimit dhe për pije për kafshët;
- 2) për ujitjen e truallit bujqësor;
- 3) për furnizimin me ujë për industrinë dhe për nevoja ekonomike;
- 4) për nevoja hidroenergetike dhe për nevoja të tjera motorike;
- 5) për nevojat e parqeve dhe të sipërfaqeve të tjera publike;
- 6) për mbushjen e ujit nëpër shishe për nevoja komerciale dhe
- 7) për nevoja të tjera.

Neni 16

Shfrytëzimi i përgjithshëm i ujërave

(1) Ujërat janë në shfrytëzim të përgjithshëm, nëse:

- 1) ujërat shfrytëzohen për nevoja personale dhe nevoja të amvisërisë;
 - 2) nuk nevojiten objekte dhe stabilimente të veçanta, për shfrytëzimin e ujërave;
 - 3) me shfrytëzimin e ujërave, nuk prishet e drejta për shfrytëzimin e barabartë të ujërave, nga ana e personave të tjerë dhe
 - 4) shfrytëzimi i ujërave nuk është i kufizuar me dispozita të tjera.
- (2) Për shfrytëzimin e përgjithshëm të ujërave, nuk nevojitet leje për shfrytëzimin e ujërave.
- (3) Shfrytëzimi i përgjithshëm i ujërave, e përfshin veçanërisht shfrytëzimin e ujërave për pije, banjë dhe për nevoja të tjera sanitare në amvisëri, për sport dhe rekreacion dhe për lundrim me mjete lundruese të pamotorizuara, ose për plotësimin e nevojave të tjera personale, nëse me atë nuk kërkohet ndërtimi i objekteve dhe stabilimenteve të veçanta, për të cilat parashihet leje për shfrytëzimin e ujërave. Shfrytëzimi i përgjithshëm i ujërave e përfshin edhe shfrytëzimin e ujit për fikjen e zjarreve dhe për marrjen e masave të domosdoshme sanitare dhe masave të tjera, në rast të gjendjes së jashtëzakonshme ose fatkeqësisë elementare ose aktiviteteve të tjera me interes publik.
- (4) Me plotësimin e nevojave të tjera personale nga paragrafi (2) i këtij neni, nuk nënkuptohet shfrytëzimi i ujërave për ujitje dhe shfrytëzimi i ujërave në procesin teknologjik, gjatë kryerjes së veprimtarive tregtare.

(5) Për shfrytëzimin e përgjithshëm nga paragrafi (1), (2), dhe (3) të këtij neni, nuk paguhet kompensim për shfrytëzimin e ujërave.

II. 2. Dispozita të përgjithshme për shfrytëzimin e ujërave

Neni 17

Autorizimi për pronarin e truallit ose për bartësin e së drejtës tjetër reale

(1) Pronari ose bartësi i së drejtës tjetër reale të truallit, mundet pa leje për shfrytëzimin e ujërave, lirisht t'i shfrytëzojë ujërat atmosferike që grumbullohen në truallin e tij, ose truallin mbi të cilin ka të drejtë reale në kufijtë e nevojave personale të amvisërisë, duke mbajtur llogari për regjimin e ujërave dhe për të drejtat e atilla të personave të tjerë.

(2) Pronari ose bartësi i së drejtës tjetër reale të truallit në të cilin gjendet uji, mund të nxjerrë dhe të shfrytëzojë ujëra nëntokësore nga trupat nëntokësore ujqorë, për nevojat e amvisërisë së vet, pa obligim që të posedojë leje për shfrytëzimin e ujit, nëse:

- 1) sasi e ujit të nxjerrë nëntokësor nuk i tejkalon 10 m³ ujë në ditë;
- 2) për atë nuk kërkohet ndërtimi i objekteve, stabilimenteve, pompave të veçanta dhe ngjashëm, për të cilat nevojitet leje për shfrytëzimin e ujërave dhe
- 3) nëse nuk shkaktohen pasoja negative, për të njëjtin ose për trupin nëntokësor ujqor fqinj.

Neni 18

Nxjerrja e herëpashershme e ujërave për kullimin e truallit

(1) Pa leje për shfrytëzimin e ujit, kryerësit e veprimtarisë tregtare si dhe personat e tjerë, mund t'i nxjerrin ose t'ua ndryshojnë rrjedhën ujërave, vetëm për shkak të:

- 1) kullimit të truallit, si për mbrojtjen e truallit nga erozioni, ose nga vërshimet dhe/ose
 - 2) pengimit të dëmeve dhe ndërprerjeve të herëpashershme gjatë operacioneve në miniera, gurore, ndërtimin e ndërtesave dhe punëve të tjera inxhinierike dhe infrastruktururore.
- (2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, kryerësit e veprimtarisë dhe personat e tjerë, janë të obliguar që menjëherë pas fillimit të nxjerrjes ose ndryshimit të rrjedhës së ujit, ta njoftojnë organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që menjëherë pas pranimit të njoftimit, të kryejë inspektim të gjendjes dhe të urdhërojë marrjen e masave përkatëse, e varësisht nga sasia e ujit, ta urdhërojë kryerësin e veprimtarisë përkatësisht personin tjetër, të marrë leje për shfrytëzimin e ujit.

Neni 19

Shfrytëzimi i ujërave për lundrim

(1) Ujërat sipërfaqësore mund të shfrytëzohen për lundrim, në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat për lundrimin e brendshëm.

(2) Për shkak të mbrojtjes së florës dhe faunës, ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve të varura nga uji, si dhe për shkak të ruajtjes dhe kultivimit të llojeve bimore dhe shtazore, lundrimi me objekte dhe instalime lundruese që lëvizin me motorë me djegie të brendshme ndalohet, në zonat e mbrojtura dhe rajonet e përcaktuara me këtë ligj dhe me ligj tjetër.

(3) Ndalimin nga paragrafi (2) të këtij neni dhe regjimin e aktiviteteve në zonat dhe rajonet e mbrojtura, i përcakton ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e

mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministrin që udhëheq me organ të administratës shtetërore, kompetent për punët nga sfera e transportit dhe lidhjeve.

Neni 20

Kufizimi i shfrytëzimit të ujërave

(1) Për sigurimin, ruajtjen dhe mbrojtjen e ujërave në dispozicion, dhe ruajtjen dhe përmirësimin e baraspeshës natyrore të ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve që varen nga ujërat, shfrytëzimi i ujërave mund të kufizohet:

1) në rast të dukurive natyrore që shkaktojnë ose paraqesin kërcënim për zvogëlimin e përkohshëm të sasisë së ujërave, dhe përqekësimin e cilësisë, kështu që nuk ka mundësi që të plotësohen nevojat e të gjithë shfrytëzuesve të ujërave në atë rajon;

2) nëse konfirmohet se për shkak të vëllimit ekzistues të shfrytëzimit të ujit, janë përqekësuar cilësitë e tij, ose ka rrezik për përqekësim dhe/ose

3) në rast të avarive, dëmtimeve të objekteve të infrastrukturës dhe raste të tjera, në masë të domosdoshme që të përmirësohet dëmi i shkakuar.

(2) Ndalinim nga paragrafi (1) të këtij neni, e përcakton ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministrin që udhëheq me organ të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, pylltarisë dhe ekonomisë ujore.

(3) Kufizimi i përkohshëm i shfrytëzimit të ujërave nga paragrafi (1) i këtij neni, pika 1 dhe 2, nuk është bazë për kërkesë për kompensimin e dëmit.

(4) Personi që e ka shkakuar dëmin ose avarinë nga paragrafi (1) pika 3 e këtij neni, është i obliguar që t'ua kompensojë dëmin shfrytëzuesve të ujit.

Neni 21

Ruajtja e ujërave nëntokësore

(1) Për sigurimin, ruajtjen dhe mbrojtjen e ujërave nëntokësore në dispozicion, dhe ruajtjen dhe përmirësimin e baraspeshës natyrore të ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve që varen nga ujërat, ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, mundet ta kufizojë shfrytëzimin e ujërave nëntokësore, nëse konfirmohet se rezervat e ujërave nëntokësore nga të cilat shfrytëzohet uji për nevojat e furnizimit publik janë nxjerrë, ashtu që nuk ekziston mundësia për shfrytëzimin e tyre të mëtejshëm ose ekziston rreziku nga nxjerrja e tërësishme e tyre.

(2) Ujërat nëntokësore të volitshme për furnizimin publik me ujë, ruhen dhe përdoren parësisht për furnizim publik me ujë. Me përjashtim, ujërat nëntokësore mund të shfrytëzohen për dedikime të tjera, në kushte, në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuara me këtë ligj, nëse kjo është në pajtim me Planet për menaxhim me rrjedhat e lumenjve.

Neni 22

Obligimet dhe kufizimet gjatë shfrytëzimit të ujërave nëntokësore

(1) Personi juridik ose fizik i cili gjatë kryerjes së hulumtimeve gjeologjike ose gjatë eksploatimit të lëndëve të para minerale, gërmimit të tuneleve dhe aktiviteteve të tjera të gërmimit ose shpimit të truallit, ndeshet në ujëra nëntokësore (burime të ujit, ujëra të rrjedhshëm dhe të

parrrjedhshëm), është i obliguar që menjëherë ta kryejë mbrojtjen e ujit nëntokësor, më së voni në afat prej 24 orësh nga zbulimi, dhe për atë ta njoftojë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Personi nga paragrafi (1) i këtij neni, është i obliguar që organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, t'i mundësojë marrjen e të dhënave dhe kryerjen e analizave të nevojshme, për përcaktimin e shtresave, sasisë dhe cilësive të ujit, si dhe t'i ndërmarë masat e nevojshme për mbrojtjen e ujërave nëntokësore, të përcaktuara nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Nëse ujërat nëntokësore janë të nevojshme për furnizimin publik me ujë, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e menaxhimit me ujëra, mund të propozojë shpronësimin e truallit në të cilin gjenden ato, sipas dispozitave për shpronësim.

(4) Në rastin nga paragrafi (3) i këtij neni, bartësi i të drejtave për hulumtime gjeologjike ose eksploatimin e lëndëve të para minerale, i cili për shkak të shfrytëzimit të ujërave nëntokësore për furnizim publik me ujë, ka pushuar me hulumtime gjeologjike ose me eksploatimin e lëndëve të para minerale, ka të drejtë kompensimi të fitimit të humbur në pajtim me dispozitat për kompensimin e dëmit.

II. 3. E drejta për ujë

Neni 23

E drejta për ujë

(1) Për realizimin e interesit publik gjatë shfrytëzimit të ujërave, si dhe për realizimin e të drejtave dhe obligimeve të personave juridikë dhe fizikë që të shfrytëzojnë ose lëshojnë ujëra, të drejtës së shfrytëzimit të ujërave nga trupat ujorë dhe të drejtës së lëshimit në trupat ujorë, u ndahet e drejta për ujë personave juridikë dhe fizikë (në tekstin e mëtejshëm: e drejta për ujë), në kushte dhe në mënyrë të përcaktuara me këtë ligj.

(2) Ndarja dhe realizimi i së drejtës për ujë, nuk guxon të shpie në pasojë negative për ujërat.

(3) E drejta për ujë realizohet në kushte, në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuara me këtë ligj.

(4) E drejta për ujë fitohet edhe për shfrytëzimin e ujërave për kryerjen e veprimtarisë, përmes koncesionit ose për kryerjen e punëve për partneritet publik privat.

(5) Koncesioni përkatësisht partneriteti publik privat nga paragrafi (4) i këtij neni, nuk mund të ndahet pa fitimin paraprakisht të së drejtës për ujë, në kushte dhe në mënyrë të përcaktuara me këtë ligj.

(6) Kushtet, mënyra dhe procedura për ndarjen e koncesionit për shfrytëzimin e ujërave, rregullohen me këtë ligj dhe Ligjin për koncesione dhe partneritet publik privat.

Neni 24

Bartësi i së drejtës për ujë

Bartës i së drejtës për ujë mund të jetë secili person i vendit ose i huaj, juridik ose fizik, duke i përfshirë edhe organet e pushtetit shtetëror edhe komunat, komunat në qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit, në kushte dhe në mënyrë të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 25

Përmbajtja e së drejtës për ujë

(1) Bartësi i së drejtës për ujë, ka të drejtë që pa pengesa dhe plotësisht ta shfrytëzojë ujin dhe të disponojë me ujin, për të cilin e ka fituar të drejtën për ujë, nëse ajo nuk është në kundërshtim me këtë ligj.

(2) E drejta për ujë krijon të drejta dhe obligime dhe duhet të shërbejë për të mirën e bartësit të tij dhe të bashkësisë.

(3) Secili është i obliguar që të përmbahet nga cenimet e të drejtës për ujë të personit tjetër.

(4) Bartësi, të drejtën për ujë e realizon në pajtim me dedikimin dhe në mënyrën e përcaktuar në leje ose në koncesion, në pajtim me këtë ligj.

(5) Me fitimin e të drejtës për ujë, bartësi i të drejtës për ujë nuk e fiton të drejtën e pronësisë ose të drejtën tjetër reale, për truallin ku gjendet uji.

(6) Me fitimin e të drejtës për ujë, bartësi i të drejtës për ujë, nuk e fiton të drejtën e pronësisë ose të drejtën tjetër reale, për objektet dhe stabilitetet për shfrytëzimin e ujit, përkatësisht për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit, nga shtretërit dhe brigjet e trupave sipërfaqësore ujorë.

Neni 26 Fitimi i së drejtës për ujë

(1) Personi juridik ose fizik e fiton të drejtën për ujë, në bazë të lejes për shfrytëzimin e ujit dhe lejes për lëshimin në ujë, përkatësisht lejes për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit, nga shtretërit dhe brigjet e trupave sipërfaqësore ujore (në tekstin e mëtejshëm: leja).

(2) Kushtet, mënyra dhe procedura për lëshimin e lejes nga paragrafi (1) i këtij neni, rregullohen me këtë ligj.

(3) E drejta për ujë nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të fitohet edhe me trashëgimi.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 27 Fitimi i së drejtës për ujë me trashëgimi

(1) Nëse nuk është e rregulluar ndryshe me ligj, e drejta për ujë mund të bartet të trashëguesi juridik i bartësit të së drejtës për ujë, me kërkesën e tij.

(2) Kërkesën për bartjen e së drejtës për ujë, trashëguesi juridik nga paragrafi (1) i këtij neni, e dorëzon te organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor. Kërkesës për bartjen e së drejtës për ujë, i bashkëngjitet edhe vendimi gjyqësor, me të cilin përcaktohet statusi i trashëguesit juridik.

(3) Pas pranimit të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në afat jo më të gjatë se dy muaj pas pranimit të kërkesës, miraton aktvendimi me të cilin ndryshohen të dhënat në librin për ujin, në aspekt të bartësit të së drejtës për ujë, ose aktvendim për refuzimin e kërkesës.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, me aktvendime kryen ndryshimin e të dhënave në librin për ujin, nëse konfirmon se trashëguesi juridik pa ndryshimin e kushteve në leje, vazhdon:

1) t'i shfrytëzojë ujërat që janë lëndë e lejes, ose

2) me ndërtimin, mirëmbajtjen, eksploatin, ndryshimin, zgjerimin ose rehabilitimin e objekteve të ekonomisë ujore dhe të objekteve të tjera.

(5) Në afatin nga paragrafi (3) i këtij neni, trashëguesi juridik mundet ta shfrytëzojë lejen ekzistuese.

(6) Kundër aktvendimit nga paragrafi (3) i këtij neni, trashëguesi juridik ka të drejtë për ankesë në Komisionin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë, nga sfera e ujërave.

(7) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, e drejta për ujë mund t'i bartet trashëguesit juridik me vendim gjyqësor.

Neni 28

Veprimtaritë dhe aktivitetet për të cilat nevojitet leja

(1) Leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, nevojitet për kryerjen e aktiviteteve, që ndikojnë ose mund të ndikojnë në regjimin e ujërave dhe/ose në morfologjinë e trupit ujor, veçanërisht në rastet e:

1) vëllimit, nxjerrjes, ndryshimit të rrjedhës, akumulimit dhe shfrytëzimit të ujit, nga trupi ujor sipërfaqësor, për:

- furnizim me ujë, i dedikuar për konsumim nga ana e njeriut,

- ujitjen e tokës bujqësore,

- nevoja industriale, teknologjike dhe ekonomike,

- mbushjen e ujit nëpër shishe për nevoja komerciale,

- prodhimin e energjisë elektrike dhe për nevoja të tjera motorike,

- kultivimin e peshqve, shpezëve ujore etj.,

- peshkatari,

- lundrim, komunikacion,

- turizëm, sport, rekreacion, banjë dhe dedikime të tjera të ngjashme,

- kullimin e truallit,

- larjen dhe separacionin e rërës, zhavorrit dhe gurit,

- mirëmbajtjen e rrjedhave ujore, me përdorimin e materieve dhe substancave kimike dhe

- aktivitete të tjera, për të cilat organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, do të vlerësojë se ndikojnë në regjimin e ujërave dhe /ose në morfologjinë e trupit ujor;

2) nxjerrjes, ndryshimit të rrjedhës, akumulimit dhe shfrytëzimit të ujit, nga trupi nëntokësor ujor, për:

- furnizim me ujë, i dedikuar për konsumim nga ana e njeriut,

- ujitjen e tokës bujqësore,

- nevoja industriale, teknologjike dhe ekonomike,

- mbushjen e ujit nëpër shishe për nevoja komerciale,

- absorbin e energjisë termike nga ujërat gjeotermike,

- hulumtime hidrogeologjike dhe grumbullimin e të dhënave dhe

- aktivitete të tjera, për të cilat organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, do të vlerësojë se ndikojnë në regjimin e ujërave dhe /ose në morfologjinë e trupit ujor;

3) nxjerrjen e rërës, zhavorrit, dhe gurit nga shtretërit dhe nga brigjet e trupave sipërfaqësore ujore dhe

4) lëshimin e ujërave dhe lëshimin dhe hedhjen e materieve dhe substancave në ujërat sipërfaqësore.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, në bazë të propozimit të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, më afërsisht i rregullon aktivitetet nga paragrafi (1) pika 1 alineja 13 dhe pika 2 alineja 7, për të cilat nevojitet leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji.

(3) Për shkak të zbatimit të planeve për menaxhim me rrjedhën e lumit, leja lëshohet në pajtim me Planin për menaxhim me rrjedhën e lumit.

(4) Për objektet dhe për instalimet për të cilat është e nevojshme leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, e për të cilat me Ligjin për mjedisin jetësor është e përcaktuar se merret leja A - ekologjike e integruar, përkatësisht leja B - ekologjike e integruar për instalime në rajon të mbrojtur, leja merret në procedurë të përcaktuar me atë ligj.

(5) Leja A - ekologjike e integruar, përkatësisht leja B - ekologjike e integruar për instalime në rajonin e mbrojtur, nga paragrafi (4) i këtij neni, e zëvendëson lejen nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji.

(6) Për objektet dhe për instalimet për të cilat është e nevojshme leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, ndërsa për të cilat me Ligjin për mjedis jetësor është e përcaktuar

se është e nevojshme leja B -ekologjike e integruar, me përjashtim të lejes B - ekologjike të integruar për instalime në rajon të mbrojtur, leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, merret në kushte dhe mënyrë të përcaktuar me këtë ligj.

(7) Për projektet për të cilat me Ligjin për mjedis jetësor është e përcaktuar se kryhet vlerësimi i ndikimit të projekteve në mjedisin jetësor, duke i përfshirë edhe projektet për të cilat nevoja për vlerësim të ndikimit kryhet me shqyrtimin e çdo rasti të veçantë, vlerësimi kryhet në pajtim me atë ligj.

Neni 29

Shfrytëzimi i ujit nga pusët

(1) Pa lejen nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, qytetari që është pronar ose bartës i së drejtës tjetër reale mbi truallin, mund të hapë pus të rëndomtë për furnizim me ujë për pije, për pije për kafshë dhe për nevoja të tjera personale.

(2) Pusi i rëndomtë nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të hapet në largësi prej së paku 5 metrash, nga objekti ndërtimor dhe nga ngastra ndërtimore e fqinjit, ndërsa kuota në fund të pusit, nuk guxon që të jetë më e ulët, nga kuota e fundit të pusit fqinj.

(3) Pa leje nga neni 26 paragrafi (1) i këtij neni, nuk mund të hapet pusi për ujitjen e truallit të përfshirë me hidrosistem ose sistem për ujitje.

Neni 30

Kërkesa për lëshimin e lejes

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e lëshon lejen nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, me kërkesë të personit juridik ose fizik (në tekstin e mëtejme: kërkuesi).

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e përcakton përmbajtjen dhe formën e formularit të kërkesës, si dhe dokumentacionin e nevojshëm që i bashkëngjitet kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 31

Lëshimi i kushteve të ekonomisë ujore dhe kushteve të tjera, për projektimin dhe për sigurimin e informatave të tjera

(1) Para paraqitjes së kërkesës për lëshimin e lejes nga neni 30 paragrafi (1) i këtij ligji, personi juridik dhe fizik është i obliguar që të kërkojë nga organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor:

1) kushtet e ekonomisë ujore për projektim dhe

2) kushtet për mbrojtjen e ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve që varen nga uji, për përpilimin e dokumentacionit teknik.

(2) Kushtet e ekonomisë ujore për projektim dhe kushtet për mbrojtjen e ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve të varura nga uji nga paragrafi (1) i këtij neni, doemos duhet të jenë në pajtim me Bazën e ekonomisë ujore dhe Planin për menaxhim me rrjedhën e lumit.

(3) Përveç kushteve nga paragrafi (1) i këtij neni, personi juridik dhe fizik ka të drejtë që të kërkojë edhe listën e lejeve që janë lëshuar në pajtim me këtë ligj, në rajonin ku planifikohet vendi i objektit.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e menaxhimit me ujëra, është i obliguar që në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës, personit juridik dhe fizik t'ia dorëzojë me shkrim, kushtet nga paragrafi (1) dhe informatat nga paragrafi (3) i këtij neni.

(5) Nëse organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, nuk është në gjendje që t'i përgjigjet kërkesës për dorëzimin e kushteve dhe informatave në afatin e caktuar në paragrafin (4) të këtij neni, për pamundësinë dhe për shkaqet e mosdorëzimit, si dhe për afatin plotësues në të cilin do ta kryeja atë, me shkrim e njofton personin juridik dhe fizik. Afati plotësues nuk mund të jetë më i gjatë se 15 ditë.

(6) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, arkëton kompensim për sigurimin e informatave nga paragrafi (1) dhe paragrafi (3) të këtij neni, me ç'rast lartësia e kompensimit nuk duhet t'i tejkalojë shpenzimet reale për sigurimin, përgatitjen dhe dërgimin e tyre.

(7) Qasja te regjistrat, evidencat ekzistuese ose baza e të dhënave, si dhe kontrolli i informatave në vendin ku ruhen ose mbahen, është pa pagesë.

(8) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e përcakton lartësinë e kompensimit nga paragrafi (6) i këtij neni.

(9) Në bazë të kushteve të lëshuara të ekonomisë ujore për projektim dhe kushteve për mbrojtjen e ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve të varura nga uji, personi juridik ose fizik e përgatit detyrën e projektit për objektin për të cilin kërkohet leja.

Neni 32

Procedura për konsultime

(1) Para se të fillojë me përgatitjen e kërkesës për leje, personi juridik dhe fizik ka të drejtë që të paraqesë kërkesë me shkrim, për fillimin e procedurës së konsultimeve, me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, lidhur me përmbajtjen dhe vëllimin e dokumentacionit, që dorëzohet me kërkesën nga neni 30 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që ta fillojë procedurën për konsultime me personin juridik dhe fizik, më së voni në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Për konsultimet e kryera organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe personi juridik përkatësisht fizik, e nënshkruajnë procesverbalin.

Neni 33

Procedimi me kërkesën për lëshimin e lejes

(1) Në afatin që nuk mund të jetë më i gjatë se 30 ditë nga dita e pranimit të kërkesës nga neni 30 paragrafi (1) i këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e obligon kërkuenin që ta plotësojë kërkesën dhe i përcakton të dhënat me të cilat, në pajtim me nenin 30 paragrafi (2) i këtij ligji duhet të plotësohet kërkesa, dhe varësisht nga lloji i mangësive dhe qasja e të dhënave, e përcakton afatin për plotësimin e kërkesës, që nuk mund të jetë më i shkurtër se 15 ditë.

(2) Nëse kërkueni nuk vepron në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, me aktvendim e hedh poshtë kërkesën.

(3) Kundër aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni, kërkueni në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit, mundet të paraqesë ankesë te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë, nga sfera e ujërave.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që pa prolongim, nga një ekzemplar të kërkesës, ta dorëzojë te:

1) organi i administratës shtetërore, kompetent për veprimtaritë që do të kryhen me objektin dhe/ose me stabilimentin, (në tekstin e mëtejme: organet e tjera kompetente të administratës shtetërore) dhe

2) kryetari i komunave, komunave në qytetin e Shkupit dhe qytetit të Shkupit, në rajonin e të cilave do të ndërtohet objekti dhe/ose stabilimenti.

Neni 34

Ndryshimi dhe plotësimi i përmbajtjes dhe i vëllimit të kërkesës për lëshimin e lejes

(1) Pas dorëzimit të kërkesës për lëshimin e lejes, kërkuesi mundet në mënyrë plotësuese të paraqesë kërkesë për ndryshimin dhe/ose plotësimin e përmbajtjes dhe vëllimit të kërkesës nga neni 30 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Kërkesës për ndryshim dhe plotësim nga paragrafi (1) i këtij neni, kërkuesi është i obliguar që t'ia bashkëngjisë dokumentet e nevojshme, që kërkohen në pajtim me nenin 30 paragrafin (2) të këtij ligji, nëse me kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni, bëhet ndryshimi i atyre të dhënave.

(3) Për kërkesën për ndryshimin dhe plotësimin e përmbajtjes dhe vëllimit të kërkesës për lëshimin e lejes nga paragrafi (1) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, procedon në pajtim me nenin 33 të këtij ligji.

Neni 35

Publikimi i shpalljes dhe pjesëmarrja e opinionit, në procedurën e lëshimit të lejes

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në afat prej shtatë ditësh pune nga dita e pranimit të kërkesës nga neni 30 paragrafi (1) i këtij ligji, është i obliguar që ta publikojë kërkesën në së paku një gazetë ditore të kapshme në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë dhe në faqen e vet të internetit dhe së paku në një medium të shtypur dhe elektronik në territorin e komunës në të cilën kërkohet leja.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që t'i sigurojë opinionit qasje të lirë te informatat e nevojshme për formimin e mendimeve dhe të qëndrimeve, në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor.

(3) Opinioni mundet t'i shprehë mendimet dhe vërejtjet e veta lidhur me kërkesën, në afat prej 15 ditësh nga publikimi.

(4) Përmbajtjen e shpalljes nga paragrafi (1) i këtij neni, e përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(5) Shpallja nga paragrafi (1) i këtij neni, është në llogari të kërkuesit të lejes.

Neni 36

Të drejtat dhe obligimet e organeve të komunave dhe të qytetit të Shkupit lidhur me kërkesën

(1) Kryetari i komunave dhe kryetari i komunës së Shkupit, është i obliguar që në afat prej 15 ditësh nga pranimi i kërkesës, në pajtim me nenin 33 paragrafi (4) i këtij ligji, t'i dorëzojë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, mendim me shkrim lidhur me të dhënat e përmbajtura në kërkesë.

(2) Nëse kryetari i komunave dhe kryetari i komunës së Shkupit, nuk e dorëzon mendimin me shkrim në afatin nga paragrafi (1) i këtij neni, konsiderohet se është pajtuar me kërkesën.

Neni 37

Procedimi me kërkesën në rastin e ujërave ndërshetërore

Kur organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në bazë të përmbajtjes së kërkesës, vlerëson se kryerja e veprimtarive në objekte ose në instalime për të cilat kërkohet leje, mund të shkaktojë pasoja negative në regjimin e ujërave dhe/ose në morfologjinë e trupit ujor, ai është i obliguar që të ngritë procedurë për dorëzimin e kërkesës te organi përkatës kompetent i shtetit tjetër dhe t'i mundësojë që të prononcohet për kërkesën, në mënyrë dhe në kushte të parapara me ligj, e në pajtim me marrëveshjen ndërkombëtare të ratifikuar nga Republika e Maqedonisë, me të cilën është marrë ai obligim.

Neni 38

Dorëzimi i qëndrimeve dhe mendimeve pas kërkesës

(1) Organet e shënuara në nenin 33 paragrafi (4) pika 1 e këtij ligji, si dhe opinioni nga neni 35 i këtij ligji, munden në afat prej 15 ditësh nga pranimi i kërkesës, t'i dorëzojnë mendimet dhe qëndrimet e tyre me shkrim, lidhur me kërkesën nga neni 30 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Gjatë përgatitjes së lejes nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, nuk do t'i marrë parasysh mendimet e dorëzuara pas kalimit të afatit dhe mënyrës të përcaktuara në paragrafin (1) të këtij neni.

(3) Gjatë përgatitjes së lejes nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, i arsyeton shkaqet për të cilat janë hedhur poshtë mendimet dhe qëndrimet e marra nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Nëse organet e shënuara në nenin 33 paragrafi (4) pika 1 e këtij neni, nuk dorëzojnë mendim me shkrim në afatin nga paragrafi (1) i këtij neni, konsiderohet se nuk kanë vërejtje për kërkesën,

Neni 39

Hedhja poshtë e kërkesës për lëshimin e lejes

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, me aktvendim e refuzon kërkesën nga neni 30 paragrafi (1) i këtij ligji, nëse konfirmon se lëshimi i lejes nuk është në pajtim me Planin për menaxhim me rrjedhën e lumit, rrezikohet interesi publik, ose cenohen dispozitat e marrëveshjes ndërkombëtare të ratifikuar nga Republika e Maqedonisë.

(2) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, kërkuesi mundet në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit, të paraqesë ankesë te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga sfera e ujërave.

Neni 40

Lëshimi i lejes

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që ta lëshojë lejen në afat jo më të gjatë se tre muaj, nga dita e pranimit të kërkesës nga neni 30 paragrafi (1) i këtij ligji, përkatësisht nga pranimi i të dhënave për plotësimin e kërkesës, në pajtim me nenin 34 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Kundër aktvendimit me të cilin lëshohet leja nga paragrafi (1) i këtij neni, kërkuesi në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të lejes, mundet të paraqesë ankesë te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga sfera e ujërave.

(3) Nëse organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, në afatin e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, nuk vendos për kërkesën për lëshimin e lejes, konsiderohet se pozitivisht i është përgjigjur kërkesës.

Neni 41

Fillimi i veprimit juridik të lejes

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që ta kryejë kontrollin e objekteve dhe stabilimenteve, dhe nëse kushtet nga leja janë plotësuar, bartësit të lejes i lëshon vërtetim për kontrollin e kryer të objekteve dhe stabilimenteve.

(2) Kontrollin e objekteve dhe stabilimenteve nga paragrafi (1) i këtij neni, e kryen Komisioni i formuar nga ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, i përbërë nga pesë anëtarë dhe atë, prej një anëtari nga Inspektorati shtetëror i mjedisit jetësor, dy anëtarëve nga organi kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e menaxhimit me rrjedhën e lumit dhe dy anëtarëve nga organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, fillon të prodhojë veprim juridik, nga momenti kur bartësi i lejes, do të dorëzojë vërtetim për kontrollin e kryer, te organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(4) Nga momenti i lëshimit të lejes nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, deri në momentin e fillimit të veprimit juridik të lejes në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, mundet në bazë të kërkesës së personit juridik ose fizik, të lëshojë leje për shfrytëzimin e përkohshëm të ujit nga trupi i njëjtë ujqor, për të cilin ka të bëjë leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji.

(5) Anëtarët e komisionit nga paragrafi (2) i këtij neni, zgjidhen me mandat prej dy vitesh, me të drejtën e zgjedhjes sërish, më së tepërmi edhe për një mandat.

(6) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni, për punën e vet nxjerr rregullore.

(7) Punët profesionale administrative të komisionit nga paragrafi (2) i këtij neni, i kryen organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e mjedisit jetësor.

Neni 42

Bartja e të drejtave dhe obligimeve nga leja

(1) Bartësi i lejes mundet personit të tretë, t'ia bartë me ose pa kompensim, tërësisht ose pjesërisht, të gjitha të drejtat dhe obligimet ose të drejtat dhe obligimet e veçanta, që dalin prej lejes nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, nëse me atë nuk ndryshohet përmbajtja e lejes, nuk çrregullohet realizimi i interesit publik, i përcaktuar me ligj dhe kushtet për kryerjen e veprimtarisë.

(2) Për bartjen e të drejtave dhe obligimeve të lejes nga paragrafi (1) i këtij neni, bartësi i lejes është i obliguar që në afat prej 15 ditësh nga dita e bartjes, të kërkojë pajtim nga organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Nëse në bazë të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, konfirmon se me bartjen e lejes janë plotësuar kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni, miraton aktvendim për ndryshimin e të dhënave për bartësin e lejes, dhe ndryshimin e kryer e regjistron në librin për ujin.

(4) Nëse në bazë të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni, konfirmon se me bartjen e lejes nuk janë plotësuar kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni, organi i administratës

shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, miraton aktvendim me të cilin e pezullon lejen, dhe me të cilin e obligon personin tjetër juridik ose fizik që të marrë leje të re, ndërsa ndërprerjen e lejes e regjistron në librin për ujin.

(5) Bartësi i lejes është i obliguar që ta njoftojë organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, nëse e autorizon personin e tretë që në emër të tij, t'i kryejë veprimtaritë dhe aktivitetet për të cilat lëshohet leja, në afat prej tri ditësh nga dita e lëshimit të autorizimit.

(6) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e regjistron në librin për ujin personin që e kryen veprimtarinë, në emër dhe për llogari të bartësit të lejes..

Neni 43

Mbrojtja e të drejtave të bartësit të lejes

(1) Secili përmbahet nga ndërmarrja e veprimeve ose aktiviteteve, me të cilat cenohet ose kufizohet e drejta që për bartësen rezulton prej lejes nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që t'i sigurojë bartësit të lejes pa pengesa ta realizojë të drejtën që rezulton nga leja në masën e përcaktuar me leje, dhe të përmbahet nga marrja e veprimeve dhe aktiviteteve për pengimin ose kufizimin e asaj të drejte, nëse ato veprime dhe aktivitete nuk ndërmerren për mbrojtjen dhe sigurimin e interesit publik të përcaktuar me ligj, ose për shkak të forcës madhore dhe rrethanave të tjera objektive.

(3) Nëse veprimet dhe aktivitetet me të cilat pengohet ose kufizohet e drejta, ndërmerren për mbrojtjen ose sigurimin e interesit publik të përcaktuar me ligj, bartësi i lejes ka të drejtë:

1. ta shfrytëzojë ujin nga trupi tjetër ujqor, në sasi dhe cilësi përkatëse me atë të përcaktuar në leje, ose nëse ajo nuk është e mundur,

2. kompensimi të dëmit që e ka pësuar për shkak të kufizimit.

(4) Në rastet nga paragrafi (3) i këtij neni, bartësi i lejes nuk ka të drejtë kompensimi të dëmit për fitimin e humbur.

(5) Në rast kur kufizimi i së drejtës së bartësit të lejes që rezulton nga leja, nuk kryhet për shkak të mbrojtjes ose sigurimit të interesit publik, ose për shkak të forcës madhore dhe rrethanave të tjera objektive, bartësi i lejes ka të drejtë kompensimi të dëmit që e ka pësuar për shkak të kufizimit të së drejtës, në mënyrë përkatëse me të përcaktuarën në leje.

(6) Kompensimi i dëmit nga paragrafi (2) i këtij neni, realizohet në pajtim me dispozitat e përgjithshme për kompensimin e dëmit.

(7) Leja nuk krijon të drejta dhe obligime për personat e tretë dhe për pronën e tyre.

Neni 44

Administrimi i përkohshëm i dhunshëm

(1) Në rastin kur leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, lëshohet për kryerjen e veprimtarisë me interes publik, ndërsa bartësi nuk e kryen veprimtarinë në pajtim me kushtet e përcaktuara në leje, përkatësisht kryen cenimin e rëndësishëm dhe në vazhdimësi të kushteve për kryerjen e veprimtarisë me interes publik të përcaktuar në leje, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, miraton aktvendim për vënien e lejes nën administrim të përkohshëm të dhunshëm (sekuestër).

(2) Aktvendimi nga paragrafi (1) i këtij neni, veçanërisht përmban:

1) shkaqet për të cilat vihet leja nën administrimin e dhunshëm të përkohshëm;

2) personin që e kryen administrimin e dhunshëm të përkohshëm;

3) afatin në të cilin kryhet administrimi i dhunshëm i përkohshëm;

4) kushtet e administrimit të dhunshëm të përkohshëm;

5) të drejtat dhe obligimet e bartësit të lejes, pas miratimit të aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Administrimin e dhunshëm të përkohshëm nga paragrafi (1) i këtij neni, e kryen personi juridik i autorizuar nga organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(4) Personi nga paragrafi (3) i këtij neni, ka përgjegjësi për aktet dhe veprimet e ndërmarra gjatë kohëzgjatjes së administrimit të dhunshëm të përkohshëm.

(5) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, bartësi i lejes në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij ligji, ka të drejtë ankese te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga sfera e ujërave. Ankesa nuk e prolongon zbatimin e vendimit.

(6) Pas kalimit të afatit të përcaktuar me paragrafin (2) pika 3 e këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, miraton aktvendim me të cilin e pezullon aktvendimin nga paragrafi (1) i këtij neni, ose e heq lejen.

(7) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, i regjistron në librin për ujin aktvendimin nga paragrafi (1) i këtij neni, dhe aktvendimin nga paragrafi (6) i këtij neni.

(8) Personi juridik nga paragrafi (3) i këtij neni, që të jetë i autorizuar duhet t'i plotësojë kushtet përkatëse kadrovike dhe hapësinore, si dhe të ketë së paku pesë vite përvojë, në kryerjen e punëve nga veprimtaria përkatëse, për të cilën autorizohet ta kryejë administrimin e dhunshëm.

(9) Lidhur me kuadrin personi juridik nga paragrafi (3) i këtij neni duhet të ketë të punësuar së paku pesë persona me arsimim sipëror, nga sfera e shkencave natyrore dhe teknike, me përvojë pune prej së paku pesë vite.

(10) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, më afërsisht i përcakton kushtet që duhet t'i plotësojë personi juridik nga paragrafi (3) i këtij neni.

Neni 45

Ndryshimi dhe plotësimi i lejes

(1) Leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, mund të ndryshohet ose të plotësohet, me detyrë zyrtare ose me kërkesën e bartësit të lejes nëse ndryshohet:

1) sasia dhe/ose cilësia e ujit që shfrytëzohet, ose

2) sasia dhe/ose cilësia e trupit ujqor nga i cili shfrytëzohet uji, ose

3) procesi teknologjik i punës.

(2) Kërkesës për ndryshimin dhe plotësimin e lejes, në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, i bashkëngjitet dokumentacioni teknik që veçanërisht i përmban: shkaqet dhe të dhënat për ndryshimet e ndodhura në sasinë, cilësinë, vendin dhe mënyrën e shfrytëzimit të ujërave, si dhe të dhënat e tjera të nevojshme.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, i regjistron ndryshimet dhe plotësimet e lejes në librin për ujin.

(4) Kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni, me detyrë zyrtare mund ta paraqesë organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, organi i

administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, si dhe organi tjetër që ka kompetenca që lidhen me sasinë dhe/ose cilësinë e ujit që shfrytëzohet, duke i përfshirë edhe subjektet që në bazë të autorizimit publik kryejnë aktivitete të lidhura me cilësinë dhe/ose sasinë e ujit që shfrytëzohet.

Neni 46

Kohëzgjatja e lejes

(1) Leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, lëshohet për kohë të caktuar varësisht nga lloji i objektit për furnizimin me ujë, por jo më të gjatë se 10 vite, përveç lejes për nxjerrjen e rërës, zhavorrit ose gurit nga shtretërit dhe brigjet e trupave ujqorë sipërfaqësore, që lëshohet me kohëzgjatje jo më të gjatë se dy vite.

(2) Me përjashtim, leja nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, lëshohet për kohë më të gjatë se ajo e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, nëse e njëjta merret me procedurën për ndarjen e koncesionit, për veprimtaritë që realizohen me shfrytëzimin e ujërave, dhe atë për kohëzgjatjen e koncesionit.

(3) Kohëzgjatja e lejes nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, fillon në momentin e fillimit të veprimit juridik të lejes, që përcaktohet në pajtim me nenin 41 të këtij ligji.

(4) Kërkesë për vazhdimin e kohëzgjatjes së lejes, bartësi i lejes është i obliguar që të paraqesë më së voni gjashtë muaj para kalimit të vlefshmërisë së lejes nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, në pajtim me procedurën e përcaktuar në nenin 34 të këtij ligji.

(5) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, me kërkesën e bartësit të lejes, mundet nëse ekzistojnë shkaqe të arsyeshme, ta vazhdojë afatin e përcaktuar të lejes në të cilin duhet të përfundojnë punët dhe aktivitetet për ndërtimin, mirëmbajtjen, eksploatimin, ndryshimin, zgjerimin, rehabilitimin dhe pushimin e punës së ndërtimit të objekteve të ekonomisë ujore dhe objekteve të tjera.

(6) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e regjistron vazhdimin e lejes në librin për ujin.

Neni 47

Ndërprerja e lejes

(1) Leja nga neni 26, paragrafi (1) i këtij ligji, ndërpritet nëse:

1) kalon afati i vlefshmërisë së lejes;

2) shfrytëzuesi ka hequr dorë nga të drejtat e përcaktuara në leje;

3) nuk fillohet me ndërtim, rikonstruktiv ose mbindërtim të objekteve dhe stabilimenteve nga leja, në afat prej së paku dy vitesh nga dita e lëshimit të lejes;

4) nuk përfundohen punët dhe aktivitetet për ndërtimin, mirëmbajtjen, eksploatimin, ndryshimin, zgjerimin, rehabilitimin ose mbylljen e objekteve të ndërtuara të ekonomisë ujore dhe objekteve të tjera, në afatin e përcaktuar në leje;

5) uji pa shkaqe të arsyeshme nuk shfrytëzohet dhe/ose lëshohet në vazhdimësi në periudhën prej dy vitesh, gjatë kohëzgjatjes së lejes;

6) nëse nuk plotësohet kushti nga neni 42 paragrafi (4) i këtij ligji;

7) leja e lëshuar nuk është në pajtim me ndryshimet dhe plotësimet e planeve për menaxhim me rrjedhat e lumenjve;

8) nëse ndodh vdekja e personit fizik pa trashëgimtarë ose

9) likuidimi i bartësit të lejes.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e regjistron ndërprerjen e lejes në librin për ujin.

Neni 48

Rastet në të cilat nuk nevojitet leja për shfrytëzim

Për shfrytëzimin e përgjithshëm të ujërave nga neni 16 paragrafi (1) i këtij ligji, si dhe në rastet e tjera të përcaktuara me këtë ligj, nuk nevojitet leja për shfrytëzimin e ujërave.

Neni 49

Kufizimi i së drejtës për ujin

(1) E drejta për ujin që rezulton dhe realizohet në kushte dhe në mënyrë të përcaktuar me lejen nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, përkohësisht kufizohet nëse me realizimin e saj:

- 1) rrezikohet shëndeti i njerëzve;
- 2) rrezikohet baraspesha natyrore e ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve të varura nga uji;
- 3) kufizohet shfrytëzimi i përgjithshëm i ujërave;
- 4) ndikon dëmshëm në rajonet e mbrojtura, të përcaktuara me dispozitat për mbrojtjen e natyrës.

(2) Kufizimi i përkohshëm i të drejtës për ujin, kryhet edhe për shkak të nevojave të mbrojtjes dhe sigurisë së shtetit.

(3) Në rastin nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, bartësi i lejes ka të drejtë kompensimi për dëmin, në pajtim me dispozitat e përgjithshme për kompensimin e dëmit.

(4) Për kufizimet nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni, me aktvendim vendos organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor. Kufizime nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të kërkojë edhe organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë.

(5) Me aktvendimin nga paragrafi (4) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, përcakton edhe masa të përmirësimit dhe masa të tjera që duhet t'i ndërmarrë bartësi i lejes.

(6) Kufizimi nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) i këtij neni, nuk mund të zgjasë më shumë se nevoja për realizimin e masave të përmirësimit dhe masave të tjera.

(7) Kundër aktvendimit nga paragrafi (5) i këtij neni, bartësi i lejes në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit, mund të paraqesë kërkesë te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë, nga sfera e ujërave. Ankesa nuk e prolongon zbatimin e vendimit.

(8) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e regjistron kufizimin e të drejtës për ujë në librin për ujin.

Neni 50

Ndryshimi i lejes për shfrytëzimin e ujërave për shkak të ndryshimit të përparësisë

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, mundet në rastin e mungesës së ujit për pije, në lejen për shfrytëzimin e ujërave për nevojat nga neni 15 pikat 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji, ta bëjë ndryshimin e dedikimit, nëse është e domosdoshme që ato ujëra të shfrytëzohen për nevojat nga neni 15 pika 1 e këtij ligji.

(2) Në rastin nga paragrafi (1) i këtij neni, shfrytëzuesi i mëparshëm ka të drejtë kompensimi të dëmit për humbjen e fitimit dhe kompensimi të mjeteve të depozituara në objektet dhe stabilimentet e ekonomisë ujore dhe të tjera, në pajtim me dispozitat e përgjithshme për kompensimin e dëmit.

(3) Për ruajtjen e sasisë dhe cilësisë së trupave të caktuara ujore, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, mund ta përcaktojë mënyrën e shfrytëzimit të ujit, ta miratojë

shpërndarjen e tërë ujit apo në pjese të ujit ndërmjet kërkuesve të lejes, ose të drejtën tjetër për shfrytëzimin e ujërave, nëse kërkesa për lëshimin e lejes për shfrytëzimin e ujërave është me interes publik.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e regjistron ndryshimin e lejes nga paragrafi (1) i këtij neni, në librin për ujin.

Neni 51

Heqja e lejes

(1) Leja nga neni 26, paragrafi (1) i këtij ligji, hiqet nëse:

- 1) uji shfrytëzohet përkatësisht lëshohet, në kundërshtim me kushtet e përcaktuara në leje;
- 2) bartësi nuk e ka paguar kompensimin dhe
- 3) bartësi të lejes me vendim të plotfuqishëm, i është kumtuar sanksioni kundërvajtës, ndalim për kryerjen e veprimtarisë, lidhur me shfrytëzimin e ujërave ose lëshimin e ujërave.

(2) Për heqjen e lejes në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, miraton aktvendim.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që për fillimin e procedurës për heqjen e lejes ta njoftojë bartësin e lejes, dhe në aktvendimin nga paragrafi (2) i këtij neni, t'i japë afat që nuk mund të jetë më i gjatë se 30 ditë, në të cilin e urdhëron për evitimin e shkakut nga paragrafi (1) pika 1 dhe 2 të këtij neni, për fillimin e procedurës.

(4) Nëse edhe pas kalimit të afatit të përcaktuar në paragrafin (3) të këtij neni, bartësi i lejes nuk i eviton shkaqet ose vazhdon me aktivitetet nga paragrafi (1) pikat 1 dhe 2 të këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, miraton aktvendim për heqjen e lejes.

(5) Veprimi juridik nga heqja e lejes, vlen nga dita e përcaktuar në aktvendimin nga paragrafi (4) i këtij neni.

(6) Kundër aktvendimit nga paragrafi (4) i këtij neni, bartësi i lejes në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit, mund të paraqesë ankesë te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë, nga sfera e ujërave.

(7) Ankesa nga paragrafi (6) i këtij neni, nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.

(8) Personi juridik ose fizik të cilit i është heqë leja, nuk ka të drejtë kompensimi për dëmin.

(9) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e regjistron heqjen e lejes në librin për ujin.

Neni 52

Kushti i veçantë për heqjen e lejes

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, ose me propozimin e organit tjetër të administratës shtetërore, mund të vendosë që t'ia heqë lejen bartësit, nëse me heqjen sigurohet ose realizohet interesi më i lartë publik nga ai për realizimin e të cilit është lëshuar leja.

(2) Interes më i madh publik nga paragrafi (1) i këtij neni, është realizimi i të drejtës për shfrytëzimin e ujit për më shumë shfrytëzues, në kuadër të përparësisë së njëjtë të përcaktuar me nenin 15 të këtij ligji.

(3) Në rastin nga paragrafi (1) i këtij neni, personi juridik përkatësisht fizik të cilit i është hequr leja, ka të drejtë kompensimi për dëmin, në pajtim me dispozitat e përgjithshme për kompensimin e dëmit.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e menaxhimit me ujërat, e regjistron heqjen e lejes për sigurimin e interesit më të lartë publik, në librin për ujin.

II. 4. Koncesioni për shfrytëzimin e ujërave

Neni 53

Veprimtaritë për të cilat ndahet koncesioni për shfrytëzimin e ujërave

(1) Veprimtaritë afariste të cilat realizohen me shfrytëzimin e ujit nga trupat ujorë sipërfaqësorë dhe nëntokësorë, mund të kryhen përmes ndarjes së koncesionit dhe partneritetit privat publik (në tekstin e mëtejme: koncesioni), në kohë të caktuar personit vendor dhe të huaj, juridik dhe fizik.

(2) Koncesioni nga paragrafi (1) i këtij neni, ndahet për:

- 1) prodhimin e energjisë elektrike në centralet hidroelektrike;
- 2) mbushjen e ujit në shishe, për nevojat komerciale;
- 3) kultivimin e peshqve dhe shpezëve ujore;
- 4) komunikacionin e liqeneve dhe
- 5) ofrimin e shërbimeve turistike, sportive dhe shërbimeve të tjera rekreative me ndërtimin e objekteve të përhershme.

Neni 54

Procedura për ndarjen e koncesionit

(1) Në emër të Republikës së Maqedonisë, koncesionin nga neni 53 paragrafi (1) i këtij ligji, e jep Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Për fillimin e procedurës për ndarjen e koncesionit, vendos Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e arsyetuar të dorëzuar nga ana e ministrit, që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, të përpiluar në pajtim me Bazën e ekonomisë ujore të Republikës së Maqedonisë dhe planet për menaxhim me rrjedhat e lumenjve.

(3) Propozimin e arsyetuar nga paragrafi (2) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e dorëzon pas pajtimit paraprakisht me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, e për të cilin pozitivisht janë prononcuar organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e ekonomisë, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mbrojtjes, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e kulturës, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e punëve të brendshme dhe Enti republikan për mbrojtjen e monumenteve të kulturës.

(4) Vendimi nga paragrafi (2) i këtij neni, botohet në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(5) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, formon Komisionin për zbatimin e procedurës për ndarjen e koncesionit, të përbërë nga së paku pesë anëtarë, në të cilin obligativisht merr pjesë edhe një përfaqësues i komunave, komunave të qytetit të Shkupit dhe qytetit të Shkupit.

(6) Lidhur me procedurën për ndarjen e koncesionit si dhe çështjet e tjera lidhur me koncesionin, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat nga Ligji për koncesion dhe llojet e tjera të partneritetit privat publik.

(7) Përfaqësuesin e komunave, komunave në qytetin e Shkupit dhe të qytetit të Shkupit, në Komisionin nga paragrafi (5) i këtij neni, e emëron kryetari i komunave, komunave në qytetin e Shkupit dhe i qytetit të Shkupit, në rajonin e të cilit do të realizohet projekti i koncesionit.

Neni 55

Ndarja e koncesionit përmes konkursit publik dhe përjashtimet

Koncesioni ndahet përmes konkursit publik, të organizuar dhe realizuar në pajtim me dispozitat e Ligjit për koncesione dhe lloje të tjera të partneritetit privat publik.

Neni 56

Raporti ndërmjet koncesionit dhe lejes për shfrytëzimin e ujit

(1) Kur koncesioni ndahet në pajtim me dispozitën e nenit 55 të këtij ligji, në thirrjen publike për dorëzimin e ofertave për ndarjen e koncesionit, detyrimisht shënohet se kusht i obligueshëm për lidhjen e marrëveshjes për koncesion, është marrja e lejes për shfrytëzimin e ujit në pajtim me dispozitat e këtij ligji, ndërsa në dokumentacionin e tenderit përveç elementeve të përcaktuara në pajtim me Ligjin për koncesione dhe lloje të tjera të partneritetit privat publik, shënohen edhe kushtet që do të përmbahen në lejen për shfrytëzimin e ujit, si dhe kushtet që janë të domosdoshme të plotësohen ose hulumtohen për mbrojtjen dhe përparimin e ambienteve dhe sferave të mjedisit jetësor.

(2) Leja për shfrytëzimin e ujit, e fituar në pajtim me dispozitat e këtij ligji, nuk do të prodhojë veprim juridik, nëse nuk lidhet marrëveshje për koncesion.

(3) Nëse ofertuesi i parë i radhitur nuk e merr lejen për shfrytëzimin e ujit, ose nuk i plotëson kushtet e tjera për lidhjen e marrëveshjes së koncesionit të përcaktuar me thirrje publike, në afatin e përcaktuar me këtë ligj, Komisioni nga neni 54 paragrafi (5) i këtij ligji, e thirr ofertuesin e dytë të radhitur, që të futet në procedurën për lidhjen e marrëveshjes së koncesionit.

Neni 57

Kohëzgjatja e koncesionit

(1) Kohëzgjatja e koncesionit përcaktohet me marrëveshjen e koncesionit, me ç'rast periudha më e gjatë është:

1) për prodhimin e energjisë elektrike në centralet hidroelektrike;

- me fuqi mbi 10 MNJ deri në 70 vite,
- me fuqi prej 2 deri në 10 MNJ deri në 50 vite dhe
- me fuqi deri në 2 MNJ deri në 30 vite,

2) për mbushjen e shisheve me ujë për nevoja komerciale, pa dallim nëse bëhet fjalë për përfshirjen e ujit nga trupi ujor sipërfaqësor ose nëntokësor, deri në 20 vite,

3) për kultivimin e peshqve dhe shpezëve ujore;

- në basene peshqish deri në 25 vite,

- në kafaze deri në 15 vite,

- për shpezë ujore deri në 15 vite,

4) për komunikacionin e liqeneve deri në 10 vite dhe

5) ofrimin e shërbimeve turistike, sportive dhe shërbimeve të tjera rekreative me ndërtimin e objekteve të përhershme, deri në 20 vite.

(2) Kohëzgjatja e lejes për shfrytëzimin e ujit, nuk guxon të jetë më e gjatë se kohëzgjatja e marrëveshjes së koncesionit, e përcaktuar në pajtim me këtë ligj.

(3) Si fillim i koncesionit konsiderohet dita e lidhjes së koncesionit.

Neni 58

Kompensimi i koncesionit

(1) Përveç kompensimit që paguhet për shfrytëzimin e ujit në bazë të lejes për shfrytëzimin e ujit dhe kompensimeve të tjera të përcaktuara me këtë ligj, koncesionari paguan kompensim për koncesionin, varësisht nga lloji i veprimtarisë tregtare. Lartësia e kompensimit për secilën veprimtari, përcaktohet në marrëveshjen e koncesionit.

(2) Kompensimi për koncesionin për shfrytëzimin e ujit, përbëhet nga dy pjesë si vijon:

- kompensimi i njëhershëm që paguhet me ndarjen e koncesionit,

-kompensimi vjetor që paguhet për çdo vit, gjatë kohëzgjatjes së marrëveshjes për koncesion.

(3) Lartësia e kompensimit të njëhershëm për koncesionin për:

1) prodhimin e energjisë elektrike, nuk duhet të jetë më e vogël se shuma e dhjetëfishtë e kompensimit vjetor, sipas vlerësimit për realizimin në vitin e parë të shfrytëzimit;

2) mbushjen e shisheve me ujë, nuk duhet të jetë më e vogël se shuma e dhjetëfishtë e kompensimit vjetor, sipas vlerësimit për realizimin në vitin e parë të shfrytëzimit;

3) kultivimin e peshqve në basene peshqish, kafaze dhe të shpezëve ujore, nuk duhet të jetë më e vogël se shuma e pesëfishtë e kompensimit vjetor, sipas vlerësimit për realizimin e atij kompensimi, në vitin e parë të shfrytëzimit;

4) komunikacionin e liqeneve, nuk duhet të jetë më e vogël se shuma e kompensimit vjetor, sipas vlerësimit për realizimin e atij kompensimi në vitin e parë të shfrytëzimit dhe

5) për shërbime turistike, nuk duhet të jetë më e vogël se 10% nga çmimi i tregut të truallit ndërtimor, sipas së cilit përcaktohet kompensimi vjetor.

(4) Lartësia e kompensimit vjetor të koncesionit për:

1) prodhimin e energjisë elektrike, është përqindja nga çmimi mesatar i realizuar i energjisë së prodhuar elektrike, për secilin kilovat orë të prodhuar të pragut të hidrocentralit në secilin vit të shfrytëzimit, por jo më pak se 2%;

2) mbushjen e ujit në shishe, është përqindja nga prodhimi i përgjithshëm i vlerësuar i shisheve, sipas çmimit të shitjes për një litër produkti të prodhuar, por jo më pak se 1%;

3) kultivimin e peshqve në basene peshqish, në kafaze dhe të shpezëve ujore, është përqindja e peshqve dhe shpezëve në vitin e caktuar të shfrytëzimit të koncesionit, sipas çmimit të shitjes për një kilogram peshku të prodhuar, por jo më pak se 1%;

4) për shërbimet turistike është përqindja e çmimit mesatar të shitjes së truallit ndërtimor në rajonin e qytetit ose komunës në të cilën është ndarë koncesioni, sipas sipërfaqes për shfrytëzim dhe për secilin vit të shfrytëzimit, por jo më pak se 2% dhe

5) për komunikacionin e liqeneve, është përqindja e hyrjeve të realizuara nga kryerja e veprimtarisë për të cilën ndahet koncesioni, po jo më pak se 1%.

Neni 59

Bartja e koncesionit

Qeveria e Republikës së Maqedonisë e miraton bartjen e koncesionit, nëse barten të drejtat dhe obligimet për shfrytëzimin e ujit, të përcaktuara në lejen për shfrytëzimin e ujit, në procedurë, në mënyrë dhe në kushte të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 60

Ndërprerja e koncesionit

(1) Koncesioni pushon të vlejë:

1) nëse i hiqet leja për shfrytëzimin e ujit;

2) nëse koncesionari nuk ka filluar me veprimtarinë e koncesionit, në afatin e përcaktuar me marrëveshjen e koncesionit;

3) me kalimin e afatit të vlefshmërisë, të paraparë në marrëveshjen e koncesionit;

4) me blerje e parakohshme të koncesionit në interes publik;

5) në rast të veçantë të shkëputjes së njëanshme të marrëveshjes së koncesionit nga ana e koncedentit ose koncesionarit, të paraparë me Ligjin për koncesionet dhe llojet e tjera të partneritetit privat publik;

6) me falimentimin ose likuidimin e koncesionarit dhe

7) në raste të tjera të parapara me marrëveshje.

(2) Me ndërprerjen e koncesionit, ndërpritet edhe leja për shfrytëzimin e ujit.

III. PLANIFIKIMI

Neni 61

Dokumentet themelore të planit

Dokumentet themelore për planifikimin dhe zhvillimin e menaxhimit me ujëra në Republikën e Maqedonisë, janë:

1) Strategjia nacionale për ujërat;

2) Baza e ekonomisë ujore e Republikës së Maqedonisë dhe

3) Planet për menaxhimin me rrjedhat e lumenjve.

Neni 62

Strategjia nacionale për ujërat

(1) Me Strategjinë nacionale për ujërat, përcaktohet politika afatgjate me të cilën veçanërisht sigurohet:

1) zhvillimi i qëndrueshëm i ujërave, përmes plotësimit të nevojave të të gjithë shfrytëzuesve, me ujë cilësor në sasi të mjaftueshme;

2) shfrytëzimi racional dhe ekonomik i ujërave;

3) mbrojtja e ujërave nga ndotja dhe kontrolli i ndotjes;

4) mbrojtja dhe përmirësimi i truallit buzë bregut dhe vendbanimeve ujore dhe

5) mbrojtja dhe zbutja e pasojave nga veprimi i dëmshëm i ujërave dhe mungesa e ujit.

(2) Strategjia nacionale për ujërat, miratohet për periudhën prej 30 vitesh.

(3) Strategjinë nacionale për ujërat, me propozimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, e miraton Kuvendi i Republikës së Maqedonisë.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e pylltarisë, organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e ekonomisë, organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve, organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e punëve të brendshme, organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mbrojtjes, dhe organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e vetadministrimit lokal, është kompetent për përpilimin e Strategjisë nacionale për ujërat dhe e dorëzon në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për shqyrtim dhe dorëzimin në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë.

(5) Përcaktimet e Strategjisë nacionale për ujërat, obligativisht duhet të kihet parasysh gjatë përpilimit të dokumenteve të tjera strategjike, me të cilat përcaktohen politika dhe qëllimet e zhvillimit të ekonomisë në Republikën e Maqedonisë, shfrytëzimi i resurseve natyrore, mbrojtja shëndetësore, zhvillimi lokal dhe rajonal dhe mbrojtja e mjedisit jetësor.

(6) E drejta për qasje në informatat e përmbajtura në Strategjinë nacionale për ujërat, e të cilat kanë të bëjnë me mjedisin jetësor, realizohet në kushte dhe në mënyrë të përcaktuara në Ligjin për mjedisin jetësor.

(7) Pjesëmarrja e opinionit në procedurën për miratimin e Strategjisë nacionale për ujërat, kryhet në kushte dhe në mënyrë të përcaktuara me Ligjin për mjedisin jetësor.

Neni 63

Baza e ekonomisë ujore e Republikës së Maqedonisë

(1) Për planifikimin dhe zbatimin e integruar të programeve dhe masave për zhvillimin e ujërave, në pajtim me qëllimet e zhvillimit të qëndrueshëm nacional dhe harmonizimin e zhvillimit ekonomik, përparimin social dhe mbrojtjen e mjedisit jetësor, si dhe realizimin e Strategjisë nacionale për ujërat, miratohet Baza e ekonomisë ujore e Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejshë: Baza e ekonomisë ujore).

(2) Baza e ekonomisë ujore, miratohet për territorin e Republikës së Maqedonisë.

(3) Bazën e ekonomisë ujore, me propozimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, e miraton Kuvendi i Republikës së Maqedonisë.

(4) Baza e ekonomisë ujore, miratohet për periudhën prej 20 vitesh.

(5) Baza e ekonomisë ujore, veçanërisht i përmban:

- 1) gjendjen e ekzistues të ujërave;
- 2) nevojat e tanishme dhe të ardhshme për ujërat;
- 3) bilancin e ujërave;

4) zgjidhjet teknike dhe ekonomike për shfrytëzimin racional të ujërave, për mbrojtjen e ujërave nga ndotja dhe për mbrojtjen nga ndikimi i dëmshëm në ujërat, në bazë të principeve për zhvillimin e qëndrueshëm;

5) planin kohor për realizimin e zgjidhjeve teknike dhe ekonomike, nga pika 4 e këtij paragrafi dhe

6) qëllimet afatgjate për mjedisin jetësor dhe programin e masave për realizimin e tyre.

(6) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është kompetent për përpilimin e Bazës së ekonomisë ujore, dhe e dorëzon në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për shqyrtim dhe dorëzim në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë.

(7) Përmbajtja më e afërt, mënyra dhe procedura e përpilimit, revidimit dhe përditësimit të Bazës së ekonomisë ujore, përcaktohet me metodologjinë e përcaktuar nga ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor.

(8) Qeveria e Republikës së Maqedonisë e siguron harmonizimin ndërmjet Bazës së ekonomisë ujore të Republikës së Maqedonisë dhe Planit hapësinor të Republikës së Maqedonisë.

(9) Gjatë përpilimit të dokumenteve afatgjate të planeve, me të cilat rregullohet zhvillimi i degëve të veçanta ekonomike në Republikën e Maqedonisë, si dhe shfrytëzimi i resurseve natyrore, obligativisht kryhet harmonizimi i tyre me Bazën e ekonomisë ujore.

(10) E drejta për qasje në informatat e përmbajtura në Bazën e ekonomisë ujore, e të cilat kanë të bëjnë me mjedisin jetësor, realizohet në kushte dhe në mënyrë të përcaktuara me Ligjin për mjedisin jetësor.

(11) Konsultimi i opinionit për miratimin e Bazës së ekonomisë ujore, si dhe miratimi i Bazës së ekonomisë ujore, zbatohet në bazë të Ligjit për mjedisin jetësor.

Neni 64

Përpilimi, revidimi dhe përditësimi i Bazës së ekonomisë ujore të Republikës së Maqedonisë dhe informimi dhe konsultimi me opinionin

(1) Baza e ekonomisë ujore, përpilohet në dy faza si vijon:

- 1) projekti dhe
- 2) propozimi.

(2) Për sigurimin e pjesëmarrjes së opinionit profesional, Qeveria e Republikës së Maqedonisë miraton vendim për vënien e Projektit të Bazës së ekonomisë ujore në shqyrtim profesional, që publikohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(3) Shqyrtimin profesional e organizon organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në afat prej 60 ditësh nga dita e publikimit të vendimit nga paragrafi (2) i këtij neni, me ç'rast është i obliguar të sigurojë kushte që opinionin profesional në mënyrë përkatëse të ketë qasje në Projektin e Bazës së ekonomisë ujore, dhe t'i tregojë mendimet dhe qëndrimet e veta.

(4) Në bazë të mendimeve dhe qëndrimeve të marra nga shqyrtimi profesional për Projektin e Bazës së ekonomisë ujore, përpilohet Propozimi i Bazës së ekonomisë ujore, të cilin me propozimin e organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(5) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, e dorëzon Propozimin e Bazës së ekonomisë ujore në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë, për miratimin e tij.

(6) Pjesëmarrja e opinionit profesional në përpilimin e Bazës së ekonomisë ujore, nuk e ndryshon procedurën për pjesëmarrjen e opinionit gjatë miratimit të dokumenteve të planit, të përcaktuar në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor.

Neni 65

Ndryshimi dhe plotësimi i Bazës së ekonomisë ujore të Republikës së Maqedonisë

(1) Baza e ekonomisë ujore e Republikës së Maqedonisë revidohet, ndryshohet dhe/ose plotësohet, së paku në çdo 10 vite, ndërsa sipas nevojës edhe më herët.

(2) Ndryshimet dhe plotësimet e Bazës së ekonomisë ujore, i kryen Kuvendi i Republikës së Maqedonisë, me propozimin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(3) Në ndryshimet dhe plotësimet e Bazës së ekonomisë ujore, në mënyrë përkatëse zbatohet neni 64 i këtij ligji.

Neni 66

Planet për menaxhimin me rrjedhat e lumenjve

(1) Për secilën rrjedhë të lumit të përcaktuar në nenin 7 të këtij ligji, përpilohet Plani për menaxhimin me rrjedhën e lumit për periudhën prej gjashtë vitesh.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë i miraton planet për menaxhim me rrjedhat e lumit, me propozimin e ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Planet për menaxhimin me rrjedhat e lumenjve, përpilohen në pajtim me Bazën e ekonomisë ujore të Republikës së Maqedonisë.

(4) Plani për menaxhimin me rrjedhën e lumit, veçanërisht i përmban elementet si vijojnë:

- 1) përshkrimin e karakteristikave të rrjedhës së lumit;
- 2) pasqyrën e shtypjeve dhe ndikimeve të konsiderueshme në gjendjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, të shkaktuara nga aktivitetet e njeriut;
- 3) informatat dhe pasqyrat hartografike të zonave të mbrojtura të regjistruara;
- 4) informatat dhe pasqyrat hartografike për aktivitetet e monitorimit të gjendjes së ujërave dhe programet e monitorimit;

5) listën e qëllimeve të mjedisit jetësor për secilin trup ujqor në rrjedhën e lumit, në pajtim me nenin 72, nenin 90, nenin 92, nenin 93 dhe nenin 94 të këtij ligji, duke i përfshirë edhe informatat për lëshimet e bëra në pajtim me këtë ligj; shënimin e ujërave sipërfaqësore artificiale dhe të ndryshuara me forcë. Informatat i përmbajnë masat e planifikuara dhe të ndërmarra, për përmirësimin e cilësisë së ujërave dhe arritjen e qëllimeve të mjedisit jetësor;

6) analizën ekonomike për shfrytëzimin e ujërave, duke e përfshirë edhe raportin për zbatimin e parimit shfrytëzuesi paguan;

7) Programin e masave për arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor, në pajtim me nenin 73 të këtij ligji;

8) plan-programet më detajore për menaxhim me ujërat e rrjedhave të lumenjve dhe nënrrjedhat;

9) Programin për mbrojtje nga veprimi i dëmshëm i ujërave nga neni 124 i këtij ligji, si dhe masat themelore për mbrojtje nga vërshimet;

10) përshkrimin e aktiviteteve dhe rezultateve nga pjesëmarrja e opinionit gjatë përpilimit të planit;

11) listën e organeve dhe institucioneve, kompetente për ujërat në rrjedhën e lumit;

12) mënyrën në të cilën informatat dhe dokumentet lidhur me përpilimin dhe implementimin e planit, janë të kapshme për opinionin;

13) realizimin e obligimeve të ndërmarra me marrëveshjet ndërkombëtare, që kanë të bëjnë me menaxhimin e ujërave, të ratifikuara nga Republika e Maqedonisë dhe

14) punë të tjera të përcaktuara nga ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(5) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është përgjegjës për përpilimin e planeve për menaxhimin me rrjedhat e lumenjve, nga paragrafi (1) i këtij neni.

(6) Gjatë përpilimit të Planeve për menaxhim me rrjedhën e lumit, merren parasysh mendimet e Këshillit për menaxhim me rajonin e rrjedhës së lumit dhe të Këshillave për menaxhim me pjesët nga rajoni i rrjedhës së lumit.

(7) Planet për menaxhim me rrjedhën e lumit, zbatohen përmes lëshimit të lejeve dhe përmes instrumenteve të tjera, të përcaktuara me këtë ligj.

(8) Organet dhe institucionet që kanë të drejta dhe obligime lidhur me menaxhimin me ujërat në rrjedhën e lumit, janë të obliguara që të punojnë në pajtim me planet për menaxhimin me rrjedhat e lumenjve.

(9) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, më afërsisht e përcakton përmbajtjen dhe mënyrën e përpilimit të planeve për menaxhim me rrjedhat e lumenjve.

(10) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, më afërsisht e përcakton përmbajtjen dhe mënyrën e përgatitjes së informatave dhe pasqyrave hartografike për aktivitetet e monitorimit të ujërave, të plan-programeve më detajore për menaxhim me ujërat dhe rrjedhat dhe nënrrjedhat e lumenjve, dhe përshkrimin e aktiviteteve dhe rezultateve nga pjesëmarrja e opinionit gjatë përgatitjes së Planit nga paragrafi (4) i këtij neni.

Neni 67

Përpilimi, revidimi dhe përditësimi i planeve për menaxhim me rrjedhat e lumenjve dhe informimi dhe konsultimi me opinionin

(1) Plani për menaxhim me rrjedhën e lumit, përpilohet në dy faza si vijon:

- 1) projektplanin dhe
- 2) propozim-planin.

(2) Për sigurimin e pjesëmarrjes së opinionit në përpilimin e planit, do të publikohet dhe do të paraqitet për shikim publik Projektplanin, e veçanërisht të dhënat si vijojnë:

1) orari kohor dhe programi i punës për përpilimin e Projektplanit, duke e përfshirë edhe deklaratën (listën) për masat konsultuese që duhet të ndërmerren, së paku tre vite para fillimit të periudhës që është lëndë e planit;

2) pasqyrën e çështjeve të rëndësishme nga sfera e menaxhimit me ujërat, të identifikuara në nivelin e rrjedhës së lumit, së paku dy vite para fillimit të periudhës që është lëndë e planit dhe

3) Projektplanin - ekzemplarë të planit për menaxhim me rrjedhën e lumit, së paku një vit para fillimit të periudhës që është lëndë e planit.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, miraton vendim për paraqitjen e Projektplanit në shikim publik. Vendimi publikohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(4) Shikimi publik nga paragrafi (2) i këtij neni, zgjat së paku gjashtë muaj nga dita e publikimit të vendimit, për paraqitjen e Projektplanit në shikim publik.

(5) Shikimin publik e organizon organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, me ç'rast është i obliguar që të sigurojë kushte dhe mënyrën që opinionin të mund t'i tregojë qëndrimet dhe mendimet e veta.

(6) Për kohëzgjatjen e shikimit publik, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që të organizojë debat profesional për Projektplanin.

(7) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i obliguar që të përpilojë procesverbal nga shikimi publik dhe shqyrtimi profesional, dhe atij t'i bashkëngjisë shënimet e stenogramit nga shqyrtimi.

(8) Me kërkesën e opinionit të preokupuar, sigurohet edhe shikimi në dokumentet burimore dhe në informatat që janë shfrytëzuar gjatë përpilimit të Projektplanit.

(9) Në bazë të mendimeve dhe qëndrimeve të marra nga shikimi publik dhe shqyrtimi profesional për Projektplanin, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, përpilon Propozim-planin për menaxhim me rrjedhën e lumit.

(10) Organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e dorëzon Propozim-planin për menaxhim me rrjedhën e lumit, në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë, për shqyrtimin dhe miratimin e tij.

Neni 68

Ndryshime dhe plotësime të planit për menaxhim me rrjedhën e lumit

(1) Plani për menaxhim me rrjedhje të lumit rishikohet, ndryshohet dhe plotësohet së paku në çdo gjashtë vite, ndërsa sipas nevojës edhe më herët.

(2) Ndryshimet dhe plotësimet e planit për menaxhim me rrjedhën e lumit i miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Në ndryshimet dhe plotësimet e planit për menaxhim me rrjedhën e lumit, në mënyrë përkatëse zbatohet neni 67 i këtij ligji.

Neni 69

Sigurimi i realizimit të objekteve dhe masave të planifikuara

Për shkak të sigurimit të realizimit të objekteve të planifikuara dhe masave me interes publik për: furnizimin me ujë, akumulimin e ujërave, pastrimin e ujërave të zeza, prodhimin e energjisë, ujitjen dhe kullimin, mbrojtjen nga

vërshimet dhe rregullimin e ujërave sipërfaqësorë, në planin për menaxhim me rrjedhjet e lumit përcaktohen sferat në të cilën ndalohet ndërtimi ose aktivitet tjetër i cili mundet ta pengojë realizimin e objekteve të planifikuara dhe masave me interes publik.

Neni 70

Rajoni ndërkombëtar i rrjedhjes së lumit

(1) Nëse rajoni ndërkombëtar i rrjedhjeve të lumit ndodhet në territorin e Republikës së Maqedonisë dhe pjesërisht në territorin e Republikës së Maqedonisë dhe pjesërisht në territorin e shtetit tjetër ose shteteve, organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar të bashkëpunojë me organet kompetente të shteteve relevante për shkak të përpilimit të planit të vetëm për menaxhim me rrjedhjet ndërkombëtare të lumit.

(2) Nëse me marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuar nga Republika e Maqedonisë është i përcaktuar rajoni ndërkombëtar i rrjedhjeve të lumit, organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor siguron menaxhim me pjesën nga rajoni ndërkombëtar i rrjedhjeve të lumit që gjendet në territorin e Republikës së Maqedonisë në pajtim me Ligjin dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Maqedonisë.

(3) Në rast kur plani për menaxhim me rajonin të rrjedhjeve ndërkombëtare të lumit nuk është i hartuar, plani për menaxhim me rrjedhjen e lumit hartohet, në pajtim me këtë ligj, për atë pjesë të rrjedhjeve ndërkombëtare të lumit i cili gjendet në territorin e Republikës së Maqedonisë.

Neni 71

Vlerësimi i rrjedhjeve të lumeve

(1) Për çdo rajon i rrjedhjeve të lumit i përcaktuar në nenin 7 të këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, së paku në çdo gjashtë muaj kryen:

- 1) analiza të karakteristikave të veta;
- 2) kontroll të shtypjeve të rëndësishme dhe ndikimeve të aktiviteteve njerëzore mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore dhe
- 3) analizë ekonomike të shfrytëzimit të ujit duke marrë parasysh zbatimin e parimit shfrytëzuesi paguan.

(2) Rezultatet nga vlerësimi i kryer nga paragrafi (1) i këtij neni janë pjesë përbërëse e planit për menaxhim me rrjedhjen e lumit.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit e përcakton metodologjinë për vlerësimin nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 72

Qëllimet për mjedisin jetësor

(1) Për shkak të menaxhimit me rajonet e rrjedhjeve të lumenjve të përcaktuara në nenin 7 të këtij ligji, për çdo trup ujur në rajonin e rrjedhjes detyrimisht:

1) përcaktohen qëllimet për mjedisin jetësor në pajtim me kriteret e përcaktuara në nenet 90, 92, 93 dhe 94 të këtij ligji dhe

2) miraton Program të masave për arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor për shkak të arritjes së atyre qëllimeve.

(2) Gjatë përcaktimit të qëllimeve për mjedisin jetësor dhe miratimit të programit të masave, merren parasysh vlerësimet e kryera në pajtim me nenin 71 të këtij ligji.

(3) Gjatë përcaktimit të qëllimeve për mjedisin jetësor dhe miratimit të programit të masave, mbahet llogari veçanërisht për:

1) tipin e qëllimit për mjedisin jetësor në varshmëri nga karakteristikat e trupit ujur si dhe përjashtimet;

2) kohën, kriterin, metodat dhe procedurën gjatë vërtetimit të qëllimeve për mjedisin jetësor;

3) afatin në të cilin doemos duhet të arrihen qëllimet për mjedisin jetësor dhe

4) llojin dhe afatin në të cilin doemos duhet të ndërmerren masat përcaktuara në Programin e masave për arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor, si dhe mënyrën dhe procedurën për përpilimin e Programit.

Neni 73

Programi i masave për arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor

(1) Për shkak të arritjes së qëllimeve për mjedisin jetësor të përcaktuara me planin për menaxhim me rrjedhjet e lumit në pajtim me këtë ligj, Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, për çdo rajon të rrjedhjes së lumit në territorin e Republikës së Maqedonisë, të përcaktuar me nenin 7 të këtij ligji, miraton Program të masave për arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor (në tekstin e mëlutjeshëm: Program i masave).

(2) Pjesë përbërëse e Programit të masave është programi financiar për realizimin e masave dhe aktiviteteve të parapara. Gjatë përpilimit të planit financiar merret parasysh analiza ekonomike nga neni 66 paragrafi (4) pika 6 e këtij ligji.

(3) Programi i masave i përmban masat themelore nga neni 74 i këtij ligji, ndërsa sipas nevojës dhe masat plotësuese të cilat doemos duhet të ndërmerren në rrjedhjen përkatëse të lumit për shkak të arritjes së qëllimeve të përcaktuara të mjedisit jetësor.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është përgjegjës për përpilimin e Programit të masave.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, për së afërmi e përcakton përmbajtjen dhe mënyrën e përgatitjes së Programit të masave, në të cilën janë përfshirë ndaras masat për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore, duke përfshirë edhe rajonet e mbrojtura, përmbajtjen më të afërt të masave themelore dhe plotësuese të përcaktuara në pajtim me nenin 74 të këtij ligji dhe kushtet për zbatimin e tyre, si dhe masat të cilat doemos duhen të ndërmerren nëse qëllimet e mjedisit jetësor për trupin konkret ujur nuk janë arritur.

(6) Programi i masave, azhurnohet së paku në çdo gjashtë vjet, ndërsa masat e reja ose të ndryshuara bëhen operative me vendosjen e tyre.

Neni 74

Masat themelore dhe masat plotësuese për zbatimin e Programit të masave

(1) Masat themelore për zbatimin e Programit të masave, për të gjitha masat të cilat në pajtim me këtë apo ligj tjetër janë të përcaktuara si instrument të veçantë, si dhe masa të tjera ekzistuese ose të ardhshme të drejtuara ndaj realizimit të qëllimeve të përcaktuara me planin për menaxhim me rrjedhjet e lumit, ndërsa veçanërisht:

1) masat për arritjen e qëllimeve të mjedisit jetësor dhe masat për pengimin e përkeqësimit të gjendjes së ujërave të përcaktuara me këtë ligj;

2) masat e mbrojtjes, përmirësimit dhe kthimit në gjendje të mëparshme e të gjithë trupave ujurë, masa kundër ndotjes së ujërave me ndotës të caktuar ose grupor të cilat paraqesin rrezik të konsiderueshëm për mjedisin ujur, rrezikun ndaj ujërave për pije dhe ujërave për banjë, duke përfshirë dhe lejet, kontrollin dhe sistemet për evidentim dhe masat për burime pikë-pikë dhe difuze të ndotjes;

3) masa dhe ndalesa lidhur me mbrojtjen e ujërave nëntokësor, duke përfshirë edhe kushtet për zbatimin tyre;

4) masa për zvogëlimin e derdhjeve të materieve dhe substancave të rrezikshme në ujëra;

5) masa të përcaktuara me dispozitat për mbrojtjen e mjedisit jetësor dhe për mbrojtjen e natyrës;

6) masa të përcaktuara me dispozitat për lundrim të brendshëm;

7) masa të përcaktuara me dispozitat për peshkim;

8) masa të përcaktuara me dispozitat për siguri të ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut, duke përfshirë edhe masat për zvogëlimin e nivelit të spastrimit të nevojshëm gjatë prodhimit të ujit për pije;

9) masa për mirëmbajtjen e gjendjes kuantitative të ujërave;

10) masa për mbrojtje nga veprimi i dëmshëm i ujërave;

11) masa të cilat ndërmerren në rast të fatkeqësive dhe fuqisë madhore;

12) masa për mbrojtjen e ujërave nga ndotja e shkaktuar nga nitrare nga prodhimet bujqësore

13) masa për trajtim të ujërave të zeza urbane;

14) masat për mbrojtjen e mjedisit jetësor veçanërisht të tokës gjatë shfrytëzimit të llumit të fituar me spastrimin e ujërave të zeza për nevojat e bujqësisë;

15) masa për kontroll të shfrytëzimit të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, duke përfshirë edhe masat për zvogëlimin e humbjeve të ujit;

16) masa për kontroll të vëllimit të ndërtimit të objekteve të ekonomisë së ujërave;

17) masa për përcaktimin e kompensimeve për shpenzimet për përdorimin e ujit;

18) masa për nxitjen e përdorimit të qëndrueshëm të ujërave;

19) masat e përcaktuara me dispozitat për vlerësim të ndikimeve nga projekte të caktuara mbi mjedisin jetësor;

20) masat e përcaktuara me dispozitat për pengimin e integruar dhe kontroll të ndotjes;

21) masat e përcaktuara me dispozitat për pengim dhe kontroll të prishjeve në praninë të substancave të rrezikshme;

22) masat të përcaktuara me dispozitat për prodhime për mbrojtjen e bimëve;

23) masa për mbrojtjen e natyrës dhe ruajtjes dhe menaxhimit racional me komponentë të caktuar të llojllojshmërisë biologjike dhe rajonale, si dhe shfrytëzimit të qëndrueshëm dhe racional të pasurisë natyrore, si dhe

24) masa të tjera që janë të përcaktuara me ligj, ndërsa të cilat janë relevante për zbatimin e të njëjtëve, ndërsa kontribuojnë ndaj arritjes së qëllimeve të këtij ligji.

(2) Nëse qëllimet e mjedisit jetësor për trup konkret ujqor nuk janë arritur me ndërmarrjen e masave nga paragrafi (1) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor cakton masa plotësuese të cilat doemos duhen të ndërmerren, ndërsa veçanërisht: ndërmarrjen e masave ligjore, administrative-ekonomike dhe fiskale; lidhjen e marrëveshjeve për mbrojtjen e mjedisit jetësor; vendosjen e kontroleve të emetimeve; përcaktimin e kodekseve për praktikë të mirë; vendosjen e masave për reparacion të vendbanimeve ujqore; vendosjen e masave për kufizimin dhe kontrollim të shfrytëzimit; masa për rregullimin e shpenzimeve, duke përfshirë edhe masa për adaptim të prodhimitarisë bujqësore të kulturave të cilat kërkojnë më pak ujë në rajone të prekura nga thatësira; masa për përdorim racional, efikas dhe përdorim të përsëritshëm, duke përfshirë dhe përdorimin e teknologjive në industri dhe ujitjen për përdorim efikas të ujit dhe për ruajtjen e ujit; zbatimin e ndërhyrjeve ndërtimore dhe projekteve për rehabilitim; masa për mbushje artificiale të shtresave ujëmbajtëse; masa për edukim, kërkim, zhvillim dhe trajnim; dhe masa tjera të domosdoshme.

(3) Nëse me mbikëqyrje ose të dhënat tjera për trupin ujqor tregojnë se është e vogël mundësia se do të arrihen qëllimet për mjedis jetësor për trupat ujqorë të përcaktuar me këtë ligj, përveç në rast në pajtim me nenin 119 të këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar t'i ndërmarrë aktivitetet, si vijon:

- t'i analizojë shkaqet për mosuksesin e mundshëm, dhe
- t'i analizojë dhe/ose kontrollojë lejet relevante dhe lejet lidhur me trupin ujqor,

- t'i kontrollojë dhe nëse është e nevojshme t'i adaptojë programet për mbikëqyrje të trupit ujqor dhe

- të vendosë nëse është e nevojshme masa plotësuese me qëllim që të arrihen qëllimet për mjedisin jetësor, duke përfshirë edhe standarde me të larta për kualitet të mjedisit jetësor.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor mund të miratojë program të veçantë për një ose për disa masa nga paragrafi (1) i këtij neni nëse vlerëson se në atë mënyrë do të sigurojë në mënyrë më kompetente zbatimin e masave të dhëna.

Neni 75

Njoftim për zbatimin e planeve për menaxhim me rrjedhën e lumit dhe Programi i masave

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar:

1) së paku një herë në tre vjet ta njoftojë Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për zbatimin e planeve për menaxhim me rrjedhjet e lumit;

2) së paku një herë në vit ta njoftojë Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për zbatimin e Programit të masave, për shkaqet për moszbatimin dhe vendosjen e masave plotësuese dhe

3) t'i shpallë planet për menaxhim me rrjedhjet e lumit në pajtim me nenin 163 të këtij ligji.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar deri të Qeveria e Republikës së Maqedonisë të paraqesë raport inicial për:

1) zbatimin e planeve për menaxhim me rrjedhjet e lumit në afat prej tre vitesh nga sjellja e Planit për menaxhim me rrjedhën e lumit dhe

2) zbatimin e Programit të masave në afat prej një viti nga sjellja e Programit të masave.

Neni 76

Vlerësim të ndikimit mbi mjedisin jetësor nga dokumentet themelore për planifikim dhe zhvillim të menaxhimit me ujëra në Republikën e Maqedonisë

Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar të sigurojë vlerësim të ndikimit të strategjive, planet dhe programet për planifikim dhe zhvillim të menaxhimit me ujëra në Republikën e Maqedonisë ndaj mjedisit jetësor, veçanërisht ndikimi i dokumenteve të planifikuara themelore të përcaktuara me nenin 61 të këtij ligji, dhe nga programi për mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave të përcaktuara me nenin 124 të këtij ligji, si dhe nga ndryshimet dhe plotësimet e tyre, në procedurë të përcaktuar me Ligjin për mjedisin jetësor.

IV. MBROJTJA E UJËRAVE

1. Dispozita të përgjithshme

Neni 77

Ndalim i përgjithshëm

(1) Çdo veprim ose aktivitet me të cilin ndoten ujërat ose lëshohen ujëra të zeza ose mosndërmarrjen e veprimeve me të cilin mundësohet ndotja e ujërave ose derdhja e ujërave të zeza është e ndaluar.

(2) Ме përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, veprimet dhe aktivitetet mund të ndërmerren nën kushte dhe mënyrë të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 78

Dispozitë e përgjithshme për derdhjet në mjedisin ujor

(1) Çdo derdhje në ujërat, truallin buzë bregut dhe vendbanimet ujore kryhet në bazë të lejes në pajtim me kriteret për kualitet të ujit dhe qëllimet e mjedisit jetësor të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitë tjetër.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar të sigurojë se, leja e lëshuar është në pajtim me kriteret ekzistuese për kualitet të ujit dhe qëllimet e mjedisit jetësor, të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitë tjetër.

Neni 79

Leje për derdhje

(1) Personat juridikë dhe fizikë, duke përfshirë edhe organet e administratës shtetërore, komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit mund të lëshojnë ujëra të zeza ose të lëshojnë ose hedhin materie dhe substanca në recipientët vetëm pas marrjes paraprake të lejes për derdhje të ujërave (në tekstin mëtuqeshëm: leje për derdhje), në kushte dhe në mënyrë të përcaktuar me këtë ligj.

(2) Për shkak të zbatimit të planeve për menaxhim me rrjedhën e lumit, leja për derdhje jepet në pajtim me Planin për menaxhim me rrjedhën e lumit.

(3) Për objektet dhe për instalimet për të cilat është e nevojshme leja për derdhje, ndërsa për të cilat me Ligjin për mjedis jetësor është e përcaktuar se pajiset me A - leje ekologjike të integruar, përkatësisht B - leje ekologjike të integruar për instalime në rajonet e mbrojtura, leja pajiset në procedurë të përcaktuar me atë ligj.

(4) A - Leje ekologjike e integruar, përkatësisht B - leje ekologjike e integruar për instalimet në rajonin e mbrojtur nga paragrafi (3) i këtij neni, e zëvendëson lejen për derdhje.

(5) Për objektet dhe për instalimet për të cilat është e nevojshme leja për derdhje, ndërsa për të cilat me Ligjin për mjedis jetësor është e përcaktuar se është e nevojshme B - leje ekologjike e integruar me përjashtim të B - leje ekologjike të integruar për instalime në rajonin e mbrojtur, leja për derdhje pajiset nën kushte dhe mënyrë të përcaktuar me këtë ligj.

(6) Projektet për të cilat me Ligjin për mjedis jetësor është e përcaktuar se kryhet vlerësim të ndikimit mbi mjedisin jetësor, duke përfshirë edhe projektet për të cilat nevoja për vlerësimin e ndikimit kryhet me shqyrtimin e çdo rasti ndaras, vlerësimi kryhet nën kushte dhe mënyrë të përcaktuar me këtë ligj.

(7) Në lejen nga paragrafi (4) i këtij neni përcaktohen vlerat kufitare për emetimet e substancave dhe sasitë e tyre si dhe standardet për mjedisin jetësor që janë përfshirë me këtë ligj dhe dispozitat e sjella në bazë të këtij ligji, duke përfshirë edhe emetimet dhe standardet e përcaktuara me dispozitat nga sfera që e rregullojnë dhënien e lejes së integruar ekologjike, me qëllim arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor të trupit ujor të përcaktuar me këtë ligj.

Neni 80

Kërkesë për dhënien e lejes për derdhje

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e jep lejen për derdhje me kërkesë të personit juridik ose fizik (në tekstin e mëtuqeshëm: kërkuar)

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës, si dhe dokumentacionin e nevojshëm i cili i bashkëngjitet kërkesës nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 81

Veprim me kërkesën për dhënien e lejes për derdhje

Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, me kërkesën për dhënien e lejes për derdhje, vepron në pajtim me nenet 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 dhe 42 të këtij ligji.

Neni 82

Dhënia e lejes për derdhje

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar që ta japë lejen për derdhje ose të sjellë aktvendim me të cilin refuzohet kërkesa për dhënien e lejes për derdhje, në afat jo më të gjatë se tre muaj nga data e pranimit të kërkesës përkatësisht pranimit e të dhënave për plotësimin e kërkesës.

(2) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) të këtij neni si dhe kushtet e përcaktuara në lejen nga paragrafi (1) të këtij neni, kërkuar, në afat prej 15 ditësh nga pranimi i aktvendimit me të cilin refuzohet kërkesa për dhënien e lejes përkatësisht lejes për derdhje, mundet të paraqes ankesë deri te Komisioni i Qeverisë i Republikës së Maqedonisë kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga sfera e ujërave.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, lejet e dhëna për derdhje, bartja e të drejtave dhe detyrimeve nga leja për derdhje, administrata e përkohshme e detyrueshme, ndryshimet dhe plotësimet e lejes, kufizimet e lejes, marrjen dhe ndërprerjen e lejes, i regjistron në librin për ujë.

(4) Nëse organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor në afatin e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni nuk vendos ndaj kërkesës për dhënien e lejes për derdhje llogaritet se pozitivisht është përgjigjur ndaj kërkesës.

Neni 83

Përmbajtja e lejes për derdhje

(1) Me lejen për derdhje veçanërisht përcaktohen:

- 1) të dhënat për bartësin e lejes;
- 2) listat e objekteve dhe stabilimenteve në pajtim me dokumentacionin e ofruar teknik;
- 3) mënyrat dhe kushtet e ndërtimit, rikonstruksionit dhe rindërtimit të objekteve dhe stabilimenteve;
- 4) regjimi për punë të objekteve dhe stabilimenteve;
- 5) mënyra dhe kushtet për derdhje në ujëra, truallin buzë bregut dhe vendbanimet ujore dhe pasojat nga ndryshimi i regjimit të ujërave, trualli buzë bregut dhe vendbanimet ujore, duke përfshirë edhe vlerat kufitare për emetimet e substancave dhe sasitë e tyre si dhe standardet për mjedisin jetësor;
- 6) mënyra dhe procedura e matjes së kuantitetit dhe kualitetit të derdhjeve në ujëra, si dhe mënyra e dërgimit të të dhënave nga matja;
- 7) mënyra dhe procedura për pagimin e kompensimit për derdhje në ujëra;
- 8) mënyra, kushtet dhe shkalla e spastrimit dhe grumbullimit si dhe tretmanit të ujërave të zeza;
- 9) afatet në të cilën doemos duhet të fillojnë dhe të mbarojnë punët dhe aktivitetet për ndërtim, mirëmbajtje, eksploatim, ndryshim, zgjerim, rehabilitim dhe mbyllje të objekteve të ndërtuara dhe të tjera të ekonomisë së ujërave dhe

10) kohëzgjatja e lejes.

(2) Në lejen për derdhje përcaktohen edhe autorizimet e organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor për:

1) përcaktimin e kushteve plotësuese ose ndryshimin e llojit të materieve dhe substancave në ujë ose vlerat kufitare të materieve dhe substancave;

2) përcaktimin e masave plotësuese teknike;

3) shtrimin e masave plotësuese për vendosjen e baraspeshës të gjendjes së përkeqësuar ekologjike dhe kimike të ujërave sipërfaqësore, të shkaktuar nga derdhja e ujërave në shpenzim të bartësit të lejes;

4) ndryshimin e standardeve dhe vlerave kufitare të ujërave të zeza ose materieve të lëshuara dhe substancave të përcaktuara me lejen në varshmëri nga ndryshimi i dispozitave me të cilat janë të vërtetuara ato standarde dhe

5) përcaktimin e kërkesave plotësuese në lidhje me monitorimin e ujërave.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, më për së afërmi e përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit të lejes për derdhje.

Neni 84

Ndryshime dhe plotësime të lejes për derdhje

(1) Përveç kushteve të përcaktuara në nenin 45 paragrafi (1) i këtij ligji, leja për derdhje, mund të ndryshohet ose të plotësohet, sipas detyrës zyrtare, ose me kërkesë të bartësit të lejes nëse ndryshohet edhe kualiteti dhe kuantiteti i ujërave që lëshohen.

(2) Ndaj kërkesës për ndryshim dhe plotësim të lejes për derdhje në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, bartësi i lejes dorëzon dokumentacionin teknik i cili veçanërisht përmban: shkaqe dhe të dhëna për ndryshimet e shkaktuara të sasisë, kualitetit, vendit dhe mënyrës së derdheve të ujërave si dhe të dhëna tjera të nevojshme.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i regjistron ndryshimet dhe plotësimet e lejes për derdhje në librin për ujin.

Neni 85

Kohëzgjatja e lejes për derdhje

(1) Leja për derdhje, jepet në kohë të caktuar në varshmëri nga lloji i objektit të ekonomisë së ujërave, por jo më gjatë se 10 vjet.

(2) Kohëzgjatja e lejes për derdhje fillon me momentin e fillimit të veprimit juridik të lejes.

(3) Kërkesë për vazhdimin e kohëzgjatjes së lejes bartësi i lejes është i detyruar të dërgojë më së voni gjashtë muaj para skadimit të afatit të vlefshmërisë së lejes për derdhje.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, me kërkesë të bartësit të lejes për derdhje, mundet, nëse ekzistojnë shkaqe të arsyeshme, ta vazhdojë afatin e përcaktuar me lejen në të cilën doemos duhet të mbarojnë punët dhe aktivitetet për ndërtim, mirëmbajtje, eksploatim, ndryshim, zgjerim, rehabilitim dhe ndërprerje të punës të objekteve të ndërtuara të ekonomisë së ujërave dhe objekteve tjera.

(5) Për shkak të mbrojtjes së ujërave nëntokësore lejet për derdhje të dhëna në pajtim me nenin 111 të këtij ligji detyrimisht rishqyrtohen së paku në çdo katër vite.

Neni 86

Ndërprerja e lejes për derdhje

(1) Leja për derdhje, ndërpritet në pajtim me kushtet e përcaktuara në nenin 47 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e regjistron ndërprerjen e lejes në librin për ujin.

Neni 87

Kufizime të lejes për derdhje

(1) Derdhja në ujëra përkohësisht kufizohet, nëse me derdhen:

1) rrezikohet shëndeti i njerëzve;

2) rrezikohet baraspesha natyrore e ekosistemeve ujore dhe ekosistemeve të varura nga uji dhe

3) ndikon dëmshëm mbi rajonet e mbrojtura të përcaktuara me dispozitat për mbrojtjen e natyrës.

(2) Kufizim i përkohshëm i derdheve në ujëra kryhet edhe për shkak të nevojave të mbrojtjes dhe sigurisë së shtetit.

(3) Në rastet nga paragrafi (2) i këtij neni bartësi i lejes ka të drejtë në kompensim, në bazë të dispozitave të përgjithshme për kompensim të dëmit.

(4) Për kufizimet nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) nga ky nen me aktvendim vendos organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor. Kufizimet nga paragrafi (1) të këtij neni mund t'i kërkojë edhe organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë.

(5) Me aktvendimin nga paragrafi (4) të këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor përcakton masa riparimi dhe tjera të cilat doemos duhet t'i ndërmerr bartësi i lejes.

(6) Kufizimi nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) i këtij neni nuk mund të zgjasë më gjatë nga nevoja për realizimin e masave për riparim ose të tjera.

(7) Kundër aktvendimit nga paragrafi (5) i këtij neni, bartësi i lejes për derdhje, në afat prej shtatë ditësh nga pranimit i aktvendimit, mund të dërgojë ankesë deri te Komisioni i Qeverisë i Republikës së Maqedonisë kompetent për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga sfera e ujërave.

(8) Ankesa nga paragrafi (7) i këtij neni nuk e prolongon kryerjen e aktvendimit nga paragrafi (5) i këtij neni.

(9) (2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e regjistron kufizimin e së drejtës për ujë në librin për ujin.

Neni 88

Marrja e lejes për derdhje

(1) Leja për derdhje, merret nëse në pajtim me kushtet e përcaktuara në nenin 51 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Për marrjen e lejes në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, sjell aktvendim.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i detyruar për fillimin e procedurës për marrjen e lejes ta njoftojë bartësin e lejes për derdhje dhe në aktvendimin nga paragrafi (2) nga ky nen t'i jep afat i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 30 ditë, në të cilin i imponon mënjanimin e shkakut nga neni 51 paragrafi (1) pika 1 dhe pika 2 nga ky ligj për fillimin e procedurës.

(4) Nëse edhe pas skadimit të afatit të përcaktuar në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni, bartësi i lejes për derdhje nuk i mënjanon shkaqet ose vazhdon me aktivitetet nga neni 51 paragrafi (1) pika 1 dhe 2 i këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, sjell aktvendim për marrjen e lejes.

(5) Veprimi juridik nga marrja e lejes vlen nga dita e përcaktuar në aktvendimin nga paragrafi (5) i këtij neni.

(6) Kundër aktvendimit nga paragrafi (4) i këtij neni, bartësi i lejes për, në afat prej shtatë ditësh nga pranimit i aktvendimit, mundet të paraqesë ankesë deri te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë kompetente për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga sfera e ujërave.

(7) Ankesa nga paragrafi (5) i këtij neni nuk e prolongon kryerjen e aktvendimit nga paragrafi (4) i këtij neni.

(8) Personi juridik ose fizik të cilit i është hequr leja nuk ka të drejtë në kompensim të dëmit.

(9) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e regjistron marrjen e lejes në librin për ujin.

Neni 89

Kusht i veçantë për marrjen e lejes për derdhje

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor ose me propozim të organit tjetër të administratës shtetërore, mund të vendosë që t'ia merr bartësit lejen për derdhje, nëse me marrjen sigurohet ose realizohet interesi publik më i lartë nga ai për shkak të realizimit të së cilës është lëshuar leja.

(2) Interes publik më i lartë nga paragrafi (1) nga ky nen është mbrojtja e jetës dhe shëndetit të njerëzve.

(3) Në rastin nga paragrafi (1) i këtij neni, personi juridik përkatësisht fizik të cilit i është marrë leja ka të drejtë në kompensim të dëmit në pajtim me rregullat e përgjithshme për kompensim të dëmit.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e regjistron marrjen e lejes për shkak të sigurimit më të lartë të interesit publik në librin për ujin.

2. Qëllimet e mjedisit jetësor për ujërat

Neni 90

Qëllimet e mjedisit jetësor për ujërat sipërfaqësore

(1) Me ujërat sipërfaqësore administrohet në mënyrë e cila siguron:

1) shmangien e përkeqësimit të gjendjes së ujërave dhe ndikimeve të cilat shkaktojnë përkeqësim të gjendjes së ekosistemeve të ujërave dhe gjendjen kimike të ujërave;

2) arritjen e gjendjes së mirë të trupave të ujit dhe ekosistemet për ujë, si dhe ekosistemet të varura nga uji dhe

3) arritjen e gjendjes së mirë kimike dhe potencialit të mirë ekologjik të ujit tek trupat ujor artificial të ndryshuar në mënyrë të konsiderueshme.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, i përcakton karakteristikat dhe kriteret për përcaktimin e gjendjes së mirë të ujërave sipërfaqësore, gjendjes së mirë kimike dhe potencialit ekologjik të mirë të ujit nga paragrafi (1) i këtij neni, duke përfshirë edhe kushtet për përcaktimin e trupave ujor sipërfaqësor artificial të fortë të ndryshuar, si dhe afatin për arritjen e gjendjes së mirë të ujërave sipërfaqësore, duke i marrë parasysh kushtet e veçanta të përcaktuara për zonat e mbrojtura të parapara me dispozitat nga neni 96 deri në nenin 103 të këtij ligji.

(3) Me dispozitën nga paragrafi (2) të këtij neni përcaktohen edhe masat për:

1) zvogëlimin e derdhjeve të materieve ndotëse dhe substancave;

2) zvogëlim progresiv të derdhjeve si dhe rrjedhjeve të materieve të caktuara ndotëse si dhe substanca ose grupe materiesh ndotëse që paraqesin rrezik të konsiderueshëm për ujin si medium i mjedisit jetësor, duke përfshirë edhe ujin për pirje (materie dhe substanca prioritare);

3) ndërprerje dhe zvogëlimin gradual të derdhjeve të materieve dhe substancave ndotëse;

4) rehabilitimin ose zbutjen e pasojave nga çdo lloj ndotje të ujërave, trullit buzë bregut dhe vendbanimeve ujore;

5) kthim në gjendje të natyrshme të trupit ujor në rast kur ajo është e mundshme dhe nëse për atë nuk është e nevojshme në mënyrë joadekuate shpenzime të larta, përkatësisht nuk shkakton pasoja të konsiderueshme negative ndaj mjedisit jetësor, lundrimin dhe rekreacionin, depozitimn e ujit për furnizim me ujë, ujitje dhe prodhim të energjisë elektrike, rregullimin e rrjedhave të ujit, mbrojtja nga vërshimet dhe aktivitete tjera të rëndësishme lidhur me zhvillimin njerëzor dhe

6) përmirësimin e karakteristikave të trupave ujor sipërfaqësor artificial dhe fort të ndryshueshëm.

(4) Afati për arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor nga paragrafi (2) nga ky nen për ujërat sipërfaqësore të cilat dalin në rajone të mbrojtura të shfaqura në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e natyrës doemos të jetë i harmonizuar me afatet për arritjen e standardeve për mjedisin jetësor të cilat dalin nga dispozitat në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e natyrës.

Neni 91

Qasje e kombinuar për kontroll të burimeve pikë - pikë dhe difuze të ndotjes

(1) Kontrolli i derdhjeve dhe emetimeve në ujërat sipërfaqësor bazohet mbi qasjen e kombinuar për kontroll të burimeve pikë - pikë dhe difuze të ndotjes, edhe atë përmes;

1) kontrole të emetimit të themeluara në teknikat më të mira të kapshme;

2) vendosjen e vlerave relevante kufitare për emetime ose

3) praktika më të mira ekologjike në rast të burimeve difuze të ndotjes.

(2) Në rast të qëllimeve më të ashpëruara dhe standardeve për kualitet të ujërave sipërfaqësor nga ata të përcaktuar në pajtim me kriteret nga paragrafi (1) i këtij neni, zbatohet kontrolli më i ashpër i derdhjeve dhe emetimeve.

Neni 92

Qëllimet e mjedisit jetësor për ujërat nëntokësore

(1) Me ujërat nëntokësore menaxhohet në mënyrë të cilën:

1) shmangjet përkeqësimi i gjendjes së tyre kuantitative dhe kimike;

2) zvogëlohet trendi i konsiderueshëm dhe afatgjatë zhvillimor i përqendrimit të materialit ndotës në ujërat i cili është si rezultat i aktiviteteve të njeriut;

3) sigurohet baraspesha në mes marrjes dhe mbushjes të sërishëm të ujërave nëntokësore dhe

4) arrihet gjendje e mirë kuantitative dhe kimike e ujërave nëntokësore.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton:

1) kriteret dhe karakteristikat e gjendjes së mirë kuantitative dhe kimike të ujërave nëntokësore, si dhe përcaktimin e trendit retroaktiv të gjendjeve nga paragrafi (1) pika 2 e këtij neni.

2) masat e nevojshme për pengimin dhe kufizimin e materieve dhe substancave ndotëse dhe

3) afati për arritjen e gjendjes së mirë të ujërave nëntokësore, duke marrë parasysh kushtet e veçanta të përcaktuara në zonat mbrojtëse të parapara me nenin 96 deri në nenin 103 të këtij ligji.

(3) Afati për arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor nga paragrafi (2) pika 3 nga ky nen për ujërat sipërfaqësore të cilat hyjnë në rajone të mbrojtura të shfaqura në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e natyrës doemos të jetë i harmonizuar me afatet për arritjen e standardeve për mjedisin jetësor të cilat dalin nga dispozitat në pajtim me Ligjin për mbrojtjen e natyrës.

Neni 93

Qëllime për kualitetin e ujërave

Për shkak të mirëmbajtjes dhe përmirësimit të kualitetit të ujërave, Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton:

- 1) klasifikimin dhe kategorizimin e ujërave, në pajtim me nenin 94 të këtij ligji;
- 2) afatin për arritjen e qëllimeve të kualitetit të ujërave për çdo kategori të ujërave të përcaktuara në pajtim me nenin 94 të këtij ligji dhe
- 3) standardet minimale për kualitetin e ujërave dhe qëllimet e mjedisit jetësor për të gjithë trupat ujorë.

Neni 94

Klasifikimi i ujërave dhe kategorizimi i trupave ujorë

(1) Kualiteti dhe përshtatshmëria e ujit për shfrytëzim për dedikime të ndryshme i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë përmes kualifikimit të ujit dhe kategorizimit të trupave ujorë sipërfaqësorë dhe nëntokësorë.

(2) Me dispozitat nga paragrafi 1 i këtij neni veçanërisht përcaktohen:

- 1) kushtet e përgjithshme të cilat doemos duhet t'i plotësojë uji, për dedikime të caktuara,
- 2) kushtet konkrete të cilat doemos duhet t'i plotësoj uji në pikëpamje të pranisë së materieve dhe substancave dhe përqendrimeve të tyre;
- 3) kushtet konkrete për gjendjen e trupave ujorë në pajtim me dispozitat nga neni 72 i këtij ligji;
- 4) kushtet konkrete për klasifikimin e trupave ujorë sipërfaqësorë të ujit për pirje në 3 klasa në pajtim me dispozitat nga neni 183 të këtij ligji;
- 5) kushtet konkrete të nevojshme që të përkrahet jeta e peshqve;

6) karakteristika tjera konkrete në pajtim me nenin 72 të këtij ligji dhe

7) qëllime të kualitetit të ujërave për shkak të zvogëlimit të ndotjes së ujërave në korniza të klasit përkatës.

(3) Ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore nga çdo rrjedhë lumi ndahen dhe kategorizohen në trupa ujorë të caktuar sipërfaqësorë dhe nëntokësorë sipas kushteve konkrete të një apo më tepër kualifikimeve, si dhe në pajtim me nenin 72 të këtij ligji.

Neni 95

Shmangia nga qëllimet e mjedisit jetësor

(1) Me përjashtim, nëse arritja e qëllimeve të mjedisit jetësor për trup ujor të caktuar të përcaktuar me këtë ligj, është e parealizueshme ose e paarsyeshme shtrenjtë, për atë trup ujor mund të vendosen më pak qëllime të rrepta të mjedisit jetësor.

(2) Me përjashtim, shmangia nga qëllimet e mjedisit jetësor të vërtetuar me këtë ligj është e lejuar vetëm nëse shmangia ka të bëjë me:

- ndryshimet e reja të karakteristikave fizike të trupit ujor sipërfaqësor,
- ndryshime në nivelin e trupave ujorë nëntokësorë ose
- ndërmarrjen e masave të zhvillimit të ruajtur nga njeriu të cilat shkaktojnë përkeqësim të gjendjes nga gjendja e lartë në të mirë të trupit ujor sipërfaqësor.

(3) Shmangia nga qëllimet e mjedisit jetësor nga paragrafi (1) dhe (2) i këtij neni nuk guxon në mënyrë të përhershme ta ndalojë ose pamundësojë arritjen e qëllimeve të mjedisit jetësor të përcaktuar me këtë ligj, për trup ujor konkret dhe trupa tjerë ujorë.

(4) Të dhënat për shmangien nga qëllimet e mjedisit jetësor nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, si dhe masat e planifikuara dhe të ndërmarra për përmirësimin e kualitetit të ujërave dhe plotësimit të qëllimeve të mjedisit jetësor të përcaktuar me këtë ligj, janë pjesë përbërëse e planit për menaxhim me rrjedhën e lumit.

(5) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor më për së afërmi i përcakton kushtet për shmangien nga qëllimet e mjedisit jetësor.

3. Zona të mbrojtura

3.1. Dispozitë e përgjithshme

Neni 96

Përcaktimi i zonave të mbrojtura

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë i përcakton:

1) zonat e mbrojtura për trupa ujorë të dedikuara për konsum nga ana e njeriut, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor;

2) zonat e mbrojtura për trupa ujorë të shënuar si ujëra për rekreacion, duke përfshirë edhe ujërat për banjë, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor;

3) zonat e mbrojtura të cilat janë të ndjeshme në nitrate, me propozim të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë si dhe ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e bujqësisë;

4) zonat e mbrojtura të cilat janë të ndjeshme në nitrate, me propozim të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e bujqësisë;

5) sferat e përcaktuara si trashëgimi natyrore të mbrojtur ku mirëmbajtja dhe përmirësimi i gjendjes së ujërave është faktor i rëndësishëm, me propozimin të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor dhe

6) zonat e dedikuara për mbrojtjen e llojeve të shtazëve që rriten që jetojnë ose janë të varura nga uji ndërsa janë ekonomikisht të rëndësishëm, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e pylltarisë.

(2) Komunat, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit mund t'i tregojnë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, për nevojën nga përcaktimi i zonës së mbrojtur, në kuptimin e paragrafit (1) të këtij neni. Vendimi për nevojën e përcaktimit të zonës së mbrojtur, në kuptimin e paragrafit (1) të këtij neni e sjell Këshilli i komunave, komunat në qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit.

(3) Zonat e mbrojtura shënohen në vetë vendin me ndihmën e shenjave paralajmëruese dhe tabelave informuese. Shënimin e zonave të mbrojtura e siguron organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, cakton masa të nevojshme për mbrojtjen e zonave nga paragrafi (1) të këtij neni duke siguruar arritjen e qëllimeve për mjedisin jetësor.

(5) Zonat e mbrojtura dhe trupat ujqorë në korniza të çdo rrjedhe lumi që kërkojnë mbrojtje të veçantë, të përcaktuara në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni regjistrohesh dhe në mënyrë të përhershme azhurnohen në regjistrin e zonave të mbrojtura që i mban organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(6) Të dhënat dhe pasqyrat hartografike të zonave të mbrojtura nga paragrafi (1) i këtij neni, dhe të dhënat nga regjistri i zonave të mbrojtura, janë pjesë përbërëse e Planit për menaxhim me rrjedhën përkatëse të lumit.

(7) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor, i përcakton kushtet dhe mënyrën për vendosjen e zonave të mbrojtura dhe për pasqyrën hartografike të zonave të mbrojtura të këtij neni.

(8) Formën dhe përmbajtjen e regjistrin nga paragrafi (5) i këtij neni i përcakton:

1) ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, për zonat nga paragrafi (1) pikat 1, 2 dhe 4 të këtij neni;

2) ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor si dhe ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, për zonat nga paragrafi (1) pika 3 e këtij neni;

3) ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit për zonat nga paragrafi (1) pika 5 nga ky nen dhe

4) ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, për zonat nga paragrafi (1) pika 6 nga ky nen.

(9) Gjatë përcaktimit të zonave nga paragrafi (1) pika 6 të këtij neni zbatohen masat dhe kushtet e përcaktuara në pajtim me këtë ligj, si dhe masat dhe kushtet e përcaktuara me dispozitat nga sfera e mbrojtjes së natyrës.

3.2. Ujë i dedikuar për konsumim nga ana e njeriut

Neni 97

Trupa ujqorë nga të cilët merret uji i dedikuar për konsumim nga ana e njeriut

(1) Në korniza të çdo rrjedhe lumi përcaktohen trupat ujqorë nga të cilët merret ose mund të merren më tepër se 10m³ ujë në ditë dedikuar për konsumim nga ana e njeriut, ose të bëhet furnizimi me ujë i më shumë se 20 njerëzve.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë i përcaktojnë trupat ujqorë nga paragrafi (1) i këtij neni dhe i dërgojnë deri te Qeveria e Republikës së Maqedonisë për shkak të përcaktimit të zonave të mbrojtura nga neni 96 paragrafi (1) pika 1 e këtij ligji.

(3) Mbi trupat ujqorë, të cilët janë të përcaktuar për marrjen e ujit dedikuar për konsumim nga ana e njeriut në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, ndërsa të cilat sigurojnë më tepër se 100m³ në ditë zbatohet mbikëqyrje e detyrueshme në pajtim me nenin 145 të këtij ligji.

Neni 98

Zonat e mbrojtura për trupat ujqorë të dedikuara për konsumim nga ana e njeriut

(1) Trupi ujqor i cili shfrytëzohet për furnizimin me ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut mbrohet përmes vendosjes dhe mirëmbajtjes së zonës më të ngushtë ose mbikëqyrjes së rreptë sanitare dhe një apo më tepër zona të zgjeruara mbrojtëse.

(2) Zonë e ngushtë mbrojtëse, në kuptimin e paragrafit (1) të këtij neni, është hapësira e drejtpërdrejtë përreth vendit për përfshirjen e ujit të dedikuar për konsumimin nga ana e njeriut, kufiri i së cilës përcaktohet veçanërisht në varshmëri nga mos kursimi dhe rëndësia e trupit ujqor, konfigurimit, llojit dhe përbërjes së truallit dhe afërsisë së vendbanimeve.

(3) Zona mbrojtëse e zgjeruar, në kuptimin e paragrafit (1) të këtij neni, është hapësira më e zgjeruar buzë trupit ujqor të dedikuar për furnizim me ujë për konsumim nga ana e njeriut, në të cilën përpunimi i truallit, ndërtimit dhe shfrytëzimit të objekteve dhe kryerjen e punëve të tjera mundën negativisht të ndikojnë mbi gjendjen kualitative dhe kuantitative të trupit ujqor, ndërsa kufiri i tij përcaktohet veçanërisht nga madhësia dhe rëndësia e trupit ujqor, gjendja hidro-geologjike dhe origjina e trupit ujqor.

(4) Pasqyrat hartografike të zonave të mbrojtura janë pjesë përbërëse e kadastrave dhe planeve urbanistike të komunave, komunave në qytetin e Shkupit dhe qytetit të Shkupit.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e vërteton mënyrën e përcaktimit dhe mirëmbajtjes së zonave mbrojtëse më të ngushta dhe më të gjata dhe mënyrën e përpunimit të truallit, ndërtimit dhe shfrytëzimit të objekteve dhe kryerjen e punëve të tjera dhe aktiviteteteve në zonat e mbrojtura që mundën në mënyrë të pavoritshme të ndikojnë mbi gjendjen kualitative dhe kuantitative të trupit ujqor.

Neni 99

Kufijtë e zonave të mbrojtura për ujërat e dedikuara për konsumim nga ana e njeriut

(1) Kufijtë e zonave të mbrojtura për ujërat e dedikuara për konsumim nga ana e njeriut, masat mbrojtëse dhe kushte të tjera përcaktohen me elaborat i përpiluar në bazë të studimeve dhe rezultateve nga puna kërkimore nga ana e personit të autorizuar profesional juridik.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, më për së afërmi i përcakton përmbajtjen dhe mënyrën e përpilimit të elaboratit nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Personi i autorizuar profesional juridik nga paragrafi 1 i këtij neni, doemos duhet t'i plotësojë kushtet si vijon:

- të ketë të punësuar së paku një person i cili ka të kryer përgatitje të lartë profesionale nga sfera e shkencave natyrore dhe shëndetësore, i cili ka së paku tre vite përvojë pune, dhe

- të posedojë pajisje përkatëse dhe kushte hapësinore për punë.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, më për së afërmi e përcakton llojin e përgatitjes profesionale, pajisjen dhe kushtet hapësinore të cilat domosdo duhen t'i plotësojë personi profesional juridik me qëllim që të jetë i autorizuar për punët nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Autorizimin nga paragrafi (1) i këtij neni e lëshon ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe e njëjta botohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Neni 100

Regjim në zonat e mbrojtura për trupat ujorë të dedikuara për konsumim nga ana e njeriut

(1) Për shkak të mbrojtjes së trupit ujor, i cili përdoret për furnizimin me ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut, nga ndotja ose të llojeve të tjera të shfrytëzimeve të cilat mund të ndikojnë mbi sigurinë e ujit ose sasisë së tij, ndërmerren masa të domosdoshme të cilat nuk do të lejojnë drejtpërdrejt ose tërthorazi:

1) përqekësimin e kualitetit ekzistues të ujit në masë relevante për mbrojtjen e shëndetit të njeriut dhe

2) rritjen e nivelit të tretmanit për spastrimin e ujërave që shfrytëzohen për prodhimin e ujit për pirje.

(2) Aktivitetet të cilat do ta rrezikojnë gjendjen kualitative dhe kuantitative të trupit ujor të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut janë të ndaluara në zonat mbrojtëse.

(3) Për shkak të kufizimit dhe zbatimit të kontrollit të lëvizjes, personi juridik i cili udhëheq me sistemin për furnizim me ujë e ndërton dhe ndërmerren masa tjera të nevojshme për mbrojtjen dhe sigurimin e truallit në zonën më të ngushtë të mbrojtur.

(4) Truallit në zonën më të ngushtë të mbrojtur e cila është në pronësi të personave fizikë dhe juridikë ekspropriohet, në pajtim me dispozitat për eksproprijim.

(5) Ndërtimin objekteve dhe kryerjen e veprimeve të tjera dhe aktiviteteve, me përjashtim të objekteve vëllimore, rezervuare, trafo stacione, rrugë të brendshme dhe objekte tjera të nevojshme për furnizim me ujë dhe veprime të nevojshme për funksionimin e atyre aktiviteteve, të truallit në zonën më të ngushtë mbrojtëse është e ndaluar.

3.3. Zona për banjë

Neni 101

Zona për banjë

(1) Zona për banjë janë sferat në të cilën gjendet uji për banjë.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve i përcaktojnë trupat ujorë nga paragrafi (1) i këtij neni dhe i dërgojnë deri te Qeveria e Republikës së Maqedonisë për shkak të përcaktimit të zonave të mbrojtura nga neni 96 paragrafi (1) pika 2 e këtij ligji.

(3) Kryetari i komunave dhe qyteti i Shkupit janë të detyruar t'i shënojnë zonat për banjë, në të cilat doemos duhet si minimum t'i përfshijë zonat nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Kryetari i komunave dhe qyteti i Shkupit është i detyruar të ndërmerr masa për mbrojtjen e zonave për banjë nga ndotja dhe për mbrojtjen nga veprimet dhe aktivitetet të cilat mundin negativisht të ndikojnë mbi kualitetin e ujit për banjë, në pajtim me nenin 104 të këtij ligji.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, një herë në vit e azhurnon listën e zonave për banjë e përcaktuar në pajtim me nenin 96 nga paragrafi (1) pika 2 e këtij ligji.

(6) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve, e përcakton mënyrën e shënimit dhe mënyrën e përdorimit të zonave për banjë.

3.4. Zona të ndjeshme në nitrate

Neni 102

Zona të ndjeshme në nitrate

(1) Për shkak të sigurimit të ujërave nga ndotja e shkaktuar nga aktivitete bujqësore, ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, sjell praktik të mirë bujqësore që doemos duhet të realizohet në bazë vullnetare me qëllim:

1) të dhënies së udhëzimeve praktike bujqve dhe personave tjerë të përfshirë në bujqësi, në lidhje me aktivitetet që mund të ndikojnë mbi trupat ujorë sipërfaqësorë dhe nëntokësorë dhe

2) të promovimit të praktikave përkatëse për zvogëlimin e ndotjes së ujërave.

(2) Për shkak të ndalimit ose kontrollit të hyrjes së nitrateve në ujërat si rezultat i aktiviteteve bujqësore, ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë dhe ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve

nga sfera e shëndetësisë, më për së afërmi i përcakton kriteret për përcaktimin e zonave të ndjeshme në nitrato të përcaktuara në pajtim me nenin 96 paragrafi (1) pika 3 e këtij ligji në të cilën veçanërisht hyjnë sipërfaqet që ekzistojnë:

- trupat sipërfaqësorë ujorë, veçanërisht ata që shfrytëzohen ose janë të dedikuara për marrjen e ujit për pije dhe janë të klasifikuara në pajtim me nenin 94 të këtij ligji,

- ujëra nëntokësore që përmbajnë më tepër se 50 mg/l nitrato ose për të cilat ekziston mundësia të përmbajnë më tepër se 50 mg/l nitrato në të ardhmen nëse nuk ndërmerren masa mbrojtëse dhe

- ujëra sipërfaqësore që llogariten si eutrofike ose që mund të bëhen eutrofike në të ardhmen nëse nuk ndërmerren masa mbrojtëse.

(3) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë dhe ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, në çdo 4 vite, sjell plan operativ për mbrojtjen e ujërave nga ndotja e shkaktuar nga nitrato nga burime bujqësore i përcakton kriteret, ndalesat ose kufizimet në lidhje me përdorimin e truallit dhe kryerjen e aktiviteteve bujqësore në zonat e shënuara, për shkak të implementimit të masave.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, e përcakton përmbajtjen, masat dhe kërkesat për zbatimin e praktikës së mirë bujqësore nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe përmbajtjen, masat e detyrueshme dhe të tjera të planit operativ nga paragrafi (3) i këtij neni.

(5) Në programin operativ nga paragrafi (3) i këtij neni veçanërisht do të merren parasysh të dhënat ekzistuese shkencore, veçanërisht lidhur me pjesëmarrjen përkatëse të azotit të cilët e kanë origjinën nga burime bujqësore dhe të tjera, si dhe kushtet në rajonet relevante në të cilën gjenden zonat të ndjeshme në nitrato.

(6) Nëse vërtetohet se masat e ndërmarra për zbatimin e planit operativ nga paragrafi (3) i këtij neni nuk janë të mjaftueshme për zvogëlimin e ndotjes së ujit të shkaktuar nga nitrato nga burimet bujqësore dhe pengimin e ndotjes së mëtejshme, në planin operativ të jenë të vërtetuara masa të tilla ose veprime të përforcuara që llogariten si të domosdoshme për arritjen e qëllimeve në planin operativ. Gjatë vërtetimit të masave ose veprimeve do të mbahet llogari për efikasitetin e tyre dhe për shpenzimin në raport me masat e tjera preventive.

(7) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë sjell program për realizimin e planit operativ nga paragrafi (3) i këtij neni.

3.5. Zona të ndjeshme në derdhjen e ujërave të zeza urbane

Neni 103

Zona të ndjeshme në derdhjet e ujërave të zeza urbane

(1) Si zonë e ndjeshme në derdhjen e ujërave të zeza urbane, llogaritet trupi ujor i cili plotëson njërin prej kriterëve si vijon:

1) ujëra sipërfaqësore që llogariten si eutrofike ose që mund të bëhen eutrofike në të ardhmen nëse nuk ndërmerren masa mbrojtëse;

2) sfera të trupave ujorë të dedikuara për shterjen e ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut që përmbajnë përqendrim më tepër se 50 mg/l nitrato, ose që mund të arrijë përqendrim në atë masë në të ardhmen dhe

3) trupa ujorë në të cilën lëshohen ujëra të zeza nga vendbanime më tepër se 2 000 banorë ekuivalent, ku kërkohet më tepër nga pastrimi sekondar (biologjik) i ujërave të zeza urbane.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë e vërteton dhe mirëmban listën e trupave ujorë të ndjeshëm dhe i vërteton kërkesat në raport me ngarkesat dhe metodës për spastrim të ujërave të zeza urbane që lëshohen në trupat ujorë në zonat e ndjeshme.

(3) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, më për së afërmi i përcakton kriteret për vërtetimin e zonave të ndjeshme të derdhjeve të ujërave të zeza urbane nga paragrafi (1) i këtij neni të përcaktuar në pajtim me nenin 96 paragrafi (1) pika 4 e këtij ligji.

4. Mbrojta e ujërave për banjë

Neni 104

Mbrojta e ujërave për banjë

(1) Kryetari i komunave dhe kryetari i qytetit të Shkupit në rajonin e të cilit ndodhen ujërat për banjë, e rregullojnë mënyrën e shfrytëzimit të ujërave për banjë në pajtim me standardet dhe procedurat e vërtetuara me dispozitat nga ky ligj ose me dispozitë të sjellë në bazë të këtij ligji.

(2) Kryetari i komunave dhe kryetari i qytetit të Shkupit në rajonin e të cilit gjenden ujërat për banjë, e përcaktojnë periudhën e kohëzgjatjes së sezonit për banjë si dhe numrin e pushuesve gjatë ditës në bazë të të cilave mund të llogaritet se sezoni për banjë ka filluar ose ka mbaruar jashtë afatit të përcaktuar të kohëzgjatjes së sezonit për pushim, në bazë të dispozitës së sjellë të paragrafit (6) të këtij ligji.

(3) Në rast të zvogëlimit të kualitetit të ujit për banjë, kryetari i komunave dhe kryetari i qytetit të Shkupit detyrimisht e njofton opinionin për ndryshimin e kualitetit të ujit si dhe për masat të cilat doemos duhet të ndërmerren.

(4) Për shkak të mbrojtjes së ujërave nga ndotja, ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor mundet në zonat për banjë ta ndalojë ose kufizojë kryerjen e aktiviteteve të cilat ndikojnë ose mund të ndikojnë mbi shëndetin dhe jetën e njerëzve.

(5) Uji për banjë nuk guxon të përmbajë materie dhe substanca të dëmshme dhe të rrezikshme ndaj shëndetit të njerëzve mbi vlerat e përcaktuara për kualitet të ujit për banjë.

(6) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e përcakton mënyrën dhe masat e menaxhimit me ujërat për banjë, kriteret teknike dhe qëllimet për kualitetin e ujit për banjë të cilat veçanërisht përfshijnë:

1) vendosjen dhe mirëmbajtjen e profilit të ujërave për banjë;

2) vendosjen e kalendarit për mbikëqyrje, parametrat dhe vlerat kufizuese të ujërave për banjë dhe zonat për banjë;

3) mbikëqyrje të ujërave për banjë, metoda matëse referente, frekuencën, vendin dhe metodologjinë për marrjen e ekzemplarëve;

4) vlerësimin e kualitetit të ujërave për banjë, kushtet konkrete të cilat doemos duhet t'i plotësoj uji në pikëpamje të pranisë së materieve dhe substancave dhe përqendrimet e tyre, mënyrën e kryerjes së kontrollit dhe njoftimit për kualitetin e ujërave për banjë;

5) klasifikimin e ujërave për banjë;

6) identifikimin dhe vlerësimin e rasteve të ndotjes së ujërave për banjë që mund të ndikojnë ndaj shëndetit të pushuesve;

7) mënyrën dhe procedurën për informim të publikut dhe pjesëmarrjen e publikut në udhëheqje me ujërat për banjë;

8) ndërmarren e aktiviteve për mbrojtjen e pushuesve nga ndotja;

9) ndërmarren e aktiviteve për zvogëlimin e rrezikut nga ndotja;

10) kriteret për përcaktimin e sezonit për banjë (data, numri i pushuesve, dhe ngjashëm) dhe

11) raste ku mundet përkohësisht të kufizohet dhe ndalohet banja.

(7) Në bazë të vlerësimit të kualitetit të ujërave për banjë, në pajtim me paragrafin (6) të këtij neni klasifikohen si ujëra për banjë me të varfër, të mjaftueshëm, të mirë dhe të shkëlqyeshëm.

(8) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në bashkëpunim paraprak me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, si dhe Kryetari i komunave dhe kryetari i qytetit të Shkupit sjell program të masave me qëllim përmirësimin e kualitetit të ujërave për banjë me çka kategorizimi i ujërave për banjë dhe të ngrihet në kategori të mirë dhe të shkëlqyeshme.

5. Troje buzë bregut

Neni 105

Mbrojtja e truallit buzë bregut

(1) Ndërtimi i stabilimenteve dhe objekteve ose cilado punë dhe aktivitete që përfshijnë përpunimin, veprimin, magazinimin, mënjanimin ose transportin e materieve të rrezikshme dhe substancave dhe hedhurinave të forta ose rrjedhëse ndalohet në truallin buzë bregut përveç nëse me këtë ligj ndryshe nuk është e përcaktuar.

(2) Përdorimi i hedhurinave artificiale, mjetet për mbrojtjen bimëve dhe të prodhimeve biocidale ndalohet në distancë prej 10 metra nga bregu i ujërave sipërfaqësore.

6. Kontroll i emisioneve dhe ndotjes

Neni 106

Qëllimet

Kontroll të emetimeve dhe të ndotjes është reduktimi i derdhjeve të materieve ndotëse dhe substancave dhe zvogëlimi dhe eliminimi i derdhjeve të materieve dhe substancave prioritare.

Neni 107

Materie dhe substanca të rrezikshme

(1) Në grupin e materieve dhe substancave të rrezikshme bien veçanërisht:

1) nafta e papërpunuar, benzina, lëndë djegëse dizel, lëndë djegëse për ngrohje dhe cilado lëndë tjetër petrokimie;

2) përbërës organo-halogjen dhe materie dhe substanca të cilat mund të formojnë asi përbërës në mjedisin jetësor ujqor, përbërës organo-fosforik, përbërës organo-kallaj, materie dhe substanca të cilat posedojnë kancerogjene, mutagjene ose dukuri teratogjene në ose përmes mjedisit jetësor ujqor, zhivë dhe përbërësit e tij, kadmium dhe përbërësit e tij, vajra minerale dhe hidrokarbonike, cianide, materie të rrezikshme individuale prioritare dhe substanca dhe kategori të materieve dhe substancave të theksuara në listën e përcaktuar në pajtim me këtë ligj, dhe

3) materie tjera të lëngshme dhe me gaz dhe substanca për të cilat ekziston rrezik se janë toksike, dhe të nënshtruar në bio-akumulim;

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë i përcakton:

1) listat e materieve dhe substancave ndotëse dhe materiet dhe substancat e rrezikshme prioritare;

2) kushtet teknike dhe të tjera në lidhje me instalimin dhe punën e stabilimenteve nga neni 108 të këtij ligji dhe

3) mënyrën e testimit të objekteve dhe stabilimenteve nga neni 108 i këtij ligji, nga ana e ekspertëve para lëshimit në punë dhe në intervale të rregullta për kohën e punës.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në intervale të rregullta, jo më të gjatë se katër vite e rishikon Listën nga paragrafi (2) pika 1 e këtij neni;

(4) Lista nga paragrafi (2) pika 1 e këtij neni dhe karakteristikat e tyre është pjesë e Regjistrimit të materieve dhe substancave ndotëse në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor.

Neni 108

Objekte dhe stabilimente të cilat punojnë me materie dhe substanca të rrezikshme

(1) Objektet dhe stabilimentet të cilat në procesin e prodhimit, përpunimit, mbushjes dhe magazinimit, shfrytëzojnë ose zbatojnë materie dhe substanca të rrezikshme që mund të ndikojnë ndaj kualitetit të ujit, duke përfshirë edhe gypa për ujë për transportin e materieve dhe substancave të tilla, ndërtohen, vendosen, punojnë dhe mirëmbahen në mënyrë që përjashtojnë çdo ndotje të drejtpërdrejtë ose të tërthortë të ujërave.

(2) Objektet dhe stabilimentet nga paragrafi (1) nga ky ligj doemos duhet të jenë në pajtim me teknikat më të mira të kapshme.

(3) Objektet dhe stabilimentet nga paragrafi (1) nga ky nen nuk mund të ndërtohen ose të fillojnë me punë nëse nuk është e pajisur me leje ekologjike e integruar, mendime ose pajtueshmëri të cilat janë të nevojshme në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor.

(4) Në rast të emetimit që do të mund të hyjë drejtpërdrejtë ose tërthorazi në ujërat sipërfaqësore, ujërat nëntokësore ose sistemet e kanalizimit, personi juridik përgjegjës për punën e stabilimentit doemos duhet menjëherë ta informojë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, si dhe t'i ndërmerr të gjitha masat e përcaktuara për pengimin dhe zvogëlimin e pasojave negative ndaj mjedisit jetësor.

(5) Dispozitat nga paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni kanë të bëjnë me objektet dhe stabilimentet për magazinimin e hedhurinave të lëngëta, stalle dhe prodhime tjera dytësore të aktiviteve bujqësore.

Neni 109
Aktivitete kundër ndotjes

(1) Në rast kur në ujërat hyjnë ose ekziston mundësia të hyjnë materie dhe substanca prioritare, helmuese dhe të dëmshme ose materie dhe substanca ndotëse ose hedhurina, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor ndërmer masa për:

- 1) pengimin e hyrjes së materieve dhe substancave dhe hedhurina të tilla;
- 2) mënjanimin dhe shtrimin e materieve dhe substancave;
- 3) sanimin dhe zbutjen e çdo ndotje mbi ujërat dhe
- 4) aq sa mundet kthimi në gjendje të mëparshme të ujërave dhe florës dhe faunës në ekosistemet të varura nga uji.

(2) Për shkak të zbatimit të masave nga paragrafi (1) i këtij neni, përfaqësuesit të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, kanë të drejtë në qasje të çdo trualli përkatësisht patundshmëri në pronësi private.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i ndërmer masat nga paragrafi (1) i këtij neni në bashkëpunim me personin juridik dhe fizik i cili ka shkaktuar rastet nga paragrafi (1) i këtij neni në pajtim me dispozitat nga ky ligj dhe Ligjit për mjedis jetësor.

Neni 110
Derdhje të ujërave të zeza

(1) Derdhje të masës nga hedhurina të lëngëta industriale dhe bujqësore si dhe ujëra të zeza urbane, si dhe vajra të përdorura (në tekstin e mëtuqeshëm: ujëra të zeza) në kanalizim ose në sistem për kullim, në trupa ujqor sipërfaqësorë ose nëntokësorë, si dhe në truall buzë bregut dhe vendbanime ujore, ndalohet përveç në bazë të lejes nga neni 79 nga ky ligj.

(2) Leje për derdhje lëshohet vetëm nëse:

1) përqendrimi i materieve dhe substancave të hedhura në ujërat e zeza me zbatimin e teknikave dhe praktikave bashkëkohore përkatësisht zbatimin e teknikave më të mira të kapshme për instalimet me të cilat pajiset me leje-A të integruar ekologjike, mirëmbahet në nivelin më të ulët të mundshëm;

2) efluenti nuk përmban materie dhe substanca me prioritet të rrezikshëm të përcaktuara në pajtim me nenin 107 të këtij ligji;

3) karakteristikat e efluentit janë në pajtim me dispozitat për vlerat kufitare të emetimeve të materieve dhe substancave të caktuara të rrezikshme dhe qëllimet për kualitetin;

4) dhënia e lejes është në pajtim me planin për menaxhim me rrjedhjen e lumit dhe

5) dhënia e lejes është në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Maqedonisë.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton materiet dhe substancat e rrezikshme dhe standardet e tyre emetuese që mund të lëshohen në kanalizim ose në sistemin për kullim, në trupa ujqor sipërfaqësorë ose nëntokësorë, si dhe në truall buzë bregut dhe vendbanime ujore.

(4) Standardet emetuese nga paragrafi (3) nga ky nen veçanërisht janë të shprehura në vlera kufizuese të emisioneve si maksimum përqendrime të materieve dhe substancave të rrezikshme dhe të dëmshme për çdo sektor ndaras, për ujërat e zeza urbane dhe industriale, faktori i zbutjes, mënyrës së përcaktimit të emetimeve, mënyrës së

përcaktimit të emetimeve në lejet dhe raportin me lejet ekologjike të integruara, indikatorët dhe standardet për ndotje dhe niveli i rrezikshmërisë/dëmit, si dhe sasia maksimale e substancave dhe materieve të cilat mund të lëshohen, duke përfshirë dhe periudhën kohore në të cilën mund të lëshohen.

(5) Me programin e masave nga neni 74 nga ky ligj mundet të përcaktohen afatet kohore për zvogëlimin ose eliminimin e derdhjeve e të gjithave ose ndaras të materieve dhe substancave të rrezikshme dhe të dëmshme.

(6) Gjatë lëshimit të lejeve për derdhje në ujërat nëntokësorë detyrimisht mbahet llogari për dispozitat nga neni 111 i këtij ligji.

Neni 111
Dispozita e veçanta për ujërat nëntokësore

(1) Me qëllim të mbrojtjes së ujërave nëntokësore ndalohet çdo derdhje e drejtpërdrejtë e materieve dhe substancave prioritare dhe materieve dhe substancave ndotëse në ujërat nëntokësor të përcaktuara në pajtim me paragrafin (8) të këtij neni.

(2) Deponimin ose mënjanimin e ndonjë materie dhe substance prioritare ose kryerja e aktivitetit tjetër me të cilën do të shkactohej derdhje e tërthortë e materieve dhe substancave prioritare ose materieve dhe substancave ndotëse në ujërat nëntokësor, ndalohet përveç në bazë të lejes nga neni 79 të këtij ligji dhe nëse:

1) paraprakisht është kryer analizë të kushteve hidro-geologjike të sferës përkatëse,

2) janë të parapara dhe zbatohen të gjitha masat e domosdoshme teknike të vigjencës që të pengohet derdhje e tërthortë e çfarëdo materie dhe substance prioritare dhe materie ndotëse dhe substancë.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni mundet me lejen për derdhje të lejohet derdhje e materieve dhe substancave nga paragrafi (1) i këtij neni nëse:

1) me masat e ndërmarra nga paragrafi (2) të këtij neni vërtetohet se ujërat nëntokësore nuk janë përkatës për përdorim, veçanërisht jo për nevoja të ekonomisë shtëpiake dhe bujqësisë, edhe pse me lejen nga ky paragraf nuk pengohet shfrytëzimi i resurseve tjera nëntokësore edhe pse substancat nuk mund të hyjnë në sisteme tjera akuatike ose negativisht të ndikojnë mbi ekosistemet tjetër dhe

2) lejohet derdhje për shkak të injektimit në të njëjtin akfifer të ujërave që, përdoren për qëllime gjeotermale, ujëra që pompohen nga xeherore dhe gurëthyes ose ujëra që pompohen gjatë punëve ndërtimore.

(4) Me qëllim të mbrojtjes së ujërave nëntokësore bëhet kufizimi i të gjitha derdhjeve të drejtpërdrejta të materieve dhe substancave prioritare dhe materieve dhe substancave ndotëse në ujërat nëntokësore si dhe kryhet analizë e të gjitha deponimeve ose mënjanimëve të ndonjë materie dhe substance prioritare ose kryerja e aktivitetit tjetër me të cilin do të shkactohej derdhje e tërthortë e materieve dhe substancave prioritare ose materie dhe substanca ndotëse në ujërat nëntokësore të përcaktuara me ligj në pajtim me paragrafin (8) të këtij neni.

(5) Analizat nga paragrafët (2), (3) dhe (4) nga ky nen përfshijnë edhe analizë të aftësive eventuale të spastruara të tokës dhe të shtresave nëntokësore dhe të rrezikut nga ndotja dhe ndryshimi i kualitetit të ujërave nëntokësore për shkak të derdhjeve dhe do të vërtetojnë nëse derdhjet e substancave dhe materieve në ujërat nëntokësor paraqesin zgjidhje të kënaqshme në aspekt të mjedisit jetësor.

(6) Me përjashtim të paragrafëve (2), (3) dhe (4) të këtij neni leja për derdhje mundet të jepet për mbushje artificiale të sërishme të trupit ujqor nëntokësor, për shkak të menaxhimit me ujërat nëntokësore vetëm nëse nuk ka rrezik nga ndotja e ujërave nëntokësor.

(7) Dispozitat nga ky nen nuk kanë të bëjnë me derdhjet e ujërave të zeza nga amvisëritë në objekte të izoluar ndërtimi të cilat nuk janë të kyçura në sistemin e ujërave të zeza, ndërsa gjenden jashtë nga sferat e mbrojtura për shkak të shfrytëzimit të ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut; për derdhjet për të cilat është e përcaktuar nga organi kompetent se përmbajtja e substancave dhe materieve janë në sasi dhe përqendrime të cilat janë të vogla dhe nuk ndikojnë negativisht mbi kualitetin e sotëm ose të ardhshëm të ujërave nëntokësor recipient edhe për derdhjen e materieve që përmbajnë substanca radioaktive.

(8) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë i përcakton materiet dhe substancat prioritare dhe materiet dhe substancat ndotëse në ujërat nëntokësore që janë të ndaluara për derdhje në pajtim me paragrafin (1) nga ky nen dha materiet dhe substancat prioritare dhe materiet dhe substancat ndotëse në ujërat nëntokësore që janë të kufizuara për derdhje në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

(9) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve për shëndetësinë, më për së afërmi i përcakton kushtet e veçanta për derdhjen e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë në ujërat nëntokësor për marrjen e lejeve nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni, masat dhe aktivitetet të cilat janë të përfshira në lejet, ndërsa doemos duhen të ndërmerren që të shmanget hyrja e ndonjë materie ndotëse ose substance në ujërat nëntokësor.

7. Ujërat e zeza urbane

Neni 112

Mënjanimi i ujërave të zeza

Mënjanimi i ujërave të zeza, në kuptimin e këtij ligji nënkupton grumbullimin, kullimin, spastrimin dhe derdhjen e ujërave të zeza nga efluentët vendas dhe industrial, si dhe rrëke uji të grumbulluara nga shirat atmosferike në sferat urbane. Mënjanimi përfshin edhe infiltrim nëntokësor ose ujitjen e truallit me ujëra të zeza si dhe mënjanimi i llumit të marrë me spastrimin e ujërave të zeza.

Neni 113

Detyrime të përgjithshme

(1) Komunat, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit janë të detyruar t'i grumbullojnë, largojnë dhe spastrojnë ujërat e zeza që dalin ose krijohen në rajonin e tyre, duke përfshirë edhe mënjanimin e llumit.

(2) Komunat, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit, janë të detyruar të sigurojnë ujërat e zeza urbane që hyjnë në sistemet kolektor, para derdhjeve në mënyrë përkatëse të trajtohen në pajtim me dispozitat nga nenet 114 deri në 118 të këtij ligji, si dhe të sigurojnë se:

1) stabilimentet projektohen, ndërtohen, përdorohen dhe mirëmbahen në mënyrë të cilën sigurojnë punë të suksesshme në kushtet të zakonshme lokale klimatike;

2) ujërat zeza të spastruara dhe llumi i fituar me tretman të ujërave të zeza të shfrytëzohen përsëri, çdoherë kur ajo është përkatëse, në pajtim me këtë ligj;

3) mënjanimi i ujërave të zeza dhe llumi nuk guxon të shpie deri në ndikime negative mbi mjedisin jetësor.

(3) Komunat, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit janë të detyruar të:

1) sigurojnë, përmirësojnë dhe zgjerojnë sistemet e kanalizimit dhe t'i pastrojnë dhe mirëmbajnë sistemet për kullim për shkak të kullimit përkatës të ujërave të zeza në rajonin e tyre;

2) kujdesen për zbrazjen e gropave septike, në pajtim me nevojat;

3) lejojnë derdhjen e ujërave të zeza industriale në sistemet e kanalizimit në pajtim me këtë ligj dhe të sigurojnë kushte për kullimin e tyre, grumbullimin dhe spastrimin e tyre dhe

4) sigurojnë mbikëqyrje në pajtim me dispozitat nga Kreu VI i këtij ligji.

Neni 114

Kullim, grumbullim dhe spastrim të ujërave të zeza urbane

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe kryetari i komunave, kryetari i komunave në qytetin e Shkupit kryetari i qytetit të Shkupit janë të detyruar të sigurojnë:

1) ekzistimin e sistemit për grumbullim të ujërave të zeza në çdo vendbanim me më tepër se 2.000 nj. b. dhe spastrim përkatës të ujërave të zeza para derdhjes në ujërat recipientë deri në nivelin i cili i kënaq qëllimet e kualitetit;

2) spastrim përkatës i të gjitha ujërave të zeza të cilat lëshohen nga sistemet për grumbullim të ujërave të zeza nga vendbanime me më pak se 2.000 nj. b. dhe

3) spastrim sekondar (biologjik) ose përkatës i ujërave të zeza nga sistemet për grumbullimin e ujërave të zeza nga vendbanimet me më tepër se 2.000 nj. b., në rast të ujërave të zeza lëshohen në zona të ndjeshme të derdhjeve të ujërave të zeza urbane.

(2) Kur ekzistimi i sistemit për grumbullim dhe kullim të ujërave të zeza nuk është i arsyetueshëm për shkak të shpenzimeve të mëdha ose për shkak se sistemi nuk do të kontribuojë ndaj përmirësimit të mjedisit jetësor, shfrytëzohen sisteme individuale ose sisteme tjera përkatëse me të cilat arrihet niveli i njëjtë i mbrojtjes së mjedisit jetësor.

(3) Për realizimin e dispozitave nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera mjedisit jetësor dhe organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve, sjell Program për kullim, grumbullim dhe spastrim të ujërave të zeza urbane.

(4) Propozim-programi për kullim, grumbullim dhe spastrim të ujërave të zeza urbane përpunohet në bazë të propozim-programeve të Këshillit të komunave dhe Këshillit të qytetit të Shkupit. Programi për kullim, grumbullim dhe spastrim të ujërave të zeza urbane për qytetin e Shkupit përpunohet në bazë të propozimit të miratuar nga këshillat e komunave në qytetin e Shkupit.

(5) Ujërat e zeza urbane grumbullohen, kullohen dhe spastrohen përmes sistemeve në pajtim me paragrafi (1) dhe paragrafin (2) të këtij neni, përveç nëse nuk janë të nevojshme metoda të tjera grumbullimi, kullimi dhe spastrimi, të përcaktuar me lejen për derdhjen në ujëra, për shkak të natyrës së rrezikshme të ujërave të zeza industriale.

(6) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve, më për së afërmi i përcakton kushtet për grumbullim, kullim dhe spastrim, mënyrën dhe kushtet për projektim, ndërtim dhe eksploitim të sistemeve dhe stacioneve për spastrimin e ujërave të zeza urbane, si dhe standardet teknike, parametrat, standardet e emetimeve dhe normat për kualitet për paratretman, mënjanimin dhe spastrimin e ujërave të zeza, duke marr parasysh ngarkesën dhe metodën për spastrim të ujërave të zeza urbane që lëshohen në zonat e ndjeshme të ujërave të zeza urbane.

(7) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve, më për së afërmi i përcakton kushtet, mënyrën dhe vlerat kufitare të emisionit për derdhjen e ujërave të zeza pas spastrimit të tyre, mënyrën e përllogaritjes së tyre, duke marr parasysh kërkesat e veçanta për mbrojtjen e zonave të mbrojtura.

(8) Dispozitat nga paragrafi (6) dhe (7) të këtij neni rishikohen dhe plotësohen në intervale të rregullta jo më të gjata se katër vite.

Neni 115

Derdhje të ujërave të zeza industriale

(1) Çdo derdhje e ujërave të zeza industriale, kryhet në mënyrë dhe nën kushte të përcaktuara me lejen për derdhje përkatësisht leje të integruar ekologjike në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor.

(2) Çdo derdhje të ujërave të zeza të bio-zbërthyeshme industriale të cilat dalin nga kapacitetet me ngarkesë më të madhe se 4.000 nj. b., ndërsa nuk hyjnë në sistemet për spastrim të ujërave të zeza urbane, kryhet nën kushte dhe mënyrë të përcaktuara me lejen për derdhje përkatësisht lejen e integruar ekologjike në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor, ndërsa detyrimisht për sektorët industrial si vijojnë: përpunimin e qumështit; prodhimin e produkteve të perimeve dhe të pemëve; prodhimin dhe paketimin në shishe të pijeve joalkoolike; përpunimin e patateve; industrisë ushqimore; bodrum të birrave; prodhimin e alkoolit dhe pijeve alkoolike; prodhimin e ushqimit për kafshë nga prodhime bimore; prodhimin e xhelatinës dhe të ngjitesit nga lëkurë e thatë, lëkurë dhe nga eshtrat; fabrika për mjaltë, dhe industrisë për përpunimin e peshqve.

Neni 116

Paratretman i ujërave të zeza industriale

Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve dhe kryetari i komunave në qytetin Shkupit dhe kryetari i qytetit të Shkupit, janë të detyruar të sigurojnë efluentët nga ujërat e zeza industriale të cilat hyjnë në sistemin për grumbullim dhe pastrim të ujërave të zeza urbane të jenë të nënshtruar në paratretmanin e nevojshëm për shkak të:

- 1) plotësimit të kërkesave nga neni 115 të këtij ligji;
- 2) mbrojtjes së shëndetit të punësuarve në sistemet për kullim, grumbullimit dhe spastrimit të ujërave të zeza;
- 3) pengimit të dëmtimit të sistemeve për kullim, grumbullim dhe spastrim të ujërave të zeza dhe tretmanit të llumit;
- 4) sigurimit se nuk do të jetë e penguar puna e sistemeve për kullim, grumbullimit dhe spastrimit të ujërave të zeza dhe tretmanit të llumit;
- 5) sigurimit se derdhjet nga stacioni për spastrim ose ndonjë sistem tjetër nuk do të ndikojnë negativisht mbi mjedisin jetësor në pajtim me ligjin dhe
- 6) sigurimit se llumi mënjanohet në mënyrë të sigurt për mjedisin jetësor.

Neni 117

Shfrytëzim i sërishëm i ujërave të zeza urbane;

(1) Ujërat e zeza të spastruara urbane shfrytëzohen përsëri nëse ato janë përkatëse, duke mbajtur para së gjithash llogari për zvogëlimin deri në masën më të vogël të mundshme të ndikimeve negative ndaj mjedisit jetësor,

ndërsa pas marrjes së lejes paraprake nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, më për së afërmi i përcakton kushtet, mënyrën dhe vlerat maksimale të lejuara dhe përqendrime të parametrave të ujërave të zeza të spastruara për shfrytëzimin e tyre të sërishëm.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, më për së afërmi e përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës dhe të lejes për shfrytëzim të sërishëm të ujërave të zeza të spastruara si dhe mënyra e lëshimit të lejes.

Neni 118

Shfrytëzimi i llumit nga spastrimi i ujërave të zeza urbane

(1) Llumi që fitohet prej ujërave të zeza të spastruara urbane, shfrytëzohet përsëri nëse ai është përkatës, duke mbajtur para së gjithash llogari për zvogëlimin deri në masën më të vogël të mundshme të ndikimeve negative mbi mjedisin jetësor, dhe pas marrjes së lejes paraprake nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, e përcakton: mënyrën dhe procedurën për shfrytëzimin e llumit, vlerat maksimale të përqendrimeve të metaleve të rënda në tokë në të cilën përdoret llumi, vlerat e përqendrimeve të metaleve të rënda në llum, vlerat e përqendrimit të metaleve të rënda në llum, në pajtim me dedikimin e tij dhe sasitë maksimale vjetore të metaleve të rënda që mund të futen në truall.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën për dërgimin e të dhënave dhe llojin e informatave për shfrytëzimin e llumit nga tretmani i ujërave të zeza urbane në pajtim me dedikimin, tretmanin, përbërjen dhe vendin e shfrytëzimit të tij.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga lëmi i mjedisit jetësor në bazë të të dhënave të marra nga paragrafi (3) të këtij neni, mban evidencë për shkallën e shfrytëzimit të llumit nga tretmani i ujërave të zeza urbane në pajtim me dedikimin e saj, si dhe sasinë e prodhimit të llumit, tretmanin dhe përbërjen e llumit dhe vendin e shfrytëzimit të tij.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor së afërmi përcakton formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës dhe të lejes për shfrytëzimin e llumit, si dhe mënyrën e lëshimit të lejes për shfrytëzimin e llumit nga paragrafi (1) të këtij neni.

8. Shmangie

Neni 119

Forca e madhe dhe pasurimi i natyrshëm

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, mund të lejojë shmangie të përkohshme nga dispozitat nga ky kre në rast të dukurive natyrore ose gjendje të forcës madhore të cilat janë ekskluzivisht dhe të cilat nuk ka qenë e mundur të parashihen, si dhe në rastin e rrethanave të cilat janë si rezultat i fatkeqësive dhe ngjarjeve tjera të paparashikuara, veçanërisht në rast të:

1) përmbytjeve ekstreme dhe thatësira afatgjate, dhe fatkeqësive tjera natyrore;

2) kushteve të jashtëzakonshme meteorologjike ose kushteve gjeografike dhe

3) ujërave sipërfaqësore të cilat në mënyrë të natyrshme pasurohen me materie dhe substanca të caktuara që sjell deri në tejkalimin e vlerave kufitare të përcaktuara në pajtim me këtë ligj.

(2) Shmangia e përkohshme nga paragrafi (1) nga ky nen nuk guxon të sjellë deri të rrezikimi i jetës dhe i shëndetit të njerëzve.

(3) Në rast të shmangies së përkohshme nga paragrafi (1) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, është i detyruar:

1) t'i përcaktojë kushtet në bazë të cilave shfaqja, gjendja ose ndodhia munden të përcaktohen si ekskluzive dhe/ose e paparashikueshme, duke përfshirë edhe përcaktimin e indikatorëve përkatës në planin për menaxhim me rrjedhën e lumit;

2) të sigurojë që shmangia të jetë proporcionale dhe të mos zgjasë më gjatë se koha e nevojshme për kthim në gjendje të mëparshme;

3) të sigurojë që ndërmarrjen e të gjitha masave për pengimin e përkeqësimit të mëtutjeshëm të gjendjes, me çka siguron arritjen e qëllimeve të përcaktuara me këtë ligj që kanë të bëjnë me trupat ujorë të tjerë mbi të cilët nuk ndikojnë shfaqjet e ndodhura, gjendjet dhe rrethanat, si dhe masat për kthimin e trupit ujor në gjendje të mëparshme e cila ka ekzistuar para se të veprojnë pasojat e shfaqjes, gjendjes ose ndodhisë, menjëherë pas pushimit të shfaqjes, gjendjes ose ndodhisë e cila është bazë për shmangien;

4) t'i sigurojë masat të cilat doemos duhen të zbatohen të kyçen në Programin e masave nga neni 74 të këtij ligji, para së gjithash të kihet kujdes të njëjtët të mos e sjellin në pikëpyetje kthimin e kualitetit të trupit ujor pas ndryshimit të rrethanave dhe

5) siguron se përshkrimi i shkurtër për pasojat nga rrethanat dhe për masat të cilat janë të ndërmarra ose doemos duhet të ndërmerren të jetë pjesë përbërëse nga plani i ardhshëm përkatës për menaxhim me rrjedhën e lumit.

(4) Në rast të shmangies në bazë të këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor menjëherë e njofton publikun e interesuar, siguron informacione relevante për masat e ndërmarra dhe jep këshilla për masat që doemos duhet t'i ndërmerren publiku, me qëllim të mbrohet jeta dhe shëndeti i njerëzve dhe qëllimet e mjedisit jetësor të përcaktuara me këtë apo ligj tjetër.

(5) Për shkak të kthimit të trupit ujor në gjendjen e mëparshme e cila ka ekzistuar para se të veprojnë pasojat nga shfaqja, gjendja apo ndodhia, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar pasojat nga rrethanat ekskluzive, ose nga rrethanat e arsyeshme që nuk kanë mundur të parashihen të rishikohen një herë në vit dhe në varshmëri nga kushtet e përcaktuara në paragrafin (3) pikën 1 të këtij neni, t'i ndërmarrë të gjitha masat e mundshme.

(6) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, për së afërmi e përcakton mënyrën për përcaktimin e rasteve nga paragrafi (1) i këtij neni si dhe masat nga paragrafi (3) i këtij neni.

9. Çështje të tjera lidhur me mbrojtjen e ujërave

Neni 120

Qarkullim minimal i pranueshëm i ujit dhe niveli i ujërave nëntokësore

(1) Qarkullimi minimal i ujit dhe niveli i ujit nëntokësor mirëmbahet në çdo trup ujor sipërfaqësor përkatësisht trup të ujit nëntokësor, që nuk do të jetë më i vogël nga minimumi i pranueshëm i qarkullimit përkatësisht nivelit të nevojshëm për:

1) mbrojtjen e shëndetit publik dhe sigurisë;

2) ruajtjen e bilancit natyror të ujërave dhe ekosistemeve tokësore;

3) ruajtjen karakteristikave të rajonit dhe

4) përkrahjen e gjendjes kimike, fizike dhe ekologjike të trupave ujorë në pajtim me nenin 94 të këtij

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton metodologjinë për përcaktimin e qarkullimit minimal të pranueshëm të ujërave dhe nivelin e ujërave nëntokësore, nga aspekti i kuantitetit dhe kualitetit, duke marr parasysh:

1) qarkullimin sezonal të ujërave sipërfaqësore përkatësisht nivelin e ujërave nëntokësore;

2) qëllimet për kualitetin e ujërave të përcaktuara në pajtim me këtë ligj;

3) qëllimet e mjedisit jetësor të përcaktuara në pajtim me këtë ligj dhe

4) dispozitat për shfrytëzimin e ujërave në pajtim me këtë ligj.

(3) Mbikëqyrja e qarkullimit dhe niveli i ujit që janë në minimum të pranueshëm për trup të caktuar ujor doemos duhet të përcillet në vende të caktuar matëse në mes punkteve kontrolluese.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton masat matëse në punkte të caktuara kontrolluese për trupin ujor të caktuar. Metodologjia për mbikëqyrje të qarkullimit dhe/ose nivelit për çdo vend matës përcaktohen me planin për menaxhim me rrjedhën e lumit.

Neni 121

Derdhje të jashtëzakonshme të sasive të ujërave

Nëse sasia e ujit në rrjedhën e ujit zvogëlohet deri në shkallën në të cilën mund të shkaktohet ndotje e rritur të atyre ujërave, Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, mund të urdhërojë derdhje të jashtëzakonshme të sasive të ujit nga akumulimet për shkak të klasifikimit të përqendrimeve të ndotjes.

V. MBROJTA NGA VEPRIMET E DËMSHME TË UJËRAVE

1. Dispozita të përgjithshme

Neni 122

Mbrojta nga veprimet e dëmshme të ujërave

(1) Mbrojta nga veprimet e dëmshme të ujërave përfshin aktivitete dhe masa për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet, mbrojtjen nga erozioni dhe rrëketë, mbrojtjen nga ngrirja e trupave ujor sipërfaqësorë, si dhe mënjanimin e pasojave nga veprimet e tilla të dëmshme të ujit.

(2) Mbrojta nga veprimet e dëmshme të ujërave kryhet nën kushte, në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar me këtë apo me ligj tjetër.

Neni 123

Kompetenca për mbrojtjen nga veprimet e dëmshme të ujërave

(1) Për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet dhe për mbrojtjen nga veprimi tjetër i dëmshëm i ujërave në rajonet urbane kompetente janë komunat, komunat në qytetin Shkupit dhe qyteti i Shkupit në rajonin e tyre.

(2) Personat juridikë të cilët udhëheqin me ekonominë e ujërave nga neni 191 nga ky ligj janë kompetent për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet dhe për mbrojtjen nga veprim tjetër i dëmshëm i ujërave në rajonin e fushëveprimit të tyre, duke përfshirë edhe rregullimin dhe mirëmbajtjen e shtratit dhe kanaleve në rajonin e tyre.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcjell koordinimin e aktiviteteve nga paragrafi (1) i këtij neni që ndërmerren nga organet kompetente të komunave, komunat në qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e siguron dhe e përcjell koordinimin e aktiviteteve nga paragrafi (2) i këtij neni që ndërmerren nga ekonomitë e ujërave nga neni 191 të këtij ligji.

(5) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet dhe për mbrojtjen nga veprimi tjetër i dëmshëm i ujërave për gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë, me përjashtim me veprimet e dëmshme në rajonet nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) i këtij neni, do të përcaktojë ekonomi të ujërave e cila do të jetë kompetente për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet dhe për mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave.

Neni 124

Programi për mbrojtjen nga veprimet e dëmshme të ujërave

(1) Për shkak të mbrojtjes nga veprimet e dëmshme të ujërave, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në bashkëpunim me organin e administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, përpilon Program për mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave në korniza të rrjedhës përkatëse të lumit (në tekstin e mëtutjeshëm: Program), si pjesë përbërëse të planeve për menaxhim me rrjedhën e lumit.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen punëve nga sfera e mjedisit jetësor, pjesët nga Programi nga paragrafi (1) i këtij neni për rajonet e komunave, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit, e përpilon në bazë të programeve të këshillit të komunave, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera mjedisit jetësor, pjesët nga Programi nga paragrafi (1) i këtij neni për rajonet e ekonomisë së ujërave, e përpilon në bazë të programit të Ekonomisë së ujërave Programi i ekonomisë së ujërave rajonet e së cilës shtihen në rajone të urbanizuara të komunave, komunave në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit, Ekonomia e ujërave e sjell në bashkëpunim me komunat, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit.

(4) Me programin nga paragrafi (1) i këtij neni parashihen masa preventive, ndërtimi i objekteve mbrojtëse dhe stabilimenteve dhe realizimin e punëve për mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave (ndërtimin e lymishtave, akumulimeve, rregullimin e lumenjve, rregullimin e rrekeve, mbrojtjen e truallit nga erozioni, pyllëzimin dhe ngjashëm).

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë e përcakton përmbajtjen e programit nga paragrafi (1) i këtij neni dhe programet nga paragrafi (2) dhe (3), mënyra dhe procedura e sjelljes së tyre, mënyra dhe procedura e realizimit të bashkëpunimit në mes subjekteve të cilat përpunojnë programet nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni.

2. Mbrojta dhe sigurimi nga vërshimet

Neni 125

Masat themelore për mbrojtje nga vërshimet

(1) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mbrojtjes, ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve, ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e vetadministrimit lokal, ndërsa me bashkëpunim paraprak me organet shtetërore kompetente për mbrojtje dhe shpëtim, përcakton:

1) regjistër dhe pasqyrë hartografike të rrafshinave të përmblytura, të vendbanimeve ujore, truallit buzë bregut dhe liqeneve dhe akumulimet, si dhe sistemeve tjera ujore;

2) harta të rajoneve me rrezik nga vërshimet në të cilën shënohen rajonet të ekspozuara në rrezik nga vërshimet, shtrirje të valëve vërshuese dhe nivelet më të larta të liqeneve dhe akumulimeve;

3) sistemi për prognozë dhe paralajmërim (alarmim) për vërshime;

4) masat për mbrojtjen dhe zhvillimin e rajoneve të theksuara në regjistër dhe të shënuara në pasqyrën hartografike;

5) ndihmë teknike dhe këshilla për të gjitha çështjet lidhur me zbatimin e masave preventive dhe rehabilitimit për zbutjen e pasojave në rast të vërshimeve dhe

6) masa për gjendje të jashtëzakonshme dhe organizimi i tyre.

(2) Në pasqyrën hartografike nga paragrafi (1) pika 1 e këtij neni veçanërisht shënohen edhe sferat për kontroll të vërshimeve të vendosura afër, ose që e rrethojnë tropin ujor sipërfaqësor ose vendbanimet ujore.

(3) Me masat e përcaktuara në dispozitat nga paragrafi 1 i këtij neni sigurohet:

1) realizimi i interesit publik në mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave;

2) pamundësimi i rregullimit të hapësirës, shfrytëzimit të truallit, kryerjes së punëve ndërtimore dhe aktivitete të tjera që do të mund ta rrisin rrezikun nga vërshimet dhe dëmet;

3) mbrojtja e jetës, shëndetit dhe pronës së njerëzve;

4) arritjen e qëllimeve të mjedisit jetësor të përcaktuara në pajtim me këtë ligj dhe

5) minimizimin e shpenzimeve për mbrojtjen nga vërshimet.

Neni 126

Plane operative për mbrojtje dhe sigurim nga vërshimet

(1) Për shkak të zbatimit të Programit nga neni 24 i këtij ligji, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, këshilli i komunave, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i

Shkupit, si dhe ekonomia e ujërave nga neni 191 nga ky ligj, sjellin plane operative për mbrojtjen e sigurisë nga vërshimet për rajonet e rrezikuara (në tekstin e mëtutjeshëm: plani operativ).

(2) Nëse rajoni i rrezikuar nga vërshimet shtrihet në dy apo më tepër komuna, komuna në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit, plani operativ për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet për rajonet e rrezikuara e sjellin me marrëveshje këshilli i komunave, të komunave në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit, me pajtim paraprak nga organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Këshilli i komunave, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit sjellin plane operative për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet për rajone të rrezikuara me propozim të kryetarit të komunave, kryetari i komunave në qytetin e Shkupit dhe kryetari i qytetit të Shkupit.

(4) Plani operativ për mbrojtje dhe siguri nga vërshimet veçanërisht përmban: punë dhe masa topografike, hidrologjike, demografike, ekonomike dhe fundamente dhe të dhëna tjera, kufij të rajoneve të rrezikuara që ndërmerren dhe kryhen para rrezikut dhe në kohën e mbrojtjes nga vërshimet dhe organeve kompetente për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet.

(5) Me planin operativ nga paragrafi (1) i këtij neni parashihen masa operative dhe veprime tjera për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet dhe mjetet e nevojshme për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet dhe mjetet e nevojshme për kryerjen e tyre, si dhe organi ose subjekti që menaxhon me mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet.

(6) Në realizimin e planit operativ nga paragrafi (1) i këtij neni, marrin pjesë organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera mjedisit jetësor, kryetari i komunave, komunat në qytetin e Shkupit dhe qyteti i Shkupit si dhe ekonomia e ujërave, organet kompetente për mbrojtje dhe shpëtim, si dhe persona juridikë dhe fizikë nga rajoni i rrezikuar të përcaktuar me Programin nga neni 124 i këtij ligji.

(7) Në personat juridikë dhe fizikë, për objektet e të cilave, stabilimente dhe prona organizohet dhe kryen mbrojtje nga vërshimet, nuk i takon kompensim të dëmit, përveç për dëme të shkaktuara me derdhje të qëllimshëm të ujit në rajonin e ndaluar për shkak të pengimit të dëmeve më të mëdha.

(8) Pajtueshmëri të planeve operative nga paragrafi (1) i këtij neni jep organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, Drejtoria për mbrojtjen dhe shpëtimin dhe Qendra për menaxhim me kriza.

Neni 127

Masa plotësuese të planeve operative

Nëse masat e përcaktuara në pajtim me nenin 124 paragrafin (4) të këtij ligji, nuk janë të mjaftueshëm për mënjanimin e rrezikut, në rast të rrezikut të drejtpërdrejt nga veprimi i dëmshëm i ujërave, organet të cilat në pajtim me planin operativ nga neni 126 paragrafi (5) i këtij ligji janë kompetent për mbrojtjen dhe sigurinë nga vërshimet, mund të urdhërojnë edhe ndërmarrjen e masave tjera të domosdoshme.

Neni 128

Derdhje të ujit në rajonin e mbrojtur

(1) Në rast të gjendjes së jashtëzakonshme, mund të lejohet derdhje të ujit në rajonin e mbrojtur me prerje e lëmishteve ose në mënyrë tjetër me qëllim të pengimit, përkatësisht të zvogëlimit të dëmeve.

(2) Vendi për derdhjen e ujit në rajonin e mbrojtur sjell organi ose subjekti që udhëheq me mbrojtjen nga vërshimet të përcaktuar me planin operativ nga neni 126 paragrafi (5) i këtij ligji.

Neni 129

Detyrë për mirëmbajtjen e objekteve të ekonomisë së ujërave

Ekonomia e ujërave dhe personat tjerë juridikë, komunat, qyteti i Shkupit dhe komunat në Qytetin e Shkupit të cilat menaxhojnë me penda dhe akumulime dhe me lymishte mbrojtëse, janë të detyruar këto objekte t'i shfrytëzojnë dhe mirëmbajnë në mënyrë që siguron pranimin e valëve vërshuese, si dhe sigurimin e mbrojtjes së tyre nga fatkeqësitë natyrore.

Neni 130

Detyrim për njoftim

(1) Ekonomia e ujërave dhe personat tjerë juridikë nga neni 129 i këtij ligji, janë të detyruar të kryejnë mbikëqyrje të gjendjes së sasisë së tyre të ujërave të akumuluar në akumulime, si dhe në sasinë e ujërave që hyjnë dhe që lëshohen nga to, dhe për atë e njoftojnë organin e administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e hidrologjisë dhe meteorologjisë.

(2) Në rast të rrezikut nga rrënimi i pendëve, depërtimit të lymishtave mbrojtëse, si dhe lëshimit ose derdhjes së sasive më të mëdha të ujit nga akumulimet që mund të shkaktojnë vërshime, ekonomia e ujërave dhe personat tjerë juridik nga neni 129 i këtij ligji janë të detyruar të sigurojnë njoftim dhe alarmim të popullatës në rajonin e rrezikuar.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mbrojtjes dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mbrojtjes dhe ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, formon trup të përhershëm operativ i cili kryen koordinimin e aktiviteteve gjatë shfaqjes së rasteve nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Njoftimi për gjendjen nga paragrafi (1) i këtij neni kryhet në bazë të metodologjisë që e përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në bashkëpunim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë.

(5) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, me propozim të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e hidrologjisë dhe meteorologjisë, para shfaqjes së nivelit kritik të ujit për rajonin e mbrojtur, e njofton Qendrën për menaxhim me kriza që të japë prognozë për kohën e ardhjes dhe lartësisë së valëve vërshuese.

(6) Në kohëzgjatjen e rrezikut nga vërshimet, organi që udhëheq me mbrojtjen nga vërshimet, të përcaktuar në planin operativ nga neni 126 paragrafi (3), i njofton organet kompetente për mbrojtjen nga vërshimet të rajoneve buzë ujërave për të gjitha shfaqjet dhe masat që i ndërmerren në rajonin e vet, ndërsa të cilat janë me rëndësi për mbrojtjen e atyre rajoneve, si dhe të bashkëpunoj me ta.

3. Rregullimi dhe mirëmbajtja e ujërave sipërfaqësore

Neni 131

Rregullimi dhe mirëmbajtja e ujërave sipërfaqësore

(1) Për shkak të mbrojtjes dhe mirëmbajtjes së koritave të natyrshme dhe të rregulluara të lumit dhe brigjeve e rrjedhjeve të ujit, liqeneve dhe akumulimeve, është ndaluar, përveç me leje ose pajtim të lëshuar në bazë të ligjit:

1) të hiqet çakalli, rëra dhe guri nga korita dhe brigjet e trupave ujq sipërfaqësor (rrjedhave të ujit, liqeneve dhe akumulimeve), me çka përkeqësohet regjimi i përhershëm i ujërave, shkaktohen procese të erozionit dhe kufizohet ose pamundësohet shfrytëzimi i ujërave;

2) të ndryshohet drejtimi i rrjedhës së ujit;

3) të hidhet mbeturina materiali (industriale, komunale dhe mbeturina tjera), tokë, mbetje ndërtimore, llum dhe të tjera;

4) të kryhen punë të tjera me të cilat dëmtohen koritat e lumenjve dhe brigjet e rrjedhjeve të ujërave, liqeneve dhe akumulimeve;

5) të prishen drunjtët dhe të shkatërrohet vegetacioni tjetër në koritat e lumenjve dhe brigjet e rrjedhjeve të ujërave, liqeneve dhe akumulimeve;

6) të ndërtohet pendë, lymishtë ose pengës tjetër e ngjashme e cila do të kishte ndikim negativ mbi qarkullimin e rrjedhës së lumit dhe

7) të kryhet ndërtim ose ndërhyrje e cila do të kishte ndikim negativ mbi qarkullimin e rrjedhës së lumit.

(2) Gjatë zbatimit të paragrafit (1) të këtij neni, duhet doemos të kihet parasysh se:

1) Korita e rrjedhës së ujit e rregulluar, në kuptimin e këtij ligji, është hapësira në mes objekteve buzë bregut (lymishite, skele ose tjetër) në të cilën në mënyrë të përhershme ose përkohësisht rrjedh ujë;

2) Korita e rrjedhës së ujit natyrshtë, në kuptimin e këtij ligji, është hapësira në mes kufijve të prekjes së ujit pesëdhjetëvjeçar;

3) Brezi buzë bregut të rrjedhjes së ujit jashtë vendeve të banuara, në kuptimin e këtij ligji, është brezi në gjatësi prej 50 metra pas gërshërëve të lymishtës tek rrjedhjeve të rregulluara të ujit, përkatësisht pas linjës së prekjes së ujit pesëdhjetëvjeçar tek rrjedhjet e parregulluara të lumit, ndërsa në vendet e banuara gjerësinë e brezit buzë bregut e përcakton këshilli i komunave dhe këshilli i qytetit të Shkupit, me propozim të kryetarit të komunave dhe qyteti i Shkupit, me pajtueshmëri paraprake të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe

4) Brezi buzë bregut të liqenit dhe akumulimet, në kuptimin nga ky ligj, është brezi në gjatësi prej 50 metra nga linja më e lartë e përcaktuar e nivelit të ujit.

Neni 132

Qasje deri te ujërat sipërfaqësore

(1) Qasja deri të brezi buzë bregut të rrjedhës së ujit, liqeneve dhe akumulimeve për sport, rekreacion dhe aktivitete të ngjashme është i lirë.

(2) Këshilli i komunave dhe qyteti i Shkupit, me propozim të kryetarit të komunave dhe kryetarit të qytetit të Shkupit, e rregullon qasjen deri te brezi buzë bregut të rrjedhjes së ujërave, liqeneve dhe akumulimeve për sport, rekreacion dhe aktivitete të ngjashme përveç nëse nuk është ndryshe e përcaktuar me këtë apo ligj tjetër.

Neni 133

Sigurimi i qarkullimit të rrjedhjeve të ujërave

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, kryetari i komunave dhe kryetari i qytetit të Shkupit dhe ekonomisë së ujërave janë të detyruar të kryejnë vlerësim, një herë në vit deri në fund të muajit shtator, për atë se rrjedhjet e ujërave në rajon, nën kompetencë të tyre, janë në gjendje të shkaktojnë vërshime të truallit dhe nëse sigurojnë qarkullim të pandërprerë të ujit, si dhe nëse dispozitat për kontroll të vërshimeve respektohen plotësisht.

(2) Nëse rrjedhjet e ujit nuk sigurojnë qarkullim të papenguar, subjektet nga paragrafi (1) nga ky nen ndërmarrin masa për sigurimin e qarkullimit të papenguar, nëse qarkullimi nuk sigurohet.

4. Mbrojtje nga erozioni dhe rregullimi i rrëkeve

Neni 134

Erozion

(1) Erozion, në kuptimin e këtij ligji, është shkatërrimi i truallit dhe shpërndarjen e grimcave nën ndikimin e ujit, në vëllim që e degradon shtresën sipërfaqësore të truallit.

(2) Rajoni eroziv, në kuptimin këtij ligji, është rajoni i përfshirë me gjurmë të dukshme nga erozioni dhe ku shtresa sipërfaqësore e truallit është i degraduar.

(3) Rajoni i rrezikuar nga erozioni, në kuptimin e këtij ligji, është truallit në të cilin ende nuk janë të dukshme gjurmët nga erozioni, por ai mund të shfaqet për shkak të shfrytëzimit të parregullt të tij ose truallit buzë dhe kulturat bujqësore dhe pyjore.

Neni 135

Kufijtë e rajonit eroziv

(1) Këshilli i komunave dhe këshilli i qytetit të Shkupit dhe ekonomit të ujërave nga neni 191 nga ky ligj janë të detyruar në territorin nën kompetencë të tyre t'i përcaktojnë kufijtë të rajonit eroziv dhe rajonit të rrezikuar nga erozioni dhe i përcakton masat dhe punët për mbrojtjen e truallit nga erozioni dhe rregullimin e rrëkeve, në bazë të dokumentacionit teknik.

(2) Këshilli i qytetit të Shkupit i përcakton kufijtë e rajoneve nga paragrafi (1) të këtij neni me propozim të këshillit të komunave në Qytetin e Shkupit.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen punëve nga sfera e mjedisit jetësor në bashkëpunim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë i përcakton kufijtë e rajonit eroziv dhe rajonit të rrezikuar nga erozioni dhe i përcakton masat për mbrojtjen rajonit eroziv dhe i përcakton punët për rregullimin e rrëkeve, në bazë të dokumentacionit teknik për gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë, me përjashtim në rajonet nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni.

Neni 136

Masat për mbrojtjen e rajonit eroziv

Masat për mbrojtjen e rajonit eroziv janë:

1) Pylfëzimi, mbjellja e barit dhe brezimit (me kanale konture, ngritje të murit e tjerë);

2) Ndalimi i nxjerrjes së dheut, rërës, zhavorrit dhe gurit;

3) Ndalimi i shartimit, prerjes dhe gërmimit të drunjve dhe kaçubave dhe

4) Ndalimi për kullotjen e kafshëve.

Neni 137

Mbrojtja nga erozioni

(1) Në rajonet kodrinore-malore, prerja e drunjtëve doemos duhet të bëhet në mënyrë me të cilën sigurohet mbrojtja e erozionit.

(2) Me pellgjet e akumulimeve dhe në sistemet hidromeliorative, me pyet që janë ngritur si objekte mbrojtëse kundër erozionit, si dhe me vegetacionin mbrojtës në brezat bregore të rrjedhave të ujit në pyje menaxhohet në pajtim me ligjin.

(3) Prerja e pyjeve dhe vegetacionit bregor nga paragrafi (2) të këtij neni bëhet sipas mendimit paraprak të ekonomisë së ujërave në suazat e rajonit të veprimt së saj.

Neni 138

Krijimi i erozionit dhe kompensimi i dëmit

Personat juridik dhe fizik, të cilët me veprimin e tyre, me përpunimin jo të drejtë të sipërfaqeve ose me veprim tjetër shkaktojnë erozion me çka u bëjnë dëme edhe

objekteve tjera, janë të detyruar që në llogari të tyre të ndërmarrin masa mbrojtëse për pengimin e erozionit, si dhe masa për mënjanimin e pasojave të dëmshme për pengimin e erozionit, si dhe masa për pengimin e pasojave të dëmshme, dhe ti kompensojnë dëmet e shkaktuara.

Neni 139
Rrëketë

Rrëketë, në kuptim të këtij ligji, janë rrjedhat me lëshime të rrëpirët, me ujëra të shpejtë dhe befasues, që bartin dhe shtresojnë pjesë të rrëmbyera dhe të nxjerra të tokës, rërës, zhavorrit dhe materiale tjera nga vendet më të larta drejt pjesëve më të ulëta, ndërsa ujërat me lymishte lëshohen pa kontroll në fusha ose derdhen në recipientë natyror ose artificial.

Neni 140
Shtratit i rrëkesë

(1) Gjerësia e shtratit të rrëkesë, në kuptim të këtij ligji, është sipërfaqja nëpër të cilat rrjedhin ujërat më të larta të rrëkesë.

(2) Gjatësia e shtratit të rrëkesë, në kuptim të këtij ligji, është sipërfaqja nga grumbullimi i rrjedhës së rrëkesë deri në vendin e shtrirjes, respektivisht derdhjes në recipient.

(3) Bregu i shtratit të rrëkesë të vendet e shembjes dhe vendet rrëshqitëse, në kuptim të këtij ligji është sipërfaqja nga pika më e ulët e shtratit të rrëkesë deri te skaji i lartë i vendit të shembjes, respektivisht rrafshit të vendit rrëshqitës.

(4) Brezi bregdetar i shtratit të rrëkesë, në kuptim të këtij ligji, është gjerësia e brezit më së shumti deri 100 metër horizontalisht majtas dhe djathtas nga skajet e lartë të vendeve të shembjes, respektivisht rrafshit të vendit rrëshqitës.

Neni 141
Rregullimi i rrëkeve

(1) Drejtpërdrejtë me rregullimin e rrëkesë bëhet edhe rregullimi i sipërfaqeve erozive në pellg.

(2) Me dokumentacionin teknik për rregullimin e rrëkesë përcaktohen brigjet dhe brezi bregdetar i shtratit të rrëkesë nga vendgrumbullimi deri te vendi i shtrirjes, respektivisht derdhjes në recipient.

(3) Me objektet mbrojtëse të sipërfaqeve të brigjeve dhe të vendit të shtrirjes respektivisht derdhjes në recipient menaxhon personi juridik i cili e rregullon rrëkenë ose që menaxhon me ato objekte.

(4) Komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit janë të detyruar ti ndërmarrin masat për rregullimin e rrëkeve që gjinden në rajonin e tyre, përveç për rajonet e personit juridik nga paragrafi (3) të këtij neni.

5. Mbrojtja dhe përmirësimi i regjimit të ujërave me nxjerrjen e rërës, gurit dhe zhavorrit nga shtretërit dhe brigjet e trupave ujorë sipërfaqësorë

Neni 142

Mbrojtja dhe përmirësimi i regjimit të ujërave me nxjerrjen e rërës, gurit dhe zhavorrit nga shtretërit dhe brigjet e trupave ujorë sipërfaqësorë

(1) Për shkak mbrojtjes dhe përmirësimit të regjimit të ujërave nga shtrati dhe brigjet e trupave ujorë sipërfaqësor (rrjedhave të ujit, liqenet dhe nga akumulimet) nxirret rëra, zhavorri dhe guri.

(2) Nxjerrja e rërës, zhavorrit dhe gurit nga shtretërit dhe brigjet e trupave ujorë sipërfaqësor bëhet në bazë të lejes nga neni 26 të këtij ligji.

6. Njoftimi

Neni 143
Obligimi për njoftim

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, këshilli i komunave në Qytetin e Shkupit dhe Ekonomia e ujërave janë të detyruar të përgatitin, të sjellin dhe të publikojnë raporte për aktivitetet e realizuara në vitin e kaluar dhe aktivitetet e planifikuara për vitin e ardhshëm në lidhje me mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave (mbrojtja dhe sigurua nga vërshimet, rregullimi dhe mirëmbajtja e rrjedhave të ujit natyror dhe të rregulluar dhe ujërave tërë sipërfaqësor, mbrojtja nga erozioni dhe rrëketë, mbrojtja nga ngrirja e trupave ujorë sipërfaqësor dhe mbrojtja dhe përmirësimi i regjimit të ujërave me nxjerrjen e rërës, gurit dhe zhavorrit), si dhe masat që ato i konsiderojnë si të duhura për shkak të pengimit dhe amortizimit të pasojave nga veprimi i dëmshëm i ujërave në tokën e rajonit të tyre.

(2) Raportet e komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit nga paragrafi (1) të këtij neni i përgatitin dhe i botojnë Kryetari i Komunave, Kryetari i Komunave të Qytetit të Shkupit dhe Kryetari i Qytetit të Shkupit.

(3) Raportet nga paragrafi (1) të këtij neni dorëzohen për lejim në organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor deri më 31 mars të vitit vijues.

(4) Raportet nga paragrafi (1) të këtij neni janë në qasje të popullatës sipas mënyrës dhe kushteve të përcaktuara me ligj.

(5) Të dhënat nga planet, programet dhe masat e përcaktuara në këtë kapitull janë pjesë e planeve për menaxhim me pellgjet e lumenjve.

(6) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, menjherë e informon popullatën e prekur në rast të rrezikut dhe siguron informata adekuate për masat e marra dhe këshillon çfarë masa të ndërmerren me qëllim që të mbrohet jeta dhe shëndeti i njerëzve, dhe qëllimet e mjedisit jetësor të përcaktuar me këtë ligj ose me dispozitë tjetër.

VI. MONITORIMI I UJËRAVE

Neni 144
Monitorimi i ujërave

(1) Monitorimi i gjendjes së kuantitetit dhe kualitetit i të gjithë trupave ujorë në Republikën e Maqedonisë dhe ujërave të dedikuara për shfrytëzim, bëhet në kushte dhe në mënyrë të përcaktuar me këtë ligj.

(2) Qëllimi i monitorimit të gjendjes së kuantitetit dhe kualitetit i të gjitha trupave ujorë në Republikën e Maqedonisë dhe ujërave të dedikuara për shfrytëzim është që të vihet dhe të mirëmbahet baza e përgjithshme e të dhënave të duhura për menaxhimin dhe kontrollin e gjendjes me ujërat në suazat e rajonit të pellgjeve lumore.

(3) Informatat e siguruar nëpërmjet monitorimit të gjendjes së kuantitetit dhe kualitetit të të gjithë trupave ujorë në Republikën e Maqedonisë dhe të ujërave të dedikuara për shfrytëzim, janë në qasje të popullatës dhe organeve, organizatave dhe institucioneve kompetente, veçanërisht për shkak të zbatimit dhe vlerësimit të realizimit të masave për ruajtjen, mbrojtjen dhe përmirësimin e vazhdueshëm të të gjithë trupave ujor.

Neni 145
Rrjeti shtetëror hidrologjik për monitorimin e trupave ujor

(1) Për shkak të monitorimit të trupave ujorë sipërfaqësor dhe nëntokësor instalohet rrjeti shtetëror hidrologjik për monitorim (në tekstin e mëtejme: rrjeti shtetëror).

(2) Rrjeti shtetëror hidrologjik është pjesë e rrjeteve shtetërore për monitorimin e medimeve dhe sferave të mjedisit jetësor të përcaktuar me Ligjin për mjedis jetësor.

(3) Për trupat ujor që nuk janë përfshirë me vendet matëse të rrjetit shtetëror, komunat, komunat në qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit mund të instalojnë rrjete lokale në vende matëse për monitorimin e trupave ujor (në tekstin e mëtejshëm: rrjeti lokal).

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton kriteret për zgjedhjen e vendeve matëse për rrjetin shtetëror dhe lokal për monitorimin e trupave ujor.

(5) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të Ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton kushtet, mënyrën dhe procedurën për instalimin dhe punën e të gjitha rrjeteve për monitorimin e gjendjes së trupave ujor.

(6) Për kryerjen e monitorimit nga paragrafi (1) të këtij neni, Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor sjell Programin për monitorimin e ujërave.

(7) Për kryerjen e monitorimit nga paragrafi (3) të këtij neni, këshilli i komunave, dhe këshilli i Qytetit të Shkupit, sjell Program për monitorimin e ujërave.

(8) Në programin për monitorim nga paragrafi (6) të këtij neni detyrimisht futet pjesa e veçantë për kryerjen e monitorimit të sigurisë së ujit për konsumim nga ana e njeriut me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë.

(9) Programi nga paragrafi (6) dhe paragrafi (7) të këtij neni është pjesë përbërëse e planeve për menaxhim me pellgun lumor.

Neni 146

Kompetenca për monitorimin e trupave ujor dhe të ujërave të dedikuara për shfrytëzim

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është përgjegjës për monitorimin e plotë të trupave ujor të përfshirë me rrjetin shtetëror. Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është përgjegjës edhe për realizimin, punën, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e rrjetit shtetëror.

(2) Kryetari i komunave dhe Kryetari i Qytetit të Shkupit e bëjnë dhe janë përgjegjës për monitorimin e trupave ujor të përfshirë me rrjetin lokal dhe janë përgjegjës për realizimin, punën, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e rrjetit lokal për monitorimin e gjendjes.

(3) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është kompetent për monitorimin e lëshimit të ujërave të zeza.

(4) Monitorimin e ujërave të dedikuara për konsumim nga ana e njeriut e bëjnë organet kompetente për mbrojtjen shëndetësore në pajtim me dispozitat për sigurinë e ushqimit.

(5) Monitorimin e ujërave në zonat për banjë e bëjnë Kryetari i komunave dhe Kryetari i Qytetit të Shkupit në territorin e të cilit gjendet zona për banjë. Në rast kur zona për banjë gjendet në rajonin e dy ose më shumë komunave monitorimin e gjendjes së ujërave e bëjnë kryetarët në bashkëpunim dhe koordinim midis tyre, në përpjesëtim me madhësinë e zonës për banjë e cila hyn në rajonin e secilës komunë.

(6) Llojet e caktuara të punëve profesionale për monitorimin e trupave ujor të përfshirë me rrjetin shtetëror dhe lokal, si dhe të atyre të përfshira për monitorimin e ujërave të dedikuara për shfrytëzim, mund ta bëjnë organizatat dhe institutet e akredituara shkencore dhe

profesionale dhe personat tjerë juridik që kanë pajisje adekuate, aparate, instrumente dhe kushte lokale për kryerjen e punëve, dhe së paku një person me arsim sipëror nga sfera e mbrojtjes shëndetësore.

(7) Kushtet e përafërta që duhet ti plotësojnë personat e akredituar nga paragrafi (6) të këtij neni, në lidhje me, kuadrin profesional, pajisjen, stabilimentet, instrumentet dhe kushtet e lokaleve për kryerjen e punëve, i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë.

Neni 147

Monitorimi i kuantitetit dhe kualitetit të trupave ujor

(1) Monitorimi i ujërave sipërfaqësor përfshin:

1) vëllimin, nivelin, ose rrjedhën në shkallë relevante për gjendjen ekologjike dhe kimike dhe potencialin ekologjik dhe

2) gjendjen ekologjike dhe kimike dhe potencialin ekologjik.

(2) Monitorimi i ujërave nëntokësor e përfshin gjendjen kimike dhe kuantitative dhe regjimin termik.

(3) Monitorimi i zonave të mbrojtura i përfshin edhe kërkesat plotësuese për përcaktimin e gjendjes së zonës së mbrojtur.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton metodologjinë dhe i përcakton parametrat për matjen dhe monitorimin e kualitetit dhe kuantitetit të të gjitha trupave ujor, përveç për trupat ujor të definuar në nenet 148 dhe 149 të këtij ligji.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë e përcakton metodologjinë dhe i përcakton metodat referente matëse dhe parametrat për matje dhe monitorim të kualitetit dhe kuantitetit të trupave ujor të shpallura si zona të ndjeshëm në lidhje me ujërat e zeza urbane të lëshuara.

(6) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë e përcakton metodologjinë dhe i përcakton metodat referente matëse dhe parametrat për matjen dhe monitorimin e kualitetit dhe kuantitetit të trupave ujor në zonat e ndjeshëm të nitrateve.

(7) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton metodologjinë dhe i përcakton metodat referente matëse dhe parametrat për matjen dhe monitorimin e kualitetit dhe kuantitetit të të gjitha trupave ujor në rajonet e mbrojtura si trashëgimi natyrore.

(8) Me dispozitat nga paragrafët (4), (5), (6) dhe (7) të këtij neni përcaktohen edhe kërkesat e veçanta për monitorim në rast të vërshimeve dhe gjendjes së jashtëzakonshme, forcës madhore dhe fatkeqësive, si dhe afati kohor për revizionin e programeve për monitorim.

(9) Informatat përfundimtare nga programet për monitorim dhe nga aktivitetet për monitorim janë pjesë përbërëse e planit për menaxhim me pellgun lumor.

Neni 148

Monitorimi i ujit të dedikuara për konsumim nga ana e njeriut

(1) Monitorimi dhe analiza e ujit të dedikuara për konsumim nga ana e njeriut bëhet në mënyrë me të cilën sigurohet uji i siguar në pajtim me nenin 183 të këtij ligji dhe të dispozitave nga sfera e sigurisë së ushqimit.

(2) Kampionët për analizën e sigurisë së ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut merren në atë mënyrë që siguron reprezentativitetin e kualitetit të ujit që konsumohet gjatë vitit.

(3) Në rast kur në procesin e përpunimit dhe distribuimit të ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut duhet të bëhet dezinfektimi i ujit, efikasiteti i dezinfektimit duhet të kontrollohet në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuara me nenin 186 të këtij ligji dhe dispozitave nga sfera e sigurisë së ushqimit.

(4) Personat juridik dhe fizik të cilët për nevojat e furnizimit publik me ujë ose për nevoja komerciale thithin ose shfrytëzojnë ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut janë të detyruar që ta përcjellin kualitetin dhe sasinë e shfrytëzimit ose të ujërave të thithur, ti ruajnë të dhënat për matjet dhe analizat e kryera t'ia dorëzojnë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, si dhe organit kompetent për sigurinë e ushqimit dhe organit kompetent për mbrojtjen shëndetësore.

(5) Obligimi nga paragrafi (4) i këtij neni nuk ka të bëjë për personat fizik të cilët për nevoja personale ose për nevojat e amvisërisë së familjes së tij, thithin ose shfrytëzojnë më pak se 10 i3 në dit, ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut.

(6) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë e përcakton metodologjinë, kushtet më të afërme për objektet, pajisjen dhe kuadrin profesional, mënyrën dhe procedurën për monitorim e sigurisë së ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut në pajtim me këtë ligj dhe me dispozitat për sigurinë e ushqimit.

(7) Sipas nevojës, për rastet e caktuara në të cilat ekziston shkak i arsytuar për dyshim se disa materie dhe substanca të caktuara ose mikroorganizma për të cilat nuk ekzistojnë vlerat e parametrave në pajtim me nenin 183 të këtij ligji, e të cilat janë prezent në ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut në sasi ose vlera që paraqesin rrezik potencial për shëndetin e njeriut, bëhet ndjekja e tyre plotësuëse.

(8) Personi juridik që udhëheq me sistemin e furnizimit të ujit është i detyruar të instalojë dhe ti mbajë në gjendje të rregullt instrumentet për matjen dhe analizën e kualitetit të:

1) ujit të papërpunuar në gjendjen e tij burimore;

2) ujit të pastër pas dezinfektimit dhe

3) ujit në vendet e furnizimit prej ku shfrytëzohet për konsumim nga ana e njeriut;

(9) Në rast të dyshimit për autenticitetin e të dhënave të dorëzuara, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe organet e mbrojtjes shëndetësore dhe organi kompetent për sigurinë e ushqimit nga paragrafi (4) të këtij neni si dhe kryetari i komunës, të komunave në qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit mund të kërkojnë superanalizë. Superanalizën e bën laboratorit i akredituar. Nëse konstatohet se të dhënat e dorëzuara nuk janë autentike, shpenzimet për superanalizën janë në barë të personave juridik dhe fizik nga paragrafi (4) të këtij neni.

(10) Personat juridik dhe fizik nga paragrafi (4) i këtij neni mund të bëjnë monitorim intern të ujërave nëpërmjet shërbimeve personale të akredituara ose nëpërmjet organizatave të akredituara shkencore ose profesionale ose personat tjerë juridik që i plotësojnë kushtet për kryerjen e monitorimit të ujërave në pajtim me nenin 146 paragrafi (6) dhe (7) të këtij ligji.

(11) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë është i detyruar të botojë rezultatet për gjendjen e ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut çdo tre vjet.

(12) Monitorimin dhe analizat e ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut dhe ujërave për banjë dhe rekreacion, në procedurë administrative me kërkesë të organit inspektues, e bëjnë organet kompetent për mbrojtje shëndetësore. Nëse konstatohet se të dhënat e dorëzuara nuk janë autentike, shpenzimet për analizat e bëra, bien në barë të personave juridik dhe fizik të paragrafi (4) të këtij neni.

Neni 149

Monitorimi i ujit në zonat për banjë

(1) Kryetari komunave, i komunave të qytetit të Shkupit, dhe i Qytetit të Shkupit në territorin e të cilit gjendet zona për banjë janë të detyruar që ta përcjellin kualitetin e ujit për banjë dhe të dhënat për atë t'ia dorëzojnë organit të administratës shtetërore kompetent për mbrojtje shëndetësore, inspektoratit shtetëror sanitar dhe shëndetësor dhe organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë e përcakton metodologjinë dhe i përcakton metodat referente, kushtet, mënyrat dhe procedurën e monitorimit si dhe parametrat për kualitetin e ujit për banjë.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton mënyrën dhe procedurën për informimin e popullatës për rezultatet e monitorimit të kualitetit të ujit për banjë.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë është i detyruar që ç'do vit të bëjë identifikimin e ujit për banjë, më së voni para datës 24 mars gjatë vitit vijues, në bazë të monitorimit të ujit për banjë që bëhet në pajtim me dispozitat e sjella në bazë të nenit 104 paragrafi (6) i këtij ligji.

Neni 150

Monitorimi i lëshimit të ujërave të zeza

(1) Personat juridik dhe fizik që lëshojnë ujëra të zeza, janë të detyruar që të instalojnë instrumente për matjen e sasive të lëshuara të ujërave dhe analizën e kualitetit të tyre dhe ti mbajnë instrumentet në gjendje të rregullt, të mbajnë shkresa për matjet e bëra dhe këto të dhëna t'ia dorëzojnë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Personat juridik dhe fizik që lëshojnë ujëra të zeza, që përmbajnë materie dhe substanca të rrezikshme në pajtim me nenin 108 të këtij ligji, janë të detyruar që të instalojnë instrumente për matjen e sasive të lëshuara të ujërave dhe analizën e kualitetit të tyre dhe ti mbajnë instrumentet në gjendje të duhur, të mbajnë shkresa për matjet e bëra dhe këto të dhëna t'ia dorëzojnë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton metodologjinë, metodat referente matëse, mënyrën dhe parametrat e monitorimit të ujërave të zeza, duke përfshirë edhe llumin nga pastrimi i ujërave të zeza urbane.

(4) Personat juridik dhe fizik nga paragrafi (1) i këtij neni mund ti ndjekin ujërat e zeza nëpërmjet shërbimeve të veta të akredituara ose nëpërmjet organizatave të akredituara shkencore, profesionale ose personave tjerë juridik.

(5) Kushtet më të afërta që duhet ti plotësojnë personat juridik dhe fizik, respektivisht organizatat dhe institucionet e akredituara shkencore dhe profesionale nga paragrafi (4) i këtij neni në lidhje me kuadrin profesional, pajisjen, aparatet, instrumentet dhe kushtet e lokaleve për kryerjen e punëve nga paragrafi (1) të këtij neni, i përcakton ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(6) Në rast të dyshimit për autenticitetin e të dhënave të dorëzuara, subjektet e interesuar nga paragrafi (1) të këtij neni mund të kërkojnë superanalizë. Superanalizën e bën personi i akredituar, që ka pajisje adekuatë, aparate, instrumente dhe kushte të lokaleve dhe kuadër adekuat profesional për kryerjen e analizës. Nëse me superanalizën konstatohet se personat nga paragrafi (1) të këtij neni lëshojnë materie dhe substanca të dëmshme dhe të rrezikshme mbi kufijtë e lejuar, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor bën studime kontrolluese së paku dy herë gjatë muajit në llogari të personave që lëshojnë ujëra të zeza në recipientin.

(7) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor së afërmi i përcakton kushtet për kryerjen e superanalizës nga paragrafi (6) të këtij neni.

(8) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor çdo 2 vjet i shpall raportet për gjendjen me lëshimin e ujërave të zeza.

(9) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar të përcjellë dhe të zbatojë studime relevante shkencore dhe studime tjera me qëllim që të kontrollohet se lëshimi i ujërave të zeza ose derdhja e llumit, duke përfshirë edhe atëherë kur lëshimi dhe/ose derdhja është e rregulluar me lege, nuk do të ndikojë negativisht mbi mjedisin jetësor.

Neni 151

Monitorimi i ujit për ujitje

(1) Pronarët ose shfrytëzuesit e hidrosistemeve ose sistemeve për ujitje janë të detyruar ti matin sasitë e përfshira ose të thithura të ujit dhe ta përcjellin kualitetin e tyre në vendet e thithjes ose përfshirjes. Të dhënat për sasinë dhe kualitetin e ujit i dorëzohen administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë i përcakton kushtet më të afërta teknike, mënyrën dhe procedurën për kryerjen e punëve nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 152

Monitorimi i ujit të ujitjes së tokës

(1) Pronarët ose shfrytëzuesit e sistemeve hidromeliorative për shterjen e tokës janë të detyruar në vendet e lëshimit të ujit të shterjes në recipient, ta matin sasinë e ujit të lëshuar dhe ta përcjellin kualitetin e tij. Të dhënat për sasinë dhe kualitetin e ujit i dorëzohen organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë i përcakton kushtet më të afërta teknike, mënyrën dhe procedurën për kryerjen e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 153

Monitorimi i ujit që shfrytëzohet për prodhimin e energjisë elektrike

(1) Shfrytëzuesit e sistemit për prodhimin e energjisë elektrike janë të detyruar ta matin sasinë e ujit që shfrytëzohet për prodhimin e energjisë elektrike në vendet përfshirëse. Të dhënat për sasitë e matura i dorëzohen organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton kushtet e përafërta teknike, mënyrën dhe procedurën e kryerjes së punëve nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 154

Monitorimi i ujit për dedikime tjera

(1) Personat juridik dhe fizik që thithin ose që përfshijnë më shumë se 10 i³ ujë për dedikime tjera të ndryshme nga ato të theksuara në nenet 148, 151, 152, 153 të këtij ligji janë të detyruar ti matin sasitë e thithura ose të përfshira të ujit dhe kualitetit të tij. Të dhënat e këtyre matjeve i dorëzohen organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton kushtet e përafërta teknike, mënyrën dhe procedurën e kryerjes së punëve nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 155

Monitorimi i ujërave në rajonet e mbrojtura me dispozitat për mbrojtjen e natyrës

(1) Personat juridik dhe fizik që në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e natyrës janë kompetent për menaxhim me rajonet e mbrojtura, janë të detyruar që të bëjnë monitorimin e ujërave në ato rajone dhe ti dorëzojnë rezultatet në organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton kushtet teknike, mënyrën dhe procedurën për monitorimin e ujërave në rajonet e mbrojtura.

Neni 156

Dorëzimi i informatave

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i grumbullon, përpunon dhe i ruan të gjitha informatat e fituara nga monitorimi i trupave ujqor.

(2) Organi i administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga sfera e mbrojtjes shëndetësore i grumbullon, përpunon dhe i ruan të gjitha të dhënat dhe informatat e marra nga monitorimi sipas neneve 148 dhe 149 të këtij ligji dhe ia dorëzon organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe organit kompetent për sigurinë e ushqimit.

(3) Kryetari i komunave, i komunave të qytetit të Shkupit, dhe i Qytetit të Shkupit i dorëzojnë të dhënat e marra nga rrjeti lokal për monitorim, si dhe të dhënat e marra nga monitorimi i ujit për banjë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(4) Grumbullimi, përpunimi, ruajtja dhe dorëzimi i informatave të marra nga monitorimi bëhet pa kompensim.

(5) Të gjitha informatat e marra dhe të përpunuara në pajtim me obligimet dhe kompetencat me këtë ligj dhe me ligj tjetër, janë në qasje pa kompensim për të gjitha organet kompetente.

(6) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton kushtet e përafërta teknike dhe mënyrën e dorëzimit të informatave të monitorimit të trupave ujqorë nga paragrafi (1) të këtij neni, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit me të cilin dorëzohen të dhënat.

(7) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë i përcakton kushtet më të afërta dhe mënyrën e dorëzimit të informatave të monitorimit të ujërave nga neni 148 dhe neni 149 të këtij ligji, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit me të cilin dorëzohen informatat.

(8) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë dhe ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e ekonomisë i përcakton mënyrën e dorëzimit të informatave nga monitorimi i ujërave nga neni 151, 152, 153 dhe neni 154 të këtij ligji, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit me të cilin dorëzohen informatat.

(9) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton mënyrën e bartjes së informatave të monitorimit nga neni 150 të këtij ligji, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit me të cilin dorëzohen të dhënat.

(10) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton mënyrën e bartjes së të dhënave të monitorimit nga neni 155 të këtij ligji, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit me të cilin dorëzohen të dhënat.

(11) Qasja e popullatës të të dhënave dhe informatat në lidhje me monitorimin e ujërave bëhet në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor.

(12) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe organi për mbrojtje shëndetësore për shkak mundësimi të qasjes së popullatës të të dhënave dhe informatat në lidhje me monitorimin e ujërave i botojnë të dhënat dhe rezultatet e marra nga monitorimi i trupave ujqor dhe ujërave të dedikuara për shfrytëzim, në raporte periodike dhe/ose vjetore në pajtim me dispozitën nga neni 162 të këtij ligji.

Neni 157

Baza e të dhënave për menaxhim me ujërat

(1) Të dhënat dhe informatat e marra nga matja që janë grumbulluar, përpunuar dhe verifikuar paraqesin bazë oficiale të të dhënave për menaxhim me resurset e ujërave, zhvillimin dhe mbikëqyrjen e menaxhimit dhe mbrojtjen e ujërave.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i dorëzon të dhënat adekuata në të gjitha organet kompetente me kërkesë të tyre, pa kompensim.

Neni 158

Monitorimi në gjendje të jashtëzakonshme

(1) Organet, personat juridik dhe fizik kompetent për kryerjen e monitorimit të ujërave në pajtim me dispozitat e këtij ligji, në rast të keqësimit ose kërcënimit nga keqësimi i ujit ose trupit ujqor që e ndjekin, menjëherë e informojnë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor për shkak të marrjes së masave të domosdoshme.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë i përcakton masat që duhet të ndërmerren në rast të gjendjes së jashtëzakonshme, kushtet dhe mënyrat për realizimin e tyre.

Neni 159

Obligimet nga marrëveshjet ndërkombëtare

Për shkak realizimit të obligimeve të ndërmarra me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Maqedonisë, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë janë kompetent për prezantimin e të dhënave të marra nga monitorimi i ujërave në suazat e kompetencave të tyre.

VII. SISTEMI I INFORMIMIT

Neni 160

Libri i ujërave

(1) Me qëllim që të vendoset baza e të dhënave dhe të informohen të gjitha palët për shfrytëzimin e ujërave instalohet dhe mbahet libri i ujërave.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e instalon dhe e mban librin e ujërave të paragrafit (1) të këtij neni.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton formën dhe përmbajtjen e librit të ujit dhe mënyrën e instalimit dhe mbajtjes së sajë.

(4) Libri i ujit është regjistër i azhurnuar plotësisht dhe vazhdimisht i:

- 1) lejeve për shfrytëzimin e ujërave;
- 2) lejeve për lëshimin e ujërave;
- 3) lejeve për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit nga shtrati i brigjeve të trupave sipërfaqësor të ujërave;
- 4) zonave të mbrojtura;
- 5) zonave të vërshuara;
- 6) të drejtave dhe obligimeve të vjetra;
- 7) pëlqimeve të ekonomive të ujërave;
- 8) kërkesave për dhënie të lejeve;
- 9) drejtorive të dhunshme të përkohshme dhe
- 10) të dhënave tjera me vlerë për vendimet administrative në lidhje me ujërat.

(5) Shikimi në përmbajtjen e librit të ujit është i lirë për popullatën pa kompensim, me përjashtim të të dhënave me karakter besueshmërie. Secili ka të drejtë të kërkojë kopje nga të dhënat të përfshira në librin e ujit.

(6) Të dhënat e përfshira në librin e ujit ruhen së paku pesë vjet pas skadimit të vlefshmërisë së dokumenteve, ndërsa më pas arkivohen në pajtim me ligjin.

Neni 161

Kadastra e ndotësve të ujit

(1) Për përcaktimin e shkallës së ndotjes së ujërave të zeza industriale, atmosferike dhe urbane, ujërat e plehërishtave, si dhe ndikimi i tyre i dëmshëm mbi kualitetin e ujërave në recipient dhe për shkak përcaktimit të burimeve tjera të ndotjes së ujërave në rajonin e pellgut, vendoset dhe mbahet kadastra e ndotësve të ujërave si pjesë e Kadastrës së ndotësve të përcaktuar në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor (në tekstin e mëtejshëm: Kadastra).

(2) Kadastrën nga paragrafi (1) të këtij neni e themelon, e përgatit dhe e mban organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(3) Mënyrën dhe procedurën për regjistrimin e të dhënave nga paragrafi (1) të këtij neni i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(4) Për shkak të përgatitjes dhe mbajtjes së Kadastrës nga paragrafi (1) të këtij neni, personat juridik dhe fizik janë të detyruar që të dhënat nga paragrafi (3) të këtij neni, si dhe të dhënat tjera të duhura, t'ia dorëzojnë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor.

(5) Тë dhënat nga Kadastra janë në qasje ndaj popullatës në vëllim, formë dhe mënyrë të përcaktuar me Ligjin për mjedisin jetësor.

Neni 162 Informimi i popullatës

(1) Për shkak të informimit të popullatës, organet kompetente të administratës shtetërore përgatisin raporte periodike për zbatimin e dispozitave të këtij ligji, duke përfshirë edhe të dhënat e marra nga monitorimi i ujërave.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar të ngrit procedurë për dorëzimin e raporteve shtetit tjetër për çështjet që kanë të bëjnë me ujërat ndërkombëtare, në pajtim me marrëveshjen ndërkombëtare të ratifikuar nga Republika e Maqedonisë.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e përcakton përmbajtjen e raporteve, mënyrën dhe procedurën për informim nga paragrafi (1) të këtij neni.

VIII. OBJEKTET DHE SHËRBIMET E EKONOMIVE TË UJËRAVE

1. Dispozitat e përgjithshme

Neni 163

Objektet dhe stabilimentet e ekonomive të ujërave

Objektet dhe stabilimentet e ekonomive të ujërave në kuptim të këtij ligji, janë objektet e dedikuara për:

1) përcaktimin e regjimit të ujërave edhe atë: digave me lokalet e tyre akumuluese, baseneve retenzionive dhe inundacionive, shtretërit e rregulluara të lumit, ledheve mbrojtëse, rrëqeve të rregulluara të sipërfaqeve erozive, kanaleve rrethore, stacioneve thithëse e tjerë (në tekstin e mëtejshëm: objektet mbrojtëse);

2) sigurimin, përfshirjen, sjelljen dhe përgatitjen e ujit për furnizim me ujë të banorëve, nevojave industriale dhe nevojave tjera ekonomike dhe komunale (në tekstin e mëtejshëm: objektet ujëfurnizues);

3) sigurimin, përfshirjen dhe sjelljen e ujit për ujitje të tokës bujqësore-ujtjen dhe për pranimin dhe dërgimin e ujërave sipërfaqësor dhe nëntokësor të tepërta-kullim (në tekstin e mëtejshëm: sistemet e ujitjes dhe sistemet për kullim);

4) përfshirjen, sjelljen dhe shfrytëzimin e ujit për prodhimin e energjisë elektrike dhe për lëvizjen e ndonjë llojit tjetër të aparateve (në tekstin e mëtejshëm: objektet hidroenergetike);

5) përfshirjen, sjelljen dhe pastrimin e ujërave të zeza ndotëse dhe dërgimin e tyre në recipient dhe për pengimin e lëshimit të përnjëhershëm, lëshimit ekscesik të materieve dhe substancave të rrezikshme dhe të dëmshme (në tekstin e mëtejshëm: objektet për mbrojtjen e ujërave) dhe

6) plotësimin e dedikimeve të veçanta për mbrojtjen, nevojat e veçanta ekologjike e tjerë (në tekstin e mëtejshëm: objektet e veçanta).

Neni 164

Veprimtaritë dhe shërbimet me interes publik

(1) Veprimtaritë e caktuara që kanë të bëjnë me ndërtimin, punën, menaxhimin dhe mirëmbajtjen e objekteve të ekonomisë së ujërave dhe aparateve për shkak të menaxhimit me ujërat, si dhe dhënien e shërbimeve ekonomisë së ujërave, konsiderohen si veprimtari dhe shërbime me interes publik dhe bëhen në mënyrë dhe kushte të përcaktuara me këtë ligj.

(2) Veprimtaritë dhe shërbimet e ekonomisë së ujërave me interes publik në kuptim të këtij ligji janë ndërtimi, eksploatimi dhe mirëmbajtja e objekteve dhe aparateve të ekonomisë së ujërave që sigurojnë shërbimet e ekonomisë së ujërave për:

1) furnizimin publik me ujët të dedikuara për konsumim nga ana e njeriut dhe për nevoja teknologjike;

2) prodhimin e energjisë elektrike në pajtim me ligjin;

3) ujitjen dhe kullimin e tokës;

4) mbrojtjen dhe ruajtjen e ujërave dhe ekosistemeve ujore;

5) grumbullimi dhe dërgimin, trajtimin dhe lëshimin e ujërave të zeza;

6) mbrojtjen nga veprimi i dëmshëm i ujërave;

7) eksploatimin e ujërave nëntokësor;

8) nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit për përmirësimin e regjimit të ujërave dhe

9) sigurimin e rezervave të ujit me të cilat sigurohet regjim unik i ujërave në pellg ose në pjesë të pellgut.

(3) Veprimtaritë dhe shërbimet e përcaktuara në paragrafin (2) të këtij neni do të bëhen nga personat juridik të themeluar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë ose me vendim të këshillit të komunave, të komunave të qytetit të Shkupit respektivisht këshillit të qytetit të Shkupit në pajtim me kompetencat e tyre të përcaktuara me këtë ligj ose me ligj tjetër, në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar me ligj.

(4) Veprimtaritë dhe kushtet e përcaktuara në paragrafin (2) të këtij neni mund ti bëjnë edhe personat tjerë juridik, në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar me ligj.

Neni 165

Standardet teknike për realizimin, përdorimin dhe mirëmbajtjen e aparateve dhe objekteve të ekonomive të ujërave

(1) Për shkak të mbrojtjes së interesit publik, mjedisit jetësor dhe jetës dhe shëndetit të njerëzve, realizimi, përdorimi dhe mirëmbajtja e aparateve dhe objekteve të ekonomisë së ujërave bëhet në pajtim me standardet dhe teknikat bashkëkohore të pranuar, të adoptuara për zhvillimin shkencor-teknik në atë mënyrë që nuk do të shkaktojë ndikim negativ në regjimin e ujërave dhe ndaj shfrytëzuesve.

(2) Personi juridik ose fizik i cili përfshin ujë nga trupi ujor për shkak të sigurimit të ujit për furnizimin publik të ujit, industrisë, ujitjen ose çfarëdo dedikimi, është e domosdoshme që të instalojë dhe të mbajë në gjendje të rregullt, instrumentet matëse në vendin e përfshirjes, ti matë sasinë dhe kualitetin e ujit të përfshirë dhe ti ruajë të dhënat e matjes.

(3) Personi juridik ose fizik i cili lëshon ujë të shfrytëzuar ose ujëra të zeza në trupin ujor ose në ekosisteme ujore është e domosdoshme që të instalojë dhe të mbajë në gjendje të rregullt, instrumentet matëse në vendin e përfshirjes, ti matë sasinë dhe kualitetin e ujit të përfshirë dhe ti ruajë të dhënat e këtyre parametereve.

(4) Personi juridik ose fizik i cili i bën matjet nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni është e detyruar që të dhënat nga matjet t'ia dorëzojë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar me këtë ligj.

Neni 166

Obligimet për mirëmbajtjen dhe përdorimin e objekteve dhe stabilimenteve të ekonomisë së ujërave

(1) Objektet dhe stabilimentet e ekonomisë së ujërave menaxhohen dhe mirëmbahen në mënyrë të përcaktuar nga ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e

mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë dhe ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve.

(2) Nëse objekti ose stabilimenti i ekonomisë së ujërave, menaxhimi ose kryerja e veprimtarisë së ujërave, sjell pasoja negative ndaj ujërave, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor të përcaktuar në bashkëpunim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë dhe ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve, mund të urdhërojë marrjen e aktiviteteve paraprake për pengimin e efekteve negative.

(3) Personi juridik dhe fizik i cili udhëheq me objektet dhe stabilimentet e ekonomisë së ujërave është i detyruar, në rast të rrezikut ndaj objekteve dhe stabilimenteve të ekonomisë së ujërave, për atë ta informojë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe ti ndërmerri të gjitha masat dhe aktivitetet e domosdoshme për zvogëlimin ose mënjanimin e rrezikut.

Neni 167

Mbrojtja e objekteve të ekonomisë së ujërave

Për shkak të mbrojtjes dhe pengimit të dëmtimeve të objekteve dhe stabilimenteve të ekonomisë së ujërave, ndalohet:

1) që të bëhen ndërtime ose të bëhen punë me të cilat rrezikohet stabiliteti i ledheve mbrojtëse, të gërmohet dheu, të mbillen drunjt dhe kaçuba, të ngulen kunj ose të vihen gardhe, nëse nuk janë pjesë përbërëse të sistemit për mbrojtje nga vërshimet;

2) që të gropohen dhe të shpohen puse në diametër më pak se 20 metra nga fundi i ledheve mbrojtëse;

3) që të gropohet hendeqe dhe kanale paralele në gjatësinë e ledhit më afër se 10 metra nga brendia dhe 10 metra nga ana e jashtme e fundit të ledhit;

4) që në brezin e ledhit mbrojtës dhe në objekte dhe stabilimente tjera mbrojtëse të ekonomisë së ujërave të prehen drunjt, shelgje dhe kaçuba që janë pjesë përbërëse e mbrojtjes, punëve dhe masave mbrojtëse, nëse ajo nuk është përcaktuar me planin për ruajtjen e objekteve dhe stabilimenteve mbrojtëse;

5) që të lëshohet kafsha për kullotje dhe kalim nëpër ose përgjatë objekteve të ekonomisë së ujërave, nëse ajo nuk është paraparë me planin për mirëmbajtjen e objekteve dhe stabilimenteve të ekonomisë së ujërave;

6) që të zhvillohet komunikacioni përgjatë ose nëpër objekte dhe stabilimente të ekonomisë së ujërave, përveç në vend të caktuara për atë (barrierë natyrore);

7) që të hidhen hedhurina, dheu dhe sende tjera me të cilat mbulohen kanale;

8) që të lëshohen ujërat e zeza në objektet e hidrosistemeve dhe sistemeve për ujitje dhe sistemeve për shterje;

9) që të realizohen punë të cilat do të mundet ti ndryshojnë kushtet për matjen e ujit të profileve hidrometrike te stacionet hidrologjike;

10) që të realizohen punë që do të mund ta rrezikojnë stabilitetin e digës, ledheve mbrojtëse dhe objekteve dhe stabilimenteve tjera të ekonomisë së ujërave ose shfrytëzimin e tyre dedikues, si dhe të ndërrohen kushtet natyrore në rrethin e akumulacionit për çka do të mund të vijë deri te rrëshqitja e terrenit, paraqitjes së erozionit ose krijimit të pjerrësive ose rrëkeve;

11) që të ndërtohen ledhe kryq e tërthortë, të vihet gardh, objekte tjera dhe bimë në shtratin e rrjedhave ë ujit që e keqësojnë regjimin e rrjedhës së ujërave;

12) që të nxirret rërë, zhavorr, gurë e tjerë nga objektet mbrojtëse të ekonomisë së ujërave, nëse ajo nuk është e përcaktuar me planin për mirëmbajtjen e tyre dhe

13) që të bëhen edhe punë tjera me të cilat dëmtohen objektet dhe stabilimentet e ekonomisë së ujërave.

Neni 168

Obligimi për harmonizim me planet për menaxhim me pellgjet e lumenjve

Përpunimi i dokumentacionit investues-teknik, ndërtimi dhe përdorimi i objekteve dhe stabilimenteve për menaxhim me ujërat, objektet dhe stabilimentet e elektroekonomisë, ato komunale, industrisë e tjerë që ndikojnë mbi kuantitetin dhe kualitetin e ujërave, si dhe shfrytëzimin e ujërave dhe lëshimin e ujërave të përdorura dhe veprime tjera mbi ujërat, bëhen në pajtim me planet për menaxhim me pellgjet lumore.

Neni 169

Kufizimi i shërbimit

(1) Nëse në territorin e caktuar sasia e ujit zvogëlohet në masë që nuk mund ti përmbushë nevojat e të gjithë shfrytëzuesve, personi juridik i cili menaxhon me objektet dhe stabilimentet e ekonomisë së ujërave, mund që shfrytëzuesve të veçantë përkohësisht tua kufizojë ose ndalojë shfrytëzimin e ujërave, në pajtim me prioritetet e caktuara me nenin 15 të këtij ligji.

(2) Në rast të mungesës së ujit ose të tepcicës së ujit për shkak të veprimit të forcës madhore ose për shkak të punëve të domosdoshme dhe rikonstruimit të objekteve dhe stabilimenteve, personi juridik i cili menaxhon me objektet dhe stabilimentet e ekonomisë së ujërave mund përkohësisht ta kufizojë furnizimin me ujë dhe pranimin e ujit, nëse ekzistojnë arsye që e kanë shkaktuar atë.

(3) Personi juridik për rastet nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni është i detyrueshëm që menjëherë ti informojë shfrytëzuesit e shërbimit të ekonomisë së ujërave.

(4) Në rastet nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, shfrytëzuesit e shërbimit të ekonomisë së ujërave nuk kanë të drejtë në kompensimin e dëmit.

Neni 170

E drejta e përjashtimit të shfrytëzuesit

Dhënësi i shërbimeve të ekonomisë së ujërave mund ta përjashtojë nga rrjeti shfrytëzuesin e shërbimit nëse:

1) ajo është e nevojshme për kryerjen e punëve të domosdoshme dhe

2) shfrytëzuesi i shërbimit i cili është i informuar se duhet ti paguajë shpenzimet dhe ka një afat të arsyeshëm për atë, ai atë nuk e ka bërë në afatin e caktuar.

Neni 171

Evidenca

(1) Personat juridik që menaxhojnë me objektet dhe stabilimentet e ekonomive të ujërave janë të detyruar të vendosin dhe të mbajnë evidencë për ato objekte dhe stabilimente.

(2) Personat juridik që menaxhojnë me hidrosistemet, sistemet për ujitje dhe sistemet për shterje janë të detyruar të vendosin dhe të mbajnë evidencë të sipërfaqeve të përfshira me hidrosistemet, sistemet për ujitje dhe sistemet për shterje, në pajtim me dokumentacionin investues-teknik sipas të cili janë ndërtuar sistemet.

(3) Personat juridik nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni janë të detyruar që të dhënat nga evidenca t'ia dorëzojnë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, e përcakton përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni, si dhe mënyrën e dorëzimit të evidencës.

Neni 172

Obligimi për mënjanimin e ujërave të shfrytëzuara

Bartësi i të drejtës së ujit i cili përfshin ujin, është i detyruar që t'i mënjanojë të gjitha ujërat e shfrytëzuara që dalin nga përfshirja e ujërave në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 173

Dispozitat për tokën

(1) Toka nën ujë dhe toka bregore në pronësi të Republikës së Maqedonisë që shfrytëzohet ose përfshihet për nevojat e ekonomisë së ujërave, përcaktohet në lejen në pajtim me këtë ligj.

(2) Pronari ose bartësi i të drejtave tjera reale mbi tokën fqinjësore të tokës nga paragrafi (1) të këtij neni është i detyruar që të lejojë qasje në objektet e ekonomisë së ujërave dhe shfrytëzimin e tokës për të gjitha aktivitetet për nevojat e ndërtimit, menaxhimit dhe mirëmbajtjes së objekteve të ekonomisë së ujërave.

(3) Me përjashtim, nëse toka që shfrytëzohet ose përfshihet për nevojat e objekteve të ekonomisë së ujërave, është në pronë të personit juridik ose fizik, ndërsa është në interes të veçantë për ndërtimin, menaxhimin dhe mirëmbajtjen e objekteve të ekonomisë së ujërave, toka mund të eksproprijohet në pajtim me ligjin.

Pëlqimi i ekonomisë së ujërave

Neni 174

Pëlqimi i ekonomisë së ujërave

(1) pëlqimi i ekonomisë së ujërave jepet për shkak të: ndërtimit të objekteve të reja, rikonstruimit ose për zgjerimin e objekteve ekzistuese, që gjenden në ose pranë ujërave sipërfaqësor, objekte që kalojnë nëpër ose nën ujërat sipërfaqësor ose objekte që janë vendosur në afërsi të ujërave sipërfaqësor ose tokë buzë bregut, e që mund të ndikojnë ndaj regjimit të ujërave.

(2) Pëlqimi i ekonomisë së ujërave jepet edhe për shkak të ndërtimit të objekteve të reja të ekonomisë së ujërave, rikonstruimit ose të zgjerimit të objekteve ekzistuese nga neni 163 paragrafi (1) pika 1 të këtij ligji, me përjashtim të digave.

(3) Me pëlqimin e ekonomisë së ujërave përcaktohen kushtet e ekonomisë së ujërave që detyrimisht duhet të realizohen gjatë ndërtimit.

(4) Pa pëlqim të ekonomisë së ujërave nuk guxon të jepet leje për ndërtimin e objekteve dhe stabilimenteve nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni.

(5) Pëlqimi i ekonomisë së ujërave nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni nuk paraqet bazë juridike për shfrytëzimin e ujit.

Neni 175

Harmonizimi me planet për menaxhim me pëlqjet lumore dhe dokumentet tjera

Në procedurën për dhënien e pëlqimit të ekonomisë së ujërave, vlerësohet harmonizimi i dokumentacionit për ndërtim, rikonstruim ose zgjerim të objekteve dhe stabilimenteve me dispozitat e këtij ligji, me bazën e ekonomisë së ujërave, respektivisht me planin për menaxhim me pëlqun lumor dhe me dokumente tjera të sjella në pajtim me këtë ligj ose me ligj tjetër.

Neni 176

Kërkesa dhe dokumentacioni i duhur për dhënien e pëlqimit të ekonomisë së ujërave

(1) Pëlqimin e ekonomisë së ujërave me kërkesë me shkrim të investitorit e jep organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Së bashku me pëlqimin e ekonomisë së ujërave nga paragrafi (1) të këtij neni, përveç të dhënave për investitorin veçanërisht i bashkëngjiten edhe:

1) aktvendimi për kushtet e lokacionit në pajtim me ligjin dhe

2) Projekti bazë i përpiluar nga enti profesional ose personi tjetër juridik ose fizik i regjistruar për kryerjen e atyre llojeve të punës.

(3) Projekti bazë nga paragrafi (2) pika 2 i këtij neni, veçanërisht përmban: lokacionin e objektin, bazat hidrologjike, llogaritë hidraulike, dedikimin e objektit dhe ndikimin e tij mbi regjimin e ujërave.

(4) Dokumentacionin teknik të projektit bazë nga paragrafi (2) pika 2 të këtij neni detyrimisht duhet të jetë i reviduar nga enti profesional ose nga personi tjetër juridik ose fizik i regjistruar për kryerjen e atij llojit të punës.

(5) Nëse organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e mjedisit jetësor vlerëson se dokumentacioni i dorëzuar nga paragrafi (2) i këtij neni nuk është në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe me dispozita tjera për përpilimin e atij lloji të dokumentacionit, e ndërpret procedurën dhe përcakton afat i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se 15 ditë, në të cilin investitori është i detyruar ta dorëzojë dokumentacionin e duhur ose veç dokumentacionit të dorëzuar ta harmonizojë me kërkesat e përcaktuara..

(6) Nëse investitori nuk vepron në pajtim me paragrafin (5) të këtij neni organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e mjedisit jetësor, sjell aktvendim me të cilin e refuzon kërkesën për dhënien e pëlqimit të ekonomisë së ujërave.

(7) Kundër aktvendimit nga paragrafi (6) nga ky nen investuesi në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit mund që të paraqesë ankesë në organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

Neni 177

Lejet ekologjike integrale dhe vlerësimi i ndikimit ndaj mjedisit jetësor

(1) Për objektet dhe instalimet nga neni 174 paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij ligji për të cilat në pajtim me Ligjin për mjedis jetësor është përcaktuar se detyrimisht sigurohet leje integrale ekologjike, nuk mund të ndërtohen respektivisht të fillojnë me punë nëse nuk është siguruar leje, sipas mënyrës dhe procedurës së përcaktuar me Ligjin për mjedisin jetësor.

(2) Për objektet dhe instalimet nga neni 174 paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij ligji për të cilat në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor është përcaktuar realizimi i procedurës për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor, nuk mund të ndërtohen nëse nuk është siguruar mendimi pozitiv për studimin, për vlerësimin e ndikimit ndaj mjedisit jetësor, në kushte dhe në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuar me Ligjin për mjedisin jetësor.

Neni 178

Dhënia e pëlqimit të ekonomisë së ujërave

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor është i detyruar që në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të kërkesës, të merr aktvendim me të cilin kërkesa për pëlqim të ekonomisë së ujërave pranohet ose refuzohet.

(2) Nëse organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor konstaton se nuk janë plotësuar kushtet për dhënien e pëlqimit të ekonomisë së ujërave, merr aktvendim për refuzimin e kërkesës.

(3) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) nga ky nen, investuesi dhe personat tjerë me interes juridik në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit për pëlqim të ekonomisë së ujërave, mund të paraqesë ankesë në Komisionin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë kompetent për zgjedhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga sfera e ujërave.

(4) Nëse organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor në afat të përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni nuk vendos ndaj kërkesës për dhënien e pëlqimit të ekonomisë së ujërave konsiderohet se është përgjigjur pozitivisht ndaj kërkesës.

Neni 179

Pushimi i pëlqimit të ekonomisë së ujërave

Pëlqimi i ekonomisë së ujërave pushon të vlejë me pushimin e vlefshmërisë së lejes për ndërtim në pajtim me Ligjin për ndërtim.

Neni 180

Anulimi i pëlqimit të ekonomisë së ujërave

(1) Nëse organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor konstaton se gjatë kryerjes së ndërtimit, rikonstruimit ose zgjerimit të objekteve dhe stabilimenteve nga neni 174 paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij ligji, investitori nuk i respekton kushtet e përfshira në pëlqimin e ekonomisë së ujërave, merr aktvendim për ndërprerjen e punëve dhe i cakton afat investuesit për përshtatjen e kushteve të përfshira në pëlqim.

(2) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) nga ky nen, investuesi, në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit, mund të paraqesë ankesë në Komisionin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë kompetent për zgjedhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga sfera e ujërave. Ankesa nuk e shtyn zbatimin e aktvendimit.

(3) Nëse investitori plotësisht ose pjesërisht nuk vepron në pajtim me aktvendimin nga paragrafi (1) të këtij neni organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e mjedisit jetësor, mund plotësisht ose pjesërisht ta anulojë pëlqimin e ekonomisë së ujërave.

(4) Me përjashtim të paragrafit (3) të këtij neni, në bazë të kërkesës paraprake me shkrim nga investuesi, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor mund që ti ndryshojë kushtet e përfshira në pëlqimin e ekonomisë së ujërave, nëse ajo është në kundërshtim me interesin publik të menaxhimit të ujërave.

2. Furnizimi me ujë

Neni 181

Ujërat e dedikuar për konsumim nga ana e njeriut

(1) Ujërat që në pajtim me dispozitat e këtij ligji, në bazë të Ekonomisë së ujërave të Republikës së Maqedonisë dhe me planet për menaxhim me pellgjet e lumenjve, janë përcaktuar fillimisht që të shfrytëzohen për: furnizimin me ujë të qytetarëve, për institucionet shëndetësore dhe personat juridik nga sfera e ekonomisë së ujërave, për nevojat e mbrojtjes, për industrinë, për prodhimin dhe përpunimin e produkteve ushqimore dhe për dhënien ujë kafshëve për të cilët duhet ujë kualitativ për pirje, nuk lejohet që të shfrytëzohen për qëllime dhe mënyrë tjetër në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Ujërat natyrorë sipërfaqësorë, burimet dhe ujërat nëntokësor me kuantitet dhe kualitet adekuat për konsumim nga ana e njeriut, duhet fillimisht të shfrytëzohen për furnizim publik dhe prodhimin e ushqimit të banorëve lokal, të rajonit të komunës, komunave të qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit.

Neni 182

Përrjashtimet

(1) Dispozitat nga neni 183 deri 190 të këtij ligji, nuk do të zbatohen për:

1) ujërat natyrorë mineral dhe ujërat natyrorë burimor të përcaktuar nga organet kompetente në pajtim me Ligjin për sigurinë e ushqimit dhe lëndëve dhe materialeve që vinë në kontakt me ushqimin dhe dispozitat me të cilat përcaktohet kualiteti i ujit natyrorë mineral;

2) ujërat që në pajtim me dispozitat për prodhimet medicinale janë përcaktuar si produkte medicinale dhe

3) furnizimin me ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut që bëhet nga burime individuale për furnizim prej të cilëve sigurohen më pak se 10 i3 në ditë ose përmbush nevoja për më pak se 20 persona, në kushte që i njëjti të mos jetë i dedikuar për nevojat personale dhe nevojat e amvisërisë dhe të mos jetë lëndë e shitjes, dedikimit komercial ose furnizimit publik të ujit.

(2) Në rastin e pikës 3 të paragrafit (1) të këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë është i detyruar që t'i informojë banorët e prekur për përjashtimet, dhe për të gjitha veprimet që mund të ndërmerren me qëllim që të mbrohet shëndeti njerëzor prej efekteve negative që dalin nga çfarëdo ndotje të ujit si dhe menjëherë t'u jep këshilla adekuate banorëve.

Neni 183

Standardet dhe vlerat për kualitet

(1) Uji i dedikuar për konsumim nga ana e njeriut, gjithmonë doemos duhet të jetë i sigurt dhe i pastër në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e sjella në bazë të këtij ligji ose të ligjit tjetër.

(2) Për shkak të arritjes së qëllimeve nga paragrafi (1) të këtij neni, uji i dedikuar për konsumim nga ana e njeriut doemos duhet:

1) të mos përmbajë mikroorganizma ose parazite, materie dhe substanca që në numër ose në koncentrim të caktuar mund të paraqesin rrezik për shëndetin e njerëzve dhe

2) t'i plotësojë vlerat dhe standardet minimale dhe parametrat për kualitetin, e ujit në lidhje me:

- parametrat mikrobiologjike,
- parametrat fiziko-kimike,
- parametrat radiologjik dhe

- indikatorët biologjik (fito dhe zooplankton) për furnizim me ujë prej ujërave sipërfaqësor dhe ujëra nëntokësor dhe nga pusët.

(3) Ndalohet çdo furnizim me ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut që nuk i plotëson kushtet e përcaktuara me paragrafin (1) dhe (2) të këtij neni, ose që paraqet rrezik ndaj shëndetit të njeriut.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë i përcakton vlerat, standardet dhe parametrat minimale, për kualitetin e ujit nga paragrafi 2 pika 2 e këtij neni, si dhe masat që janë të domosdoshme për arritjen e qëllimit nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 184 Vendet matëse

Vlerat e parametrave të përcaktuara në pajtim me nenin 183 paragrafi (2) të këtij ligji kanë të bëjnë me:

1) ujin që sillet nga rrjeti u ujësjellësit, në suazat e lokaleve ose organizimi i vendit në të cilin del, nga rubinetet që zakonisht shfrytëzohen për konsumim nga ana e njeriut;

2) ujin që sillet nga cisterna, në vendin ku del nga cisterna;

3) ujin e mbushet në shishe ose në enë të dedikuar për shitje, në vendin ku uji mbushet në shishe ose në enë dhe

4) ujin që shfrytëzohet për prodhimin e ushqimit, në vendin ku uji shfrytëzohet.

Neni 185 Kompetencat

(1) Kryetari i komunave, kryetari i komunave të qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit janë të detyruar të sigurojnë:

1) arritjen e qëllimeve të nenit 183 të këtij ligji;

2) zhvillimin dhe mirëmbajtjen e sistemit efikas dhe ekonomik për furnizim me ujë për pije në sasi të mjaftueshme dhe sipas kërkesave për të gjithë shfrytëzuesit dhe

3) ndërmarrjen e masave të duhura të përcaktuara me dispozitat e neneve të kësaj pjese, përveç nëse me këtë ligj më ndryshe nuk është përcaktuar.

(2) Për shkak të kryerjes së punëve nga paragrafi (1) i këtij neni, me propozim të kryetarit të komunave, të komunave të qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, mund të themelojnë ndërmarrje publike për kryerjen e veprimtarisë edhe për punën dhe mirëmbajtjen e sistemeve për furnizim me ujë dhe furnizim me ujë të pijshëm.

(3) Dy ose më shumë komuna dhe Qyteti i Shkupit për shkak të kryerjes së punëve nga paragrafi (1) të këtij neni, me propozim të kryetarit të komunave dhe kryetarit të Qytetit të Shkupit mund të themelojnë ndërmarrje publike të përbashkët.

(4) Kryerjen e punëve nga paragrafi (1) të këtij neni me propozim të kryetarit të komunave, kryetarit të komunave të qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, mund ta bëjnë personat juridik në mënyrë dhe në procedurë të përcaktuara me ligj.

(5) Shfrytëzuesi është i detyruar që ta shfrytëzojë dhe ta mirëmbajë sistemin vendor të furnizimit me ujë, në mënyrë që nuk do të sjell zvogëlimin e kualitetit të ujit për pije dhe do të mundësohet që uji në sasi të mjaftueshme, si dhe në mënyrë që humbja e ujit të sillet në minimum.

Neni 186 Dezinfektimi dhe pastrimi i ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut

(1) Për shkak të arritjes së standardeve dhe vlerave kualitative nga neni 183 të këtij ligji, personat juridik që bëjnë furnizim me ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut janë të detyruar që të bëjnë dezinfektimin e ujit.

(2) Çdo ndryshim i kualitetit i shkaktuar nga nus-produktet të dezinfektimit doemos duhet të jetë në nivelin më të ulët pa ndikuar paraprakisht mbi efikasitetin e dezinfektimit dhe të mos ketë pasojë ndaj shëndetit të njeriut.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetit e përcakton pajisjen dhe kuadrin profesional të personave juridik dhe fizik nga paragrafi (1) të këtij neni, intensitetin dhe metodologjinë për kryerjen e dezinfektimit të ujit.

Neni 187

Shmangia nga vlerat dhe standardet për kualitetin dhe masat për sanim

(1) Në rast të shmangies nga vlerat dhe standardet për kualitetin e përcaktuar në pajtim me nenin 183 të këtij ligji, personat juridik që bëjnë furnizim publik me ujë dhe organet kompetente për mbrojtje shëndetësore i hulumtojnë dhe i identifikojnë shkaqet që e kanë shkaktuar shmangien.

(2) Kryetari i komunave, të komunave të qytetit të Shkupit, dhe Qytetit të Shkupit, në bashkëpunim me personin juridik që bën furnizim publik me ujë janë të detyruar në rast të shmangieve nga paragrafi (1) të këtij neni, që menjëherë dhe pa shtyrje t'i ndërmarrin masat e duhura për sanim, si dhe të caktojnë kufizime dhe ndalesa të shfrytëzimit të ujit sipas nevojës, me qëllim që sërish të sigurohet uji i sigurt, si dhe ta informojnë organin kompetent për sigurinë e ushqimit.

(3) Prioritetet në realizimin e masave të duhura nga paragrafi (2) të këtij neni përcaktohen varësisht nga shkalla e tejkalimit të vlerave dhe standardeve për kualitet, si dhe varësisht nga rreziku ndaj shëndetit të njerëzve.

(4) Masat nga paragrafi (2) dhe paragrafi (3) të këtij neni janë adekuate dhe të kufizuara në aspektin kohor me nevojën e zbatimit të tyre, duke pasur parasysh:

1) rreziqet ndaj shëndetit të njeriut që do të kishin qenë me ndërprerjen e furnizimit të ujit dhe

2) numrin dhe nevojat e shfrytëzuesve të fundit të secilit sistem furnizues me ujë veç e veç.

(5) Në rastet kur masat për sanim kanë ndikim ndaj banorëve, kryetari i komunave, të komunave të qytetit të Shkupit, i Qytetit të Shkupit, janë të detyruar që menjëherë ti informojnë qytetarët e prekur për masat e ndërmarrja dhe për masat që do të ndërmerren si dhe për kohëzgjatjen e tyre, dhe të jep këshilla dhe rekomandime adekuate për aktivitetet që duhet të ndërmerren me qëllim që të mbrohet shëndeti i tyre.

(6) Kryetari i komunave, të komunave të qytetit të Shkupit, i Qytetit të Shkupit janë të detyruar, në rastet kur masat nga paragrafi (2) të këtij neni zgjasin më shumë se 14 ditë, menjëherë duhet ta informojnë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë për kufizimin, shkaqet e kufizimit, masat e ndërmarrja dhe kohëzgjatjen e tyre të paraparë.

(7) Në rast kur shmangiet nga vlerat dhe standardet për kualitet janë si rezultat i sistemit vendor të furnizimit me ujë ose të shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes së tij, masat nga paragrafi (2) dhe paragrafi (3) të këtij neni i ndërmerr pronari i sistemit vendor të furnizimit me ujë nën mbikëqyrjen dhe udhëzimin e organit kompetent.

(8) Paragrafi (7) i këtij neni nuk zbatohet në rast kur furnizohen me ujë lokalet publike, respektivisht entet parashkollore, shkollore dhe shëndetësore, restorantet dhe objektet për prodhimin e produkteve shëndetësore. Në këtë rast masat nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni merren në bashkëpunim me pronarin e lokaleve respektivisht objekteve.

(9) Shpenzimet për hulumtimin dhe identifikimin e shkaqeve si dhe shpenzimet për marrjen e masave nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni në rastet nga paragrafi (7) dhe paragrafi (8) janë në barrë të pronarit të sistemit vendor për furnizim me ujë respektivisht pronarit të lokaleve ose objekteve.

(10) Masat nga paragrafi (2) dhe paragrafi (3) të këtij neni janë:

1) masat për zvogëlimin ose mënjanimin e rrezikut nga mosharmonizimi me vlerat e parametrave ose për mënjanimin e rrezikut të mosharmonizimit;

2) masat tjera veçanërisht metodat adekuate për trajtim që të ndryshojë natyra ose cilësia e ujit para se të lëshohet, në atë mënyrë me të cilën mënjanohet rreziku që uji të mos jetë në pajtim me vlerat e parametrave pas lëshimit dhe

3) informimi në mënyrë adekuate dhe në kohë i shpuesuesve të prekur për të gjitha masat e mundshme plotësuese për sanim që duhet të ndërmerren.

Neni 188

Kufizimi për shkak të mungesës së ujit

(1) Në rastin kur për shkak të mungesës së ujit nuk mund të përmbushen nevojat e të gjithë shfrytëzuesve, personi juridik i cili bën furnizimin publik me ujë, mund që shfrytëzuesve të veçantë përkohësisht t'ua kufizojë shfrytëzimin, vetëm pas njoftimit paraprak të shfrytëzuesve dhe Kryetarit të komunave, të komunave të qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit për kufizimin dhe kohëzgjatjen e saj të paraparë, ndërrimin e furnizimit, dhe masat që do të merren, në afat prej 24 orëve para se të fillojë kufizimi.

(2) Nëse me kufizimin përfshihen nevojat e banorëve nga uji i dedikuar për konsumim nga ana e njeriut, personi juridik i cili bën furnizim publik me ujë është i detyruar të vendos dhe t'i njoftojë banorët e prekur për furnizim plotësues me ujë adekuat.

(3) Kufizimi nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet të jetë adekuat me numrin dhe nevojat e shfrytëzuesve të fundit të secilit sistem për furnizim publik me ujë veç e veç dhe të mos zgjasë më gjatë se sa është e duhur.

(4) Kryetari i komunave, të komunave të qytetit të Shkupit, dhe Qytetit të Shkupit janë të detyruar, në rastet kur kufizimet nga paragrafi (1) të këtij neni zgjasin më shumë se 14 ditë, menjëherë duhet ta informojnë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë për kufizimin, shkaqet e kufizimit, masat e ndërmarra dhe kohëzgjatjen e saj të paraparë.

Neni 189

Keqpërdorimi dhe shfrytëzimi jo adekuat i ujërave

(1) Secili është i detyruar që ta shfrytëzojë ujin me kujdes dhe në mënyrë racionale vetëm për dedikimin për të cilin është paraparë.

(2) Shfrytëzuesi i ujit është i detyrueshëm që ti paguajë shpenzimet e bëra, nëse me qëllim ose nga pakujdesi, shkakton dëmtime ose mosfunksionimin e sistemit për të cilin duhet të bëhet riparimi ose me atë shkakton ndotje ose shfrytëzim jo adekuat të ujit.

(3) Materiet, substancat ose materialet në instalimet e reja për përgatitje dhe distribuimin e ujit për pije, nuk guxojnë të jenë prezent në koncentrim më të larta nga ato të nevojshme për dedikimin e tyre ose në koncentrim me të cilat do të shkaktonte zvogëlimin e mbrojtjes së shëndetit në pajtim me dispozitat e këtij kapitulli.

(4) Personi juridik i cili bën furnizimin publik me ujë është i detyruar që humbjet e sistemit të furnizimit të ujit ti zbret në minimum, si dhe ti ndërmarrin të gjitha masat e duhura për atë.

Neni 190

Informimi i popullatës

(1) Të gjitha informatat dhe të dhënat për kualitetin e ujit për pije janë në qasje për popullatën në pajtim me ligjin.

(2) Për shkak të informimit të popullatës, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë ç' do tre vjet përgatit dhe jep raport për ujin e dedikuar për konsumim nga ana e njeriut për tërë territorin e Republikës së Maqedonisë.

(3) Raporti nga paragrafi (2) i këtij neni veçanërisht përmban informata për realizimin e obligimeve të këtij kapitulli, masat e ndërmarra, për vlerat dhe standardet e përcaktuara, për kualitetin, për shmangiet nga vlerat dhe standardet, për kualitetin e përcaktuar, programet për monitorim dhe rezultatet e monitorimit për sigurinë e ujit të dedikuar, për konsumim nga ana e njeriut, si dhe të dhënat për të gjitha personat juridik dhe fizik që bëjnë furnizimin me ujë të më shumë se 5000 banorëve ose furnizojnë më shumë se 1000 metër kub ujë në ditë.

(4) Raporti për informim nga paragrafi (3) i këtij neni ka të bëjë për tre vitet kalendarike dhe jepet në afat prej një viti kalendarik prej fundit të periudhës së kaluar dhe fillimit të vitit të ardhshëm.

3. Ujitja dhe kullimi

Neni 191

Ekonomitë e ujërave

(1) Përfshirja dhe shfrytëzimi i ujërave sipërfaqësor dhe nëntokësor për nevojat e ujitjes si dhe kullimit bëhet me hidrosisteme, ose sistemeve për ujitje dhe kullim.

(2) Për shkak të shfrytëzimit, eksploatimit dhe mirëmbajtjes së hidrosistemeve ose sistemeve për ujitje dhe kullim themelohen ekonomi të ujërave në pajtim me ligjin.

(3) Për punët lidhur me aktivitetet dhe veprimtaritë e ekonomisë së ujërave, të këtij neni, është kompetent organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në sferën e bujqësisë.

Neni 192

Bashkësitë e ujërave

(1) Për shkak të shfrytëzimit, mirëmbajtjes, ndërtimit, rikonstruimit dhe zgjerimit të ndërtimit të sistemeve të vogla për ujitje dhe/ose ujitjes dhe rrjetit segmentues dhe shpërndarës të sistemit për ujitje dhe/ose kullimit (infrastruktura për ujitje dhe/ose kullim) pronarët dhe shfrytëzuesit e tokës bujqësore dhe tokës tjetër mund të themelojnë bashkësi ujore, në pajtim me ligjin.

(2) Për punët lidhur me aktivitetet dhe veprimtaritë e bashkësive ujore të këtij neni kompetent është organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në sferën e bujqësisë.

Neni 193

Ndalesa për ujitje dhe dhënie ujë kafshëve

(1) Për shkak të mbrojtjes së njerëzve dhe kafshëve, ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e drejtorisë shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë, dhe ministrin i cili udhëheq me organin e drejtorisë shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë e ndalon shfrytëzimin ose përdorimin e ujërave për ujitje dhe për dhënie ujë kafshëve, në rast të keqësimit të kualitetit të ujit në masë që e bën ujin të papërdorshëm për atë dedikim.

(2) Ndalesa nga paragrafi (1) i këtij neni zgjat deri sa të jetë kualiteti i ujit në kategorinë që nuk është i përshtatshëm për ujitje dhe dhënie ujë kafshëve.

4. Digat dhe akumulimet

Neni 194

Digat

(1) Diga, në kuptim të këtij ligji, është objekti hidroteknik me të cilin mbahet uji me qëllim që të krijohet akumulim i përhershëm ose i përkohshëm i ujit ose materieve tjera në gjendje të lëngët, lartësia minimale e të

cilit është 5 metra duke matur midis këmbëzës në ujë dhe kurorës, ose e cila në hapësirë deri te kurora e pakalueshme mund të akumulohet më shumë se 100.000³ ujë.

(2) Diga e madhe është objekti hidroteknike, në pajtim me paragrafin (1) i këtij neni, lartësia e të cilës është më e vogël se 15 metra. Në grupin e digave të mëdha bien edhe digat, lartësia e të cilave është më së paku 10 m, dhe plotësojnë së paku një nga kushtet si vijon:

- 1) gjatësia e kurorës së digës të jetë më e madhe se 500 m;
- 2) vëllimi i akumulimit të jetë më i madh se 1.000.000³ dhe
- 3) rrjedha maksimale e kalimit të jetë më e madhe se 2.000³/c.

(3) Secila digë nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni është digë me rëndësi të veçantë për Republikën e Maqedonisë.

(4) Diga e vogël, duke përfshirë edhe mikro-akumulimet, është objekt hidroteknik, në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni që nuk bie në grupin e digave të mëdha sipas paragrafit (2) të këtij neni.

Neni 195 Dispozitat teknike

(1) Për shkak të ofrimit të sigurisë konstruktive, ekonomike dhe funksionale, digat dhe objektet shoqëruese projektohen, ndërtohen, eksploatohen (përdoren dhe mirëmbahen) dhe menaxhohen në mënyrë të përcaktuar në dokumentacionin teknik për diga të vogla dhe të mëdha të përpiluar në pajtim me ligjin, dispozitën me të cilën rregullohen masat e duhura për mbikëqyrje teknike të digave dhe objekteve dhe akumulimeve shoqëruese të cilën e sjell ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve dhe ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mbrojtjes, mund të përcaktojë digat e vogla nga neni 194 paragrafi (3) të këtij ligji si diga me rëndësi të veçantë dhe të klasifikojë si diga të mëdha, me propozim të Komisionit për diga nga neni 197 të këtij ligji.

(3) Për digat ekzistuese të mëdha dhe ato të planifikuara, bëhet studim dhe analizë detale në bazë të standardeve bashkëkohore për stabilitetin statik, rrezikun nga ujërat e mëdha dhe tërmetet, duke përfshirë edhe vlerësimin e rrezikut.

(4) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton zonat mbrojtëse në vendet rreth digës respektivisht akumulimin me propozim të shfrytëzuesit të digës me sipërfaqen akumuluese.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve dhe ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë mund që për digat ekzistuese ose digat që janë gjatë ndërtimit të propozojë masa sanimi ose masa për kthimin në gjendjen e mëparshme, të domosdoshme për arritjen e qëllimeve të mjedisit jetësor në pajtim me nenin 90 të këtij ligji.

Neni 196 Digat me rëndësi të veçanta

(1) Digat që gjinden mbi vendbanime, autorrugë ose objekte tjera ekonomike ose të mira tjera me interes të përgjithshme janë në kontroll të veçantë dhe jenë të rëndësishme për mbrojtjen.

(2) Digat nga paragrafi (1) të këtij neni i përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mbrojtjes në pajtim me ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e transportit dhe lidhjeve.

Neni 197 Komisioni për diga

(1) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera mjedisit jetësor formon Komision për diga për çështjet që kanë të bëjnë me projektimin, realizimit dhe menaxhimin e digave dhe akumulimeve.

(2) Komisioni për diga përbëhet prej shtatë anëtarëve nga radhët e punëtorëve shkencorë dhe profesional të dalluar nga sfera e hidroteknikës dhe digave.

(3) Komisioni për diga sjell Rregullore pune për punën e vet.

(4) Anëtarëve të Komisionit për diga ju takon kompensim për punën e tyre në komision.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton lartësinë e kompensimit nga paragrafi (4) të këtij neni varësisht nga vëllimi dhe kompleksiviteti i punëve që i bëjnë.

(6) Mjetet për kompensim dhe shpenzimet e punës së Komisionit për diga sigurohen nga buxheti i organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(7) Punët profesionale dhe administrative-teknike të duhura për punën e Komisionit për diga i bën organi i administratës shtetërore kompetente për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e mjedisit jetësor.

Neni 198 Monitorimi i digave

(1) Personat juridik që menaxhojnë me digat që janë caktuar si diga të rëndësishme së veçantë janë të detyruar të vendosin dhe të organizojnë mbikëqyrje teknike të digave dhe të objekteve shoqëruese dhe akumulimeve, në bazë të projektit për mbikëqyrje teknike (oskultimit) të digës, objekteve shoqëruese dhe akumulimeve, në pajtim me nenin 195 paragrafi 1 të këtij ligji.

(2) Personi juridik i cili menaxhon me digat e rëndësishme së veçantë, objektet shoqëruese dhe akumulimet, në bazë të të dhënave të mbikëqyrjes teknike në pajtim me projektin për mbikëqyrje teknike, është e domosdoshme që së paku një herë në vit të përpilojë elaborat të veçantë për analizën dhe vlerësimin e stabilitetit dhe funksionalitetin e digave me objektet shoqëruese dhe akumulimeve dhe për stabilitetin e terrenit përreth digave, objekteve shoqëruese dhe akumulimeve.

(3) Elaboratet nga paragrafi (2) të këtij neni i dorëzohen organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e mjedisit jetësor më së voni katër muaj pas skadimit të vitit për të cilin kanë të bëjnë, që i lejon në bazë të mendimit paraprak me shkrim nga Komisioni për diga.

(4) Nëse gjatë mbikëqyrjes teknike ose gjatë përpunimit të elaboratit nga paragrafi (2) i këtij neni, zbulohen dhe konstatohen mangësi me të cilat mund të rrezikohet stabiliteti i digës me objektet shoqëruese, personi juridik i cili menaxhon me digën është i detyruar që për atë menjëherë ta informojë organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor si dhe organin kompetent për mbrojtje dhe shpëtim.

Neni 199

Alarmi në rast të rrezikut

(1) Personi juridik i cili menaxhon me digat e rëndësisë së veçantë është i detyruar:

1) që të përpilojë elaborat për analizën e pasojave të propagacioneve të valës vërshuese gjatë rrëzimit eventual ose derdhjes së digës, së cilës detyrimisht duhet ti bëhet kontrolli dhe vlerësimi (revizioni);

2) që të vendosë dhe ti mbajë në gjendje të rregullt të gjitha pajisjet për lajmërim dhe alarmim;

3) që të organizojë dhe të sigurojë lajmërimin dhe alarmimin në rast të rrezikut që mund të paraqitet për shkak rrënimin ose derdhjes së digës dhe

4) që sistemi për lajmërimin, paralajmërimin dhe alarmimin e digës ta lidh me sistemin për lajmërimin dhe alarmimin e Republikës së Maqedonisë, të komunave, komunave të qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit rajonet e të cilave janë të rrezikuara në rast të rrënimin ose derdhjes së digës.

(2) Personi juridik i cili menaxhon me digat të rëndësisë së veçantë është i detyruar që të dorëzojë kampion nga elaborati nga paragrafi (1) pika 1 e këtij neni organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor dhe Drejtorisë për mbrojtje dhe shpëtim, së paku 30 ditë para mbushjes së parë të akumulimit.

Neni 200

Menaxhimi me digat që nuk janë të rëndësisë së veçantë

(1) Personat juridik të cilët menaxhojnë me digat që nuk janë përcaktuar si diga të rëndësisë së veçantë janë të detyruar të krijojnë dhe të organizojnë vëzhgim minimal teknik të digave me objektet shoqëruese dhe akumulimeve.

(2) Mënyrën e mbikëqyrjes nga paragrafi (1) të këtij neni duhet të përcaktohet dokumentacioni teknik për ndërtimin e digës në pajtim me dispozitat nga neni 195 të këtij ligji.

5. Gropimi i puseve

Neni 201

Gropimi i pusit

(1) Gropimi (shpimi) i pusit ose të shpuarit për shkak të thithjes së ujit nga trupi ujqor nëntokësor për nevoja shtëpiake në pajtim me nenin 29 të këtij ligji bëhet vetëm pas njoftimit paraprak të dorëzuar në organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, si dhe në organin e komunave, komunave të qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton mënyrën e lajmërimit, të dhënat që duhet ti përmbajë lajmërimi, si dhe formën dhe përmbajtjen e formularit për lajmërim nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 202

Obligimet e grupesit të pusit

(1) Grupesi i pusit është i detyruar që:

1) ta bëjë testimin e kapacitetit të pusit të grupuar në pajtim me dispozitën;

2) të grumbullojë kampionë të ujit dhe të organizojë testimin e kualitetit të ujit nga kampionët e grumbulluar në laboratorin e akredituar, në pajtim me dispozitat dhe

3) të ruajë dhe të sigurojë, të dhëna nga testimi, informatat gjeologjike dhe kampionët, të caktuara nga ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

(2) Në afat prej një muaji nga mbarimi i ndërtimit të pusit, grupesi i pusit përgatit dhe dorëzon në organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, raport në formë dhe në mënyrë të përcaktuar nga ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor.

Neni 203

Ndikimi në mes tyre, mbrojtja dhe monitorimi i puseve

(1) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e përcakton nivelin deri ku mund të thithet uji nëntokësor nga pusi me qëllim:

1. që të minimizohet rreziku nga zvogëlimi i nivelit të ujit, që do të kishte mundur ta zvogëlojë kapacitetin e puseve fqinjë;

2. që të mbahet baraspesha midis mbushjes dhe thithjes së akuiferit, dhe

3. që të mënjanoen efektet negative ndaj ekosistemeve të ujit dhe mjedisit të ujit.

(2) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor përcakton zënë mbrojtëse përreth pusit për ujë nëntokësor që shfrytëzohet për qëllime tjera të ndryshme nga ajo për konsumim nga ana e njeriut me qëllim që të mbrohet uji nëntokësor nga ndotja.

(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor mund të urdhërojë studimin dhe monitorimin për shkak grumbullimit të të dhënave dhe informatave tjera për disponimin e ujërave nëntokësore shkallët e ruajtjes së thithjes së ujërave, shpërndarjet në hapësirë të puseve, testet për thithje, hartografimi gjeologjik dhe punët tjera të domosdoshme për shfrytëzimin e drejtë të ujërave nëntokësor.

IX. GJENDJA E JASHTËZAKONSHME DHE SHMANGIET

Neni 204

Gjendja e jashtëzakonshme dhe shmangiet

(1) Aty ku monitorimi ose të dhënat tjera tregojnë se dispozitat e këtij ligji që kanë të bëjnë me masat ose me ndryshimet në kualitetin e ujërave, nuk janë në pajtim ose nuk mund të arrihen, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në bashkëpunim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e shëndetësisë, menjëherë dhe pa shtyrje doemos duhet:

1) që ti studiojë dhe identifikojë shkaqet për shmangien;

2) që në rast të rrezikut ndaj jetës dhe shëndetit të njeriut, ta informojë popullatën e prekur për atë, dhe ti sigurojë popullatës të gjitha informatat relevante për mënyrën në të cilën mund të zbuten pasojat, si dhe rekomandimet ose masat tjera të vëmendjes;

3) që të ndërmer masa për zvogëlimin dhe mënjanimin e rrezikut dhe shkakun e shmangieve;

4) që të ndërmer masa preventive adekuate dhe masa për kthim në gjendje paraprake, për shkak të kontrollit të gjendjes dhe informimit të popullatës dhe

5) që të iniciojë aktivitete për kthimin në gjendje të mëparshme të kualitetit të mjedisit jetësor;

(2) Përveç masave dhe aktiviteteve nga paragrafi (1) të këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, do të sigurojë:

1) studimin adekuat dhe revizionin e lejeve relevante dhe pëlqimeve

2) revizionin dhe adoptimin e programeve për monitorim dhe

3) masat adekuatë për pengimin e keqësimit të mëtejme të gjendjes, duke përfshirë nëse është e nevojshme edhe kriteret më rigorozë për kualitetin e mjedisit jetësor.

(3) Kur shkaqet për shmangien janë si rezultat i forcës madhore veçanërisht vërshimeve ekstreme ose thatësirave të vazhdueshme, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, mund të përcaktojë se kriteret më rigorozë për kualitetin nuk do të zbatohen.

(4) Kur nga gjendja e jashtëzakonshme dhe shmangiet, preken interesat e ndonjë shtetit fqinj, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, ngrit procedurë për dorëzimin e të gjitha informatave relevante në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni në shtetin e prekur fqinj.

(5) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të Qendrës për menaxhim me kriza, në pajtim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor, i përcakton masat, aktivitetet, mënyrën e mbikëqyrjes dhe mënyrën e paralajmërimit të më hershëm, planet në rast të gjendjes së jashtëzakonshme, si dhe mënyrën e informimit të popullatës dhe shtetet fqinje.

X. BAZA MATERIALE DHE FINANCIMI I MENAXHIMIT DHE ZHVILLIMIT TË UJËRAVE

Neni 205

Dispozita e përgjithshme

(1) Në pajtim me parimin shfrytëzuesi paguan, nëpërmjet të çmimit të ujit do të mundësohet që shfrytëzuesit e ujit ta shfrytëzojnë ujin në mënyrë efikase për shkak kontributit të realizimit të qëllimeve të mjedisit jetësor në mënyrë që shfrytëzuesit e ndryshëm të ujit do të paguajnë kompensim adekuat.

(2) Realizimi i qëllimeve nga paragrafi (1) i këtij neni themelohet në bazë të analizës ekonomike nga neni 71 të këtij ligji, duke pasur parasysh efektet sociale, ekonomike dhe efektet ndaj mjedisit jetësor, nga vendosja e sërishme e gjendjes, si dhe kushtet gjeografike dhe klimatike të rajonit.

(3) Raporti për planifikim dhe realizimi i aktiviteteve për shkak të zbatimit të këtij neni janë pjesë e planit për menaxhim me pellgun lumor.

(4) Nëse është e duhur arritja e qëllimeve të përcaktuara me këtë ligj, mund me akt të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë respektivisht me akt të Këshillit të komunave, këshillit të komunave të qytetit të Shkupit dhe këshillit të Qytetit të Shkupit të financohet marrja e masave të veçanta dhe plotësuese preventive, në suazat e kompetencave të përcaktuara me ligj.

Neni 206

Burimet e mjeteve financiare

Mjete financiare për menaxhim dhe zhvillim të ujërave sigurohen nga:

- 1) kompensimi për shfrytëzimin e ujit;
- 2) kompensimi për lëshimin e ujërave;
- 3) kompensimi për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit;
- 4) qiraja nga toka në pronë të shtetit të dhënë me qira, e që në kadastrën e patundshmërive është shënuar "nën ujëra";
- 5) kontributit për ujërat;
- 6) Buxheti i Republikës së Maqedonisë;
- 7) buxheti i komunave, komunave të qytetit të Shkupit, Qytetit të Shkupit dhe
- 8) burime tjera financiare në pajtim me ligjin.

Neni 207

Kompensimi për shfrytëzimin dhe lëshimin e ujërave dhe nxjerrjes së rërës, zhavorrit dhe gurit

(1) Obliguesit për pagimin e kompensimit për shfrytëzimin e ujit janë personat juridik dhe fizik të cilët në bazë të lejes për shfrytëzimin e ujërave të dhënë në pajtim me këtë ligj:

1) zënë, thithin, dërgojnë, akumulojnë, depozitojnë ose në mënyrë tjetër shfrytëzojnë ujë nga trupat uJOR sipërfaqësor natyrore dhe artificiale për shkak:

- të furnizimit me ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut nëpërmjet sistemit publik për furnizim me ujë, për prodhimtari dhe përpunimin e ushqimit, për nevojat e mbrojtjes dhe për dhënie ujë kafshëve,

- ujitjes së tokës bujqësore,
- nevojave të industrisë dhe teknologjisë (ekonomisë),
- prodhimit të energjisë elektrike dhe nevojave tjera për punë,

- ambalazhim të ujit për nevojat komerciale,
- shfrytëzimit të energjisë së ngrohjes nga ujërat gjeotermik,

- ruajtjes së peshqve dhe zogjve të ujit,

- ujitjes së tokës,

- ruajtjes së rrjedhave të ujit me përdorimin e materieve dhe substancave kimike,

- larjes dhe separimit të rërës, zhavorrit dhe gurit dhe

- aktivitete tjera për të cilat organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor do të vlerësojë se ndikojnë ndaj regjimit të ujërave dhe/ose morfologjisë së trupit uJOR dhe

2) zënë, thithin, dërgojnë, akumulojnë, depozitojnë ose në mënyrë tjetër shfrytëzojnë ujë nga trupi uJOR nëntokësor për shkak:

- të furnizimit me ujë të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut nëpërmjet sistemit publik për furnizim me ujë, për prodhimtari dhe përpunimin e ushqimit, për nevojat e mbrojtjes dhe për dhënie ujë kafshëve,

- ujitjes së tokës bujqësore,

- nevojave të industrisë dhe teknologjisë (ekonomisë),

- ambalazhim të ujit për nevojat komerciale,

- absorbimit të energjisë së ngrohtë nga ujërat gjeotermik,

- studimit hidrologjik dhe grumbullimit të të dhënave dhe

- aktiviteteve tjera për të cilat organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor do të vlerësojë se ndikojnë ndaj regjimit të ujërave dhe/ose morfologjisë së trupit uJOR.

(2) Obliguesit për pagesën e kompensimit për lëshimin e ujit janë personat fizik dhe juridik të cilët në bazë të:

1) lejes për lëshimin e ujërave të zeza të dhënë në pajtim me këtë ligj lëshojnë ujëra të zeza në ujëra sipërfaqësor dhe/ose në trupa uJOR dhe

2) lejes për lëshimin ose hedhjen lëshojnë ose hedhin, në pajtim me këtë ligj, materie dhe substanca në ujëra sipërfaqësor dhe/ose nëntokësor, në trupa uJOR.

(3) Obliguesit për pagesë të kompensimit për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit janë personat juridik dhe fizik që në bazë të lejes në pajtim me këtë ligj nxjerrin rërë, gëzhjojë dhe gurë nga shtrati dhe brigjet e trupave uJOR sipërfaqësor dhe nga sipërfaqe tjera që në kadastrë janë regjistruar "nën ujëra".

Neni 208

Rastet në të cilat nuk paguhet kompensimi

(1) Kompensimi për shfrytëzimin e ujit nuk paguhet në rastet kur uji shfrytëzohet për:

1) pastrimin dhe mbushjen artificiale të ujërave nëntokësor dhe

2) mbrojtjen e natyrës dhe rajonit.

(2) Kompensimi për nxjerrje, rërë, zhavorr dhe gurë nuk paguhet nëse rëra e nxjerrë, zhavorri dhe guri përdoren për ndërtimin dhe mirëmbajtjen e objekteve mbrojtëse të ekonomisë së ujërave dhe objekteve nga sfera e mbrojtjes.

Neni 209

Obligimi për pagimin e kompensimit

(1) Obligimi për pagimin e kompensimit për obliguesit nga neni 207 paragrafi (1) dhe (3) të këtij ligji fillon ditën kur leja fillon të prodhojë veprim juridik në pajtim me dispozitat nga neni 41 paragrafi (3) dhe (4) të këtij ligji.

(2) Obligimi për pagimin e kompensimit për obliguesit nga neni 207 paragrafi (2) i këtij ligji, fillon ditën kur leja për lëshim fillon të prodhojë veprim juridik në pajtim me dispozitat nga neni 82 paragrafi (1) i këtij ligji.

(3) Bartësi i lejes nga neni 207 paragrafi (1) i këtij ligji, që siguron kushte për furnizim me ujë personave të tretë, mjetet për pagimin e kompensimit për shfrytëzimin e ujit i siguron nëpërmjet pagesës së shërbimit nga shfrytëzuesit e fundit të ujit.

(4) Bartësi i lejes nga neni 207 paragrafi (2) i këtij ligji, që siguron kushte për dërgimin dhe pastrimin e ujit personave të tretë, mjetet për pagimin e kompensimit i siguron nëpërmjet pagesës së shërbimit nga shfrytëzuesit e shërbimit.

(5) Obligimet nga marrëveshja për furnizim me ujë dhe/ose marrëveshja për sigurim të shërbimeve për dërgimin dhe pastrimin e ujit midis bartësit të lejes nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni dhe shfrytëzuesve të fundit si dhe marrëdhëniet midis tyre nuk prodhojnë obligime juridike për dhënësin e lejes në drejtim të kushteve, afateve, dhe mënyrës së pagesës dhe lartësisë së kompensimit për shfrytëzimin e ujit të përcaktuar në leje.

Neni 210

Kompensimi i përgjithshëm

(1) Kompensimi i përgjithshëm për shfrytëzuesit e fundit të ujit e përbëjnë çmimin e shërbimit për shfrytëzim të nenit 211 paragrafi (1) të këtij ligji dhe kompensimi për shfrytëzimin e ujit nga neni 207 paragrafi (1) të këtij ligji.

(2) Kompensimi i përgjithshëm për shfrytëzuesit për dërgimin dhe pastrimin e ujit e përbëjnë çmimin e shërbimit për dërgimin dhe pastrimin e ujit të nenit 211 paragrafi (2) të këtij ligji dhe kompensimi për lëshimin në ujërave nga neni 207 paragrafi (2) të këtij ligji.

Neni 211

Çmimi i shërbimit

(1) Çmimin e shërbimit për shfrytëzuesit e fundit të ujit e përbëjnë shpenzimet e shërbimit për furnizim, shpenzimet për mbrojtjen e mjedisit jetësor dhe shpenzimet për resursin, në pajtim me parimin shfrytëzuesi paguan.

(2) Çmimin e shërbimit për shfrytëzuesit e fundit të ujit e për dërgimin dhe pastrimin e ujit e përbëjnë shpenzimet e shërbimit për dërgim dhe pastrim të ujit, shpenzimet për mbrojtjen e mjedisit jetësor nga lëshimi në ujëra dhe shpenzimet për recipientin, në pajtim me parimin ndotësi paguan.

(3) Çmimi i shërbimit nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni i përfshin të gjitha shpenzimet eksploatuese, shpenzimet për mirëmbajtje, shpenzimet për zëvendësimin e pjesëve amortizuese dhe dëmtimeve tjera, investimet kapitale, kamata për pagesën e investimeve kapitale dhe huaja, garancitë dhe shpenzimet tjera.

Neni 212

Dedikimi i mjeteve të kompensimit

(1) Mjetet e kompensimeve nga neni 207 i këtij ligji shfrytëzohen për menaxhimin dhe zhvillimin e resurseve të ujit dhe kompensimin e shpenzimeve për punën e organeve të administratës shtetërore, organeve dhe organizatave që në pajtim me këtë ligj ose ligj tjetër që kanë kompetenca adekuate në menaxhimin e ujërave, respektivisht kryerjen e aktiviteteve të veçanta në lidhje me ujërat.

(2) Mjetet e kompensimit që paguhen në pajtim me nenin 207 paragrafi (1) pika 1 alinetë, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, dhe 10 dhe pika 2 alinetë 1,2 dhe 3 të këtij ligji, shfrytëzohen për:

1) ndërtimin e objekteve të reja dhe mirëmbajtjen e objekteve ekzistuese publike të furnizimit me ujë;

2) ndërtimin e objekteve të reja dhe mirëmbajtjen dhe zhvillimin e hidrosistemeve dhe sistemeve hidromeliorative;

3) mirëmbajtjen dhe mbrojtjen e liqeneve artificiale;

4) mirëmbajtjen e rrjedhave të ujit, ndërtimin, mirëmbajtjen e objekteve për rregullimin e rrjedhave të ujit dhe mbrojtjen nga veprimet e dëmshme të ujërave (erozionit dhe rrëkeve) jashtë vendbanimeve dhe

5) përgatitjen e planeve për mbrojtje nga vërshimet dhe ngrirja, planeve për mbrojtje nga erozioni dhe rrëketë si dhe për përgatitjen e planeve adekuate për mbrojtje nga veprimet tjera të dëmshme të ujërave jashtë vendbanimeve.

(3) Mjetet e kompensimit që paguhen në pajtim me nenin 207 paragrafi (1) nga pika 1 alinetë, 5,9 dhe 11 dhe pika 2 alinetë 4,5,6 dhe 7 të këtij ligji, shfrytëzohen për:

1) kontrollin e gjendjes dhe grumbullimin dhe përpunimin e të dhënave për rezervat e ujit dhe shfrytëzimin e tyre në mënyrë racionale dhe

2) studime hidrologjike dhe studime tjera.

(4) Mjetet e kompensimit që paguhen në pajtim me neni 207 paragrafi (2) i këtij ligji shfrytëzohen për:

1) përgatitjen dhe organizimin e zbatimit të programit të masave për mbrojtjen e ujërave nga ndotja;

2) monitorimin dhe përcaktimin e gjendjes me kuantitetin dhe kualitetin e ujërave dhe monitorimin e sigurisë së ujit për konsumim nga ana e njeriut dhe

3) vendosjen dhe mirëmbajtjen e zonave mbrojtëse të këtij ligji dhe ndërtimin dhe mirëmbajtjen e objekteve për mbrojtjen e ujërave nga ndotja.

(5) Mjetet e kompensimit që paguhen në pajtim me neni 207 paragrafi (3) të këtij ligji shfrytëzohen për mirëmbajtjen dhe rindërtimin e rrjedhave të ujit, mirëmbajtjen e objekteve për rregullimin e rrjedhave të ujit dhe mbrojtjen nga veprimet e dëmshme të ujërave (erozionit dhe rrëkeve).

Neni 213

Përcaktimi i lartësisë së kompensimit për shfrytëzimin e ujit

(1) Lartësia e kompozimit për shfrytëzimin e ujit të dedikuar për konsumim nga ane e njeriut, për nevojat e mbrojtjes, dhe për dhënie ujë kafshëve është 2% nga çmimi i përcaktuar për metër kub ujë nga dhënësi i shërbimit për furnizim me ujë;

(2) Obligues për pagim të kompensimit nga paragrafi (1) të këtij neni është secili person juridik ose fizik i cili shfrytëzon ujë nga sistemi për furnizim me ujë.

(3) Kompensimin nga paragrafi (1) i këtij neni e llogarit personi juridik i cili menaxhon me sistemin e furnizimit me ujë, dhe e paguan gjatë pagimit të çmimit për shërbimin e bërë për furnizim me ujë dhe e tregon ndaras në llogarinë për shërbimin e bërë.

(4) Personi juridik nga paragrafi (3) i këtij neni është i detyruar që një herë në muaj ta arkëtojë kompensimin për pagesë nga paragrafi (1) të këtij neni në llogari të veçantë arkëtimin në llogari të trezorit.

(5) Lartësia e kompozimit që paguhet për shfrytëzimin e ujit për ujitje është 2% nga çmimi i përcaktuar për metër kub ujë dhënësit të shërbimit për furnizim me ujë.

(6) Obligues për pagimin dhe llogaritjen e kompensimit nga paragrafi (5) të këtij neni është secili person juridik ose fizik i cili shfrytëzon ujë nga hidrosistemi dhe/ose sistemi për ujitje.

(7) Kompensimin nga paragrafi (5) të këtij neni e llogarit personi juridik i cili menaxhon me hidrosistemin ose sistemin për ujitje, dhe e paguan gjatë pagimit të çmimit për shërbimin e bërë për furnizim me ujë dhe e tregon ndaras në llogarinë për shërbimin e bërë.

(8) Personi juridik nga paragrafi (7) i këtij neni është i detyruar që një herë në muaj që ta arkëtojë kompensimin për pagesë nga paragrafi (5) të këtij neni në llogari të veçantë arkëtimin në llogari të trezorit.

(9) Lartësia e kompozimit që paguhet për shfrytëzimin e ujit për shterje të tokës është 1% nga çmimi i përcaktuar për tokë hektar që shteret nga çmimi i dhënësit të shërbimit.

(10) Obligues për pagimin dhe llogaritjen e kompensimit nga paragrafi (9) të këtij neni është secili person juridik ose fizik toka e të cilit shteret me sistem për ujitje.

(11) Kompensimin nga paragrafi (9) të këtij neni e llogarit personi juridik i cili menaxhon me sistemin e shterjes dhe e paguan gjatë pagimit të çmimit për shërbimin e bërë për shterje dhe e tregon ndaras në llogarinë për shërbimin e bërë.

(12) Personi juridik nga paragrafi (11) i këtij neni është i detyruar që një herë në muaj ta arkëtojë kompensimin për pagesë nga paragrafi (9) të këtij neni në llogarinë e veçantë arkëtimi në llogari të trezorit.

(13) Lartësia e kompensimit që paguhet për shfrytëzimin e ujit gjatë prodhimit të energjisë elektrike është:

- 1% nga çmimi i prodhimit të një kilovati orë në prag të elektranës te centralet hidroelektrike dhe

-0,5% nga çmimi i prodhimit të një kilovat orë në pragun e elektranës te centralet termoelektrike.

(14) Obligues për pagim dhe llogaritje të kompensimit nga paragrafi (13) të këtij neni është personi juridik i cili prodhon energji elektrike.

(15) Obliguesi nga paragrafi (14) i këtij neni është i detyruar që një herë në muaj ta arkëtojë kompensimin për pagesë nga paragrafi (13) të këtij neni në llogarinë e veçantë arkëtimi në llogari të trezorit.

(16) Lartësia e kompensimit që paguhet gjatë ambalazhimit të ujit për nevoja komerciale është 0,5% nga çmimi i përcaktuar shitës i produktit.

(17) Obligues për pagim dhe llogaritje të kompensimit nga paragrafi (16) të këtij neni është personi juridik i cili mbush dhe ambalazhon ujë për nevoja komerciale.

(18) Obliguesi nga paragrafi (17) i këtij neni është i detyruar që ta arkëtojë kompensimin nga paragrafi (16) të këtij neni më së voni 30 ditë nga dita e faturimit të ujit gjatë lëshimit në qarkullim dhe e tregon ndaras në faturën ndërsa e arkëton në llogari të veçantë arkëtimi në llogari të trezorit një herë në muaj.

(19) Lartësia e kompensimit që paguhet për shfrytëzimin e ujit për energjinë e ngrohjes nga ujërat gjeotermik, është shtatë denarë për metër kub ujë të shfrytëzuar.

(20) Obligues për pagim dhe llogaritje të kompensimit nga paragrafi (19) i këtij neni është personi juridik ose fizik bartës i lejes për shfrytëzimin e ujërave gjeotermik.

(21) Obliguesi nga paragrafi (20) i këtij neni është i detyruar që ta arkëtojë kompensimin nga paragrafi (19) të këtij neni më së voni 30 ditë nga dita e shfrytëzimit të ujit gjeotermik, ndërsa e arkëton në llogari të veçantë arkëtimi në llogari të trezorit një herë në muaj.

(22) Me përjashtim nga paragrafi (21) të këtij neni kompensimin nga paragrafi (19) të këtij neni obliguesi nga paragrafi (20) i këtij neni e paguan në lartësi prej 30% nga lartësia e përcaktuar nga paragrafi (19) i këtij neni nëse ka sistem me të cilin sigurohet kthimi i ujit gjeotermik të shfrytëzuar në trupin ujqor prej ku thithet.

(23) Lartësia e kompensimit që paguhet për shfrytëzimin e ujit për ruajtjen e peshqve, në basene peshqish dhe në kafaze dhe zogj uji, është 3% për kilogram nga çmimi shitës i peshkut, respektivisht zogut gjatë lëshimit në qarkullim.

(24) Obligues për pagimin e llogarisë së kompensimit nga paragrafi (23) të këtij neni është personi juridik ose fizik i cili menaxhon me peshq dhe/ose kafaz dhe/ose ruajtjen e zogjve të ujit, dhe e tregon kompensimin ndaras në faturë ose llogari për shitjen e peshkut, respektivisht zogut gjatë lëshimit në qarkullim.

(25) Obliguesi nga paragrafi (24) i këtij neni është i detyruar që ta arkëtojë kompensimin nga paragrafi (23) të këtij neni më së voni 30 ditë nga dita e faturimit respektivisht dhënies së llogarisë, ndërsa e arkëton në llogari të veçantë arkëtimin në suazat e llogarisë së trezorit një herë në muaj.

(26) Lartësia e kompensimit që paguhet për shfrytëzimin e ujit për prodhimin dhe përpunimin e ushqimit dhe pijeve, nevojave industriale dhe teknologjike është 2% nga çmimi i përcaktuar i ujit në sistemin e furnizimit publik me ujë.

(27) Kompensimin nga paragrafi (26) i këtij neni e paguan dhe e llogarit personi juridik ose fizik i objektit i cili menaxhon me objekte që shfrytëzojnë ujë për prodhimtarinë dhe përpunimin e ushqimit dhe pijeve, nevojave të industrisë dhe teknologjisë, në bazë të metër kub ujë të harxhuar, përveç në rastet kur shfrytëzon ujë në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni.

(28) Obliguesi nga paragrafi (27) i këtij neni e llogarit kompensimin nga paragrafi (26) të këtij neni dhe e arkëton në llogari të veçantë arkëtimi në llogari të trezorit, një herë në muaj.

(29) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e bujqësisë mund ta anulojë përkohësisht pagesën e kompensimeve nga paragrafi (1), (5), (9), (13), (16), (19), (23), dhe (26) ose të caktojë zmadhimin e përkohshëm, jo më shumë se 20% ose zvogëlimin e lartësisë, jo më pak se 20 % nga lartësia e kompensimeve të caktuara në paragrafin (1), (5), (9), (13), (16), (19), (23) dhe (26) të këtij neni.

(30) Në rastet nga paragrafi (29) të këtij neni Qeveria e Republikës së Maqedonisë veçmas do të kihet parasysh:

- 1) dedikimi dhe rastet në të cilat shfrytëzohet uji;
- 2) kualiteti i ujit;
- 3) dallimi në drejtim të asaj se a shfrytëzohen ujërat sipërfaqësor ose nëntokësor dhe trupat e ndryshëm ujqor;
- 4) situatat klimatike dhe meteorologjike gjatë shfrytëzimit të ujit dhe
- 5) kushtet dhe nevojave teknike për shfrytëzimin e ujit.

Neni 214

Lartësia dhe mënyra e pagesës së kompensimit për shkarkim në ujëra

(1) Lartësia e kompensimit për shkarkim në ujëra me ç'rast bëhet shkarkimi i ujërave të zeza dhe shkarkimi e hedhja e materieve dhe substancave të mbetura në ujërat sipërfaqësorë dhe nëntokësorë përcaktohet si:

- 1) vlerë themelore dhe
- 2) vlerë variabël.

(2) Vlora themelore e lartësisë së kompensimit nga paragrafi (1) pika 1 e këtij neni, është 1% nga çmimi i përcaktuar i shërbimit nga dhënësi i shërbimit për grumbullimin dhe pastrimin e ujërave të zeza.

(3) Vlora variabël e lartësisë së kompensimit nga paragrafi (1) pika 1 e këtij neni, përcaktohet me lejen në bazë të "njësisë së dëmit".

(4) Një njësi e dëmit i përgjigjet ndotjes së një banori ekuivalent dhe është 0,4% nga paga mesatare në Republikën e Maqedonisë.

(5) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor e përcakton mënyrën e përlogaritjes së njësisë së dëmit në përputhje me sasinë e ujit të shkarkuar dhe llojit e sasisë së materieve dhe substancave të mbetura që shkarkohen në ujërat sipërfaqësorë dhe nëntokësorë dhe mënyrën e pagimit të kompensimit nga paragrafi (3) i këtij neni.

(6) Gjatë përcaktimit të lartësisë së kompensimit dhënësi i lejes, veçanërisht duhet ta ketë para sysh:

1) vlerësimin e dëmit të substancave të shprehur përmes njërive ndotëse;

2) nëse pagesa bëhet në bazë të sasisë së ujërave të zeza të shkarkuara ose materieve dhe substancave të mbetura të shkarkuara dhe të hedhura ose në bazë kuturu dhe

3) kërkesat specifike nga aspekti i monitorimit;

(7) Obligues për pagimin e kompensimit nga paragrafi (1) i këtij neni, është personi juridik ose fizik i cili nuk ka instalime për shkarkimin dhe pastrimin ujërave të zeza dhe/ose lëshon ujëra të zeza të papastruara dhe materie ose substanca të mbetura në recipientë në përputhje me lejen për shkarkimin e ujërave.

(8) Kompensimin nga paragrafi (2) i këtij neni, e përlogarit personi juridik i cili menaxhon me sistemin e shkarkimit dhe pastrimit të ujërave të zeza, në bazë të sasisë së ujit të lëshuar në sistem, dhe e arkëton gjatë arkëtimit të tarifës për shërbim të kryer dhe e regjistron ndaras në faturën për shërbim të kryer.

(9) Personi juridik nga paragrafi (8) i këtij neni, e ka për detyrë një herë në muaj kompensimin e arkëtuar nga paragrafi (1) i këtij neni, ta paguajë në llogari të veçantë pagesore në kuadër të llogarisë së thesarit.

(10) Kompensimin nga paragrafi (3) i këtij neni, e përlogarit dhe paguan personi juridik ose fizik i cili shkarkon ujëra të zeza të papastruara dhe materie ose substanca të mbetura në recipientë, në përputhje me lejen për shkarkimin e ujërave.

(11) Personi juridik nga paragrafi (10) i këtij neni, kompensimin nga paragrafi (3) i këtij neni, e ka për detyrë një herë në muaj ta paguajë në llogari të veçantë pagesore në kuadër të llogarisë së thesarit, në përputhje me sasinë e ujërave të zeza të shkarkuara që përcaktohet me aparate matëse dhe me llojin e sasinë e materieve dhe substancave të mbetura të shkarkuara në ujërat sipërfaqësorë dhe nëntokësorë.

(12) Me përjashtim nga paragrafi (6) i këtij neni, nëse bartësi i lejes i përmbush kushtet e cekura në lejen që kanë të bëjnë me cilësinë e ujërave të shkarkuar, bartësi i lejes lirohet nga pagesa e vlerës variabël të kompensimit nga paragrafi (3) i këtij neni.

Neni 215

Lartësia dhe mënyra e pagimit të kompensimit për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit

(1) Lartësia e kompensimit për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit prej brigjeve të shtretërve të trupave ujqorë sipërfaqësorë dhe sipërfaqeve të tjera të cilat në kadastrën për patundshmëri janë regjistruar "nën ujë" është 7% nga çmimi i një metër kubi rërë, zhavorr dhe gur.

(2) Obligues për pagimin dhe përlogaritjen e kompensimit nga paragrafi (1) i këtij neni, është personi juridik ose fizik, bartës i lejes për nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit prej shtretërve dhe brigjeve të trupave ujqorë sipërfaqësorë.

(3) Obliguesi nga paragrafi (2) i këtij neni, e ka për detyrë që kompensimin nga paragrafi (1) i këtij neni, ta regjistrojë ndaras në faturën ose llogarinë për shitjen e rërës, zhavorrit dhe gurit gjatë lëshimit në qarkullim, ndërkaq e paguan në llogari të veçantë pagesore të llogarisë së thesarit, një herë në muaj.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor në bashkëpunim me organin e administratës shtetërore kompetent për bujqësi, përkohësisht mund ta shfuqizojë pagesën e kompensimit nga paragrafi (1) i këtij neni, ose të caktojë rritje të përkohshme, jo më të lartë se 20% apo ulje jo më pak se 20% nga lartësia e kompensimeve të përcaktuara në paragrafin (1) të këtij neni.

(5) Në rastet nga paragrafi (4) i këtij neni, Qeveria e Republikës së Maqedonisë sidomos do t'i ketë parasysh:

- rrezikshmërinë dhe kualitetin e trupit ujqor;
- ndërhyrjet e nevojshme në trupin ujqor;
- kushtet klimatike të trupit ujqor, dhe
- sasinë e eksploatimit të rërës, zhavorrit dhe gurit nga trupi ujqor.

Neni 216

Kontributi për ujëra

(1) Me kontributin për ujëra sigurohen mjete për:

1) realizimin e zgjidhjeve teknike dhe ekonomike për shfrytëzim racional të ujërave, për mbrojtjen e ujërave nga ndotjet dhe për mbrojtje nga ndikimet e dëmshme ndaj ujërave të përfshirë në Bazën e ekonomisë ujqore të Republikës së Maqedonisë dhe në planet e menaxhimit me rrjedhat e lumenjve;

2) hartimin e Strategjisë nacionale për ujëra, Bazën e ekonomisë ujqore të Republikës së Maqedonisë dhe planeve të menaxhimit me rrjedhat e lumenjve;

3) mbulimin e shpenzimeve për punën e Këshillit nacional për ujëra, Këshillit për menaxhim me rrjedhën e lumit, Këshillit për menaxhim me një pjesë të rrjedhës së lumit, si dhe të komisioneve dhe trupave të tjera të themeluara me këtë ligj;

4) hartimin e studimeve dhe punëve kërkimore-shkencore në fushën e menaxhimit me ujërat;

5) themelimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e rrjetit shtetëror për monitorimin e ujërave;

6) pjesëmarrje në ndërtim dhe mirëmbajtjen e objekteve të ekonomisë ujqore;

7) promovimin e teknikave dhe metodave për kursimin e ujit;

8) pjesëmarrje në realizimin e obligimeve nga marrëveshjet dhe konventat ndërkombëtare në fushën e ujërave dhe mbrojtjes së ujërave dhe ekosistemeve ujqore;

9) përsosjen e kadrove nga fusha e menaxhimit me ujërat dhe

10) dedikime të tjera me qëllim të implementimit të Strategjisë nacionale për ujëra, Bazës së ekonomisë ujqore të Republikës së Maqedonisë dhe të planeve për menaxhim me rrjedhat e lumenjve.

(2) Mjetet nga paragrafi (1) të këtij neni shfrytëzohen sipas Programit për ujëra nga neni 218 i këtij ligji.

Neni 217

Obligues për pagimin e kontributit për ujëra

(1) Obligues të pagimit të kontributit për ujëra janë:

1) Personat juridikë të regjistruar për kryerje të veprimtarisë në territorin e Republikës së Maqedonisë;

2) Organet shtetërore dhe organet e komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit dhe

3) Personat fizikë të regjistruar për kryerje të veprimtarisë, si dhe personat fizikë që merren me profesione të lira.

(2) Baza për përlllogaritjen e kontributit për ujëra për obliguesit nga paragrafi (1) pikat 1 dhe 2 të këtij neni, është bruto paga dhe kompensimi i pagës të cilën punëdhënësit ua paguajnë punonjësve e cila i përmban edhe kontributet dhe tatimet që paguhen nga paga përkatësisht kompensimin nga paga.

(3) Bazë për përlllogaritjen e kontributit për ujëra për obliguesit nga paragrafi (1) pika 3 e këtij neni, është baza nga e cila përlllogaritet dhe paguhet tatimi personal nga paga e rritur me kontributet dhe tatimet nga paga (bruto bazë).

(4) Lartësia e kontributit për ujëra është 0,2% nga baza për përlllogaritje nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni.

(5) Obliguesit nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni, Kontributin për ujëra e paguajnë gjatë përlllogaritjes dhe pagesës së pagave.

(6) Mjetet nga kontributi për ujëra janë të hyra të organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor, dhe paguhen në llogari të veçantë pagesore në kuadër të llogarisë së thesarit.

(7) Për përlllogaritjen, pagesën, maturimin, parashkrimin dhe për shlyerjen e obligimeve në bazë të kontributit për ujëra, si dhe për kamatat ndëshkuese zbatohen rregullat për përlllogaritje dhe arkëtimin e tatimit personal nga të ardhurat.

Neni 218

Realizimi i mjeteve nga kompensimet dhe kontributet për ujëra

(1) Mjetet e kompensimit nga neni 207 i këtij ligji, dhe të Kontributit për ujëra, shfrytëzohen në bazë të Programit për menaxhim me ujëra të cilin me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor, dhe të konfirmuar me pëlqimin e ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e shëndetësisë, ministrit që e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e bujqësisë dhe ministrit që e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e transportit dhe lidhjeve e miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Realizimin e drejtpërdrejtë të mjeteve nga Programi për menaxhim me ujëra e kryejnë organet e administratës shtetërore të përcaktuara në Programin.

(3) Ministri i cili drejton me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor, në bazë të raporteve të organeve nga paragrafi (1) i këtij neni, ç'do vjet pranë Qeverisë së Republikës së Maqedonisë paraqet raport për realizimin e mjeteve nga kompensimet e përcaktuara në Programin për menaxhim me ujëra.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e financave, e përcakton metodologjinë e përlllogaritjes të kompensimit të përgjithshëm dhe çmimin e shërbimit nga nenet 210 dhe 211 të këtij ligji.

(5) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, Programin për menaxhim me ujëra nga paragrafi (2) i këtij neni, për vitin e ardhshëm e miraton më së voni 30 ditë nga dita e shpalljes të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë për vitin rrjedhës në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" i cili është përcaktuar si program buxhetor për menaxhim

me ujëra në buxhetet e secilit organ të administratës shtetërore, në lartësi të pjesës që financohet, për të cilën është përcaktuar si kompetent për realizim në përputhje me paragrafin (2) të këtij neni.

(6) Me Programin për menaxhim me ujëra nga paragrafi (1) i këtij neni, financohet dhe/ose bashkëfinancohet realizimi i projekteve, programeve, aktiviteteve shumëvjeçare dhe/ose masat që janë të përmbajtura në dokumentet programore dhe në planet e miratuara në përputhje me këtë ligj, si dhe financohet ose bashkëfinancohet hartimi i dokumenteve programorë dhe planet e përcaktuara me këtë ligj.

(7) Me programin për menaxhim me ujëra nga paragrafi (1) i këtij neni, financohet dhe/ose bashkëfinancohet realizimi i projekteve, programeve, aktiviteteve dhe/ose masat e dedikuara për komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe për Qytetin e Shkupit përmes buxheteve të organeve të administratës shtetërore, në përputhje me paragrafin (2) të këtij neni.

XI. ORGANIZIMI I MENAXHIMIT ME UJËRAT

1. Këshilli Nacional i Ujërave

Neni 219

Themelimi, përbërja dhe mandati

(1) Për shkak të shqyrtimit të çështjeve të menaxhimit me ujërat, harmonizimit dhe bashkërenditjes të nevojave edhe interesave të ndryshme si dhe për shkak të propozimit të masave të ndryshme për ruajtjen, mbrojtjen dhe përmirësimin permanent të regjimit të ujërave në territorin e Republikës së Maqedonisë, themelohet Këshilli Nacional i Ujërave si trup konsulent.

(2) Këshilli Nacional i Ujërave përbëhet nga 9 anëtarë, përfshirë edhe kryetarin, të cilët i emëron Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(3) Anëtarët e Këshillit Nacional të Ujërave zgjidhen si vijon:

1) një anëtar me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor;

2) një anëtar me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e shëndetësisë;

3) një anëtar me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e transportit dhe lidhjeve;

4) një anëtar me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e ekonomisë;

5) një anëtar me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e bujqësisë;

6) një anëtar me propozim të kryetarit të BNjVL;

7) një anëtar me propozim të kryetarit të Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Maqedonisë;

8) një përfaqësues nga organizata joqeveritare e cila vepron në drejtim të mbrojtjes së ujërave me propozim të organizatave joqeveritare të cilat kanë punuar në këtë sferë në tri vitet e fundit dhe

9) një përfaqësues nga Këshilli për menaxhimin e rajonit të rrjedhës së lumit, në mënyrë alternative prej çdo Këshilli nga një mandat.

(4) Anëtarët e Këshillit Nacional të Ujërave zgjidhen nga radhët e personave të shquar shkencorë dhe profesionistë nga fusha e menaxhimit me ujërat dhe nga fusha simotra dhe nga shoqatat e shfrytëzuesve të ujërave.

(5) Kryetari dhe anëtarët e Këshillit Nacional të Ujërave zgjidhen për një periudhë kohore prej tre vitesh pa të drejtë për rizgjedhje, përpos për përfaqësuesin nga paragrafi (3) pika 8 të këtij neni të cilit mandati i zgjat një vit.

Neni 220 Funkcione

(1) Këshilli Nacional i Ujërave shqyrton dhe jep mendime:

1) për propozim ligjet dhe për rregullat e tjera me të cilat rregullohen çështjet nga fusha e menaxhimit me ujërat;

2) për zbatimin e ligjeve dhe për rregullat e tjera me të cilat rregullohen çështjet nga fusha e menaxhimit me ujërat;

3) për Draft Strategjinë Nacionale për Menaxhimin me Ujëra;

4) për Draftin e Bazës së Ekonomisë Ujore të Republikës së Maqedonisë;

5) për Draftin e planeve për menaxhimin me rrjedhën e lumit;

6) për nevojën e ndryshimit dhe plotësimit të Bazës së Ekonomisë Ujore të Republikës së Maqedonisë dhe të planeve për menaxhimin me rrjedhën e lumit;

7) për plane të tjera, masa dhe programe të përcaktuara në përputhje me këtë ligj dhe

8) për çështje të tjera në përputhje me Rregulloren e punës.

(2) Në lidhje me çështjet që i shqyrton, Këshilli Nacional i Ujërave jep mendim, i përcakton qëndrimet dhe propozimet dhe propozon miratimin e rregullave dhe ndërmarrjen e masave.

Neni 221

Rregullorja, kompensimi dhe kryerja e punëve administrative-teknike

(1) Këshilli Nacional i Ujërave miraton Rregullore për punën e vet.

(2) Anëtarëve të Këshillit Nacional të Ujërave u takon kompensim për punën e tyre në Këshill.

(3) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor e përcakton lartësinë e kompensimit nga paragrafi (2) i këtij neni, varësisht nga vëllimi dhe ndërlikueshmëria e punëve që i kryejnë.

(4) Mjetet e kompensimit dhe shpenzimet e punës të Këshillit Nacional të Ujërave, sigurohen nga buxheti i organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor.

(5) Punët profesionale dhe administrative-teknike të nevojshme për punën e Këshillit Nacional të Ujërave i kryen organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor.

2. Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga fusha e mjedisit jetësor

Neni 222

(1) Punët profesionale dhe ndërmarrja e masave dhe aktivitetete të rëndësishme për menaxhimin me ujërat, të përcaktuara me këtë ligj, në zonën e çdo rrjedhe të lumit të përcaktuar me nenin 7 dhe nenin 8 të këtij ligji, i kryen Drejtoria e Mjedisit Jetësor e themeluar në përputhje me Ligjin për mjedisin jetësor.

(2) Drejtoria e Mjedisit Jetësor në menaxhimin me rrjedhat e lumenjve, sidomos i kryen punët si vijojnë:

1) mbledh të dhëna dhe i kryen analizat e nevojshme me qëllim të përcaktimit të shtratit, sasisë dhe cilësisë së ujërave dhe urdhëron të ndërmerren masa përkatëse për mbrojtjen e ujërave nëntokësorë të zbuluar gjatë kryerjes të kërkimeve gjeologjike apo eksploatimit të lëndëve të para minerale, hapjes së tuneleve dhe gjatë aktiviteteteve të tjera përmes gërmimit ose shpimit të tokës;

2) përpilon vlerësim themelor të karakteristikave të çdo rrjedhe të lumit;

3) siguron menaxhim me pjesën e zonës të rrjedhës së lumit ndërkombëtar që gjendet në territorin e Republikës së Maqedonisë, në përputhje me ligjet, me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare nga Republika e Maqedonisë;

4) punë profesionale në lëshimin e lejeve nga neni 26 i këtij ligji, dhe me pëlqimin e ekonomisë ujore nga neni 174 i këtij ligji;

5) e mban dhe drejton librin ujor;

6) drejton dhe mban regjistër të zonave të mbrojtura;

7) bashkërendit aktivitetete dhe merr pjesë në hartimin e Strategjisë Nacionale për Ujëra;

8) bashkërendit aktivitetete dhe merr pjesë në hartimin e Bazës së Ekonomisë Ujore të Republikës së Maqedonisë;

9) harton Plane për menaxhim me rrjedhat e lumenjve;

10) harton Program të masave;

11) i zbaton planet për menaxhimin me rrjedhën e lumit;

12) e zbaton Programin e masave;

13) mbledh, përpunon dhe i ruan të dhënat nga monitorimi i ujërave;

14) siguron menaxhim me pjesën e zonës të rrjedhës së lumit ndërkombëtar që gjendet në territorin e Republikës së Maqedonisë, në përputhje me ligjet, me marrëveshje të ratifikuar ndërkombëtare nga Republika e Maqedonisë;

15) i mbledh, ruan dhe përpunon të dhënat nga evidenca e objekteve dhe impianteve të ekonomive ujore;

16) vendos, harton dhe mban kadastra të ndotësve për rrjedhën e lumit përkatës;

17) kujdeset për zbatimin e masave për mbrojtje nga ndikimi i dëmshëm i ujërave në rrjedhën e lumit përkatës;

18) propozon eksproprijimin e tokës në të cilën gjenden ujëra nëntokësorë të nevojshëm për furnizimin publik me ujë;

19) kryen veprimtari kërkimore-shkencore në sferën e ujërave;

20) bën promovimin e teknikave dhe metodologjive për ruajtjen e ujit dhe

21) kryen punë të tjera të përcaktuara me këtë ose ligj tjetër.

3. Këshilli për menaxhim me zonën e rrjedhës së lumit

Neni 223

(1) Për shkak të hartimit dhe ndjekjes së zbatimit të Planit për menaxhim me rrjedhën e lumit, si dhe për shkak të dhënies së mendimeve dhe propozimeve rreth prioriteteteve të menaxhimit me ujërat, Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor, për çdo zonë të rrjedhës së lumit, formon Këshill për menaxhim me zonën e rrjedhës së lumit (në tekstin në vijim: Këshilli).

(2) Anëtarë të Këshillit janë përfaqësues të emëruar nga: organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e bujqësisë, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e shëndetësisë, organi i administratës shtetërore për kryerjen e punëve nga fusha e transportit dhe lidhjeve, komunat dhe Qyteti i Shkupit, shoqata e konsumatorëve, ekonomitë ujore, përfaqësues të bashkësive ujore, dhënësit e shërbimeve për furnizimi me ujë dhe shkarkimin e trajtimin e ujërave të zeza dhe shfrytëzues të tjerë të ujit, industria, organizatat joqeveritare, këshilli për menaxhim me pjesë të zonës të rrjedhës së lumit dhe palë të tjera të interesuara.

(3) Numri i anëtarëve të Këshillit përcaktohet varësisht nga madhësia e zonës të rrjedhës së lumit, si dhe nga vëllimi i aktiviteteteve që kanë të bëjnë me ujërat që gjenden në zonën e rrjedhës së lumit.

(4) Për zonën e rrjedhës së lumit e cila shtrihet në sipërfaqe më të madhe ose aktivitetet e të cilës janë më të mëdha dhe/ose janë shpërndarë në mënyrë që të mund të grupohen, ministri i cili drejton organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor mund të formojë Këshill për menaxhim me pjesë të zonës të rrjedhës së lumit në mënyrë të përcaktuar në paragrafin (2) dhe paragrafin (6) të këtij neni.

(5) Këshilli vendos me 2/3 e shumicës së votave.

(6) Përbërjen dhe mënyrën e pjesëmarrjes, si dhe mënyrën e emërimit të përfaqësuesve nga paragrafi (2) i këtij neni, në Këshill dhe në Këshillin për menaxhim me pjesë të zonës të rrjedhës së lumit, si dhe mënyrën e punës, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit i cili drejton me organi e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor.

(7) Përfaqësuesin e komunave dhe të Qytetit të Shkupit e emëron kryetari i komunave dhe i Qytetit të Shkupit.

(8) Anëtarëve të Këshillit dhe Këshillit për menaxhim me pjesë të zonës të rrjedhës së lumit u takon kompensim për punën e tyre në këshill.

(9) Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të ministrit i cili drejton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor e përcakton lartësinë e kompensimit nga paragrafi (8) i këtij neni, si dhe mënyrën e përllogaritjes. Shpenzimet e punës dhe kompensimi i punës në Këshill dhe në Këshillin për menaxhim me pjesë të zonës të rrjedhës së lumit paguhen nga buxheti i organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor.

(10) Punët profesionale dhe administrative-teknike të nevojshme për punën e Këshillit dhe Këshillit për menaxhim me pjesë të zonës të rrjedhës së lumit i kryen organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor.

XII. MBIKËQYRJA

1. Mbiqëqyrje mbi zbatimin e ligjit

Neni 224

Kompetencë për kryerjen e mbiqëqyrjes mbi zbatimin e ligjit

Mbiqëqyrje mbi zbatimin e këtij ligji dhe mbi rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, bën organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor, përveç mbi:

- dispozitat nga kreu IV.3.2, IV.3.3, IV.4 dhe VIII.2 të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji të cilave mbiqëqyrjen mbi zbatimin e bën organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e shëndetësisë dhe

- dispozitat nga kreu IV.3.4 dhe kreu VIII.3, të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji të cilave mbiqëqyrjen mbi zbatimin e bën organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e bujqësisë.

1.2. Mënyra dhe procedura e kryerjes së mbiqëqyrjes mbi punën e organeve të komunave, mbi komunat e Qytetit të Shkupit dhe mbi Qytetin e Shkupit

Neni 225

Në realizimin e mbiqëqyrjes mbi zbatimin e këtij ligji, organet kompetente nga neni 224 i këtij ligji, bëjnë mbiqëqyrje mbi punën e organeve të komunave, mbi komunat e Qytetit të Shkupit dhe mbi Qytetin e Shkupit, në realizimin e kompetencave të tyre të përcaktuara me këtë ligji.

Neni 226

Mbiqëqyrja mbi punën e organeve të komunave, mbi komunat e Qytetit të Shkupit dhe mbi Qytetin e Shkupit, themelohet mbi parimin e ligjshmërisë, përgjegjshmërisë dhe pavarësisë në realizimin e kompetencave të tyre.

Neni 227

(1) Gjatë kryerjes së mbiqëqyrjes mbi punën e organeve të komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit, dhe të Qytetit të Shkupit, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor i kryen punët si vijojnë:

1) vlerëson nëse komunat dhe Qyteti i Shkupit gjatë lëshimit të B-Lejes të integruar ekologjike kanë konstatuar nëse për veprimtaritë dhe aktivitetet e instalimit është lëshuar leja e nevojshme në përputhje me nenin 26 dhe nenin 28 të këtij ligji;

2) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit, dhe Qyteti i Shkupit kanë marrë leje për shkarkimin e ujërave në përputhje me nenin 79 të këtij ligji;

3) vlerëson nëse komunat dhe Qyteti i Shkupit gjatë lëshimit të B-Lejes të integruar ekologjike kanë konstatuar nëse për veprimtaritë dhe aktivitetet e instalimit është lëshuar leja e nevojshme për shkarkimin e ujërave në përputhje me nenin 79 të këtij ligji;

4) vlerëson nëse vendimi për përcaktimin e zonës së mbrojtur është marrë në mënyrë dhe procedurë të përcaktuar në përputhje me nenin 96 paragrafin (2) të këtij ligji;

5) vlerëson nëse në planet urbanistike të komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit në mënyrë hartografike janë dhënë zonat e mbrojtura (neni 98 paragrafi (4));

6) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit i grumbullojnë, shkarkojnë dhe i pastrojnë ujërat e zeza që dalin ose krijohen në rajonin e tyre, përfshirë këtu edhe largimin e llumit (neni 113);

7) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit, dhe Qyteti i Shkupit kanë miratuar Program për shkarkimin, grumbullimin dhe pastrimin e ujërave të zeza urbane (nenin 114);

8) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit kanë siguruar që shkarkuesit e ujërave të zeza industrial të cilat derdhen në sistemin e grumbullimit dhe pastrimit të ujërave të zeza urbane t'i nënshtrihen trajtimit të nevojshëm paraprak (neni 116);

9) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit i kanë ndërmarrë masat e nevojshme për mbrojtje dhe siguri nga vërshimet dhe për mbrojtje nga ndonjë ndikim tjetër i dëmshëm nga ujërat në rajonet urbane (neni 123);

10) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit kanë miratuar Program për mbrojtje nga ndikimi i dëmshëm i ujërave në kuadër të rrjedhës së lumit përkatës për zonat e veta të rrjedhës së lumit (neni 124);

11) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit i kanë miratuar dhe a thua i zbatojnë planet operative për mbrojtje dhe siguri prej vërshimeve për zonat e rrezikuara (neni 126);

12) vlerëson nëse komunat dhe Qyteti i Shkupit e kanë përcaktuar rripin e bregut (neni 113);

13) vlerëson nëse komunat dhe Qyteti i Shkupit e kanë rregulluar rripin e bregut (neni 132);

14) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit kanë bërë vlerësim, çdo vit deri në fund të muajit shtator, për atë se a thua rrjedhat e ujërave në zonën që është nën kompetencë të tyre janë në gjendje që të shkarkojnë vërshime mbi tokën dhe a thua ujat i sigurojnë rrjedhë papengesa (neni 133);

15) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit i kanë caktuar kufijtë e zonës erozive dhe zonës së rrezikuar nga erozioni dhe a thua i kanë përcaktuar masat dhe punët për mbrojtjen e tokës nga erozioni dhe rregullimin e rrëqeve, në bazë të dokumentacionit teknik (neni 135);

16) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, i ndërmarrin masat për mbrojtjen e zonave erozive (neni 137);

17) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, i ndërmarrin masat për mbrojtje nga rrëketë (neni 141);

18) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit kanë hartuar, dërguar dhe publikuar raport për aktivitetet e realizuara në vitin paraprak dhe për masat e parapara për vitin e ardhshëm në lidhje me mbrojtjen nga ndikimi i dëmshëm i ujërave (neni 143);

19) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, kanë miratuar Program për monitorimin e ujërave (neni 145);

20) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, i dërgojnë të dhënat nga monitorimi (neni 156);

21) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit, i ndërmarrin masat e përcaktuara në përputhje me nenin 185, të këtij ligji;

22) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit mjetet që i kanë marrë nga Programi për menaxhim me ujërat për realizimin e aktiviteteve në rajonin e tyre i shpenzojnë me dedikim (neni 215);

23) e ndjek ligjshmërinë e punës të organeve të komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, dhe ndërmerr masa e aktivitete dhe paraqet iniciativa për realizimin e kompetencave të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, në përputhje me këtë ligj;

24) vlerëson nëse organet e komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, sigurojnë që kompetencat e tyre të realizohen në përputhje me standardet dhe procedurat e përcaktuara me këtë ligj;

25) ua bën me dije organeve të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, për tejkalimin e kompetencave të tyre të përcaktuara me këtë ligj dhe me rregull tjetër dhe u propozon masa përkatëse për tejkalimin e gjendjes së këtyre;

26) i vë në pah mangësitë e caktuara materiale dhe procedurale gjatë punës së organeve të komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, të cilat do të mund ta pamundësonin kryerjen e punëve me interes publik me rëndësi lokale, në përputhje me këtë ligj;

27) jep rekomandime për zbatim konsekuent të kompetencave të komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, sipas kërkesës së tyre të përcaktuara me këtë ligj;

28) e ndjek miratimin në kohë të rregullave, të cilat komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit i miratojnë në përputhje me këtë ligj;

29) paraqet iniciativa dhe propozime pranë komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe pranë Qytetit të Shkupit, në qoftë se konstaton se ky ligj nuk zbatohet;

30) paraqet iniciativa dhe propozime pranë komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe pranë Qytetit të Shkupit, në qoftë se konstaton se ky ligj nuk zbatohet si pasojë e konfliktit të kompetencave ndërmjet organeve të komunave, organeve të komunave të Qytetit të Shkupit përkatësisht organeve të Qytetit të Shkupit;

31) e ndjek ligjshmërinë e aktvendimeve të cilat kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit, i marrin gjatë zgjidhjes të drejtave të veçanta, obligimeve dhe interesave të personave juridikë dhe fizikë, në përputhje me këtë ligj;

32) jep mendim dhe ndihmë profesionale në lidhje me propozim rregullat e komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, sipas kërkesës së tyre;

33) e ndjek realizimin transparent të punës së organeve të komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, veçanërisht në aspekt të njoftimit të rregullt, me kohë, të drejtë dhe të tërësishëm të qytetarëve, në përputhje me këtë ligj;

34) e ndjek realizimin e mbikëqyrjes paraprake të rregullave të komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit;

35) me kohë i njofton organet e komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, për gjendjet e konstatuar gjatë punës së tyre dhe për masat e ndërmarra gjatë kryerjes së mbikëqyrjes dhe

36) përcakton punë të cilat nuk janë ndërmarrë apo realizuar në përputhje me këtë ligj, për të cilat komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit e kanë pasur obligim t'i ndërmarrin.

(2) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes mbi punën e organeve të komunave, të komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e shëndetësisë i kryen punët si vijojnë:

1) vlerëson nëse komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit i kanë caktuar dhe veprojnë me zonat e mbrojtura në përputhje me rregullin e miratuar në bazë të nenit 98 paragrafi (5) i këtij ligji;

2) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit, i kanë përcaktuar zonat për banjë në mënyrë të paraparë në përputhje me nenin 101 paragrafin (3) dhe (6) të këtij ligji;

3) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit i kanë ndërmarrë masat për mbrojtje të zonave ku mund të lahet nga ndotja dhe për mbrojtje nga ndikimet dhe aktivitetet të cilat në mënyrë negative mund të ndikojnë mbi cilësinë e ujit për banjë (neni 101, paragrafi (4));

4) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit e kanë rregulluar mënyrën e shfrytëzimit të ujërave ku mund të lahet dhe e kanë caktuar kohëzgjatjen e periudhës së sezonit për banjë (neni 104);

5) vlerëson nëse kryetarët e komunave dhe kryetari i Qytetit të Shkupit bëjnë monitorim mbi ujërat e përfshirë me rrjetin lokal të monitorimit dhe monitorim mbi ujërat e zonat për banjë që gjenden në rajonet e tyre (neni 146);

6) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit e ndjekin cilësinë e ujit për banjë dhe a thua i paraqesin të dhënat (neni 149);

7) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit i paraqesin të dhënat nga monitorimi në lidhje me cilësinë e ujit për pije dhe ujërave për banjë (neni 156);

8) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit në rast të mosrespektimit të vlerave dhe standardeve për cilësi i kanë ndërmarrë masat e sanimit dhe kanë përcaktuar kufizim ose ndalim për shfrytëzimin e ujit dhe a thua i kanë njoftuar organet kompetente (neni 187);

9) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit i kanë ndërmarrë masat e nevojshme në rast të kufizimeve për shkak të mungesës së ujit (neni 188) dhe

10) vlerëson nëse kryetarët e komunave, kryetarët e komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetari i Qytetit të Shkupit, i kanë ndërmarrë masat e nevojshme me qëllim që të reduktohen në minimum humbjet në sistemin e ujësjellësit të personit juridik i cili e bën furnizimin me ujë në rajonin e tyre (neni 189);

(3) Пër masat dhe aktivitetet e ndërmarrë nga paragrafi (1) alinetë 23, 28, 30 dhe 34 të këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor e njofton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e vetadministrimit lokal.

(4) Gjatë kryerjes së punëve nga paragrafi (1) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e mjedisit jetësor e ka për detyrë që kryetarëve të komunave, kryetarëve të komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetarit të Qytetit të Shkupit t'ua dërgojë sugjerimet dhe t'ua caktojë afat brenda të cilit duhet t'i shmangin mangësitë e konstatuara gjatë realizimit të kompetencave të tyre.

(5) Gjatë kryerjes së punëve nga paragrafi (2) i këtij neni, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e shëndetësisë e ka për detyrë që kryetarëve të komunave, kryetarëve të komunave të Qytetit të Shkupit dhe kryetarit të Qytetit të Shkupit t'ua dërgojë sugjerimet dhe t'ua caktojë afat brenda të cilit duhet t'i shmangin mangësitë e konstatuara gjatë realizimit të kompetencave të tyre.

Neni 228.

(1) Në qoftë se krahas sugjerimeve dhe masave e aktiviteteve të ndërmarrë, organet e komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, nuk e sigurojnë kryerjen e punëve të cilat sipas këtij ligji janë përcaktuar në kompetencë të tyre dhe për kryerjen e të cilave përgjegjësi mbajnë komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, sipas ligjit u hiqet kompetenca përkatëse, kurse kryerjen e këtyre punëve e ndërmerr organi kompetent nga neni 227 i këtij ligji, nga fusha përkatëse, por më së shumti deri në një vit nga dita e ndërmarrjes së tyre.

(2) Organi kompetent nga neni 227 i këtij ligji, punët në kompetencë të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, nga paragrafi (1) i këtij neni, i kryen në emër dhe në llogari të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit.

(3) Për ndërmarrjen e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni, organi kompetent nga neni 227 i këtij ligji, e njofton organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e vetadministrimit lokal dhe organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e financave.

2. Mbikëqyrje inspektimi

Neni 229

Kompetenca për kryerjen e mbikëqyrjes së inspektimit

(1) Mbikëqyrje inspektimi mbi zbatimin e këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji bën Inspektorati Shtetëror i Mjedisit Jetësor përmes inspektorëve të ekonomive ujore dhe inspektorëve të mjedisit jetësor.

(2) Mbikëqyrje inspektimi mbi zbatimin e këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji, në pjesën e kontrollit të cilësisë së ujit për banjë dhe ujit të dedikuar për konsum nga ana e njeriut, bën Inspektorati Shtetëror Sanitar dhe Shëndetësor, përmes inspektorëve shtetërorë sanitarë dhe shëndetësorë dhe Drejtoria e ushqimit përmes inspektorëve shtetërorë të ushqimit.

(3) Mbikëqyrje inspektimi mbi zbatimin e këtij ligji dhe mbi rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, në pjesën e kontrollit të zonave të ndjeshme ndaj nitrates dhe ujitjes e kullimit, bën Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë, përmes inspektorëve shtetërorë të bujqësisë.

(4) Për punët në kompetencë të komunës, Qytetit të Shkupit dhe komunave të Qytetit të Shkupit, të përcaktuara me këtë ligj, mbikëqyrje inspektimi mbi zbatimin e këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji, bëjnë

inspektorët e autorizuar të mjedisit jetësor të komunës, inspektorët e autorizuar të mjedisit jetësor të Qytetit të Shkupit dhe inspektorët e autorizuar të mjedisit jetësor të komunave të Qytetit të Shkupit (në tekstin e mëtejshëm: inspektorë të autorizuar).

2.1. Inspektorët e ekonomive ujore

Neni 230

Fushëveprimi i inspektorëve të ekonomive ujore

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektimit nga fushëveprimi i vet, inspektori i ekonomisë ujore ka të drejtë:

1) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse shfrytëzimi i përgjithshëm i ujërave realizohet në përputhje me këtë ligj (neni 16);

2) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse pronari ose titullari i një të drejte tjetër reale mbi truallin, vepron në përputhje me nenin 17 të këtij ligji;

3) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse kullimi i truallit zbatohet në përputhje me neni 18 të këtij ligji;

4) nëse personi juridik dhe fizik i cili bën kërkime gjeologjike apo eksploatimin e lëndëve të para minerale, ka vepruar në përputhje me neni 22 të këtij ligji;

5) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse shfrytëzimi i ujit nga bunari zbatohet në përputhje me neni 29 të këtij ligji;

6) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse me truallin rreth bregut veprohet në përputhje me neni 105 të këtij ligji;

7) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse personat juridikë që menaxhojnë me ekonomitë ujore i ndërmarrin masat dhe aktivitetet e nevojshme për mbrojtje nga ndikimi i dëmshëm i ujërave (neni 123);

8) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse personat juridikë që menaxhojnë me ekonomitë ujore kanë hartuar program për mbrojtje nga ndikimi i dëmshëm i ujërave (neni 124);

9) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse janë ndërmarrë masat për mbrojtje dhe siguri nga vërshimet (neni 126);

10) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse personat juridikë të cilët menaxhojnë me digat dhe me akumulimet e me penda mbrojtëse i shfrytëzojnë dhe i mirëmbajnë në përputhje me nenin 129 të këtij ligji;

11) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse personat juridikë të cilët menaxhojnë me digat dhe me akumulimet e me penda mbrojtëse bëjnë monitorim dhe njoftojnë në përputhje me nenin 130 të këtij ligji;

12) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse qasja deri tek ujërat sipërfaqësor sigurohet në përputhje me neni 132 të këtij ligji;

13) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse sigurohet rrjedhja e rrjedhave të ujit në përputhje me neni 133 të këtij ligji;

14) bën kontroll nëse zbatohen masat dhe punët për mbrojtjen e tokës nga erozioni dhe rregullimin e rrëkeve, në bazë të dokumentacionit teknik nga neni 135, paragrafi (1) të këtij ligji;

15) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse janë ndërmarrë masa për mbrojtjen e zonave erozive (neni 136);

16) të konstatojë nëse personat juridikë dhe fizikë të cilët shkaktojnë erozion i kanë ndërmarrë masat e nevojshme për parandalimin e erozionit si dhe masat e shmangies së pasojave të dëmshme dhe nëse për këtë në mënyrë përkatëse i kanë kompensuar dëmet e bëra (neni 138);

17) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse ndërmerren masa për rregullimin e rrëkeve (neni 141);

18) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse veprohet në përputhje me nenin 142 të këtij ligji;

19) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse objektet e ekonomive ujore dhe impiantet veprojnë në përputhje me lejet për shfrytëzimin e ujit dhe shkarkimin në ujëra (neni 163);

20) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse e kanë siguruar pëlqimin nga ekonomia ujore (neni 174);

21) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse objektet e ekonomive ujore dhe impiantet e masin sasinë dhe cilësinë e ujërave të përfshirë dhe ujërave që i shkarkojnë dhe nëse i ruajnë të dhënat (neni 165);

22) të bëjë kontroll dhe inspektim mbi të gjitha objektet e ekonomive ujore dhe impiantet dhe ndaj çështjeve të tjera që mund të krijojnë ndryshime kualitative dhe kuantitative në regjimin e ujërave dhe të konstatojë nëse veprohet në përputhje me nenin 16 të këtij ligji;

23) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse respektohen ndalimet nga nenin 167 i këtij ligji;

24) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse evidenca mbahet në përputhje me nenin 171 të këtij ligji;

25) me qëllim të inspektimit në realizimin e kushteve të përmbajtura në pëlqimet e dhëna nga ekonomitë ujore, të bëjë kontroll gjatë ndërtimit të objekteve të reja të ekonomive ujore dhe impianteve ose gjatë rikonstruksionit ose ndërtimit të anekseve të objekteve ekzistuese të ekonomive ujore apo impianteve që gjenden në apo pranë ujërave sipërfaqësorë, objekteve që kalojnë mbi ose nën ujërat sipërfaqësorë apo objekteve që janë vendosur në afërsi të ujërave sipërfaqësorë ose në afërsi të vendeve buzë bregut dhe të cilat mund të ndikojnë mbi regjimin e ujërave;

26) me qëllim të inspektimit në realizimin e kushteve të përmbajtura në pëlqimet e dhëna të ekonomive ujore, të bëjë kontroll mbi mënyrën e shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes të objekteve dhe impianteve;

27) me qëllim të inspektimit në realizimin e kushteve të përmbajtura në pëlqimet e dhëna të ekonomive ujore, bën kontroll gjatë ndërtimit të objekteve të reja ose gjatë rikonstruksionit apo aneksit të objekteve mbrojtëse ekzistuese me përjashtim të digave, si dhe mënyrën e mirëmbajtjes dhe shfrytëzimit të këtyre objekteve dhe impianteve;

28) me qëllim të inspektimit në realizimin e kushteve të përmbajtura në pëlqimet e dhëna, bën kontroll gjatë ndërtimit të objekteve të reja të ekonomive ujore dhe impianteve ose gjatë rikonstruksionit apo aneksit të objekteve ekzistuese të ekonomive ujore ose impianteve, si dhe mënyrën e mirëmbajtjes dhe shfrytëzimit të këtyre objekteve dhe impianteve;

29) të bëjë kontroll dhe inspektim nëse është siguruar libri uhor, evidenca e objekteve të ekonomive ujore dhe impianteve, programi nga mbrojtja e ndikimit të dëmshëm të ujërave, planet operative për mbrojtje dhe siguri nga vërshimet, vlerësime, kontratat, programet e librat e tjerë dhe dokumentacioni i personave juridikë që kryejnë veprimtari të ekonomisë ujore;

30) të bëjë kontroll mbi zbatimin e planit operativ për mbrojtje dhe siguri prej vërshimeve dhe kontroll e inspektim mbi zbatimin e masave nga programi për mbrojtje nga ndikimi i dëmshëm i ujërave, zbatimin e masave mbrojtëse për mbrojtje nga erozioni dhe masave për mbrojtjen e zonave erozive, zonave të rrezikuara nga erozioni, rregullimi i rrëkeve;

31) të bëjë kontroll dhe inspektim mbi mënyrën e realizimit, menaxhimit, mirëmbajtjes në gjendje të mirë dhe mbi mbrojtjen e objekteve të ekonomive ujore;

32) të bëjë kontroll dhe inspektim mbi respektimin e prioriteteve si dhe kontroll e inspektim mbi shpërdorimin dhe shfrytëzimin joadekuat të ujërave;

33) të bëjë kontroll dhe inspektim mbi eksploitim të ujërave mineralë;

34) të bëjë kontroll dhe inspektim mbi punën e digave dhe akumulimeve në lidhje me shfrytëzimin e ujërave dhe zbatimin e dispozitave teknike (neni 195);

35) të bëjë inspektim mbi miratimin e detyrës sipas projektit, dokumentacionin për mbikëqyrje teknike dhe mbi punët e masat e tjera të përcaktuara të digave dhe akumulimeve (neni 197);

36) bën inspektim mbi ndërtimin e digave të këtij ligji, nga aspekti i regjimit të ujërave, mirëmbajtjes e mbikëqyrjes dhe bën kontroll mbi regjimin e mbushjes dhe zbrazjes të akumulimeve, si dhe monitorimin mbi digat dhe akumulimet (neni 198);

37) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse hapja e puseve dhe shfrytëzimi i ujit nga to bëhet në përputhje me dispozitat e Kreut VIII, pika 5 të këtij ligji;

38) aksesit aty ku është e domosdoshme, në çdo kohë dhe me legjitimim paraprak, në pronat me pronësi shoqërore dhe private, lokacionet dhe mjetet transportuese, në përputhje me ligj dhe

39) ndërmerr edhe punë e masa të tjera me qëllim të zbatimit të dispozitave të këtij ligji.

(2) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektimit inspektori i ekonomisë ujore me aktvendim:

1) do të urdhërojë shmangien e mangësive që do t'i konstatojë gjatë kryerjes së mbikëqyrjes dhe do të caktojë afat për shmangien e tyre;

2) do të urdhërojë ndërmarrje të masave me qëllim të mbrojtjes nga ndikimi i dëmshëm mbi ujërat dhe nga ujërat, mbrojtje nga erozioni dhe rrëketë;

3) do të urdhërojë ndërprerje të ndërtimit të objekteve dhe impianteve për të cilat nevojitet pëlqimi i ekonomisë ujore ose leje, nëse objekte të këtillë ndërtohen pa pëlqimin e ekonomisë ujore ose pa leje apo objekti ndërtohet në kundërshtim me kushtet e pëlqimit të dhënë nga ekonomia ujore ose me lejen;

4) do ta ndalojë shfrytëzimin dhe shkarkimin e ujërave, nxjerrjen e rërës, zhavorrit dhe gurit, hapjen e puseve dhe aktivitete e veprimtari të tjera të cilat ndikojnë mbi regjimin e ujërave apo mbi morfologjinë e trupit uhorë nëse veprimtaritë dhe aktivitetet kryhen pa leje apo në kundërshtim me të njëjtën;

5) t'i ndërpresë përkohësisht ose në mënyrë të përhershme të gjitha veprimet që janë në kundërshtim me këtë ligj, apo me ndonjë akt të përgjithshëm dhe të urdhërojnë kthim në gjendjen e mëparshme;

6) t'i njoftojë organet kompetente të ekonomive ujore dhe organet e tjera të administratës për parregullshmëritë e konstatuara dhe të kërkojë intervenim nga të njëjtat;

7) do ta ndalojë vazhdimin e aktiviteteve dhe veprimtarive që janë në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji dhe aty ku ka nevojë shmangien e të njëjtave, të urdhërojë që të bëhen matje që do të bien mbi kurrizin e përgjegjësit të aktivitetit ose veprimtarisë dhe përkohësisht të sekuestrojë sende me të cilat kryhet aktiviteti ose veprimtaria dhe

8) do të urdhërojë ndërmarrje të masave dhe aktiviteteve me qëllim të evitimit të mangësive të konstatuara;

(3) Gjatë kryerjes së punëve nga fushëveprimi i vet, inspektori i ekonomisë ujore ka të drejtë të ndërmarrë aktivitete të përcaktuara me Ligjin për mjedisin jetësor;

(4) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektimit nga paragrafi (1) i këtij neni, inspektorati shtetëror mund të kërkojë prani të personave nga organi kompetent për kryerjen e punëve profesionale në mjedisin jetësor.

(5) Me kërkesë të inspektorit të ekonomisë ujore, personi i autorizuar zyrtar i organit të administratës shtetërore kompetent për punët e brendshme e ka për detyrë të marrë pjesë në realizimin e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 231

Kualifikimi i nevojshëm për inspektor të ekonomisë ujore dhe karta e identitetit zyrtar

(1) Punët e inspektorit të ekonomisë ujore i kryen inxhinier i diplomuar i ndërtimtarisë me së paku tre vjet përvojë pune në profesion.

(2) Cilësia zyrtare e inspektorit të ekonomisë ujore dëshmohet përmes kartës së identitetit formën e të cilës, përmbajtjen dhe formularin i përcakton ministri i cili e drejton organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor.

(3) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektimit, inspektori i ekonomisë ujore e ka për detyrë ta tregojë kartën e identitetit zyrtar nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Kartën e identitetit nga paragrafi (2) inspektorëve të ekonomive ujore ua lëshon dhe heq ministri i cili drejton me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga fusha e mjedisit jetësor në përputhje me Ligjin për mjedisin jetësor.

2.2. Inspektori shtetëror i mjedisit jetësor

Neni 232

Fushëveprimi i inspektorit shtetëror të mjedisit jetësor

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektimit nga fushëveprimi i vet, inspektori shtetëror i mjedisit jetësor ka të drejtë:

1) të konstatojë nëse shfrytëzohen motorë me djegie të brendshme në zona dhe rajone të mbrojtura të përcaktuara me këtë ligj ose a kryhen edhe aktivitete të tjera (neni 19);

2) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse për veprimtaritë dhe aktivitetet është siguruar leja e nevojshme në përputhje me nenin 26 dhe nenin 28 të këtij ligji;

3) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse veprohet në përputhje me kufizimin e të drejtës ujore (nenin 49);

4) të bëjë kontroll nëse uji shfrytëzohet sipas prioriteteve të dhëna në nenin 15 dhe nenin 50 të këtij ligji;

5) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse uji shfrytëzohet në përputhje me kushtet e përcaktuara në lejen e lëshuar për shfrytëzimin e ujërave (neni 51);

6) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse koncesioneri ka marrë leje për shfrytëzimin e ujit (neni 56);

7) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse me veprimin apo aktivitetin veprohet në kundërshtim me ndalimin e përgjithshëm nga neni 77 i këtij ligji;

8) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse personi juridik ose fizik posedon leje për shkarkim (neni 79);

9) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse ujërat shkarkohen në mënyrë dhe kushte të parapara në përputhje me lejen për shkarkim (neni 83);

10) bën kontroll dhe inspektim nëse janë shënuar zonat e mbrojtura dhe regjimi në zonat e mbrojtura, përveç në zonat me ujë të dedikuar për konsum nga njeriu dhe ujërat për banjë (neni 96);

11) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse objektet dhe impiantet që punojnë me materie dhe substanca të rrezikshme, veprojnë në përputhje me nenin 108 të këtij ligji;

12) të bëjë kontroll dhe inspektim mbi një pjesë dhe të konstatojë nëse ekzistojnë gjendje që kanë të bëjnë me materie dhe substanca të rrezikshme prioritare, materie ose substanca helmuese e të dëmshme ose ndotëse apo me mbeturina në përputhje me nenin 109 të këtij ligji;

13) të bëjë kontroll mbi cilësinë e ujërave të zeza që shkarkohen;

14) të bëjë kontroll dhe inspektim nëse i posedojnë lejet e nevojshme për shkarkimin e ujërave të zeza;

15) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse shkarkohen efluentë prej mbeturinave të lëngshme industriale dhe bujqësore dhe ujërat e zeza urbanë në kanalizim ose në sistem për kullim, në trupa ujorë sipërfaqësorë ose nëntokësorë, si dhe në toka buzë brigjeve dhe në habitate ujore në bazë të lejes (neni 110);

16) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse zbatohet para-trajtim i ujërave të zeza industriale (nenin 116);

17) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse shfrytëzimi i sërishëm i ujërave të zeza urbanë zbatohet në përputhje me neni 117 të këtij ligji;

18) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse shfrytëzimi i llumit zbatohet në përputhje me neni 118 të këtij ligji;

19) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse sigurohet minimumi i rrjedhës së pranueshme të ujit dhe i nivelit të ujit nëntokësor (neni 120);

20) të bëjë kontroll dhe të konstatojë nëse veprohet në përputhje me nenin 131 të këtij ligji;

21) të bëjë kontroll mbi zbatimin e monitorimit të ujërave dhe dhënies së informatave (Kreu VI);

22) të bëjë kontroll dhe inspektim nëse dërgohen të dhëna për mbajtjen e kadastrës të ndotësve (neni 161);

23) të bëjë kontroll mbi mosrespektimin e standardeve të cilësisë së ujërave;

24) të bëjë kontroll dhe inspektim nëse është siguruar minimumi i pranueshëm i rrjedhës së ujit dhe minimumi i nivelit të pranueshëm të ujërave, dhe

25) të kryejë punë të tjera për zbatimin e këtij ligji.

(2) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektimit, inspektori shtetëror i mjedisit jetësor me aktvendim:

1) do të përcaktojë masa me qëllim që të shmangen shkaqet e shfaqjes së ndotjes së ujërave;

2) do të urdhërojë që të shmangen pasojat e dëmshme që janë shfaqur me ndotjen dhe kthimin e ujërave në gjendjen e mëparshme;

3) do të përcaktojë masa preventive dhe masa për shmangjen e ndotjes dhe kthimin në gjendje të kënaqshme;

4) do ta kufizojë punën e objekteve, impianteve dhe instalimeve, për shkak të veprimeve të dëmshme me të cilat bëhet ndotja ose degradimi i ujërave, mjedisit jetësor dhe i jetës dhe shëndetit të njerëzve, pa marrë parasysh atë se a janë siguruar kushtet për punën e tyre dhe nëse janë siguruar leje, licenca dhe pëlqime të përcaktuara me ligj, në kohëzgjatje prej më së shumti 90 ditësh, brenda këtij afati duhet të shmangen shkaqet e gjendjes së krijuar;

5) do ta ndalojë punën e objekteve, impianteve dhe instalimeve, për shkak të veprimeve të dëmshme me të cilat bëhet ndotja ose degradimi i ujërave, mjedisit jetësor dhe i jetës dhe shëndetit të njerëzve, pa marrë parasysh atë se a janë siguruar kushtet për punën e tyre dhe nëse janë siguruar leje, licenca dhe pëlqime të përcaktuara me ligj, në kohëzgjatje prej më së shumti 90 ditësh, brenda të cilit afat duhet të shmangen shkaqet e gjendjes së krijuar;

6) do ta ngarkojë personin juridik ose fizik i cili nuk ka dorëzuar kërkesë për të fituar leje për shfrytëzimin e ujit dhe për shkarkim në ujë, këtë ta bëjë brenda afatit prej më së shumti 90 ditësh;

7) do ta kufizojë ose ndalojë punën e personit juridik apo fizik i cili nuk ka dorëzuar kërkesë për të fituar leje për shfrytëzimin e ujit dhe për shkarkimin në ujë, më së shumti deri më 90 ditë;

8) do ta obligojë personin juridik ose fizik të ndërmarrë masa për përmbushjen e kushteve të parapara me lejet;

9) do ta kufizojë apo ndalojë punën e personit juridik ose fizik i cili nuk i përmbush kushtet e parapara me lejet, deri në përmbushjen e kushteve, e më së shumti deri më 90 ditë dhe brenda këtij afati duhet të shmangen shkaqet e gjendjes së krijuar;

10) do ta kufizojë apo ndalojë punën e personit juridik ose fizik i cili nuk i përmbush kushtet e parapara me lejet, deri në përmbushjen e kushteve;

11) do ta obligojë personin juridik apo fizik t'i dërgoj dhe/ose në mënyrë permanente t'i dërgoj informata nga monitorimi dhe informata të tjera në lidhje me mjedisin jetësor në afat prej më së shumti 30 ditësh;

12) do t'i obligojë personat juridikë dhe fizikë të zbatojnë monitorim mbi cilësinë dhe kuantitetin e ujërave në mënyrë të paraparë konform këtij ligj;

13) do t'i obligojë personat juridikë dhe fizikë të zbatojnë monitorim brenda periudhës prej më së shumti 90 ditësh, në rast të shfaqjes së ndotjes në rrethin e objektit të personit juridik dhe fizik në të cilin realizohet aktiviteti për të cilin supozohet se e shkakton ndotjen;

14) do ta kufizojë apo ndalojë punën e personit juridik dhe fizik i cili nuk posedon leje, në kohëzgjatje prej më së shumti 30 ditësh dhe brenda këtij afati duhet të shmangen shkaqet e gjendjes së krijuar;

15) do t'i obligojë personat juridikë dhe fizikë që t'i dërgojnë të dhënat e nevojshme nga monitorimi edhe për Regjistrin e Kadastrën brenda afatit prej më së shumti 30 ditësh nga dita e konstatimit të mangësisë;

16) do ta kufizojë apo ndalojë punën e personit juridik dhe fizik i cili nuk posedon leje, në kohëzgjatje prej 90 ditësh dhe brenda këtij afati duhet të shmangen shkaqet për gjendjen e krijuar;

17) do ta kufizojë apo ndalojë punën e personit juridik ose fizik i cili lëshon emisione në ujëra më të mëdha nga ato të përcaktuara me ligj ose me rregull të miratuara në bazë të ligjit dhe/ose emisione të përcaktuara me leje, më së shumti deri më 90 ditë dhe brenda këtij afati duhet të shmangen shkaqet e gjendjes së krijuar dhe

18) me qëllim të mbrojtjes të shëndetit të njerëzve, do ta kufizojë apo ndalojë punën e personit juridik ose fizik i cili lëshon emisione në ujëra, ose do ta kufizojë lëshimin e emisioneve të tyre, në rastin kur janë shkelë standardet e kualitetit të mjedisit jetësor, brenda periudhës kohore derisa kualiteti i mjedisit jetësor të kthehet në kuadrin e standardeve të përcaktuara për kualitet.

(3) Gjatë kryerjes së punëve nga fushëveprimi i vet, inspektori ka të drejtë të ndërmarrë aktivitete të përcaktuara me Ligjin e mjedisit jetësor.

(4) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektimit nga paragrafi (1) i këtij neni, inspektori shtetëror mund të kërkojë prani të personit nga Drejtoria e mjedisit jetësor.

(5) Me kërkesë të inspektorit shtetëror të mjedisit jetësor, personi i autorizuar i organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e punëve të brendshme e ka për detyrë të marrë pjesë në realizimin e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni.

2.3. Inspektori i autorizuar i mjedisit jetësor i komunave, i komunave të Qytetit të Shkupit dhe i Qytetit të Shkupit

Neni 233

Fushëveprimi i inspektorit të autorizuar për ambientin jetësor të komunave, të komunave në Qytetin e Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit

(1) Inspektori i autorizuar për ambientin jetësor të komunave, të komunave në Qytetin e Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit (në tekstin e mëtejshëm: inspektori i autorizuar) mbi rajonin e komunave, të komunave në Qytetin e Shkupit dhe të qytetit të Shkupit, ka të drejtë të bëjë:

1) kontroll mbi derdhjen e ujërave të zeza ose hedhjen e materieve dhe të substancave, si edhe të vajrave të përdorura në kanalizimin dhe të konstatojë nëse bëhet në përputhje me ligjin (neni 79);

2) kontroll dhe bën mbikëqyrje mbi mbrojtjen e zonave për banjë nga ndotja dhe mbi aktivitetet të cilat mund të ndikojnë në mënyrë negative mbi përshtatshmërinë e ujit për banjë (neni 101);

3) kontroll mbi sistemet e kanalizimit, mbi sistemet e kullimit dhe të gropave septike në rajonin e komunave, të komunave në Qytetin e Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, të cilat derdhen në sistemet e kanalizimit (neni 113, paragrafi (3));

4) mbikëqyrje mbi grumbullimin, përçimin, pastrimin dhe derdhjen e ujërave të zeza nga ujërat e zeza vendore, ujërat e grumbulluara të rrëmbyeshme nga të reshurat atmosferike në rajonet e urbanizuara (neni 116);

5) mbikëqyrje mbi grumbullimin, përçimin, pastrimin dhe derdhjen e ujërave të zeza nga derdhësit e ujërave të zeza industriale, të cilët posedojnë leje ekologjike të integruar B ose në përputhje me Ligjin për ambientin jetësor, janë në kompetencë të komunave, të komunave në Qytetin e Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit;

6) kontroll dhe të konstatojë nëse zbatohet plani operativ për për mbrojtjen dhe siguri nga vërshimet në rajonin e komunave, të komunave në Qytetin e Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit, në përputhje me nenin 126 të këtij ligji;

7) kontroll dhe të konstatojë nëse ndërmerren masat për rregullimin e rrëkeve (neni 141);

8) kontroll dhe të konstatojë nëse ndërmerren masa për mbrojtje nga erozioni në përputhje me nenin 137, paragrafi (1) të këtij ligji;

9) kontroll dhe të konstatojë nëse ndërmerren masa për mbrojtjen nga rrëketë në përputhje me nenin 141, paragrafi (4) të këtij ligji;

10) mbikëqyrje mbi ndërmarrjen e masave të duhura për zhvillimin dhe për mirëmbajtjen e sistemit efikas dhe ekonomik për furnizim me ujë të pijshëm në sasi të mjaftueshme dhe sipas kërkesave të të gjithë konsumatorëve legjitimë (neni 185);

11) mbikëqyrje dhe kontroll mbi përdorimin e ujërave të pijshëm dhe për banjë dhe të konstatojë nëse ekziston keqpërdorim dhe shfrytëzim pa dedikim i ujërave të pijshëm dhe për banjë në rajonin e vet (neni 189);

12) mbikëqyrje dhe kontroll mbi zbatimin e ndalesës për ujitje dhe për t'i dhënë ujë bagëtisë (neni 193) dhe

13) kryen edhe punë të tjera të përcaktuara me ligj ose me rregull tjetër.

(2) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, inspektori i autorizuar me aktvendim:

1) do ta ndalojë zbatimin e aktiviteteve, do t'i konstatojë mangësitë dhe do të përcaktojë masa për tejkalimin e tyre;

2) do ta ndalojë punën e objekteve, të stabilimenteve dhe të instalimeve për shkak të lëshimit të ujërave të zeza ose hedhjes së materieve dhe të substancave, si edhe vajrave të zeza në kanalizimin, pa dallim në atë se janë siguruar kushte për punën e tyre dhe nëse janë siguruar leje, aprovime dhe pëlqime, të përcaktuara me ligj, në kohëzgjatje prej më së shumti 30 ditësh, afat në të cilin duhet të mënjanohen shkaqet për gjendjen e krijuar;

3) do të urdhërojë mënjanim të mangësive që do t'i përcaktojë gjatë kryerjes së mbikëqyrjes dhe do të përcaktojë afat për mënjanimin e tyre;

4) do të urdhërojë ndërmarrje të masave për mirëmbajtjen dhe për pastrimin e rrjeteve të kanalizimit ose për pastrimin e gropave septike;

5) do të urdhërojë ndërmarrje të masave me qëllim të mbrojtjes nga ndikimi i dëmshëm në dhe nga ujërat, mbrojtjen nga erozioni dhe nga rrëketë;

6) do të urdhërojë zbatim të masave për zbatimin e planit operativ për mbrojtjen nga vërshimet

7) do ta ndalojë zbatimin e aktiviteteve dhe do të urdhërojë ndërmarrje të masave për mbrojtjen nga erozioni dhe për mbrojtjen nga rrëketë;

8) do të urdhërojë ndërmarrje të masave për zhvillimin dhe për mirëmbajtjen e sistemit efikas dhe ekonomik për furnizim me ujë;

9) do të urdhërojë ndalim të shfrytëzimit të papërshtatshëm të ujërave, si edhe do të urdhërojë ndërmarrje të masave me qëllim të kthimit në gjendjen fillestare dhe

10) do të urdhërojë ndalesë të ujitjes dhe të dhënies ujë bagëtisë dhe do të përcaktojë masa për kthimin në gjendjen fillestare.

(3) Inspektorin nga paragrafi (1) i këtij neni, e autorizon kryetari i komunave, i komunave në qytetin e Shkupit dhe i qytetit të Shkupit, në përputhje me Ligjin për ambientin jetësor.

(4) Gjatë mbikëqyrjes inspektuese nga ky ligj, inspektori i autorizuar vepron në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe me dispozitat për inspektor të autorizuar të ambientit jetësor, të përcaktuara në Ligjin për ambientin jetësor.

(5) Me kërkesë të inspektorit të autorizuar për ambientin jetësor, personi i autorizuar i organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e punëve të brendshme, është i obliguar që të marrë pjesë në kryerjen e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni.

2.4. Procedimi i inspektorit të ekonomisë ujore, i inspektorit shtetëror të ambientit jetësor dhe i inspektorit të autorizuar të ambientit jetësor

Neni 234

Procedimi i inspektorit të ekonomisë së ujërave, i inspektorit shtetëror për ambientin jetësor dhe i inspektorit të autorizuar për ambientin jetësor

(1) Përveç dispozitave të këtij ligji, gjatë mbikëqyrjes inspektuese, inspektori i ekonomisë së ujërave, inspektori shtetëror i ambientit jetësor ose inspektori i autorizuar i ambientit jetësor (në tekstin e mëtejshëm: inspektori), në mënyrë përkatëse i zbatojnë dispozitat e Ligjit për ambientin jetësor.

(2) Nëse gjatë mbikëqyrjes inspektuese, inspektori konstaton se personat juridikë dhe fizikë nuk u përmbahen ligjeve dhe rregullave të tjera, rregullave teknike, standardeve dhe akteve të tjera të përgjithshme, me procesverbal i konstaton parregullsitë e përcaktuara dhe në aktvendimin e përcakton afatin në të cilin të njëjtat duhet të mënjahohen.

(3) Në qoftë se subjektet nga paragrafi (2) i këtij neni, nuk veprojnë në përputhje me aktvendimin e inspektorit dhe nuk i mënjanojnë shkaqet për gjendjen e krijuar të përcaktuara me aktvendimin, inspektori parashtron kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse para organit ose gjyqit kompetent, gjegjësisht procedurë penale para organit ose gjyqit kompetent, si edhe fillon procedurë për heqjen e lejeve dhe autorizimeve të fituara, në përputhje me këtë ligj dhe me Ligjin për ambientin jetësor.

(4) Nëse gjatë mbikëqyrjes inspektuese, inspektori konstaton se subjektet nga paragrafi (2) i këtij neni nuk u përmbahen ligjeve dhe rregullave të tjera, rregullave teknike, standardeve dhe akteve të tjera të përgjithshme edhe përskaj përcaktimit të afatit në të cilin parregullsitë duhet të mënjahohen, inspektori ka të drejtë të parashtojë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, gjegjësisht të procedurës penale para gjyqit kompetent, respektivisht para organit.

(5) Në rastet nga paragrafi (4) i këtij neni, inspektori procedon sipas llojit të kundërvajtjes së përcaktuar në dispozitat e kundërvajtjes të këtij ligji dhe të Ligjit për ambientin jetësor.

(6) Në rastet kur do të konstatohet ekzistimi i rrezikut të drejtpërdrejtë për jetën dhe për shëndetin e njerëzve, inspektori jep urdhër me gojë për mënjanimin urgjent dhe të pashtyeshëm të mangësive të përcaktuara të cilat në mënyrë procesverbale do t'i konstatojë në bashkëpunim me Inspektoratin Sanitar-Shëndetësor Shtetëror, si edhe i lajmëron edhe inspektorët tjerë kompetent ose organet tjera shtetërore për parregullsitë e përcaktuara dhe do të kërkojë intervenimin e tyre.

(7) Nëse parregullsitë e konstatuara nga paragrafi (6) i këtij neni, paraqesin rrezik për ujërat, për jetën dhe shëndetin e njerëzve, inspektori menjëherë jep urdhër me gojë me të cilin e ndalon punën në instalimin, në objektin, në stabilimentin, në aparat, si edhe përdorimin e mjeteve dhe të pajisjes për bërjen e veprimtarisë.

(8) Në rastet nga paragrafi (7) i këtij neni, inspektori merr aktvendim me shkrim në afat prej 48 orësh nga dhënia e urdhrit me gojë.

(9) Në qoftë se me aktvendimin e lëshuar nga inspektori kompetent, përcaktohet masë me qëllim që të parandalohet shkaktimi i dëmit mbi ambientin jetësor dhe mbi shëndetin e njerëzve, ndërsa personi juridikë ose fizikë i cili është ngarkuar me aktvendimin, nuk i ka zbatuar masat në afatin e përcaktuar në aktvendimin, inspektori kompetent është i obliguar të parashtojë propozim pranë ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për çështjet nga sfera e ambientit jetësor, me qëllim që të miratohet aktvendim për zbatimin e atyre masave nga ana e personit tjetër juridikë ose fizikë ose nga organi kompetent, a në llogari të personit juridikë ose fizikë i cili ka qenë i ngarkuar me aktvendimin për zbatimin e masave të përcaktuara në të njëjtin.

2.5. Inspektorët sanitarë-shëndetësorë dhe inspektorët shtetërorë për ushqim

Neni 235

Fushëveprimi i inspektorëve sanitarë-shëndetësorë dhe i inspektorëve shtetërorë për ushqim

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese nga fushëveprimi i tij, inspektori sanitar-shëndetësor bën:

1) kontroll dhe inspektim nëse është bërë shënimi i zonave të mbrojtura të ujit të dedikuar për konsumim nga ana e njeriut dhe i regjimin në zonat e mbrojtura të ujit të dedikuar për konsumimin nga njeriu (neni 98 dhe neni 100);

2) kontroll dhe inspektim nëse është bërë shënimi i zonave për banjë dhe nëse respektohet regjimi në ujërat për banjë (neni 101);

3) kontroll të kualitetit të ujërave për banjë dhe për rekreim;

4) mbikëqyrje sanitare-higjienike mbi aparatet dhe mbi stabilimentet për pastrimin e ujërave të zeza dhe

5) mbikëqyrje sanitare-higjienike mbi zonat e mbrojtura më të gjëra.

(2) Inspektori shtetëror i ushqimit, bën kontroll mbi sigurinë dhe mbi cilësinë e ujit për konsumim nga njeriu, si edhe mbikëqyrje të sistemeve publike për furnizim me ujë për pirje, duke përfshirë edhe mbikëqyrjen e zonës sanitare mbrojtëse më të ngushtë dhe të rreptë, në përputhje me rregullat për sigurinë e ushqimit.

(3) Me kërkesë të inspektorit nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) i këtij neni, personi i autorizuar i organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e punëve të brendshme, është i obliguar që të marrë pjesë në kryerjen e punëve nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) i këtij neni.

Neni 236

Procedimi i inspektorëve sanitarë-shëndetësorë dhe i inspektorëve shtetërorë për ushqim

(1) Inspektorati shtetëror sanitar dhe shëndetësor, përveç dispozitave të këtij ligji, mbikëqyrjen inspektuese e bën edhe në përputhje me Ligjin për inspektim sanitar dhe shëndetësor dhe me këtë ligj.

(2) Drejtoria e ushqimit, përmes inspektorit shtetëror për ushqim, përveç dispozitave të këtij ligji, mbikëqyrjen inspektuese e bën edhe në përputhje me Ligjin për sigurinë e ushqimit.

2.6. Inspektori shtetëror i bujqësisë

Neni 237

Fushëveprimi i inspektorit shtetëror të bujqësisë

(1) Gjatë mbikëqyrjes inspektuese nga fushëveprimi i tij, inspektori shtetëror i bujqësisë ka të drejtë:

- të bëjë kontroll dhe të përcaktojë nëse zbatohen rekomandimet për praktikë të mirë bujqësore në zonat sensibile në nitrare (neni 102, paragrafi (1)),

- të bëjë kontroll dhe të përcaktojë nëse zbatohen masat e përcaktuara në planin operativ për mbrojtjen e ujërave nga ndotja, e shkaktuar nga nitraret nga burimet bujqësore (neni 102, paragrafi (3)) dhe

- të bëjë kontroll dhe të përcaktojë nëse përdoren plehra artificiale, mjete për mbrojtjen e bimëve dhe të prodhimeve biocide, në kundërshtim me nenin 105, paragrafi (2) i këtij ligji.

(2) Inspektori shtetëror i bujqësisë, përveç dispozitave të këtij ligji, mbikëqyrjen inspektuese e bën edhe në përputhje me Ligjin për inspektimin bujqësor.

2.7. Autorizimi gjatë bërjes së mbikëqyrjes inspektuese

Neni 238

Aktvendimet dhe urdhrat dhe masat tjera

Inspektori kompetent nga nenet 230, 232, 233, 235 dhe 237 të këtij ligji (në tekstin e mëtejme: inspektori kompetent), është i pavarur në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese, merr aktvendime dhe ndërmerr masa të tjera në suazat e të drejtave, të obligimeve dhe të autorizimeve të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 239

Procesverbali

Për mbikëqyrjen e bërë inspektuese dhe për masat e propozuara, inspektori përgjegjës përpilon procesverbal në të cilin veçanërisht futen konstatimet për gjendjen dhe masat e propozuara, si edhe merr aktvendimet me të cilat ngarkohen personat juridikë dhe fizikë që të ndërmarrin masa, në përputhje me këtë ligj dhe me Ligjin për ambientin jetësor.

Neni 240

Procedura

(1) Për mënjanimin e parregullsive të përcaktuara, inspektori kompetent merr aktvendim.

(2) Kundër aktvendimit të inspektorit kompetent, me përjashtim të inspektorit kompetent nga neni 231 i këtij ligji, me të cilin përcaktohet masa administrative, mund të parashtrahet ankesë pranë ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për çështjet nga sfera përkatëse, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(3) Kundër aktvendimit të inspektorit të autorizuar për ambientin jetësor, me të cilin përcaktohet masa administrative, mund të parashtrahet ankesë pranë ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për çështjet nga sfera e ambientit jetësor, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(4) Ankesa nga paragrafi (2) dhe (3) i këtij neni, nuk e shtyn zbatimin e aktvendimit, përveç nëse nuk është cekur ndryshe në aktvendimin.

Neni 241

Obligimet e personave juridikë dhe fizikë gjatë bërjes së mbikëqyrjes

Me qëllim që të zbatohet mbikëqyrja inspektuese, personat juridikë dhe fizikë janë të obliguar që t'i mundësojnë inspektorit kompetent të drejtë në qasje dhe inspektim në lokalet dhe në dokumentacionin e personit

juridikë dhe fizikë, t'ua dorëzojnë të dhënat e kërkuara, sqarimet dhe lajmërimet, të bëjnë matje dhe të marrin ekzemplarë dhe të grumbullojnë prova në përputhje me këtë ligj dhe me Ligjin për ambientin jetësor.

Neni 242

Përgjegjësia e personave zyrtarë

(1) Personat zyrtarë, në organin e administratës shtetërore, kompetentë për zbatimin e këtij ligji të përcaktuar në nenin 224 të këtij ligji, si edhe personat zyrtarë në organet e komunës, të qytetit të Shkupit dhe të komunave në qytetin e Shkupit, janë të obliguar, si persona përgjegjës, me kohë dhe në mënyrë efikase t'i ndërmarrin të gjitha masat dhe procedurat e domosdoshme për zbatimin e këtij ligji.

(2) Në qoftë se gjatë zbatimit të procedurave të përcaktuara në këtë ligj, konstatohen kundërvajtje nga ana e personit juridikë ose fizikë, të bëra me veprim dhe/ose mosbërjen dhe/ose lëshimin e mbikëqyrjes së detyrueshme mbi personin tjetër i cili ka qenë i autorizuar të veprjë në emër të personit juridikë, si edhe paraqitja e të dhënave dhe të dokumenteve të pasaktë dhe të rrejshëm, personat zyrtarë janë të obliguar të ngritin iniciativë ose kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe të Ligjit për ambientin jetësor.

(3) Personat juridikë dhe fizikë për të cilët janë paraparë të drejta dhe obligime të përcaktuara me këtë ligj, në qoftë se konstatojnë kundërvajtje ose tejkalim të autorizimeve nga ana e personave zyrtarë nga paragrafi (1) i këtij neni, të bëra me veprime dhe/ose mosbërje, janë të obliguar që për këtë ta lajmërojnë ministrin i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për zbatimin e këtij ligji në përputhje me nenin 224 të këtij ligji, respektivisht kryetarin e komunës, e qytetit të Shkupit dhe të komunave në qytetin e Shkupit.

(4) Në rast të përcaktimit të cenimeve të kompetencave të personave zyrtarë nga paragrafi (1) i këtij neni, ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për zbatimin e këtij ligji në përputhje me nenin 224 të këtij ligji, respektivisht kryetari i komunës, i qytetit të Shkupit dhe i komunave në qytetin e Shkupit, është i obliguar që të ngrejë procedurë për përcaktimin e përgjegjësive së personit zyrtarë, në përputhje me këtë ose me ligj tjetër.

(5) Në qoftë se për shkak të gabimit të personit zyrtar në zbatimin e këtij ligji, personi juridikë ose fizikë ka pësuar dëm, dëmin do ta kompensojë personi zyrtar në përputhje me ligjin.

XIII. DISPOZITAT PËR KUNDËRVAJTJE

Neni 243

Sanksionet për kundërvajtje për personat juridikë

(1) Gjohë në shumë prej 3.000 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për bërjen e kundërvajtjes personit juridik nëse:

1) lundron në kundërshtim me dispozitat e nenit 19 të këtij ligji;

2) derdhjet në ujërat, në tokën buzë bregut dhe në vendbanimet ujore bëhet pa leje, në kundërshtim me nenin 78 të këtij ligji;

3) derdhin ujëra të zeza ose derdhin ose hedhin materie dhe substanca në recipientët, pa leje paraprakisht të siguruar për derdhjen në ujërat (neni 79);

4) në rast të emisionit që do të mund të hynte në mënyrë të drejtpërdrejtë ose tërthorazi në ujërat sipërfaqësore, në ujërat nëntokësore ose në sistemin e kanalizimit, personi juridik përgjegjës për punën e stabilimentit, nuk e informon menjëherë organin e

administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor, si edhe nuk i ndërmerr të gjitha masat e përcaktuara për pengimin dhe për zvogëlimin e pasojave negative për ambientin jetësor (neni 108, paragrafi 4);

5) ujërat urbane të zeza të pastruara, përdoren përsëri pa lejen paraprakisht të siguruar nga organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (neni 117);

6) lymi që fitohet nga pastrimi i ujërave urbane të zeza, përsëri shfrytëzohet pa leje paraprakisht të siguruar;

7) për nevojat e furnizimit publik me ujë ose për nevoja komerciale, personat juridikë ose fizikë nxjerrin ose marrin ujë të dedikuar për konsumimin nga njeriu, nuk e përcjellin cilësinë dhe sasinë e ujërave të marrë ose të nxjerrë, nuk i ruajnë të dhënat për matjet dhe analizat e bëra dhe të dhënat, nuk i dërgojnë pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor, si edhe pranë organit kompetent për sigurinë e ushqimit dhe organet kompetent për mbrojtjen shëndetësore (neni 148, paragrafi 4);

8) personi juridik i cili administron me sistemin e furnizimit me ujë, nuk instalon dhe nuk i mirëmban në gjendje të rregullt instrumentet për matjen dhe për analizën e cilësisë së ujit të lëndës së parë në gjendjen e tij burimore; ujin e pastruar pas dezinfektimit dhe ujin në vendet e furnizimit prej ku shfrytëzohet për konsumim nga njeriu (neni 148, paragrafi 8);

9) në përputhje me rregullat për mbrojtjen e natyrës, janë kompetent për menaxhimin me rajonet e mbrojtura, nuk bëjnë monitorim të ujërave në ato rajone dhe nuk i dërgojnë rezultatet pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (nenin 155, paragrafi 1).

10) të dhënat për përcaktimin e shkallës së ndotjes së ujërave të zeza industriale, të ujërave atmosferikë dhe urbanë, të ujërave nga deponitë, si edhe ndikimin e tyre të dëmshëm mbi kualitetin e ujërave në recipientin dhe për shkak të përcaktimit të burimeve të tjera të ndotjes së ujërave në rajonin e derdhjes, si edhe të dhëna të tjera të duhura, nuk i dërgojnë pranë organit të administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor, në mënyrën dhe procedurën e përcaktuar në Ligjin për ambientin jetësor (neni 161).

11) bën matje dhe nuk i dërgon të dhënat pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor në mënyrën dhe procedurën e përcaktuar me këtë ligj (neni 165, paragrafi (3) dhe

12) menaxhojnë me sistemet e ekonomisë ujore dhe hidromeliorative, dhe të dhënat nga evidenca nuk i dërgojnë pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor dhe pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e bujqësisë, në përputhje me nenin 174, paragrafi (4) të këtij ligji.

(2) Gjohë në shumë prej 700 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit përgjegjës në personin juridik, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Gjohë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit zyrtarë në personin juridik, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Gjohë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit fizikë, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Gjohë në shumë prej 200 euro në kundërvlerë në denarë, do të kumtohet për personin fizikë nëse:

1) nuk u mundësojnë inspektorëve përgjegjës, të drejtë në inspektim;

2) nuk i siguron të gjitha informatat e duhura, të domosdoshme për zbatimin e mbikëqyrjes në afatin e përcaktuar;

3) jep deklaratë të rrejshme dhe të dhëna të pasakta dhe

4) nuk legjitimohet në vendin e mbikëqyrjes inspektuese, dhe nuk i jep të dhënat e tij personale me kërkesë të inspektorëve kompetent.

(6) Organi kompetent për kumtimin e kundërvajtjeve nga paragrafët (1) dhe (5) të këtij neni, është Komisioni i Kundërvajtjes i formuar në përputhje me Ligjin për ambientin jetësor.

(7) Në qoftë se, me veprimtaritë nga paragrafi (1), pikat prej 2 deri më 12 të këtij neni, shkaktohet dëm më i madh për jetën dhe shëndetin e njerëzve, përcaktohet sanksion në përputhje me lartësinë e dëmit të shkaktuar, por më së shumti deri në shumën e trefishtë të shumës së përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni.

(8) Në qoftë se ekziston rrezik që personi juridik nga paragrafi (1), pikat 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 dhe 9 të këtij neni, përsëri të bëjë kundërvajtje të rrezikshme për jetën dhe për shëndetin e njerëzve, mund t'i kumtohet sanksion ndalesë e përkohshme e kryerjes së veprimtarisë së caktuar, në kohëzgjatje prej më së shumti 30 ditësh.

(9) Kur kundërvajtja nga paragrafi (1) i këtij neni, është bërë me qëllim që bërsi për vete ose për person tjetër të përfitojë dobi pronësore ose, kundërvajtja është bërë nga grupi i organizuar i personave i përbërë prej më së pakti tre personave, Komisioni i Kundërvajtjeve mund të kumtojë gjohë në lartësi prej 15.000 euro në kundërvlerë në denarë.

(10) Për kundërvajtjet nga paragrafi (1), pika 1 dhe paragrafi (5) i këtij neni, inspektori kompetent, sanksionin për kundërvajtjen mund ta kumtojë aty për aty me dorëzimim e ftesës për pagimin e gjohës, të cilën bërësi është i obliguar ta paguajë brenda tetë ditëve.

(11) Në qoftë se, gjoha nga paragrafi (10) i këtij neni nuk paguhet në afatin e përcaktuar, inspektori kompetent është i obliguar të parashtojë kërkesë për ngritjen e procedurës së kundërvajtjes para Komisionit të Kundërvajtjes.

Neni 244

Sanksionet për kundërvajtje për personat juridikë

(1) Gjohë në shumë prej 6.000 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik nëse:

1) nuk e lajmëron organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor, për fillimin e nxjerrjes ose të kullimit të ujërave (neni 18, paragrafi (2));

2) hap puse në kundërshtim me nenin 29 të këtij ligji;

3) derdh ujëra të zeza ose derdh ose hedh materie dhe substanca në recipientët, si edhe vajra të zeza në kanalizim ose në sistemin e kullimit të ujit, në trupa ujorë sipërfaqësorë ose nëntokësorë, si edhe në tokat buzë bregore dhe në vendbanimet ujore, në kundërshtim me kushtet e përcaktuara në lejen për derdhjet në ujërat, respektivisht lejen e integruar ekologjike në përputhje me ligjin (neni 79);

4) bën aktivitete në kundërshtim me nenin 104 të këtij ligji;

5) ndërtimi i stabilimenteve dhe i objekteve ose çfarëdo punë dhe aktivitete që përfshijnë përpunimin, procedimin, magazinimin, mënjanimin ose transportimin e materieve dhe substancave të rrezikshme dhe hedhurinën e ngurtë ose të lëngshme, bëhet në kundërshtim me nenin 105 të këtij ligji;

6) përdor plehra artificialë, mjete për mbrojtjen e bimëve dhe prodhime biocide, në distancë deri më 10 m³ nga bregu i ujërave sipërfaqësorë (neni 105);

7) objektet dhe stabilimentet nga neni 108, paragrafi (1) të këtij ligji, ndërtohen ose fillojnë me punë pa e siguruar lejen e integruar ekologjike, pa mendimet ose pëlqimet të cilat nevojiten në përputhje me Ligjin për ambientin jetësor (neni 108);

8) derdh efluent nga hedhurina e lëngshme industriale dhe bujqësore, dhe ujëra të zeza urbane në kanalizimin ose në sistemin e kullimit të ujit, në trupa ujqorë sipërfaqësorë ose nëntokësorë, si edhe në toka buzë bregore dhe në vendbanime ujqore, në kundërshtim me nenin 110 të këtij ligji;

9) personi juridikë dhe fizikë, ekonomitë e ujërave si edhe persona të tjerë të cilët nuk i përmbushin masat e parapara me planet operative për mbrojtjen nga vërshimet, në përputhje me nenin 126 të këtij ligji;

10) personi juridik i cili udhëheq me digat dhe me akumulimet dhe me pendët mbrojtëse, nuk i shfrytëzon dhe nuk i mirëmban në mënyrën e cila e siguron pranimin e valëve vërshues, si edhe sigurimin e mbrojtjes së tyre në përputhje me nenin 129 të këtij ligji;

11) nuk e monitoron gjendjen me nivelin dhe me sasinë e ujërave të akumuluar në akumulimet, si edhe të sasisë së ujërave që hyjnë dhe që derdhen nga to, dhe për këtë nuk e lajmërojnë organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (nenin 130);

12) në mbrojtjen dhe në mirëmbajtjen e shtretërve lumorë natyrorë dhe të rregulluar, dhe të brigjeve të rrjedhave ujqore, të liqeve dhe të akumulimeve, vepron në kundërshtim me nenin 131 të këtij ligji;

13) nuk i ndërmarrin masat për rregullimin e rrëkeve, në përputhje me nenin 141 të këtij ligji;

14) nxjerr rërë, zhavorr dhe gurë nga shtretërit dhe nga brigjet e trupave ujqorë sipërfaqësorë, pa lejen nga neni 26 i këtij ligji;

15) derdh ujëra të zeza ndërsa nuk instalon instrumente për matjen e sasive të derdhura të ujërave, dhe analizimin e kualitetit të tyre dhe nuk i mirëmban instrumentet në gjendje të rregullt, nuk mban shënime për matjet e bëra dhe këto të dhëna, nuk i dorëzon pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (neni 150, paragrafi (1));

16) derdh ujëra të zeza nga neni 108 i këtij ligji, nuk instalon instrumente për matjen e sasive të derdhura të ujërave dhe analizimin e kualitetit të tyre, dhe nuk i mirëmban instrumentet në gjendje të rregullt, nuk mban shënime për matjet e bëra dhe këto të dhëna nuk i dorëzon pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (neni 150, paragrafi (2));

17) është pronar ose shfrytëzues i sistemeve ujqore ose i sistemeve hidromeliorative për ujitje, nuk i mat sasinë e marra ose të nxjerra të ujërave dhe nuk e përcjell kualitetin e tyre në vendet e nxjerrjes ose të marrjes, si edhe të dhënat për sasinë dhe për cilësinë e ujit nuk i dorëzon pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (neni 151, paragrafi (1));

18) është pronar ose shfrytëzues i sistemeve hidromeliorative për kullimin e tokës në vendet e derdhjes së ujit nga kullimi në recipientin, nuk e mat sasinë e ujit të derdhur dhe nuk e përcjell cilësinë e tij, si edhe të dhënat për sasinë dhe për cilësinë e ujit nuk i dorëzon pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (neni 152, paragrafi (1));

19) nuk e mat sasinë e ujit që shfrytëzohet për prodhimin e energjisë elektrike në vendet e marrjes, si edhe të dhënat për sasinë e matura nuk i dorëzon pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (neni 153, paragrafi (1));

20) nxjerr ose merr më shumë se 10 m³ ujë, për dedikime të tjera të ndryshme nga ato të cekura në nenet 148, 151, 152, 153 të këtij ligji,

21) nuk e mat sasinë e ujit të nxjerrë ose të marrë dhe kualitetin e tij dhe të dhënat nga këto matje nuk i dorëzon pranë organit të administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (neni 154, paragrafi (1));

22) në rast të keqësimit ose të rrezikut për keqësimin e ujit ose të trupit ujqorë të cilin e mbikëqyr, nuk e informon menjëherë organin e administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor, për shkak të ndërmarrjes së masave të domosdoshme dhe nuk i ndërmerr masat përkatëse (neni 158);

23) merr ujë nga trupi ujqorë, për shkak të sigurimit të ujit për furnizimin publik me ujë, për industrinë, për ujitjen ose për cilado dedikime të tjera, nuk instalon dhe nuk i mirëmban në gjendje të rregullt instrumentet matëse në vendin e marrjes, nuk i mat sasinë dhe cilësinë e ujit të marrë dhe nuk i ruan të dhënat (neni 165, paragrafi (1));

24) derdh ujë të shfrytëzuar ose ujëra të zeza në trupin ujqorë ose në ekosistemet ujqore, dhe nuk instalon dhe nuk i mirëmban në gjendje të rregullt instrumentet matëse në vendin e derdhjes, nuk i mat sasinë dhe cilësinë e ujit, dhe nuk i ruan të dhënat për këto parametra (neni 165, paragrafi (2));

25) menaxhon me objektet dhe stabilimentet e ekonomisë ujqore dhe nuk e informon organin kompetent, në rast të rrezikut për objektet e ekonomisë ujqore dhe për stabilimentet, dhe nuk i ndërmerr të gjitha masat dhe aktivitetet e domosdoshme për zvogëlimin ose për mënjanimin e rrezikut. (neni 166, paragrafi (3));

26) menaxhojnë me objektet dhe me stabilimentet e ekonomisë ujqore, dhe nuk vendosin dhe mbajnë evidencë për ato objekte dhe stabilimente (neni 171, paragrafi (1));

27) të cilët menaxhojnë me sistemet hidromeliorative (ekonomitë ujqore dhe bashkësitë ujqore), nuk vendosin dhe nuk e mbajnë evidencën e sipërfaqeve të përfshira me sistemet hidromeliorative, në përputhje me dokumentacionin investues-teknik sipas së cilit është ndërtuar sistemi (neni 171, paragrafi (2));

28) merr ujë dhe nuk i mënjanon të gjithë ujërat e shfrytëzuar, të cilët rrjedhin nga marrja e ujërave në përputhje me dispozitat e këtij ligji (neni 172);

29) ndërton objekte të reja ose e bën rekonstruktimin ose ndërtimin shtesë të objekteve ekzistuese, të cilat gjenden në ose përskaj ujërave sipërfaqësorë, objekte të cilat kalojnë përmes ose nën ujërat nëntokësorë ose po objekte të cilët janë vendosur në afërsinë e ujërave sipërfaqësorë ose tokave buzë bregut, ose rekonstruktimin ose ndërtimin shtesë të objekteve ekzistuese të ekonomisë ujqore, pa pëlqimin e ekonomisë ujqore (neni 174);

30) fillon me punë instalimi për të cilin në përputhje me Ligjin për ambientin jetësor, është paraparë që detyrimisht të sigurohet leje e integruar ekologjike, (neni 177, paragrafi (1));

31) fillon me ndërtimin para pranimit të aktvendimit, për studimin për vlerësimin e ndikimit mbi ambientin jetësor, nën kushte, në mënyrën dhe në procedurën e përcaktuar me Ligjin për ambientin jetësor (neni 177);

32) gjatë ndërtimit, rekonstruktimit ose ndërtimit shtesë të objekteve dhe të stabilimenteve, nuk u përmbahet kushteve që përmbahen në pëlqimin e ekonomisë së ujërave (neni 180);

33) nuk i ndërmerr masat e përcaktuara nën mbikëqyrjen dhe nën udhëzimet e organit kompetent, në rastet kur shmangia nga vlerat dhe nga standardet për kualitet, ka të bëjë me sistemin vendor për furnizimin me ujë ose me shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e tij;

34) shfrytëzon ose përdor ujë për ujitjen dhe për pirjen e kafshëve, në kundërshtim me ndalesën nga neni 193 i këtij ligji.

35) eksploatimi dhe oskultimi i çdo dige, i objekteve shoqëruese i akumulimit me rëndësi të veçantë, nuk është në përputhje me dokumentacionin teknik respektivisht nuk vepron në përputhje me kushtet e përcaktuara në dokumentacionin teknik, dhe me kushtet e përcaktuara në lejen (neni 198, paragrafi (1)) dhe

36) menaxhojnë me digat dhe me akumulimet, nuk bëjnë mbikëqyrje teknike dhe nuk përpilojnë raporte vjetore të veçanta (neni 198, paragrafi (2)).

(2) Gjобë në shumë prej 800 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit përgjegjës në personin juridik për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Gjобë në shumë prej 700 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit zyrtarë në personin juridik, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Gjобë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit fizikë për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Organi kompetent për kumtimin e kundërvajtjeve nga paragrafët (1) dhe (4) të këtij neni, është Komisioni i Kundërvajtjes i formuar në përputhje me Ligjin për ambientin jetësor.

(6) Në qoftë se, për shkak të kundërvajtjes nga paragrafi (1) i këtij neni shkaktohet dëm më i madh mbi jetën dhe shëndetin e njerëzve, kumtohet sanksioni në përpjesëtim me dëmin e shaktuar, por më së shumti deri në shumën e pesëfishtë të shumës së përcaktuar në paragrafët (1) dhe (4) të këtij neni.

(7) Për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni, personit juridik nga paragrafi (1) i këtij neni, i kumtohet sanksion plotësues ndalesë për kryerjen e veprimtarisë së personit juridikë, në kohëzgjatje prej më së shumti 30 ditësh, me përjashtim të personave juridikë të cilët kryejnë veprimtari me interes publik.

(8) Në qoftë se ekziston rrezik që personi juridik nga paragrafi (1), pikat 1, 3, 4, 5, 6, 8, 13, 14, 15, 20 dhe 23 të këtij neni, përsëri të bëjë kundërvajtje të rrezikshme për jetën dhe për shëndetin e njerëzve, mund t'i kumtohet sanksion ndalesë e përkohshme e kryerjes së veprimtarisë së aktuar, në kohëzgjatje prej më së shumti 30 ditësh.

(9) Kur kundërvajtja nga paragrafi (1) i këtij neni, është bërë me qëllim të vetëm që bërsi për vete ose për person tjerët të përfitojë dobi pronësore, ose kundërvajtja është bërë nga grupi i organizuar i personave i përbërë prej më së pakti tre personave, Komisioni i Kundërvajtjeve mund të kumtojë gjобë në lartësi prej 22.000 euro në kundërvlerë në denarë.

Neni 245

Sanksionet kundërvajtëse për personat juridikë

(1) Gjобë në shumë prej 8.000 euro deri në 20.000 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik nëse:

1) bën ndryshime të regjimit të ujërave, në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji (neni 12, paragrafi 2);

2) ujin e shfrytëzon në kundërshtim me nenin 14 të këtij ligji;

3) përcakton prioritet në shfrytëzimin e ujërave, në kundërshtim me prioritetet e përcaktuara në nenin 15 të këtij ligji;

4) arkëton kompensim për shfrytëzimin e përgjithshëm të ujërave, në kundërshtim me nenin 16 të këtij ligji;

5) është pronar i tokës ose bartësi i të drejte tjetër reale, nxjerr dhe shfrytëzon ujë nëntokësorë, në kundërshtim me nenin 17, paragrafi (2) i këtij ligji;

6) bën nxjerrje të përkohshme të ujit, për shkak të kullimit të tokës në kundërshtim me nenin 18, paragrafi (1) të këtij ligji;

7) e shfrytëzon ujin në kundërshtim me kufizimet e përcaktuara në nenin 20 të këtij ligji;

8) vepron në kundërshtim me obligimet dhe me kufizimet nga neni 22 i këtij ligji;

9) realizon të drejtë ujore në kundërshtim me mënyrën dhe me dedikimin e përcaktuar në lejen ose në koncesionin (neni 25);

10) realizon të drejtë ujore me trashëgimi, në kundërshtim me nenin 27 të këtij neni;

11) ndërmer aktivitete të cilat ndikojnë ose mund të ndikojnë mbi regjimin e ujërave dhe /ose morfologjinë e trupit ujorë, pa lejen nga organi përgjegjës (neni 28);

12) ia rrezikon të drejtën bartësit të lejes, për realizimin e papenguar të së drejtës nga leja

13) vepron në kundërshtim me aktvendimin për menaxhimin e përkohshëm të dhunshëm (neni 44)

14) ndërmer aktivitete të cilat ndikojnë ose mund të ndikojnë mbi regjimin e ujërave dhe /ose morfologjinë e trupit ujorë, pas pushimit të vlefshmërisë së lejes (neni 47);

15) ndërmer aktivitete të cilat ndikojnë ose mund të ndikojnë mbi regjimin e ujërave dhe /ose morfologjinë e trupit ujorë, edhe përkaj kufizimit të së drejtës ujore (neni 49);

16) ndërmer aktivitete të cilat do ta rrezikonin gjendjen kualitative dhe kuantitative të trupit ujorë, të dedikuar për konsumim nga njeriu në zonat e mbrojtura (neni 100, paragrafi (2));

17) personi juridikë i cili menaxhon me sistemin për furnizim me ujë, nuk e rrethon dhe nuk i ndërmer masat tjera të nevojshme për mbrojtjen dhe për sigurimin e tokës në zonën më të ngushtë të mbrojtur, në përputhje me nenin 100 të këtij ligji;

18) bën ndërtimin e objekteve dhe bëra e veprimeve dhe aktiviteteve të tjera, në kundërshtim me nenin 100, paragrafi (5) i këtij ligji;

19) Objektet dhe stabilimentet të cilat në procesin e prodhimit, të përpunimit, të mbushjes dhe të magazinimit, shfrytëzojnë ose përdorin materie të rrezikshme dhe, i ndërton, i vendos, i punon dhe i mirëmban në mënyrë me të cilën bëhet ndotje e drejtpërdrejtë ose e tërthortë e ujërave (neni 108);

20) bën derdhjen e drejtpërdrejtë të materieve dhe substancave me prioritet dhe të materieve dhe substancave ndotëse, në ujërat nëntokësorë edhe përkaj ndalesës nga neni 111 të këtij ligji;

21) bën magazinimin ose mënjanimin e ndonjë materies ose substancës me prioritet, ose bëra e aktivitetit tjetër me të cilin shkaktohet derdhja e tërthortë e materieve dhe e substancave me prioritet ose e materieve dhe e substancave ndotëse në ujërat nëntokësorë, pa sigurimin paraprak të lejes nga neni 79 i këtij ligji, si edhe në kundërshtim me nenin 111 të këtij ligji;

22) derdh ujëra të zeza industriale në kundërshtim me mënyrën dhe me kushtet e dhëna në lejen nga neni 115 i këtij ligji, respektivisht në lejen e integruar ekologjike nga Ligji për ambientin jetësor;

23) në rast të rrezikut nga rrënimi i digave, nga depërtimi i pendëve mbrojtëse, si edhe nga derdhja ose nga vërshimi i sasive më të mëdha të ujit nga akumulimet që mund të shkaktojnë vërshime, ekonomia e ujërave dhe persona të tjerë juridikë nga neni 129 i këtij ligji, nuk e sigurojnë lajmërimin dhe alarmimin e popullatës së rajonit të rrezikuar nga neni 130, paragrafi (2);

24) me sjelljen e vet, me përpunimin jo të rregullt të sipërfaqeve ose me veprim tjetër, krijon erozion me çka u shkaktojnë dëme edhe objekteve të tjera dhe nuk i ndërmer masat mbrojtëse për pengimin e erozionit, si edhe masat për mënjanimin e pasojave të dëmshme (neni 138);

25) për nevojat personale ose për nevojat e ekonomisë së vet familjare, nxjerr ose merr më shumë se 10 m³ ujë në ditë, të dedikuar për konsumim nga njeriu (neni 148, paragrafi 2);

26) vepron në kundërshtim me nenin 167 të këtij ligji;

27) menaxhon me objektet e ekonomisë së ujërave dhe e kufizon ose e ndalon shfrytëzimin e ujërave, në kundërshtim me prioritetet e përcaktuara në nenin 15 të këtij ligji (neni 169, paragrafi (1)).

28) menaxhon me objektet e ekonomisë së ujërave dhe nuk i lajmëron shfrytëzuesit e shërbimit të ekonomisë së ujërave, për kufizimin dhe për furnizimin e përkohshëm me ujë dhe pranimin e ujit si dhe shkaqet për këtë (neni 169, paragrafi (3));

29) si dhënës i shërbimit të ekonomisë së ujërave, e përjashton nga rrjeti i shërbimeve konsumatorin, në kundërshtim me shkaqet e cekura në nenin 170 të këtij ligji;

30) si pronar ose bartës i të drejtave tjera reale mbi truallin fqinjë të tokës nën ujë dhe të tokës buzë bregut, në pronësi të Republikës së Maqedonisë, e cila shfrytëzohet ose merret për nevojat e objekteve të ekonomisë së ujërave, nuk mundëson qasje deri të objektet e ekonomisë ujore dhe shfrytëzimin e tokës për të gjitha aktivitetet për nevojat e ndërtimit, të menaxhimit dhe të mirëmbajtjes së objekteve të ekonomisë ujore (neni 173, paragrafi (1));

31) Ujërat për: furnizimin e popullatës me ujë, për institucionet shëndetësore dhe për personat juridikë nga sfera e veterinarisë, për nevojat e mbrojtjes, për industrinë për prodhimin dhe për përpunimin e produkteve ushqimore dhe për dhënie ujë begatisë, për të cilat nevojitet ujë me cilësi për pirje, i shfrytëzohet për dedikime të tjera dhe në mënyrë të kundërt nga dispozitat e këtij ligji (neni 181, paragrafi (1));

32) bën furnizimin me ujë të dedikuar për konsumim nga njeriu, i cili nuk i përmbush standardet dhe vlerat për kualitet, ose mund të paraqesë rrezik për shëndetin e njeriut (neni 183);

33) nuk i ndërmerr masat e duhura me qëllim të sigurimit të ujit për pirje në sasi të mjaftueshme, në përputhje me ligjin (neni 183);

34) nuk e shfrytëzon dhe nuk e mirëmban sistemin vendor për furnizim me ujë, në mënyrë e cila nuk do të sjell deri në zvogëlimin e cilësisë së ujit për pirje dhe do të mundësohet ujë në sasi të mjaftueshme (neni 185);

35) bën furnizimin me ujë të dedikuar për konsumim nga njeriu, me ç'rast nuk e bën dezinfektimin e ujit në përputhje me nenin 186 të këtij ligji;

36) në rast të shmangies nga vlerat dhe nga standardet për cilësi, të përcaktuara në përputhje me nenin 183 të këtij ligji, personi juridikë i cili bën furnizimin publik me ujë, nuk i ndërmerr masat e duhura për sigurimin e rregullsisë dhe sigurisë shëndetësore të ujit, si edhe nuk i informon organet kompetente për mbrojtjen shëndetësore në pajtim me nenin 187 të këtij ligji;

37) bën furnizimin publik me ujë, konsumatorëve të caktuar përkohësisht ua kufizon shfrytëzimin, pa lajmërimin paraprak të konsumatorëve dhe të kryetarit të komunës, të komunave në Qytetin e Shkupit dhe të qytetit të Shkupit, për kufizimin dhe për kohëzgjatjen e pritur, për zëvendësimin e furnizimit me ujë dhe masat që do t'i ndërmarrë (neni 188);

38) bën furnizimin publik me ujë, nuk vendos dhe nuk e informon popullatën e interesuar për furnizimin e përshtatshëm plotësues me ujë, në rastin kur me kufizimin janë prekur nevojat e popullatës për ujë të dedikuar për konsumim nga njeriu (neni 188);

39) qëllimisht ose nga pakujdesia, e shkakton dëmtimin ose mosfunksionimin e sistemit, për çka nevojitet riparimi ose me këtë shkaktohet ndotja ose shfrytëzimi i joqëllimshëm i ujit në përputhje me nenin 189;

40) digat dhe objektet shoqëruese nuk projektohen, nuk ndërtohen, nuk eksploatohen dhe menaxhohen në mënyrën e përcaktuar në dokumentacionin teknik, në përputhje me këtë ligj (neni 195, paragrafi (1));

41) nuk i përmbush masat e sanimit ose masat për kthimin në gjendjen e mëparshme, të domosdoshme për arritjen e qëllimeve të ambientit jetësor, të përcaktuara në përputhje me nenin 90 të këtij ligji;

42) menaxhon me digat në kundërshtim me nenin 199 të këtij ligji;

43) menaxhon me digat që nuk janë përcaktuar si diga me rëndësi të veçanta, nuk vendos dhe nuk organizon mbikëqyrje minimale teknike të digave me objektet shoqëruese dhe me akumulimet (neni 200).

44) hapja e puseve ose e shpimeve për shkak të nxjerrjes së ujit nga trupi uhor nëntokësor, bëhet pa pëlqimin paraprakisht të siguruar nga organi i administratës shtetërore, përgjegjës për kryerjen e punëve në fushën e ambientit jetësor (nenin 201);

45) hapësi i pusit nuk vepron në përputhje me nenin 202 të këtij ligji, dhe nuk dërgon raport dhe

46) nuk e paguan kompensimin e përcaktuar në përputhje me këtë ligj.

(2) Gjohë në shumë prej 1.400 deri në 2.500 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit përgjegjës në personin juridik, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Gjohë në shumë prej 1.000 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit zyrtarë në personin juridik për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Organi kompetent për kumtimin e sanksioneve të kundërvajtjeve nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni, është gjyqi kompetent.

(5) Në qoftë se për shkak të kundërvajtjes nga paragrafi (1) i këtij neni, shkaktohet dëm më i madh mbi jetën dhe mbi shëndetin e njerëzve, kumtohet sanksioni në përpjesëtim me dëmin e shkaktoar, por më së shumti deri në shumën e shtatëfishhtë të shumës së përcaktuar në paragrafët (1) të këtij neni.

(6) Për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni, personit juridikë nga paragrafi (1), pikat 19, 20, 21 dhe 23 të këtij neni, i kumtohet sanksioni plotësues ndalimi i kryerjes së veprimtarisë së personit juridikë.

(7) Kur kundërvajtja nga paragrafi (1) i këtij neni është bërë me qëllim të vetëm që bërsi për vete ose për person tjetër të përfitojë dobi pronësore, gjyqi kompetent mund të kumtojë gjohë në lartësi prej 25.000 euro në kundërvlerë në denarë.

(8) Në qoftë se konstatohet se kundërvajtja nga paragrafi (1) i këtij neni, është bërë nga grupi i organizuar i personave i përbërë prej së paku tre personave, gjyqi kompetent mund të kumtojë gjohë në lartësi prej 30.000 euro në kundërvlerë në denarë.

Neni 246

Sanksionet për kundërvajtje për personat fizikë

(1) Gjohë në shumë prej 200 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit fizik për kundërvajtjen e bërë nëse:

1) për nevojat personale ose për nevojat e ekonomisë së vetë familjare, nxjerr ose shfrytëzohet më shumë se 10 m³ ujë nëntokësorë në ditë, nga trupat uhorë nëntokësorë dhe me këtë shkakton pasoja negative për atë ose për trupin uhor fqinj (neni 17, paragrafi (2));

2) derdh vajra të zezë në kanalizimin ose në sistemin e kullimit, në trupa uhorë sipërfaqësorë ose nëntokësorë, si edhe në toka buzë bregore dhe në vendbanime ujore, në kundërshtim me nenin 79 të këtij ligji;

3) shfrytëzohet objekte lundruese dhe instalime që vihen në lëvizje me motorë, në kundërshtim me ndalesat e përcaktuara në nenin 19 dhe 22 të këtij ligji;

4) vepron në kundërshtim me nenin 29, paragrafi (2) dhe paragrafi (3) i këtij ligji;

5) lundrojnë në kundërshtim me dispozitat nga neni 19 i këtij ligji;

6) hap puse në kundërshtim me nenin 29 të këtij ligji;

7) Personat juridikë ose fizikë përdorin plehra artificialë, mjete për mbrojtjen e bimëve dhe prodhime biocide në distancë deri më 10 m³ nga bregu i ujërave sipërfaqësorë, në kundërshtim me nenin 105 të këtij ligji;

8) shfrytëzohet ose përdor ujë për ujitjen dhe për pirjen e kafshëve. në kundërshtim me ndalesën nga neni 193 i këtij ligji;

9) si pronar ose bartës i të drejtave të tjera reale mbi truallin fqinjë të tokës nën ujë dhe të tokës buzë bregut në pronësi të Republikës së Maqedonisë, e cila shfrytëzohet ose merret për nevojat e objekteve të ekonomisë së ujërave, nuk mundëson qasje deri të objektet e ekonomisë së ujërave dhe shfrytëzimin e tokës për të gjitha aktivitetet për nevojat e ndërtimit, të menaxhimit dhe të mirëmbajtjes së objekteve të ekonomisë së ujërave në përputhje me nenin 173, paragrafi (1) të këtij ligji;

10) qëllimisht ose nga pakujdesia, e shkakton dëmtimin ose mosfunksionimin e sistemit, për çka nevojitet riparimi ose me këtë shkaktohet ndotja ose shfrytëzimi i joqëllimshëm i ujtit në përputhje me nenin 189 të këtij ligji dhe

11) ka hapur pus pa dërgimin e lajmërimit në përputhje me nenin 210 të këtij ligji.

(2) Për kundërvajtjet nga ky nen, inspektorët e ambientit jetësor, inspektorët e autorizuar për ambientin jetësor, inspektori i ekonomisë së ujërave, gjobën nga paragrafi (1) të këtij neni mund ta kumtojnë aty për aty me dorëzimin e ftesës për pagimin e gjobës, të cilën bërësi është i obliguar ta paguajë brenda tetë (8) ditëve.

(3) Nëse bërësi i kundërvajtjeve nga ky nen, e pranon veprën me të cilën ngarkohet ose nëse personi zyrtar i autorizuar nga paragrafi (2) i këtij neni, kundërvajtjen e konstaton personalisht ose e përcakton me përdorimin e mjeteve dhe aparateve teknike përkatëse, personi zyrtar do të lëshojë urdhëresë pagese menjëherë.

(4) Konsiderohet se bërësi i kundërvajtjes, me nënshkrimin e pranimit të urdhëresës së pagesës, pajtohet ta paguajë gjobën.

(5) Bërësi, është i obliguar që ta paguajë gjobën e përcaktuar sipas këtij neni, brenda tetë ditëve prej pranimit të urdhëresës së pagesës, në llogarinë e shënuar në urdhëresën e pagesës. Bërësi i cili do ta paguajë gjobën brenda atij afati, do ta paguajë vetëm gjysmën e gjobës së kumtuar. Mësimi për atë të drejtë është pjesë e mësimi juridik në urdhëresën e pagesës.

(6) Në procedurën e cila do të përfundojë me lëshimin e urdhëresës, nuk paguhen shpenzimet e procedurës në qoftë se gjoba është paguar nga bërësi.

(7) Në qoftë se gjoba nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk paguhet në afatin e përcaktuar, personat zyrtarë nga paragrafi (2) i këtij neni, janë të obliguar që të parashtrojnë kërkesë për ngritjen e procedurës së kundërvajtjes para Komisionit të Kundërvajtjes.

(8) Organi kompetent për udhëheqjen e procedurës së kundërvajtjes dhe për kumtimin e kundërvajtjeve nga ky nen, është Komisioni i Kundërvajtjes i formuar në përputhje me Ligjin për ambientin Jetësor.

Neni 247

Sanksionet e kundërvajtjes për personat zyrtarë

Sanksionet e kundërvajtjes për personat zyrtarë, të cilët janë përgjegjës për zbatimin e këtij ligji, kumtohen në përputhje me Ligjin për ambientin jetësor.

Neni 248

Procedura për barazimin dhe për ndërmjetësimin

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenin 243 të këtij ligji, inspektori kompetent nga neni 238 i këtij ligji, është i obliguar që bërësit të kundërvajtjes t'i propozojë procedurë për barazim, para se të parashtrojë kërkesë për procedurën e kundërvajtjes.

(2) Për kundërvajtjet nga neni 244 i këtij ligji, inspektori kompetent nga neni 238 i këtij ligji, mundet bërësit të kundërvajtjes t'i ofrojë ndërmjetësim dhe arritje të pajtimi me të cilin bërësi i kundërvajtjes duhet ta paguajë gjobën, detyrimet tjera ose t'i mënjanojë pasojat nga kundërvajtja.

(3) Në rastet në të cilët është arritur pajtimi për barazimin, gjoba e bërësit mund të zvogëlohet më së shumti për një gjysmë nga gjoba maksimale e përcaktuar për kundërvajtjen.

(4) Procedurat për barazimin dhe për ndërmjetësimin, udhëhiqen në përputhje me dispozitat e Ligjit për ambientin jetësor.

Neni 249

Udhëheqja e procedurës së kundërvajtjes

Procedura para komisionit të kundërvajtjes, udhëhiqet në përputhje me dispozitat e Ligjit për ambientin jetësor.

XIV. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 250

Strategjia Nacionale për ujërat

Strategjia Nacionale për ujërat do të miratohet më së voni brenda një viti nga dita e hyrjes së këtij ligji në fuqi.

Neni 251

Baza e ekonomisë së ujërave të Republikës së Maqedonisë

(1) Baza e ekonomisë së ujërave të Republikës së Maqedonisë, do të miratohet më së voni brenda katër viteve nga dita e hyrjes së këtij ligji në fuqi.

(2) Deri në hyrjen e Bazës së ekonomisë së ujërave të Republikës së Maqedonisë në fuqi, do të zbatohet Baza ekzistuese e ekonomisë së ujërave të Republikës së Maqedonisë, studimet dhe dokumentacioni tjetër që ka të bëjë me zhvillimin integral të derdhjes së lumit Vardar, që janë miratuar nga organet kompetente, si edhe kadastra e burimeve natyrore, kadastra e puseve dhe e pompave dhe elaborati për ujërat nëntokësorë dhe bazat e ekonomisë së ujërave të miratuara nga komunat dhe nga qyteti i Shkupit.

Neni 252

Planet për menaxhimin me derdhjet e lumenjve

(1) Planet për menaxhimin me derdhjet e lumenjve, do të miratohen brenda gjashtë viteve nga dita e hyrjes së këtij ligji në fuqi.

(2) Deri në miratimin e planeve për menaxhimin me rrjedhat e lumenjve, do të zbatohet Baza ekzistuese e ekonomisë së ujërave e Republikës së Maqedonisë, duke i përfshirë edhe dokumentet nga neni 251, paragrafi (2) i këtij ligji.

(3) Për shkak të përpilimit të planeve për menaxhimin e rrjedhave të lumenjve:

1) vlerësimi fillestar i rrjedhave të lumenjve nga neni 71 i këtij ligji, do të bëhet më së voni në afat prej tri viteve nga hyrja e këtij ligji në fuqi;

2) programi për monitorimin e kualitetit dhe e kuantitetit të trupave ujorë, do të përpilohet më së voni në afat prej katër viteve nga dita e hyrjes së këtij ligji në fuqi dhe

3) qëllimet e ambientit jetësor dhe të programit të masave për arritjen e qëllimeve të ambientit jetësor nga neni 73 i këtij ligji, do të përpilohen më së voni në afat prej pesë viteve nga hyrja e këtij ligji në fuqi.

Neni 253

Rrjedha ndërkombëtare e lumenjve

Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në lëmin e punëve të jashtme, në bashkëpunim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në lëmin e ambientit jetësor, me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të fillojë me aktivitetet për fillimin e procedurës për vendosjen e territoreve të rrjedhave ndërkombëtare të lumenjve me shtetet fqinje përkatëse.

Neni 254

Të drejtat ujore

(1) Personi juridikë ose fizikë i cili në bazë të pëlqimit të ekonomisë së ujërave, ka aprovim për ndërtimin, për rikonstruktimin, për bashkëngjitjen ose për ndërtimin plotësues të objekteve ekzistuese të ekonomisë së ujërave dhe të objekteve dhe stabilimenteve të tjera të cilat kanë ndikim mbi regjimin e ujërave, objektet dhe stabilimentet ekzistuese dhe të tjera të cilat kanë ndikim mbi regjimin e ujërave, si edhe personat juridikë dhe fizikë të cilët me kryerjen e punëve të tjera të cilat munden përkohësisht,

kohë pas kohe ose përhershëm të krijojnë ndryshime në regjimin e ujërave, është i obliguar që brenda afatit prej një viti nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji, të parashtrijë kërkesë për lëshimin e lejes nga nenin 26, paragrafi (1) respektivisht neni 79, paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Personi juridikë ose fizikë i cili në bazë të lejes së ekonomisë së ujërave ose të pëlqimit të ekonomisë së ujërave, është bartës i së drejtës për përdorimin ose për shfrytëzimin e ujit dhe për shfrytëzimin e objekteve të ndërtuara të ekonomisë së ujërave dhe të objekteve dhe stabilimenteve të tjera, të cilat kanë ndikim mbi regjimin e ujërave, si edhe të drejtë për derdhjen e ujërave të përdorur ose të shfrytëzuar në recipientin, në bazë të Ligjit për ujërat (Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë numër 4/1998, 19/2000, 42/2005 dhe 46/2006), është i obliguar që brenda afatit prej një viti nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji, të parashtrijë kërkesë për lëshimin e lejes nga nenin 26, paragrafi (1) respektivisht neni 79, paragrafi (1) i këtij ligji.

(3) Investitorët e objekteve të cilat gjenden në ose përkaj ujërave sipërfaqësorë, objektet të cilat kalojnë përmes ose nën ujërat nëntokësorë ose po objektet të cilat janë vendosur në afërsinë e ujërave sipërfaqësorë ose tokave buzë bregore e të cilët mund të ndikojnë mbi regjimin e ujërave, si edhe investitorët e objekteve nga neni 163, paragrafi (1) të këtij ligji me përjashtimin e digave, janë të obliguar që brenda afatit prej një viti nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji, të parashtrijë kërkesë për lëshimin e pëlqimit të ekonomisë së ujërave nga neni 174 i këtij ligji, për shkak të përcaktimit të kushteve të ekonomisë së ujërave, të cilat doemos duhet të realizohen gjatë ndërtimit.

(4) Në qoftë se personat juridikë dhe fizikë deri në skadimin e afatit nga paragrafi (1), (2), dhe (3) të këtij neni, nuk parashtrijë kërkesë për lëshimin e lejes, respektivisht kërkesë për lëshimin e pëlqimit të ekonomisë së ujërave, leja e ekonomisë së ujërave respektivisht pëlqimi i ekonomisë së ujërave i lëshuar në bazë të Ligjit për ujërat (Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë numër 4/1998, 18/2000, 42/2005 dhe 46/2006), pushon të vlejë.

Neni 255

Shkarkimi, grumbullimi dhe trajtimi i ujërave të zeza urbane

Qeveria e Republikës së Maqedonisë, në bashkëpunim me Kryetarin e komunave, të komunave në qytetin e Shkupit dhe të qytetit të Shkupit do të sigurojnë:

1) ekzistimin e sistemit për grumbullimin e ujërave të zeza në çdo vendbanim me më shumë se 2000 ekuivalentë banorë, dhe pastrimin përkatës të ujërave të zeza para derdhjes në ujërat e recipientit deri në nivelin i cili i kënaq qëllimet e kualitetit, brenda afatit prej 15 vitesh nga hyrja e këtij ligji në fuqi;

2) pastrimin përkatës të të gjitha ujërave të zeza, të cilat derdhen nga sistemet për grumbullimin e ujërave të zeza nga vendbanimet me më pak se 2000 ekuivalentë banorë, brenda afatit prej 15 vitesh nga hyrja e këtij ligji në fuqi dhe

3) trajtim sekondar (biologjik) ose trajtim i përshtatshëm me të i ujërave të zeza nga sistemet për grumbullimin e ujërave të zeza nga vendbanimet me më shumë se 2000 ekuivalentë banorë, në rast se ujërat e zeza derdhen në zona sensibile në derdhjen e ujërave të zeza urbane, brenda afatit prej 15 vitesh nga hyrja e këtij ligji në fuqi.

Neni 256

Identifikimi i ujërave për banjë

Identifikimi i parë i ujërave për banjë nga neni 149, paragrafi (2) i këtij ligji, do të bëhet në afat prej tri vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të rregullës nga neni 104, paragrafi (6) i këtij ligji.

Neni 257

Raporti për ujin e dedikuar për konsumim nga njeriut

Raporti i parë për ujin e dedikuar për konsumim nga njeriu, për tërë territorin e Republikës së Maqedonisë nga neni 190, paragrafi (2) i këtij ligji, do të miratohet në afat prej tri vitesh nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Neni 258

Rrjeti shtetëror për monitorim

Rrjeti shtetëror hidrologjik ekzistues i stacioneve, me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, bëhet rrjeti shtetëror për monitorim në përputhje me nenin 145 të këtij ligji.

Neni 259

Rregullat për zbatim nga ky ligj

(1) Rregullat më të përafërta për zbatim nga ky ligj, do të nxirren në afat prej tri vitesh nga dita e hyrjes së këtij ligji në fuqi.

(2) Deri në hyrjen e rregullave nga paragrafi (1) i këtij neni në fuqi, do të zbatohen rregullat ekzistuese.

Neni 260

Këshilli Nacional për ujërat

Këshilli Nacional për ujërat, do të themelohet brenda afatit prej tre muajsh nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Neni 261

Këshilli për menaxhimin me rrjedhat e lumenjve

Këshillat për menaxhimin me rrjedhat e lumenjve, do të themelohen brenda një viti nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Neni 262

Procedurat administrative

Procedurat administrative të filluara para ditës së fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të përfundohen sipas Ligjit për ujërat ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 4/1998, 19/2000, 42/2005 dhe 46/2006).

Neni 263

(1) Më 1 janar 2010, Fondi për ujërat i themeluar me Ligjin për ujërat ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 4/1998, 19/2000, 42/2006 dhe 46/2006) pushon të ekzistojë. Organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në lëmin e ambientit jetësor i ndërmerr mjetet, pajisjet, të punësuarit, si edhe të drejtat dhe obligimet e Fondit për ujërat.

(2) Me 1 janar 2010, organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen punëve në lëmin e ambientit jetësor, i ndërmerr arkivin që ka të bëjë me lejet dhe me planet për menaxhimin dhe për shfrytëzimin e ujërave, mjetet, pajisjen dhe të punësuarit nga Drejtoria e Ekonomisë së Ujërave, të cilët kanë punuar në sistemin e lëshimit të lejeve, të përpilimin e planeve dhe inspektorët e ekonomisë së ujërave, do të sistemohen në organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në lëmin e ambientit jetësor.

(3) Organi i administratës shtetërore, kompetent për kryerjen e punëve në lëmin e ambientit jetësor, në bashkëpunim me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në lëmin e bujqësisë, brenda afatit tre mujor nga dita e hyrjes së këtij ligji në fuqi, janë të obliguar që të miratojnë plan për transferimin

gradual të punëve nga paragrafi (2) i këtij neni prej organit të administratës shtetërore, kompetent për punët në lëmin e bujqësisë në organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve në lëmin e ambientit jetësor.

(4) Drejtoria e ekonomisë së ujërave, prej 1 janar 2010 vazhdon të punojë si organ në përbërjen e Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, kompetent për çështjet që kanë të bëjnë me bashkësitë ujore.

Neni 264

Pushimi i rregullave të tjera

(1) Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, pushon të vlejë Ligji për ujërat ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 4/1998, 19/2000, 42/2005 dhe 46/2006).

(2) Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, pushon të vlejë neni 3, paragrafi (2), pika 7 e Ligjit për lëndët e para minerale ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 24/2007).

Neni 265

Hyrja në fuqi dhe zbatim

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të zbatohet prej 1 janar të vitit 2010, ndërsa dispozitat nga Kreu III dhe Kreu XI i këtij ligji, do të fillojnë të zbatohen në afat prej 30 ditësh prej ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1624.

Врз основа на член 52, став 2 алинеја 5 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 12.07.2008 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ ВО ЗАКУП НА НЕДВИЖНА СТВАР СО НЕПОСРЕДНА СПОГОДБА

Член 1

Со оваа одлука дел од недвижна ствар со површина од 45,10 м2 евидентирана во Имотен лист бр. 17582, на Катастарска парцела 18519, Катастарска општина Куманово, со адреса на „Плоштад Маршал Тито“ – Куманово, сопственост на Република Македонија, дадена на користење на НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев“ – Куманово, се дава во закуп со услов за користење за остварување на непрофитни дејности од интерес за Република Македонија.

Член 2

Недвижната ствар од член 1 на оваа одлука се дава во закуп на Националниот Демократски Институт за меѓународни односи (НДИ) – Скопје за период од 30.04.2012 година, со месечна закупнина од 1 евро за м2 пресметана во денарска противвредност, според средниот курс на Народна банка на Република Македонија.

Член 3

Склучувањето на договор за закуп на недвижната ствар од членот 1 на оваа одлука, со закупнина во висина определена во членот 2 на оваа одлука, да се изврши помеѓу Министерството за култура и Националниот Демократски Институт за меѓународни односи (НДИ) – Скопје, во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-2766/1
12 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1625.

Врз основа на член 20, став 1 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8.07.2008 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ПРЕСТАНОК НА КОРИСТЕЊЕ И ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНА СТВАР

Член 1

Со оваа одлука на Министерството за одбрана му престанува користењето на недвижна ствар - објект (старо Воено обвинителство) со вкупна површина од 854м2, лоциран на К.П. бр. 1768/1, КО Кисела Вода 2, евидентиран на имотен лист бр. 41160, во сопственост на Република Македонија.

Член 2

Недвижната ствар од член 1 од оваа одлука се дава на трајно користење на Министерството за внатрешни работи.

Член 3

Примопредавањето на недвижната ствар од член 1 на оваа одлука ќе се изврши помеѓу Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-3215/1
8 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1626.

Врз основа на член 54 став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8.07.2008 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ НА ТРАЈНО КОРИСТЕЊЕ НА ДВИЖНА СТВАР НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Член 1

Со оваа одлука од досегашниот корисник Министерството за култура се дава на трајно користење движната ствар патничко моторно возило NISAN KO 533 dizel, година на производство 1997, број на шасија VWAKFO558VA769952, седишта 2+1, KW 78, CM 2953, вредност 250.000,00 денари на Министерството за труд и социјална политика.

Член 2

Министерот за култура склучува договор со министерот за труд и социјална политика со кој се уредуваат правата и обврските за движната ствар од член 1 на оваа одлука.

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-3333/1
8 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1627.

Врз основа на член 20, став 1 и член 27-а од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/05 и 150/07) и член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07 и 19/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8.07.2008 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ
НА НЕДВИЖНА СТВАР

Член 1

Со оваа одлука на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија му престанува користењето на недвижната ствар - деловен простор на ул. "Црвена Скопска Општина" бр. 11, локал број 3 со површина од 65,90м² и локал број 4 и 5 со површина од 134,12 м² во Скопје, сопственост на Република Македонија.

Член 2

Недвижната ствар од член 1 на оваа одлука се дава на користење на неопределено време без надомест на Министерството за транспорт и врски.

Член 3

Примопредавањето на недвижната ствар од член 1 на оваа одлука да се изврши меѓу Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија и Министерството за транспорт и врски, во рок од 3 дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-3371/1
8 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1628.

Врз основа на член 20, став 1 и член 27-а од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/05 и 150/07) и член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07 и 19/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8.07.2008 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ
НА НЕДВИЖНА СТВАР

Член 1

Со оваа одлука на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија му престанува користењето на недвижна ствар - деловен простор на ул. "Мите Богоевски" бр. 7, локал бр. 9 со површина од 53,28м² во Ресен, сопственост на Република Македонија.

Член 2

Недвижниот имот од член 1 на оваа одлука се дава на користење на неопределено време без надомест на Министерството за транспорт и врски.

Член 3

Примопредавањето на недвижниот имот од член 1 на оваа одлука да се изврши меѓу Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија и Министерството за транспорт и врски, во рок од 3 дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-3372/1
8 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1629.

Врз основа на член 55, став 1 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 12.07.2008 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ НА ТРАЈНО КОРИСТЕЊЕ НА
ДВИЖНИ СТВАРИ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник Министерството за одбрана трајно му престанува правото на користење на движни ствари – 50 (педесет) комплета прибори за јадење (М-69).

Член 2

Движните ствари од член 1 на оваа одлука се даваат на трајно користење на Црвениот крст на Република Македонија.

Член 3

Министерот за одбрана склучува договор со претседателот на Црвениот крст на Република Македонија за правата и обврските на движните ствари од член 1 на оваа одлука кои се даваат на трајно користење.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 19-3428/1
12 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1630.

Врз основа на член 54, став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05 и 150/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 12.07.2008 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ НА ТРАЈНО КОРИСТЕЊЕ НА ДВИЖНИ
СТВАРИ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ
РАБОТИ – БИРО ЗА ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ**

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник Министерството за одбрана трајно му престанува правото на користење на следните движни ствари – опрема за одгледување коњи:

- 8 парчиња, јавачко седло М-29/46;
- 10 парчиња, самар за коњи М-77;
- 15 парчиња, кожна узда за коњи;
- 10 парчиња, кожен оглав за коњи;
- 400 парчиња, комплет спакувани потковици (ВтК-19);
- 15 парчиња, торба со комплет прибор за потковување (ВтК-15).

Член 2

Движните ствари од член 1 на оваа одлука се даваат на трајно користење на Министерството за внатрешни работи – Биро за јавна безбедност.

Член 3

Министерот за одбрана склучува договор со министерот за внатрешни работи, за правата и обврските на движните ствари од член 1 на оваа одлука кои се даваат на трајно користење.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3430/1
12 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1631.

Врз основа на член 20, став 1 и член 27-а од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/05 и 150/07) и член 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07 и 19/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 12.07.2008 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ
НА НЕДВИЖНА СТВАР (ПРОСТОР ЗА ПОТРЕБИТЕ
НА НУ “КОНЗЕРВАТОРСКИ ЦЕНТАР –
ГОСТИВАР”)**

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник Државниот завод за геодетски работи - Сектор за катастар на недвижности - Република Македонија - Одделение за катастар на недвижности Гостивар му престанува користењето на недвижната ствар деловен простор со површина од 183м², помошни простории со површина од 76м² и скалишен простор со површина од 57м² на К.П. бр. 2069/3, кој се наоѓа на ул. “Чедо Филиповски” бб, зграда 1, влез 1, кат 1, сопственост на Република Македонија, запишан во Имотен лист 900 во КО Гостивар.

Член 2

Недвижната ствар од член 1 на оваа одлука се дава на користење на неопределено време без надомест на Националната установа “Конзерваторски центар“ Гостивар.

Член 3

Примопредавањето на недвижната ствар од член 1 на оваа одлука ќе се изврши помеѓу Државниот завод за геодетски работи - Сектор за катастар на недвижности - Република Македонија - Одделение за катастар на недвижности Гостивар и Националната установа “Конзерваторски центар“ Гостивар во рок од 3 дена од рокот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3513/1
12 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1632.

Врз основа на член 36, став 5 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07 и 19/08), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8 јули 2008 година, донесе

**Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕТО ЗА ИМЕНУВАЊЕ
НА ПРЕТСЕДАТЕЛ И ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА
ЗА БИЛАТЕРАЛНА СОРАБОТКА ВО ОБЛАСТА
НА СОЦИЈАЛНОТО ОСИГУРУВАЊЕ**

1. Во Решението за именување на претседател и членови на Комисијата за билатерална соработка во областа на социјалното осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 4/04) во точка 1, потточка а) алинејата 1 се менува и гласи: „Ирена Ристеска, Министерство за труд и социјална политика, а потточката б) алинеја 5 се менува и гласи: „Цветко Софковски, Министерство за надворешни работи“.

2. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3384/1
8 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1633.

Врз основа на член 8 од Законот за основање на Агенција за странски инвестиции на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/2004), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 24 јуни 2008 година, донесе

**Р Е Ш Е Н И Е
ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА
УПРАВНИОТ ОДБОР НА АГЕНЦИЈАТА ЗА СТРАНКИ
ИНВЕСТИЦИИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

1. Јанко Тренковски се разрешува од должноста член на Управниот одбор на Агенцијата за странски инвестиции на Република Македонија, на негово барање.

2. За член на Управниот одбор на Агенцијата за странски инвестиции на Република Македонија се именува Златко Антевски, адвокат од Скопје.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 33-3286/1
24 јуни 2008 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

1634.

Врз основа на член 17 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006 и 22/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8 јули 2008 година, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕНОВИ НА
УПРАВНИОТ ОДБОР НА ЈП ЗА АЕРОДРОМСКИ
УСЛУГИ „МАКЕДОНИЈА“ – СКОПЈЕ

1. Од должноста членови на Управниот одбор на Јавното претпријатие за аеродромски услуги „МАКЕДОНИЈА“ – Скопје се разрешуваат:

- Бранко Кочовски,
- Горан Митровски,
- Љупчо Велковски.

2. За членови на Управниот одбор на Јавното претпријатие за аеродромски услуги „МАКЕДОНИЈА“ – Скопје се именуваат:

- Игор Јанушев,
- Наташа Стојмановска,
- Славе Веловски,
- Кирил Тодоровски,
- Дафина Саздова.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 33-3485/1
8 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

1635.

Врз основа на член 16 од Законот за игрите на среќа и за забавните игри („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/97, 54/97, 13/01, 2/02 и 54/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8.07.2008 година, одобри

ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА
ПОД БРОЈ 19-5315/1 ОД 04.09.2007 ГОДИНА ИЗДА-
ДЕНА НА ДРУШТВОТО ЗА ТРГОВИЈА И УСЛУ-
ГИ „ФЛАМИНГО“ ДОО СКОПЈЕ ЗА ПОСТОЈА-
НО ПРИРЕДУВАЊЕ НА ПОСЕБНИ ИГРИ НА
СРЕЌА ВО АВТОМАТ КЛУБ НА УЛ. „КУЗМАН
ЈОСИФОВСКИ ПИТУ“ ББ (НОВА ЖЕЛЕЗНИЧКА
СТАНИЦА) ВО СКОПЈЕ

1. Во Лиценцата под број 19-5315/1 од 04.09.2007 година, издадена на Друштвото за трговија и услуги „ФЛАМИНГО“ ДОО Скопје, за постојано приредување на посебни игри на среќа во автомат клуб, во точката 3 бројот „17“, се заменува со бројот „20“.

2. Ова изменување на лиценца се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-3382/1
8 јули 2008 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
1636.

Врз основа на член 80-ѓ став 7 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 63/04, 55/05, 81/05, 113/05, 35/06 и 51/07 година), министерот за образование и наука, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА ОДОБРУВАЊЕ И УПОТРЕБА НА УЧЕБНИК
ПО ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА ЗА I - ВО
ОДДЕЛЕНИЕ

1. Се одобрува употреба на учебник по ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА за I - во одделение во основното образование.

Автори: Латиф Ајрулаи.

2. Издавач: „АЛБАС“, – Тетово ул. "Илинденска" 105.

3. Решението да се достави до основните училишта и до Државниот просветен инспекторат.

4. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1019/1
5 февруари 2008 година
Скопје

Министер,
Сулејман Рушити, с.р.

1637.

Врз основа на член 80-ѓ став 7 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 63/04, 55/05, 81/05, 113/05, 35/06 и 51/07 година), министерот за образование и наука, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА ОДОБРУВАЊЕ И УПОТРЕБА НА УЧЕБНИК
ПО ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА ЗА I - ВО
ОДДЕЛЕНИЕ

1. Се одобрува употреба на учебник по ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА за I - во одделение во основното образование.

Автор: М-р Ели (Јелица) Маказлиева.

2. Издавач: Акционерско друштво за издавање учебници и наставни средства "ПРОСВЕТНО ДЕЛО" – Скопје, ул. "Димитрие Чуповски" бр.15.

3. Решението да се достави до основните училишта и до Државниот просветен инспекторат.

4. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1020/1
5 февруари 2008 година
Скопје

Министер,
Сулејман Рушити, с.р.

1638.

Врз основа на член 80-ѓ став 7 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр.44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 63/04, 55/05, 81/05, 113/05, 35/06 и 51/07 година) Министерот за образование и наука, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА ОДОБРУВАЊЕ И УПОТРЕБА НА УЧЕБНИК
ПО ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА ЗА I - ВО
ОДДЕЛЕНИЕ

1. Се одобрува употреба на учебник по ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОКОЛИНАТА за I - во одделение во основното образование.

Автори: Проф. д-р Билјана Камчевска, Александра Митровска и Татјана Неческа (родена Шотаровска).

2. Издавач: „ТОПЕР“ ДООЕЛ Скопје, ул. "Дане Крпчев" бр.21 Скопје.

3. Решението да се достави до основните училишта и до Државниот просветен инспекторат.

4. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1021/1
5 февруари 2008 година
Скопје

Министер,
Сулејман Рушити, с.р.

1639.

Врз основа на член 80-ѓ став 7 од Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 63/04, 55/05, 81/05, 113/05, 35/06 и 51/07 година), министерот за образование и наука, донесе

РЕШЕНИЕ ЗА ОДОБРУВАЊЕ И УПОТРЕБА НА УЧЕБНИК ПО АЛБАНСКИ ЈАЗИК ЗА I - ВО ОДДЕЛЕНИЕ

1. Се одобрува употреба на учебник по АЛБАНСКИ ЈАЗИК за I - во одделение во основното образование.

Автори: Мирела Терова и Ибе Мустафаи.

2. Издавач: "АЛБАС" – Тетово ул. "Илинденска" 105.

3. Решението да се достави до основните училишта и до Државниот просветен инспекторат.

4. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1024/1
5 февруари 2008 година
Скопје

Министер,
Сулејман Рушити, с.р.

1640.

Врз основа на член 80-ѓ став 7 од Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 63/04, 55/05, 81/05, 113/05, 35/06 и 51/07 година), министерот за образование и наука, донесе

РЕШЕНИЕ ЗА ОДОБРУВАЊЕ И УПОТРЕБА НА УЧЕБНИК ПО АЛБАНСКИ ЈАЗИК ЗА I - ВО ОДДЕЛЕНИЕ

1. Се одобрува употреба на учебник по АЛБАНСКИ ЈАЗИК за I - во одделение во основното образование.

Автори: Д-р Авзи Мустафа и Џеврије Мустафа.

2. Издавач: Акционерско друштво за издавање учебници и наставни средства „ПРОСВЕТНО ДЕЛО" – Скопје, ул. "Димитрие Чуповски " бр. 15.

3. Решението да се достави до основните училишта и до Државниот просветен инспекторат.

4. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Бр. 07-1025/1
5 февруари 2008 година
Скопје

Министер,
Сулејман Рушити, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ

1641.

Врз основа на член 14 точка а) и член 77 од Законот за електронските комуникации ("Службен весник на Република Македонија" бр. 13/2005, 14/2007 и 55/200-7), Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации на состанокот одржан на ден 11.07.2008 година, донесе

ОДЛУКА ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПЛАНОТ ЗА НУМЕРАЦИЈА НА ЈАВНИТЕ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И УСЛУГИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 58/2005, 31/2007, 145/2007 и 52/2008), во член 3 став (1) по точка с) се додава нова точка т) која гласи:

т) "Номадска карактеристика на број претставува можност географскиот број да има локациска независност при која крајниот корисник може да се регистрира на било која мрежна приклучна точка во мрежата на операторот што го опслужува крајниот корисник."

Член 2

Во член 5 став (1) се додава нова реченица која гласи:

"Доделените 7-цифрени и 6-цифрени географски броеви можат да имаат номадска карактеристика."

Член 3

Член 12 се менува и гласи:

"(1) Броевите од сериите 12, 17 и 18 се доделуваат поединечно и се употребуваат за услуги за грижа за корисниците на операторите на јавните електронски комуникациски мрежи. Услуги за грижа за корисниците можат да бидат: пријавување на дефекти, информации од телефонски именик, говорна пошта, надополнување на кредит, проверка на состојбата на телефонска сметка и други слични услуги на операторите на јавните електронски комуникациски мрежи утврдени од Агенцијата.

(2) Броевите од сериите 12, 17 и 18 можат да бидат со должина од 3 до 6 цифри.

(3) За географски нумерациски подрачја броевите од сериите 12, 17 и 18 се бираат без национален префикс и НДК (ПК) во рамките на мрежите на операторите на кои се доделени и помеѓу различни оператори. Броевите од серијата 12 можат да бидат достапни само за корисниците на операторот на кој му се доделени и притоа исти броеви можат да се доделуваат на повеќе оператори. Броевите од сериите 17 и 18 се достапни од сите мрежи со кои операторот на кои му се доделени има договор за интерконекција во кој е регулиран пристапот до поединечни броеви.

(4) За негеографски нумерациски подрачја броевите од сериите 12, 17 и 18 се бираат со национален префикс и НДК (ПК) меѓу различни оператори на јавни комуникациски мрежи, а во рамки на мрежата на операторот на кој се доделени со или без национален префикс и НДК (ПК) во зависност од изборот на операторот."

Член 4

Во член 19 во став (6) по зборот "6-220-х" се додава зборот "5-220-х".

Член 5

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

По влегувањето во сила Одлуката ќе биде објавена на веб страната на Агенцијата.

Бр.11-157/2 Агенција за електронски комуникации
11 јули 2008 година Претседател на комисија,
Скопје **Софче Јовановска, с.р.**

1642.

Врз основа на член 14 точка а) и член 85 став 1 од Законот за електронските комуникации ("Службен весник на Република Македонија" бр. 13/2005, 14/2007 и 55/2007), Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации на состанокот одржан на ден 11.07.2008 година, донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРА- ВИЛНИКОТ ЗА ПРЕНОСЛИВОСТ НА БРОЕВИ

Член 1

Во Правилникот за преносливост на броеви ("Службен весник на Република Македонија" бр. 135/2006, 57/2007 и 145/2007), во член 3 точката (е) се менува и гласи:

"**Пренослив број** е национален претплатнички број во национален сигнализациски формат доделен на краен корисник врз основа на склучен претплатнички договор, кој претплатникот има право да го задржи при промена на оператор и/или промена на географска локација во рамки на исто географско нумерациско подрачје."

Точката (к) се менува и гласи:

"**Рутирање на повик или други услуги** (СМС, ММС) е мрежна функција која вметнува рутирачки број што се однесува на точната дестинација на пренесениот број и го проследува повикот или другите услуги кон дестинациската мрежа на повиканата страна во случај на повици или други услуги иницирани кон пренесениот број."

Точката (л) се менува и гласи:

"**Рутирање на сигнализација** е мрежна функција која ги анализира сигналите за време на рутирање на повикот или други услуги (СМС, ММС) до пренесени броеви, вметнува информација за рутирање на сигнализација која се однесува на точната дестинација на пренесениот број и ја проследува сигнализацијата до дестинацијата на пренесениот број. Сигнализациската порака што ја остварува оваа функција го содржи параметарот

Природа на адреса (Натуре оф Адресс) со вредност 8 (НоА=8) за рутирање на повици или други услуги (СМС, ММС). Услугите што го користат СЦЦП протоколот за рутирање, во сигналната порака го содржат рутирачкиот број и параметарот Транслатион Тспе со вредност 0 (ТТ=0)."

Точката (р) се менува и гласи:

"**Рутирачки број** е број зачуван во ЦБП кој овозможува рутирање на повик или услуга (СМС, ММС) до пренесениот број, вклучува код на оператор и рутирачки код, кој што се вметнува пред пренесениот број."

Точката (с) се менува и гласи:

"**Код на оператор** е двоцифрено хексадецимално поле составено од првата и втората цифра во рутирачкиот број што го доделува Агенцијата кој идентификува даден оператор во ЦБП. Кодот на оператор е единствен за сите услуги што ги обезбедува операторот."

Член 2

Насловот на член 5 се менува и гласи: "Рутирање на повик и други услуги и рутирање на сигнализација".

Член 3

По член 22 се додава нов член 22-а кој гласи:

"Пробна работа

Операторите ќе започнат со пробна работа на предложениот систем за преносливост на броеви веднаш по успешното завршување на тестовите за трансакциите и комуникацискиот интерфејс со ЦБП системот."

Член 4

Во член 23 став (1) зборовите " преносливост на броеви од" се заменуваат со зборовите "усогласеност на деталниот технички опис за трансакциите и на комуникацискиот интерфејс со ЦБП системот најдоцна до".

Член 5

Пробната работа на предложениот систем за преносливост на броеви на операторите ќе заврши заклучно со 31.08.2008 година."

Член 6

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

По влегувањето во сила правилникот ќе биде објавен на веб страната на Агенцијата.

Бр.11-158/3 Агенција за електронски комуникации
11 јули 2008 година Претседател на комисија,
Скопје **Софче Јовановска, с.р.**

www.sivesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски факс 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2008 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

